

25 РОКІВ ДУ «ІНСТИТУТ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ НАН УКРАЇНИ»

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ

25 РОКІВ
ДУ «ІНСТИТУТ
ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ
НАН УКРАЇНИ»

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ

**25 РОКІВ
ДУ «ІНСТИТУТ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ
НАН УКРАЇНИ»**

Київ
2017

УДК 94 (100)

Д22

***За повного або часткового відтворення матеріалів
посилання на видання обов'язкове.***

Рекомендовано до друку Вченою Радою Державної установи
«Інститут всесвітньої історії НАН України»
(Протокол № 6 від 8 червня 2017 р.)

За загальною редакцією д.і.н., проф. А.І. Кудряченка

Упорядники:

Метельова Т.О., к.філос.н., доц. (керівник),
Солошенко В.В., к.і.н., доц.,
Богданович І.І., к.е.н., доц.,
Зернецька О.В., д.політ.н., проф.,
Бульвінський А.Г., к.і.н., доц.,
Розумюк В.М., к.політ.н., с.н.с.,
Толстов С.В., к.і.н., доц.,
Швед В.О., к.і.н., доц.,
Мудрієвська І.І., к.і.н.,
Пугачова-Лакішик Д.В., к.політ.н.

25 років ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України» / За
Д22 заг. ред. д.і.н., проф. А.І. Кудряченка. Упорядники: Т.О. Метельо-
ва (керівник), В.В. Солошенко, І.І. Богданович, О.В. Зернецька
[та ін.]. – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії
НАН України», 2017. – 532 с.

ISBN978–966–02–8261–2

Видання присвячене 25-й річниці Державної установи «Інститут всесвітньої історії Національної академії наук України» і 100-річчю Національної академії наук України й містить інформацію про установу, її структуру, історію, діяльність, здобутки, результати виконаних науково-дослідних робіт, а також перелік наукових публікацій її співробітників.

Видання орієнтоване на істориків, політологів, фахівців у галузі соціо-гуманітаристики та інших фахівців, які цікавляться розвитком історичної науки в Україні та світі.

УДК 94 (100)

ISBN978–966–02–8261–2

© Державна установа
«Інститут всесвітньої історії
НАН України», 2017

ЗМІСТ

ПРО ДЕРЖАВНУ УСТАНОВУ «ІНСТИТУТ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ НАН УКРАЇНИ»	4
ЧАСТИНА 1. Наукові здобутки Інституту: огляд науково- дослідних робіт за період 2012–2017 рр.	13
НАУКОВО-ДОСЛІДНІ РОБОТИ (2012 – 2017 рр.).....	13
РЕЗУЛЬТАТИ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ РОБІТ (2012–2017 рр.)	14
ЧАСТИНА 2. Бібліографічний показник праць науковців Інституту	104
Дирекція ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України».....	104
Відділ теорії та методології всесвітньої історії	153
Відділ глобальних і цивілізаційних процесів	282
Відділ трансатлантичних досліджень.....	339
Відділ історії країн Азії та Африки	396
Відділ історії нових незалежних держав.	457
Інші структурні підрозділи.....	528
ЧАСТИНА 3. Перспективи наукових досліджень Інституту.	530

ПРО ДЕРЖАВНУ УСТАНОВУ «ІНСТИТУТ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ НАН УКРАЇНИ»

Державна установа «Інститут всесвітньої історії Національної академії наук України» – науково-дослідна установа у складі Національної академії наук України, яка є відносно юного віку. Її було створено згідно Постанови Президії НАН України від 21 вересня 2011 р. № 266 на базі Інституту європейських досліджень НАН України з метою проведення фундаментальних і прикладних досліджень з актуальних проблем всесвітньо-історичного процесу та світового культурно-цивілізаційного розвитку, вивчення історії країн світу, історії міжнародних відносин та історичних зв'язків України з країнами і народами світу, актуалізації та впровадження передового світового цивілізаційного досвіду у практику вітчизняного суспільно-політичного і культурного життя.

ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України» розташований у столиці України – у серці древнього міста Києва, між святими пам'ятками – Софією Київською, Золотими воротами й Володимирським собором.

За чверть століття свого існування наш науково-дослідницький Інститут двічі перейменовувався. Спочатку, згідно з Постановою Президії АН України від 7 жовтня 1992 р. № 268 у Києві в складі Академії наук незалежної України було створено науково-дослідну установу **Інститут східноєвропейських досліджень АН України**. Директором Інституту призначено колишнього керівника Інституту Східноєвропейських досліджень імені В. Липинського у Філадельфії (США) доктора історії Мюнхенського університету (1957 р.) та Колумбійського університету (1968 р.), професора Ярослава Пеленського (з листопада 1992 р. – іноземний член АН України; з 1994 р. – НАН України). Він очолював новостворений Інститут упродовж 1992–2008 рр. Основними завданнями тогочасного закладу були дослідження процесів європейської інтеграції та їх впливу на Україну; вивчення проблем національно-державного будівництва й суспільно-політичних та культурних відносин України з країнами Східної та Центрально-Східної Європи; дослідження й публікація історичної та політологічної спадщини представників української державницької школи.

У травні 2001 р. Інститут східноєвропейських досліджень Постановою Президії НАН України від 30.05.2001 р. № 156 перейменовано на **Інститут європейських досліджень НАН України**. Виходячи з цього, були скореговані й основні напрями наукової роботи Інституту. Вони полягали в проведенні фундаментальних та прикладних, у тому числі міждисциплінарних, досліджень у галузі національно-державно-

го будівництва, його регіональних аспектів, інтеграційних процесів на європейському континенті, суспільно-політичних та культурних зв'язків, аналізі та прогнозуванні розвитку сучасних відносин України з країнами Європи, включно з Росією та іншими країнами СНД.

Серед академічних видань, підготовлених Інститутом упродовж 1992–2008 рр.: «В'ячеслав Липинський: історико-політологічна спадщина і сучасна Україна» (Київ–Філадельфія, 1994); «В'ячеслав Липинський. Листи до братів-хліборобів» (Київ–Філадельфія, 1995); «Мирні переговори між Українською Державою та РСФРР, 1918 р. Збірник документів і матеріалів» (Київ–Нью-Йорк–Філадельфія, 1999).

З листопада 2008 р. очолювати науковий колектив Інституту з приємністю та належною відповідальністю доводиться мені, реалізуючи не лише фахові знання у галузі всесвітньої історії та міжнародних відносин, а й досвід набутий під час державної та дипломатичної служби, на керівній роботі у сфері вищої школи та громадських структурах. Науковим колективом під моїм керівництвом та за постійної підтримки Президії НАН України здійснено чимало заходів щодо зосередження зусиль на активізації наукових досліджень, формуванні власного профілю установи. Нами було розроблено нові концептуальні підходи до осмислення вітчизняних реалій у контексті глобальних зрушень та посилення інтеграційних процесів на континенті. Запропонована нами нова концепція дослідження цивілізаційно-культурної взаємодії держав і народів світу в новітній період спирається на поєднання принципів конструктивістської й інституціональної парадигм, а також включає теоретичні елементи світ-системної теорії та культурно-цивілізаційні параметри. На засадах міждисциплінарного культурно-цивілізаційного аналізу науковцями Інституту слушно доведено співмірність духовно-культурних та цивілізаційних ознак європейського та українського соціуму, розкрито особливості національної самоідентифікації українства на сучасному етапі, можливості та виклики входження його до загальноєвропейського простору за ціннісними вимірами.

Напрацювання дослідників Інституту отримали широке висвітлення в численних наукових публікаціях, у низці збірників наукових праць, в авторських і колективних монографіях. Узагальненим підсумком п'яти перших років напрацювань нашого невеликого колективу став вихід друком під моїм керівництвом та науковою редакцією циклу колективних монографій, в яких ґрунтовно досліджено та панорамно висвітлено європейський поступ України. А саме: «Україна в Європі: пошуки спільного майбутнього» (К., 2009); «Культурно-цивілізаційний простір Європи і Україна: особливості становлення та сучасні тенденції розвитку» (К., 2010); «Україна в Європі: контекст

міжнародних відносин» (К., 2011); «Сучасні європейські культурно-історичні цінності в контексті викликів глобалізації» (К., 2014). У цих фундаментальних академічних працях циклу реалізовано авторську концепцію міждисциплінарного наукового дослідження щодо об'єктивного відтворення ролі й місця України та українського народу в європейському історичному процесі, в сучасних міжнародних відносинах та окреслені потенційні можливості й перспективи входження нашої держави до спільного простору розвинених демократій.

Наукові напрацювання співробітників Інституту протягом 2008–2013 рр. були опубліковані, окрім уже вказаних колективних монографій, у численних вітчизняних та закордонних виданнях, а також у шести інститутських збірниках наукових праць за редакцією д. і. н., проф. А.І. Кудряченка–«Європейська перспектива» (К., 2009); «Україна як суб'єкт сучасних цивілізаційних процесів» (К., 2011), «Інтеграційні процеси в сучасному світі: регіональні виміри» (К., 2012), «Історичний досвід становлення інститутів громадянського суспільства в країнах Європи» (К., 2012), «Вітчизняна війна 1812 року в контексті поступу всесвітньої історії» (К., 2013), «Актуальні проблеми всесвітньої історії: аксіологічні та культурно-історичні засади державотворення» (К., 2013).

Відповідальним і новим етапом для Інституту всесвітньої історії стало поповнення у січні 2014 р. його складу науковцями із числа колишнього Інституту світової економіки і міжнародних відносин НАН України. У складі очолюваної мною Державної установи «Інститут всесвітньої історії НАН України» було сформовано 5 наукових відділів та скореговано напрями наукових досліджень. Нині штат Інституту налічує понад 60 наукових співробітників, серед яких 17 докторів наук та 41 кандидат наук, які працюють у відділах: теорії та методології всесвітньої історії, глобальних і цивілізаційних процесів, трансатлантичних досліджень, історії країн Азії і Африки, історії нових незалежних держав.

Відповідно до Постанови Президії Національної академії наук України «Про впорядкування мережі наукових установ Національної академії наук України» № 165 від 02.07.2014 р., було визначено додаткові напрями дослідницької діяльності Інституту: світосистемні трансформації в умовах глобального розвитку, система міжнародних відносин у контексті планетарних викликів; цивілізаційні зрушення та конкуруючі версії прогресу сучасності; суспільно-політичні та культурні взаємини України з країнами світу, аналіз і прогнозування розвитку цих взаємин; соціально-політичні та інформаційні чинники сучасного світового розвитку; міжнародна безпека, врегулювання міжнародних конфліктів; вплив геополітичних процесів, міжетніч-

них та міжконфесійних відносин на міжнародну безпеку; глобалізація та регіоналізація.

Державною установою досліджуються тенденції розвитку цивілізаційних процесів в умовах глобалізації, причини, сутність та наслідки глобальних і регіональних конфліктів, концептуальні засади еволюційного соціально-економічного розвитку транзитивних країн і України. Науковцями Інституту розроблено теоретико-методологічні засади дослідження проблем війни та миру, проаналізовано специфіку гонки озброєнь у ХХ столітті, зміст та особливості міжнародної безпеки початку ХХІ століття. Досліджено процеси інтеграції України в міжнародне товариство під кутом зору імплементації міжнародних нормативно-правових принципів і стандартів у структуру українських реалій і водночас зворотного впливу українських національних цінностей на культурний простір європейського співтовариства. Вивчено феномен глобальної комунікації початку ХХІ ст. як визначального фактора сучасного світового розвитку. Проаналізовано стан відносин України з державами, визначеними як стратегічні партнери, обґрунтовано пріоритети у відносинах із США, країнами ЄС та іншими стратегічно важливими країнами. За результатами досліджень видано монографії: «Еволюція світ-системи глобалізму» / за ред. О.Г. Білоруса (К., 2014); акад. НАН України О.Г. Білорус «Економічна світ-система глобалізму», польською мовою (Ekonomiczny swiat-system globalizmu K., 2014); чл.-кор. НАПН України В.М. Ткаченко «Україна – не Росія: випробування Майданом» (К., 2015), «Росія: ідентичність агресора» (К., 2016) та «Россия: беспутье агресора» (К., 2016), Р.Н. Жангожа «Туркестан – Туран: силуэты геостратегии (Иллюзия реальности или ... реальность иллюзии?)» (К., 2014) та «Мультикультурализм: pro et contra» (К., 2016), Т.Ю. Перга «Глобальна екологічна політика та Україна» (К., 2014), П.В. Мироненко «Форма правління: політичні трансформації на зламі століть» (К., 2014), К.О. Федорова «Зовнішня політика Іспанії на початку ХХІ століття» (К., 2014), М.В. Фесенко «Консолідація суб'єктів світ-системи у розбудові нового міжнародного порядку» (К., 2015), Ю.М. Канигін «Закат эры Homo sapiens'a. Энергия прогресса» (К., 2015), «Физическая экономия как альтернатива политэкономии. Энергия прогресса» (К., 2016), Ю.М. Канигін у співавторстві з В.І. Кушерцем «Кто мы в истории. Системная историография» (К., 2016) й «Людина та суспільство в історичному вимірі (системна історіографія)» (К., 2016), Т.В. Орлова «Росія: вчора, сьогодні, завтра?» (К., 2016), І.В. Срібняк «Енциклопедія полону: українська Tschola» (Київ-Париж, 2016), Л.Д. Чекаленко «Зовнішня політика України», англійською мовою (Chekalenko L.D. Foreign Policy of Ukraine, K., 2016), за редакцією А.Г. Бульвінського – колективну монографію «Особливості суспіль-

но-політичної модернізації країн пострадянського простору» (К., 2017), на конкурсних засадах НАН України надруковано оригінальну монографію О.В. Зернецької «Глобальна комунікація» (К., 2017), в якій зібрано, систематизовано та проаналізовано масив інформації з еволюції комунікаційних засобів людства.

Матеріали міжнародних наукових конференцій та напрацювання дослідників опубліковані в інститутських збірниках наукових праць: за ред. д. і. н., проф. А.І. Кудряченка – «Актуальні проблеми всесвітньої історії: конфлікти як складова міжнародних відносин» (К., 2014), «Перша світова війна: історичні долі держав і народів» (К., 2015), «Ялтинська 1945 року конференція «Великої трійки» і еволюція міжнародних відносин у ХХ – ХХІ ст.» (К., 2016), «Проблеми ядерної безпеки сучасного світу і Україна» (К., 2016); за ред. к. і. н., доц. С.В. Толстова – «Актуальні проблеми всесвітньої історії: стратегії партнерства і співробітництва» (К., 2015), «Стратегічне партнерство в зовнішній політиці США, ЄС та країн латиноамериканського регіону» (К., 2016); за ред. д. філол. н., проф. П.М. Рудякова – «Третя хвиля» демократизації на теренах Євразії: досвід новітньої історії та виклики сучасності» (К., 2015); за ред. к. і. н., доц. В.О. Шведа – «Цивілізаційні чинники світобудови: джерела походження, потенціал взаємодії та виміри конструктивізму (країни Азії та Африки)» (К., 2015), «Глобальна периферія в ХХІ ст.: особливості розвитку в умовах сучасних глобальних змін» (К., 2016); за ред. к. і. н., с. н. с. О.І. Лукаш – «Історичний розвиток глобальної периферії як чинник трансформації сучасної світосистеми» (К., 2016), «Індія: давнина і сучасність», Вип. І. (К., 2016), «Глобальні трансформаційні процеси в країнах світової периферії (регіон Субсахарської Африки): виклики та можливості для України» (К., 2016), «Індія: давнина і сучасність», Вип. ІІ. (К., 2017); за ред. О.В. Зернецької – «Модернізація і безпека розвитку в умовах глобалізації» (К., 2016); за ред. к. і. н. доц. А.Г. Бульвінського – «Країни пострадянського простору в умовах формування багатополюсного світу: історичні уроки та перспективи» (К., 2016), «Країни пострадянського простору: виклики модернізації» (К., 2016).

Нарощуючи наукові дослідження упродовж 2014–2017 рр. науковці Інституту взяли участь у понад 200 вітчизняних і більше 80 міжнародних конференціях, опублікували понад 500 наукових праць, серед яких індивідуальні та колективні монографії, підручники та навчальні посібники, збірники наукових праць, наукові статті у фахових виданнях, із них – понад 80 за кордоном.

За проведеними дослідженнями з конкурсних тем підготовлено і видруковано за редакцією А.І. Кудряченка відповідні три науково-аналітичні доповіді: «Формування взаємовідносин «особа-суспільство-держава» в країнах Центрально-Східної Європи. Досвід

для України» (К., 2014), «Роль міжнародних організацій у діяльності інститутів громадянського суспільства в Україні» (К., 2015) та «Європейська і світова практика досягнення консенсусу та національної єдності: алгоритм для України» (К., 2017).

У 2015 р. Державною установою «Інститут всесвітньої історії НАН України» започатковано підготовку унікального енциклопедичного видання «Країни світу і Україна», план підготовки і публікації цієї енциклопедії на наступні п'ять років затверджено Постановою Президії НАН України № 150 від 25 вересня того ж року. Енциклопедія покликана подати ґрунтовний і систематизований виклад історії й сучасного етапу розвитку всіх країн світу та їх двосторонніх відносин з Україною. За рівнем розробки й комплексністю подачі матеріалу подібних видань в Україні не існує. 2017 р. вийшов друком перший том цього ексклюзивного видання – «Країни Європи і Україна»: «Країни Північної, Західної і Південної Європи». У першому томі видання висвітлено закономірності історичного поступу країн Європи та місце українського народу і нашої держави у світових культурно-цивілізаційних процесах. Автори надають українське бачення всесвітньої історії та місце України в колі держав і народів світу. Фундаментальне академічне викладення на основі вітчизняних і зарубіжних джерел, новітніх статистичних даних світових організацій спростовує упередженні міфи й концепції щодо історії України і її зв'язків з країнами світу, що домінували в минулому і ще сьогодні побутують у багатьох зарубіжних країнах. У кожному томі, кожній статті енциклопедії висвітлюються не лише актуальні дані щодо розвитку держави відповідного регіону, а й подається її історія, еволюція політичної системи до сьогодення, складові економічного зростання з другої половини ХХ ст., історичні зв'язки цієї країни з Україною від давнини й до нинішнього часу, вказуються визначні об'єкти культурно-цивілізаційної спадщини відповідної держави.

Надбання енциклопедії стануть затребуваними для вітчизняного широкого наукового, викладацького та студентського загалу, а також слушною підмогою для політиків, дипломатів, всіх верств громадян нашої держави. Наступний її переклад англійською мовою сприятиме подоланню одномірних стереотипів і значно підвищить ідентифікацію України, її місця та реальних перспектив у співтоваристві держав і народів світу. Тим самим підготовка і вихід друком енциклопедії лягає в площину стратегічних національних інтересів України.

З 2016 р. Інститут видає журнал «Проблеми всесвітньої історії», регулярність виходу якого складає чотири номери на рік. Наказом МОН України № 693 від 27.04.2017 р. журнал внесено до переліку фахових видань. Цей журнал також внесено до переліку видань, на які оголошено передплату в Україні (передплатний індекс 60134) та за кордоном.

Інститут, отримавши 2016 р. ліцензію та право на проведення освітньої діяльності за третім (науково-освітнім) рівнем вищої освіти за спеціальністю 032 – Історія та археологія (наказ МОН України № 816 від 08.07.2016 р.), має аспірантуру та докторантуру. Молоді науковці Інституту отримують стипендії Президента України та НАН України для молодих учених. Щорічно в установі проходять стажування науковці інших установ і вищих навчальних закладів та виробничу практику – бакалаври й магістри українських ВНЗ. 12 науковців Інституту є членами 18 вітчизняних та зарубіжних наукових організацій, у тому числі 12 іноземних, з них 5 – члени іноземних академій.

На нинішньому етапі дослідження вчених Інституту спрямовані на розробку новаторських теоретичних, науково-методологічних та практичних підходів щодо ґрунтовних досліджень закономірностей історичного розвитку країн світу, місця українського народу і нашої держави у світових культурно-цивілізаційних процесах. Науковці Інституту спільно з іншими установами історичного профілю покликані вирішити надто важливе завдання вироблення вітчизняного бачення всесвітньої історії та місця України в ній, подолання пануючої російсько-радянської схеми трактування всесвітньої історії, її визначальних віх.

Нині Інститут здійснює активне співробітництво з провідними вітчизняними академічними інститутами та університетами в галузі історичних та міждисциплінарних досліджень актуальних проблем історії та сучасності. Підтвердженням цього стало систематичне проведення наукових заходів, реалізація договірних положень та візити іноземних наукових делегацій та дослідників до Інституту. ДУ щорічно виступає організатором понад десяти міжнародних конференцій, круглих столів, у яких беруть участь науковці вітчизняних та багатьох зарубіжних країн, дипломати іноземних посольств в Україні. Регулярними стали запрошення науковців Інституту до участі в зарубіжних міжнародних наукових форумах, конференціях, публікації іноземних учених, дипломатів у виданнях Інституту та вихід друком праць науковців ДУ в іноземних наукових часописах.

Інститут активно працює над розширенням контактів та поглибленням міжнародного наукового співробітництва, а також розвиває на договірній основі плідну наукову співпрацю, обмін науковою продукцією з академічними інститутами історії в Азербайджані та Білорусі, Інститутом європейської інтеграції та політичних наук АН Молдови; Бакинським слов'янським університетом, Вільнюським університетом Литви, Словацькою асоціацією зовнішньої політики, Інститутом дослідження наслідків воєн ім. Людвіга Больцмана, (Грац-Відень-Раабс), Інститутом культури й історії німців Північ-

но-Східної Європи (Німеччина, м. Люнебург) та іншими зарубіжними дослідницькими центрами. В активі установи – стажування наукових співробітників та аспірантів за кордоном, обмін науковою літературою та іншими інформаційними ресурсами з партнерами.

Реалізуючи основні завдання, співробітники Інституту розширюють спектр фундаментальних та прикладних наукових досліджень, проводять координацію досліджень, спрямованих на отримання та використання нових знань у галузі всесвітньої історії, дослідженні проблем всесвітньо-історичного процесу та цивілізаційного розвитку, вивчення історичних зв'язків України з країнами і народами світу, розробки на цій основі рекомендацій для органів державної влади щодо стратегії інтеграції України у світове співтовариство та впровадження передового досвіду країн світу у практику суспільно-політичного і культурного життя України та її інноваційного розвитку.

За дорученням НАН України та з власної ініціативи Інститут розробляє інформаційно-аналітичні матеріали, прогнози, пропозиції, рекомендації з певних питань розвитку держави та суспільства, здійснює наукову експертизу проектів офіційних документів, законодавчих та інших нормативно-правових актів, наукових напрямів тощо за зверненнями органів державної влади, наукових установ. Інститут тісно співпрацює з органами державної влади України, міністерствами і відомствами з підготовки аналітичних і прогностичних матеріалів з проблематики міжнародних відносин, взаємин України з країнами світу, вивчення їх досвіду в контексті суспільно-політичного реформування і системної модернізації нашої країни. Розроблено рекомендації щодо двосторонніх та багатосторонніх відносин з провідними державами світу, пріоритетними партнерами, з країнами і регіонами так званої процвітаючої периферії, окреслено напрями спільної міжнародної активності. За 2015–2017 рр. за результатами наукових досліджень підготовлено й передано до органів державної влади України – Адміністрації Президента, Кабінету Міністрів, Раді національної безпеки й оборони, Міністерству закордонних справ, іншим міністерствам і державним комітетам, комітетам Верховної Ради України понад 100 науково-аналітичних записок з рекомендаціями щодо конкретних заходів з розв'язання актуальних проблем взаємин України з країнами світу, врахування зарубіжного досвіду у здійсненні модернізаційних процесів в Україні. В основу наших рекомендацій покладено безцінний європейський і світовий досвід, здійснено аналіз і зроблено висновки, втілення у практику яких зараз так потребує Україна.

Науковці Інституту беруть активну участь у суспільно-політичному житті країни, постійно залучаються до теле- й радіопередач як експерти та аналітики з актуальних проблем вітчизняного і міжна-

родного життя, публікуються в засобах масової інформації, тим самим пропагуючи здобутки вітчизняної науки.

Інститут є ініціатором інноваційних форм співпраці науковців з широкою громадськістю. Так, з 2017 р. нами запроваджено підготовку та надання в ЗМІ щомісячних підсумково-аналітичних матеріалів «Знакова подія місяця», які викликали у споживачів цієї продукції неабиякий інтерес і користуються значним попитом.

В Інституті створено офіційний веб-сайт установи, де розміщується інформація про основні наукові напрями, структуру та результати діяльності Інституту, здійснюється регулярне оновлення зазначеної інформації, а також він сприяє висвітленню в засобах масової інформації та соціальних мережах вагомих досягнень і важливих подій у житті Інституту та відповідних наукових матеріалів, що становлять суспільний інтерес. ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України» має власний профіль у наукометричних базах Google Академія (Google Scholar), Біометрика української науки. Бібліометричні показники профілю Інституту: h-індекс (Індекс Гірша) – 32; i10-індекс – 109; статистика цитувань – близько 5 тис.

Інститут має наукову бібліотеку, яка налічує біля 7 тис. примірників різних видань та вітчизняних і зарубіжних журналів, у тому числі – раритетних видань першої половини ХХ століття, і продовжує розвиватися, збагачуючись новими вітчизняними й закордонними науковими працями.

У свій перший ювілей Інститут впевнено крокує як наукова установа – флагман всесвітньо-історичних досліджень в Україні, відчувачи свою відповідальність, усвідомлюючи важливість завдань, що стоять перед ним, і вагомо стверджує свої здобутки.

Адреса нашого Інституту: 01030, м. Київ, вул. Леонтовича, 5

e-mail: office.ivinanu@nas.gov.ua

<http://www.ivinas.gov.ua>

*А.І. Кудряченко – директор Державної установи
«Інститут всесвітньої історії НАН України»,
доктор історичних наук, професор,
Заслужений діяч науки і техніки України*

ЧАСТИНА 1.

НАУКОВІ ЗДОБУТКИ ІНСТИТУТУ: ОГЛЯД НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ РОБІТ ЗА ПЕРІОД 2012–2017 рр.

НАУКОВО-ДОСЛІДНІ РОБОТИ (2012 – 2017 рр.).

З моменту перейменування установи на ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України» та істотного розширення його кадрового складу і напрямів наукової роботи, Інститут успішно здійснив і завершив низку науково-дослідних робіт. Це, зокрема:

«Сучасні європейські культурно-історичні цінності в контексті викликів глобалізації» (2011 р. – 2013 р.);

«Становлення сучасної багатополюсної системи міжнародних відносин: історичні витоки і тенденції» (2012 р. – 2014 р.);

«Історичний досвід соціально-політичної модернізації країн Центрально-Східної Європи» (2012 р. – 2014 р.);

«Український та європейський досвід взаємодії влади з інститутами громадянського суспільства (порівняльний аналіз)» (2012 р.);

«Формування взаємовідносин «особа-суспільство-держава» в країнах Центрально-Східної Європи: досвід для України» (2013 р.);

«Світова геополітична і геоекономічна еволюція у XX столітті та формування сучасної світосистеми глобалізму» (2014 р. – 2016 р.);

«Стратегічне партнерство міжнародних суб'єктів у контексті глобальних політичних трансформацій» (2014 р. – 2016 р.);

«Історичний розвиток світової периферії як чинник суспільних трансформацій людства у XXI ст.» (2014 р. – 2016 р.);

«Роль міжнародних організацій у діяльності інститутів громадянського суспільства в Україні» (2014 р.);

«Особливості суспільно-політичної модернізації країн пострадянського простору» (2015 р. – 2016 р.);

«Європейський і світовий досвід досягнення консенсусу та національної єдності: алгоритм для України» (2016 р.).

У 2017 р. відділ теорії та методології всесвітньої історії завершує виконання фундаментальної теми «Політичні проблеми міжнародної безпеки у сфері протидії розповсюдженню ядерної зброї (кінець XX – початок XXI століть)».

Починаючи з 2017 р. триває виконання нових фундаментальних НДР відділами:

Глобальних і цивілізаційних процесів – «Історичний розвиток цивілізацій у контексті глобалізації: ціннісний вимір» (2017 – 2019 рр.);

Трансатлантичних досліджень – «Зовнішньополітичні стратегії провідних держав євроатлантичного простору в контексті національних інтересів України» (2017–2018 рр.);

Історії країн Азії та Африки – «Інтеграційні процеси в азійських та африканських регіональних системах у XXI ст.» (2017 – 2019 рр.);

Історії нових незалежних держав – «Європейська та євразійська парадигми інтеграції як фактор трансформації пострадянського простору» (2017 – 2018 рр.).

З 2018 р. відділ теорії та методології всесвітньої історії розпочне виконання фундаментальної теми «Проблема історичної пам'яті у всесвітньо – історичному дискурсі (1945–2015 рр.)» (2018–2020 рр.).

РЕЗУЛЬТАТИ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ РОБІТ (2012–2017 рр.)

СУЧАСНІ ЄВРОПЕЙСЬКІ КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНІ ЦІННОСТІ В КОНТЕКСТІ ВИКЛИКІВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Природа цінностей є такою, що саме вони стають основою формування соціокультурного світу та шляху розвитку суспільства, будучи, водночас, особистим вибором кожного із членів соціуму. Цінність можна назвати несиловим чином встановленою обмеженістю, яку людина (суспільство) сама накладає на себе і, по суті, саме ця обмеженість робить людину людиною. У залежності від того, які цінності панують у суспільстві, можна стверджувати про рівень його розвитку: відкрите-закрите, традиційне-інноваційне тощо.

Ієрархія цінностей завжди була динамічною структурою, але особливо стрімко ці динамічні зміни почали відбуватися у XXI ст.

Аналізуючи динаміку зміни цінностей в європейській соціосфері, можна стверджувати наступне. У добу Премодерну (античність, Середньовіччя, Ренесанс) цінностям апіорно приписувався об'єктивний і абсолютний статус. Модерн, разом зі ствердженням пріоритету суб'єкта, приніс із собою і розуміння цінностей як залежних від суб'єкта. У ціннісній шкалі акцент виразно змістився з цінностей духовних, трансцендентних на матеріальні. Постмодерн зробив можливим розуміння цінностей як речей не просто суб'єктивних, а й релятивних та необов'язкових.

Європейський Союз, будучи неоднорідним за своєю структурою, ґрунтується на загальноприйнятих нормах та цінностях, що дозволяє говорити про нього як про цілісне утворення. Це, насамперед, демократичні цінності, до яких належать плюралізм, розвинена партійна система, демократичний режим (при цьому форми режиму можуть бути різними), розвинене громадянське суспільство. Так, порівнюючи Конституції різних країн-членів ЄС, в них можна побачи-

ти багато спільного – адже й розроблялися вони, виходячи зі спільних політико-правових норм. І хоча нині на демократичний розвиток країн справляють вплив багато чинників суспільного життя: ментальність, громадянська позиція різних верств суспільства, національні традиції тощо – країни-члени ЄС рухаються в одному напрямі розвитку, дотримуючись спільних основоположних ціннісних засад. Отже, дослідження європейських цінностей є водночас дослідженням меж та специфіки європейської ідентичності.

Утім, історичні процеси останніх десятиліть свідчать про **необхідність корекцій ціннісної парадигми Європи**. Так, масштабні міграції та світова фінансово-економічна криза зумовили глибоку кризу політики мультикультуралізму, що, в свою чергу, сприяло зростанню підтримки електоратом ультраправих сил практично у всіх країнах ЄС. Економічний та релігійний чинники стали тими каталізаторами, що з усією наочністю продемонстрували різність культурних світів мігрантів й корінного населення. Небажання мігрантів йти шляхом акультурації стали причиною прийняття у країнах ЄС більш жорсткого законодавства стосовно мігрантів або обмеження на їхню кількість. Це є свідченням зміни цінностей у суспільстві – толерантність замінюється радикальністю.

Важливим видом цінностей сьогодишнього суспільства є цінності екологічні – від них залежить наше виживання на планеті. Технократичні цінності, які ще донедавна панували в європейській (і не тільки) свідомості змінюються ідеями коеволюції. Величезну роль в усвідомленні масштабу екологічних проблем зіграв Римський клуб, що і тепер постійно привертає увагу широкого загалу до глобальних проблем і пропонує можливі сценарії їхнього подолання.

Україна на межі ХХ–ХХІ ст. також змушена долати виклики часу. Будучи не лише географічною, а й культурно-історичною частиною Європи, вона сьогодні має визначитись зі своїми ціннісними пріоритетами. **Історія становлення української державної ідеї XVI–XVIII ст. засвідчує, що історично наша країна поділяє фундаментальні цінності, які сповідують країни-члени ЄС** – адже категорії «права», «вольності» і «свободи» традиційно є ключовими поняттями в системі цінностей українського політикуму. Отже, цінності, на основі яких будується сучасний Європейський Союз, та ідеї й ціннісні установки, закладені в основу українського державотворення ще в період Нового часу, є типологічно та концептуально близькими.

Водночас сучасна Україна має проблеми з такою важливою складовою суспільного життя, як формування громадянського суспільства. Попри те, що неурядових організацій в країні існує багато, лише невеликий відсоток з них займається реальною діяльністю. Недостатніми

є як співпраця між неурядовими організаціями та владою, так і відсоток населення, що належить до тих чи тих громадських організацій.

Освіта – важливий соціальний інститут, який відіграє чи не провідну роль у вихованні базових цінностей суспільства. Українська освіта має сьогодні численні проблеми: недостатнє фінансування, «відтік мізків», недостатнє впровадження інноваційних технологій, відірваність від реального життя тощо. Людському капіталу, який у сучасному «суспільстві знань» посідає чільне місце, в Україні не приділяється достатньої уваги. Динамізм сучасних реалій об'єктивно обумовлює змінність як надзвичайно важливу рису способу життя людини у ХХІ ст., але українська освіта є часто доволі інертною. **Запровадження в Україні єдиних освітніх стандартів з Європою є поки що лише формальним кроком, і це не розв'язує інших нагальних потреб** (у т.ч. у реформуванні та реструктуризації освіти). На жаль, ознакою українського сьогодення є втрата освітнього потенціалу, деінтелектуалізація праці, приниження статусу інтелектуальної праці, еміграція найкращих спеціалістів, руйнація наукових шкіл, зниження рівня освіченості населення, трудової та навчальної мотивації тощо.

Культура, освіта постають не тільки як система культурно-освітніх закладів, які влада контролює через міністерства і місцеві органи влади, а як набір цінностей народу, вірувань і прагнень, які визначають стратегію виживання суспільства. У будь-якому соціумі, який прагне зберегтися в історичній перспективі, культура і освіта народу мають перебувати у злагоді з економічною і політичною системами. Стабільна політична система має відповідну політичну культуру населення, у суспільстві функціонує комплекс правил і норм, суспільних інститутів, які утверджують і підтримують цінності, що доповнюють зовнішні системи примусу і комунікації.

Сьогодні Україна ще залишається непослідовною ані ідеологічно (щодо цілей розбудови держави та зовнішньополітичних орієнтацій), ані політично (щодо модернізації політичної системи, прийняття постійної системи виборів тощо). Фактично **відсутні конструктивні програми економічного і політичного розвитку як у влади, так і в опозиції. Обставиною, що серйозно ускладнює ситуацію в Україні, є політична нестабільність та загострення суспільно-політичних конфліктів, детермінованих існуючою різницею норм і цінностей «верхів» і «низів».** Спонтанні ж рішення у цих сферах не розв'язують проблеми вибору реалізації програм розвитку України навіть на 2–5 років. Це також посилює ціннісний розкол у країні і провокує радикальні настрої в суспільстві. Як переконує історичний досвід, революції розпочинаються в головах індивідів і культурі.

За своєї протилежності ціннісних позицій різних груп та політичних партій усередині українського суспільства є певний варіант того, що вважається самоочевидною цінністю для переважної частини населення: збереження генофонду нації та довкілля, необхідність мати суверенну державу з гуманістичними політичними інститутами і розвинуту економіку, забезпечення прав і свобод людини тощо. Звісно, кожна соціальна, політична сила має свої уявлення щодо шляхів реалізації цього варіанта запровадження системи цінностей. Тому головне завдання полягає в тому, щоб наблизитися до оптимального варіанту вирішення нагальних проблем.

Нині в Україні політичний режим вступає в конфлікт не тільки з народом, а й з його культурою, реальними або існуючими в уявленні як належне цінностями – свобода слова, рівність перед законом, справедливість, вільні вибори тощо. І оскільки система цінностей відіграє важливу роль у суспільстві, то вони мають стати природними ворогами режиму і чинному порядку. Режим стає приреченим на зміну, питання тільки в часі – скільки протримається режим? Певні надії на поліпшення існують: парадоксально, але влада запустила механізм, який неминуче знищить її саму.

Таким чином, суспільний лад і соціальна рівновага як в європейській спільноті, так і в українському суспільстві визначається, по суті, духовним, ціннісним вибором особистостей й цілого суспільства, вмінням збалансувати різномірний та різновекторний культурний досвід минулого, визначити перспективу майбутнього. І саме усталена система європейських цінностей є тим наріжним каменем, на якому базовано національну ідентичність.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Виходячи з необхідності чіткого усвідомлення Україною своєї ідентичності та вироблення спільних ціннісних орієнтирів, без яких неможливо розбудовувати майбутню державу, доцільними могли би стати наступні кроки:

1. врахувати досвід європейського суспільства щодо подолання ментальних, культурних, релігійних відмінностей на основі принципу толерантності;
2. вести потужну інформаційно-роз'яснювальну роботу серед населення з метою усвідомлення широким загалом того, що Україна не лише географічно, а й історично, культурно та аксіологічно належить до європейського простору;
3. забезпечити неухильне дотримання в країні фундаментальних людських прав та свобод при суворому дотриманні законності;

4. усіляко сприяти формуванню в країні інститутів громадянського суспільства (проведення інформаційної роботи, фінансування, більш плідна співпраця неурядових організацій з владою тощо);
5. зробити одним з пріоритетів державної політики реформування та модернізацію освітньої системи, оскільки саме через освіту і вибудовується ціннісна шкала соціуму, а «суспільство знань» майбутнього потребує нових інноваційних підходів для швидкої орієнтації людини у сучасному динамічному світі;
6. приділяти більшу увагу екологічним цінностям – адже розв'язання глобальних екологічних проблем є сьогодні пріоритетом для усього світу і потребує включення всіх без винятку країн.

СТАНОВЛЕННЯ СУЧАСНОЇ БАГАТОПОЛЮСНОЇ СИСТЕМИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН: ІСТОРИЧНІ ВИТОКИ І ТЕНДЕНЦІЇ

На ґрунті концепції про три типи політичного знання – ціннісне, наукове й практичне – доведено, що розуміння історії є необхідною функцією соціокультурного життя. **Концептуалізовано два типи підходів до розуміння всесвітньо-історичного процесу: еволюціоністський і прогресивістський.** Історія, протранскрибована з еволюціоністського погляду, постає розгортанням усього соціального розмаїття з первинного «соціуму-ембріона». Натомість прогрес передбачає існування завершального та спільного ідеального (постісторичного) суспільства. З прогресивістських позицій історія постає зведенням (редукцією/уніфікацією) всього соціального розмаїття до єдиного «соціуму-ідеалу». Історична еволюція зростає зі спільного коріння; тоді як історичний прогрес – спільного нащадка. Проте в обох історіософських схемах всесвітньо-історичного процесу наявний момент позаісторичності – спільної праісторії або спільної постісторії.

Стверджується, що суспільство об'єктивно породжує соціальний (зокрема, історичний) час, який є перетворенням соціальної структури на відповідний їй буттєвий ритм. Оскільки соціуми є переважно поліструктурними, то вони існують і сприймаються в різних часових формах. Соціум відтворюється як об'єктивно, так і свідомими зусиллями його учасників, що послугує ще одним поясненням дуальності уявлень про соціальний час, котрий є водночас і формою розуміння та сприйняття суспільних відносин, і їх продуктом.

Визначено, що **еволюція теоретичної рефлексії міжнародних відносин передусім була детермінована історично, формуючись під безпосереднім впливом найважливіших подій на міжнародній арені, традицій зовнішньої політики і основних тенденцій внутрішньополітичного розвитку.** Таким чином, можна констатувати не

лише взаємодетермінованість світової політики і знань про неї, коли теоретичні уявлення про міжнародні відносини являли собою своєрідне відображення їх стану і структури, а з іншого боку – чимало підсфер цих відносин поставали об'єктивованим знанням про них, тобто втіленням ідей і концепцій на практиці, а й наявність синхронізованої динаміки еволюції теорії міжнародних відносин і самих міжнародних відносин, коли наукові уявлення розвивалися відповідно до реальних міжнародних змін, створюючи дві паралельні динаміки – інтелектуальну і фактичну.

Наголошується, що для будь-якої наукової дисципліни (передусім, йдеться про суспільно-гуманітарні науки) пріоритет теоретико-методологічного плюралізму був і залишається беззастережною константою, адже складна соціальна реальність може дістати адекватне відображення лише в результаті постійної конкуренції, суперництва і взаємної критики різних наукових (а також псевдонаукових) парадигм.

Розроблено комплексне визначення міжнародних відносин як продукту міждержавної взаємодії, коли держави, взаємодіючи між собою, витворюють цей різновид суспільної реальності, якому притаманна анархічність, відсутність всеосяжного центру сил та джерела легітимації і, відповідно, державно-поліцентрична будова; невелика кількість учасників та їх надкомплексність; обмеженість сфери соціальної взаємодії, що може розширюватися внаслідок ущільнення та інтенсифікації взаємодії між державами; пріоритетність питання «війни і миру». На підставі цього визначення встановлено характер взаємозв'язку між всесвітньо-історичним та міжнародним процесами, а також виокремлено дві базові моделі розуміння міжнародних відносин – модель «винятково міждержавних міжнародних відносин» і модель «світового суспільства», котрі є цілковито теоретичними конструктами, якісно відрізняючись від моделей «систем міжнародних відносин», що містять суттєвий історико-описовий елемент.

Концептуально визначено три основні системи міжнародних відносин – систему «балансу сил», систему «біполярності», постбіполярну (інтеграційну) систему, що послугують трьома різними історичними формами впорядкування державно-поліцентричних (анархічних) міжнародних відносин на різних етапах їх історичної еволюції, спонукаючи власне держави здійснювати зовнішньополітичну діяльність за відповідними системними правилами.

Розроблено методологію аналізу систем міжнародних відносин, що включає: формулювання визначальних властивостей систем міжнародних відносин, періодизацію їх історії та вирізнення середовищних (ціннісних, економічних, внутрішньополітичних) передумов.

Визначено **систему «балансу сил»**, яка існувала від 1648 до 1914/1918 рр. і була механістичною (мала за головний організаційний принцип «рівновагу»); багатоплярною (компонувалася принаймні п'ятьма приблизно рівнозначними великими державами); європейською (великі держави Європи історично уособлювали та домінували в цій системі); аристократично-космополітичною (ефективно функціонувала завдяки наднаціональній християнсько-аристократичній, професійно-становій етиці космополітичного прошарку аристократів-дипломатів). Історія системи «балансу сил» складається з двох періодів: першого (час її розквіту) – від Вестфальської мирної угоди (1648 р.) до Французької революції (1789–1794 рр.); другого – від наполеонівських воєн і Віденського конгресу (1815 р.) до Першої світової війни і Паризької конференції (1914/1918 рр.). Економічну середовищну передумову системи «балансу сил» становили переважно феодалні, доіндустріально-аграрні економічні автаркії, що передбачало слабкий розвиток світогосподарських зв'язків. Ціннісну середовищну передумову цієї системи складав передусім християнський символічний універсум та аристократична політична етика. Внутрішньополітичну середовищну передумову системи «балансу сил» становили переважно авторитарні абсолютистські монархії і частково ліберально-аристократичні (олігархічні) демократії з обмеженою політичною участю.

Визначено **систему «біполярності»**, яка проіснувала від 1914–1918 рр. до 1989 р. і була органічною, ґрунтуючись та живлячись силами націоналізму, поєднаними з глобальними ідеологіями; дво-полюсною, компонентуючись двома блоковими полюсами, очолюваними наддержавами; різномірною ціннісно і системно, детермінуючись світовим поділом на різні суспільні устрої та ідеології; глобальною, системно охоплюючи увесь світ. Історія системи біполярності складається з трьох періодів: протобіполярності (1918–1945 рр.), що охоплює час між період двома світовими війнами і час Другої світової війни; «жорсткої біполярності» (50–60-ті рр. XX ст.); «м'якої біполярності» (70–80-ті рр. XX ст.). Економічними середовищними передумовами системи біполярності були: індустріальне суспільство (індустріалізм); розвинене світове господарство і світовий ринок, поділені, однак, на дві протилежні субсистеми та економічну периферію; прискорений технологічний поступ у контексті науково-технічної революції. Ціннісними середовищними передумовами системи «біполярності» були: протистояння глобальних ідеологій; націоналізм; початково формована єдина світова політична культура, уособлена ООН та «загальнолюдськими» цінностями. Внутрішньосупільними середовищними передумовами системи біполярності були індустріальні суспільства масової політичної участі двох типів – тоталітарного і демократичного.

Визначено **сучасну постбіполярну (інтеграційну) систему міжнародних відносин**, що перебуває на перших стадіях свого формування, маючи за системостворчий (організаційний) принцип – інтеграцію; сутнісні риси – глобалізацію, регіоналізацію, зміну парадигми безпеки; визначальні процеси – посттоталітаризм, модернізацію, демократизацію. Економічною середовищною передумовою сучасної системи міжнародних відносин є глобальна постіндустріальна економіка надвисоких технологій. Ціннісною середовищною передумовою – комплекс різноманітних ціннісних систем (ціннісний плюралізм). Внутрішньосупільною (внутрішньополітичною) середовищною передумовою – глобальне поширення та утвердження в кожному окремому національному суспільстві ліберальної демократії та ринкової економіки.

Проаналізовано можливі варіанти поєднання двох базисів (духовного й матеріального – ціннісної й владно-силової конфігурацій) міжнародних відносин, серед яких передусім виокремлюються такі: констеляція антагоністичних цінностей (світова ціннісна конфігурація komponується протилежними системами цінностей) та нерівний розподіл влади (владно-силовий дисбаланс); єдина система цінностей (неантагоністична констеляція) та рівний розподіл влади; антагоністичні цінності та рівний розподіл влади; єдина система цінностей та нерівний розподіл влади. Міжнародні відносини в рамках першої моделі найбільш конфліктогенні, у рамках другої – найбільш мирні, третя модель передбачає розкол світу на більш-менш мирно співіснуючі ворогуючі блоки, четверта приблизно описує інтеграційний поступ у напрямі світового суспільства. Останній тип міжнародних відносин міститиме найбільш розвинений нормативно-інституційно-поведінковий прошарок. У рамках третьої моделі цей прошарок буде розвиненим помірно. Натомість, перша і друга модель передбачають або максимально високий рівень розвитку нормативно-інституційно-поведінкового прошарку, або ж його мінімальну розвиненість.

Доведено, що **влада є субстанцією і політичних відносин загалом, і міжнародно-політичних, зокрема**. Суб'єкти міжнародно-політичних відносин виробляють і накопичують владно-силовий ресурс та використовують його у своїх національних інтересах. Об'єктивним наслідком такої діяльності постає певний (об'єктивний) розподіл влади. Оскільки ж розподіл влади неминуче нерівномірний (завжди були і будуть слабші та сильніші держави), то необхідно виокремлювати «центри сил», де накопичується владний ресурс. Взаємне розташування кількох таких «центрів» komponує силову конфігурацію, яка має горизонтальний (між «центрами сил») та вертикальний («центри сил», взяті у співвідношенні з рештою слабших держав) виміри.

За формою, силова конфігурація може бути однополюсною, біполярною та багатопольною.

Здійснено формально-теоретичну інтерпретацію категорії «влади» як субстанції міжнародно-політичної взаємодії та сформульовано таку категоріальну послідовність: «розподіл влади – центр сил – силова конфігурація – однополярність/біполярність/багатопольність». Усі ці категорії є формальними, а для витлумачення та прогнозування світових справ важливе значення також має соціологічно-політологічний «зміст» кожного з таких полюсів. Те, чим є ці полюси, – великими державами/імперіями, міждержавними союзами, інтеграційними спільнотами – має не менше значення, аніж їх кількість.

Доведено, що **принципи розподілу влади є водночас принципами організації владних відносин**, адже певний принцип передбачає відповідний собі міжнародно-політичний устрій та відповідного актора: «баланс сил» – державу та міждержавну взаємодію; «ієрархія» – імперію, ієрархічно облаштований блок, однополюсний світоустрій; «інтеграція» – об'єднання держав і суспільств в інтеграційні спільноти й системи колективної безпеки. Кожен із цих принципів визначає не лише будову полюсів силової конфігурації, а й її форму. Так, «баланс сил» передбачає багатопольність; «ієрархія» – одно-і частково біполярність; «інтеграція» – одно/багато полярність (їх динамічне співіснування).

Визначено дві необхідні й системотворчі умови багатопольного облаштування міжнародних відносин: приблизна рівнопотужність полюсів та їх відносна автономність один щодо одного. Стійка багатопольність передбачає існування принаймні п'яти автономних та приблизно рівних за потужністю полюсів. Глобальна поляризація нинішніх міжнародних відносин суттєво ускладнює появу нових «центрів сил», а глибока інтегрованість цих відносин практично унеможливорює автономний статус нових полюсів глобальної владно-силової конфігурації. Розвиток у модерній міжнародній системі є залежним розвитком: що потужніше зростання, то більш залежною стає країна – від зовнішніх ресурсів, технологій, інвестицій, ринків, військово-політичної підтримки, політико-стратегічної залученості. Жоден зі сучасних претендентів на статус «майбутнього полюсу» світової політики не володіє критичним ресурсом або ж достатньою сукупністю ресурсів для того, аби домінувати в міжнародних відносинах, скинувши з вершини глобальної владно-силової ієрархії держави євроатлантичного «центру сил».

Доведено, що **новітня багатопольність – це лише одна з багатьох історичних можливостей, які простежуються в сучасних міжнародних відносинах.** Вона є більш взаємозалежною та менш гнучкою

ніж багатополарність класична, а також багатомірною. Виокремлюються такі **чотири типи багатополарності: одномірна (горизонтальна) багатополарність; комплексна (багатомірна) багатополарність; перехідна багатополарність; часткова багатополарність.**

Перша модель була історично апробованою за часів міжнародної системи «балансу сил» (1648–1914/18 рр.), а тому може вважатися класичною. У теоретичному сенсі вона є похідною від більш ширшої моделі «винятково міждержавних відносин» і переважно представлена в рамках такої традиції теорії й політології міжнародних відносин як реалізм. Подібна багатополарність передбачає змагальну і винятково владно-силову взаємодію принаймні п'яти великих держав, які стримують одна одну, керуються імперативом безпеки, прагнуть виживання й самозбереження, об'єктивно запобігаючи глобальному домінуванню однієї з них.

Модель «комплексної багатополарності» походить від ширшої моделі «світового суспільства» і простежується в теоріях «комплексної взаємозалежності». Подібна багатополарність передбачає існування різних конфігурацій, тобто різної кількості полюсів, у різних вимірах міжнародних відносин. Зокрема, політична, економічна, культурно-інформаційна й культурно-цивілізаційна площини міжнародної взаємодії можуть мати відмінну структуру (різну кількість полюсів). Так само певна великодержавна потуга чи міждержавний союз спроможні становити полюс в одній з цих площин і не становити в іншій.

Моделі «перехідної багатополарності» й «часткової багатополарності» є транзитивними типами міжнародних відносин, що виникають при переході від однополюсних чи біполярних владно-силових конфігурацій до багатополарних, або ж у протилежному напрямку. Історичними втіленнями першого типу можуть вважатися міжнародні відносини періоду наполеонівських воєн, коли, після поразки Австро-Угорщини й Пруссії, на міжнародній арені протистояли Франція, Велика Британія й Росія; а також міжнародні відносини часів між двома світовими війнами, коли на міжнародній арені протистояли комуністичний, фашистський та ліберально-демократичний блоки. У першому випадку міжнародна система повернулася до багатополарної конфігурації, а другому – трансформувалася в біполярну.

Таким чином, історичним втіленням часткової багатополарності може вважатися сучасна система міжнародних відносин, в якій домінує євроатлантичний «центр сил», однак окремі великі держави периферії й напівпериферії можуть претендувати на статус полюсів в окремих регіональних та функціональних сегментах цієї системи.

Констатовано, що сучасна міжнародна система, як і кожна реально існуюча глобальна суспільна структура, постає унікальною у своїй історичній неповторності та вельми традиційною з погляду загальних принципів і закономірностей функціонування. Якщо попередні міжнародні системи (Вестфальська, Віденська, Версальсько-Вашингтонська та Ялтинсько-Потсдамська) утворювались і руйнувались у результаті великих спустошливих війн, то міжнародний порядок на початку XXI століття є логічним продовженням протистояння двох наддержав, яке лише умовно можна назвати війною («холодною війною»). Сформована після Другої світової війни біполярна система поступово еволюціонувала від «жорсткої біполярності» другої половини 40-х – 50-х рр. XX ст. до «м'якої біполярності» 70-х – 80-х років, аж поки не припинила існування в 1991 році внаслідок самоліквідації СРСР.

Доведено, що **після того, як зникло «тяжіння» одного з силових полюсів**, відбулася глибока, але хаотична реструктуризація світової політики. Відповідно, міжнародна спільнота нині перебуває у стані транзиту, адже навіть сама назва – «постбіполярна міжнародна система» – вказує лише на історію її походження, а не на якусь особливу специфіку. Формування і становлення нового міжнародного порядку відбувається у нас на очах, тож поки що доволі важко однозначно визначити стійкі тренди світового розвитку. Сучасні міжнародні відносини характеризуються низкою суперечливих процесів з безпрецедентною динамікою, причому постійно з'являються і проявляють себе нові фактори невизначеності.

Визначено, що **першою серед очевидних ознак сучасної світової політики слід назвати домінування однієї держави в міжнародній системі**. У нове тисячоліття Сполучені Штати Америки увійшли як перші серед нерівних – єдина у світі наддержава, що володіє потенціалом глобальної проекції власної могутності. Після 2001 р. низка економічних і політичних фактів викликала все більші сумніви в стабільності та перспективах однополярного світу. Можна констатувати, що спроби США встановити одноосібну гегемонію й перебудувати міжнародну систему за своїм уподобанням виявилися невдалими та виявили обмежені можливості наддержави. Прогнозується, що США відіграватимуть ключову роль у системі міжнародних відносин впродовж першої чверті XXI століття, але їх домінування не буде мати абсолютного характеру. Незахідний світ буде відчувати незрівнянну американську могутність, але не буде підлягати щільному зовнішньому контролю.

Доведено, що **крах біполярної системи призвів до стрімкої ревальвації військового компоненту національної могутності і викликав своєрідне «розпорошення» насильства**. Зменшення загрози

глобального ядерного апокаліпсису в результаті зіткнення наддержав супроводжувалося зростанням кількості локальних обмежених за масштабами війн, збройних конфліктів і внутрішніх заворушень на Балканах, в Африці та на Близькому Сході, а також значним посиленням напруженості у відносинах між провідними регіональними державами Азії. Фактично, лише в Європі переважали пацифістські настрої, і країни продовжували скорочувати військові бюджети, проте й тут після Кримської авантюри Путіна почали готуватися до нової гонки озброєнь. Таким чином, **відбувається структурна мілітаризація усієї системи міжнародних відносин**. Традиційна війна – у вигляді масштабного збройного конфлікту армій кількох великих держав видається вкрай малоймовірною (хоча можливою), але світ очікує зростаюче внутрішнє напруження, поширення ядерної зброї, повернення до насильницьких способів вирішення політичних та соціальних суперечностей.

Стверджується, що в майбутньому світова політика суттєво не змінить свого характеру, залишившись ареною суперництва за владу, матеріальні ресурси та престиж. Разом із тим **надзвичайна гетерогенність світового співтовариства призведе до асиметрії серед діючих на світовій арені держав**.

Бурхливе економічне зростання держав напівпериферії (передусім, Південно-Східної Азії) сприятиме реконфігурації світової економічної стратифікації, проте замість лінійної ієрархії розвинені – нерозвинені країни, анклав прогресу і відставання можна буде спостерігати майже в кожному великому місті. Глобалізація дійсно пришвидшить економічний розвиток, проте **загострення конкуренції і соціальна поляризація сприятиме провокуванню масштабних соціальних конфліктів і політичного протистояння як на локальному рівні, так і на міжнародній арені**. Основою світової економіки залишиться мозаїка національних економік, хоча ступінь їх взаємозалежності та інтегрованості (особливо на регіональному рівні) зросте.

Констатовано, що анексія Криму, «гібридна війна» на сході України, економічний і військовий тиск на країни Європи й Азії, агресивна зовнішньополітична риторика і пропаганда ознаменували спробу авторитарного режиму В. Путіна досягти двох взаємопов'язаних цілей: внутрішньополітичної стабілізації на патріотичному ґрунті та підвищення статусу Російської Федерації на міжнародній арені. **Прогнозується, що намагання ревізіоністської Росії переглянути базові засади сучасної міжнародної системи виявляться невдалим через брак ресурсів і відсутність союзників, а в середньостроковій перспективі неминуче призведе до внутрішнього колапсу і втрати статусу регіональної держави**.

Своєю чергою для України, попри трагічність її становища і численні втрати, протистояння зовнішній агресії дає шанс на розбудову української держави як єдиного гаранту безпеки і добробуту народу України та інтеграцію до основних євроатлантичних безпекових й економічних структур цивілізованого світу.

ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ КРАЇН ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНОЇ ЄВРОПИ

На категоріальному рівні досліджено взаємозв'язок демократизації і модернізації у суспільствах перехідного типу. Розглянуто різні теоретико-концептуальні підходи до визначення та специфіки понять «модернізація», «трансформація», «розвиток», «зміна систем», «системна зміна» тощо.

Доведено, що історичний досвід «трьох хвиль демократизації», який нараховує менше 200 років, поки не дає достатніх емпіричних підстав для твердження, а дозволяє лише висунути гіпотезу про демократизацію як стовбурову тенденцію розвитку людського суспільства. Обґрунтовано, що протилежні, авторитарні тренди закладені як у західній, так і в східних цивілізаціях, що яскраво проявилось в 20–30-ті рр. XX ст.

На основі критичного аналізу зарубіжної та вітчизняної історіографії проблеми висунуто й обґрунтовано розуміння регіону ЦСЄ, як поля двох великих суспільно-політичних трансформацій останнього століття – від напівфеодалістських імперій до «розвинутого соціалізму» й від тоталітаризму до ринкової економіки та «відкритого суспільства». Зроблено висновок про те, що ЦСЄ – регіональний конструкт, який має географічну, історичну, етнокультурну, геостратегічну самотність та притаманні саме йому специфічні риси. Практично протягом всієї нової й новітньої історії він протиставлявся в етнокультурному та соціально-економічному вимірах Західній Європі і, ширше, Західному світу, а з кінця XVIII до початку XX століть відзначався (крім частини польських земель у складі Пруссії) державно-політичною єдністю в рамках двох великих держав – монархії Габсбургів і Російської імперії. Виходячи з місця і ролі нашої держави, висунуто інноваційний концепт регіону ЦСЄ як зовнішньої проекції цивілізаційно-культурної та геополітичної дихотомії України, потенціалу, цінностей та інтенцій багатоманітного українського суспільства.

Встановлено, що критерієм віднесення посткомуністичних країн Європи до регіону ЦСЄ є їх геополітична та цивілізаційно-культурна неналежність до Балкан, як сфери багатовікового домінування Османської імперії та ісламської цивілізації. Цьому критерію відповідають країни Вишеградської групи та Словенія, а також країни, що трива-

лий час перебували у складі Російської імперії і СРСР (Естонія, Латвія, Литва, Білорусь, Росія, Україна, Молдова).

Висунуто та обґрунтовано висновок про те, що **ідея загальноєвропейської інтеграції**, яка вже реалізується в інституційному форматі Ради Європи, **буде і далі підживлювати та стимулювати регіональну ідентифікацію ЦСЄ**. Адже «зчеплення» вже глибоко інтегрованого в ЄС «Центру» зі «Сходом», де модернізація досі залишається процесом «з відкритим фіналом», є гарантією уникнення нових розподільчих ліній на континенті.

Показано, що Велика Європа, як політична, інституційна та цивілізаційна реалія сучасного світу (інституційно об'єднана в Раді Європи), у свою чергу, виступає макрорегіональною екстраполяцією регіону Центрально-Східної Європи з притаманною йому кооперативною біполярністю, дихотомією (посткомуністичні країни-члени ЄС – Росія).

Розкрито типологічну спорідненість ідеалу суспільно-політичного устрою східноєвропейського типу як на державному, так і на геополітично-наддержавному рівнях з модернізаційними моделями західного (Франція, Німеччина) і навіть далекосхідного (Японія, Сінгапур, Тайвань), на основі яких в процесі так званого «економічного дива» уже у ХХ ст. відбувся прискорений перехід від класичного капіталізму до постіндустріалізму і навіть постекономіки, що вкрай важливо врахувати при розробці антикризових стратегій розвитку України.

Разом з тим доведено, що **національні модернізаційні моделі у регіоні ЦСЄ мають низку суттєвих відмінностей від західних та східних суспільств, що обумовлює й різницю у результатах демократизації та модернізаційних заходів**. На відміну від еволюційної лібералізації політичних і економічних відносин, визначальною **особливістю модернізаційного досвіду регіону стало практичне створення нового базису і надбудови шляхом докорінної трансформації тоталітарно-авторитарних структур**. Показано, що лише в тому випадку, коли модернізаційні перетворення мають демократичний характер, вони можуть сприяти, а не діяти всупереч, процесам самоорганізації політичної системи. Ігнорування цієї закономірності в більшості пострадянських держав призвело до того, що на рубежі ХХ–ХХІ ст.ст. в них відбувався по суті не демократичний транзит, а занепад і ерозія державної влади.

Виявлено низку закономірностей у трансформації посткомуністичних суспільств. Так, **збереження системи у стані динамічної рівноваги можливе лише за умови досягнення макроекономічної та макросоціальної стабільності**, подолання ефекту втоми населення від програм і проектів модернізації шляхом реального покращення його матеріального становища. Визначено конструктивні шляхи

розв'язання існуючих суперечностей – не через підкорення інтересів однієї групи іншій, а через досягнення згоди, розширення сфер співробітництва і діалогу різних сил. На досвіді країн ЦСЄ доведено, що успіх модернізації напряду залежить від здатності політичного керівництва забезпечити собі легітимність на рівні широких верств населення, органічно інтегрувати опозицію та нові демократичні інститути через розподіл з ними відповідальності за майбутнє суспільства, досягти консенсусу між основними політичними силами. На прикладі Чехії визначено роль харизматичних лідерів у забезпеченні успішності переходу до ліберальної демократії.

При цьому з'ясовано, що **проблема стабільності не може бути розв'язана лише політичними засобами без зміни системи цінностей, психології, типу мислення тощо**. Розкрито суперечливий взаємозв'язок у реформаційному процесі двох соціокультурних потоків: з одного боку, масової утопічної свідомості індивідів, які живуть ідеями зрівнювальності, з іншого – раціоналістичних ідей реформаторів, які виступають за радикальний перехід до ринку і парламентської демократії. Відтак, стратегічним завданням модернізації слід визначити конвергенцію егалітарної та ринкової орієнтації у масовій свідомості, боротьба яких детермінує розколотість політичної свідомості, розпад колишніх політичних зв'язків і форм, різноспрямованість політичних сил і рухів, відцентрових і доцентрових тенденцій.

Виявлено, що **спільними для країн регіону залишаються проблеми легітимації різкої соціальної нерівності, так само як і її соціально-політичного подолання**. Будучи в змозі скористатися історичним досвідом Заходу щодо розбудови постіндустріального інформаційного суспільства, країни ЦСЄ стоять перед можливістю створення нового компромісу між елементами етатистської держави добробуту та ліберальними компонентами сучасності. Особливо цікавим вбачається досвід Угорщини, яка упродовж 2011–2013 рр. здійснила радикальні й, певною мірою, інноваційні для ЄС реформи, включаючи прийняття нової конституції, спрямовані на знаходження балансу між європейськими цінностями, етнонаціональними традиціями та потребами диверсифікації соціально-економічного розвитку.

Зроблено висновки про те, що: 1) орієнтація людей на владу співвідноситься з інституційним дизайном «нових демократій». Так, у парламентських республіках (Угорщина, Чехія, Словаччина, країни Балтії, Молдова) масові уявлення про владу пов'язані з парламентами і партіями, у Польщі – з політичними елітами сейму і з оточенням президента. Більшість громадян у посткомуністичних країнах ЄС майже беззастережно визнають над собою верховенство права, але з великою недовірою ставляться до політичних інститутів, сумніваючись

у тому, що вони стоять на сторожі їхніх інтересів; 2) у країнах ЦСЄ, що вступили до ЄС, існує ідеальне уявлення про оптимальний політичний режим, який найчастіше визначається як «справжня демократія»; 3) характерним для нинішнього етапу модернізаційного руху є скорочення арени публічної політики в країнах ЦСЄ, в основному пов'язане з узурпацією влади партіями і елітами. Після «повернення до Європи» перед останніми постало завдання пошуку свого місця на європейській політичній сцені, нових ідейних підстав для отримання громадянської підтримки.

Здійснений у контексті розгляду модернізації країн ЦСЄ аналіз впливу глобалізаційних процесів на культурне буття людини, дозволив виявити **зв'язок змін ідентичності з комунікативними трансформаціями суспільств та їх відображення у концептах постмодерну**. Зроблено висновок, що перспективою культурної ідентифікації особистості в глобалізованому світі є її полівалентність.

На основі аналізу філософсько-ідеологічних, соціально-політичних та культурологічних витоків теорії і практики мультикультуралізму в країнах ЄС та розгляду особливостей її реалізації в окремих країнах, показано, що **сучасний мультикультуралізм містить у собі значний конфліктогенний потенціал, пов'язаний з прихованим відходом від ліберальних ціннісних засад і переорієнтацією від цінності особистості на цінність колективних суб'єктів**. Однак нині зазнає трансформацій у бік повернення до властиво європейських цінностей. Альтернативне «класичному європейському мультикультуралізму» повернення до діалогу особистостей з різною культурною ідентичністю, однак спільною ціннісною основою – визнанням цінності одиничного, не знімаючи з порядку денного проблему конфліктогенності «зіткнення цивілізацій», спроможне знизити її потенціал всередині суспільств, що прямують шляхом зростання рівня системної відкритості, зокрема й європейських. У такому контексті більша ціннісна консервативність країн Центральної і Східної Європи є позитивним чинником модернізації і відповідає сучасним потребам трансформації самої мультикультуралістської доктрини.

На основі аналізу мультикультуралізму як державної культурної політики в її європейському, північноамериканському та азійському варіантах зроблено висновок про **співмірність українських національних ціннісних і світоглядних особливостей з ціннісними засадами організації суспільного життя країн Центральної і Східної Європи та їхню відповідність викликам сучасності**.

На ґрунті аналізу та систематизації результатів соціологічних досліджень, що проводилися в країнах ЦСЄ, показано **зв'язок базових**

систем цінностей країни з можливостями її суспільної модернізації. Водночас виявлено невідповідність формулювань соціологічних досліджень потребам виявлення базових (інваріантних) цінностей та підміну їх виявленням життєвих орієнтацій особистості – екзистенційних. Зроблено висновок про необхідність чіткого розмежування цих двох рядів ціннісних орієнтацій у подальших практичних дослідженнях та запропоновано принципи корекції моделей виявлення ціннісних орієнтацій.

Досліджено вплив євроінтеграції в регіоні Вишеградської групи на політичну соціалізацію молоді, як найбільш динамічної, мобільної і, водночас, найменш економічно захищеної соціально-демографічної групи, в силу чого її політичні настрої і поведінку можна вважати лакмусом перебігу соціально-політичної модернізації. Вивчено порівняльний досвід групової та індивідуальної адаптації молоді до європейських демократичних цінностей, зокрема сформовані за чверть століття після «оксамитових революцій» механізми вироблення сумісної суспільно-політичної поведінки, що отримує схвалення з боку інших громадян ЄС. **Політичну соціалізацію молоді посткомуністичних країн ЄС інтерпретовано як нову європейську інтегральну парадигму,** механізми якої можливо застосувати в рамках реалізації східного напрямку Європейської політики сусідства.

Встановлено потужний позитивний вплив інтеграції до європейських структур (ЄС, Ради Європи, ОБСЄ) на захист національних меншин в країнах ЦСЄ, зокрема вирішення проблем соціальної інтеграції негромадян в Латвії та Естонії.

З'ясовано нелінійний характер модернізаційної динаміки Росії та пострадянського простору в цілому. При цьому показано, що російський приклад не є унікальним у контексті європейської та світової історії, адже більшість демократій у світі пережили численні випробування.

Доведено, що в Росії модернізація історично проходила під впливом країн західної цивілізації, за примусом «зверху», не зачіпаючи змістовних параметрів російського життя. Засоби модернізації були суто деспотичними й, отже, не вписувалися в контекст європейської традиції. У результаті глибинні основи консервативної патерналістсько-клієнтельної системи влади залишилися незмінними. Утім, практично всі модернізаційні імпульси, що мали величезні як позитивні, так і негативні наслідки для історії Росії, надійшли саме з Європи. Двоїсте ставлення до Європи, як до життєво значущого, багато в чому вірцевого, омріяного, але Іншого, чужого, навіть ворожого, характерне для росіян і сьогодні. Доведено, що цивілізаційно-культурні, аксіологічні витоки триваючого відчуження Росії від Заходу слід

шукати у ворожості російської доктрини винятковості західній політичній культурі.

Висунуто концептуальну тезу про те, що комунізм став свого роду «протестантизмом» візантійської цивілізації, який перетрусив, на відміну від петровських реформ, не лише верхи, а й весь російський соціум зверху донизу. Проте духовно-ментальна «матриця» радянської ідеології з її ідеократичністю, абсолютною ієрархією цінностей та авторитетів внутрішньо стикувалася з «матрицею» дореволюційної православної свідомості.

Зроблено узагальнюючий висновок про те, що Лютнева революція в Росії взяла реванш за поразку лише наприкінці ХХ ст. завдяки підтримці російського «грунту» – це була його відстрочена реакція на форсовану, утопічну за духовним змістом й історично тупикову комуністичну «модернізацію» Росії. Але реванш багато в чому виявився «пірровою перемогою», оскільки модернізаційні ресурси еліт та суспільства виявилися обмеженими. Від «безформного» плюралізму ранньої ельцинської доби Росія трансформувалася в жорстко авторитарну корпорацію з гострим дефіцитом суспільно-ціннісних та націєтворчих смислів.

Історична драма Росії полягає в тому, що соціальна база модернізації в Росії під час більшовицької революції та сталінської диктатури була знищена, а в результаті триваючих вже понад чверть століття перебудови та посткомуністичних трансформацій досі перебуває, як і елементи громадянського суспільства, в зародковому стані. Кардинальною проблемою посткомуністичної Росії виявилася слабкість, роз'єднаність і пасивність соціальних суб'єктів, зацікавлених у модернізації.

Показано, що **посткомуністична Росія зіптовхнулася з відсутністю органічного культурного фундаменту модернізації, застарілістю основних принципів та етичних посилів російської культури.** Ментальне коріння сучасної російської кризи лежить в краху традицій морально-ціннісної тотальності, яка домінувала в середовищі російської інтелігенції з часів П.Я. Чаадаєва і В.Г. Белінського аж до горбачовської Перебудови.

Доведено, що **сучасній Росії притаманний історично обумовлений розкол між цивілізаційними моделями, цінностями та орієнтаціями,** що звернуті в радянське чи царське минуле та з нього виводять майбутнє Росії, і модернізаторськими проєвропейськими устремліннями, що виходять від нового креативного підприємницького та середнього класу Росії, а також прозахідних інтелектуалів. Зазначений розкол по суті пронизує всі верстви російського суспільства і є виключно потужним чинником, що гальмує модернізацію.

Розкрито механізми відтворення в посткомуністичній Росії антимодернізаційних соціальних інститутів та верств (клерикально-консервативні структури, чиновництво та буржуазія, які живуть з сировинної ренти та екстенсивного відтворення ВПК, антимодернізаційна частина інтелігенції тощо). У цьому контексті з'ясовано, що консолідація восени 2012 р. консервативних російських інтелектуалів в рамках «Ізборського клубу» є спробою Кремля наповнити суто прагматичний Євразійський проект, що впливає з економічних інтересів номенклатурно-олігархічних еліт, певними «месіанськими» та «імперськими» смислами й тим самим виправдати в очах великодержавно налаштованого, підданого ресентименту російського обивателя третій термін президентства В. Путіна.

Вищезазначене дозволяє висувати, що ті фундаментальні проблеми та виклики, що стояли перед російською модернізацією майже чверть століття тому, так і залишилися невирішеними й актуальними для сьогоденної Росії. Пробудження російського суспільства на рубежі 2011–2012 рр. прочинило «нове вікно» можливостей для справжньої модернізації та демократизації країни. Проте авторитарний та корупційний характер російської політичної системи накладають серйозні обмеження на спроможність Росії, принаймні в середньостроковій перспективі, здійснити відчутний прогрес у соціально-політичній модернізації, тобто реальному просуванні до ліберальної демократії.

З огляду на те, що суттєвим чинником, який впливає на перспективи, перебіг та спрямованість суспільно-політичної та економічної модернізації України, є позиція її найбільшого сусіда – Росії, виявлено модель сприйняття російським політичним класом перспектив європейського вектору модернізації України. Доведено, що в її основі лежать уявлення про Україну як невід'ємну частину російського історико-культурного світу, пов'язану з нею і спільністю історичної долі, і традиційними економіко-технологічними зв'язками.

Вихідними змістовними положеннями зазначеної моделі є:

1. Активне перешкоджання формалізації відносин України з ЄС, для чого російською стороною здійснюється цілий комплекс заходів економічного та політичного тиску на Україну, здійснюваних у рамках свідомо обраного показово конфліктного дискурсу двосторонніх відносин.

2. Росія розглядає рух України до асоціації з ЄС як наближення до російських кордонів тих міжнародних гравців, з якими Москва конкурує у світі, і розглядає це як загрозу для себе, оскільки втрачає територіальний бар'єр, яким була Україна.

3. Підписання Україною угоди про асоціацію та зону вільної торгівлі з ЄС розглядається Росією як остаточна втрата західної частини територіального історичного спадку Російської держави: фактичний кордон між Російським і Європейським світами у загальних рисах повернеться до стану на середину XVII ст., а росіяни програють конкуренцію європейцям у боротьбі за вплив на Україну.

4. Підписання угоди про асоціацію між Україною та ЄС означає для Росії втрату перспектив здійснювати інтеграційні проекти за межами власне євразійського вектору розвитку. Крім того, без України суттєво зменшуються шанси на успішний розвиток Митного та Євразійського союзів.

5. Російське керівництво розуміє неконкурентоспроможний, сировинний характер російської економіки, у зв'язку з чим прагне, використовуючи різні інтеграційні формати, залучити ресурси України та інших країн пострадянського простору для підживлення та зміцнення позицій власної економіки.

6. Можлива успішна модернізація української економіки та суспільно-політичної сфери, ґрунтована на європейських стандартах, неминуче матиме серйозний вплив на російське суспільство. Адже в такому разі під боком у Росії з'явиться серйозна альтернатива соціально-економічного розвитку, на яку росіяни не зможуть не звернути уваги. А така ситуація загрожуватиме ідеологічним та соціально-економічним основам функціонування Російської держави у її традиційному розумінні.

У цілому, модернізаційний досвід посткомуністичних, у т.ч. пострадянських, країн ЦСЄ свідчить як про структурно-системні здобутки (ствердження засад дієвої демократії, підвищення показників економічного розвитку, розбудова інституцій громадянського суспільства, соціальна злагода і рівновага, входження до ЄС країн Вишеградської групи та Балтії тощо), так і про структурно-системні проблеми (непослідовність реформ, формування авторитарних або напівавторитарних режимів, закритість влади, відчуження громадян від участі у політичному житті, аномія тощо). При цьому, попри спільність мети і завдань реформацій, кожна з країн регіону мала свій національний сценарій (модель) модернізаційних зрушень, які відрізнялись динамікою, масштабістю і глибиною перетворень.

Таким чином, **досвід суспільно-політичної модернізації в країнах ЦСЄ засвідчує регіональну нелінійність та національну варіативність демократизаційного процесу**, що потребує врахування в процесі оптимізації напрямів та темпів соціальних змін для України.

УКРАЇНСЬКИЙ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ВЗАЄМОДІЇ ВЛАДИ З ІНСТИТУТАМИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА (ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ)

Науково-дослідна робота здійснювалась у рамках цільової комплексної програми наукових досліджень НАН України «Прогнози і моделі соціальної та соціокультурної трансформації українського суспільства у першій чверті ХХІ ст.».

Результатом дослідження став **грунтовний аналіз практики взаємодії органів державної влади з інститутами громадянського суспільства в країнах Європи, світу і в Україні; визначення причин слабкості інститутів громадянського суспільства, що впливають на ефективність взаємодії між державним та асоціативними секторами пострадянських країн у процесі їх демократичних перетворень; пропозиції щодо напрямів вдосконалення взаємодії влади й громадян задля подальшого суспільного поступу України.**

Для незалежної України, що обрала стратегію на інтеграцію до європейського співтовариства, утвердження демократичних цінностей означає відповідну цивілізаційну спрямованість та перспективу подальшого суспільного розвитку. Розбудова розвинутого громадянського суспільства в нашій країні – це один з найважливіших складників її демократичного поступу, підтвердження належності України до культурно-цивілізаційного європейського ареалу. Вітчизняне громадянське суспільство, своєю чергою, спроможне повніше сприяти утвердженню демократичності функціонування всіх владних інститутів і загалом Української держави.

У період трансформаційних перетворень в Україні, коли формуються фундаментальні засади демократичного розвитку, природно, що значна увага приділяється розбудові громадянського суспільства. Розвинене громадянське суспільство є запорукою і передумовою демократичного поступу тієї чи іншої держави. Натомість нерозвиненість і слабкість громадянського суспільства є однією з умов існування авторитарного чи тоталітарного режимів.

Теоретичні та ціннісні засади становлення в Україні громадянського суспільства і його інституцій нині набувають все більшої ваги. Це детерміновано, по-перше, значним поширенням та притягальністю європейських культурно-цивілізаційних цінностей, а по-друге, посиленням глобальної тенденції демократизації суспільних процесів, що поступово охоплює собою все ширше коло держав і народів світу, сприяючи розвитку демократичного типу міжнародного і міждержавного спілкування. Для європейських народів, як і більшості народів світу,

пріоритетним виступає дотримання прав і свобод людини, міждержавного мирного та взаємовигідного спілкування як складників подальшого поступу загальнолюдської цивілізації.

Громадянське суспільство і правова держава зумовлюють один одного, причому перше відіграє роль каталізатора розвитку демократичних процесів і збереження правового характеру держави. Межею громадянського суспільства і водночас межею втручання в його життя з боку держави є наявність спільних, єдиних для всієї держави правил вияву одиничних і корпоративних воľ, підпорядкованих державній єдності. **Практичне втручання держави в життя громадянського суспільства полягає в забезпеченні єдиних правил його функціонування, що створюють режим максимального сприяння в ньому реалізації окремих одиничних і корпоративних воľ.** Зрілість громадянського суспільства не має прямих кореляцій з рівнем демократичного й правового забезпечення його розвитку з боку держави. Натомість **відсутність відповідних політико-правових умов існування громадянського суспільства «включає» механізми активізації останнього й тиску з його боку на державні структури з метою створення таких умов.**

Проблема формування інституту громадянського суспільства має комплексний характер. Вона поєднує не лише питання взаємодії суспільства і державної влади, прав і обов'язків громадян перед державою і обов'язків держави перед громадянами, а й діяльності політичних партій і громадських організацій, ролі засобів масової інформації як соціального інституту тощо. Проблема має багатовимірний характер – це дотримання засад демократії та її традицій, практика демократичних процедур і вплив політичних прецедентів, дієвість інституцій громадянського суспільства та способів його взаємодії з іншими суспільними й державними складниками.

Громадянське суспільство зазвичай визначається як сегмент політичної системи, що протистоїть державі – структурно розмаїта соціальна сфера, яка компонується автономними організаціями та інституціями і в якій укорінено громадянську свідомість. Однак, принаймні у випадку напівпериферійних країн, таке відокремлення виглядає штучним, оскільки важко уявити структури громадянського суспільства, які б не регулювалися і не підтримувалися державою. Тут йдеться про соціальне відгалуження держави, яке завдяки певному потенціалу самоорганізації не потребує безпосереднього державного втручання.

Водночас **специфіка історичної еволюції інститутів громадянського суспільства і їх взаємодії з владою в країнах Європи свідчить про тривалий шлях їх сходження від самоорганізації до**

проведення відповідної чіткої державної політики з підтримки недержавного сектора. За таких умов у низці держав існує практика прийняття відповідного наскрізного стратегічного політичного документу, спрямованого на розвиток організацій громадянського суспільства (ОГС). Ці документи знаходяться у діапазоні від взаємних угод між урядами (Велика Британія, Хорватія) чи парламентами (Естонія) та ОГС, до паралельних угод з урядом та парламентом (Латвія) і до односторонніх стратегій, прийнятих урядом (Угорщина, Польща, Данія, Чехія). Кожна країна забезпечує виконання настанов програмного документа в різний спосіб – від перспективних планів реалізації (Данія, Естонія, Польща, Хорватія, Угорщина) до деталізованих річних планів відповідальних органів (Чехія, Латвія, Велика Британія). У низці країн діють принципи або «кодекси» щодо засад фінансування, участі ОГС та недержавного сектора в програмах відповідного розвитку. Окрім планів реалізації та політичних документів, країни також проводять реалізацію цієї політики за допомогою фінансової підтримки фондів та асоціацій (Хорватія, Чехія, Данія, Угорщина, Естонія), програми розвитку спільнот (Велика Британія) та так званих «оперативних програм», що фінансуються зі структурних фондів ЄС як складові національних планів розвитку країн-членів ЄС (Угорщина, Польща).

Водночас суспільно-політичні перетворення неможливо ні здійснити, ні зрозуміти без врахування тих міжнародних умов, в яких вони відбуваються. Тому слід брати до уваги міжнародні чинники, зокрема, діяльність Ради Європи, Європейського Союзу щодо підтримки в різний спосіб процесів розвитку громадянських суспільств у державах, що стали на шлях демократії. **Існує залежність між рівнем інтегрованості міжнародних відносин та ступенем їхнього впливу на процеси соціальної трансформації в окремих суспільствах:** чим вищий рівень інтегрованості – тим більший вплив, тим більше міжнародні відносини з трансформаційного контексту перетворюються на трансформаційний чинник.

Становлення глобального світу відбувається не стільки через встановлення всебічних економічних та державно-політичних зв'язків, скільки через формування наднаціонального громадянського суспільства. Водночас **формування всепланетарного громадянського суспільства без кордонів є чинником поширення і утвердження морально-етичної системи «відкритого суспільства», чинником гуманізації світу.** На сучасному етапі, інтенсифікація глобалізаційних процесів призводить до істотних змін у структурі комунікації, що має своїм наслідком зростання ступеню свободи особистості й розширення поля її вибору – в тому числі й вибору ідентичностей.

У таких умовах складники громадянського суспільства набувають транснаціональних ознак.

У ціннісно-ідеологічному сенсі глобальна демократизація передбачає «боротьбу за визначення демократії», тобто ідейну боротьбу кожного окремого національного суспільства й держави за право самим визначати, чим є для них демократія, виробляти власні національні стандарти розбудови й оцінки цього політичного устрою. Протилежною є політико-ідеологічна ситуація зовнішнього контролю й диктату, коли стандарти розбудови та критерії оцінки демократії нав'язуються і диктуються ззовні домінуючими державами та силами регіонального й глобального гегемонізму. У цьому випадку йдеться про ціннісну залежність, ідеологічний контроль, політичну підлеглість.

Політична система сучасної Європи є результатом тривалої історичної еволюції. Зокрема, її нинішня структура, що komponується провідними державами ЄС та їх внутрішньою (центральноєвропейською і південно-європейською) та зовнішньою (східноєвропейською і середземноморською) периферіями, постає структурним наслідком попереднього історичного процесу, основною рушійною силою якого була конкуренція – держав, класів, ідей; а головним принципом – плюралізм (ідейний, політичний, економічний). Відповідно, переможці цих історичних змагань опинились у центрі політичної системи, а ті, хто зазнав поразки, – на периферії. Таким чином, **«об'єднана Європа» може вважатись одним з історичних еволюційних відгалужень «Європи політичної»** – однією з «гілок» еволюційного «дерева» європейської цивілізації. Виникнення цього відгалуження більшою мірою зумовлене двома руйнівними для Європи світовими війнами й усім комплексом та наслідками війни «холодної».

Проголошений Україною проєвропейський стратегічний курс має підкріплюватися конкретними заходами, ціннісні засади мають не лише визнаватися на словах, артикулюватися очільниками владних інституцій, а й перетворитися на повсякденну політичну практику. І цьому більш потужно має сприяти розвиток громадянського суспільства, всіх його структур на демократичних засадах. З урахуванням зовнішніх впливів з боку загальноєвропейських структур на поступ України, важливо враховувати іманентність потреб дотримання демократичних цінностей у розвитку держави та суспільства. Ігнорування чи недотримання принципів демократії спроможне значно ускладнити відносини нашої держави з об'єднаною Європою.

Ці ускладнення відбуваються також і в силу еволюції політики самого Євросоюзу та його структур. Адже цінності, виникнувши здебільшого як моральні поняття для країн Європи, останнім часом все частіше набувають зобов'язуючих обрисів як для самого Євросоюзу, так

і для його відносин із іншими державами, зокрема молодій демократії. Врахування цих нових підходів і корегування вітчизняної практики покликані сприяти більш успішній імплементації ціннісних засад об'єднаної Європи в нашої державі та суспільстві.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

На ґрунті отриманих під час проведення дослідження пропонуються такі рекомендації.

Необхідно інтенсифікувати й поглибити діяльність як державних органів, так і політичних структур та всього недержавного сектору щодо розвитку демократії в Україні задля створення ефективної та належно легітимованої демократичної політичної системи, що уможливить забезпечення внутрішньополітичної стабільності, зовнішньополітичну конкурентноздатність та максимально високий статус у міжнародних відносинах. Головним спрямуванням цієї діяльності доцільно вважати зусилля з подолання бідності й майнової поляризації, вирівнювання диспропорцій у розподілі національних багатств, зміцнення середнього класу. Таким чином, йдеться про зміщення акцентів політики держави в галузі демократичного розвитку з нормативно-інституційних аспектів на ресурсно-розподільчі, адже навіть найдосконаліше налагодженні інститути демократії ніколи не спрацюють за умов доволі великого економічного розшарування й соціальної несправедливості.

Завданням держави в цьому контексті є створення якнайприйнятливіших умов для розвитку громадянського суспільства в Україні з урахуванням водночас таких пересторог: громадянське суспільство не може бути штучно сконструйованим, а повинно поволі й об'єктивно зростати впродовж тривалого історичного часу, культивуючись своїм головним опонентом – державою. Водночас практика низки європейських держав дає підстави стверджувати про необхідність формування власної, національної чіткої державної політики з підтримки всього недержавного сектору. Вагомими складниками цієї політики мають постати прийняття відповідного наскрізного стратегічного політичного документу, спрямованого на розвиток організацій громадянського суспільства, та формування й дієва робота постійно діючого впливового органу у справах неурядових неприбуткових організацій, а також суттєва фінансова підтримка громадських організацій, реалізація стратегії підтримки розвитку неприбуткового сектору. Притягальним прикладом тут може слугувати Урядова рада в Чехії, що існує найдовше з подібних структур країн молодій демократії ЦСЄ, і де голова її є членом уряду. Саме практика такого постійно діючого консультативного, ініціативного та координаційного і впливового органу,

який розробляє слушні рекомендації для уряду в цілому, а не тільки для окремого міністерства, свідчить на користь даного підходу.

Доцільно перейти до вагоміших обґрунтувань євро-інтеграційних прагнень України та ширших бачень євро-інтеграційних процесів загалом. «Об'єднана Європа» – це лише один з багатьох можливих сценаріїв історичної еволюції європейської цивілізації, перевага якого винятково в тому, що він утілюється. Подібно й зовнішня політика східноєвропейської держави на зразок України не може зводитися до членства в Євросоюзі та виконання критеріїв цього членства. Загалом, йтися має про побудову вільної та відкритої « нової Європи », в якій буде припинено, чи принаймні пом'якшено, багатовікове домінування великих європейських держав, а країни східноєвропейських, центральноєвропейських, південно-європейських теренів отримають можливості для подолання свого периферійного статусу (нині вже в рамках « об'єднаної Європи »). Одним зі шляхів такої регіональної реконструкції є наслідування новими незалежними європейськими державами історично апробованих ціннісно-концептуальних засад « Європи політичної ». Тому й справді європейською слід вважати не ту державу, яка своєю гіперлояльністю домоглась членства в ЄС, а ту, що створила ефективну в управлінському сенсі політику; самодостатню економіку; гнучку дипломатію; лояльне й егалітарне національне суспільство, ґрунтоване на відданості спільній концепції соціальної справедливості. Водночас держава має створювати більш притягальні умови, аби громадянське суспільство сформувалось. Причому, головною такою умовою є втілення базових ціннісно-концептуальних засад європейської політичної системи.

Досвід найближчих сусідів може та повинен використовуватися в Україні. Цілком зрозуміло, що існує низка чинників, що не дозволяють без змін та відповідних модифікацій копіювати східноєвропейську, а тим більше американську, практику побудови інститутів громадянського суспільства та демократії загалом. Тим не менш, значна частина форм і методів побудови інститутів громадянського суспільства, у тому числі із залученням зовнішньої допомоги, була успішно здійснена в країнах Східної Європи, тож немає потреби створювати щось радикально нове. Тому варто сприяти систематичному залученню представників країн Центрально-Східної Європи до процесів розбудови громадянського суспільства в Україні, оскільки вони, по-перше, є носіями успішного досвіду посттоталітарного транзиту до демократії та ринкової економіки, та, по-друге, можуть стати експертами для українських громадських організацій в питаннях отримання й цільового використання зовнішніх, тобто закордонних, ресурсів.

Досвід інших країн має вагоме практичне значення для України і в сфері громадянського примирення, модернізації законодавства, євроінтеграційної політики. Доцільним є організація постійно діючої системи моніторингу діяльності інституцій громадянського суспільства в європейських країнах, дослідження їх законодавчої бази, проведення компаративного аналізу задля зіставлення з українськими реаліями. На основі узагальнень результатів такого моніторингу державні органи України отримуватимуть рекомендації щодо перегляду й уточнення державних пріоритетів та формування ефективної політики розвитку громадянського суспільства.

Потребують вдосконалення механізми податкового стимулювання діяльності інститутів громадянського суспільства шляхом запровадження європейських стандартів у визначенні податкового режиму для них (досвід Німеччини та Великобританії). Доцільно також розглянути можливість впровадження статусу суспільно корисних організацій, що може служити основою для створення кількох податкових стимулів. Задля вирішення проблеми обмеженого доступу ГО до довгострокового фінансування необхідно внести зміни до бюджетного Кодексу, які дозволять довгострокове державне фінансування ГО, наприклад, через спеціально створені фонди. Досвід Угорщини, Хорватії, Естонії щодо делегування державою права розпоряджатися державними коштами через автономні та державні фонди є перспективним й таким, що заслуговує на подальше вивчення та в разі доцільності на запровадження.

Рекомендовано поступове впровадження системи нормативного регулювання фінансування громадських організацій, що надають соціальні послуги, схвалені державою, та механізму оплати послуг за допомогою ваучерів. Країни, що користуються такими формами державної підтримки (ЦСЄ та скандинавські), мають схожу з українською патерналістську систему відносин держави з громадянським суспільством, що дозволяє перенести відповідні моделі на національний ґрунт з найменшими ментально-психологічними та політико-управлінськими затратами. Необхідно також збільшити обсяги державної фінансової підтримки організацій громадянського суспільства шляхом прив'язки їх розмірів до об'єктивно визначеного відсотка від ВВП. Розглянути доцільність перерахування коштів від доходів державних лотерей (Великобританія, Хорватія) та відсотка від доходів платника податків (Угорщина) на потреби ГО.

В умовах загострення протистояння існуючих у суспільстві ціннісних систем можна прогнозувати підсилення громадського руху й збільшення рівня конфліктогенності у взаємодії структур громадянського суспільства і владних структур як носіїв різних

цінностей. За такої ситуації важливим є формування відповідних ціннісних орієнтацій правовими, зокрема, законодавчими та нормативно-правовими засобами. Серед них:

- максимально широке залучення громадських організацій до обговорення нормативно-правових актів з акцентуванням уваги не лише на відповідності цих актів ринковим і демократичним вимогам, а й їх ціннісному складникові;

- створення профільованих громадських рад при виконавчих органах державної влади за окремими напрямками (зокрема тими, що пов'язані з соціальною, культурною, природоохоронною та зоозахисною сферами), головна увага яких має зосереджуватися на сприянні органам виконавчої влади у діяльності з протидії й запобігання поширенню жорстокості в суспільстві;

- забезпечення умов для ствердження ціннісних пріоритетів гуманного й відповідального ставлення до «Іншого» у сфері захисту довкілля та живих істот, які (пріоритети) є базовими для поширення загальнодемократичних цінностей;

- експертиза нормативно-правових актів і законопроектів, в тому числі на предмет виявлення й усунення законодавчого й нормативно-правового закріплення пріоритету загального над одиничним і знецінення життя;

- запобігання виявам і пропаганді жорстокості в будь-якій сфері, зокрема й шляхом використання повноважень, наданих Національній експертній комісії України з питань захисту суспільної моралі та правоохоронним органам;

- формування правового поля держави з урахуванням необхідності його гуманізації, та визнання провідного значення гуманізації в утвердженні демократичних цінностей, серед яких визначальними є визнання життя й гідності особи.

Усі ці заходи та рекомендації спроможні значно поліпшити умови подальшого розвитку й зміцнення громадянського суспільства, всього недержавного сектора в Україні й тим самим мінімізувати вплив негативних ефектів кризових явищ у політиці та економіці.

Ціннісним у вітчизняному суспільстві має стати розуміння і покликання тісної взаємодії ОГС з владними органами, яка спроможна сприяти врахуванню потреб населення, альтернатив і можливих наслідків владних рішень. Залученість громадського сектора до прийняття широкого спектру публічно-правових рішень забезпечує останнім більш повну імплементацію їх населенням. Натомість відмова від комунікації із широкими верствами громадськості і відсторонення їх від формування політики може перетворити громадський сектор на альтернативу та конкурента владного сектору

і щонайменше знижує готовність населення до виконання відповідних рішень влади.

Дієвим складником взаємодії влади і громадянського суспільства має стати як робота постійно діючої Урядової ради у справах неурядових неприбуткових організацій, так і діяльність спільних чи об'єднаних комітетів з моніторингу та контролю за реалізацією відповідних документів, якими регулюються відносини між державою та громадянським суспільством. Іншими словами, ці дорадчі органи покликані стати інституційною формою контролю реалізації та моніторингу відповідних документів, що регулюють взаємодію між державою та громадянським суспільством, дієвим засобом активізації конструктивної політичної участі та мобілізації творчого потенціалу громадян. Саме вироблення оптимальної моделі взаємодії держави й громадянського суспільства в період державотворення й становлення демократії, а також моделі їх взаємного контролю та формування стратегії подальшого національного розвитку спроможні значно зміцнити рух України в напрямі реалізації її євроінтеграційних прагнень.

ФОРМУВАННЯ ВЗАЄМОВІДНОСИН «ОСОБА-СУСПІЛЬСТВО-ДЕРЖАВА» В КРАЇНАХ ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНОЇ ЄВРОПИ: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

У результаті виконання НДР встановлено, що **трансформаційні процеси, які відбуваються в кранах Центрально-Східної Європи (ЦСЄ), демонструють зближення ціннісних систем цих країн і країн з усталеною демократією.**

Соціально-економічні зміни в країнах ЦСЄ доповнюються новими засадами та пріоритетами суспільно-політичних перетворень. Це стосується, зокрема, формування взаємовідносин у трикутнику «особа – суспільство – держава». У цьому контексті **спільним для країн регіону є утвердження демократичних режимів, плюралістичної демократії, її інститутів.**

З'ясовано, що в державах ЦСЄ доволі дієвою формою прямої демократії є **інститут референдумів**, коли виборець, особа безпосередньо бере участь у державних справах; законодавче регулювання референдумів у країнах ЦСЄ має спільні засади та національні особливості. Урахування досвіду країн ЦСЄ та настанов Венеціанської комісії, системний підхід і вітчизняні правові напрацювання мають прислужитися вдосконаленню референдумної практики в нашому суспільстві.

Встановлено, що за два десятиліття в країнах ЦСЄ створено сприятливі умови для діяльності інституцій громадянського суспільства. До них належать: створення сприятливої політико-правової бази, яка

включає закони, концепції й стратегії розвитку недержавного сектору, фінансову підтримку ОГС; ведення моніторингу діяльності та оцінки їх результатів; чітке відпрацювання взаємодії у трикутнику «особа – суспільство – держава», тощо.

Виокремлено **спільні особливості законодавчого регулювання діяльності організацій громадянського суспільства в країнах ЦСЄ**: 1) конституційна й нормативна підтримка розвитку та взаємодії влади з громадянським суспільством; 2) відсутність конституційної (або на іншому законодавчому рівні) заборони на фінансову підтримку громадських об'єднань; 3) відсутність преференцій для окремих НУО, що претендують на державне фінансування; 4) прозорість проведення конкурсів на отримання державного фінансування та ін.

Обраний країнами ЦСЄ курс на модернізацію економіки і суспільного життя, а також європейську інтеграцію як безальтернативний зовнішньополітичний орієнтир позитивно позначився на розвитку ОГС у Польщі, Чехії, Угорщині, країнах Балтії, діяльність яких на сьогодні є добрим прикладом для наслідування, у тому числі й Українською державою.

Показово, що **національні конвенти та форуми стали однією з форм взаємодії влади та громадянського суспільства з метою вироблення національної позиції щодо ЄС**. Вони перетворилися на дієву платформу для проведення національної експертної дискусії щодо країн-кандидатів в ЄС у реалізації їхніх євроінтеграційних прагнень.

Обґрунтовано, що **гендерний баланс у владних структурах будь-якої демократично орієнтованої країни – це основа стабільного та ефективного розвитку політичної системи**. Неурядові організації, що працюють виключно у сфері забезпечення гендерної рівності та розширення прав і можливостей жіноцтва, також відіграють одну з ключових ролей у зміцненні потенціалу жінок, які обіймають керівні посади, а також підвищенні інформованості громадськості про важливість участі жінок у соціальному та політичному житті в сучасному демократичному суспільстві.

Зміни в соціальній структурі суспільства, розширення спектру політичних партій за одночасного посилення ролі ЗМІ в політичних процесах поставили сучасних політиків країн ЦСЄ в нові умови та призвели до зростання професіоналізму у сфері політичних технологій і ЗМІ та до реалізації інформаційної демократії. Починаючи з політичного перелому 1989 р. у країнах ЦСЄ були приватизовані не лише державні, партійні газети, а й велика частина новозаснованих.

Встановлено, що **найбільш деструктивний вплив на сучасну європейську систему захисту меншин справляє позиція однієї з найстаріших та авторитетних світових демократій – Франції**, яка,

посилаючись на свою концепцію прав громадянина та єдиної французької нації, проголошує національну однорідність і принципово, як і Греція, не визнає на політичному та правовому рівнях існування національних меншин на своїх територіях. Франція не ратифікувала ані Рамкову конвенцію про захист меншин, ані Європейську хартію регіональних мов або мов меншин, ані Протокол № 12 до Європейської конвенції з прав людини, який поширює заборону дискримінації та судовий захист проти неї на випадки «зв'язку з національною меншиною».

З'ясовано, що правозахисні неурядові організації в пострадянських країнах Балтії є відносно слабкими навіть порівняно з країнами Вишеградської групи. З усіх держав Вишеградської групи та Балтії лише в Словаччині конституційно закріплено етнічний націоналізм. З погляду визначення поняття національних меншин заслуговує на увагу підхід Угорщини, яка була серед перших держав Європи, що розробили цілісні правові рамки для захисту національних меншин, зокрема їх культурної автономії.

Авторами сформоване оригінальне й комплексне бачення взаємодії у триаді «особа – суспільство – держава» в країнах Центрально-Східної Європи в її історичному й практичному вимірах. Це дає можливість: вдосконалити цю взаємодію задля подальшого суспільного поступу України та утвердження її цивілізаційного й геополітичного статусу; мінімізувати вплив негативних кризових явищ у політиці та економіці.

Практичні рекомендації, підготовлені за підсумками дослідження, надіслано у формі аналітичних записок до органів державної влади України.

Висновки, зроблені на основі проведеного дослідження можуть бути використані також в галузі науки та вищої освіти.

Виходячи з проведеного аналізу досвіду формування взаємовідносин «Особа – Суспільство – Держава» в країнах Центрально-Східної Європи, пропонуються рекомендації органам державної влади України.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- I. Щодо розвитку та імплементації Стратегії державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні:
 1. Неухильне дотримання максимальної прозорості та уніфікованості нормативно-правових вимог, якими регламентовано функціонування громадянського суспільства і які мають створювати широкий простір і режим максимального сприяння реалізації окремих одиничних і корпоративних воľ – громадян та їхніх об'єднань; законодавче окреслення максимально ши-

- роких рамок поля, на якому унеможливлено втручання держави у волевиявлення цих суб'єктів;
2. Надання пріоритету в законодавчій регламентації суспільного життя забезпеченню полісуб'єктного характеру комунікації – і в політичній царині через запровадження й підтримання багатопартійності, і в економічній царині у вигляді усунення перешкод існування вільного ринку, і в царині соціальній у вигляді забезпечення широкого простору самочинності суб'єктів – громадян та їхніх об'єднань;
 3. Забезпечення формування відповідних ціннісних орієнтацій правовими, зокрема, законодавчими та нормативно-правовими засобами через:
 - визначення порядку обов'язкового проведення публічного громадського обговорення важливих суспільно-політичних рішень; запровадження максимально широкого залучення громадських організацій до обговорення нормативно-правових актів з акцентуванням у їхній роботі уваги не лише на відповідність їх ринковим і демократичним вимогам, а й на ціннісному складникові таких актів;
 - створення громадських рад при виконавчих органах державної влади за окремими напрямами, при цьому слід визначити чіткий порядок створення та вимоги щодо зазначених громадських рад, публікувати звіти органів влади про залучення громадськості.
 4. Збільшення ваги чинника прямої демократії як безпосереднього здійснення народовладдя у вигляді постійного контролю громадськості над здійсненням владних повноважень обраних нею представників та її участі у виробленні управлінських рішень, дієвості громадського контролю і запровадження практики укладання двосторонніх договорів між владою та інститутами громадянського суспільства;
 5. Запровадження децентралізації та делегування частини повноважень органів виконавчої влади структурам громадянського суспільства (із запровадженням відповідних інструментів контролю за реалізацією таких повноважень) в напрямі створення сприятливих умов для розвитку самоорганізації населення;
 6. Залучення представників влади до процесу оцінювання успішності консультацій і визначення помилок та досягнень, що мають бути враховані в майбутніх планах консультацій;
 7. Введення в дію деталізованих планів, вимог та критеріїв моніторингу та оцінки державної політики сприяння розвитку організацій громадянського суспільства; створення та підтримка

незалежної моніторингової організації (центру), яка б здійснювала контроль за підготовкою та реалізацією запланованих заходів та їх результатів;

8. Розробка нових законопроектів щодо ведення громадської експертизи проектів та прийнятих редакцій законів, підзаконних актів, місцевих нормативних актів й моніторингу їх виконання відповідно до європейських стандартів;
9. Підвищення рівня довіри суспільства до уряду, підвищення суспільної інтеграції та активності через участь в обговоренні державної політики; використання різноманітних інструментів та методів для зміцнення довіри в процесі реалізації та моніторингу (досвід країн ЦСЄ переконує, що за наявності конструктивної постійної взаємодії між представниками сектору ОГС та уряду/парламенту механізми моніторингу працюють значно ефективніше, натомість, недовіра формалізує звітність);
10. Забезпечення можливої участі груп інтересів в обговоренні «політично чутливих рішень», які впливають на ці групи, і зменшення таким чином напруженості та конфліктогенної ситуації у суспільстві; забезпечення висвітлення результатів взаємодії з ОГС на веб-сайтах органів державної влади;
11. Покращення ресурсного забезпечення – фінансового, матеріального, кадрового, структурних підрозділів органів державної влади, відповідальних за взаємодію з громадськістю; створення умов для належного фінансового забезпечення реалізації державної політики та її моніторингу; визначення обсягів витрат на залучення громадськості до реалізації державної політики, джерел їх фінансування; відповідні витрати необхідно закласти до майбутніх проектів бюджетів усіх рівнів;
12. Запровадження публічних звітів про діяльність органів влади, включаючи створення реєстрів заходів взаємодії з громадськими організаціями-партнерами влади. Пріоритетний розгляд скарг про бездіяльність уповноважених посадових осіб;
13. Підвищення рівня компетентності, інституційної спроможності та кваліфікації як посадових осіб, так і представників ОГС щодо використання інструментів участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики.

У цьому контексті певного вдосконалення потребує, на наш погляд, визначене в Стратегії розуміння громадянського суспільства «як такого стану суспільства, в якому вільно реалізуються основоположні права і свободи людини і громадянина через різноманітні форми публічної громадської активності та самоорганізації» (Розділ 1, частина третя).

Адже в зазначеній дефініції відсутній конститутивний критерій громадянського суспільства – його відмежованість від держави.

II. Щодо підвищення ефективності взаємодії в тріаді «громадянин – суспільство – держава» у сфері міжнаціональних відносин, етнонаціональної політики та захисту національних меншин:

1. Відновити Міністерство (Державний комітет) у справах національностей України, основними завданнями цього центрального органу виконавчої влади мають стати формування та забезпечення реалізації державної етнонаціональної політики, державної мовної політики, питання міжнаціональних відносин та захисту прав національних меншин України.
2. Ухвалити на рівні закону України Концепцію державної етнонаціональної політики України, що передбачала б конкретні механізми та напрями реалізації державної етнонаціональної політики.
3. Розробити та прийняти нову редакцію Закону України «Про національні меншини в Україні», привівши його у відповідність до Конституції України, Рамкової Конвенції Ради Європи про захист національних меншин, Європейської хартії регіональних мов або мов меншин.
4. Створити Раду з питань міжнаціональних відносин при Президентові України. Основними завданнями Ради визначити:
 - забезпечення збереження міжнаціональної злагоди в суспільстві, формування толерантності в міжнаціональних відносинах, досягнення компромісу і консенсусу в питаннях формування та реалізації мовної політики, збереження історичної та культурної спадщини української нації та національних меншин України;
 - запобігання проявам політичної некоректності, конфліктогенним та екстремістським тенденціям у суспільному житті;
 - забезпечення взаємодії органів державної влади, громадських організацій, підприємств, установ і організацій у питаннях сприяння консолідації та розвитку української нації, її історичної свідомості, збереження традицій і культури, а також розвитку етнічної, культурної, мовної самобутності національних меншин України;
 - забезпечення виконання зобов'язань України за міжнародними договорами України, зокрема за Європейською хартією регіональних мов або мов меншин та Рамковою конвенцією Ради Європи про захист національних меншин;
 - розгляд законопроектів, що пропонуються для внесення Президентом України на розгляд Верховної Ради України і сто-

суються етнонаціональних та етнолінгвістичних питань, проектів актів Президента України з цих питань та підготовка пропозицій щодо таких проектів;

- здійснення порівняльного аналізу ситуації з питань міжнаціональних відносин в Україні та інших державах та підготовка на основі кращого європейського та світового досвіду пропозицій щодо вдосконалення законодавства України.

5. Кабінету Міністрів України відповідно до Закону України «Про національні меншини в Україні» забезпечити достатнє фінансування діяльності всіх активно діючих національно-культурних об'єднань і товариств, зареєстрованих у встановленому законом порядку.

6. Передбачати в місцевих бюджетах виділення коштів на фінансування програм національно-культурного розвитку національних меншин згідно з п. 3 ст. 119 Конституції України.

7. Зважаючи на етнокультурну різноманітність України, вразливість і прихований характер можливого визрівання міжетнічних конфліктів, організувати на рівні компетентних центральних та регіональних органів влади постійний моніторинг процесів і досліджень у сфері міжнаціональних відносин та етнонаціональної політики. Регулярно проводити соціолінгвістичні опитування в частині потреби населення у вивченні мов національних меншин і забезпечення підготовки відповідних фахівців-мовознавців; сприяти активнішому вивченню мов національних меншин у місцях їх компактного проживання.

III. Щодо реалізації потенціалу «соціального діалогу» між державою, профспілками і роботодавцями:

1. Підвищити ефективність громадського контролю за дотриманням роботодавцями законодавства про працю та охорону праці, забезпечити дієвий правовий захист членів профспілок, у тому числі і в судах.

2. З метою підвищення мотивації профспілкового членства слід вивчити і розповсюдити досвід роботи країн ЦСЄ в питаннях підготовки та навчання профспілкових кадрів, залучення до профспілок працюючої молоді, використання світового досвіду у сфері правового захисту працюючих жінок, недопущення дискримінації по оплаті праці жінкам тощо.

3. На рівні Національної тристоронньої соціально-економічної ради виробити консолідовану позицію сторін соціального діалогу щодо формування заробітної платні в галузях економіки, яка б усувала нерівність і гарантувала щорічне підвищення соціальних стандартів та доходів працівників.

4. Внести такі зміни до чинного законодавства України:

- прийняти закон: «Про трудові колективи» (чинний Закон введений в дію від 01.08.1983 р.);
- доопрацювати і врахувати зауваження громадськості та експертів до Трудового кодексу України, який замінив би чинний Кодекс законів про працю, ухвалений ще за часів УРСР;
- спростити жорсткі критерії репрезентативності, встановлені ст. 5–7 Закону України «Про соціальний діалог». Ценз репрезентативності для профспілок (не менше 150 тис. членів), а для організацій роботодавців (не менше 200 тис. працівників) обмежує коло учасників соціального діалогу;
- внести зміни до Закону України «Про соціальний діалог в Україні», які б уточнили чітку процедуру входження нової репрезентативної організації роботодавців до СПО (Спільного представницького органу), а також до функціонуючих тристоронніх або двосторонніх органів соціального діалогу, у тому числі і до тристоронніх органів управління фондів загальнообов'язкового соціального страхування;
- запроваджувати навчальні проекти, де профспілкові активісти зі значним рівнем кваліфікації і досвідом роботи надаватимуть необхідні консультації зацікавленим профспілковим організаціям щодо особливостей профспілкової діяльності;
- реалізовувати заходи (громадські обговорення, громадські слухання тощо) із залучення широких верств населення до налагодження «соціального діалогу».

IV. У сфері державної гендерної політики:

1. Враховуючи, що гендерна рівність є своєрідним мірилом вітчизняного демократичного поступу, розробити та прийняти закон про гендерну рівність;
2. Для розв'язання проблем державної гендерної політики ставку варто робити на розвиток мережі відкритих дитячих установ і планомірне реформування закону про дитячу грошову допомогу;
3. Запровадити психологічні консультації, що запобігатимуть негативному ставленню до «активних батьків» з боку керівництва та колег;
4. Жіночі організації повинні за підтримки уряду працювати над побудовою мережі притулків для жінок-жертв насильства;
5. Варто взяти за зразок досвід Польщі, створивши службу консультативної допомоги жінкам (з мережею по всій Україні), які потрапили в біду та страждають від насильства. З тим, щоб у будь-якому місті жінка змогла б отримати консультативну допомогу як теле-

фоном, так і, в разі необхідності, практично і бути відправленою працівниками служби допомоги в притулок для жінок.

V. У сфері державної екологічної політики:

1. Розробити для України нову модель розвитку з обов'язковим врахуванням концепції «еко-соціальної ринкової економіки», що передбачає широке застосування ринкових стимулів та еколого-економічних механізмів у вирішенні проблем природного довкілля;
2. Забезпечити неухильну реалізацію інноваційної еколого-економічної політики, спрямованої одночасно на створення робочих місць та збереження довкілля, зокрема таких її складових як «торгівля квотами на викиди» і «еко-трудова податкова реформа». Така фіскально нейтральна податкова реформа, що частково переносить базу оподаткування з праці (фонду заробітної плати) на споживання природних ресурсів та шкідливі викиди і відходи, має стати ключовим моментом структурної перебудови, яка вже почалася в індустріально розвинених країнах ЄС. Крім того, важливим є те, щоб кошти від торгівлі квотами на викиди спрямовувалися на вирішення екологічних, а не економічних чи соціальних проблем;
3. У ситуації поширення жорстокості, яку відображає статистика злочинності в Україні, важливим є формування відповідних ціннісних орієнтацій правовими, зокрема, законодавчими та нормативно-правовими засобами;
4. З метою приведення українського законодавства у сфері поводження з тваринами у відповідність до вимог Європейської конвенції про захист домашніх тварин, ратифікованої Верховною Радою України 18 вересня 2013 р. Департаменту охорони природних ресурсів та екомережі Міністерства екології та природних ресурсів України розробити та внести до Кабінету Міністрів України пропозиції щодо змін до Закону України «Про захист тварин від жорстокого поводження»;
5. Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності розробити та внести на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо змін до Адміністративного та Кримінального кодексів з метою посилення та диференціації відповідальності за жорстоке поводження з тваринами та пропаганду жорстокості в будь-якій її формі;
6. Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності звернути увагу на досвід країн ЦСЄ, де заборонено поширення інформації про процедури вбивства тварин та їх демонстрацію, заборонені заклики до вбивства тварин.

СВІТОВА ГЕОПОЛІТИЧНА І ГЕОЕКОНОМІЧНА ЕВОЛЮЦІЯ У XX СТОЛІТТІ ТА ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ СВІТОСИСТЕМИ ГЛОБАЛІЗМУ

У результаті проведеного дослідження **визначено загальні тенденції світової геополітичної і геоекономічної еволюції XX ст., її наслідки та перспективи соціально-економічного розвитку провідних і транзитивних країн, зокрема й України.** Сформульовано нові теоретичні положення історичної і соціально-економічної глобалістики щодо закономірностей розвитку глобалізації, теорії і політекономії світосистеми глобалізму.

Визначено специфічні формаційні ознаки світосистеми глобалізму, її базисної основи, досліджено специфіку трансформацій об'єктивних закономірностей і законів розвитку світосистеми в умовах глобалізації та надано дефініції категорій нової глобальної системи економічних відносин (глобальна вартість, глобальна власність, глобальне відтворення, глобальна конкуренція, глобальна всезагальна праця).

Виявлено передумови та актуальні тенденції впливу геополітичних процесів на трансформацію сучасного світового порядку. Показано, що **на тлі розширення комплексу політико-економічних та соціокультурних суперечностей між державами відбувається поглиблення суперечностей територіальних, що призводить до низки збройних конфліктів.** За цих умов геополітичні інтереси окремих акторів входять у суперечність з логікою глобалізації та формування «світового суспільства», значно ускладнюючи конструктивні інтеграційні процеси на міжнародній арені.

Виокремлення цивілізаційних і геостратегічних імперативів формування зовнішньополітичної стратегії допомогло сформувати стратегії національного розвитку для транзитивних країн з урахуванням геополітичної складової. Показано, що **в силу структурних соціально-економічних проблем і порівняно низького оборонного потенціалу транзитивні країни перебувають у зоні ризику реалізації агресивних геополітичних стратегій більш потужних держав.** Виявлено, що в умовах зростання геополітичних амбіцій з боку великих держав, а також зважаючи на фактичну відсутність дієвих механізмів підтримки міжнародної безпеки, транзитивні країни ризикують опинитись у ролі «заручників» чужих геополітичних стратегій або стати об'єктами збройної агресії. Відповідно **ефективна стратегія національного розвитку транзитивних країн своїм обов'язковим складником має не лише оборонний компонент, в основі якого – всебічне й комплексне врахування військово-стратегічної ситуації в регіоні та світі, а й орієнтацію на проведення внутрішніх структурних ре-**

форм, спрямованих на забезпечення соціально-економічного розвитку країни. Виділено базові орієнтири та стратегічні імперативи формування стратегій національного розвитку транзитивних країн.

Виявлено, що на відміну від індустріальної доби, коли зіткнення інтересів неодмінно носили військовий характер, **у сучасному світі суперництво між державами проходить у найрізноманітніших сферах – економічній, дипломатичній, технологічній, військовій, інформаційній тощо.** Доведено, що в умовах глобалізації – стрімкого поглиблення інтеграційних процесів та підвищення взаємозалежності у відносинах між державами типові для класичної геополітики «егоїстичні» концепції домінування поступово змінюються на більш конструктивний та відповідальний підхід глобального лідерства.

Визначено **основні історичні етапи становлення й розвитку глобальної комунікації та їх кореляцію з етапами становлення глобалізму.** Обґрунтовано нові наукові положення щодо історичних закономірностей виникнення глобальної комунікації та її ролі у світовій геополітичній еволюції; надано концептуальні дефініції категоріальному апарату комунікаційної науки, що почала активно формуватися в умовах глобалізації.

Розроблено наукові положення щодо використання політичних аспектів глобальної комунікації як нового геополітичного чинника, розкрито її вплив на політичні, соціальні та духовні процеси, показано, що в сучасному світі форми її впливу модифікуються, і глобальна комунікація перетворюється на вагомий чинник реалізації влади, суверенітету, виборчих процесів, політичну мобілізацію. Виявлено небезпеки впливу глобальних соціальних мереж на політичну масову та індивідуальну свідомість, глобальне управління та соціально-політичний устрій як окремих країн, так і всієї світосистеми глобалізму.

Встановлено, що **кожен новий етап розвитку сучасної світосистеми глобалізму й трансформації геополітичної картини світу спирається на інноваційні досягнення глобальної комунікації.** Це акселерує суспільно-політичні процеси, уможливорює розвиток глобальної фінансової системи, яка працює в режимі реального часу. Доведено, що трансформація геополітичної картини світу та виникнення п'ятого простору – кіберпростору – ставить нові виклики перед Україною у сфері захисту її державних інтересів і змушує шукати адекватні відповіді на них.

Набула подальшого розвитку **концепція глобального мережевого суспільства,** досліджено закономірності його виникнення й трансформації в умовах глобальної комунікації – перетворення на медіатора відносин між владою та особистістю. Показано, що зростання комунікативних та інформаційних можливостей у глобальних масшта-

бах збільшує не лише рівень свободи особистості, а й маніпулятивні можливості держав і корпорацій. У рамках дослідження глобальних соціальних мереж (Facebook, LinkedIn, Twitter etc.) розглянуто зміни парадигми «влада – глобальні соціальні мережі – особистість» та розкрито потенційну небезпеку їх використання, що уможливорює втручання влади у діяльність мережеских компаній, яке приводить до порушення владою демократичних принципів як одного із проявів сучасного глобалізованого світу.

Розглянуто еволюцію стратегій кібербезпеки США як головного гравця у сфері геополітики глобальної комунікації і зроблено висновки щодо доцільності урахування цього досвіду для посилення безпеки розвитку України. У цьому контексті наголошено на проблемі безпеки особистості в глобальних соціальних мережах. Встановлені основні види ризиків для дітей, молоді і дорослих користувачів, надано рекомендації щодо їх мінімізації та доведення до українських користувачів соціальних мереж.

Проаналізовано **сучасні тенденції розвитку процесів мультикультуралізму та транскulturації**, зокрема у контексті інтеграції України в міжнародне співтовариство. При цьому не тільки з погляду імплементації структури українських реалій, що змінюються, до міжнародних нормативно-правових принципів і стандартів, а й під кутом зору зворотного впливу українських національних цінностей на культурний простір європейського співтовариства. Аналіз актуальних проблем мультикультуралізму та транскulturації, виниклих з розширенням та поглибленням глобалізаційних процесів у ХХ ст., дозволив розкрити трансформацію форм соціалізації міжнародного співтовариства. Концептуалізовано й систематизовано моделі політики мультикультуралізму, що реалізувалися в Західній Європі, виявлено чинники їх генези та причини невдач у їх застосуванні. Зроблено висновок, що **поширення міграційних процесів є каталізатором розвитку процесів мультикультуралізму і транскulturації, які на сучасному етапі вимагатимуть посилення національного складника в державній політиці європейських країн**.

Виявлено та описано **історичні фази модернізації країн Західної Європи**: доіндустріальну (XVI – сер. XVIII ст.), індустріальну, пізноіндустріальну та постіндустріальну, що розпочалася з 60-х рр. ХХ ст. і триває дотепер. Виокремлено види економічної модернізації та обґрунтовано доцільність їх застосування в економіці країн Європейського Союзу. Виокремлено **креативну та адаптивну моделі модернізації** та встановлено, що за характером нововведень для ЄС притаманна креативна, орієнтована на розвиток експорту, масштабне

інвестування, основою реалізації якої стає підвищення техніко-технологічного рівня економіки, ресурсозаміщення.

Дослідження імперативів розвитку постіндустріального суспільства в країнах Європи надало змогу виявити суперечності між зростанням сфери послуг у структурі зайнятих та в структурі ВВП провідних країн світу при переході до постіндустріального суспільства та особливою роллю промисловості, яка залишається ключовою сферою і матеріальною базою економіки. Зроблено висновок, що **однією з загроз переходу провідних європейських країн до постіндустріальної стадії розвитку виступає віртуалізація глобальної економіки**. Аргументовано, що обов'язковою передумовою подальшого розвитку людства і протидією віртуальній економіці виступає нова глобальна індустріалізація. Виявлено та обґрунтовано основні напрями модернізації промислової політики ЄС у ХХІ ст.

Виявлено, що **при переході від командно-адміністративної економічної системи до ринкової транзитивні пострадянські країни в результаті обраної ними моделі приватизації, яка суттєво відрізнялась від моделей, застосовуваних у країнах Центральної і Східної Європи, і згодом виявила свою неефективність і руйнівний потенціал, пережили процеси деіндустріалізації і промислового спустошення**. Показано, що проблема пошуку ефективних стратегій подолання деіндустріалізації транзитивних країн загострювалася й наростанням глобальної конкуренції і внутрішніх конфліктів глобалізму. Зроблено висновок, що **неоіндустріалізація – об'єктивно зумовлений процес, притаманний транзитивним країнам і пов'язаний як з розвитком їх національної індустрії, так і з процесами економічної інтеграції в глобалізованому світі**. Сформульовано основні вимоги до стратегій неоіндустріалізації.

Доведено, що **одним зі складників глобалізаційних процесів є транснаціоналізація**, що розпочалася ще в індустріальну добу у ХІХ ст. і на сьогодні перетворилася на головну характеристику сучасного етапу розвитку світової економіки. Аналіз досліджень теорії транснаціоналізації дозволив систематизувати теоретичні концепції діяльності ТНК у ХХ–ХХІ ст. Виявлено, що процеси транснаціоналізації та глобалізації інспірували формування і функціонування глобальних багатопрофільних транснаціональних корпорацій, наслідком чого є зростання ступеня і масштабів взаємозалежності національних економік.

Аналіз основних етапів розвитку підприємництва у ХХ ст. та теоретичних концепцій його розвитку в умовах глобальної модернізації дозволив сформулювати концептуальні засади інноваційного розвитку економіки через стимулювання малого та середнього бізнесу, розкри-

ти потенціал малих та середніх підприємств у глобальній неоіндустріалізації. Аргументовано, що **мале й середнє підприємництво здатне бути головним суб'єктом промислової модернізації національної економіки за умови раціональної і ефективної державної підтримки.**

Зроблено висновок про **необхідність та можливість постіндустріальної неоконвергенції транзитивних і авангардних країн** як новий стратегічний напрям глобальної інтеграції і солідарного співрозвитку однотипно-ринкових, але різних за рівнем розвитку і конкурентності соціально-економічних систем.

Аналіз етапів розвитку глобальної екологічної політики (1972–2016 рр.) засвідчив відмінні за значенням надбання, як у просторовому, так і в галузевому контексті. **Систематизовано досягнення глобальної екологічної політики** (формування екологічного права як галузі міжнародного права; прийняття низки важливих глобальних і регіональних міжнародних угод; створення основ екологічного управління; розробки механізмів співробітництва тощо) та її слабкі місця (значне захоплення проектуванням, обмежена увага до імплементаційних механізмів; недостатність компетенції Організації Об'єднаних Націй; неефективна система глобального екологічного менеджменту, включаючи обмежені фінансові механізми та стимули; розмитість та нечіткість пріоритетів, що надало більшості міжнародних документів декларативного характеру; «м'якість» екологічного права тощо). Сформульовано методологічні засади формування регіональної системи екологічної безпеки, це: ідентифікація спільних для визначеної території загроз, концептуалізація шляхів їх подолання та попередження, легітимізація та інституалізація відповідної діяльності.

Розглянуто **специфіку регіональної екологічної політики та виявлено її основну характеристику – поєднання прийнятих на світовому рівні орієнтирів захисту довкілля з імперативами національного рівня.** Виявлено специфіку формування регіональних моделей екологічної політики: африканської, європейської (окремо – Євросоюзу в цілому та країн Вишеградської четвірки), азійсько-тихоокеанської, регіонів Латинської Америки та Карибського басейну, Західної Азії та Північної Америки. З'ясовано, що вони відрізняються за цілями, завданнями, особливостями імплементації, результатами та потенціалом регіонів у виробленні узгоджених дій щодо захисту довкілля. Аналіз їх розвитку, починаючи з 1970-х рр., дозволив зробити висновок про поступове зближення екологічної політики в межах регіонів, що підсилює регіональну екологічну інтеграцію. Це дозволяє розглядати регіональну екологічну політику як один з важливих рівнів дій світової спільноти щодо захисту довкілля.

На основі досвіду сучасних глобальної, регіональних і національних екологічних політик надано рекомендації з удосконалення вітчизняної екологічної політики. Розкрито потенціал використання в міжнародних екологічних відносинах механізму багатостороннього співробітництва у вигляді співпраці групи країн за участю запрошених партнерів, яку практикує Вишеградська четвірка – «V4+» та доведено доцільність використання Україною такого формату в коротко- та середньостроковій перспективі в наступних конфігураціях: «Україна+В3», «Україна+N5», «Україна+В3+N5», «Україна+V4», «Україна+Молдова», «Україна+Білорусь», «Україна+Японія», «Україна+Німеччина».

Визначено, що **першочерговим завданням для України повинна стати розробка власної оригінальної національної екологічної стратегії, відповідної умовам глобалізації**. Така стратегія повинна передбачати гармонійне поєднання активізації внутрішніх ресурсів і укріплення економічних, науково-технічних і культурних зв'язків зі світовою спільнотою і забезпечувати максимальне використання можливостей, наданих глобалізацією та мінімізацію її негативних наслідків. Обов'язковою вимогою цієї стратегії є врахування питань національної безпеки.

СТРАТЕГІЧНЕ ПАРТНЕРСТВО МІЖНАРОДНИХ СУБ'ЄКТІВ У КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНИХ ПОЛІТИЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

У результаті проведеного дослідження визначено, що **стратегічне партнерство є одним з важливих інструментів, які застосовуються в сучасній практиці міжнародних відносин**. Феномен стратегічного партнерства в комплексі двосторонніх і багатосторонніх відносин країн світу набув поширення після розпаду біполярної системи. За своїм призначенням застосування механізму стратегічного партнерства, який дедалі ширше використовується провідними країнами та інтеграційними об'єднаннями, полягає в підвищенні результативності зовнішньополітичних зусиль на міжнародній арені. Стратегічне партнерство являє собою окремий тип міждержавних відносин, побудований у формі послідовної системи взаємодії держав у напрямі реалізації спільних стратегічних завдань, інтересів та цілей.

Доведено, що **на відміну від союзницьких відносин, концепція стратегічного партнерства не передбачає жорсткої системи зобов'язань політичного, економічного, гуманітарного або безпекового характеру**. Визначено, що в широкому розумінні стратегічне партнерство – це система взаємодії двох або кількох держав, яка ґрунтується на визнанні спільних цінностей та бачення співробітництва у визначених сферах, взаємній підтримці, зокрема в рамках міжна-

родних організацій, узгодженні позицій у кризових ситуаціях та при вирішенні міжнародних конфліктів.

Встановлено, що **взаємозалежність міжнародних суб'єктів в умовах гострої конкуренції та суперечливості векторів впливу визначає специфіку форм відносин між різними державами, які мають власні союзницькі зобов'язання, входять до регіональних об'єднань та прагнуть реалізації власних інтересів.** Складне переплетіння інтересів міжнародних суб'єктів, зовнішня політика яких позначена різним ступенем автономного позиціонування та наявністю специфічних орієнтирів, зумовлює прагнення розгалужувати систему зв'язків, використовувати їх для досягнення власних зовнішньополітичних цілей, виділяти в загальному спектрі зовнішніх зносин пріоритетні напрями.

Показано, що **встановлення стратегічного партнерства передбачає забезпечення постійного діалогу з окресленого кола питань, пошук і використання ефективних форм координації двосторонніх відносин, узгодження суперечностей.** У більшості випадків відносини стратегічного партнерства супроводжуються встановленням спільних міждержавних механізмів, включаючи міждержавні комісії та двосторонні комітети, проведення консультацій високого рівня, розвиток міжвідомчих контактів.

Аналіз існуючих концепцій стратегічного партнерства та практичного досвіду їх застосування в міждержавних відносинах дозволяють дійти висновку, що **стратегічні цілі різних держав можуть збігатися лише частково. Нетотожність зовнішньополітичних цілей, інтересів і завдань країн-партнерів може сприяти виникненню розбіжностей, суперечностей та більш чи менш тривалого конфлікту інтересів.** Загострення конфлікту інтересів може ускладнювати, деформувати або й навіть супроводжуватися припиненням чи скасуванням відносин стратегічного партнерства.

Розроблена авторами дослідження **методологія аналізу стратегічного партнерства виявляє складність дотримання вимог рівноправного статусу держав-партнерів та узгодження їх інтересів у кризових ситуаціях.** Держави-партнери можуть мати різні потенціали та суперечливі зобов'язання стосовно третіх країн або зобов'язання, що впливають з їх участі у військових, військово-політичних і економічних союзах. При узгодженні суперечливих зобов'язань у межах партнерства з іншими інтересами та зобов'язаннями країн, що вважаються стратегічними партнерами, пріоритет має сильніша держава-партнер, яка зазвичай виступає як головний спонсор двостороннього партнерства.

Встановлено, що **впродовж 1989–2016 рр. міжнародна система пройшла складний шлях еволюції, включаючи розпад біполярної кон-**

фігурації, в якій домінували США та СРСР, період гегемонії США та низки західних союзів, та формування багатополлярної моделі багатосторонніх відносин. Сучасний етап еволюції міжнародної системи віддзеркалює перехід від домінування США, пов'язаних союзницькими відносинами з країнами «Великої сімки» та членами НАТО, до поліцентричної моделі, в якій США зберігають роль провідного центра сили, однак не претендують на одноосібне вирішення глобальних і регіональних проблем сучасного світу. Економічне зростання незахідних держав сприяло суттєвому збільшенню автономії їх позиціонування на міжнародній арені, включаючи обстоювання власних політичних і безпекових стратегій. На цій підставі висунуто гіпотезу, що тенденції еволюції міжнародної системи залежать насамперед від тактики євроатлантичної спільноти в сенсі спроможності знайти форми реагування та засоби впливу, здатні відновити керованість міжнародно-політичними процесами та уникнути подальших деструктивних наслідків.

Встановлено, що в сучасних міжнародно-політичних процесах важливу роль відіграють чинники соціально-економічної та політичної диференціації між учасниками міжнародних відносин. Вони знаходять прояв у зростанні розриву між рівнем доходів на душу населення у розвинених країнах та більшості країн, що розвиваються; загостренні соціальної нерівності; актуалізації проблем бідності та голоду в країнах «третього світу»; посиленні інформаційної нерівності та нерівномірності в доступі до освіти; загальному зниженні тривалості життя на планеті, що контрастує з його продовженням у розвинених країнах; швидкому темпі зростання населення і споживання природних ресурсів; посиленні міграційних потоків, які набувають все більшої інтенсивності та масштабності.

Чинники диференціації стимулювали дискусію щодо застосування елементів глобального управління, мету яких становить консолідоване вирішення провідними державами міжнародної системи глобальних і регіональних проблем. Серед основних питань, що порушуються в контексті цієї дискусії, суттєве значення мають ідеї захисту розвинених суспільств від деструктивного впливу соціальних та економічних процесів у країнах глобальної периферії, ставлення до «держав, що занепадають», розробка засобів дистанційного військово-політичного контролю периферії з боку «концерту» найбільш потужних розвинених країн. Ці ідеї актуалізувалися після обрання Д. Трампа 45-м президентом США та висунення припущень про можливість узгодження позицій США та Росії щодо конфлікту в Сирії та низки інших проблем Близького Сходу.

Обґрунтовано гіпотезу про те, що **створення нового «концерту» великих держав виглядає нереалістичним за умов напружених**

відносин між Заходом і Росією. Однак цей проект може бути частково реалізований у разі узгодження стратегічних суперечностей між США та РФ. Застосування цієї концепції передбачає встановлення жорсткого домінування групи найбільш потужних держав з метою диктувати свою волю решті світу та локалізувати загрози, які надходять з боку кризонебезпечного «Півдня». Один з варіантів концепції глобального управління ґрунтується на пропозиції наділити «Велику двадцятку» повноваженням ухвалювати рішення з глобальних проблем. Цьому перешкоджають гострі суперечності між США та КНР та напруженість у відносинах США та ЄС з Росією.

У результаті дослідження **визначено ключові тенденції, що впливають на еволюцію міжнародної взаємодії та визначають особливості застосування інструментів стратегічного партнерства.** З'ясовано, що для України стан багатополярності, який встановлюється в регіоні Східної Європи суто конфронтаційними методами, визначає довгострокову перспективу існування в епіцентрі регіонального вогнища «холодної війни». Висловлено припущення, що подальший розвиток міжнародних процесів визначатиметься співвідношенням стратегій, інтересів та засобів реагування провідної четвірки міжнародних акторів, до якої входять США, ЄС, Китай та Росія.

З'ясовано, що **США залишаються найбільш впливовою державою з глобальним позиціонуванням.** Однак еволюційні зміни в міжнародній системі позначаються на скороченні відносних можливостей США впливати на перебіг міжнародно-політичних процесів. Хоча зовнішньополітична концепція адміністрації Б. Обама декларувала лідерство США на основі військових та економічних переваг, боргові проблеми та скорочення фінансово-економічних можливостей суттєво вплинули на позиціонування США в контексті кризових ситуацій в Іраку, Лівії, Сирії та Україні. Головним завданням зовнішньої політики США залишається пошук шляхів розв'язання військових конфліктів на Близькому та Середньому Сході.

На основі порівняльного аналізу основних форм використання стратегічного партнерства в міждержавній практиці в історичній ретроспективі та сьогоденні сформульовано ряд висновків та узагальнень:

Окреслено та проаналізовано **спільні ознаки та відмінності стратегічного бачення принципів і засад глобального регулювання в політиці США та країн ЄС.** Після Другої світової війни у відносинах між США та європейськими країнами в основному переважали узгоджені підходи до проблем міжнародної безпеки, що знайшло втілення в створенні НАТО та загальному сприянні європейській інтеграції з боку США. Однак після розпаду біполярної системи між США

та країнами ЄС посилювалися розходження, зокрема в питаннях про масштаби і доцільність силового втручання в конфлікти поза межами Північної Атлантики.

На основі аналізу історичного досвіду показано, що багаторівневий формат трансатлантичного співробітництва дозволяв США і ЄС зберігати лідируючі позиції в світовій політиці. Відносини оборонного союзу, стратегічне партнерство та узгодження позицій з багатьох глобальних проблем гарантувало його учасникам збереження привілейованого стану, суттєві безпекові переваги та стримувало еволюційні зміни в міжнародній системі. За президентства Б. Обама адміністрація США відносно послідовно дотримувалася врахування чинників взаємозалежності з країнами ЄС у безпекових відносинах. За адміністрації Д. Трампа ця тенденція може бути продовжена з урахуванням вимог до країн ЄС суттєво збільшити оборонні видатки. Виявлено суттєві регіональні розбіжності в пріоритетах США і країн ЄС, які зберігалися впродовж останнього десятиліття. Для країн Європи пріоритетне значення мають Близький Схід, Росія, Балкани та країни Африки. Для США – Афганістан, Китай, АТР і Близький Схід.

Аналіз практики міжнародної діяльності ЄС свідчить, що корелюючи свої підходи з пріоритетами політики США, європейські керівні інституції намагаються знайти способи забезпечення специфічних інтересів ЄС на основі висунення до країн партнерів та регіональних організацій нормативних вимог та використання засобів «м'якої сили». При цьому адміністрація США за президентства Б. Обама проводила доволі послідовну політику зміцнення військового потенціалу та оборонних можливостей США і НАТО, включаючи розвиток Національної програми протиракетної оборони та її європейського компоненту. Криза в російсько-українських відносинах була використана США та урядами низки країн ЄС з метою посилення ролі НАТО, підтвердження гарантій безпеки Польщі й країнам Балтії та розміщення військових контингентів передового базування на східному фланзі Альянсу.

Визначено, що **впродовж останніх десятиліть глобальна стратегія США включала такі концептуальні елементи, як «глобальне лідерство», «стримування і залучення» та «обмежене втручання».** Натомість провідні країни, що розвиваються (Китай, Індія) концентрували увагу в першу чергу на регіональних проблемах, аніж на трансформації міжнародної системи.

Обґрунтовано гіпотезу, що відцентрові процеси в ЄС, включаючи очікуваний вихід Великої Британії з ЄС, та непевність позиції нової адміністрації США щодо трансатлантичного партнерства можуть спричинити суттєвий перегляд відносин між США та ЄС у бік розбудови країнами Європи власних оборонних структур та загострення

суперечностей економічного характеру. У контексті формування зовнішньополітичних пріоритетів адміністрації Д. Трампа виглядає очікуваним суттєве загострення відносин між США та КНР, що пояснює спроби пом'якшення суперечностей у відносинах з Росією. Водночас зсув політичних пріоритетів у бік внутрішніх соціально-економічних проблем США ймовірно супроводжуватиметься скороченням впливу на політичні системи інших країн світу, що опосередковано позначалося на балансі сил і взаємодії між провідними суб'єктами міжнародних відносин.

Порівняльний аналіз історичного досвіду стосунків між США та іншими державами-членами НАТО свідчить, що **серед країн-членів НАТО США підтримують особливі чи поглиблені відносини з Великою Британією, Францією, Німеччиною, Італією, Польщею та Канадою**. Такі відносини мають характер партнерств усередині оборонних союзів та загальних багатосторонніх партнерських зв'язків, визначених у формі трансатлантичного співробітництва. Внутрішньосоюзницькі відносини можуть мати політично оформлений характер або ж ґрунтуватися суто на політичних заявах і практичному використанні механізмів поглибленого діалогу. Партнерства між державами-учасницями НАТО мають різні ступені та форми – від активної двосторонньої взаємодії у різних сферах («особливі відносини» між США та Великою Британією, франко-німецький союз), участі в спільних регіональних інтеграційних проектах та оборонних угодах (Канада) до «обмежено-стратегічного» партнерства між США та Францією та функціонально спрямованих стосунків США з Німеччиною та Італією, що містять ознаки асиметричності та ситуативного партнерства.

Визначено, що окрім специфічних форм відносин з провідними країнами Європи адміністрації США декларували розвиток відносин стратегічного партнерства і з іншими державами-членами НАТО, мета яких визначалася або сприянням їх інтеграції до євроатлантичних структур (країни Балтії, Болгарія, Румунія, Албанія), або визнанням їх провідної ролі в субрегіональних безпекових проектах (Румунія).

Досліджено еволюцію розвитку партнерства Скандинавських країн у сфері оборонної політики та безпеки. Визначено та проаналізовано феномен активної та рівноправної співпраці країн Скандинавії, які дотримуються відмінних принципів безпекової політики, проте мають низку спільних інтересів. Різний характер відносин країн цієї групи (Данія, Норвегія, Швеція, Фінляндія, Ісландія) з НАТО та ЄС не перешкоджає їхній плідній взаємодії на регіональному рівні. Конфлікти в Сирії та події в Україні сприяли активізації співробітництва скандинавських країн з НАТО та ЄС в оборонній сфері. Політична дискусія з цього приводу засвідчила, що реальні гарантії безпеки може

надати лише НАТО, оскільки ЄС не може забезпечити своїм учасникам надійного захисту через брак достатнього потенціалу та військової інфраструктури.

У результаті дослідження **уточнено модель позиціонування України у відносинах стратегічного партнерства з зарубіжними країнами**. Показано, що у відносинах України з іншими державами стратегічне партнерство згадувалось у двосторонніх політичних документах, укладених з Польщею, Росією, США, Литвою, Азербайджаном, Великою Британією, Китаєм та Туреччиною, а також у заявах під час взаємних візитів чи за підсумками зустрічей з політичними лідерами Аргентини, Білорусі, Болгарії, Бразилії, Грузії, Німеччини, Ізраїлю, Канади, Молдови, Румунії, Словаччини, Угорщини, Узбекистану, Фінляндії. Водночас з'ясовано, що **реальні ознаки стратегічного партнерства простежуються у відносинах України з Польщею, США, Литвою, а також, залежно від політичної кон'юнктури, – з Азербайджаном та Туреччиною**. Важливе значення має також розвиток стосунків України з Канадою і Великою Британією, який визначається схожістю підходів до проблем міжнародної безпеки, проте не позбавлений впливу ситуативних чинників.

Визначено, що **відносини стратегічного партнерства України з США, Польщею, Литвою, Азербайджаном та Туреччиною не містять ознак союзницьких відносин**, у тому числі внаслідок загальної орієнтації Польщі та Литви на колективну позицію НАТО та ЄС, а також через специфіку інтересів Азербайджану та Туреччини у відносинах з Росією. Показано, що **в 2014–2016 рр. головним партнером української влади** в сенсі надання політичної, фінансової та військової допомоги **виступали США**. Попри те, що адміністрація Б. Обама не надала суттєвої допомоги Україні під час анексії Криму та розгортання збройного конфлікту в Донбасі, політика США суттєво сприяла обмеженню воєнної інтервенції Росії в Донбасі та консолідованому застосуванню санкцій проти РФ з боку країн «Великої сімки» та ЄС. Спільна позиція США та інших держав-членів НАТО щодо української кризи забезпечила ухвалення НАТО рішення про розміщення військових контингентів країн Альянсу в Латвії, Литві, Естонії та Польщі.

Обґрунтовано висновок про те, що **позиція США залишається принципово важливим чинником зовнішньої підтримки України з огляду на неучасть України в оборонних союзах та відсутність надійних союзницьких відносин із зарубіжними партнерами**. У 2014–2016 рр. адміністрація Б. Обама уникала артикуляції відносин з Україною як стратегічного партнерства та не проводила засідань Комісії стратегічного партнерства, діяльність якої було припинено у 2011 р. При цьому проводилися тематичні консультації на міністерському рів-

ні та було підписано Концепцію розвитку партнерства на п'ятирічний період між міністерствами оборони США та України (2016 р.).

Проаналізовано стан відносин України з країнами Вишеградської групи, які мають більшу інтенсивність порівняно з іншими державами-членами ЄС. Відзначено, що з 2014 р. Вишеградська група практикує розширений формат зустрічей і консультацій «В-4+» (зустрічі та наради з долученням України) та формат «В-4+4» (за участі Словаччини, Чехії, Польщі, Угорщини, Болгарії, Румунії, Сербії та України). Утім, позиції країн В-4 щодо Росії мають суттєві розбіжності, а спільні заходи, які проводяться за участі України, мають здебільшого консультативний характер.

Показано, що **відносини між Україною та Польщею мають нерівномірний і суперечливий характер**. Поряд із політикою засудження агресії РФ проти України та відновлення діяльності Консультативного комітету України і Польщі, польські урядові кола вимагають від української влади обов'язкового узгодження з польською стороною оцінок конфліктних тем історичного минулого в польсько-українських відносинах, включаючи роль ОУН-УПА у Волинській трагедії 1943 р.

Визначено та проаналізовано **основні проблеми та перешкоди, які заважають розвитку партнерських відносин України з державами-учасницями СНД та Китаєм**. Відзначено, що відносини України з Азербайджаном, Казахстаном і Білоруссю традиційно розглядалися як стратегічні (такі, що мають значні потенціал і перспективи розвитку). При цьому головні інтереси України у відносинах з Азербайджаном і Казахстаном стосувалися постачання енергоносіїв. Окрім цього, Азербайджан, який дотримується позаблокової орієнтації, став учасником об'єднання ГУАМ.

Визначено, що на сучасному етапі певні ознаки відносин стратегічного партнерства зберігаються лише у відносинах України з Азербайджаном, насамперед, у формі Ради президентів України і Азербайджану як спільного інституційного органу. Проте його засідання проводяться не регулярно з огляду на гальмування планованих проєктів у сфері транспортування та переробки енергоносіїв та загострення регіональних проблем безпекового характеру.

Показано, що торговельні відносини України й Казахстану суттєво залежать від можливості транзиту товарів через територію РФ. Однак, беручи до уваги традиційно дружні та неконфліктні відносини між Україною та Казахстаном, цю країну можна розглядати як потенційного посередника у відносинах з РФ.

Визначено, що відносини стратегічного партнерства між Україною та КНР, задекларовані в червні 2011 р., можуть мати велике значення для економічного розвитку України. Укладені впродовж останніх років

та запропоновані до підписання контракти між українськими та китайськими установами і підприємствами потребують докладного аналізу на предмет їх реалістичності та економічної доцільності з погляду національних інтересів України. З урахуванням набуття чинності економічних розділів Угоди про асоціацію між ЄС та Україною виглядає цілком реалістичним приток до України китайських інвестицій для створення підприємств-експортерів товарів на ринок ЄС. Водночас, **відновлення і розвиток стратегічного партнерства з КНР потребуватимуть певного узгодження його умов з позицією владних кіл США, зацікавлених в обмеженні глобальної економічної ролі Китаю.**

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Аналіз стану відносин України з державами, які свого часу були визнані стратегічними партнерами, дозволяє сформулювати наступні **пріоритети та узагальнення:**

- Залишається принципово важливим розвиток відносин стратегічного партнерства між Україною та США.

- Започаткована 2014 р. нова фаза співробітництва України з НАТО передбачає активізацію консультативної та матеріально-технічної допомоги, однак не передбачає набуття Україною членства в Альянсі.

- З набуттям чинності Угоди про асоціацію між ЄС та Україною Київ має активніше використовувати новий організаційний формат відносин з ЄС у вигляді Ради асоціації, її галузевих комітетів та підкомітетів.

- Попри пріоритетний розвиток стосунків з ЄС і НАТО Україна впродовж тривалого періоду буде фактично залишатися позаблоковою державою. Наявні проблеми та зовнішні загрози можуть зберігатися впродовж тривалого періоду, аж до досягнення двостороннього врегулювання конфлікту з Росією або ж багатостороннього врегулювання за участю держав ЄС і США. З метою посилення інституціональної підтримки України видається доцільною активізація діалогу з європейськими та євроатлантичними структурами.

- Потребує серйозної уваги вдосконалення партнерських зав'язків з країнами, що застосовують близькі або сумісні з інтересами України підходи у сфері безпеки. Зближення з цими країнами може здійснюватись у формі встановлення режиму постійного активного діалогу з Польщею, країнами Балтії, Грузією, Молдовою.

- Виглядає доцільним перегляд договірно-правової бази та здійснення копінг-ревізії економічних інтересів Китаю в Україні. Такий підхід потребує реалістичної оцінки підписаних меморандумів та ефективності виконання укладених контактів.

- Залишається важливим продовження конструктивного діалогу з країнами СНД, включаючи Азербайджан, Білорусь, Казахстан, Узбе-

кистан, Туркменістан. Відносини України з цими державами мають низку індивідуальних особливостей, проте вони є важливими як з погляду поточних зовнішньополітичних інтересів Києва, так і в довгостроковій перспективі.

– Виклики безпекового характеру зумовлюють потребу розвитку гнучкої та диференційованої системи відносин України з ключовими міжнародними акторами, яка має враховувати умови глобалізованого світу, сприяти нормалізації міжнародного становища України та відновленню спроможності до позитивного сталого розвитку.

ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК СВІТОВОЇ ПЕРИФЕРІЇ ЯК ЧИННИК СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ЛЮДСТВА У ХХІ ст.

У результаті проведеного дослідження **визначено головні тенденції трансформаційних процесів у ключових регіонах світової периферії, наслідки їхнього впливу на формування нового глобального порядку і перетворення світу з однополярного на багатополарний**, де за різними цивілізаціями, регіонами та державами визнається право на рівноправність, життєву важливість їх цінностей, досвіду та участі в загальноісторичному процесі. Доведено, що оновлення глобального порядку характеризується передусім багатоформатністю моделей розвитку і прогресу, формуванням нових конкурентоспроможних моделей у просторі світової периферії. Емпірично підтверджено висновок про те, що нинішні взаємовідносини між Сходом та Заходом свідчать про формування нових форм і способів співіснування і взаємодії спільнот, в якій цивілізаційні чинники дедалі більше відіграють провідну і значною мірою стабілізаційну роль.

Показано, що **сьогодні на перший план у стосунках між світ-центром та світовою периферією висувається цивілізаційний чинник як запорука розвитку довготривалих взаємин** та основа для трансформації підвалин партнерства між провідними силами глобального розвитку на засадах цивілізаційних імперативів нової доби. Виявлені та досліджені сучасні механізми використання та мобілізації цивілізаційних чинників у розробці та втіленні ефективних моделей трансформації та модернізації центрів зростання афро-азійської периферії.

Набула подальшого теоретичного розвитку та критичного осмислення гантінгтонівська концепція «зіткнення цивілізацій», екстрапольована на дослідження авангардної афро-азійської периферії, засад, рушійних сил та історичних закономірностей досягнення її країнами форсованих темпів соціально-економічного піднесення. Показано, що в сучасному світі відбувається посилення глобальної конкуренції двох сформованих відмінними історико-цивілізаційними процесами типів «культуракапіталізму», втілених, в одному випадку,

в неоліберальній економічній композиції (Євроатлантичний тип), а в іншому – у варіантах моделей азійського капіталізму.

На основі матеріалів досліджень зон авангардної афро-азійської периферії показано, що **такі центри зростання авангардної периферії, як регіон Затоки в арабському світі, Туреччина, Китай, Індія, Південна Корея, країни-члени АСЕАН та деякі інші, впевнено наближаються до параметрів та стандартів трансатлантичної спільноти.** Відзначено, що дедалі масштабніше відбувається процес системного вторгнення авангардної периферії із афро-азійського простору в діючу планетарну модель світопорядку з новими для неї наслідками, викликами та перспективами.

Поглиблено аналіз моделей докорінної перебудови принципів міжнародних взаємин між азійським і євроатлантичним полюсами розвитку. Розгляд концептуальної ідеї про започаткування «дипломатичної вісі між цивілізаціями» та нової ери «міжцивілізаційного згуртування», дозволив виокремити спільні засади (мир, співробітництво, взаємозбагачення, спільний цивілізаційний прогрес) та принципи («співіснування відмінностей», «єдність різноманітностей», «взаємовплив», «взаємозбагачення», «спільне процвітання»), на основі яких можлива трансформація сучасних міжнародних взаємовідносин.

У контексті аналізу перебігу подій сучасної історії і трансформації принципів міжнародного світопорядку **здійснене концептуальне узагальнення зміни місця Євросоюзу** в ньому і показано, що ЄС поступово втрачає свою оригінальну цивілізаційну однорідність та виявляє неспроможність досягти гармонійного етнокультурного співіснування членів розширеної спільноти. Досліджено нові форми об'єднань світових країн, зокрема, створеного у 2005 р. під егідою ООН всесвітнього «Альянсу цивілізацій», а також об'єднань країн «середньої вагової категорії», та роль створеного у 2012 р. угруповання «МІКТА» (абревіатура від назв країн – її учасників: Мексика, Індонезія, Південна Корея, Туреччина, Австралія), здатного заявити на міжнародній арені їхню позицію, особливо з актуальних міжнародних питань.

Виявлено, що **наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. набуває сили мультицивілізаційна регіоналізація як провідна тенденція сучасного глобального соціально-економічного розвитку**, показовим прикладом чого є виникнення цілої низки найважливіших регіональних об'єднань (СААРК, ШОС, АСЕАН, у межах Південно-Східної Азії, «АСЕАН+3» у межах Східної Азії, Східноазійського саміту в ширшому складі лише за участю східноазійських держав, АТЕС як транстихоокеанської форми регіоналізму за участю держав «Тихоокеанського кільця» тощо). Виявлено та проаналізовано особливості перетворен-

ня нового регіоналізму на загальносвітову тенденцію, в контексті якої регіони відіграють дедалі більшу роль як на рівні окремих країн, так і на глобальному і регіональному рівнях. Вона визначається не лише економічними й геополітичними потребами й чинниками, а й дедалі більше цивілізаційно-культурними, до яких належить актуалізація культурно-історичних надбань спільнот, що традиційно належали до світової периферії.

Поглиблено аналіз явища трансформаційного впливу авангардних зон планетарної периферії на сучасний світ. На основі комплексного аналізу основних тенденцій розвитку країн Східної Азії зроблено висновки про виокремлення груп авангардних країн глобального Півдня, які на рівних конкурують з розвинутими державами за економічні можливості й політичний вплив у різних країнах і регіонах світу, а також про інтенсивний розвиток відносин між країнами, що розвиваються, в перші десятиліття XXI ст. Обґрунтовано, що це порівняно нове явище.

Доведено, що в геополітичному форматі інтеграційні процеси свідчать про зрушення міжнародних відносин у регіоні від біларалізму з центром в США до багатосторонньої міжнародної регіональної системи з центром в АСЕАН, діяльність якої розгортається на принципах, узагальнених терміном «шлях АСЕАН» (обмежений інституціоналізм, консенсусний підхід до прийняття рішень, їх рекомендаційний, а не обов'язковий характер, невтручання у внутрішні справи один одного тощо). Показано, що за такої ситуації **вірогідним є перехід світової системи до багатополярного світу з посиленням інтеграції усередині регіонів і зміні самого розуміння й місця периферії в глобальному світопорядку.**

Обґрунтовано та поглиблено **концепцію азійської версії капіталізму**, в тому числі її регіональних та субрегіональних моделей, концепцію модернізації «за східним типом». Поглиблено дослідження особливостей сучасного етапу взаємодії та взаємовпливу між «глобальною Північчю» та «глобальним Півднем» у нинішній системі нового міжнародного порядку. На основі вивчення та узагальнення широкого кола емпіричного матеріалу розкрито, що **азійська версія капіталізму відрізняється від західної неоліберальної системи високою мірою участі держави в національному господарському розвитку, потужною системою підтримки з боку державних структур національного підприємця, запровадженням ефективних протекціоністських заходів захисту національних економічних комплексів, патерналізму і державного заступництва.** У соціальному плані виділяється специфічна роль особистості як центру взаємовідносин з високою мірою персональної дисципліни, прагнення до самовдоско-

налення, дотримання виробничо-ієрархічних ритуалів, поваги до колективістських цінностей.

Запропоновано концепцію консервативної модернізації, яка полягає в поєднанні принципів змішаної економіки, державного патерналізму, технократичного авторитаризму, урядового контролю за господарською діяльністю, пріоритетного розвитку виробничої сфери, захисту національного приватного підприємництва, експортної орієнтації, зростаючого задоволення національних потреб, фінансового регулювання, залучення іноземних інвестицій.

Досліджено еволюцію наслідків зміни співвідношення екзогенних та зовнішніх чинників розвитку світової периферії. Поглиблено розуміння взаємозв'язків та взаємовпливів зовнішніх та внутрішніх чинників сучасних трансформаційних процесів у ключових регіонах світової периферії. На широкому фактографічному матеріалі здійснено глибокий аналіз ролі екзогенних та зовнішніх чинників під час революцій «арабської весни» в арабському просторі, його значення у формуванні нового геополітичного балансу в Близькосхідному регіоні та його нового геостратегічного ландшафту. Розглянуто та узагальнено сучасні концепції формування та удосконалення китаєцентричних чинників інтеграції у Великій Азії.

Розкрито феномен накопичення авангардними регіонами світової периферії потужного потенціалу комплексного прогресу. Проаналізовано історичний процес глибоких трансформацій арабських монархій, протягом останніх десятиліть об'єднаних у Раду співробітництва арабських держав Затоки, що дозволило їм накопичити необхідні економічні, фінансові, військові, політичні й дипломатичні ресурси для свого перетворення на локомотив розвитку арабського світу. Виявлено, що **на сьогодні безумовним лідером арабського світу є Саудівська Аравія**. Наслідком дії об'єктивних соціально-економічних і політичних чинників в Саудівській Аравії стала широкоформатна й глибока реформа всього суспільства, що стала революцією «зверху», своєрідною відповіддю саудівської влади на виклики «арабської весни». Успішність у реалізації цього реформування здатна відчутно вплинути на спрямованість розвитку всього арабського світу.

Виявлено джерела й витоки феномену «арабської весни», встановлено, що **вона стала результатом розвитку й загострення внутрішніх суперечностей у країнах арабського світу, нездатності їх розв'язання корумпованими диктаторськими режимами**, які монополізували владу у більшості арабських держав. У цьому контексті спрямованість суспільних трансформацій, що були метою учасників «арабської весни», полягала у відродженні самотутньої ісламоцентричності, у цивілізацій-

ній натуралізації ісламського світу, відновленні його цивілізаційного коду на основі ісламу. Осмислено головні причини поразки «арабської весни». Показано, що її зумовлено зовнішніми й внутрішніми чинниками: як неготовністю та незрілістю політичних партій поміркованого ісламу, що претендували на роль політичного авангарду в сучасних арабських революціях, так і непослідовністю США в підтримці «арабської весни» та політикою арабських монархій, які побачили у революційній хвилі загрозу для власного існування.

Показано, що **на сьогодні геополітичне протистояння між Іраном та Саудівською Аравією є найбільш гострим та непримиреним конфліктом на Близькому і Середньому Сході**. Зроблено висновок, що порушення балансу сил між сунітами та шиїтами в регіоні, перетворення сунітів не нерівноправну частину суспільства в Іраку та Сирії стало одним з найвагоміших чинників появи такого надзвичайно радикального терористичного монстра як т.зв. «Ісламська держава».

Виявлено особливості й специфіку розвитку мультицивілізаційної регіоналізації у Східній та Південній Азії. Доведено, що **Китай та Індія є двома провідними силами сучасності, піднесення яких безпосередньо пов'язане з процесом переходу світу до «багатополюсності» й формування нового світового порядку**. Компаративний аналіз позицій, мотивацій, обраних Індією та Китаєм моделей формування нового світового порядку показав, що індійське керівництво спрямовує свої зусилля на запровадження демократичних міжнародних взаємин, заснованих на засадах відомих принципів «Панча шила», на реформуванні ООН і розширенні постійного складу Ради Безпеки у відповідності із сучасними реаліями, на дотриманні принципу поваги розвинутими країнами права вибору країнами світової периферії планів власних моделей розвитку.

Платформі Китаю з питання створення нового світового порядку притаманне суголосне індійському відстоювання принципів рівноправності всіх країн, невтручання у внутрішні справи суверенних держав, неприйнятності міжнародної підтримки будь-якої держави в нав'язуванні своєї соціально-політичної системи та ідеології іншим країнам, збереження принципу державного суверенітету як базового принципу міжнародного права та ООН, шанування цінностей усіх культур і моделей розвитку, відстоювання тези про різноманіття і культурне багатство цивілізацій. Водночас **китайська платформа трансформації світопорядку передбачає реорганізацію світоустрою в реальну егалітарну систему, створену на підґрунті горизонтальних зв'язків та децентралізації**, гомогенну у своїх довгострокових цілях, з гарантованим дотриманням прав суверенних країн, соціальних груп та індивідів.

Показано, що **закономірності трансформації економічних засад та світоглядних систем світової периферії** знайшли своє відображення в **геоекономічній стратегії Китаю, в політиці Індії, країн-членів АСЕАН щодо розвитку азійського регіону**. Виявлено, що політичні лідери азійських країн світової периферії визнають безпеку найвищим пріоритетом розвитку регіону. Водночас азійська стабільність стикається з новими викликами, пов'язаними із загостренням ситуації в гарячих точках, традиційними та нетрадиційними загрозами безпеці.

У контексті перспектив розвитку Азії та впливу ключових центрів зростання світової периферії на глобальний історичний процес розглянуто та проаналізовано напрями та цілі політики Китаю. Зроблено висновок, що **Китай виявився найуспішнішим світовим лідером, який не лише подолав наслідки світової фінансово-економічної кризи 2008–2009 рр., а й заявив про свої глобальні амбіції**. Зроблено висновок, що в результаті поширення регіонального впливу Китаю відбулося зрушення у балансі сил у Східній Азії, значно змінилася ситуація в регіональній системі безпеки. Окреслилась можливість створення Азійської економічної спільноти за лідерством Китаю.

Поглиблено дослідження перспектив стосунків між ареалами процвітаючої світової периферії, меж та принципів їхньої взаємодії, горизонтів спільної глобальної активності. Набуло подальшого розвитку дослідження закономірностей трансформації взаємин між країнами азійського регіону, взаємовпливу між процесами поширення відкритості азійських країн, зростання їх взаємної торгівлі та співробітництва у фінансовій сфері з посиленням інтеграційних процесів у регіоні, створенням нових форм співпраці та об'єднань. Набуло поглиблення розуміння нетотожності й закономірностей функціонування кількох історичних регіонів арабського світу зі значними відмінностями у політичній культурі та традиціях (Левант, Магриб, Затока тощо), на цій основі окреслено й проаналізовано напрями формування майбутнього політичного режиму в арабському світі, який синтезує нинішні регіональні відмінності і традиції.

Розкрито **феномен «африканського економічного дива»** та впливу провідних геополітичних центрів на політичну і соціально-економічну модернізацію країн африканського континенту. Показано, що **процеси економічного розвитку прямо пов'язані зі стабілізацією політичної ситуації в Субсахарській Африці**. З'ясовано, що протягом останнього десятиліття в просторі світової периферії відбувається формування своєї Тріади провідних геополітичних та геоекономічних акторів у результаті швидкого перетворення Субсахарської Африки на впливового суб'єкта світової політики й економіки, який

нарівні з Китаєм та Японією виступає нині локомотивом світової політики і одним з провідних гравців світової геополітичної сцени.

Подальші наукові розвідки з метою своєчасного виявлення та запровадження в Україні найбільш ефективних напрямів трансформаційних процесів у країнах світової периферії мають не тільки актуалізуватися, а й набути стратегічного й системного значення в діяльності провідних науково-аналітичних центрів України.

РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ДІЯЛЬНОСТІ ІНСТИТУТІВ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ

Результати проведеного дослідження дозволили сформулювати низку висновків та узагальнень щодо діяльності організацій громадянського суспільства в Україні, політики органів влади та діяльності міжнародних донорських організацій, зацікавлених у сприянні зміцненню та розвитку демократичних процесів.

Ефективність допомоги з боку міжнародних організацій визначальною мірою залежить від зацікавленості у співпраці з боку органів влади та структур громадянського суспільства країни, що отримує допомогу. У рамках планування та виконання проектів, що пропонують та здійснюють міждержавні міжнародні організації (ПРООН, Рада Європи, ОБСЄ), підвищенню ефективності зовнішньої допомоги суттєво сприяють спільне визначення та планування проектів, включаючи визначення їх цілей та способів реалізації.

На основі аналізу практичного ставлення міжнародних організацій до громадянських рухів у різних країнах в останні роки спростоване поширене уявлення про підтримку ними протестних рухів. Зроблено висновок, що **в сучасних умовах протестні рухи перетворюються на радикальну форму прояву самого громадянського суспільства.** Водночас міжнародні організації, що опікуються проблемами розвитку громадянського суспільства, орієнтовані на роботу в умовах еволюційного суспільного поступу. Однак в умовах перериву поступовості вони виявляють інертність, неоперативність і дистанційованість від подій. **Міжнародні організації, метою яких є розвиток громадянського суспільства, виявляються не готовими працювати з сучасним громадянським суспільством, поступаються йому в самоорганізації, консолідованості, гнучкості, оперативності й рішучості.**

Водночас в умовах еволюційних змін міжнародні організації залишаються доволі ефективним механізмом підтримки й розбудови національних громадянських суспільств. Велике значення в реалізації проектів міжнародних організацій діяльності мають просвітницька функція, популяризація позитивного досвіду інозем-

них країн, передача певних фахових методик і практичних навичок, а також навчання та підготовка персоналу.

Роль громадянського суспільства стає дедалі важливішою. У країнах розвиненої демократії владні установи системно залучають громадян та їх об'єднання до громадської експертизи, обговорення питань формування та реалізації державної політики в багатьох сферах. Громадська експертиза може використовуватися як вагомий чинник протидії корупції.

Активне залучення організацій громадянського суспільства дозволяє підвищувати якість політичних і публічно-правових рішень через повніше задоволення потреб населення, врахування альтернативних підходів, обґрунтування і передбачення можливих наслідків управлінських рішень. Підвищення якості управлінських рішень сприяє посиленню рівня легітимності органів публічної влади. НУО виконують функцію зворотного зв'язку у відносинах між владою та суспільством. Залучення НУО дозволяє частково розвантажувати державу від реалізації окремих, обтяжливих для неї, соціальних завдань зі збереженням високих соціальних стандартів. Приміром, у Німеччині залучення громадських організацій дозволяє державі заощаджувати 30–37% вартості соціальних послуг, які беруть на себе НУО та благодійні фонди.

У багатьох європейських країнах неурядові організації користуються всебічною підтримкою урядів та органів місцевого самоврядування. Підвищення ефективності взаємодії між державою та організаціями громадянського суспільства є вагомим чинником досягнення прогресу в адаптації до європейських орієнтирів та принципів політичної організації суспільства. Головним напрямом змін у цій сфері є формування партнерських відносин між державою та структурами громадянського суспільства, включаючи участь НУО в розробці та реалізації політики реформ.

Прогрес у просуванні українського суспільства до європейських стандартів передбачає не тільки законодавчу адаптацію до європейських правових норм, а й засвоєння досвіду і практичних інструментів, що використовуються в країнах розвиненої демократії при вирішенні політичних і соціальних проблем. Це передбачає вивчення суспільно-політичних аспектів функціонування ЄС та державних систем у країнах Європи та Північної Америки, використання існуючих міжнародно-правових документів та дослідження механізмів їх імплементації, застосування практичного досвіду міжнародних неурядових організацій та НУО зарубіжних країн.

Формування розвиненого громадянського суспільства є запорукою успішного демократичного розвитку та необхідним чинником просування в напрямі європейської інтеграції. До основних проблем, з якими

стикаються більшість українських НУО на сучасному етапі, належать брак матеріальних ресурсів, необхідність плідної співпраці з бізнесом та урядом, недостатній розвиток соціальної інфраструктури, потреби в удосконаленні чинного законодавства, дефіцит уваги до діяльності НУО з боку органів центральної та місцевої влади. Громадянське суспільство України отримує багато переваг від міжнародної допомоги, але результати взаємодії можуть бути значно вагомішими за умов активізації участі громадян у діяльності НУО при зростанні соціальної довіри, прозорості та більшій відкритості у діяльності організацій НУО.

В останні роки в суспільно-політичному житті України суттєво зросла роль як вітчизняних НУО, так і європейських міжнародних організацій. **Для українських НУО виглядає необхідним ґрунтовне опанування досвіду країн ЄС, й насамперед країн, які нещодавно проходили шлях адаптації до членства в ЄС і НАТО.** На цьому етапі в країнах Центрально-Східної Європи були створені та успішно зарекомендували себе Національні конвенції, до яких входили представники органів законодавчої та виконавчої влади, приватного сектору, НУО, ЗМІ та широких кіл громадськості. В Україні подібна спроба мала місце в дуже обмежених формах, у вигляді Національного конвенції з питань європейської інтеграції, який був організований Національним інститутом стратегічних досліджень (НІСД) у 2010–2013 рр. як один з базових інноваційних проєктів НІСД, який виконувався спільно з Українським незалежним центром політичних досліджень (УНЦПД) у партнерстві з Дослідницьким центром Словацької асоціації зовнішньої політики (м. Братислава) за підтримки Словацького агентства міжнародного розвитку та співробітництва (Slovak Aid). У контексті набуття чинності Угоди про асоціацію між Україною та ЄС виглядає очевидною потреба у відновленні цього напрямку із залученням широкого кола НУО.

Більше половини українських НУО співпрацюють з міжнародними донорськими організаціями. Зарубіжні донори вбачають у НУО вагомий каталізатор змін у суспільстві. Водночас суспільно-політичні процеси вимагають від функціонерів та активістів НУО спеціальних знань та використання позитивного досвіду їхніх колег, включаючи міжнародні неурядові організації та іноземні НУО, залучення висококваліфікованих експертів з числа фахових науковців, аналітиків.

Вимагає публічного обговорення питання про громадську експертизу урядових рішень, включаючи процедуру участі НУО в діалозі з органами влади щодо розробки та координації секторальних політик, аналізу змісту та ходу впровадження реформ, виконання державного бюджету, ухвалення рішень щодо освіти, медичного та соціального обслуговування. Зволікання з вирішенням цих питань скорочує довіру громадян до влади та перетворює організації громадянського

суспільства на альтернативу чи конкурента владних структур у соціальній та політичній сферах.

Потребує подальшої інституціоналізації система зв'язків між НУО та органами державної влади, включаючи організацію громадської експертизи урядових планів та законопроектів, уточнення завдань та правил роботи громадських рад при міністерствах, парламентських комітетах, місцевих державних адміністраціях та органах місцевого самоврядування. Виглядає доцільною організація їх роботи як у формі консультативно-дорадчих органів, так і органів, що мають громадські публічно-контролюючі функції.

Важливий напрям, у якому роль вітчизняних НУО досі незначна і який потребує їх активного залучення, полягає в аналізі та поширенні інформації про цивільно-правові стандарти та зміни в соціальних відносинах. До цих питань належить поширення інформації про права та обов'язків громадян, правила спілкування громадян з державними органами, поліпшення бюджетної грамотності, аналіз нових нормативів у сфері соціальних послуг, медичного обслуговування, тарифів у комунальній сфері, спроможність громадян вирішувати нагальні питання соціально-побутового характеру, роз'яснення можливостей громадян забезпечувати свої інтереси в комунально-побутовій та екологічній сферах. Зі свого боку звернення НУО до проблем, що близькі інтересам громади, дозволять зміцнити їх роль у відносинах з владними установами, ширше залучати волонтерів, налагоджувати діалог з підприємцями.

У зв'язку з воєнним конфліктом на Донбасі **все більшої ваги набувають громадські організації, спроможні провадити практичні дії, пов'язані зі збором коштів, матеріалів та устаткування для постачання збройним силам, організувати навчання членів громади навичкам самооборони, підготовку заходів, що стосуються безпеки в межах міста, району, області.** Можна прогнозувати, що ці ОГС та ініціативи нового покоління можуть невдовзі набути ознак і рис структур прямої демократії, спроможних організувати громадську думку та спрямовувати волевиявлення населення. Проведено опитування співробітників НУО, що працюють в різних регіонах України і отримують чи планують звертатися за підтримкою до міжнародних донорських організацій.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. З метою сприяння суспільному діалогу доцільне створення профільних консультативних рад при Президентові України, а також відновлення діяльності Координаційної ради сприяння розвитку громадянського суспільства при Президентові України.

2. З урахуванням суспільних змін потребує уточнення зміст «Стратегії державної політики сприяння розвитку громадянського су-

спільства», затвердженої указом Президента України № 212/2012 від 24 березня 2012 р.

3. Необхідне інституціональне забезпечення загальнонаціональних дебатів щодо реалізації інтеграційного курсу з ЄС за участю широкого кола представників наукового, експертно-аналітичного середовища та НУО. Платформою для формування спільних «національних» позицій з питань, пов'язаних із загальною політикою щодо ЄС та відносинами із його інститутами, може виступати оновлений Національний конвент з питань європейської інтеграції. Результатом діяльності конвенту мають стати рекомендації з окремих напрямів відносин з ЄС, що надаватимуться державним органам та профільним установам. Виходячи з інтересів українського суспільства, вітчизняні НУО мають приділяти більше уваги питанням захисту прав громадян у відносинах з органами державної влади, викриттю корупційних зловживань на місцевому рівні, питанням якості соціальних послуг, медичного обслуговування, якості товарів масового споживання, якості комунальних послуг, освіти та екології. Така постановка питань має бути врахована в діалозі з міжнародними громадськими організаціями та зовнішніми донорами. Адже навіть ідеальна політична освіта, разом з поширенням знань про громадянське суспільство та інтеграційні перспективи, без реального покращення стану добробуту населення та забезпечення основних цінностей не здатна забезпечити реальну зміну якості відносин між владою, бізнесом та громадянами.

4. Першочерговим завданням українського суспільства має стати розбудова української держави як єдиного гаранту безпеки і добробуту населення в мінливому сучасному світі. По-перше, видається абсолютно необхідною негайна реанімація таких ключових державницьких інститутів як армія, ВПК, спецслужби, правоохоронна система (МВС, прокуратура, суд), державна служба (бюрократія). По-друге, пошук союзників та інтеграція в міжнародні структури безпеки вимагає активізації вітчизняної дипломатії. По-третє, утримання державної машини потребує значних видатків, тож звільнення вітчизняного бізнесу від кримінально-корупційної системи обмежень, гарантія права власності, економічні реформи мають доповнюватися створенням ефективної і справедливої податкової системи.

5. Важливим вбачається створення необхідних умов для підвищення професійного рівня та інституційної спроможності ОГС та органів влади щодо ефективного використання співпраці з міжнародними організаціями з метою участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики. Слід продовжити реформування вітчизняного законодавства щодо державного сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні з метою його наближення до відповідних

європейських демократичних стандартів; продовжити практику залучення міжнародних організацій при доборі кадрів для системи державного управління України з подальшим оприлюдненням обраних кандидатур у ЗМІ; забезпечити всебічне сприяння подальшої прозорості фінансової підтримки міжнародними донорськими організаціями діяльності обласних, міських, районних адміністрацій та бюджетних установ; вітчизняні організації громадянського суспільства повинні стати більш прозорими, збільшити медійні простори та створити більше внутрішніх та міжнародних груп, їм слід залучати приватних представників та збільшувати кількість учасників, використовувати переваги соціальних мереж та організаційні можливості Інтернету. Згодом Україна має бути готова до перенесення фінансування структур третього сектору на вітчизняні джерела, зокрема – на державу. Зі свого боку, держава може і повинна створювати сприятливі умови для розвитку громадянського суспільства, оскільки це її функція і завдання.

6. Виглядає доцільним широке залучення НУО до розробки концепції електронного уряду та вдосконалення його елементів в процесі реалізації. Варто розглянути питання про запровадження на рівні середньої та вищої школи заходів громадянської освіти (включити до програм гуманітарних факультетів ВНЗ спецкурси з питань громадянського суспільства, використовувати тематику громадянського суспільства на виховних годинах у загальноосвітніх школах).

7. Пропонується розширити сферу застосування конкурсних процедур фінансової підтримки інститутів громадянського суспільства за рахунок бюджетних коштів, взявши за зразок країни ЦСЄ. З цією метою доцільно створити Національний фонд розвитку громадянського суспільства, який спрямовуватиме діяльність НУО в пріоритетних сферах.

8. Попередження загострення стосунків між політично активними групами громадянського суспільства та урядом потребує впровадження механізмів суспільного діалогу та деліберативної демократії: залучення суспільних груп, чиї інтереси зачіпають реформи, до участі в процесі підготовки управлінських рішень; обов'язкового оприлюднення інформації стосовно домовленостей, досягнутих у результаті консультацій з представниками зацікавлених суспільних груп; проведення комплексних інформаційних заходів, спрямованих на роз'яснення населенню цілей і змісту запланованих реформ.

9. Поліпшенню умов суспільного діалогу в тріаді «особа-суспільство-держава» сприятиме інформаційна кампанія, спрямована на роз'яснення змісту та популяризацію ідей відкритого урядування серед населення (через ЗМІ, реалізацію освітніх заходів і т.п.). Під час кампанії доцільно акцентувати увагу на можливостях, що їх надає відкрите урядування пересічним громадянам, а також на тому, яким

чином впровадження його засад дозволить громадянам реалізувати власні права та потреби. Інформуванню громадян з суспільно значущих питань сприятиме створення єдиного порталу доступу до публічної інформації. При його розробці слід врахувати реальні інформаційні потреби населення з урахуванням результатів роботи органів виконавчої влади із запитами громадян.

10. Необхідно спрямовувати значні зусилля на подолання конфліктних ситуацій та зниження градусу напруги в країні, що можливо тільки за умови належного рівня розвитку та ефективної діяльності громадянського суспільства. При цьому, міжнародні організації, що працюють в розглянутому напрямі, повинні суворо додержуватись норм міжнародного права та внутрішнього законодавства країни перебування з метою унеможливлення розвитку подій за сценарієм конфронтаційного характеру. Питання ж розвитку громадянського суспільства, його ролі в побудові держави сучасного типу та вдосконалення міжнародного партнерства носять об'єктивний характер і потребують подальших досліджень на даному напрямі.

11. З метою оптимізації взаємодії органів державної влади з організаціями громадянського суспільства необхідним уявляється здійснення наступного:

- для уникнення соціальної напруги – спростити процедури отримання статусу суб'єкта права організаціям громадянського суспільства з урахуванням того, що значна кількість громадянських ініціатив орієнтована на розв'язання проблем соціального порядку;

- при створенні НКО необхідно пояснювати переваги використання змішаної системи джерел фінансування (при цьому державне фінансування – закладається в бюджет; приватне – передбачається зацікавленими організаціями, фондами, особами; самофінансування – отримується за рахунок обміну товарами та послугами) для уникнення можливості неплатоспроможності та припинення діяльності НКО;

- при визначенні принципів оподаткування для НКО важливо розробити критерії розмежування для організацій, що займаються політичною діяльністю (проблематика роботи, співробітництво з партіями тощо) та для тих, які нею не займаються. Останніх всіляко підтримувати, звільняючи від оподаткування або послабляючи режим його застосування.

12. За участі ОГС доцільно підготувати проект змін до національного законодавства про діяльність неурядових організацій, як вітчизняних, так і зарубіжних. Оновлене законодавство має поліпшити нормативно-правову базу для успішного розвитку та підтримки демократичних процесів у країні. Законодавчі зміни мають полегшити питання фінансування НУО, включаючи розширення їх можливостей

використовувати власні грошові надходження для фінансування статутної діяльності. Суттєвими кроками на зустріч НУО могли б стати зменшення податкового навантаження за офіційно працевлаштованих працівників та сприяння розвитку соціального підприємництва. Розділ II чинної Конституції України «Права, свободи та обов'язки людини і громадянина», в якому формулюються основні засади правової держави, потребує суттєвого уточнення суто декларативних положень у переважній більшості статей, які насправді майже не виконуються. Нагально необхідним є створення своєрідних змішаних державно-публічних інституцій, на основі досвіду про публічно-правові корпорації, публічне самоуправління в Німеччині або «Економічну і соціальну раду у Франції», в яку входять представники неурядових організацій некомерційного сектору. На основі європейського досвіду потребує розробки оптимальний механізм розвитку незалежного профспілкового руху в Україні, в тому числі повноцінних галузевих профспілок.

13. Потрібно розробити деталізований механізм реалізації права громадян на мирні збори, який не залишатиме органам місцевого самоврядування можливостей нормативно обмежувати це право, і закріпити його у відповідному Законі України; нормативно визначити поняття Віча та передбачити на місцевому рівні цю форму прямої демократії у змінах до чинного законодавства; запровадити механізм електронного голосування мешканців адміністративної одиниці з питань місцевої політики і таких, що мають суспільний резонанс, в тому числі – з питань місцевих податків та розподілу їх надходжень, видатків місцевого бюджету, призначення і заробітної плати місцевих чиновників тощо; запровадити систему моніторингу та експертизи законопроектів, проектів інших нормативно-правових актів на предмет виявлення та в разі наявності усунення нормативно визначеного пріоритету домінування держави над громадою, прав громади над правами людини та забезпечення законодавчого й нормативно-правового закріплення пріоритету прав людини над загальними та корпоративними правами; у процесі реформування виборчої, судової, правоохоронної систем в Україні внести зміни до відповідних законів, якими передбачити чітку і прозору процедуру відкликання обраних депутатів внаслідок проведення місцевого чи локального референдуму, в тому числі й через Віче як форму започаткування процесу референдуму, виборність суддів міських та районних у місті судів, керівників міліції міського та районного рівнів і механізми й критерії їх дострокового відкликання та призначення позачергових виборів.

14. За участі інституцій громадянського суспільства слід розробити та внести зміни до національного законодавства про діяльність неурядових організацій, як вітчизняних, так і зарубіжних в Україні. Для розв'я-

зання проблем вітчизняних НУО наголос потрібно робити на вивченні та використанні кращого досвіду міжнародних неурядових організацій і планомірне удосконалення діяльності вітчизняних НУО, використовуючи у цьому ключі слушний досвід країн ЦСЄ; здійснювати постійний моніторинг дотримання належних умов роботи та фінансової підтримки урядом, третім сектором діяльності неурядових організацій в країні; визначити порядок та забезпечення проведення обов'язкової експертизи всіх суспільно значущих рішень, прийнятих різними гілками влади; ефективно задіяти існуючі профільні громадські ради при виконавчих органах влади на основі законодавчо гарантованих механізмів залучення як консультативно-дорадчих органів, і органів, що мають громадські публічно-контролюючі функції; створення платформи для формування спільних «національних» позицій з питань, пов'язаних із загальною політикою щодо Євросоюзу та відносин із його інститутами.

ОСОБЛИВОСТІ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ КРАЇН ПОСТРАДЯНСЬКОГО ПРОСТОРУ

У результаті виконання науково-дослідної роботи були зроблені наступні висновки та узагальнення.

Визначено сутнісні характеристики та особливості застосування концепції «третьої хвилі» демократизації до змін в посткомуністичних країнах пострадянського простору. Зокрема, з'ясовано, що на відміну від поняття «перехід до демократії» для **пострадянських країн доцільно застосовувати поняття «демократичний транзит»**, який містить у собі додатковий зміст: результати транзиту в чистому вигляді є непередбачуваними і можуть не відповідати початковій меті. Показано, що дослідження політичних транзитів у пострадянських країнах зрештою призвели до подолання євроцентризму і визнання як самоцінних інших незахідних цивілізацій, врахуванні цивілізаційної культури окремих соціумів взагалі. Проведені дослідження однозначно довели неможливість механічного перенесення західних моделей розвитку на різні регіони світу.

З'ясовано ключові підходи до дослідження проблеми суспільно-політичної модернізації країн пострадянського простору у дослідженнях науковців. Показано, що важливим елементом вітчизняного погляду на модернізаційні процеси є компаративний підхід, який передбачає співвіднесення українських реалій із зарубіжними, переважно європейськими, зразками. Виділено чотири етапи, які протягом двадцяти п'яти років пройшли як сам модернізаційний процес в Україні та на пострадянському просторі, так і вітчизняні уявлення про модернізацію.

Обґрунтовано, що для пострадянських країн є характерним тип неорганічної модернізації в умовах панування неопатримональ-

них режимів. Тобто зміни в цих країнах обумовлені переважно зовнішніми (вольовими зусиллями правлячих еліт або тиску з боку інституцій громадянського суспільства), а не внутрішніми факторами (розвитком соціальної сфери), а зміни в економіці, культурі, політиці й соціальній сфері не відповідають одне одному. Транзит набуває специфічних рис залежно від конкретних обставин розвитку країни, в якій цей процес відбувається. Виділено ключові характеристики механізму функціонування політичної влади та її взаємодії з суспільством у країнах, що трансформуються.

Набув подальшого розвитку **концепт «пострадянська держава»**, який описує характерні риси колишніх радянських республік за 25 років їх незалежного існування. Для них усіх характерними є неопатримоніалізм, корупція, непотизм, орієнтація на патрон-клієнтські відносини. Загалом **усі пострадянські політичні режими підпадають під одну загальну категорію – неопатримоніальні режими.** Важливою характеристикою їх є те, що **вони не розвиваються, а дрейфують у невизначеному напрямку** – вслід за інтересами олігархату. Політичні лідери, як правило, не вибудовують певної схеми розвитку на майбутнє, не розпочинають докорінних серйозних реформ, а громадяни, своєю чергою, не чекають для себе ніяких позитивних змін.

Визначено найсуттєвіші **чинники, що спричиняють формування специфічних моделей політичної модернізації в посткомуністичних країнах** та створюють виклики на шляху повноцінної модернізації країн пострадянського простору. Найважливішими серед них є: необхідність забезпечувати паралельно два надскладних процеси – здійснення модернізації та утвердження державної незалежності; економічні труднощі, пов'язані з розривом економічних зв'язків, втратою ринків збуту і джерел сировини; укоріненість елементів тоталітаризму; нерозвинутість інститутів громадянського суспільства; відсутність традиції вільного й конкурентного вибору політичних лідерів; загострення національного питання та необхідність досягнення стабільності, що відволікало політичні еліти від вирішення безпосередніх завдань модернізації; необхідність вироблення нової геополітичної стратегії після розпаду СРСР та відсутність суспільного консенсусу щодо вектору розвитку країн.

Запропоновано узагальнюючу модель економічних аспектів модернізаційної політики пострадянських країн. Проаналізовано наслідки реалізації неоліберальної моделі розвитку. Модернізаційна політика в її економічному аспекті в більшості пострадянських країн включала такі найважливіші елементи як приватизація більшості підприємств державного сектора, відкритість економіки, її максимальна лібералізація (включаючи зменшення ступеня захисту внутрішнього ринку від

імпорту, лібералізацію ціноутворення та валютного регулювання), скорочення бюджетних витрат та згортання соціальних програм.

Пострадянські країни, що обрали неоліберальну модель розвитку, передчасно запровадили вільну конвертованість національних валют, що в умовах їх зовнішньої неконвертованості та неконкурентноспроможної промисловості на світових ринках підірвало національне виробництво, призвело до засилля іноземних товарів та валют в економіці цих країн, відтоку капіталу за кордон. Була зруйнована система загальнонаціонального планування, в той час як **державне планування економічного розвитку (індикативне планування) є важливою запорукою створення ефективної ринкової економіки і широко використовується цілою низкою розвинених країн.**

Обґрунтовано положення, про те, що політика економічного неолібералізму довела свою неспроможність вирішити проблеми розвитку країн з перехідною економікою, здійснити їх соціально-економічну модернізацію.

Обґрунтовано концепцію «периферійного капіталізму» на пострадянському просторі. Соціально-економічний лад, що виник у пострадянських країнах, можна класифікувати як периферійний, антимодернізаційний, компрадорсько-олігархічний капіталізм. Компрадорська буржуазія периферійних країн грає посередницьку роль між капіталом розвинутих країн і внутрішнім ринком, іншими словами, є місцевим агентом і провідником впливу іноземного капіталу.

Для «периферійного капіталізму», що виник у пострадянських країнах, характерним є концентрація найбільш продуктивних та ефективних колишніх державних підприємств у руках відносно невеликого прошарку людей, близьких до влади, кримінальних елементів тощо, колосальний розрив у доходах між «вищими» та «нижчими» верствами суспільства, слабкий розвиток середнього та малого бізнесу, корупція в державному апараті, сировинна та напівфабрикатна орієнтація економіки та експорту, деіндустріалізація, відтік приватного капіталу за кордон, міграція в інші країни значної частини науковців, спеціалістів, кваліфікованої робочої сили тощо.

Обґрунтовано положення, про те, що **в країнах пострадянського простору приватний капітал не схильний інвестувати у високотехнологічні галузі з довгостроковим виробничим циклом, високими ризиками щодо майбутньої рентабельності та можливостей збуту високотехнологічних товарів.** Ні за своєю структурою, ні за своїм виробничим призначенням іноземні інвестиції не спроможні вивести пострадянські країни на якісно новий рівень технологічного, постіндустріального розвитку, що відповідає вимогам нового сто-

ліття. У кращому випадку, за умови державного контролю, іноземні інвестиції можуть зіграти допоміжну, обмежену роль.

У пострадянських країнах досягнення високотехнологічного рівня розвитку можливо тільки на основі державних інвестицій, оскільки в цих країнах так і не склався клас приватних підприємств, спроможних забезпечити розвиток високотехнологічних галузей.

Запропоновано прогноз розвитку Євразійського економічного союзу. Не зважаючи на всі проблеми і суперечки, що виникають між країнами-членами Євразійського економічного союзу, їх лідери зацікавлені в збереженні ЄАЕС, членство в якому дає їм певні економічні вигоди, а саме: вільний доступ їх товарів до російського ринку, можливість отримувати російські енергоносії за цінами, нижчими, ніж для інших країн, можливість трудових мігрантів-громадян країн-членів ЄАЕС перебувати в Росії та в інших країнах-членах ЄАЕС без міграційних обмежень і користуватися соціальними правами країни перебування, низькопроцентними кредитами з Антикризисового фонду ЄАЕС та ін. Функціонування ЄАЕС може прискорити надходження до країн-членів іноземних інвестицій з третіх країн, оскільки ринком збуту для підприємств з іноземними інвестиціями є вся величезна безмитна територія ЄАЕС з її численним населенням.

Інтеграція в межах ЄАЕС буде розвиватись і поглиблюватись, оскільки країни-члени ЄАЕС вводять не тільки єдині митні тарифи щодо третіх країн, а й розробляють єдині технічні, санітарні, фітосанітарні й екологічні стандарти, здійснюють уніфікацію й гармонізацію зовнішньоекономічного і внутрішнього соціально-економічного законодавства в межах ЄАЕС.

Росія розглядає ЄАЕС як потужний інструмент збереження й нарощування свого політичного та економічного впливу на пострадянському просторі та утримання країн-членів Союзу на російській геополітичній орбіті.

Водночас ЄАЕС не спроможне і не ставить завдань забезпечити економічну і технологічну модернізацію ані Росії, ані інших країн-членів. Усі вони, включаючи Росію, значною мірою залежать від імпорту технологій з більш розвинених західних країн. Унаслідок цього, **всі країни-члени ЄАЕС з Росією включно намагаються проводити багатовекторну зовнішню політику, розвиваючи політичні й економічні стосунки з країнами Заходу, Китаєм, Туреччиною та іншими.**

Розроблено періодизацію формування геоekonomічного простору пострадянських країн та його фрагментації, що охоплює сім періодів. З'ясовано, що в 1991–2015 рр. відбувалися процеси формування метарегіонального геоekonomічного і геофінансового простору пострадянських країн, які супроводжувалися процесами його фрагментації.

Це знайшло відображення у створенні цілої низки субрегіональних інтеграційних об'єднань.

Доведено, що різні концепції інтеграції країн СНД під егідою Росії, що висувалися в перше пострадянське десятиліття, входили в глибоку суперечність з реальними політичними й соціально-економічними процесами трансформацій на пострадянському просторі, з об'єктивними тенденціями розвитку і не могли стати мотором модернізаційної перебудови економік та демократизації політичних систем залучених до цих об'єднань пострадянських країн.

З огляду на обрані країнами пострадянського простору модернізаційні моделі, проблема вибору політичних союзників й економічних партнерів і вибудовування системи взаємодії з ними з тактичного питання перетворилася на завдання стратегічного рівня. При цьому проблема вибору не обмежується зовнішньополітичною (геополітичною) сферою, а й поширюється на зовнішньоекономічну (геоекономічну) сферу, тому що більшість великих міжнародних економічних проєктів є втіленням фундаментальних геополітичних концепцій.

З'ясовано ключові чинники, що впливають на перспективи розвитку електронної демократії в країнах пострадянського простору в контексті постіндустріального розвитку Європейського регіону. Для більшості країн пострадянського простору, що займають досить скромні позиції в міжнародному рейтингу готовності до електронної демократії впровадження переваг інформаційних технологій у практику державного управління залежить від успішності вирішення таких першочергових завдань, як: правове регулювання якісної веб-присутності органів влади національного, регіонального та муніципального рівнів; впровадження багаторівневої системи електронного документообігу; формування організаційно-технологічних рішень, що забезпечують функціонування електронних адміністративних регламентів; наявності певної політичної та Інтернет-культури в суспільстві; рівня освіти населення та його доступу до електронної інфраструктури.

Найбільшою проблемою практичної реалізації концепції електронного уряду в країнах пострадянського простору, особливо Середньої Азії, є необхідність трансформації державного управління на основі зміни принципів, на яких будується взаємодія влади й громадян. Система «E-Government» передбачає розширення форм і сфери впливу громадян на процес прийняття та реалізації управлінських рішень, що в ряді випадків є вкрай проблемним з огляду на характер правлячих режимів у низці країн пострадянського простору. Ці завдання повинні вирішуватись у комплексі з реалізацією основних напрямів адміністративної реформи, і без їх вирішення не можливо рухатись шляхом суспільної модернізації у її сучасному розумінні.

Здійснено **узагальнення ключових чинників, що сприяли реформаційним процесам у країнах Центрально-Східної Європи** і мають бути враховані при реалізації курсу на модернізацію за європейським зразком. Під час дослідження з'ясовано, що реформаційні процеси в країнах ЦСЄ відбувалися за постійного домінування тенденції до поглиблення демократичних засад, політичного й економічного плюралізму, удосконалення парламентської форми правління, чіткого правового розмежування повноважень законодавчої, виконавчої та судової гілок влади, зміцнення інститутів громадянського суспільства. Процес трансформації в країнах ЦСЄ був позначений переважанням тенденцій до зміцнення ідеології парламентаризму, запровадження змішаної моделі правління – парламентсько-президентської чи президентсько-парламентської.

Встановлено, що на динаміку модернізаційних змін, їхню результативність суттєво впливали такі чинники, як: національна традиція державності, історичний досвід перебування у наднаціональних державних утвореннях, об'єднаннях, союзах, наявність або відсутність консенсусу національних еліт, суспільного консенсусу щодо доцільності «повороту до Європи», формат доступу до ресурсів у рамках міжнародного сприяння модернізації і обсяги надходження цих ресурсів, глобалізація.

Запропоновано **концепцію трьох субрегіонів трансформаційно-модернізаційних процесів на сході Європи**. Аналіз стартових умов трансформаційних змін і перетворень у постсоціалістичних країнах Європи, що склалися на початку 1990-х рр. та запуск у них трансформаційної парадигми дозволив виокремити три несхожі один на одного субрегіони – **«вишеградський», «балканський», «пострадянський»**. З'ясовано, що трансформаційні перетворення в згаданих субрегіонах та в країнах, що входять до них, почали здійснюватися практично з перших тижнів та місяців існування пострадянських та постсоціалістичних держав у новому для них статусі та за нових геополітичних умов і обставин. Трансформацію невдовзі було доповнено модернізацією, що розгорнулась у всіх сферах життя. Після зламу попередньої системи для кардинальних зрушень у країнах з усіх трьох субрегіонів склалися загалом сприятливі умови. Проте скористатись «вікном модернізаційних можливостей» вдалося не всім. Якщо трансформаційні зміни на початковому етапі (перша половина 1990-х рр.) відбувались у більшості країн у приблизно однаковому ключі, то перетворення модернізаційного характеру просувалися вперед з різною інтенсивністю, динамікою, результативністю.

Доведено, що **найвиразніші й найпомітніші успіхи було досягнуто там, де національним державам і суспільствам вдалося без особливих зволікань і вагань зосередити зусилля й ресурси на пе-**

реході до західноєвропейської моделі політичного, економічного, безпекового устрою. Модернізацію як «європеїзацію» було запущено в країнах «вишеградської» групи та в Словенії. Країнам «балканської» групи цього з різних причин зробити з тією ж інтенсивністю не вдалося. У країнах «пострадянської» групи, окрім країн Балтії, «європеїзацію» з перших її кроків було поставлено під сумнів, через що її практичне втілення набуло специфічного вигляду.

Набула подальшого теоретичного розвитку та емпіричного обґрунтування **ідея консоціальної політики як чинника реалізації соціально-економічної модернізації.** Досвід країн ЦСЄ засвідчив, що здійснення консоціальної політики (широке залучення антагоністичних політичних сил і соціальних груп до процесів реформування, коаліційні уряди, пропорційність як головний принцип політичного представництва тощо) є дієвою політичною стратегією, яка забезпечує успішну реалізацію консенсусної моделі соціально-економічної модернізації, а також ненасильницькі методи врегулювання конфліктів у розколотих суспільствах.

Для реалізації політики консоціації необхідно забезпечити відповідну конфігурацію політичних інститутів. Зокрема, досвід країн ЦСЄ показав, що застосування пропорційної виборчої системи з відкритими партійними списками і преференційним голосуванням у поєднанні з парламентським принципом формування уряду дозволили досягти досить високого рівня відповідальності парламентських партій.

Виявлено **особливості економічного позиціонування Росії на пострадянському просторі.** Перша тенденція, короткострокова-споживча, проявляється у вигляді несумлінної конкуренції з боку РФ щодо більш слабких країн пострадянського простору, що полягає в просуванні власних товарів на сусідні ринки, але закритті свого ринку для більш конкурентоздатної продукції з цих країн. Для Росії подібні дії означають, зокрема, консервацію низької конкурентоздатності, збереження технологічного відставання від економічно розвинутих країн і закріплення ресурсно-експортної орієнтації російської економіки.

Друга тенденція, довгострокова, тяжіє до концепції «автаркія великих просторів», вибіркової відкритості ринків, що припускає високу взаємну відкритість слаборозвинених національних ринків у межах СНД по відношенню один до одного і значний ступінь захищеності від західних бізнес-структур, конкуренція з якими в даний момент є безперспективною.

Розвинуто ідею про те, що політичні процеси в РФ є важливим чинником впливу на вибір моделі суспільного розвитку пострадянських країн та уповільнення темпів реформаційних процесів. Обґрунтовано припущення, що **низка країн пострадянського простору, вплив полі-**

тики Росії на які є найбільшим, у значній перспективі не зможуть успішно завершити трансформаційні процеси, подолати наслідки минулого, здійснити соціально-економічні реформи, сформувати громадянське суспільство, запровадити сталі демократичні цінності.

Уперше **виділено сім найважливіших змістовних пластів російської державно-політичної традиції, зумовлених її імперською природою, та проаналізовано їх вплив на особливості перебігу державно-політичного процесу в сучасній Росії**. Емпіричний аналіз російської дійсності підтверджує припущення про принципову несумісність імперських та демократичних форм, структур та орієнтацій у житті Російської держави.

Системна модернізація, яка модифікує та осучаснює всі сторони соціальної дійсності Російської держави, зокрема, реальна демократизація політичної системи, неминуче потягне за собою крах імперії, появу російської національної держави та посилення боротьби за повний суверенітет у ряді її регіонів.

Російським керівництвом не планується проводити модернізацію політичної і державної системи Росії з оперттям на принципи реальної, а не контрольованої чи «соборної» демократії.

Розкрито **концептуальні підходи влади Білорусі до вирішення проблеми модернізації країни**. З'ясовано, що під час соціально-економічних перетворень в Республіці Білорусь сформована модель сталого розвитку, орієнтована на побудову унітарної держави і соціально орієнтованої ринкової економіки.

Модель сучасного соціально-економічного розвитку Білорусі почала формуватись у 1996 р., коли власне й було розроблено і взято до реалізації модель розвитку країни під назвою «соціально орієнтованої ринкової економіки», з поєднанням переваг сучасного високорозвиненого ринкового господарства та забезпеченням соціальної справедливості й ефективного соціального захисту громадян. Хоча реальна економічна політика уряду уповільнювала формування ринкових інститутів. У 2004 р. концептуальним ядром національної стратегії соціально-економічного розвитку Республіки Білорусь було визначено модель сталого розвитку.

Визначено характерні риси білоруської моделі сталого розвитку. З одного боку, модель соціально орієнтованої ринкової економіки довела свою дієвість і здатність забезпечувати стійку макроекономічну динаміку в умовах світової фінансово-економічної кризи 2008 р. З іншого, у Білорусі збереглася недостатньо ефективна структура економіки, що характеризується високою імпортоємністю, матеріалоємністю й енергоємністю продукції, яка випускається, за відносно низької продуктивності праці. Як наслідок – неналежна конкурентоспроможність продукції. Крім того, темпи залучення іноземних ін-

вестицій перестали відповідати потребам економічного зростання, а сприйнятливість інновацій підприємствами є слабкою.

Встановлено, що **сучасна Республіка Білорусь претендує на роль транзитного вузла на перетині товарних та фінансових потоків, а також на місію регіонального центру стабільності та безпеки.**

Виявлено суттєвий зв'язок суспільно-політичної модернізації Казахстану з процесами модернізації в геополітичному трикутнику Казахстан – Росія – Китай. Показано, що Казахстан входить у теперішній етап трансформації з негативним економічним фоном. Доведено, що витоки проблем економічної системи Казахстану полягають у тому, що фактично вичерпана базова економічна парадигма, в рамках якої розвивався Казахстан з початку періоду незалежності. Трималась вона на трьох основах: високих цінах на експортну сировину, іноземних інвестиціях та зовнішніх позиках. Зараз усі ці чинники піддаються суттєвій ерозії.

Для продовження модернізації Казахстану необхідно створення системи стратегічного планування і прогнозування для дослідження довгострокових тенденцій розвитку країни; ефективний уряд, здатний реалізувати пріоритетні цілі; концентрація на обмеженій кількості пріоритетів і на реалізації стратегій з досягнення визначених цілей. Ключовою задачею модернізації Казахстану є орієнтація фінансової системи на забезпечення ресурсами таких пріоритетних напрямів економіки, як індустріально-інноваційний сектор, малий і середній бізнес, сільське господарство, інфраструктура з залученням іноземних інвесторів.

Встановлено кореляцію між реалізовуваною в Казахстані політикою соціальної модернізації та його найвищим місцем серед країн СНД за показником ВВП на душу населення. Суть концепції «Суспільства загальної праці» полягає в тому, що економічна і соціальна модернізація повинні йти максимально синхронно. На сьогодні мета і зміст соціальної модернізації спрямовані на те, щоб підготувати суспільство до життя в умовах нової індустріально-інноваційної економіки, знайти оптимальний баланс між форсованим економічним розвитком і широким забезпеченням суспільних благ; установити соціальні відносини, побудовані на принципах права й справедливості.

За даними МВФ у 2015 р., Казахстан був єдиною серед колишніх радянських республік країною, яка за показником ВВП на душу населення була вище середньосвітового рівня (60 місце). Казахстан випереджають лише країни Балтії, а Україна відстає від рівня Казахстану більш ніж удвічі (131 місце).

Знайшло подальше обґрунтування **концептуальне бачення Молдови як «нестабільної» держави, якій важко протистояти внутрішнім і зовнішнім викликам.** Відсутність політичної консолідації нації,

низькі якість життя населення і рівень його доходів, нестійка політична обстановка і гострі проблеми економічного розвитку ускладнюють здатність влади контролювати цілісність держави, а також демографічну, політичну та економічну ситуацію. Проблематичними виявляються й процеси політичної трансформації, пов'язані з подоланням конфліктів і забезпеченням безпеки розвитку, що, своєю чергою, перешкоджає залученню інвестицій, заважає економічному зростанню держави.

Політична трансформація в Молдові являє собою суперечливий і багатоваріантний процес. Багатофакторність політичної трансформації зумовлює її нерівномірність і неоднозначність, тому результатом транзитивного процесу є співіснування в країні як демократичних так і інших альтернативних тенденцій.

Визначено, що **ключовим чинником модернізаційних перспектив Молдови є послідовний рух шляхом європейської інтеграції**. Дослідження досвіду співробітництва Республіки Молдова з ЄС у контексті модернізаційних перспектив Молдови показує, що ефективність впровадження нових інструментів Європейської політики сусідства залежить від консолідації політичних еліт Молдови навколо ідеї європейської інтеграції. Встановлено, що незважаючи на декларовані урядом стратегічні «європейські пріоритети», зближення країни з Євросоюзом у РМ сприймають неоднозначно. Негативне сприйняття зближення Молдови з Євросоюзом багато в чому пов'язане з можливими економічними й соціальними ризиками.

З'ясовано, що головним побоюванням для Молдови, пов'язаним з підписанням угоди про асоціацію з ЄС, залишається перспектива погіршення економічних зв'язків з Росією, яка є стратегічним партнером РМ у сфері енергетики й основним ринком збуту молдавських овочів, фруктів і винної продукції. Водночас з'ясовано, що нинішній стан двосторонніх відносин варто визнати як такий, що не дозволяє вважати стратегічне партнерство з РФ надійним і взаємовигідним з огляду на дискримінаційні, а під час й ультимативні дії Москви.

Зроблено висновок, що на відміну від східного напрямку партнерства, співробітництво Молдови з ЄС характеризує наявність спільних поглядів і підходів з ключових проблем міжнародної політики, глобального й регіонального розвитку. В економічній сфері партнерство Молдови з Євросоюзом визначають такі критерії стратегічного значення, як: значна частина ЄС в експорті/імпорті товарів і послуг, вагомий обсяг інвестицій, наявність великих спільних проектів у пріоритетних для країни галузях.

З'ясовано, що **одним з ключових чинників, який визначає суспільний, політичний та економічний розвиток країн Південного**

Кавказу, є необхідність розв'язання територіальних конфліктів, у які вони втягнуті за допомогою зовнішніх впливів.

Розкрито негативний вплив задавлених етнополітичних конфліктів на територіях Молдови, Азербайджану та Грузії на перебіг та успішність процесів модернізації цих країн.

Наявність на територіях Молдови, Азербайджану та Грузії сепаратистських квазідержавних утворень є суттєвим негативним чинником впливу на політичний та соціально-економічний розвиток цих країн упродовж усього пострадянського періоду. Придністровський, карабаський, південноосетинський, абхазський конфлікти не дозволяють завершити процеси державного становлення Молдови, Азербайджану та Грузії, мати їм стабільні державні кордони, відволікають ресурси країн на плани реінтеграції сепаратистських утворень, обмежують інвестиційну привабливість. Підтримка всіх цих сепаратистських утворень Росією не дає підстав сумніватись у затяжному впливі цього чинника на розвиток Молдови, Азербайджану та Грузії.

Висловлено гіпотезу, що 25-річна історія конфліктів у Нагорно-м Карабасі, Придністров'ї, Абхазії, Південній Осетії, підтримуваних Росією, дозволяє стверджувати, що вони не можуть бути завершеними доти, доки Російська Федерація існуватиме в її нинішній конфігурації.

Уперше у вітчизняній науці виділено чотири ключових параметри, що визначають вектор суспільного розвитку Азербайджану та перспективи його модернізації в умовах сучасного глобального світу. Цими параметрами є: а) істотна залежність держави від видобування та експорту природних сировинних ресурсів; б) залежність країни від кон'юнктури на зовнішніх ринках енергоресурсів; в) архаїчність суспільної структури Азербайджану, зокрема, відсутність історично сформованих традицій виборів глави держави, патріархальність державних традицій; г) відчутна залежність розвитку Азербайджанської держави від вирішення проблеми Нагорного Карабаху.

Виявлено особливість політичного життя пострадянської Грузії, яка полягає в практично цілковитому неприйнятті грузинськими президентами політичної лінії свого попередника. Це інколи призводило до різких змін, що несприятливо відображалися на рівні соціально-економічного розвитку держави.

Аналіз внутрішньополітичних процесів у Вірменії показує наявність суперечності між існуванням чинних демократичних інститутів (багатопартійність, громадянське суспільство, опозиція, місцеве самоврядування) та становленням олігархічної системи політичної влади. Цьому сприяли погано працюючий механізм онов-

лення правлячих еліт, економічна стагнація та міжнародна блокада внаслідок розв'язаного збройного конфлікту.

З'ясовано, що в усіх регіонах Центральної Азії реалізовувалась однотипна матриця суспільно-політичного розвитку, для якої характерні: апеляція до давньої історії та традицій; патріархальність; формальний характер виборів глави держави і парламентів із наперед відомим результатом, який визначає вузьке коло правлячої еліти, де-факто довічний характер президентства; фактичне передання влади у спадок, що легітимується на виборах; недемократична політична система (окрім Киргизстану); авторитарне правління, яке іноді межує з тиранією (Туркменістан); жорстка боротьба між регіональними кланами, яка подекуди вилилась у криваві конфлікти (Таджикистан, Киргизстан, Узбекистан); жорстке протистояння з ісламістськими силами з боку правлячих еліт; ключова роль держави в усіх процесах; сировинний характер економіки; вкрай низький рівень життя населення (окрім Казахстану).

Обґрунтовано гіпотезу про те, що **вибір Туркменістаном, Узбекистаном та Таджикистаном патерналістського авторитаризму мав гальмівний вплив на модернізаційні процеси в цих країнах, однак мав і позитивний результат – слугував механізмом уникнення цілком можливих у специфічних умовах Центрально-Азійських країн анархії і громадянської війни й дозволив їм розвиватися, спираючись на власні історичні традиції.**

Показано, що **найвищі показники рівня ВВП на душу населення серед пострадянських країн** (окрім країн Балтії, які модернізувалися за західними стандартами) **були досягнуті в країнах з авторитарними політичними режимами за рахунок продажу природних ресурсів**, у першу чергу вуглеводнів, за кордон, або отримання їх від Росії за цінами нижчими світових (випадок Білорусі). За даними МВФ у 2015 р. після країн Балтії (40–52 місця) за показником ВВП на душу населення серед колишніх радянських республік ідуть: Казахстан, Росія, Туркменістан, Білорусь, Азербайджан (60–88 місця).

Серед усіх країн пострадянського простору, окрім країн Балтії та України, лише в Грузії та Молдові, а також деякою мірою в Киргизстані, утверджується плюралістична політична система, яка забезпечує зміну різних політичних сил при владі шляхом вільних виборів. Лише в цих країнах встановилась традиція приходу опозиції до влади в результаті виборів.

Обґрунтовано думку про ключовий вплив на характер та спрямованість політико-трансформаційних процесів країн пострадянського простору їх історичного спадку та культурно-цивілізаційної самотності. Доведено, що **в абсолютній більшості випадків вибір по-**

літичної системи пострадянських держав спирався на історичну традицію. Тому відповідно президентську модель політичного устрою обрали Азербайджан, Білорусь, Казахстан, Російська Федерація, Таджикистан, Туркменістан, Узбекистан; змішана – президентсько-парламентська форма правління існує в Литві, Вірменії, Грузії, Киргизії та Україні, парламентську систему обрали Латвія, Естонія і Молдова.

Аналогічним чином історично обумовленими є й зовнішньополітичні вектори розвитку пострадянських країн. Три країни Балтії, Україна, Молдова, Азербайджан та Грузія обрали західний вектор свого розвитку і приєдналися чи прагнуть приєднатися до євроатлантичної спільноти. Натомість РФ та її держави-сателіти Білорусь, Казахстан, Вірменія та Киргизія створили Євразійський економічний союз і сповідують євразійські принципи. Низка країн Центральної Азії (Таджикистан, Туркменістан, Узбекистан, а також Казахстан) активно співпрацюють з Китаєм, що посилює його можливості щодо впливу на конфігурацію регіону та його розвиток.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Матеріали дослідження переконують, що на сьогодні екстенсивні чинники, що забезпечували економічне зростання в пострадянських країнах, зокрема, й в Україні в останні роки, практично вичерпані. Щоб не допустити нового падіння виробництва необхідно впровадити інноваційну модель структурної перебудови й економічного росту, розвивати економіку на основі використання інтелектуального потенціалу країни, іншими словами, шукати можливості для вагомих інвестицій у створення економіки інноваційного типу.

2. Приватний сектор, що виник в пострадянських країнах внаслідок непрозорої приватизації, не може бути чинником, який забезпечить створення сучасної високотехнологічної і процвітаючої економіки в цих країнах. Єдиний засіб для країн пострадянського простору скоротити постійно зростаючий економічний і технологічний відрив від розвинених держав – це задіяти державні важелі регулювання та інвестування економіки з метою використання та мобілізації всіх національних ресурсів розвитку, зокрема, шляхом введення жорсткого валютно-фінансового контролю, спрямованого на припинення відтоку капіталу за кордон, ліквідацію в країні офшорного бізнесу, а також на посилення державної підтримки національних товаровиробників, субсидуючи експорт і обмежуючи некритичний імпорт.

3. Під час формування державної політики України щодо участі у різних об'єднаннях нових незалежних держав пострадянського простору слід виходити з того, що двадцятип'ятирічний досвід їх існування та функціонування під егідою Росії засвідчив: усі вони не були і не могли

стати мотором модернізаційної перебудови економік та демократизації політичних систем країн, залучених до цих об'єднань, оскільки здебільшого виконували функцію закордонної периферії російської економіки. Відповідно Україні потрібно виходити з того, що технологічна, економічна й соціально-політична модернізації країн-членів різних об'єднань під егідою Росії є малоюмовірною, і вони й надалі залишатимуться малорозвинutoю периферією сучасного світу. А отже, в інтересах України всіяко підтримувати в країнах пострадянського простору сили, орієнтовані на здійснення соціально-політичної та економічної модернізації в її західному розумінні з урахуванням національної специфіки країн.

4. При формуванні подальшого розвитку відносин з країнами Єдиного економічного простору необхідно брати до уваги той факт, що інтеграційні процеси в межах ЄАЕС надалі посилюватимуться, оскільки держави – його члени розглядають цей союз як економічно вигідний для себе, не зважаючи на домінування в ньому Росії. Водночас слід враховувати, що ЄАЕС є об'єднанням країн, економіки яких не здатні конкурувати на міжнародному ринку і в середньостроковій перспективі не зможуть цього робити, окрім сегменту експорту ресурсів.

Відповідно Україна має бути готовою до збільшення кількості технічних проблем у галузі торговельно-економічного співробітництва України з країнами ЄАЕС через усе більші розходження щодо стандартів та законодавства. А також виходити з того, що членство в союзі Росії, Білорусії, Казахстану, Вірменії та Киргизстану накладатимуть додаткові обмеження на двосторонні торгівельні відносини України з цими країнами.

5. При підготовці стратегічних безпекових та зовнішньополітичних документів України в частині концептуального унормування ставлення до з Російською Федерацією РФ Україні слід враховувати, що:

- Імперський характер російської державності і відповідним чином сконструйована політична система (фактично самодержавство) – це ключовий чинник, який дозволяє тримати в більш-менш інтегрованому стані великий конгломерат різномірних в етнічному та національному плані російських територій.

- Російським керівництвом не планується проводити модернізацію політичної і державної системи Росії з оперттям на принципи реальної, а не контрольованої чи «сборної» демократії.

- Не слід очікувати за нинішнього російського політичного режиму будь-яких реальних послаблень щодо свобод, оскільки реальна демократизація російської політичної системи неминуче потягне за собою крах імперії, появу російської національної держави та посилення боротьби за повний суверенітет у ряді її регіонів.

6. Під час прогнозування відносин з Російською Федерацією України варто враховувати можливість у середньостроковій перспективі

наростання сепаратистських тенденцій у сировинних регіонах Росії з огляду на зростання невдоволення відсутністю реальної державної політики щодо модернізації цих регіонів в інтересах їх жителів.

7. Досвід соціально-економічних перетворень у Республіці Білорусь свідчить, що концепція розвитку в країні соціально орієнтованої ринкової економіки є важливим фактором стабільного функціонування політичної системи країни, підвищення довіри населення до владних інститутів. Цей підхід відповідає сучасним вимогам ЄС до України щодо деолігархізації економічного життя країни.

8. Україні при побудові міждержавних або зовнішньоекономічних зв'язків з Республікою Білорусь слід враховувати особливий рівень партнерства між РБ та РФ (Союзна держава) та можливість несподіваної зміни умов реалізації домовленостей з Білоруссю, навіть за умови їх попереднього досягнення, у разі різких кроків України щодо РФ.

9. Досвід соціально-економічного розвитку Республіки Казахстан показує, що економічна парадигма розвитку країни, ґрунтована на високих цінах на експортну сировину, іноземних інвестиціях та зовнішніх позиках, себе на сьогодні вичерпала й покладатись на модель успішної модернізації на цих засадах не варто.

10. Перебіг політичних та соціально-економічних процесів у Молдові свідчить, що в середньостроковій перспективі вона залишатиметься «нестабільною» державою, якій важко протистояти внутрішнім і зовнішнім викликам. Однією з важливих причин цього є посилення етнічної дефрагментації Молдови, розходжень у зовнішньополітичних налаштуваннях між різними регіонально окресленими етнічними групами, з одного боку, все більш сильна орієнтація Придністров'я та Гагаузії на Росію, а з іншого боку, неухильна тенденція до румунізації власне Молдови. У цьому зв'язку, а також з огляду на прихід до влади в Молдові проросійських сил, Україні не варто розраховувати на участь Молдови у будь-яких спільних чи багатосторонніх проектах, спрямованих проти російської політики на пострадянському просторі.

11. 25-річний досвід конфліктів, інспірованих Росією на пострадянському просторі за допомогою підбурювання сепаратистських тенденцій, доводить, що ці конфлікти – в Азербайджані, Грузії, Молдові – не мають часових обмежень, а співробітництво з країною-ініціатором конфлікту чи зусилля міжнародних посередників не дають жодних гарантій щодо його вирішення.

Екстраполяція цього досвіду на сучасну ситуацію в Україні не дає підстав сподіватися на закінчення війни на Донбасі хоча б у середньостроковій перспективі, якщо не виникне впливу чинників, які на пострадянському просторі ще не діяли. З огляду на це видається доцільним

при плануванні розвитку країни виходити з того, що конфлікт з Росією на Донбасі та в Криму буде тривалим чинником впливу на Україну.

12. МЗС України, вибудовуючи відносини з Грузією, варто враховувати, що абсолютне домінування «Грузинської мрії» в парламенті з 2016 р. може привести до посилення авторитарних тенденцій у країні та спроб зробити певний відкат стосовно змін, ініційованих свого часу командою М. Саакашвілі. Водночас очікувати якихось кардинальних змін у зовнішній політиці (наприклад, у напрямку уповільнення курсу на зближення з ЄС або навпаки – потепління стосунків з РФ) у найближчому майбутньому не варто.

13. Як свідчить досвід країн ЦСЄ, здійснення консоціальної політики є дієвою політичною стратегією, яка забезпечує успішну реалізацію консенсусної моделі соціально-економічної модернізації, а також ненасильницькі методи врегулювання конфліктів у розколотих суспільствах. Для реалізації політики консоціації в умовах України необхідно забезпечити відповідну конфігурацію політичних інститутів. Зокрема, запровадити застосування пропорційної виборчої системи з відкритими партійними списками і преференційним голосуванням у поєднанні з парламентським принципом формування уряду. Це дозволить досягти досить високого рівня відповідальності парламентських партій без чого реалізація усвідомленого та послідовного модернізаційного курсу неможлива.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ І СВІТОВИЙ ДОСВІД ДОСЯГНЕННЯ КОНСЕНСУСУ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ ЄДНОСТІ: АЛГОРИТМ ДЛЯ УКРАЇНИ

У результаті виконання проекту **сформоване концептуальне бачення імплементації європейського і світового досвіду досягнення консенсусу та національної єдності для України**. Концептуалізовано історичний досвід подолання кризових явищ у розвитку країн Європи і світу. Виявлено алгоритми й моделі досягнення національного консенсусу і злагоди у виборі національної стратегії, розвитку соціуму та держави, її політичної, соціально-економічної, культурної сфер.

Показано, які саме складові досвіду консолідації Німеччини, Франції, Австрії, Іспанії, країн Центрально-Східної та Південної Європи, Євросоюзу в цілому, Канади, США, Індії, Австралії та арабських країн можуть бути застосованими для антикризового розвитку України.

Проаналізовано повоєнний досвід виходу з кризи Німеччини та Австрії, виокремлено основні складові успішної демократичної консолідації суспільства – від політики денацифікації та оновлення політико-правових норм державного устрою до розвитку складових соціальної держави і потужного громадянського суспільства. У повоєнних ФРН та Австрії принциповими елементами, що забезпечували консолідацію перехідних

суспільств на етапі нормалізації умов громадсько-політичного життя, виступали такі чинники, як впровадження реалістичних планів прискореного відновлення економіки, раціональне використання бюджетних ресурсів, заборона крайніх форм монополізму та широке використання «державного підприємництва» (на основі прямої участі держави в розвитку транспортної, енергетичної, інформаційної інфраструктури та виробництві товарів та послуг громадського значення), дотримання принципів соціального захисту вразливих верств населення. Суспільній консолідації сприяло проголошення курсу на побудову соціально орієнтованої ринкової економіки, який передбачав участь профспілок та організацій підприємців в ухваленні рішень у сфері економіки, запровадження солідарної та гарантованої державою пенсійної системи, будівництво соціального житла тощо. Велике значення мало переведення умов політичної конкуренції політичних партій право- та лівоцентристського спрямування в правове русло, що полегшувало їх коаліційну співпрацю та сприяло нейтралізації впливу різноманітних угруповань радикального політичного спрямування. У підсумку формування у ФРН та Австрії розвинених демократичних інститутів можна вважати результатом свідомої політики національної консолідації, досвід якої може бути використаний при розробці моделей досягнення національного консенсусу в уражених економічною та соціальною кризою перехідних суспільствах.

Досвід постконфліктного врегулювання в зарубіжних країнах містить багато прикладів більш чи менш вдалого застосування методик пошуку та втілення політичних рішень, спрямованих на гармонізацію суспільно-політичних відносин у перехідних суспільствах. Доведено, що повоєнна практика багатьох європейських країн продемонструвала їх здатність у короткий термін подолати кризовий стан у більшості сфер життя та запровадити політику, що дала швидкі результати й заклала запас міцності на майбутнє.

На шляху забезпечення національної консолідації як умови створення соціальної бази реформ **слухним може стати запровадження базових концептуальних засад президенталізму авторитарно-націоналістичного типу за прикладом Шарля де Голля, який уособлював мобілізаційний антикризовий тип влади.** Для цього необхідні реальні політичні реформи і внесення змін до Конституції України з метою створення антикризової моделі президентської влади, що спирається на систему не просто місцевого самоврядування, а повноцінних, заснованих на принципах національного солідаризму, громад.

Проаналізовано політичний досвід Іспанії, доведено що в основу процесів демократизації було покладено принцип загальнонаціональної злагоди та порозуміння між основними партіями владного центру та політичної опозиції. Аналіз переходу Іспанії до

конкурентної багатопартійної демократії дозволяє чітко визначити основні елементи, покладені в основу загальнонаціонального компромісу: надання пріоритетного значення застосуванню принципу узгодження принципових рішень між основними партіями владного центру та політичної опозиції; дотримання поступовості, етапності та еволюційного характеру процесу реформ. На кожному етапі визначалися основні цілі, які підлягали узгодженню між угрупованнями, що мали достатній рівень політичної підтримки в суспільстві; підготовка серії компромісних політичних рішень у поєднанні з високим рівнем відповідальності та взаємної довіри між діями уряду та опозиції. У рамках політичного діалогу з програми іспанських реформ принципове значення мало визначення і визнання учасниками консультацій їх реальної мети, включаючи формування дієздатних політичних інститутів та розробку чітких процедурних норм. Учасники діалогу орієнтувалися на практичні результати з метою досягнення змістовних перетворень.

Досвід посткомуністичних країн наочно демонструє пряму залежність між ступенем підтримки політичної системи та рівнем матеріального добробуту. Доведено, що бідне суспільство зайняте переважно боротьбою за виживання є надзвичайно вразливим. Ліберальні реформи, ліквідація системи привілеїв, послідовна боротьба з корупцією та підвищення ефективності функціонування державного апарату здатні забезпечити економічний базис для вирішення нагальних суспільних проблем. Умовами консолідації вітчизняного суспільства є підвищення рівня життя «пересічного українця», в тому числі і завдяки ліквідації корупційних механізмів збагачення навколотовладних угруповань.

Виявлено та типологізовано форми й способи застосування інтегративного потенціалу громадянських рухів у досягненні національного консенсусу. Досвід європейських країн підтверджує, що представницька демократія є основним політичним механізмом, дієвість якого забезпечує узгодження між собою інтересів різних соціальних груп.

Провідне значення для країн Західної Європи мав позитивний рух шляхом досягнення переконливих успіхів у розвитку економіки і економічної інтеграції та свідоме виключення з порядку денного проблематики історичної пам'яті, яка заважала політичному діалогу та прогресу реформ.

Більш строкатим і суперечливим виглядає досвід окремих неєвропейських країн, стабільність яких чималою мірою залежить від паралельного застосування принципів конкурентної представницької демократії та квотного забезпечення участі різних станів суспільства в громадсько-політичному житті.

У рамках проекту досліджено також і хронологічно більш віддалений, однак актуальний досвід пошуку загальнонаціонального консенсусу після громадянської війни між Північчю та Півднем США в 1861–1865 рр., з'ясовано структуру конфлікту та специфіку процесу примирення. Доведено ефективність поетапного підходу до проблеми врегулювання конфлікту у США в середині XIX ст., де важливе значення мали чітке й публічне проголошення цілей врегулювання та примирення як певного проекту, розрахованого на кінцевий результат.

Простежено досвід Канади щодо збереження культурного суверенітету, виокремлено головні складові культурної політики Канади серед яких особливе значення має політика підтримки культурного різноманіття за пріоритетності «канадського медійного контенту» і культурного продукту.

Проаналізовано індійський досвід, досліджено механізми правового і конституційного забезпечення національної ідентичності та суспільної злагоди, що уможливили невідоме Європі поєднання двох культурних політик – ексклюзивності й інклюзивності.

Виявлено чинники, які сприяли успіху туніського експерименту і впровадженню туніської моделі консолідації, яка передбачає наявність сильного і зрілого громадянського суспільства.

З'ясовано роль комунікаційних мереж і практик у консолідації сучасних австралійського та британського суспільств із урахуванням їх досвіду, зроблено висновки про роль мас-медіа у консолідації українського суспільства. Доведено, що важливою складовою консолідації суспільства постає забезпечення захисту культурного суверенітету та використання сучасних інноваційних можливостей в медійній сфері, підтримки якісного контенту радіо та телебачення. Доведено, що програми ЗМІ можуть безпосередньо впливати на стан напруги та насильства в суспільстві і спонукати нагнітання ворожнечі, або навпаки, сприяти демократичній освіті населення, розвитку людського капіталу, вихованню нетерпимості до корупції, зловживання владою чи нехтування принципами соціальної справедливості.

Окреслено можливі шляхи запобігання незаконному переміщенню об'єктів культури, які належать до числа культурного надбання Української держави; на прикладі ФРН розкрито можливості посилення захисту культурних цінностей та ефективної боротьби з незаконною торгівлею ними.

Досліджені політичні моделі віддзеркалюють багатоманітність конфліктних ситуацій, які мали місце в різних країнах світу, та специфіку методів, що застосовувалися для їх подолання.

Хоч би якими складними були труднощі та перешкоди, що свого часу спіткали теперішні успішні країни на етапі подолання наслід-

ків війн, конфліктів та економічних негараздів, **головними ознаками політики урядових кіл, які спромоглися досягти подолання кризового стану своїх країн, були розширення бази соціальних перетворень і політична відповідальність, наполегливість та виваженість при ухваленні стратегічних рішень**, що становить базовий критерій патріотизму як здатності проводити свідому політику обстоювання інтересів держави та широких верств суспільства.

Аналіз і систематизація проблем, які виникали й вирішувалися в багатьох державах у різні часи та за різних історичних обставин, дозволяє визначити загальні підходи політичного планування та оперативного реагування і корегування запроваджуваних заходів, які сприяли розвитку відповідних суспільств, зміцненню засад демократичної самоорганізації політичних систем та нормалізації стану національної свідомості.

Проведене дослідження розширює уявлення щодо організації загальнонаціонального діалогу з проблем вибору стратегічних напрямів діяльності владних структур у подоланні кризових явищ та зростання соціальної напруги. **Матеріали дослідження з'ясовують основні складники, які слід враховувати для розробки схеми політичного врегулювання конфлікту на Донбасі та в контексті протидії сепаратизму.**

Врахування зарубіжного досвіду врегулювання суспільно-політичних криз і конфліктів і може бути корисними для органів влади, політичних партій та широкої громадськості України.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Дослідження практики відновлення політичного консенсусу та забезпечення національної єдності в різних країнах світу дозволяє зіставити особливості досвіду проведення державної політики, що застосовувалася в різні історичні епохи, на різному політичному підґрунті й за несхожих політичних обставин. Проте можна визначити основні спільні риси, які позначають успішні спроби подолання наслідків соціально-політичних, ідеологічних конфліктів та громадянських війн. До числа спільних чинників, які виявляються майже в усіх вдалих випадках відновлення загальнонаціонального консенсусу в уражених кризами і конфліктами перехідних суспільствах належать: чітке усвідомлення владними колами нагальної потреби в подоланні внутрішньополітичного протистояння заради відбудови економіки, досягнення національної єдності та відновлення історичної перспективи країн, що опинилися в критично складних умовах, пов'язаних з наслідками революцій, громадянських війн, нищівних поразок у війнах чи зовнішньою окупацією; перебування при владі авторитетних, харизматичних лідерів (Конрад Аденауер, Шарль де Голль, Хуан Карлос I, Вацлав Гавел), здатних запропонувати програму національного відродження та полі-

тичної консолідації; усвідомлення державним керівництвом тиску обставин, які вимагали подолання наслідків національної катастрофи та потребували переконливого доведення до суспільства змісту модернізаційних програм і шляхів подолання кризи; раціональне самообмеження амбіцій лідерів провідних політичних угруповань, здатність більшості з них організувати конструктивну співпрацю з партнерами/конкурентами заради досягнення цілей загальнонаціонального значення; залучення до розробки і виконання національних програм розвитку найкращих фахівців, здатних запропонувати найбільш оптимальні та ефективні рішення та розробити шляхи їх впровадження.

2. Розробка відповідних алгоритмів для України має враховувати надбання позитивного досвіду інших країн, а також адекватні оцінки сучасного стану української економіки, суспільства та громадянської свідомості. Проведене дослідження дозволяє стверджувати, що через цілком об'єктивні причини жодні зарубіжні спеціалісти чи консультанти не зможуть запропонувати народу України реальний, а тим більше оптимальний рецепт відвернення національної катастрофи. У кожному з розглянутих прикладів політичні лідери різних зарубіжних країн шукали й знаходили ті рецепти, які були найбільш прийнятними саме для їхніх країн та народів, відповідали їх внутрішнім умовам та потребам суспільного розвитку, враховували національні особливості, складові менталітету, соціально-психологічні та патріотичні чинники.

3. Німецький досвід суспільної консолідації повоєнного періоду може бути цінним для України сучасної доби. Зокрема, така його складова як концептуально-теоретичні надбання у вигляді **корпоративно-солідаристської парадигми політики держави**, спроможної мобілізувати широкі верстви суспільства та подолати їх непомірне розшарування. Корпоративно-солідаристська модель, її головні засади можуть стати системоутворювальним чинником досягнення консолідації українського суспільства. Адаптація німецького досвіду, врахування уроків вітчизняної практики останнього історичного періоду спроможні обернутися вагомими результатами. Адже такий курс виявився успішним у не менш складний повоєнний період розвитку ФРН. Цей приклад є вельми перспективним і може стати відповіддю нашої держави і суспільства на сучасну кризу та виклики стосовно успішного сходження в колі європейських держав.

4. Повоєнний досвід Австрії засвідчив успішне подолання тяжкої кризи, наслідків гітлерівського правління, війни та окупації. Відновлення життєздатної держави та розвинених демократичних інститутів можна вважати результатом свідомої політики національної консолідації, досвід якої може бути використано при розробці моделей досягнення національного консенсусу в уражених економічною

та соціальною кризою перехідних суспільствах. Австрійський досвід суспільної консолідації повоєнного періоду може бути цінним для України сучасної доби. При формуванні системи державного правління Австрією були враховані уроки Першої республіки, отримали поширення практика «пропорційної демократії», толерантного ставлення до політичних опонентів та конструктивізм трьохсторонньої системи соціального партнерства. Інституціоналізація діяльності політичних партій і громадянського суспільства були ключовими складниками плюралістичної демократії і важливими чинниками зміцнення суспільної злагоди австрійського суспільства та запорукою динамічного розвитку Альпійської республіки.

5. Корпоративно-солідаристська модель, її головні засади можуть стати системоутворювальним чинником досягнення консолідації українського суспільства. Адаптація австрійського досвіду, врахування уроків вітчизняної практики останнього історичного періоду спроможні обернутися вагомими результатами. Адже такий курс виявився успішним у не менш складний повоєнний період розвитку Австрії. Даний досвід, повоєнна практика Австрії надто важливі для України – як держави, так і суспільства. Вони можуть бути затребувані у справі досягнення національного консенсусу, а розв'язання цієї проблеми спроможне мати рушійне значення у подоланні нинішньої кризи і викликів та виходу країни на стійку траєкторію зростання.

6. У контексті євроінтеграційних прагнень і перспектив Україні потрібно взяти до уваги, що найбільш імовірною моделлю виходу ЄС зі стрімко наростаючої кризи може стати модернізація Євросоюзу на основі принципів Європи Вітчизни, яку відстоював де Голль, який справедливо ув'язував процес інтеграції Європи з принциповою зміною нинішнього загальносвітового стадіально-формаційного тренду. І в цьому плані стрімке зростання національних рухів у ЄС і, насамперед, у Франції не можна оцінювати лише як ситуативний «праворадикальний екстремізм».

7. Для України досвід Іспанії може також бути корисним за тих чи тих умов. Зокрема, за необхідності забезпечення політичної підтримки владним інститутам їх антикризової програми з боку широких політичних сил та переважної більшості суспільства дієвими можуть бути відповідні форми інклюзивного діалогу та політичного порозуміння. Також доцільним буде широке застосування практики і підходів Республіки Іспанії щодо напрацювання поетапних компромісних рішень, спрямованих на забезпечення загальнонаціональних інтересів та досягнення їх стабільної підтримки у парламенті та з боку широких верств громадськості.

8. У сучасному світі внаслідок складних політичних і соціально-економічних трансформацій відбувся своєрідний «аутсорсинг»,

коли місце державних установ як виняткових постачальників певних послуг посіли (номінально) недержавні актори, краще підготовлені для їх виконання. Відповідно, стратегічно важливою для української держави є розробка комплексної програми співробітництва з інститутами вітчизняного громадянського суспільства у вирішенні нагальних проблем нашої країни. Хиткі інститути громадянського суспільства та слабкі державні структури у своїй діяльності потребують постійної взаємної підтримки і координації.

9. З огляду на неодноразові спроби різних українських угруповань «порахувати» і «відкоригувати» на свою користь результати виборів слід розглядати як відверту спробу зруйнувати суспільний консенсус та провокувати насильницькі форми завоювання влади. Відповідно, українське суспільство потребує навіть не стільки посилення кримінальної відповідальності за спроби фальшування виборів, скільки звичайного виконання норм вітчизняного законодавства та дотримання принципу невідворотності покарання.

10. Політику загальнонаціонального примирення завжди легше ініціювати стороні-переможцю, яка має і більше важелів впливу, і ширше поле для маневру. Пропонуючи свій варіант врегулювання, суб'єкт влади одночасно має окреслити чіткі зобов'язання щодо дотримання всіма сторонами декларованих умов врегулювання конфлікту, включаючи принципи примирення та умови амністії.

11. Продовження стану невизначеності в Україні не дозволяє використати мотиваційний чинник «позитивного прикладу», який відігравав суттєву роль у США XIX ст., де бурхливий розвиток економіки невдовзі вивів країну на перші ролі у світі. Саме поетапний підхід до проблеми врегулювання конфлікту на Донбасі та повоєнної реконструкції регіону за прикладом США, де важливе значення мали чітке і публічне проголошення цілей врегулювання та примирення як перспективного проекту країни, спроможний стати слухним прикладом для України.

12. Україна потребує розробки розрахованої на десятиліття загальнонаціональної стратегії реінтеграції окупованих територій (окремих районів Донецької та Луганської областей та АР Крим) та їх населення. При розробці будь-яких схем врегулювання воєнного конфлікту на Донбасі має враховуватися чинник прямого зовнішнього втручання та присутності на Донбасі іноземної держави, що знаходить прояв у військовій, фінансово-економічній та соціально-гуманітарній складових. Державним установам України вочевидь варто посилити увагу до пошуку перехідних умов, і, можливо, тимчасових рішень, які мали б сприяти загальному процесу деескалації, а згодом, можливо, і політичного врегулювання. З цього випливає принципова потреба в декларуванні Києвом публічної позиції щодо шляхів і перспектив врегулювання конфлікту. Мета такого

позиціонування полягає у донесенні до мешканців неконтрольованих територій регіону певного сценарію, який окреслюватиме умови повернення територій під українську юрисдикцію та дозволить їхнім мешканцям сформулювати уявлення про власну долю в разі такого переходу.

13. Адекватною відповіддю на колабораціонізм і зраду Батьківщини має стати юридично оформлена процедура позбавлення громадянства. Водночас слід вирахувати наслідки такого рішення, яке може призвести до зростання кількості осіб без громадянства, за аналогією зі значною верствою осіб, що мають статус «негромадян» у країнах Балтії.

14. Україні і світу не варто ігнорувати потенційні загрози, обумовлені все більш масштабною імміграцією фундаменталістські налаштованих потоків мігрантів з агресивно-споживацькими настроями до ЄС, а в перспективі і до України. Доцільно звернути увагу на перегляд принципових засад політики мультикультуралізму, який спостерігається у країнах ЄС, принаймні після 2011 р. Початок нового етапу формування культурної політики ЄС пов'язаний з пошуком засобів і механізмів, що мають реалізувати принципи, викладені в «Білій книзі» з міжкультурного діалогу (2009 р.). Як альтернатива мультикультуралізму пропонується застосування культурної політики, що ґрунтується на протекціонізмі щодо європейських етнонаціональних культур в усіх їхніх регіональних і локальних варіаціях. Підтримці європейських культур пропонується надавати безумовний пріоритет усіма державними і наддержавними засобами.

15. З огляду на високу соціальну значущість потреби активізації чинників, що сприяють національній консолідації і забезпеченню міжгромадської злагоди в українському суспільстві, уявляється доцільним і необхідним започаткувати загальнонаціональну дискусію із широким залученням наукових установ, засобів масової інформації, громадських організацій та державних структур з метою виявлення проблемних місць у міжгромадських взаєминах в Україні та досягнення суспільного консенсусу щодо шляхів і засобів їх подолання.

16. Розвиток громадського телерадіомовлення в Україні має спиратися на досвід провідних громадських телерадіомовних корпорацій світу (BBC, ABC, SBS). До власників каналів комерційного телебачення України мають виставлятися вимоги про забезпечення якісних характеристик контенту та дотримання різноманітності жанрів, особливо в програмах для дітей та підлітків.

17. Важливим для консолідації суспільства вважається забезпечення якісного контенту радіо та телебачення. Програми ЗМІ можуть безпосередньо впливати на стан напруги та насильства в суспільстві, сприяти нагнітання ворожнечі, або навпаки, сприяти демократичній освіті населення, розвитку людського капіталу, вихованню нетерпи-

мості до корупції, зловживання владою чи нехтування принципами соціальної справедливості.

18. Видається принципово важливим посилення уваги органів державної влади до питань збереження та повернення втрачених культурних цінностей. У цьому сенсі доцільно враховувати сучасну європейську практику, пов'язану з розшуком втрачених у роки Другої світової війни культурних цінностей та творів мистецтва, а також зі спробами пограбування музейних фондів, розташованих на тимчасово неконтрольованих урядом України територіях. У зв'язку з цим виглядає доцільним внесення доповнень до Закону України «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей» з метою запобігання незаконному вивезенню та ввезенню культурних цінностей, по аналогії з Законом ФРН про захист культурних цінностей від 31 липня 2016 р.

19. Українська держава потребує розробки комплексної стратегії співробітництва з інститутами вітчизняного громадянського суспільства у вирішенні нагальних проблем розвитку країни. Українським прихильникам масового впровадження східноєвропейської практики люстрації слід зважати на те, що її суть полягає в покаранні злочинців за їх злочини з метою унеможливити повернення до ганебного минулого, а не в наданні преференцій одним політичним силам за рахунок інших. Відповідно, вітчизняний закон про люстрацію слід привести у відповідність до загальних норм європейського права, щоб з часом його найбільш одіозні норми не були визнані Конституційним судом «законом політичної помсти», як це сталося в Угорщині.

20. Видається важливою теорія і практика французького націоналізму в усвідомленні принципової залежності реалізації будь-яких антикризових моделей влади і економіки від рівня національної консолідації та свідомості громадян, яка є необхідною передумовою у повному сенсі «самовідданої праці». Виходячи з цього, безплідні дискусії в українських ЗМІ щодо необхідності форсування реформ нічого не варті за умов стрімкої втрати не тільки національної, а й етнічної ідентичності і менталітету як титульного українського етносу, так і російської та інших соціокультурних меншин. Це ж саме стосується і сучасних європейських країн, включаючи і саму Францію.

ЧАСТИНА 2.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК ПРАЦЬ НАУКОВЦІВ ІНСТИТУТУ

Дирекція ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»

Директор Кудряченко Андрій Іванович – доктор історичних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України. Дійсний член Міжнародної кадрової академії, академік Української академії політичних наук, член Правління (Arbeitskreis) Наукового Товариства дослідження історії та культури німців Північно-Східної Європи (м. Гьоттінген, ФРН), член Наглядової Ради музейної історії Австрії (м. Відень, м. Грац)

Завідувач відділу теорії та методології всесвітньої історії.

Заступник директора з наукової роботи Метельова Тетяна Олександрівна – кандидат філософських наук, доцент. Член-кореспондент Академії політичних наук України.

Провідний науковий співробітник відділу теорії та методології всесвітньої історії.

Заступник директора з науково-організаційної роботи та загальних питань Богданович Іван Іванович – кандидат економічних наук, доцент.

Провідний науковий співробітник відділу історії нових незалежних держав.

Учений секретар Солошенко Вікторія Віталіївна – кандидат історичних наук, доцент.

Провідний науковий співробітник відділу теорії та методології всесвітньої історії.

СПИСОК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
директора ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»
КУДРЯЧЕНКА АНДРІЯ ІВАНОВИЧА

Сфера наукових інтересів: новітня історія країн Європи, міжнародні відносини, політична історія України ХХ ст. та її історичні зв'язки з країнами світу. Спеціалізується у сфері германістики, проблем цивілізаційно-культурної взаємодії держав і народів світу в новітній період, на дослідженнях перспектив України у світовому геополітичному просторі.

Керівництво авторськими колективами монографій, підручників

Сучасні європейські культурно-історичні цінності в контексті викликів глобалізації: моногр. / керівник авторського колективу і науковий редактор доктор історичних наук, професор А.І. Кудряченко, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: Фенікс, 2014. – 444 с.

Україна в Європі: контекст міжнародних відносин: [монографія] / кер. авт. кол. і наук. ред. д-р іст. наук, проф. А.І. Кудряченко; Нац. акад. наук України, Інститут європейських досліджень. – К.: Фенікс, 2011. – 632 с.

Культурно-цивілізаційний простір Європи і Україна: особливості становлення та сучасні тенденції розвитку / За заг. редакцією А.І. Кудряченка // Колективна монографія. – Інститут європейських досліджень НАН України. – К.: Університет «Україна», 2010. – 405 с.

Україна в Європі: пошуки спільного майбутнього / Керівник авторського колективу і наук. ред. д.і.н., проф. А.І. Кудряченко. – К.: Фенікс, 2009. – 544 с.

Політична система і громадянське суспільство: європейські і українські реалії: Монографія / За заг. ред. д.і.н., проф. А.І. Кудряченка. – К.: НІСД, 2007. – 396 с.

Політична історія України ХХ століття: Підручн. для студ. вищ. навч. закл., реком. МОН України / А.І. Кудряченко, Г.І. Калінічева, А.А. Костири. – К.: МАУП, 2006. – 696 с.

Геополітика: Підручник рекомендований МОН України / А.І. Кудряченко, Ф.М. Рудич, В.О. Храмов / МАУП – ШЕНД НАН України. – К., 2004. – 296 с.

Краєзнавство в Україні: сучасний стан і перспективи: Збірник наукових праць / наук. ред., керів. автор. колек. Кудряченко А.І. / МАУП; Інститут історії України НАН України. – К.: ВЦ «Академія», 2003. – 232 с.

Монографії індивідуальні

Голодомор в Україні 1932–1933 років за документами Політичного архіву Міністерства закордонних справ Федеративної Республіки Німеччина / Упоряд., вступна стаття, пер. з нім. А.І. Кудряченка; Передмова Ю.Г. Рубана. – К.: НІСД, 2008. – 336 с.

Європейська політика Федеративної Республіки Німеччини (1970–1991 рр.): монографія. – К.: Наукова думка. – 1996. – 240 с.

Германский вопрос 1945–1990 годы: научно-аналитический обзор. – К., 1991. – 140 с.

Молодежь на рубежах научно-технического прогресса. Наглядное пособие. Политиздат Украины. – Киев. – 1988. – 12 у.п.л. Автор тематической разработки и текста кандидат исторических наук Кудряченко Андрей Иванович.

Розділи в колективних монографіях

Современные подходы к изучению всемирной истории в Украине // Методология исследований политического дискурса: актуальные проблемы содержательного анализа общественно-политических текстов. – Вып. 7. – Монография. Дискурсы рефлексии и рефлексия как дискус. – Минск: «РИВШ», 2017. – 206 с. – С. 79–90.

Пострадянський модернізаційний дискурс та національні трансформаційні проекти у нових незалежних державах // Особливості суспільно-політичної модернізації країн пострадянського простору: монографія / за редакцією кандидата історичних наук, доцента А.Г. Бульвінського, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – Київ: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2017. – 288 с. – С. 9–17.

Українсько-німецькі відносини в контексті глобальних змін на рубежі XX–XXI століть // Міжнародні регіональні процеси та зовнішньополітичні пріоритети України: Монографія / Заг. ред. професорів С. Шергіна, В. Космини, Л. Чекаленко. – Київ: Дипломатична академія України при МЗС України, 2017. – 420 с. – С. 340–365.

Федеративна Республіка Німеччини: демократична модель взаємодії альтернативних суб'єктів політики // Політична влада і опозиція в Україні: порівняльний аналіз із зарубіжними країнами [Монографія] / За заг. ред. Ф.М. Рудича. – К.: ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України. – 2016. – 488 с. – С. 382–413.

Демократичні цінності в країнах Європи в контексті викликів глобалізації // Сучасні європейські культурно-історичні цінності в контексті викликів глобалізації: моногр. / керівник авторського колективу і науковий редактор доктор історичних наук, професор А.І. Кудряченко, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: Фенікс, 2014. – 444 с. – С. 120–145.

Культура взаємовідносин національних і наднаціональних інститутів в об'єднаній Європі // Сучасні європейські культурно-історичні цінності в контексті викликів глобалізації: моногр. / керівник авторського колективу і науковий редактор доктор історичних наук, професор А.І. Кудряченко, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: Фенікс, 2014. – 444 с. – С. 145–177.

Geopolitische Konzeptionen der Umgestaltung Europas und die Entstehung der ukrainischen Staaten Ukrainische Volksrepublik (UNR) und Westukrainische Volksrepublik (ZUNR) // Zerfalls, Separations- und Souveränisierungsprozesse in Ostmittel- und Osteuropa 1914–1921. Hg. Von Alfred Eisfeld und Konrad Maier. – Wiesbaden, 2014. – С. 95–116.

Німецька Європа чи європейська Німеччина? // Політико-ідеологічний процес в українському суспільстві в умовах модернізації: порівняльний аналіз. [Монографія] / За заг. ред. Ф.М. Рудича. – К.: ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2013. – С. 347–369.

Політичні режими і форми державного устрою у державах розвинутої демократії (на прикладі Західної Європи) // Політичний режим і народовладдя в Україні: політологічний аналіз: Монографія; за ред. проф. Ф.М. Рудича. – К.: ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2011. – С. 371–397.

Міжнародні відносини та імперативи розвитку Європи на зламі ХХ–ХХІ століть // Україна в Європі: контекст міжнародних відносин: [монографія] / кер. авт. кол. і наук. ред. д-р іст. наук, проф. А.І. Кудряченко; Нац. акад. наук України, Ін-т європ. дослідж. – К.: Фенікс, 2011. – С. 56–75.

Карпатська Україна у геополітичній грі держав континенту // Україна в Європі: контекст міжнародних відносин: [монографія] / кер. авт. кол. і наук. ред. д-р іст. наук, проф. А.І. Кудряченко; Нац. акад. наук України, Ін-т європ. дослідж. – К.: Фенікс, 2011. – С. 299–314.

Стан та перспективи співпраці України з країнами Бенілюксу // Україна в Європі: контекст міжнародних відносин: [монографія] / кер. авт. кол. і наук. ред. д-р іст. наук, проф. А.І. Кудряченко; Нац. акад. наук України, Ін-т європ. дослідж. – К.: Фенікс, 2011. – С. 419–440 (у співавторстві з Р.А. Кривоносом).

Взаємодія національних і наднаціональних інститутів об'єднаної Європи // Культурно-цивілізаційний простір Європи і Україна: особливості становлення та сучасні тенденції розвитку / За заг. редакцією А.І. Кудряченка // Колективна монографія. – Інститут європейських досліджень НАН України. – К.: Університет «Україна», 2010. – С. 75–94.

Дипломатична еліта // Політичний клас у сучасній Україні: специфіка формування, тенденції розвитку: [монографія] / Ф.М. Рудич [та ін.]; заг. ред. Ф.М. Рудич; Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І.Ф. Кураса НАН України. – К.: Парламент. вид-во, 2010. – С. 153–184.

Еволюція українсько-російських відносин // Україна в Європі: пошуки спільного майбутнього / Керівник авторського колективу і наук. ред. д. і. н., проф. А.І. Кудряченко. – К.: Фенікс, 2009. – 544 с. – С. 164–180 (у співавторстві з Р.Ю. Філоненком).

Українсько-німецькі відносини у контексті глобальних зрушень на континенті // Україна в Європі: пошуки спільного майбутнього /

Керівник авторського колективу і наук. ред. д.і.н., проф. А.І. Кудряченко. – К.: Фенікс, 2009. – 544 с. – С. 194–210.

Стратегічні засади входження України до європейського простору // Україна в Європі: пошуки спільного майбутнього / Керівник авторського колективу і наук. ред. д.і.н., проф. А.І. Кудряченко. – К.: Фенікс, 2009. – 544 с. – С. 315–330.

Партійно-політична система і громадянське суспільство сучасної Німеччини // Громадянське суспільство в сучасній Україні: специфіка становлення, тенденції розвитку: Монографія / За заг. ред. Ф.М. Рудича; М.І. Михальченка, А.І. Кудряченка та ін. – К.: Парламентське видавництво, 2006. – 412 с. – С. 314–333.

Нові виміри українсько-німецьких відносин у контексті глобальних зрушень на континенті // Україна в сучасному геополітичному просторі: теоретичний і прикладний аспекти: [Кол. моногр.] / За ред. Ф.М. Рудича; М.І. Михальченка, р.В. Балабана, А.І. Кудряченка. – К.: МАУП, 2002. – 487 с. – С. 324–344.

Сучасне і майбутнє місце та роль України в глобальному політичному і економічному просторі // Глобалізація і безпека розвитку / О.Г. Білорус, Д.Г. Лук'яненко, М.О. Гончаренко, В.А. Зленко, О.В. Зернецька, А.І. Кудряченко, Ю.М. Мацейко, В.Є. Новицький, Ю.М. Пахомов [та ін.]; керівник авт. колективу і наук. ред.: О.Г. Білорус; НАН України. Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин. – К.: КНЕУ, 2002. – 789 с. – С. 737–760. – Рос. мовою.

Геополітичне сходження України: проблеми, сучасний стан і перспективи / Проблеми та перспективи української реформації: [Кол. моногр.] / Г.В. Щокін, В.І. Куценко, М.Ф. Головатий та ін.; [За заг. ред. М.Ф. Головатого, Г.В. Щокіна]. – К.: МАУП, 2001. – 248 с. – С. 181–198.

Глобальні трансформації і проблеми безпеки у європейському регіоні // Глобальні трансформації і стратегії розвитку / За заг. ред. Білорус О.Г.; Врадій В.О., Кудряченко А.І. та ін. – Київ.: НАН України. – ISEMB. – 1998. – 416 с. – С. 159–171.

Aussenpolitische Prinzipien der unabhängigen Ukraine / Vergleichende Analyse der politischen Strukturen Österreichs und der Ukraine. Hrg. von Elisabeth Hoffer und Felix Rudytsch. – Lemberg, 1996. – 316 S. – S. 276–287.

Deutsche in der Ukraine: Vergangenheit, Gegenwart und Zukunft – In: Chancen in Osteuropa und die Folgen für Deutschland. – Leipzig: Einzelne Ausgang. – 1994. – 220 s. – S. 83–103.

Германская Демократическая Республика / Научно-техническая политика зарубежных стран. Коллективная монография. – Т. 1. Европейские социалистические страны / АН СССР, АН УССР, Институт социальных проблем зарубежных стран. – К.: Наукова думка, 1987. – 240 с.

Статті в енциклопедіях, енциклопедичних словниках, довідниках

Передмова, Австрія, Ліхтенштейн, Люксембург, Німеччина (у співавторстві з В.В. Солошенко) // Країни світу і Україна. Енциклопедія: В 5 т. / Редкол.: А.І. Кудряченко (голова) та ін.; науковий редактор 1-го тому А.Г. Бульвінський. – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2017. – Т. 1: Північна Європа. Західна Європа. Південна Європа. – 564 с. – С. 5–8, 209–235, 265–277, 278–292, 323–360.

Входження України у сучасний геополітичний простір // Енциклопедія «Політична наука в Україні». – Т. 2. – 2016. – Київ. – ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України. – С. 650–675.

«Баварія», «Білоруси», «Голуб В.Й.», «Егберт Ян», «Едігер Теодор Г.», «Зарудна Н.М.», «Інститут для вивчення СРСР», «Інтернаціонал Свободи» // Енциклопедія сучасної України. – К. – 2000–2015 рр. – Т. 2. – С. 43–44, С. 823–824; Т. 6. – С. 108; Т. 9. – С. 19 і 20; Т. 11 – С. 419–420, С. 449–450.

Асоціація «Чорноморський регіон»; Європейсько-азійський транспортний коридор; Єврорегіон «Дністер»; Єврорегіон «Донбас»; Єврорегіон «Слобожанщина»; Комітет Верховної Ради України у закордонних справах // Українська дипломатична енциклопедія у 5-ти томах. – К., 2014. – Т.І. – С. 141–142; Т.ІІ. – С. 250–252, С. 250–252, С. 260–262; Т.ІІІ. – С. 28–29.

Аденауер К.; Декларація; Бабьоф Г.; Верифікація; Глобальні проблеми людства; Дюверже М.; Енгельс Ф.; Маркс К.; Єврокомунізм // Політична енциклопедія. – К. – ІПіЕНД. – Парламентське видавництво, 2011. – С. 14, 45, 91, 146, 184, 232, 425.

Придністровська Молдавська Республіка // Енциклопедія історії України: Т. 8. Па – Прик / Редкол.: В.А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. – К.: В-во «Наукова думка», 2011. – 520 с. – С. 499–501 (у співавторстві з Я.О. Чорногором).

Кримський А.Ю.; Мудрий Ярослав; Святослав // Видатні постаті України: біографічний довідник / Редкол.: Г.В. Щокін (голова), М.Ф. Головатий та ін. – Київ: МАУП, 2007. – 1480 с. – С. 666, 905, 1108.

Абсентеїзм; Бабєф (Гракх) Франсуа; Бабувізм; Бернштейн; Бланкізм; Брандт Віллі; Вебер Макс; Верифікація; Географія політична; Глобалізація; Глобальні проблеми сучасності; Грамота вірча; Декларація; Декларація прав національностей України; Декларація про державний суверенітет України; Делімітація кордону; Демаркація кордону; Демарш; Денонсація; Дипломат; Дипломатичне право; Дипломатичний корпус; Дипломатичні переговори; Дипломатичні представництва; Дипломатичні привілеї та імунітети; Дипломатія; Договір у політиці; Договір міжнародний; Договір про утворення СРСР; Договір суспільний; Дуаєн дипломатичного корпусу; Дюверже Моріс; Екстрадиція; Ембарго; Енгельс Фрідріх; Єврокомунізм; Європеїзм; Єв-

ропейська асоціація вільної торгівлі (СВТ); Європейська інтеграція; Європейське Економічне Співтовариство (ЄЕС); Європейський парламент; Європейського дому ідея; Євроцентризм; Заключний акт Народи з питань безпеки і співробітництва в Європі; Зовнішня політика; Зовнішньоекономічна політика; Ідеальполітика; Ідея європейська; Імпічмент; Імплементация; Імунітет дипломатичний; Інтеграція політична; Історизм; Історицизм; Історична школа права; Історія політична; Кампанелла Томмазо; Канцлерська демократія; Коаліція; Коаліція антигітлерівська; Колонізація України; Контент-аналіз; Криза влади; Криза політична; Культ особи; Ленінізм; Маблі Габріель; Марксизм; Міжнародні відносини; Модус вівенді; Мор Томас; Морелі; Народна дипломатія; Нейтралізація; Нейтралітет; Нейтралітет збройний; Об'єднання Німеччини; Організації міжнародні; Організація Об'єднаних Націй (ООН); Панамериканізм; Пангерманізм; Панісламізм; Панславізм; Парламентарій; Парламентська процедура; Персона грата; Персона нон грата; Політолог; Посол; Президент; Прем'єр-міністр; Пролонгація; Соціалізм; Сталін; Статус-кво; Україна-Європа (відносини); Фашизм; Федералізм; Штреземан; Шуба Олексій Васильович // Політологічний словник: Навчальний посібник для вузів / М.Ф. Головатий, О.В. Антонюк, В.П. Горбатенко, О.Д. Авдеєнко. – Київ: МАУП, 2005. – 791 с.

Панамериканізм, пангерманізм, панславізм // Політологічний енциклопедичний словник. А-Я. Упорядник В.П. Горбатенко; За ред. Ю.С. Шемшученка, В.Д. Бабкіна, В.П. Горбатенка. – 2-е вид., доп. і перероб. – К.: Генеза, 2004. – 736 с. – С. 457–459.

Колонізація України, Панамериканізм, Пангерманізм, Панславізм // Політологічний енциклопедичний словник. – К., 1997. – 400 с. – С. 161, 238–239.

Колонізація, заселення та наступне освоєння земель України // Енциклопедія українознавства. II доповнюючий том. – Париж-Нью-Йорк-Мюнхен, 1995. – С. 120–124.

Підручники, навчальні посібники у співавторстві

Політологія. Підручник. 3-є видання, перероблене, доповнене. / За ред. О.В. Бабкіної, В.П. Горбатенка. – К.: ВЦ «Академія», 2006. – 568 с.

Політична система сучасної України: особливості становлення, тенденції розвитку / За ред. Рудича Ф.М.: Навч. підручник для студентів вищих закладів освіти. – К.: Парламентське вид-во, 2002. – 327 с.

Політологія: Посібник для студентів вузів / О.В. Бабкіна, В.П. Горбатенко, А.І. Кудряченко. – Київ: «Академія», 1998, 2001. – 366 с.

Розділи в підручниках, навчальних посібниках

Партійно-політична система і громадянське суспільство сучасної Німеччини // Політична система та інститути громадянського суспіль-

ства в сучасній Україні. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Рек. МОН України / Рудич Ф.М., Балабан Р.В., Кудряченко А.І., Ганжуров Ю.С. та ін. – К.: Либідь, 2008. – 440 с. – С. 344–367.

Особливості становлення громадянського суспільства в Україні, Громадянські організація і влада: проблеми взаємодії, Форми реалізації громадянських ініціатив, Інтернет і нові форми суспільних відносин // Держава і громадянське суспільство: партнерські комунікації в глобальному світі: навчально-методичний посібник / За ред. Бебика В.; Бортніков В., Дегтярьова Л., Кудряченко А. – К.: ІКЦ «Леста», 2006. – 248 с. – С. 77–93, 110–125, 214–221.

Національні інтереси та національна безпека // Політологія: підручник, реком. МОН України. – К.: ВЦ «Академія», (1998, 2001), 2003. – 530 с. – С. 437–463.

Зовнішньополітичні засади незалежної України // Порівняльний аналіз політичних структур України і Австрії / За заг. ред. Ф.М. Рудича; Балабан Р.В., Кудряченко А.І. та ін. – Львів, 1996. – 386 с. – С. 264–275.

Методичні розробки

Методичні рекомендації щодо підготовки рефератів слухачами факультету підвищення кваліфікації ІПК ДСЗУ. – Київ, 2004. – 28 с. (у співавторстві з Н.В. Дубровою).

Менеджмент і правові принципи соціальної роботи у ФРН. Міжнародний семінар з практики соціальної роботи в Берліні // Особливості соціальної молодіжної політики в Україні та ФРН на сучасному етапі. – Наук. зб. – К.: МАУП, 2004. – С. 221–227.

Основи політології. Методичні матеріали та рекомендації до вивчення вузівського курсу. – К.: Педагогічний ун-т ім. М.П. Драгоманова, 1997. – 78 с.

Брошури

Славний син України: (До 90-річчя Героя України, академіка Тронька П.Т.). – К., 2005. – 78 с. (у співавторстві з Є.М. Складенком).

Вихідці з німецьких земель на теренах України: минуле і сьогодення. – К.: Наукова думка, 1995. – 87 с. (у співавторстві з І.М. Кулінічем, В.В. Хохлачевим).

Україна й Німеччина – двосторонні відносини на початку 90-х років. – К.: Товариство «Знання» України, 1994. – 48 с. (у співавторстві з Г.О. Грабарчуком).

Взаємовідносини ФРН-НДР: від визнання до єднання. – К.: ІСЕМВ НАН України, 1994. – 50 с. (у співавторстві з Г.О. Грабарчуком).

Східна Європа на шляху змін. – К.: Товариство «Знання» України, 1990. – 48 с.

Восточная Европа – вектор перемен. – К.: АН УССР. Препринт, 1990. – 50 с.

Актуальные вопросы социально-экономического развития европейских социалистических стран. Научно-аналитический обзор периодических изданий. – К.: АН УССР. – Препринт, 1989. – 55 с.

Комплексная программа научно-технического прогресса стран-членов СЭВ – основа нового этапа сотрудничества: Научно-аналитический обзор литературы. – К.: ВНИИ АН УРСР, 1989. – 2 части. – 54 с., 2-я часть – 62 с.

Научная информация – развитию общественных наук: состояние и перспективы: научно-аналитический обзор. – К.: ВНИИ АН УРСР, 1989. – 50 с.

Горизонты сотрудничества. К 40-летию СЭВ. – К.: Товариство «Знання» УРСР, 1989. – 30 с. (в соавторстве с Грабарчуком Г.О.).

Славные дочери отчизны / Ко дню 8-го Марта. – К.: Товариство «Знання» УРСР, 1989. – 26 с.

Повышая отдачу научного поиска. – К.: Товариство «Знання» УРСР, 1988. – 48 с.

Рецензії на монографії, підручники

Рецензія на підручник Пронь С.В., Пронь Т.М., Ціватого В.Г. Міжнародні відносини та зовнішня політика: систематична історія 1914–2014 рр. – К., 2014. – 244 с. // Зовнішні справи. – 2016. – № 1. – С. 58–59.

3 позицій засад державотворення / Рецензія на монографію Горелова М.С., Моці О.П., Рафальського О.О.: Держава і цивілізація в історії України // Трибуна. – 2010. – № 1–2. – С. 22–23.

Політичний конституціоналізм: від систематизації досвіду до цілісної наукової концепції / Рецензія на монографію М. Томенка: Конституційний процес як пошук стратегічних пріоритетів України // Трибуна. – 2010. – № 5–6. – С. 38–41.

Сучасний системний аналіз щодо утвердження економічних систем / Рецензія на монографію Степаненка С.В.: Інституціональний аналіз економічних систем. – К.: КНЕУ, 2008. – 312 с. // Віче. – 2009. – № 19. – С. 26.

Політичні міфи як засіб конструювання політичної реальності / Рецензія на монографію «Політика: взаємодія реальності і міфу» Шайгородського Ю.Ж. – К.: Знання України, 2009. – 400 с. // Трибуна. – 2009. – № 7–8. – С. 42.

Демократія: реалії versus утопії: [рецензія] // Віче. – 2008. – № 23. – С. 16–17.

Відновлення правди про лихоліття Голодомору в Україні 1932–1933 років мовою документів // Археографічний щорічник. – Том № 7. – К., 2007. – С. 418–425.

Виборчі технології як мистецтво // Політичний менеджмент. – № 5(20). – К., 2006. – С. 182–183.

Україна: витоки становлення і самоорганізації // Віче. – 2004. – № 8 – С. 77–79 / Рецензія (у співавторстві з Ф.М. Рудичем).

Україна: перспективи сталого розвитку // Голос України. – 15 червня 2004. – С. 3 / Рецензія (у співавторстві з Ф.М. Рудичем).

Критика та бібліографія. В. Кремень, Д. Табачник, В. Ткаченко «Україна: проблеми самоорганізації» – 2003 // Український історичний журнал. – 2004. – № 5 – С. 135–141 / Рецензія (у співавторстві з О.П. Реєнтом).

3 позиції української державності: про монографію Г.Я. Рудого // Трибуна. – 2002. – № 5–6. – С. 48–49.

Монографія Л.Д. Васильєвої-Чекаленко «Україна в міжнародних відносинах. 1944–1966 рр.» // Нова політика. – К., 1999. – № 5. – С. 56–57.

Монографія Кулініч І.М., Кривець Н.В. «Нариси з історії німецьких колоній в Україні» // Розбудова держави. – К., 1997. – № 3. – С. 62–63.

Статті

Складові демократичної консолідації Німеччини й Австрії повоєнних десятиліть та захист ними національних культурних цінностей // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України. – 2017. – № 3 (89). – С. 218–239 (у співавторстві з В.В. Солошенко).

Політика нерозповсюдження ядерної зброї: історія і сучасність // Проблеми всесвітньої історії. – 2017. – № 3. – С. 81–108 (у співавторстві з О.В. Потехіним).

Ялтинська (Кримська) 1945 року конференція держав Великої трійки і вихід України на світову арену – К.: Вид-во «Фенікс», Ялтинська конференція «Великої трійки» 1945 р. і еволюція міжнародних відносин у XX–XXI ст. Зб. наук. праць / За ред. д. і. н., проф. Кудряченка А.І. – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – С. 4–15.

Слово редактора // Проблеми всесвітньої історії. – 2016. – № 1. – С. 9–12.

Актуальність досліджень проблематики всесвітньої історії в сучасній Україні // Проблеми всесвітньої історії. – 2016. – № 1. – С. 12–23.

Многотрудный путь Украины в евроантлантическое пространство / Збірник наук. праць Європейський університет. Міжнародні європейські читання. – К., 2016. – С. 57–69.

Виміри загроз та напрями розв'язання сучасних так званих української та корейської криз: компаративний (порівняльний) аналіз // Тези доповідей Міжнародного науково-практичного форуму «Україна і Корея в конфліктогенному світі». – К., 2016. – С. 6–10.

Інтерв'ю з питань зовнішньополітичного профілю України на сучасному етапі (з директором Державної установи «Інститут всесвітньої історії НАН України», доктором історичних наук, проф. А.І. Кудряченко) // «Бінтел». – К., 2016. – № 3.

Ялтинська конференція держав «Великої трійки» 1945 р. і вихід України на міжнародну арену // Проблеми всесвітньої історії. – 2016. – № 2. – С. 126–158.

3 практики суспільної консолідації повоєнної ФРН // Трибуна. – 2016. – № 11–12. – С. 3–7.

Досвід суспільної консолідації у перше десятиліття повоєнного розвитку Австрії // Віче. – 2016. – № 24.

Головні складові ядерної безпеки Франції // Проблеми ядерної безпеки сучасного світу і Україна: збірник наукових праць / За загальною редакцією доктора історичних наук, професора Кудряченка А.І.; ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – 140 с. – С. 4–14.

Головні напрямки політики України щодо входження в сучасний геополітичний простір // Social and Human Sciences. Polish-Ukrainian scientific journal, 03 (11). – Warschawa. – 2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://sp-sciences.io.ua/s2573978/kudryachenko_andriy_2016_main_policy_directions_for_ukraine_entry_in_the_modern_geopolitical_space_social_and_human_sciences_polish-ukrainian_scientific_journal_03_11

Ukraine and the Visegrad four: current status and prospects for cooperation / Meunchen. [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.collegiumcarolinum.de/fileadmin/Veranstaltungen/BohemistenTreffen_Exposes/Exposes_2016/2016–18Kudriachenko_UkraineandtheVisegradFour.pdf

Зasadничі демократичні цінності та їх вплив на розбудову громадянського суспільства в країнах Європи // Віче. – 2015. – № 2 (382). – С. 3–7.

Ядерна енергетика Франції – найпотужніший механізм безпеки // Зовнішні справи. – 2015. – № 2. – С. 31–35 (у співавторстві з Л.Д. Чекаленко, О.А. Васильєвим).

Ялтинська конференція держав Великої трійки і вихід України на міжнародну арену // Віче. – 2015. – № 5. – С. 22–25.

Передмова. Перша світова війна та її наслідки для світу // Перша світова війна: історичні долі держав і народів (до 100-річчя від початку Першої світової війни): збірник наукових праць / За загальною редакцією д.і.н., проф. Кудряченка А.І. // Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2015. – 352 с. – С. 12–13; С. 23–31.

Уроки демократичних перетворень у країнах Центрально-Східної Європи на рубежі ХХ–ХХІ століть // «Третя хвиля» демократизації на теренах Євразії: досвід новітньої історії та виклики сучасності. Зб. наук. праць / За заг. ред. д.філ.н., проф. Рудякова П.М. // ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: Вид-во «Фенікс», 2015. – 564 с. – С. 25–33.

Іслам в сучасній Європі та Україні: виклики, сучасний стан та перспективи // Науковий вісник Дипломатичної академії України. Випуск

21. Частина II. Зовнішня політика і дипломатія: традиції, тренди, досвід. – К., 2014. – 150 с. – С. 64–70.

Перша берлінська криза (1948–1949 рр.) – відправний рубіж блокового протистояння на європейському континенті // Актуальні проблеми всесвітньої історії: конфлікти як складова розвитку міжнародних відносин. – К.: Фенікс, 2014. – С. 88–98.

Украина-Македония: двусторонние отношения в контексте демократических перемен в Европе // Сборник науч. работ. – К., 2014. – 25 с.

Украинско-немецкие отношения в контексте глобальных перемен на континенте // Dyplomacja i Bezpieczenstwo. Pjlska w Unii Europejskiej. Dziesiec Lat czlonkostwa. Wrozlav. – nr 1 (2) 2014. – S. 5-78.

Сучасний досвід застосування прямої демократії в країнах ЦСЄ // Віче. – 2013. – № 20. (353). – С. 2–7.

Європейські демократичні цінності та їх вплив на розбудову громадянського суспільства в країнах Європейського континенту // Актуальні проблеми всесвітньої історії: аксіологічні та культурно-історичні засади державотворення: зб.н.пр. / За заг. ред. д.і.н., проф. Кудряченка А.І. // ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: Вид-во Фенікс, 2013. – 416 с. – С. 164–184.

Вітчизняна дипломатія і формування зовнішньополітичного курсу держави: політологічний дискурс // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2013. – Вип. 112, Ч. 1. – 2013. – КІМВ. – С. 3–7.

Украина в планах Наполеона в войне 1812 года // Вітчизняна війна 1812 року в контексті поступу всесвітньої історії: збірник наукових праць. – К.: Фенікс, 2013. – С. 185–196.

Виклики і перспективи поступу України в епоху глобалізації // Тези доповіді міжн. наук.-практ. конф. «Реструктуризація глобального простору: історичні імперативи та виклики», Дипломатична академія України при МЗС України, 18 квітня 2013 року. – Київ, 2013. – С. 60–65.

Мультикультурализм и вызовы национальной идентичности Украины // Материалы Бакинского международного гуманитарного форума 4–5 октября 2012 г. – С. 420–428.

Засади демократичного сходження ФРН // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень. – 2012. – № 1. – С. 83–98.

Інтеграція і регіоналізація світо-господарських відносин у другій половині ХХ – на початку ХХІ століття. Передмова // Інтеграційні процеси в сучасному світі: Регіональні виміри: Збірник наук. праць. – К.: Центр соціальних комунікацій. – 2012. – С. 9–18; С. 7–8.

Європейські демократичні цінності як засади розвитку держав молоді демократії // Актуальні проблеми всесвітньої історії: аксіологічні засади державотворення: матеріали міжнародної наукової конференції 21 листопада 2012 р., Київ, Державна установа «Інститут всесвіт-

ньої історії НАН України» / За заг. ред. д.і.н., проф. Кудряченка А.І. – К.: ПП: «Фоліант», 2012. – 152 с. – С. 74–76.

Вплив сучасних європейських цінностей на розбудову країн молоді демократії // Дипломатичний вісник. – К., 2012. – С. 97–110.

Європейські демократичні цінності та їх вплив на розбудову громадянського суспільства в країнах Європи. Передмова // Історичний досвід становлення інститутів громадянського суспільства в країнах Європи: Збірник наук. праць. – К.: ПП «Фоліант», 2012. – С. 61–76; С. 5–8.

Українсько-азербайджанські відносини та взаємодія двох держав як регіональних партнерів // Інтерв'ю азербайджанському нац. Телеканалу. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://1news.az/interview/20121222103402068.html#page999>

Украина и новый мировой порядок 1990-х годов // Текст выступления на международной конференции по проблемам истории экономического развития на рубеже XX–XXI веков (г. Кейптаун) (выступление и страница с описанием сессии, участников и pdf-файлами выступлений). [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www5.shocklogic.com/scripts/JMEvent/abstracts/FAA-WENC-1735015-5-Kudriachenko%20A.pdf> https://www5.shocklogic.com/scripts/JMEvent/ProgrammeLogic_Abstract_P.asp?PL=Y&Form_Id=3&Client_Id='AA'&Project_Id='WENC'&Person_Id=1735015

Передмова до монографії Дацківа І.Б. «Зовнішньополітична діяльність дипломатії українських державних формувань 1918–1924 рр. в контексті світової політики» / Заг. наукова редакція // Зовнішньополітична діяльність дипломатії українських державних формувань 1918–1924 рр. в контексті світової політики. – Тернопіль, 2012. – 632 с. – С. 7–20.

Передмова до монографії Давидович Л.Я. «Політика Республіки Індія до країн пострадянського простору (1991–2004 рр.)» / Заг. наукова редакція // Політика Республіки Індія до країн пострадянського простору (1991–2004 рр.). – Тернопіль, 2012. – 198 с. – С. 5–17.

Передмова до монографії авторів Халаджи В.В., Яковенко Н.Л. «Європейська політика сусідства: роль та місце України» // Європейська політика сусідства: роль та місце України. – К.: Науковий світ, 2012. – 210 с. – С. 6–12.

Зовнішньополітичні погляди і дипломатична діяльність В'ячеслава Липинського // Матеріали круглого столу в ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України. – К., 2012. – С. 53–62.

Геополітичні виміри поступу України в глобальному світі: виклики і перспективи // Україна як суб'єкт сучасних цивілізаційних процесів / за заг. ред. дир. Ін-ту європ. дослідж. НАН України д-ра іст. наук, проф. А.І. Кудряченка; Укр. центр політ. менеджменту. – К.: Фенікс, 2011. – 352 с. (Сучасна українська політика; Спецвип.). – С. 10–17.

Дослідження з проблематики всесвітньої історії в сучасній Україні // Український історичний журнал. – 2011. – № 1. – С. 180–195.

Quan hệ Việt Nam-Ukraine lịch sử, hiện trạng và triển vọng: kỷ yếu hội thảo quốc tế = Vietnam-Ukraine relations: history, situation and prospects: intern. workshop / Viện khoa học xã hội Việt Nam, Viện Nghiên cứu Châu Âu; gs. ts. Nguyễn Quang Thuấn (Chủ biên). – Hà Nội: Nhà xuất bản từ điển Bách khoa, 2011. – 422 tr.: minh họa. – (Вступ. ст. англ.). – С. 305–327.

Політичні режими і форми державного устрою у країнах Західної Європи // Наукові записки. – ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України. – 2011. – № 1(51). – С. 51–73.

Особливості політичних режимів у країнах західної демократії // Політичний менеджмент. Спецвипуск. – 2011. – С. 37–49.

Інтеграційні процеси в сучасній Європі та зміцнення цивілізаційної ідентичності України // Матеріали міжнародної конференції: Україна між Росією та Європейським Союзом: пошук ідентичності. – К., 2011. – С. 31–38.

Цивілізаційна ідентичність України та виклики сучасності // Трибуна. – 2011. – № 5–8. – С. 28–31.

Українська історіографія Ялтинської (Кримської) конференції 1945 р. // Матеріали міжнародної конференції. – Сімферополь, 2011. – 25 с.

Дипломатична діяльність і погляди на зовнішню політику В. Липинського // *Studia politologica Ucraino-Polona*. – 2011. – Вип. 1. – С. 100–108.

Геополітичні концепції перебудови Європи та виникнення Української Народної Республіки // Збірник наукових праць «Україна крізь віки» – на пошану академіка НАН України, професора Валерія Смолія. – К.: Інститут історії України НАН України, 2010. – С. 720–743.

Предисловие к монографии Гулиева А.Д. Международно-правовой контекст внешних сношений в условиях глобализации: монография / Кудряченко А.И. – научн. ред., автор предисловия. – К., 2010. – 450 с.

Культурно-цивілізаційний простір Європи і Україна: спільне і особливе // Віче. – Жовтень, 2010. – № 20. – С. 2–4.

Україна і Вишеградська четвірка: стан та перспективи співпраці / А.І. Кудряченко // Україна та Вишеградська четвірка: на шляху до взаємовигідних відносин: матеріали Міжн. конф. «Україна і Вишеградська четвірка: на шляху до взаємовигідних відносин», Ужгород 13–14 травня 2010 р. в рамках проекту SUREC (Словацько-український науково-дослідницький центр). – Братислава, 2010. – С. 37–53.

Ялтинська 1945 року конференція держав Великої Трійки і міжнародно-правові наслідки для України // «Ялтинская система» и современный мировой порядок: проблемы глобальной и региональной безопасности: Материалы международной научной конференции: Сб. науч. ст. под ред. С.В. Юрченко. – Симферополь, 2010. – С. 255–268.

Ідея правової держави в контексті європейської інтеграції України // Матеріали науково-прак. конференції: «Концепція правової держави у світлі Декларації про державний суверенітет і Конституції України». Частина I // Віче. – 2010. – № 16. – С. 9–12.

Місце і роль дипломатичної еліти у визначенні та реалізації зовнішньої політики Української держави // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України. – К., 2010. – № 1(45). – Січень-Лютий. – С. 66–82.

Досвід соціально-економічних перетворень малих європейських країн // Віче. – 2010. – Березень. – С. 25–27.

Европейский выбор Украины: достижения и перспективы // Cysisineu: Revista de Filosofie, Sociologie si Stinte Politice. – 2010. – № 4. – С. 105–115.

Політичні режими у країнах Західної Європи: загальне і особливе // Політичний менеджмент. Спецвипуск. – 2010. – С. 62–72.

Європейський вибір України: необхідність, реалії і перспектива // Науковий вісник Дипломатичної академії України. Випуск 15. – К., 2010. – С. 147–154.

Ukraine and the Visegrad Four: Current Status and Prospects for Cooperation / Ukraine and the Visegrad Four: Towrads a Mutually Beneficial Relationship. – Bratislava, 2010. – Р. 37–53.

Наиболее рационален для Украины украиноцентричный статус // Україна і Росія: момент істини. «Круглий стіл» з провідними вітчизняними суспільствознавцями з приводу взаємин України і Російської Федерації. – К., 2009. – С. 53–61.

Берлінський мур – логіка розвитку Європи // Сучасна українська політика: політика і політики про неї. – Спецвипуск: Європейська перспектива / Заг. наук. ред. д. і. н., проф. А.І. Кудряченка. – К.: Український центр політичного менеджменту, 2009. – С. 5–20.

Євроатлантичний поступ України та її відносини з Росією // Україна дипломатична. – К., 2009. – С. 772–786.

Лісабонська програма Євросоюзу – реальна відповідь на сучасні виклики // Трибуна. – 2009. – № 9–10. – С. 42–43.

Європейський вибір України: виклики та перспективи // Віче. – 2009. – № 16. – С. 2–4.

Сучасні виклики євроатлантичної інтеграції України в контексті її відносин з Російською Федерацією // Современный мировой порядок и интеграционн. процессы на постсоветском пространстве. Материалы международной науч. конфер-и. Крым, Ялта. Ливадийский дворец-музей, 5–9 февраля 2008 г. – Симферополь, 2009. – С. 146–156.

Соціальне партнерство: європейський досвід і Україна // Стратегічні пріоритети. – 2008. – № 3 – С. 132–141.

Дипломатична еліта, її вплив на визначення зовнішньої політики України // Політичний менеджмент. Спецвипуск. – К., 2008. – С. 27–35.

Голодомор в Україні 1932–1933 років та його суспільно-політичні наслідки за оцінками тогочасних німецьких дипломатів // Вопросы германской истории [сб.науч.тр.] / Отв. ред. С.И. Бобылева. – Днепропетровск: Изд-во ДНУ, 2008. – 292 с. – С. 57–70.

Голодомор 1932–1933 рр. в УРСР та безпристрасне свідчення німецьких дипломатів // Україна дипломатична. – 2008. – Випуск IX. – С. 231–242.

Тяжкі виміри Голодомору в Україні 1932–1933 років у документах сучасників із числа німецьких дипломатів // Науковий вісник Дипломатичної академії України. – 2008. – Випуск 14. – 292 с. – С. 239–245.

Сучасна парадигма українсько-російських відносин // Україна та Росія: як зміцнити фундамент стратегічного партнерства: історичні, соціокультурні та геополітичні чинники розвитку відносин між двома державами і народами: збірка статей / Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса; Редкол.: (голова) Ю.А. Левенець. – К.: Товариство «Знання» України, 2008. – 319 с. – С. 187–198.

Квірінг Еммануїл Йонович – суспільно-політична діяльність в Україні / Вопросы германской истории // Немцы Украины и России в конфликтах XIX–XX веков. Материалы международной научной конференции. Днепропетровск, 24–27 сентября 2007 г. – Дніпропетровськ: «Пороги», 2007. – С. 161–175. (Вопросы германской истории: Сб. науч. тр. / Отв. ред. С.И. Бобылева. – Дніпропетровськ: «Пороги», 2007. – 442 с.).

Повернення історичної правди про Голодомор 1932–1933 рр. в Україні – імператив часу // Стратегічні пріоритети. – 2007. – № 1(2). – С. 77–83.

Зовнішньополітичні виклики сучасної України // Стратегічні пріоритети. – 2007. – № 4 – С. 172–177.

Голодомор в Україні 1932–1933 рр. та його наслідки у спостереженнях тогочасних німецьких дипломатів // Архівознавство. Археологія. Джерелознавство. Міжвідомчий збірник наукових праць. – 2007. – Випуск 9. – 326 с. – С. 197–209.

Відновлення правди про лихоліття Голодомору в Україні 1932–1933 років мовою документів // Пам'ятки. Археографічний щорічник. – 2007. – Том № 7. – С. 418–425.

Голодомор в Україні 1932–1933 рр. і його суспільні наслідки за оцінками документів політичного архіву МЗС Німеччини (С. 20–27), Мова іноземних архівів відновить правду про лихоліття Голодомору в Україні 1932–1933 років (С. 73–78) // Голодомори в Україні. Одеська область. 1921–1923, 1932–1933, 1946–1947. Дослідження, спогади, документи. – Одеса: Прескур'єр, 2007.

7 серпня – сумна дата у вітчизняній історії // Віче. – (15) Серпень, 2007. – С. 36–38.

Великий голод. Історія. 1932–1933 роки: наслідки за баченням німецьких дипломатів // Віче. – Липень, 2007. – С. 30–33.

Проблеми стратегії державотворення України: виклики і перспективи // Наук. Збірник. – ІПіЕНД НАН України. – К., 2007. – С. 18–26.

Реформа політичної системи і становлення інституцій громадянського суспільства України // Наукові записки. Випуск 36. – ІПіЕНД НАН України. – К., 2007. – С. 101–113.

Місце інституту президентства в контексті оновлення політичної системи України // Стратегічні пріоритети. – 2006. – № 1. – С. 5–10.

Геополітичні виклики сучасної України // Стратегічні пріоритети. – 2006. – № 1. – С. 167–174.

Геополітичні дилеми України // Україна дипломатична. Випуск VII. – К., 2006. – С. 502–523.

Варианты и измерения стратегического сотрудничества Украины с Россией на современном этапе развития // Россия и современный мир. – М., 2006. – № 3. – С. 192–203.

Сучасна політична система України в контексті трансформаційних перетворень: матеріали міжн. конф. «Трансформація політичних систем на постсоціалістичному просторі», 8–9 лютого 2006 р. (м. Київ). – С. 224–229.

Що слід запозичити Україні з демократичного розвитку ФРН? // Трибуна. – 2006. – № 1–2. – С. 35–38.

Особливості підвищення кваліфікації безробітних у ФРН // Трибуна. – 2006. – № 9–10. – С. 44–45.

Німецькі поселення на півдні України: історія і сучасність // Матеріали міжнародної конференції. – Запоріжжя, 2006.

Особливості євростратегії України // Матеріали міжнародних європейських читань. – Бердянськ, 2006.

Стратегічні виміри формування вітчизняної соціальної політики у контексті європейського вибору // Матеріали «круглого столу» Легальна праця собі і державі. ІПК ДСЗУ. – К., 2006.

Непрості пошуки власного місця в Європі та світі // Віче. – 2005. – № 1. – С. 76–79.

Нова політична система – це шлях до рівноваги // Віче. – 2006. – № 5–6. – С. 36–37.

Чотирнадцять президентів. Порівняльний аналіз системи влади держав ЦСЄ в контексті вітчизняного досвіду конституційної реформи // Віче. – 2006. – С. 26–28.

Активні заходи соціального захисту незайнятого населення України в контексті ринкових перетворень // Зб. наук. праць ІПК ДСЗУ. – К., 2005. – С. 243–253.

Визначна подія світової історії. Про Ялтинську (Кримську) конференцію 1945 року // Трибуна. – 2005. – № 1–2. – С. 17–20.

Особливості спрямованості активних заходів соціального захисту незаангажованого населення України в період сучасних перетворень // Бюлетень ІПК ДСЗУ. – 2005. – № 1. – С. 38–40.

Ялтинська конференція 1945 року – погляд через десятиліття // Україна дипломатична. – 2005. – Вип. 5. – С. 143–158.

Стратегічні виміри формування вітчизняної соціальної політики у контексті європейського вибору // Матеріали «круглого столу» Легальна праця собі і державі. – 1 листопада 2005 року. ІПК ДСЗУ. – С. 107–123 с.

Місце сучасної Європи в цивілізаційних процесах // Сучасна цивілізація: гуманітарний аспект. Збірник наук. праць. ІПІЕНД, журнал «Діалог. Історія, політика, економіка». – 2004. – № 5. – 504 с. – С. 126–139.

Стратегічний вибір України в умовах глобалізації // Держава. Право. Економіка. Науково-практичний журнал. – 2004. – № 1. – С. 104–109.

Причини та наслідки Великого голоду в Україні 1932–1933 років у контексті аналізу тогочасних німецьких дипломатичних установ в Україні // Голодомор 1932–1933 років: основні дійові особи і механізм здійснення. Матеріали Другої Міжнародної наукової конференції. – К.: МАУП, 2004. – С. 88–95.

Історичні традиції благодійництва греків України // Трибуна. – 2004. – № 9–10. – С. 36–38.

Соціально-політичні виміри Голодомору в Україні 1932–1933 рр. за свідченнями тогочасних німецьких дипломатичних установ // Персонал. – 2004. – № 1. – С. 21–25.

Политико-правовое положение немцев Украины в 30-е годы XX столетия: декларации и реальность // Вопросы Германской истории. – Днепрпетровск, 2004. – С. 187–198.

Українсько-російські відносини в контексті міжнародних вимірів // Україна-Росія: пошук оптимальної моделі відносин. Матеріали міжнародної конференції, Київ, 19–20 квітня 2004 р. / Представництво Фонду ім. Фрідріха Еберта в Україні, Нац. ін-т проблем міжнародної безпеки. – К., 2004. – 120 с. – С. 47–48.

Головні виміри соціальної держави сучасної ФРН // Особливості соціальної молодіжної політики в Україні та ФРН на сучасному етапі: наук. зб. – К.: МАУП, 2004. – С. 228–242.

Возведення і падіння Берлінської стіни – пересторога історії // Трибуна. – 2003. – № 9–10. – С. 33–37.

Становище німецької національної меншини України в 20–30-ті роки XX століття: Матеріали міжнародної наукової конференції. – Одеса, 2003.

Социальные проблемы управления персоналом в промышленности // Соціально-психологічні проблеми вдосконалення управлінської

діяльності. – Наукові праці МАУП. – 2003. – Випуск № 6. – С. 7–9 (у співавторстві з А.І. Бойком, Н.А. Свиренем).

Геополітичний вимір сучасної ФРН // Немцы Приазовья и Причерноморья: история и современность. К 200-летию переселения: Материалы международной научной конференции. – Донецк, 2003. – С. 243–260.

Нові геополітичні обрії сучасної Німеччини // Президент. – 2003. – № 1 (15). – С. 98–103.

Європейські перспективи України в епоху глобалізації // Трибуна. – 2003. – № 5–6. – С. 28–33.

Європейська стратегія України в добу глобалізації // Діалог цивілізацій: протиріччя глобалізації. – К.: МАУП, 2003. – С. 241–249.

Об'єднана Німеччина: нові політичні виміри // Віче. – 2003. – № 8 – С. 36–41.

Берлінський мур: холодне зведення і жарке руйнування // Президент. – 2003. – № 2 (16) (у співавторстві з Г.І. Калінічевою).

Утвердження сучасної України та завдання розвитку краєзнавства // Краєзнавство. – Науковий журнал. – 2003. – № 1–4. – С. 18–22.

Верховна Рада України на шляху утвердження парламентаризму // Наукові праці МАУП. Актуальні питання політології. – 2003. – Випуск № 5. – С. 9–20.

Економічне зростання Європейського Союзу в епоху глобалізації // Наукові праці МАУП. Актуальні питання політології. – 2003. – Випуск № 5. – С. 92–102 (у співавторстві з Н.І. Білогород).

Німеччина після виборів – анфас і профіль. Червоно-зелений – кольори балансу // Віче. – 2002. – № 12. – С. 56–58.

Президент України: конституційно-правовий статус // Діалог. – Україна і Франція. – 2002. – № 2. – С. 30–35.

Нові політичні виміри розвитку ФРН // Трибуна. – 2002. – № 9–10. – С. 28–32.

Нові засади діяльності «старої-нової» урядової коаліції об'єднаної Німеччини // Людина і політика. – 2002. – № 6. – С. 38–44.

Геополітичне сходження України // Президент. – 2002. – № 9. – С. 42–49.

Партійно-політична система сучасної Німеччини (з досвіду демократичних перетворень) // Трибуна. – 2002. – № 1–2. – С. 29–32.

Парламентська система ФРН – засадничий принцип західної демократії // Віче. – 2002. – № 4. – С. 69–73.

Академік П.Т. Тронько та його невтомна діяльність // Трибуна. – 2002. – № 5–6. – С. 18–19.

Die Internationale-Personalademie – eine Lehranstalt der neuen Ukraine // К.: Rundschau, 2002. – № 1. – С. 25–27.

Onoua Lucrare Despre Elenismul Nord-Pontic // Curierul-Vieneri 19. – April, 2002. – 1 s.

Проблемы геополитического утверждения Украины: современное состояние и перспективы // *Діалог цивілізацій: Нові принципи організації світу: Збірник наукових праць.* – К.: МАУП, 2002. – 232 с. – С. 149–156.

Украинско-немецкие отношения: политический и экономический аспект // *Персонал.* – 2001. – № 10. – С. 14–18 (в соавторстве с Б.Я. Заком).

10 років незалежної України: здобутки і прорахунки // *Огляд. Німецько-український.* – 2001. – № 4. – С. 2–5.

10 Jahre ukrainische – Unabhängigkeit: Erfolge und Misserfolge // *K.: Rundschau.* – 2001. – № 4. – 2–6 s.

Проблемы геополитического утверждения Украины: современное состояние и перспективы // *Персонал.* – 2001. – № 9. – С. 18–23.

Україна-Німеччина: чи можливе стратегічне партнерство? Коментар // *К.: Огляд. Німецько-український.* – 2000. – № 5. – С. 4–7.

Ukraine-Deutschland: Strategische Partnerschaft? Kommentar // *K.: Rundschau.* – 2000. – № 5. – 4–8 s.

Україна та Німеччина – як вірогідні стратегічні партнери Європи // *Наукові записки. Випуск 11. ІПіЕНД НАНУ.* – К., 2000. – 365 с. – С. 173–186.

Deutsehe Mindertheit in der Ukraine // *K.: Rundschau.* – 2000. – № 7. – С. 22–25.

Об'єднана Німеччина в оновленій Європі // *Урядовий кур'єр.* – 2000. – 4 жовтня.

Німецька національна меншина в сучасній Україні // *Діалог. Україна-Німеччина.* – 2000. – № 1 – С. 9193 (у співавторстві з В.О. Котигоренком).

Об'єднана Німеччина та Україна в оновленій Європі // *Президентський вісник.* – 2000. – № 16. – 25 с.

Інформаційне забезпечення функціонування політичної системи ФРН // *Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї / Редколегія: М.І. Михальченко, Ф.М. Рудич.* – К., 1999. – С. 139–147.

Институт президентства в Украине: реалии конституционно-правового статуса // *Государство и право.* – 1998. – № 3. – С. 99–106.

Українсько-російські відносини: шлях до рівноправного партнерства // *Нова політика.* – 1998. – № 1. – С. 12–18.

Україна в сучасному геополітичному просторі // *Гене́за.* – 1997. – № 1. – С. 202–209.

НАТО: еволюція поглядів // *Підтекст.* – 1997. – № 22. – С. 17–21.

Мистецтво можливого або успіх боннської дипломатії // *Нова політика.* – 1997. – № 1. – С. 44–52.

Зовнішньополітичні аспекти об'єднання Німеччини // *Нова політика.* – 1997. – № 1. – С. 32–41.

Das Institut der Präsidentschaft in der Ukraine. Die Wirklichkeit ihres verfassungsrechtlichen Status. – Köln, 1997. – *Osteuropa Recht.* – № 4. – S. 329–340.

Институт президентства в Украине: правовой комментарий // Під-
текст. – 1996. – № 14. – С. 5–9.

Проблеми та перспективи облаштування німців України // Історія
України. Маловідомі імена, події, факти. – К., 1996. – С. 251–265.

Президентура України – на рівень вимог часу // Розбудова держа-
ви. – 1996. – № 5. – С. 17–23.

Європейська інтеграція: концепція та реалії // Спостерігач. – 1996. –
№ 25. – С. 17–27.

Особливості місцевого самоуправління в Німеччині // Економіч-
ний часопис. – 1996. – № 6. – С. 31–34.

Конституалізація президентури в Україні // Конституційний про-
цес в Україні і політичні партії: матеріали круглого столу. – К.: ІПіЕНД
НАН України, 1996. – С. 12–16.

Глобальні трансформації: прогноз на завтра Німеччині // Віче. –
1996. – № 3. – С. 114–116.

Зовнішньополітичний профіль України // Спостерігач. – 1996. –
№ 26. – С. 17–23.

Про стан та можливості поліпшення українсько-німецьких відно-
син // Нова політика. – 1996. – № 4. – С. 45–51.

Зовнішньополітичні засади незалежності України // Віче. – 1996. –
№ 8. – С. 133–144.

Німецько-німецькі стосунки: від визнання до єдності Німеччині
// Нова політика. – 1996. – № 6. – С. 33–42.

За виваженість підходів та конструктивізм творення / або
нотатки з проблем державного будівництва незалежної Украї-
ни // Розбудова держави. – 1995. – № 7–8. – С. 39–42 (у співавторстві
з В.О. Врадїєм).

Німці України: минуле і сьогодення // Розбудова держави. – 1994. –
№ 5. – С. 19–23.

Україна, Росія, Німеччина: взаємовідносини на переломі // Розбу-
дова держави. – 1994. – № 8. – С. 56–58.

Україна-Німеччина: можливості невичерпні, інтерес обопільний
// Віче. – 1994. – Серпень. – С. 147–153.

Попри всі негаразди. До розвитку українсько-німецьких економіч-
них стосунків // Політика і час. – 1994. – № 9. – С. 30–33.

Між двома полюсами. Деякі питання взаємовідносин України,
Польщі, Росії і Німеччини // Політика і час. – 1993. – № 3. – С. 19–25.

Об'єднана Німеччина в новій Європі // Політика і час. – 1993. – № 5. –
С. 15–21.

Еволюція нейтралітету // Політика і час. – 1993. – № 11. – С. 28–31.

Україна і Німеччина: вектор співдії // Віче. – 1993. – Липень. – С. 149–157.

Доля німців України // Трибуна. – 1993. – № 6. – С. 26–27.

Kształtowanie nowej Europa i niektóre problemy stosunków wzajemnych Ukraina, Polski, Rosji i Niemiec. Polska i Ukraina w nowej Europa: Materiały polsko-ukraińskiej Konferencji naukowej Warszawa, 16–17 Listopada 1992. – Warszawa: Instytut spraw międzynarodowych, 1993. – S. 39–50.

Wie die Ukraine von Kernwaffen erlöst wird? // Die Presse. – Wien. – 13 August. – 1993. – S. 2.

Українсько-німецькі зв'язки минулого, сьогодення та перспективи на майбутнє // Інформаційний бюлетень № 2. Комітет науки і культури для зв'язків з українцями за кордоном при АН України. – 1992. – С. 10–15.

Вопросы ускорения научно-технического прогресса в работах ученых УССР: научный доклад. – К.: ВНИИ АН УРСР, 1989. – 18 с.

Основные этапы развития и осуществления научно-технической политики в Германской Демократической Республике // Зарубежный мир: Социальные проблемы. Республиканский межведомственный сборник научных трудов. Выпуск № 9. – К.: Наукова думка, 1985. – С. 57–66.

Публікації, адресовані органам влади

Передмова (С. 4–5), Вступ (С. 6–7 у співавторстві з С.В. Толстовим), Засади суспільної консолідації ФРН (С. 8–14), Досвід суспільної консолідації повоєнної Австрії (С. 14–19) // Європейська і світова практика досягнення консенсусу та національної єдності: алгоритм для України. Аналітична доповідь / А.І. Кудряченко (кер. авт. колективу), Т.О. Метельова, В.В. Солошенко. – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2017. – 82 с.

Вступ (С. 4–8), Зasadничі демократичні цінності та їх вплив на розбудову громадянського суспільства в країнах Європи (С. 9–19 у співавторстві з С.Г. Самойленко), Висновки (С. 70–77 у співавторстві з С.Г. Самойленко) // Роль міжнародних організацій у діяльності інститутів громадянського суспільства в Україні. Аналітична доповідь / А.І. Кудряченко (кер. авт. колективу) [та ін.]. – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2015. – 88 с.

Вступ (С. 4–6), Практика проведення референдумів як форми прямої демократії в країнах ЦСЄ (С. 16–22 у співавторстві з В.В. Солошенко), Напрями оптимізації взаємовідносин «особа-суспільство-держава» в Україні: з досвіду країн Центрально-Східної Європи (С. 44–49) // Формування взаємовідносин «особа-суспільство-держава» в країнах Центрально-Східної Європи: досвід для України: аналіт. доп. / А.І. Кудряченко, Г.І. Калінічева, Т.О. Метельова, І.М. Миклашук, І.С. Піляєв; НАН України, Ін-т всесвіт. історії. – Київ: Ін-т всесвіт. історії НАН України, 2014. – 55 с.

Еволюція політико-правового устрою сучасної України: витоки, стан, перспективи: Аналітична доповідь // Сучасна українська політика. – Аналітичні доповіді Інституту політичних і етнонаціональних

досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України. – К., 2009. – С. 89–152 (у співавторстві і Г.І. Зеленько).

Проблеми реформування політичної системи України / Конституційний процес (автор і керівник групи) // Україна в 2007 році: внутрішнє і зовнішнє становище та перспективи розвитку. Експертна доповідь. – К.: НІСД, 2007. – 256 с. – С. 21–36.

Проблеми розвитку політичної системи (керівник групи) // Україна в 2007 році: щорічні оцінки суспільно-політичного та соціально-економічного розвитку. – К.: НІСД, 2007. – 538 с. – С. 19–97.

Розвиток політичної системи та системи державного управління (керівник групи) // Україна в 2006 році: внутрішнє і зовнішнє становище та перспективи розвитку. Експертна доповідь. – К.: НІСД, 2006. – 256 с. – С. 79–100.

Інститут президентства у сучасній політичній системі України (С. 76–81), Проблеми ефективності державного управління та місцевого самоврядування (керівник групи) (С. 76–107) // Україна: стратегічні пріоритети. Аналітичні оцінки-2006. – К.: НІСД, 2006. – 576 с.

Німецька національна меншина в Україні // Досвід України в галузі національних відносин: Аналітична доповідь. Ред. кол. О.В. Потехін, М.В. Кірсенко. – К.: Український центр досліджень миру, конверсії і конфліктних ситуацій. Фонд ім. Еберта (ФРН), 1994. – 180 с. – С. 51–60.

Наукове редагування

Проблеми ядерної безпеки сучасного світу і Україна: збірник наукових праць / За загальною редакцією доктора історичних наук, професора Кудряченка А.І.; ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України» – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – 140 с.

Ялтинська конференція «Великої трійки» 1945 р. і еволюція міжнародних відносин у XX–XXI ст.: зб. наук. праць / Заг. ред. д.і.н., проф. Кудряченка А.І. ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: Вид-во «Фенікс», 2016. – 170 с.

Перша світова війна: історичні долі держав і народів (до 100-річчя від початку Першої світової війни): збірник наукових праць / За загальною редакцією д.і.н., проф. Кудряченка А.І. // Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2015. – 352 с.

Актуальні проблеми всесвітньої історії: конфлікти як складова міжнародних відносин. Зб.н.пр. / За ред. д.і.н., проф. А.І. Кудряченка; ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: Фенікс, 2014. – 310 с.

Актуальні проблеми всесвітньої історії: аксіологічні та культурно-історичні засади державотворення: зб.н.пр. / За заг. ред. д.і.н., проф. Кудряченка А.І. // ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: Вид-во «Фенікс», 2013. – 416 с.

Актуальні проблеми всесвітньої історії: аксіологічні засади державотворення: матеріали міжнародної наукової конференції 21 листопада 2012 р., Київ, Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України» / За заг. ред. д.і.н., проф. Кудряченка А.І. – К.: ПП: «Фоліант», 2012. – 152 с.

Вітчизняна війна 1812 року в контексті поступу всесвітньої історії: збірник наукових праць / За заг. ред. д.і.н., проф. Кудряченка А.І. / ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: «Фенікс», 2013. – 248 с.

Сучасна українська політика. – Спецвипуск: Інтеграційні процеси в сучасному світі: регіональні виміри / За ред. д.і.н., проф. А.І. Кудряченка. – К.: Вид-во «Центр соціальних комунікацій», 2012. – 392 с.

Історичний досвід становлення інститутів громадянського суспільства в країнах Європи: зб.н.пр. / За заг. ред. д.і.н., проф. Кудряченка А.І. // ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: Фоліант, 2012. – 466 с.

Україна як суб'єкт сучасних цивілізаційних процесів / за заг. ред. дир. Ін-ту європ. дослідж. НАН України д-ра іст. наук, проф. А.І. Кудряченка; Укр. центр політ. менеджменту. – К.: Фенікс, 2011. – 352 с. (Сучасна українська політика; Спецвип.).

Сучасна українська політика: політика і політики про неї. – Спецвипуск: Європейська перспектива / Заг. наук. ред. д.і.н., проф. А.І. Кудряченка. – К.: Український центр політичного менеджменту, 2009. – 332 с.

Особливості соціальної молодіжної політики в Україні та ФРН на сучасному етапі: науковий збірник / Редкол.: А.І. Кудряченко (відп. ред.) та ін. – К.: МАУП, 2004. – 336 с.

Краєзнавство в Україні: сучасний стан і перспективи: науковий збірник / Редкол.: А.І. Кудряченко (відп. ред.) та ін. – К.: Видавничий центр «Академія», 2003. – 232 с.

СПИСОК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

**заступника директора з наукової роботи
ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»
МЕТЕЛЬОВОЇ ТЕТЯНИ ОЛЕКСАНДРІВНИ**

Сфера наукових інтересів: філософська антропологія, філософія історії. Спеціалізується на проблемах антропосоціогенезу та його ціннісного складника, проблеми Іншого, закономірностей історичного – цивілізаційного та культурно-світоглядного – розвитку суспільств, комунікативного аналізу; проблемі мультикультуралізму та збереження культурного розмаїття; на аналізі становлення та особливостей функціонування сучасних політичних структур та інститутів громадянського суспільства, порівняльному аналізі функціонування європейських зоозахисних громадських організацій і його правових засад.

Індивідуальні монографії

Світоглядно-антропологічні основи західноєвропейської філософії: від архаїки до модерну. – К.: Українська книга, 2003. – 280 с.

Людина в історії: пошук системних закономірностей. – К.: Українська книга, 2002. – 448 с.

Розділи в колективних монографіях

Философские проблемы исторического дискурса // Методология исследований политического дискурса: актуальные проблемы содержательного анализа общественно-политических текстов. – Вып. 7. – Монография. Дискурсы рефлексии и рефлексия как дискурс. – Минск: «РИВШ», 2017. – 206 с. – С. 21–31.

Незалежний Туркменістан: демодернізація // Особливості суспільно-політичної модернізації країн пострадянського простору: монографія / за редакцією кандидата історичних наук, доцента А.Г. Бульвінського, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – Київ: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2017. – 288 с. – С. 201–220 (у співавторстві з Р.Н. Жангожею).

Криза політики мультикультуралізму як симптом гібридизації європейських цінностей // Українська культура ХХІ століття: Розмаїття. Взаємодія. Єдність: монографія / Наук. ред. В.Д. Шульгіна, С.М. Садовенко; відп. за вип. І.В. Кузнецова: Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв; Український центр культурних досліджень. – К.: НАКККіМ, 2014. – 240 с. – С. 55–65.

Цінності як основа формування соціальної системи та критерій цивілізаційного поступу (С. 18–44); Ціннісні імперативи взаємовідносин «особа – суспільство – держава» в країнах Центрально-Східної Європи (С. 178–201); «Інший» як цінність і фундаментальна засада людського буття в контексті євроінтеграційних прагнень України (С. 319–337) «Інший» як мірило інтеграційних можливостей: культурно-світоглядні та правові аспекти зоозахисних реалій України й Євросоюзу (С. 337–354) // Сучасні європейські культурно-історичні цінності в контексті викликів глобалізації: монографія / керівник авторського колективу і науковий редактор доктор історичних наук, професор А.І. Кудряченко, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: Фенікс, 2014. – 444 с.

Правове забезпечення державної культурної політики // Українська культура: дискурси і дискусії ХХІ століття: монографія / Наук. Ред. В.Д. Шульгіна, С.М. Садовенко; відп. за вип. І.В. Кузнецова: Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв; Український центр культурних досліджень. – К.: НАКККіМ, 2012. – 264 с. – С. 95–105.

Національна ідентифікація в Українському та європейському вимірах // Україна в Європі: контекст міжнародних відносин / За ред. д. і. н., проф. А.І. Кудряченка. – К.: Фенікс, 2011. – 632 с. – С. 118–129.

Цивілізація як категорія культурно-цивілізаційного аналізу // Культурно-цивілізаційний простір Європи і Україна: особливості становлення та сучасні тенденції розвитку / Керівник авторського колективу і наук. ред. д.і.н., проф. А.І. Кудряченко. – К.: Університет «Україна», 2010. – 405 с. – С. 11–24.

Європейський культурно-світоглядний простір та його українські конотації // Україна в Європі: пошуки спільного майбутнього / Керівник авторського колективу і наук. ред. д.і.н., проф. А.І. Кудряченко. – К.: Фенікс, 2009. – 544 с. – С. 462–476.

Статті в енциклопедіях, енциклопедичних словниках, довідниках

Ватикан // Країни світу і Україна. Енциклопедія: В 5 т. / Редкол.: А.І. Кудряченко (голова) та ін.; науковий редактор 1-го тому А.Г. Бульвінський. – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2017. – Т. 1: Північна Європа. Західна Європа. Південна Європа. – 564 с. – С. 409–429.

Антисемітизм // Українська дипломатична енциклопедія у 5-ти т. – Т. 1. – Харків: Фоліо, 2013. – 526 с. – С. 110–111.

Культура античності (С. 314), Культура національна (С. 314–315), Культура Нового Часу (С. 315), Культура Середньовіччя (С. 315), Культурні цінності (С. 316), Леві-Брюль (С. 323), Структуралізм у філософії культури (С. 612), Фрезер Джеймс Джордж (С. 691) // Філософський Енциклопедичний словник. – К.: Абрис, 2002. – 742 с.

Брошури

Філософія ХХ століття // Текст лекцій. – К.: НУХТ, 2004. – 50 с.

Світоглядно-антропологічні метаморфози людського буття в сучасній філософії: текст лекції з дисципліни «Філософія» для студ. усіх спец. ден. і заоч. форм навч. та аспірантів / Національний ун-т харчових технологій. – К.: НУХТ, 2004. – 36 с. (у співавторстві з Л.Н. Менжуліною).

Проблема типологізації суспільств: текст лекції з дисципліни «Соціологія» для студ. усіх спец. ден. та заоч. форми навч. / Національний ун-т харчових технологій. – К.: НУХТ, 2003. – 20 с.

Філософія європейського Середньовіччя: архетипи та аксіологеми (проблематика, етапи розвитку, місце у світовому контексті): текст лекцій з дисципліни «Філософія» для студ. усіх спец. денної і заочної форм навч. та аспірантів / Національний ун-т харчових технологій. – К.: НУХТ, 2002. – 28 с.

Методичні розробки

Філософія. Методичні вказівки до вивчення дисципліни для студентів спеціальностей 6.050100 «Економіка» напряму 0501 «Економіка і підприємництво»; 6.050200 «Менеджмент» напряму 0502 «Менеджмент»; 6.091700 «Технологія харчових та хлібопекарських виробництв» напряму 0917 «Харчова технологія та інженерія» денної та заочної

форм навчання. – К.: УДХТ, 1999. – 28 с. (у співавторстві з М.Г. Кітовим, Л.Н. Менжуліною, Н.В. Хамітовим).

Соціологія. Методичні вказівки до вивчення дисципліни та плани семінарських занять для студентів спеціальностей 7.050106 «Облік і аудит», 7.050107 «Економіка підприємств», 7.050202 «Менеджмент у виробничій сфері», 7.092501 «Автоматизація технологічних процесів і виробництв» заочної форми навчання. – К.: УДУХТ, 1998. – 16 с.

Статті

Etnos jak środowisko i jak konstrukt: za i przeciw // Social and human sciences. Polish-ukrainian scientific journal, 2017. – № 3 (15). https://sp-sciences.io.ua/s2617751/metelyova_tatyana_2017_ethnos_as_an_environment_and_as_a_construct_pros_and_cons_polish-ukrainian_scientific_journal_03_15

Політика спільної ідентичності: можливості використання Україною досвіду Євросоюзу // Суспільно-політичні процеси. Науково-популярне видання Громадської організації «Академія політичних наук». – 2017. – Вип. 2–3 (6–7). – С. 215–238.

Історична пам'ять як інструмент регіональної політики: на прикладі сучасної Індії // Регіональна політика: історія, політико-правові засади, архітектура, урбаністика [зб. наук. пр.]. – Київ – Тернопіль, 2015. – Вип. III. Матеріали Третьої Міжнар. наук.-практ. конф., (Київ, 22–23 листопада 2017 р.) / Мін-во освіти і науки, Київ. Нац. ун-т будівн. і архіт-ри та ін. – «Бескід», 2017. У 2-х ч. – Ч. 1. – С. 136–142.

Політика пам'яті як інструмент формування іміджу країни (на прикладі Туреччини) // Імідж і репутація. Репутаційний менеджмент: історія, сучасність, тренди майбутнього: Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 15–16 листоп. 2017 р. / М-во освіти і науки України, М-во культури України, Київ. Нац. ун-т культури і мистецтв. – Київ: Вид. центр КНУКіМ, 2017. – 373 с. – С. 343–356.

Політика спільної ідентичності: досвід Євросоюзу та можливості його використання Україною // Історичні та стратегічні імперативи модернізації провідних і транзитивних країн світу: збірник наукових праць / за заг. ред. О.В. Зернецької // Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2017. – 192 с. – С. 53–61.

System of values as a factor of society transformation: fundamental values and existential values (Система цінностей як чинник суспільної трансформації: цінності базові та екзистенційні) // Гілея: науковий вісник. – 2016. – Вип. 115. – С. 210–216.

Інформаційна безпека України в контексті європейських здобутків: досвід минулого і поточні завдання // Модернізація і безпека розвитку в умовах глобалізації. Збірник наукових праць / За загальною редакцією д.політ.н., проф. Зернецької О.В. // Державна установа «Ін-

ститутт всесвітньої історії НАН України». – К.: ДУ «Інститутт всесвітньої історії НАН України», 2016. – 195 с. – 101–115.

Ядерна безпека в глобалізованому світі: міфологізація проблеми (на прикладі аварій на АЕС у другій половині ХХ – початку ХХІ ст.) // Проблеми ядерної безпеки сучасного світу і Україна: збірник наукових праць / За заг. ред. д. і. н., проф. Кудряченка А. І. – К.: ДУ «Інститутт всесвітньої історії НАН України», 2016. – 140 с. – С. 24–40.

На шляху європейської консолідації: досягнення і втрати політики спільної ідентичності // Зовнішні справи. 2016. – № 10. – С. 26–31.

Туркменістан: особливий шлях чи неолеспотія? // Країни пострадянського простору в умовах формування багатополусного світу: історичні уроки і перспективи: збірник наукових праць / За заг. редакцією канд. іст. наук, доцента А. Г. Бульвінського; ДУ «Інститутт всесвітньої історії НАН України». – К.: ДУ «Інститутт всесвітньої історії НАН України», 2016. – 268 с. – С. 157–164.

Соціокультурні та правові засоби забезпечення національної злагоди в сучасній Індії // Віче. – жовтень 2016. – № 18. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/5278/>

Досвід забезпечення національної злагоди в Республіці Індія // Контраст. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kontrast.org.ua/news/2475.html>

Країни Центральної Європи і міжнародна безпека: спільне й відмінне в українському питанні // Науковий вісник Дипломатичної академії України. – 2015. – Вип. 2. – Ч. 2. Серія «Політичні науки». – С. 26–33.

Взаємодія міжнародних організацій і сучасних протестних рухів у країнах світу: загальні тенденції і перспективи // Актуальні проблеми всесвітньої історії: стратегії партнерства і співробітництва / за ред. к. і. н., доц. С. В. Толстова // Державна установа «Інститутт всесвітньої історії НАН України». – К.: ДУ «Інститутт всесвітньої історії НАН України», 2015. – 233 с. – С. 94–102.

Інформаційна безпека України в контексті європейських здобутків: досвід минулого і завдання на перспективу // Контраст. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kontrast.org.ua/news/2512.html>

Незалежний Туркменістан: специфіка власного шляху чи новий соціальний експеримент? // Цивілізаційні чинники світобудови: джерела походження, потенціал взаємодії та виміри конструктивізму (країни Азії та Африки): Збірник наукових праць / НАН України, ДУ «Інститутт всесвітньої історії НАН України»; редкол.: В. О. Швед, О. І. Лукаш, Н. Д. Городня та ін. – К., 2015. – 230 с. – С. 154–157.

Реактуалізація міфологічного мислення як складник модернізаційних процесів // «Третя хвиля» демократизації на теренах Євразії: досвід новітньої історії та виклики сучасності. Зб. наук. праць / За заг.

ред. д.філ.н., проф. Рудякова П.М. // ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: Вид-во «Фенікс», 2015. – 564 с. – С. 63–72.

Протестні рухи як сегмент громадянського суспільства й форма прямої демократії: світові тренди та український досвід // Віче. – 2015. – № 4. – С. 2–5.

Ціннісні трансформації європейського простору: між Першою і Другою світовими війнами // Перша світова війна: історичні долі держав і народів (до 100-річчя від початку Першої світової війни): збірник наукових праць. – К., 2015. – 252 с. – С. 191–202.

Громадянське суспільство в умовах трансформації системи цінностей // Віче. – 2014. – № 22. – С. 26–29.

Філософська антропологія Олеса Бердника: екзистенційні та постмодерністські інтенції // Українознавчий альманах. Вип. 16. – Київ, Мелітополь, 2014. – 322 с. – С. 42–47.

Сучасний стан вивчення української традиційної культури: ціннісний аспект // Традиційна народна культура українців: спадкоємність і новаторство: Народознавчі студії пам'яті В.Т. Скуратівського: зб.наук. праць. – К.: НАККіМ, 2014. – 412 с. – С. 24–30.

Протестні рухи та феномен «Майдану» в контексті розвитку громадянського суспільства в Україні // Трибуна. – 2014. – № 5–12. – С. 35–39.

Пошук орієнтирів у відношенні «Людина-світ»: від феноменології Гуссерля до постмодерну // На шляху до синтезу філософії, науки та релігії: матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції «Людина. Всесвіт. Абсолют. Класичний, некласичний, посткласичний та езотеричний підходи», 19–20 квітня 2013 р. / за ред. І.В. Карівця. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2013. – 200 с. – С. 183–193.

Громадянське суспільство як чинник націотворення: ретроспектива і перспектива // Історико-політичні студії: зб. наук. праць. – 2013. – № 1. – С. 121–130.

Полівалентність самоідентифікацій у добу глобалізації // Наукові записки. Серія «Культурологія». Матеріали VI Міжнародної наукової конференції «Культура в горизонті сталих і плінних ідентичностей» (12–13 квітня 2013 р., Острог). Частина 1. – Острог: Видавництво національного університету «Острозька академія», 2013. – Вип.11. – 432 с. – С. 12–26.

Громадянське суспільство в глобалізованому світі: трансформації і перспективи // Стратегії розвитку України (економіка, соціологія, право): наук. Журн. – 2013. – № 1. – 318 с. – С. 272–278.

Защита животных как моральная проблема и ее правовые аспекты в свете европейского опыта // Український часопис міжнародного права: Спецвипуск: Міжнародно-правові стандарти поводження з тваринами та їх захисту і практика України. – 2013. – С. 66–76.

Інший як проблема і як конституанта: ретроспектива і перспектива в контексті ідентифікацій // Проблеми самосвідомості у параметрах соціокультурної ідентичності (філософсько-культурологічний контекст): матер. II Міжнар. наук.-практ. сем. / відп. ред. С.С. Возняк. – Луцьк: Вежа-Друк, 2013. – 168 с. – С. 110–113.

Засади українського державотворення: інваріанти і варіативність ціннісних систем // Актуальні проблеми всесвітньої історії: аксіологічні та культурно-історичні засади державотворення: збірник наукових праць / за загальною редакцією д.і.н., проф. Кудряченка А.І. // Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: Вид-во «Фенікс», 2013. – 416 с. – С. 25–35.

Практика та результати зоозахисного руху в країнах ЦСЄ // Віче. – 2013. – № 20. – С. 11–16.

Інший як проблема в контексті ідентифікацій // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія: Філософські науки. – 2013. – № 27 (276). – 210 с. – С. 43–49.

Діалог культур: світовий досвід і український потенціал // Взаємодія культур і збереження розмаїття форм культурного самовираження в умовах глобалізації: XI Культурологічні читання пам'яті Володимира Подкопаєва. Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції [упорядники: М.М. Садовенко, З.О. Босик], Київ, 28–29 травня 2013 р. – К.: НАКККіМ, 2013. – 360 с. – С. 21–32.

Конфліктогенний потенціал політики мультикультуралізму: ідеологеми і реальність // Актуальні проблеми всесвітньої історії: конфлікти як складова міжнародних відносин / За загальною редакцією д.і.н., проф. Кудряченка А.І. // Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: Вид-во «Фенікс», 2013. – 310 с. – С. 18–34.

Перспективи громадянського суспільства в сучасному світі // Історичний досвід становлення інститутів громадянського суспільства в країнах Європи: збірник наукових праць. – К.: Фоліант, 2012. – 466 с. – С. 33–48.

Культурна політика в добу глобалізації: досвід об'єднаної Європи // Культурна політика у контексті полікультурного світу: Зб. матеріалів Всеукраїнської наук.-практ. конф., НАКККіМ–УЦКД, Київ, 29–30 вересня 2011 р.: у 2 ч. – К.: НАКККіМ, 2012. – Ч. 1. – 188 с. – С. 26–33.

Трансформації ідентичності у світі, що глобалізується // Наукові записки. Серія «Філософія». – Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія». – 2012. – Вип. 11. – 452 с. – С. 222–232.

Взаємозв'язок типів комунікації та систем цінностей в контексті проблеми мультикультуралізму: ретроспектива і перспектива // Діалог культур у просторі полікультурного світу: Зб. матеріалів наук.-теор. конф., Київ, 9–10 листопада 2012 р. – К.: НАКККіМ, 2012. – 224 с. – С. 200–209.

Феномен «Іншого» в структурі комунікації: проблема людини // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Серія: Філософські науки. – 2012. – Випуск 15. – С. 48–55.

Перспективи традиційних культур у сучасному світі в контексті «кризи мультикультуралізму» // Народознавчі студії пам'яті В.Т. Скуратівського: зб. наук. праць [редкол.: С.М. Садовенко – голова редкол., упор., відп. за вип.; З.О. Босик – упор., відп. ред.], Київ, 23–24 жовтня 2012 р. – К.: НАКККиМ, 2012. – 312 с. – С. 74–80.

Перспективи громадянського суспільства в сучасному світі // Історичний досвід становлення інститутів громадянського суспільства в країнах Європи: збірник наукових праць. – К.: Фоліант, 2012. – С. 33–48.

Типи комунікації та інтеграційні можливості суспільства // Сучасна українська політика. – Спецвипуск: Інтеграційні процеси в сучасному світі: регіональні виміри. – К.: Вид-во «Центр соціальних комунікацій», 2012. – 392 с. – С. 276–301.

Комунікативні зміни в глобалізованому світі: індивідуалізація проти уніфікації // Науковий вісник Дипломатичної академії України. Реструктуризація глобального простору: історичні імперативи та виклики. (спец. вип.). – 2012. – Вип. 18. – С. 151–157.

Громадянське суспільство в умовах трансформації системи цінностей: між демократизацією та дегуманізацією (на прикладі зоозахисних реалій України та Євросоюзу) // Віче. – 2012. – Вип. 22. – С. 26–29.

Нечисті в'язні чистої совісті // Народний депутат. – 2012. – № 81. – С. 36–38.

Культурний простір доби глобалізації: від персонажів до архетипів // Культурна політика у контексті етнокультурного різноманіття України. Зб. матеріалів Всеукраїнської наук.-практ. конф., Київ, 29–30 вересня 2010 р. – К.: НАКККиМ, 2011. – 320 с. – С. 35–39.

Ідеологія солідаризму: реанімація пройденого чи спроба «імплементатії» європейських цінностей в український ґрунт? // Сучасна українська політика. Спецвипуск: Україна як суб'єкт сучасних цивілізаційних процесів. – К.: Фенікс, 2011. – С. 203–218.

Національна ідентичність в Україні: ціннісно-світоглядне підґрунтя регіонального поділу // Україна між Росією та Європейським Союзом: пошук ідентичності: матер. Міжнар. наук. конф. (Київ, 19 травня 2011 р.). – К.: Київський педагогічний університет ім. Б. Грінченка, 2011. – С. 125–127.

Самоідентифікація українців: культурний і соціальний виміри // IX культурологічні читання пам'яті Володимира Подкопаєва «Концептуальні проблеми розвитку української культури у світлі підготовки і проведення Року культури в 2012 році як року культури та відродження музеїв в Україні»: міжнар. наук.-практич. конф. – К.: НАКККиМ,

2011. – С. 116–119; Народознавчі студії пам'яті Василя Скуратівського. Всеукраїнський семінар-практикум. Тернопіль-Київ, 16–19 листопада 2011 р. – К.: УЦКД, 2011. – 500 с. – С. 291–295.

Цивілізація і культура: контроверза чи спільний родовід? // Віче. – 2010. – № 22. – С. 6–9.

Культурний простір доби глобалізації: від персонажів до архетипів // Народознавчі студії пам'яті В.Т. Скуратівського «Традиційна культура українського народу в ХХІ столітті: стан та перспективи розвитку, проблеми державної підтримки»: Зб. Матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції та методичні рекомендації, Київ, 21–22 жовтня 2010 р. – К.: ТОВ Видавництво «Сталь», 2010. – 500 с. – С. 207–214.

Культура глобалізованого світу: на шляхах збереження плюралізму. Передмова до монографії З.О. Босик «Родинна обрядовість: трансформація та архетипові мотиви весільної обрядовості Середньої Наддніпрянщини». – К.: НАКККиМ, 2010. – 344 с. – С. 4–12.

Менталітет біологічних об'єктів: європейський досвід зоозахисту і українські реалії // Народний депутат. – 2009. – № 5. – С. 66–71.

Єдність мовно-культурного простору як чинник націєтворення // VI Культурологічні читання пам'яті Володимира Подкопаєва «Національний мовно-культурний простір в контексті глобалізаційних та євроінтеграційних процесів». – К.: ДАКККиМ, 2009. – 276 с. – С. 34–38.

Падіння Берлінського муру: семіотичні наслідки // Європейська перспектива. Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї. Спецвипуск. – К.: Український центр політичного менеджменту, 2009. – С. 80–88.

Європа на обрії: стан та перспективи співробітництва Україна – ЄС // Віче. – 2009. – № 16. – с. 12–13.

Безпритульне питання: пастка для України // Сучасність. – 2009. – № 3/4. – С. 246–257.

Культурна ідентифікація та самоідентифікація України в контексті європейських процесів // VII Культурологічні читання пам'яті Володимира Подкопаєва «Культурна трансформація сучасного українського суспільства». – К.: ДАКККиМ, 2009. – Ч. 2. – 300 с. – С. 146–152.

Геть батіг, хай живе пряник!: новий проект закону «Про національний культурний продукт» // Сучасність. – 2008. – № 9. – С. 76–82.

Національні культури в контексті глобалізації: особистісний вимір, традиції і новації // V Культурологічні читання пам'яті Володимира Подкопаєва: «Культурологічний дискурс сучасного світу: від національної ідеї до глобалізаційної цивілізації». – К.: Міленіум, 2007. – 400 с. – С. 317–321.

Моральний вимір мистецтва компромісів // Народний депутат. – 2007. – № 5. – С. 22–25.

Культурний хронотоп України як детермінанта її політичного ландшафту // Художньо-світний простір України в контексті новітньої історії: Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції, Київ, 22–23 листопада 2007 р. – К.: «Видавничий Дім Дмитра Бураго», 2007. – 352 с. – С. 103–109.

Українська ідея Олеся Бердника: всесвітній вимір // Бердник Олесь. Золоті Ворота: Поезія, публіцистика, інтерв'ю / Упоряд. та передм. Г. Бердник. – К.: Смолоскип, 2008. – 416 с. – С. 181–185; Матеріали міжнародної конференції «Всесвіт Олеся Бердника». – Житомир: Житомирський державний університет ім. І. Франка, 2007. – 51–56.

Тяжка хвороба адмінресурсу // Народний депутат. – 2006. – № 5 (6). – С. 28–31.

Володимир Соловйов: філософія versus богослов'я // Культура і сучасність: Альманах. – 2006. – № 2. – С. 19–26.

Агенти впливу і вплив агентів // Народний депутат. – 2006. – № 1. – С. 70–73.

Гендерний складник у філософії Володимира Соловйова // Sententiae: наукові праці Спільки дослідників модерної філософії (Паскалівського товариства). – [Вип.] XIV–XV (1–2/2006) / ВНТУ; редкол. І. Бичко [та ін.]. – Вінниця: Універсум-Вінниця, 2006. – 234 с. – С. 146–154.

Солідаризм за БЮТОм // Народний депутат. – 2006. – № 1. – С. 82–85.

Філософія Канта у контексті кризи раціональності // Вісн. Держ. акад. керів. кадрів культури і мистец. – 2006. – № 3. – С. 14–19.

Орвелл відпочиває // Народний депутат. – 2006. – № 4. – С. 48–53.

Концепт «творчої уяви» // Філософська думка. – 2006. – № 6. – С. 11–21.

Вибори-2006: вимір політичний і ...сакральний // Народний депутат. – 2006. – № 5. – С. 31–35.

Конститутивна роль аксіологем у формуванні особистості // Вісн. Держ. акад. керів. кадрів культури і мистец. – 2006. – № 4. – С. 13–19.

Спокуслива пропозиція від влади // Народний депутат. – 2006. – № 6. – С. 32–35.

Феномен сакрально-ціннісного та його роль у конституюванні людського буття // Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури. Збірник наукових праць. Випуск XVII. – К.: Міленіум, 2006. – 304 с. – С. 19–32.

Тринадцятий апостол української опозиції // Народний депутат. – 2006. – № 9. – С. 66–71.

«Інший» як конституента культурних світів сучасності // Україна – Світ: від культурної своєрідності до спорідненості культур. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції 25–26 травня 2006 р. – К.: УЦКД, 2006. – Частина 1. – 296 с. – С. 158–161.

Усі громадяни рівні. Але дехто ...рівніший // Народний депутат. – 2006. – № 10. – С. 30–33.

Онтологія Надлюдини: ніцшеанські мотиви у творчості Олеся Бердника // Філософія Ф. Ніцше і сучасність (До 160-річчя від дня народження) // Філософсько-антропологічні студії, 2005. – К.: Стілос, 2005. – 336 с. – С. 216–228.

Антропологічний потенціал філософії Маркса // Персонал. – 2005. – № 2. – С. 36–41.

Кантівські візії крізь призму сучасної філософії: проблема людино-мірности буття // Sententiae: зб. наук. пр. Спілки дослідників модерної філософії (Паскалівського товариства). Вип. 13 (2) / Вінницький нац. техн. ун-т, Український філос. фонд. – Вінниця: УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2005. – 289 с. – С. 92–102.

Світотворче слово Олеся Бердника // Сучасність. – 2005. – № 3. – С. 125–133.

Люстрація: полювання на відьом чи очищення? // Народний депутат. – 2005. – № 4 (5). – С. 64–66.

«Щось негаразд із самою консерваторією». Погляд на судово-правову реформу // Народний депутат. – 2005. – № 4 (5). – С. 64–66.

Конституційна реформа: приховані несподіванки // Народний депутат. – 2005. – № 5 (6). – С. 24–27.

Подвійні стандарти. Ігноруючи конституцію, ми її втрачаємо // Народний депутат. – 2005. – № 6–7 (7). – С. 8–11.

Дует політреформами й політкризи: торги з непередбачуваними наслідками // Народний депутат. – 2005. – № 9–10. – С. 88–91.

Нерідна донька влади // Народний депутат. – 2005. – № 9–10. – С. 92–95.

Феномен-ціннісного як джерело культурного буття людини // Духовна культура як домінанта українського життєтворення: Зб. Матеріалів Всеукр. Наук.-практ. конф., Київ, 22–23 грудня 2005 р. – К.: ДАККіМ, 2005. – Ч. 1. – 356 с. – С. 70–73.

«Антропологічна криза» як мода і як симптом // Вісник КНТУ. – 2004. – Вип. 6. – С. 28–36.

Револуція постмодерну і постмодерн революції: естетичний виток етичного // Світ у ситуації постмодерну: занепад культури чи зміна парадигм? – К.: МАУП-ГО «ІСПУ», 2004. – 268 с.

Криза раціональності як симптом кризи системности // Sententiae: зб. наук. пр. Спілки дослідників модерної філософії (Паскалівського товариства). № 1 / Вінницький нац. техн. ун-т; Укр. філософський фонд. – Вінниця: УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2004. – 321 с. – С. 17–26.

До джерел світоглядних трансформацій: сфери вітальності та ей-детики // Сучасність. – 2004. – № 3. – С. 92–96.

Містком філософської рефлексії // Філософська думка. – 2003. – № 1. – С. 156–160.

Елейський складник діаматівської матерії та сучасної об'єктивної реальності // Наукові записки. Релігієзнавство. Культурологія. Філософія / Збірник наукових праць Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. – 2003. – Вип. 12. – 242 с. – С. 23–29.

Логічний сонет декалогу // Мультиверсум. – 2003. – Вип. 32. – С. 131–137.

Свобода як джерело творчості // Матеріали міжнародної наукової конференції «Творчість у контексті розвитку людини». – К., 2003. – С. 27–28.

Від біполярності до мультиверсуму // Філософська думка. – 2003. – № 5. – С. 102–117.

Драма і триумф філософії Маркса // Наукові записки. Релігієзнавство. Культурологія. Філософія / Збірник наукових праць Національного педагогічного університету ім. Драгоманова. – 2003. – Вип. 13. – 152 с. – С. 34–48.

Постмодерн як симптом зміни епох // Матеріали Міжнародної наукової конференції «Сучасна картина світу і інтеграція наукового і позанаукового знання». – Суми, 2003. – С. 32–33.

Комунікація і свідомість: проблема «першородності» і відповідальності // Актуальні філософські та культурологічні проблеми сучасності. – 2003. – Вип. 12. – С. 26–31.

Аксіологеми як конститутивний чинник людського буття: від міфопростору архаїки до антропопросторів постмодерну // Матеріали Міжнародної наукової конференції «Міфологічний простір і час у сучасній культурі». – К.: Віпол, 2003. – 243 с. – С. 23–24 (у співавторстві з Г.М. Волинцевим).

Світоглядно-антропологічна основа космогонічних міфів народів світу // Мультиверсум. – 2002. – Вип. 31. – С. 140–150.

Онтологічна легітимація особи в культурі античності // Актуальні філософські та культурологічні проблеми сучасності. – Вип. 10. – К.: «Українська книга», 2002. – 320 с. – С. 256–262.

Вектори навчального процесу: від «гнозис» до «аксиос» // Матеріали міжнародної науково-методичної конференції «Актуальні проблеми виховання студентів, формування їх як особистостей у вищих закладах освіти». – К.: НУХТ, 2002. – С. 22–23.

Деконструкція духу чи розширення поля свободи? // Гуманітарне знання на порозі ХХІ століття. – К.: Стілос, 2002. – С. 8–11.

Комунікація-цінність-особистість // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Формування національних, загальнолюдських ціннісних орієнтацій студентської молоді». – К., 2002. – С. 121–124.

Від Космосу до Космосу // Імперія нерухомості. – 2002. – № 5. – С. 70–71.

Коммуникация и сознание: проблемы первичности // Материалы 1-й международной научной конференции «Методы современной коммуникации: проблемы теории и социальной практики». – М.: МГЛУ, 2002. – С. 59–60.

Вірую, тому що абсурдно! // Імперія нерухомості. – 2002. – № 2. – С. 68–69.

Волю, отже – творю // Імперія нерухомості. – 2002. – № 6. – С. 62–63.

Історія філософії як її шлях до власного світу // Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка (філософія, політологія). – К., 2003. – С. 67–68.

Гармонія, вимірювана алгеброю // Імперія нерухомості. – 2001. – № 1. – С. 56–57.

Ностальгія // Імперія нерухомості. – 2001. – № 1. – С. 6–7.

Знайти у змінному незмінне... // Імперія нерухомості. – 2001. – № 3. – С. 52–53.

Етнос, народ, нація... // Імперія нерухомості. – 2001. – № 3. – С. 7–8.

Хронофобія як симптом невиліковної хвороби діамату // Філософська думка. – 2000. – № 6. – С. 11–24.

Недїездатна законодавча влада: спадщина минулого чи сучасний витвір? // Універсум. – 2000. – № 3–4 (77–78). – С. 8–10. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://universum.lviv.ua/magazines/universum/2000/2/spad.html>

Доленосний 1999: QUO VADIS, Україно? // Сучасність. – 2000. – № 1. – С. 61–67.

Брама у вічність // Імперія нерухомості. – 2000. – № 1. – С. 41–45.

Спочатку було Слово // Імперія нерухомості. – 2000. – № 1. – С. 32–33.

Від хаосу до порядку // Імперія нерухомості. – 2000. – № 2. – С. 42–43.

Апокаліпсис всерйоз і надовго // Універсум. – 2000. – № 1–2 (75–76). – С. 5–6. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://universum.lviv.ua/magazines/universum/2000/1/apok.html>

Дім і характер // Імперія нерухомості. – 2000. – № 2. – С. 49–52.

Дитя часу й простору // Імперія нерухомості. – 2000. – № 3. – С. 47–51.

Казковий вибір українського богатиря: олігархія чи авторитаризм // Сучасність. – 2001. – № 7–8. – С. 86–101.

Топологія політичного простору України-1998: традиції і новації // Сучасність. – 1999. – № 3. – С. 68–79.

Вибір з превентивними заходами // Критика. – 1999. – № 3. – С. 5–7.

Політика розколу // Сучасність. – 1999. – № 3. – С. 6–9.

Вибори-99: диспозиція перед стартом // Сучасність. – 1999. – № 6. – С. 72–79.

Конфронтація рабів // Перехрестя. – 1999. – № 4. – С. 6–8.

Кучма всіх об'єднав // Критика. – 1999. – № 10. – С. 4–5.

Український вибір: між поганим і ще гіршим // Сучасність. – 1999. – № 3. – С. 6–9

Ейдос проти екзистенції // Сучасність. – 1999. – № 11. – С. 95–110.

Логіка виникнення і магія творення // Генеза. – 1998. – № 1–2. – С. 27–39.

Ігрове семінарське заняття з філософії як метод засвоєння архетипів хронотопу культури // Матеріали Всеукраїнської науково-методичної конференції «Інтенсифікація навчального процесу у вищих навчальних закладах шляхом використання комп'ютерної техніки, технічних засобів і методів активного навчання». – К.: УДУХТ, 1998. – С. 23–24

Сучасні політичні міфи в економіці України // Розбудова держави. – 1997. – № 2 – С. 3–7, № 3. – С. 3–8 (у співавторстві з Р.І. Ібрагімовим).

Незалежність чи самостійність? // Політика і час. – 1997. – № 1. – С. 40–45; 1997. – № 5–6. – С. 33–42 (у співавторстві з Р.І. Ібрагімовим).

Лібералізм чи націонал-демократизм? // Розбудова держави. – 1995. – № 12. – С. 19–21.

Метаморфози філософії: ідеологія, наука, гра... // Генеза. – 1996. – № 1 (4). – С. 24–38.

Умови й межі національного виховання // Матеріали Всеукраїнської науково-методичної конференції «Виховання студентів у технічному ВУЗі: методологічні засади, практика, перспективи». – К.: УДУХТ, 1996. – С. 284–285.

Роздуми над феноменом популізму в Україні // Розбудова держави. – 1995. – № 6. – С. 35–40.

Свободу конституції!, або дещо про стосунки одиничного і загального в контексті війни законопроектів // Розбудова держави. – 1995. – № 3. – С. 14–16.

Свобода як людський вимір всесвіту // Вісник Київського університету. Серія: Філософія. Психологія. Соціологія. Політологія. – К., 1994. – С. 107–113.

Самотність економічної людини та націонал-демократизм // Політологічні читання. – 1994. – Випуск 1. – С. 276–282.

До питання про співвідношення політичних дій та ідеологем // Українська ідея та українська держава. – 1994. – № 1. – С. 26–27.

Походження нації: культура чи економіка? // Республіканець. – 1994. – № 3–4. – С. 15–16.

Місце України в загальнолюдській спільності // Розбудова держави. – 1994. – № 6. – С. 58–63.

Національна еліта: проблеми культурного вибору // Національна еліта та проблеми її формування. – 1994. – С. 3–4.

Нація у чотирьох вимірах сучасної ідеології, або тоталітаризм і демократизм проти нації // Політологічні читання. – 1994. – Вип 2. – С. 279–286.

Самотність економічної людини і національно-культурне буття // Всеукраїнська науково-методична конференція «Українознавство в технічному ВУЗі: методологія, методика, перспективи». – К.: УДУХТ, 1994. – С. 64–65.

Проблема особистісного начала у різних типах соціальності // Світогляд і духовна творчість. – К.: Наукова думка, 1993. – 174 с. – С. 92–96.

Публікації, адресовані органам влади

Соціокультурні та правові засоби забезпечення національної злагоди в сучасній Індії (С. 44–47), Політика спільної європейської ідентичності і мультикультуралізм: можливості використання Україною досвіду Євросоюзу (С. 51–55 у співавторстві з В.В. Солошенко) // Європейська і світова практика досягнення консенсусу та національної єдності: алгоритм для України. Аналітична доповідь / А.І. Кудряченко (кер. авт. колективу) Т.О. Метельова, В.В. Солошенко. – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2017. – 82 с.

Підтримка ОГС міжнародними організаціями в Україні та постсоціалістичних країнах (С. 43–47 у співавторстві з І.І. Богдановичем), Протестні рухи та феномен «Майдану» в контексті розвитку громадянського суспільства в Україні (С. 59–64) // Роль міжнародних організацій у діяльності інститутів громадянського суспільства в Україні. Аналітична доповідь / А.І. Кудряченко (кер. авт. колективу), С.В. Толстов, Т.О. Метельова, В.В. Солошенко, Г.І. Зеленько [та ін.]. – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2015. – 88 с. – С. 59–65.

Історична еволюція відносин «особа-суспільство-держава» на європейському континенті (С. 7–9), Ціннісні імперативи взаємовідносин «особа-суспільство-держава» в країнах ЦСЄ (С. 13–15) // Формування взаємовідносин «особа-суспільство-держава» в країнах Центрально-Східної Європи. Досвід для України. Аналітична доповідь / А.І. Кудряченко, І.С. Піляєв, Г.І. Калінічева [та ін.]. – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2014. – 56 с.

Дослідження трансформації культурних практик та споживання культурних товарів та послуг. Аналітична записка, 2012. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: culturalstudies.in.ua/zv_2004_6.php (у співавторстві з М.В. Стріхою та М.Ю. Рябчуком).

Інтернет (Розділ 5.7., С. 96–99) // Культурна політика в Україні. Аналітичний огляд.: Підготовлений у рамках участі України в програмі оглядів національних культурних політик Ради Європи // Український центр культурних досліджень; ред.-упор.: О. Гриценко. – К.: УЦКД, 2007. – 160 с. – С. 96–99.

Наукове і літературне редагування

Європейська і світова практика досягнення консенсусу та національної єдності: алгоритм для України. Аналітична доповідь / А.І. Кудряченко (кер. авт. колективу), Т.О. Метельова, В.В. Солошенко. – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – 82 с.

Роль міжнародних організацій у діяльності інститутів громадянського суспільства в Україні. Аналітична доповідь / А.І. Кудряченко (кер. авт. колективу), С.В. Толстов, Т.О. Метельова, В.В. Солошенко, Г.І. Зеленько [та ін.]. – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2015. – 88 с.

«Третя хвиля» демократизації на теренах Євразії: досвід новітньої історії та виклики сучасності. Зб. наук. праць / За заг. ред. д.філ.н., проф. Рудякова П.М. // ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: Вид-во «Фенікс», 2015. – 564 с.

Волошин О.А. Політика Росії щодо Співдружності Незалежних Держав // Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К., 2014. – 220 с.

Сучасні європейські культурно-історичні цінності в контексті викликів глобалізації: моногр. / керівник авторського колективу і науковий редактор доктор історичних наук, професор А.І. Кудряченко, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: Фенікс, 2014. – 444 с.

Давидович Л.Я. Політика республіки Індія щодо країн пострадянського простору (1991–2004 рр.): [монографія] / Л.Я. Давидович; Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України». – Тернопіль: Підручники і посібники, 2013. – 192 с.

Історія журналістики країн світу (XVII–XX ст.): підруч. для студентів ВНЗів / Ігор Володимирович Срібняк, Держ. установа «Ін-т всесвітньої історії НАН України», Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка; Наук. ред. Т.О. Метельова. – К.: Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, 2013. – 261 с.

Україна в Європі: контекст міжнародних відносин: колективна монографія / за редакцією доктора історичних наук, професора А.І. Кудряченка // Інститут європейських досліджень НАН України. – К.: Фенікс, 2011. – 623 с.

Культурно-цивілізаційний простір Європи і Україна: особливості становлення та тенденції розвитку: колективна монографія / керівник авторського колективу і науковий редактор – доктор історичних наук, професор А.І. Кудряченко // Інститут європейських досліджень НАН України. – К.: Університет «Україна», 2010. – 405 с.

Дюркгайм Е. Первісні форми релігійного життя: тотемна система в Австралії / Е. Дюркгайм; пер. з фр. Г. Філіпчук, З. Борисюк; наук. ред. Т. Метельова. – К.: Юніверс, 2002. – 424 с.

СПИСОК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

**заступника директора з науково-організаційної роботи
та загальних питань ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»
БОГДАНОВИЧА ІВАНА ІВАНОВИЧА**

Сфера наукових інтересів: соціально-економічні, цивілізаційні аспекти трансформацій у пострадянських країнах, геополітичні перетворення в сучасній Європі, міжнародне військово-технічне співробітництво, світовий ринок та економіка озброєнь.

Розділи в колективних монографіях

Головні виміри відносин України з сусідніми державами-членами СНД // Україна в Європі: контекст міжнародних відносин: Монографія / Кер. авт. кол. і наук. ред. доктор історичних наук, професор А.І. Кудряченко; НАН України, Інститут європейських досліджень – К.: Фенікс, 2011. – 632 с. – С. 356–382.

Проблеми стимулювання науково-технічної кооперації України і ЄС // Країни Центрально-Східної Європи в умовах глобалізації: історико-методологічний, політико-правовий та економічний аспекти. Монографія / За ред. Є.В. Бевзюка, О.О. Гріна. – Ужгород: Вид. Закарпатського ДУ, 2010. – 368 с. – С. 176–184.

Україна і становлення об'єднаної Європи: геоекономічний аспект / Культурно-цивілізаційний простір Європи і Україна: особливості становлення та сучасні тенденції розвитку / За заг. редакцією А.І. Кудряченка // Колективна монографія. – Інститут європейських досліджень НАН України. – К.: Університет «Україна», 2010. – 405 с. – С. 275–287.

Економічні виміри євроінтеграції України // Україна в Європі: пошуки спільного майбутнього / Заг. ред. доктора історичних наук, професора А.І. Кудряченка. – К.: Фенікс, 2009. – 544 с. – С. 351–360.

Статті

Республіка Білорусь: позиціонування між Сходом та Заходом // Країни пострадянського простору в умовах формування багатополюсного світу: історичні уроки та перспективи: збірник наукових праць / за заг. ред. канд. іст. наук, доцента А.Г. Бульвінського; ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – 268 с. – С. 209–223.

Соціально-економічні перетворення як платформа суспільно-політичної модернізації в Республіці Білорусь // «Третя хвиля» демократизації на теренах Євразії: досвід новітньої історії та виклики сучасності. Збірник наукових праць / За загальною редакцією д.філ.н., проф. Рудякова П.М. // Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: Вид-во «Фенікс», 2015. – 561 с. – С. 379–392.

Міждержавний союз Білорусь-Росія: здобутки, тенденції, перспективи // Актуальні проблеми всесвітньої історії: стратегії партнерства і співробітництва в міжнародних відносинах. Збірник наукових праць / За редакцією кандидата історичних наук, доцента С.В. Толстова // Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2015. – 233 с. – С. 208–217.

Економічна безпека пострадянських республік. // Актуальні проблеми всесвітньої історії: конфлікти як складова міжнародних відносин. Збірник наукових праць / За ред. доктора історичних наук, професора А.І. Кудряченка; Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: Фенікс, 2014. – 310 с. – С. 211–222.

Практика громадських ініціатив у Республіці Білорусь // Історичний досвід становлення інститутів громадянського суспільства в країнах Європи: збірник наукових праць / За загальною редакцією д. і. н., проф. Кудряченка А.І. // Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: Фоліант, 2012. – 466 с. – С. 417–438.

Зовнішньоекономічні чинники євроінтеграції України // Віче. – 2010. – № 20. – С. 5–8.

Модерн і Постмодерн – парадигми розвитку України // Віче. – 2009. – № 18. – С. 2–4.

Можливості інновацій управління людськими ресурсами у забезпеченні конкурентних позицій країни // Збірник наукових праць. Інститут європейських досліджень НАН України. – 2008. – № 3. – 305 с. – С. 164–172.

Професійна орієнтація і формування кадрового потенціалу науки // Зайнятість та ринок праці: Міжвідомчий науковий збірник НЦ ЗРП. – 1997. – № 5. – С. 84–91.

Кризові явища в зайнятості та використанні кадрового потенціалу науки // Зайнятість та ринок праці: Міжвідомчий науковий збірник НЦ ЗРП. – 1997. – № 3. – С. 128–135.

Деякі питання регулювання регіональних ринків праці // Зайнятість та ринок праці: Міжвідомчий науковий збірник НЦ ЗРП. – 1996. – № 4. – С. 61–68.

Інтелектуальна міграція та зайнятість у науковій сфері України // Зайнятість та ринок праці: Міжвідомчий науковий збірник НЦ ЗРП. – 1995. – № 3. – С. 112–119.

Некоторые вопросы участия специалистов НАН Украины в международных научных исследованиях // Матер. 2 межд. Конгресса украинских экономистов. Институт проблем рынка. – Одесса, 1994. – № 4. – С. 92–97.

Пріоритети підготовки науково-дослідницьких кадрів // Зайнятість та ринок праці: Міжвідомчий науковий збірник НЦ ЗРП. – 1994. – № 3. – С. 37–44.

Публікації, адресовані органам влади

Підтримка ОГС міжнародними організаціями в Україні та постсоціалістичних країнах // Роль міжнародних організацій у діяльності інститутів громадянського суспільства в Україні. Аналітична доповідь / А.І. Кудряченко (кер. авт. колективу), С.В. Толстов, Т.О. Метельова, В.В. Солошенко, Г.І. Зеленько [та ін.]. – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2015. – 88 с. – С. 43–47 (у співавторстві з Т.О. Метельовою).

СПИСОК НАУКОВИХ ПРАЦЬ**ученого секретаря ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»
СОЛОШЕНКО ВІКТОРІЇ ВІТАЛІЇВНИ**

Сфера наукових інтересів – історія та культурна політика Німеччини, проблеми реституції, гендерні студії, історія німецької меншини в Україні. Фахівець у галузі українсько-німецьких відносин (друга половина ХХ – початок ХХІ ст.).

Розділи в колективних монографіях

Опыт возвращения, защиты и сохранения культурных ценностей: немецкий дискурс // Методология исследований политического дискурса: актуальные проблемы содержательного анализа общественно-политических текстов. – Вып. 7. – Монография. Дискурсы рефлексии и рефлексия как дискус. – Минск: «РИВШ», 2017. – 206 с. – С. 179–188.

Європейські інтеграційні процеси: науковий дискурс // Міжнародні регіональні процеси та зовнішньополітичні пріоритети України: Монографія / Заг. ред. професорів С. Шергіна, В. Космини, Л. Чекаленко. – К.: Дипломатична академія України при МЗС України, 2017. – 420 с. – С. 3–22 (у співавторстві з Л.Д. Чекаленко).

Гендерна політика – складова цінностей об'єднаної Європи (С. 258–286), Особливості мультикультурного розвитку країн Західної Європи (С. 387–404) / Сучасні європейські культурно-історичні цінності в контексті викликів глобалізації: моногр. / керівник авторського колективу і науковий редактор доктор історичних наук, професор А.І. Кудряченко, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: Фенікс, 2014. – 444 с.

Souveränisierung der Völker Russlands und zwischenstaatliche Beziehungen zwischen der Ukrainischen Volksrepublik und Finnland // Loyalität, Legitimität, Legalität. Zerfalls-Separations- und Souveränisierungsprozesse in Ostmittel- und Osteuropa 1914–1921. Hg. von Alfred Eisfeld und Konrad Maier, Wiesbaden, 2014. – S. 86–94.

Еволюція політики Євросоюзу щодо України // Україна в Європі: контекст міжнародних відносин / За ред. д. іст. н., проф. Кудрячен-

ка А.І. (у співавторстві з В.В. Копійкою, Т.І. Шинкаренко). – К.: Фенікс, 2011. – 632 с. – С. 585–602.

Україна і Європа: виміри науково-технічної співпраці // Віче (ювілейне видання до 70-річчя першого ректора Київського славістичного університету проф. Алексеєва Ю.М.). – К.: ВПК «Експрес-Поліграф», 2011. – С. 130–149.

Співпраця України з Європейським Співтовариством у науково-технічній сфері // Культурно-цивілізаційний простір Європи і Україна: особливості становлення та сучасні тенденції розвитку: колективна монографія / За ред. д. іст. н., проф. Кудряченка А.І. / ІЄД НАН України. – К.: Університет «Україна», 2010. – 405 с. – С. 288–306.

Підтримка Німеччиною євроінтеграційних прагнень України // Україна в Європі: пошуки спільного майбутнього / За ред. д. іст. н., проф. Кудряченка А.І., ІЄД НАНУ – К.: Фенікс, 2009. – 544 с. – С. 331–347.

Статті в енциклопедіях, енциклопедичних словниках, довідниках

Нідерланди (С. 302–322), Німеччина (С. 323–360 у співавторстві з А.І. Кудряченком) // Країни світу і Україна. Енциклопедія: В 5 т. / Редкол.: А.І. Кудряченко (голова) та ін.; науковий редактор 1-го тому А.Г. Бульвінський. – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2017. – Т. 1: Північна Європа. Західна Європа. Південна Європа. – 564 с.

Stanislau – Ivano-Frankivsk – Ivano-Frankovsk // Online-Lexikon zur Kultur und Geschichte der Deutschen im östlichen Europa, 2017 (у співавторстві з Prof. Dr. Matthias Weber). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ome-lexikon.uni-oldenburg.de/p45953>. (Stand 8.02.2017).

Наукова концептуалізація євроінтеграційного курсу України // Енциклопедії «Політична наука в Україні». II том – К., ІПЕНД ім. І.Ф. Курача НАНУ, 2016. – С. 675–687 (у співавторстві з Л.Д. Чекаленко).

Kiew/Kyjiv // Online-Lexikon zur Kultur und Geschichte der Deutschen im östlichen Europa, 2014. Europa URL: ome-lexikon.uni-oldenburg.de/p32288 (Stand 10.06.2014) (у співавторстві з Prof. Dr. Matthias Weber).

Асоціація європейських прикордонних регіонів // Українська дипломатична енциклопедія у 5-ти томах. – Том І. – Харків: Фоліо, 2013. – 526 с. – С. 137–138.

Єврорегіон «Ярославна» (С. 262), Єврорегіон «Дніпро» (С. 256–257) // Українська дипломатична енциклопедія у 5 томах. – Том II. – Харків: Фоліо, 2013.

Міжпарламентське співробітництво Верховної Ради України з ЄС // Українська дипломатична енциклопедія у 5 томах. – Том III. – Харків: Фоліо, 2013. – С. 359–360.

Світовий економічний форум (СЕФ) (С. 656) Мирного співіснування політика (С. 448–449), Нейтралітет (С. 495) // Політична енциклопе-

дія / Редкол: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. – К.: Парламентське видавництво, 2011. – 808 с. (у співавторстві з В. Константиновим).

Методичні розробки

Історія країни, мова якої вивчається (історія Німеччини). Навчально-методичний комплекс. – К.: КСУ, 2011. – 32 с.

Історія країни, мова якої вивчається (історія Англії). Навчально-методичний комплекс. – К.: КСУ, 2011. – 22 с.

Історія СРСР. Навчально-методичний комплекс. – К.: КСУ, 2011. – 38 с.

Історія Росії. Навчально-методичний комплекс. – К.: КСУ, 2011. – 32 с.

Методичні рекомендації до написання курсових робіт. Методична розробка. – К.: КСУ, 2011. – 10 с.

Статті

Складові демократичної консолідації Німеччини й Австрії повоєнних десятиліть та захист ними національних культурних цінностей // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України. – 2017. – № 3 (89). – С. 218–239 (у співавторстві з А.І. Кудряченком).

Розсекречені архіви аукціонного будинку «Адольф Вейнмюллер» // Проблеми всесвітньої історії: науковий журнал. – 2017. – № 1 (3). – С. 199–211.

Подолання наслідків націонал-соціалізму // Зовнішні справи. – 2016. – № 8. – С. 28–34.

Проблема захисту і збереження культурних цінностей у Німеччині: нові ініціативи // Зовнішні справи. – 2016. – № 7. – С. 40–43.

Захист культурних цінностей у світлі нового закону ФРН 2016 року. // Проблеми всесвітньої історії. – 2016. – № 1. – С. 79–108.

Переміщені або втрачені культурні цінності: нові виміри розв'язання проблеми у ФРН // Європейські історичні студії: Науковий журнал. Електронне видання. – 2016. – № 5. – С. 112–123. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eustudies.history.knu.ua/>

Мультикультурний розвиток як складова міжнаціонального консенсусу ФРН // Трибуна. – 2016. – № 3. – С. 23–26.

Überleben in Trümmern – Kriegsalltag von Frauen und Kindern in der Ukraine heute // Krieg kerbt Frauen und Kinderseelen. OZ Osteuropa Zentrum. Berlin, 2016. – S. 157–172.

Діяльність європейських неурядових організацій в Україні // Віче – 2015. – № 2 (382). – С. 11–15.

Історичне значення Ялтинської конференції // Ялтинська конференція «Великої трійки» 1945 р. і еволюція міжнародних відносин у ХХ–ХХІ ст. Зб. наук. праць / За ред. д.і.н., проф. Кудряченка А.І. – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – С. 25–47.

Особливості мультикультурного розвитку Федеративної Республіки Німеччина // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – 2015. – Вип. 42. – С. 287–291.

Роль колективної пам'яті про Першу світову війну у країнах Східної Європи (на прикладі України та Росії) // Перша світова війна: історичні долі держав і народів (до 100-річчя від початку Першої світової війни): збірник наукових праць. / За загальною редакцією д.і.н., проф. Кудряченка А.І. // Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України, 2015. – 352 с. – С. 280–289.

Роль німецьких неурядових організацій у розбудові демократії в Україні // «Третя хвиля» демократизації на теренах Євразії: досвід новітньої історії та виклики сучасності. Збірник наукових праць / За загальною редакцією д.філ.н., проф. Рудякова П.М. // Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: вид-во «Фенікс», 2015. – 564 с. – С. 259–267.

Дослідження щодо походження втрачених культурних цінностей (досвід Федеративної Республіки Німеччина) // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – 2015. – Вип. 44. – Т. 2. – С. 119–123.

Східноєвропейська політика Федеративної Республіки Німеччина на початку ХХІ століття // Актуальні проблеми соціально-гуманітарних наук. Матеріали четвертої всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю. (м. Дніпропетровськ, 15 липня 2014 р.). – Дніпропетровськ: ТОВ «Інновація», 2014. – Частина II. – С. 39–42.

Die Rolle der Universitäten Universität von Heiligen Wladimir und Mohyla Akademie in Kiew Ende 19. – erste Hälfte des 20 Jahrhunderts beim Wissenstransfer // Wissenstransfer und urbaner Raum. Formate, Modi und Akteure des Wissenstransfers in den Städten Ostmittels und Osteuropas. Exposés der Teilnehmer/innen. Internationale und interdisziplinäre Frühjahrssakademie des Herder-Instituts (Marburg, 4–7 März 2014). – S. 15.

Medialisierung des Konflikts zwischen Russland und der Ukraine // Medialisierung von sozialer Konflikte. Justus Liebig Universität Giessen. – 2014. – S. 27–28.

Freiheitsbestrebungen und neue Perspektiven Ein Überblick über die Auswanderung der Russlanddeutschen nach Südamerika // Sammelband «Auf nach Übersee! Deutsche Auswanderung aus dem Östlichen Europa». Jahrbuch für deutsche und osteuropäische Volkskunde. Waxmann Verlag GmbH, Münster, New York, München, Berlin, 2013. – 255 s. – S. 39–47.

Україна и украинцы в Отечественной войне 1812 года // Вітчизняна війна 1812 року в контексті поступу всесвітньої історії: зб. наук. пр. / Держ. установа «Ін-т всесвітньої історії НАН України»; Заг. ред. А.І. Кудряченко; Відп. ред. Я.О. Чорногор. – К.: Фенікс, 2013. – 242 с. – С. 185–196.

Практика дотримання засад гендерної рівності у країнах ЦСЄ як чинник демократизації суспільства // Віче. – 2013. – № 20 (353). – С. 23–26.

З історії розвитку архівної справи у Федеративній Республіці Німеччина (на прикладі діяльності Федерального архіву м. Кобленц) // Міжнародна науково-практична конференція «Інформаційно-документальні комунікації в глобалізованому суспільстві». 21–22 березня 2013. – К.: Національний авіаційний університет, 2013. – С. 87–89.

Мультикультуралізм в Німеччині – сучасний стан проблеми // Актуальні проблеми всесвітньої історії: аксіологічні та культурно-історичні засади державотворення: збірник наукових праць / За загальною редакцією д.і.н., проф. Кудряченка А.І. / Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: Вид-во «Фенікс», 2013. – 416 с. – С. 205–214.

Виклики політиці інтеграції та мультикультуралізму в країнах Європи // Науковий Вісник Дипломатичної академії України. Зовнішня політика і дипломатія: традиції, тренди, досвід. «Серія історія». – 2013. – Частина І. – Випуск. 20. – С. 38–44.

Украина в Отечественной войне 1812 года // Молодежь и наука: реальность и будущее: Материалы VI Международной научно-практической конференции / Редкол.: Т.Н. Рябченко, Е.И. Бурьянова: в 2 томах. Том I: Исторические науки, Философские науки, Филологические науки, Педагогические науки, Психологические науки, Социологические науки, Политические науки, Культурология. – Невинномысск: НИЭУП, 2013. – С. 282–284.

Проблема інтеграції мігрантів в країнах Західної Європи // Сборник научных материалов II Международной конференции «Современный мир: проблемы и перспективы». 20–21 апреля 2012. – Чернигов: КСУ. – С. 57–60.

Проблема інтеграції мігрантів в німецьке суспільство // Придніпровські соціально-гуманітарні читання: Матеріали Запорізької сесії I Всеукраїнської науково-практичної конференції (Запоріжжя, 11 квітня 2012 р.) у 4-х частинах. – Дніпропетровськ: ТОВ «Інновація», 2012. – Ч. 3. – С. 95–97.

Німецькі засоби масової інформації як важлива складова громадянського суспільства // Актуальні проблеми всесвітньої історії: аксіологічні засади державотворення. Матеріали Міжнародної наукової конференції (21 листопада 2012 р.). – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2013. – С. 113–118.

Сотрудничество Федеративной Республики Германия со странами Вышеградской четверки (на примере отношений с Чехией) // Придніпровські соціально-гуманітарні читання: Матеріали Кіровоградської сесії Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Кіровоград,

15 червня 2012 р.): у 2-х частинах. – Д.: ТОВ «Інновація», 2012. – Ч. 1. – 168 с. – С. 72–74.

Гендерна політика об'єднаної Німеччини: сучасний стан проблеми // Віче. – 2012. – № 24. – С. 12–15.

Мультикультуралізм у Німеччині – сучасний стан проблеми. // Слов'янські культури в європейському гуманітарному просторі / Матеріали Міжнародної наукової конференції, присвяченої XX річниці незалежності України (Карлові Вари, Чехія 20–22 жовтня 2011 р.) / за загал. ред. Алексєєва Ю.М. – К.: ТОВ «УВПК» «Екс Об», 2012. – С. 139–148.

Становлення та розвиток громадянського суспільства у Федеративній Республіці Німеччина // Придніпровські суцільно-гуманітарні читання: Матеріали Бердянської сесії Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Бердянськ, 22 вересня 2012 р.) у 5 частинах. – Д.: ТОВ «Інновація», 2012. – Ч. 4. – 242 с. – С. 70–73.

Мультикультурная Германия – проблема взаимоотношений с мигрантским сообществом // Молодежь и наука: реальность и будущее. Материалы Международной научно-практической конференции. История. Культурология. Политология. Т. I. – Невинномысск: НИЭУП, 2012. – С. 69–73.

Єврорегіони Німеччини як локомотиви регіоналізму в Європі. // Сучасна українська політика. – Спецвипуск: Інтеграційні процеси в сучасному світі: регіональні виміри. – К.: Вид-во «Центр соціальних комунікацій», 2012. – 392 с. – С. 154–163.

«Сприяюча держава» та громадянське суспільство як основні складові діючої демократії в Німеччині // Історичний досвід становлення інститутів громадянського суспільства в країнах Європи: збірник наукових праць / За загальною редакцією д.і.н, проф. Кудряченка А.І. // Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: Фоліант, 2012. – 466 с. – С. 209–224.

Співробітництво Федеративної Республіки Німеччини з країнами Вишеградської четвірки (на прикладі відносин із Чехією та Словаччиною) // Університет. – 2011. – № 5. – С. 41–54.

Науково-технічне та інноваційне співробітництво України з країнами Європи // Слов'янський вісник: збірник наукових праць. Серія «Історичні та політичні науки», 2011. – Випуск 11. – С. 118–121.

Культурне співробітництво України й Німеччини на рубежі XX–XXI століття (на прикладі діяльності Гете-Інституту) // Сучасна Українська політика. Спецвипуск. Україна як суб'єкт сучасних цивілізаційних процесів. – К.: 2011. – С. 328–324.

Проблема мультикультуралізма в Німеччині: современное состояние. Международная научная конференция «Мультикультуралізм в полиэтнических обществах: проблемы изучения и преподавания

в России и Европе. Москва, Российская Федерация (2–3 ноября 2011 г.). Институт всеобщей истории Российской академии наук. (Москва). [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.igh.ru/>

Євроінтеграційний курс України: на прикладі відносин України й об'єднаної Німеччини // Університет. – 2010. – № 6. – С. 57–72.

Ялтинська 1945 р. міжнародна конференція та її історичне значення. Матеріали міжнародної наукової конференції. «Ялтинская система и современный мировой порядок: проблемы глобальной и региональной безопасности» (Крым, Ялта, Ливадийский дворец-музей, февраль 2010). – С. 298–305.

Українсько-німецьке співробітництво: політичний аспект (кінець ХХ – початок ХХІ століття) // Материалы международной научной конференции. «Современный мировой порядок и интеграционные процессы на постсоветском пространстве» (Крым, Ялта. Ливадийский дворец-музей. 5–9 февраля 2008). – С. 85–95.

Українсько-німецькі відносини в кінці ХХ – на початку ХХІ ст.: історіографічний та джерелознавчий аналіз проблеми // Вісник КСУ. Серія: Історія. – 2008. – № 38. – С. 218–226.

Діяльність німецьких урядових та неурядових організацій в Україні // Вісник Київського славістичного університету. Серія: Філологія. – 2006. – № 9. – С. 97–105.

Знання мови – корисна інвестиція в майбутнє // Університет. – 2006. – № 4. – С. 65–71.

Діяльність Гете-Інституту в Україні у 90-ті роки ХХ століття // Актуальні проблеми слов'язознавства. – 2004. – Ч. 1. – С. 299–304.

Українсько-німецьке співробітництво в галузі освіти (90-ті роки ХХ століття) // Рідна школа. – 2003. – № 10 – С. 58–60.

Україна – Німеччина: становлення і розвиток політичних відносин у 90-ті рр. ХХ ст. // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія. 2001. – № 52. – С. 69–73.

Німецькі інвестиції в економіку України в 90-ті рр. ХХ ст. // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія. – 2001. – № 59–60. – С. 105–107.

Науково-технічне та гуманітарне співробітництво України й Німеччини в 90-ті рр. ХХ ст. // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія. – 2000. – № 47. – С. 50–53.

Україна – Німеччина: науково-освітнє співробітництво у 90-х роках ХХ століття // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія. – К. 2000. – № 51. – С. 4–6.

Україна – Німеччина: співпраця в економічній сфері в 90-х роках ХХ століття // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія. – 1999. – № 42. – С. 68–71.

Публікації, адресовані органам влади

Політика спільної європейської ідентичності і мультикультуралізм: можливості використання Україною досвіду Євросоюзу (С. 51–55 у співавторстві з Т.О. Метельовою), Проблема повернення культурних цінностей: досвід для України (57–62) // Європейська і світова практика досягнення консенсусу та національної єдності: алгоритм для України. Аналітична доповідь / Кудряченко А.І., Метельова Т.О., Солошенко В.В. – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2017. – 82 с.

Роль міжнародних (європейських) організацій у розбудові демократії в Україні в контексті підтримки інституцій громадянського суспільства // Роль міжнародних організацій у діяльності інститутів громадянського суспільства в Україні: аналітична доповідь / А.І. Кудряченко, С.В. Толстов, Т.О. Метельова, В.В. Солошенко та ін. – К.: ДУ «Ін-т всесвітньої історії НАН України», 2015. – 88 с. – С. 65–69.

Практика проведення референдумів як форми прямої демократії в країнах ЦСЄ // Формування взаємовідносин «особа – суспільство – держава» в країнах Центрально-Східної Європи: досвід для України: аналітична доповідь / А.І. Кудряченко, І.С. Піляєв, Г.І. Калінічева. – К.: ДУ «Ін-т всесвіт. історії НАН України», 2014. – 56 с. – С. 16–22 (у співавторстві з А.І. Кудряченком).

Наукове і літературне редагування:

Європейська і світова практика досягнення консенсусу та національної єдності: алгоритм для України. Аналітична доповідь / Кудряченко А.І., Метельова Т.О., Солошенко В.В. – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2017. – 82 с.

Роль міжнародних організацій у діяльності інститутів громадянського суспільства в Україні: аналітична доповідь / А.І. Кудряченко, С.В. Толстов, Т.О. Метельова, В.В. Солошенко та ін. – К.: ДУ «Ін-т всесвітньої історії НАН України», 2015. – 88 с.

Перша світова війна: історичні долі держав і народів (до 100-річчя від початку Першої світової війни): збірник наукових праць / За загальною редакцією д. і. н., проф. Кудряченка А.І. / Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2015. – 352 с.

Актуальні проблеми всесвітньої історії: аксіологічні та культурно-історичні засади державотворення: збірник наукових праць / За загальною редакцією д. і. н., проф. Кудряченка А.І. / Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: Вид-во «Фенікс», 2013. – 416 с.

ВІДДІЛ ТЕОРІЇ ТА МЕТОДОЛОГІЇ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ

Відділ заснований 2014 року.

Напрями наукових досліджень відділу:

- Теорія історичного пізнання і методологія дослідження всесвітньої історії;
- Теоретичні проблеми всесвітньо-історичного процесу і філософія історії;
- Історія країн світу та всесвітня історія;
- Теорія та історія міжнародних відносин;
- Система міжнародних відносин в контексті планетарних викликів;
- Цивілізаційні зрушення та конкуруючі версії прогресу сучасності;
- Світовий культурно-цивілізаційний розвиток;
- Актуальні проблеми міжнародної безпеки.

Тематика наукових досліджень відділу охоплює загальнотеоретичні та методологічні засади дослідження всесвітньої історії, вивчення історії різних країн світу в контексті всесвітньої історії, осягнення всесвітньо-історичного процесу і проблем філософії історії, комплексний аналіз історичних витоків та факторів становлення сучасної системи міжнародних відносин, виокремлення нагальних загроз для міжнародної безпеки та викликів національній безпеці України.

Тематика НДР на 2015–2017 рр.:**«Політичні проблеми міжнародної безпеки у сфері протидії розповсюдженню ядерної зброї».**

Співробітниками відділу розроблено теоретико-методологічні засади дослідження проблем війни та миру; проведено компаративний аналіз базових теоретичних засад та еволюції доктрини ядерного стримування (containment, deterrence), виявлено особливості її застосування в сучасних міжнародних відносинах; узагальнено західну, радянську і вітчизняну історіографію щодо нерозповсюдження ядерної зброї.

Досліджено поняття, зміст та особливості міжнародної безпеки на початку ХХІ століття; охарактеризовано загальні політичні проблеми ядерної безпеки сучасного світу. Визначено три базові парадигми теоретичної рефлексії поширення ядерної зброї: «нерозповсюдження і міжнародного контролю», «пацифістська» та «універсального стримування».

Доведено, що переважна більшість наукових досліджень з ядерної тематики та всі міжнародні угоди у сфері ядерних технологій створені у відповідності до основних положень доктрини «нерозповсюдження і міжнародного контролю». Згідно з нею, принципова відмінність ядерної зброї від інших різновидів бойових засобів як такої, що загрожує знищенню усьому людству, призводить і до необхідності її зосередження лише в руках «відповідальних» членів міжнародної спільноти й встановлення суворого міжнародного контролю над ядерними технологіями. Створення ООН та міжнародні гарантії безпеки роблять самостійне отримання ядерної зброї для відповідальних членів світової спільноти непотрібним, небажаним і, навіть, шкідливим.

З'ясовано, що така парадигма була розроблена в США після Другої світової війни як теоретичне обґрунтування збереження американської ядерної монополії на ядерну зброю. Прагнучи структурувати свою гегемонію на міжнародній арені шляхом створення нових інститутів, Сполучені Штати в той історичний період намагалися сформулювати відповідний політичний, економічний, військово-стратегічний, юридичний та ідеологічний рамковий каркас «нового світового порядку». Наголошується, що впровадження доктрини «нерозповсюдження і міжнародного контролю» зустріло спротив з боку інших великих держав (СРСР, Велика Британія, Франція, Китай), які, з огляду на власні амбіції, категорично відмовилися визнавати її правомірність, проте, після набуття ядерного статусу зробили чимало задля її імплементації в систему міжнародного права і популяризації через засоби пропа-

ганди. Таким чином, створивши власну ядерну зброю, великі держави спробували максимально ускладнити цей процес для інших країн.

Виявлено, що майже вся радянська і значна частина західної історіографії виконані в дусі «пацифістської парадигми», на доведення правомірності якої спрямовано весь ціннісно-когнітивний потенціал. Пацифістська доктрина ґрунтується на необхідності досягнення загального і повного роззброєння, скасування збройних сил та інших мілітарних інститутів, ліквідації всієї військової техніки та засобів її виробництва. Етапами на шляху до цієї мети вбачаються обмеження і припинення гонки озброєнь, укладення міжнародних угод зі скорочення збройних сил і певних видів озброєння, створення без'ядерних зон, відмова від розробки і випробувань нових типів зброї, розробка заходів зі зміцнення миру та міжнародно-правових гарантій безпеки.

Визначено, що основна ідея теорії «універсального стримування» полягає у необхідності максимального поширення ядерної зброї серед малих і середніх країн, що дозволить їм завдати неприйнятних втрат значно більш потужному агресору. Результатом цієї «рівноваги жаху» стане пацифікація міжнародних відносин і встановлення «вічного миру».

Попри те, що концепція «універсального стримування» піддається нещадній критиці з різних позицій переважною більшістю дослідників ядерної проблематики, основні положення цієї доктрини знаходять чимало послідовників як у частині її теоретичного обґрунтування, так і практичного застосування в багатьох країнах (Ізраїль, ПАР, Північна Корея, Індія, Пакистан, Іран). Констатовано, що інтереси національної безпеки і потреби захисту державного суверенітету нівельюють будь-які гуманістичні міркування та переважають абстрактні норми міжнародного права.

Проаналізовано історію ядерного (не) розповсюдження і практики міжнародного співробітництва у сфері протидії несанкціонованому поширенню ядерних технологій. Констатовано, що питання нерозповсюдження ядерної зброї з середини ХХ століття перетворилося на одну з основних проблем Ялтинсько-Потсдамської системи міжнародних відносин. Аргументовано, що саме політичні детермінанти відігравали ключову роль у спробах її вирішення, переважаючи суто військові та військово-стратегічні міркування.

Розглянуто та проаналізовано основні ризики неконтрольованого поширення ядерної зброї. Показано, що спроби реалізувати доктрину «універсального стримування» можуть призвести до непоправних наслідків, оскільки всі її розрахунки ґрунтуються на очікуванні раціональної поведінки від усіх учасників міжнародної системи. «Рівновага жаху» не гарантує від ядерної війни внаслідок ірраціоналізму,

фанатизму або випадковості, прорахунків та помилок державних діячів, причому небезпека зростає в геометричній прогресії разом зі збільшенням кількості членів ядерного клубу.

Доведено, що на відміну від стримуючого впливу радянсько-американського ядерного паритету, незначні ядерні сили малих (середніх) держав лише дестабілізуватимуть міжнародне становище. Аргументовано, що вони не матимуть гарантованої можливості нанесення удару у відповідь, внаслідок чого заохочуватимуть противника на превентивні удари на випередження.

Сформульовано дефініції та концептуально окреслено проблемність таких базових понять як «ядерне табу», «ядерний поріг», «рівень неприйнятних втрат», оскільки особливості політичної системи, історичних традицій, національного менталітету, соціально-психологічного типу населення деяких ядерних країн можуть дозволити реалізувати таку зовнішньополітичну стратегію, яка видається іншим учасникам міжнародної системи ірраціональною.

На основі аналізу подій міжнародної політики спрогнозовано неминучість створення мультіядерного світу. Наголошується на неможливості зупинити поширення ядерної зброї та ймовірності своєрідної ланцюгової реакції, коли ядерний статус однієї країни змушує її потенційних противників також розробляти власну ядерну зброю (наприклад: США – КНР – Індія – Пакистан).

Констатовано, що юридичні обмеження, ембарго на продаж ядерних технологій та економічні санкції продемонстрували свою неефективність. Якщо в середині ХХ століття лише кілька великих держав могли розробити й утримувати ядерну зброю, то в останній його чверті ядерна зброя вийшла за межі постійних членів Ради Безпеки ООН, а вже на початку ХХІ століття кілька десятків країн мають технологічні та фінансові можливості для її створення. Відповідно, ядерна зброя неминуче змінить способи ведення війни в майбутньому та стане вагомим чинником боротьби за владу на міжнародній арені.

Попри твердження про те, що поява кожної нової ядерної держави принципово нічого не змінює, поширення фаталістичного погляду на неможливість стримати цей процес доводить неефективність такого підходу та наочно демонструє, що ідея безперспективності режиму нерозповсюдження ядерної зброї і міжнародного контролю, якщо не протиставити їй активну науково обґрунтовану пропаганду, може стати самогенеруючим фактором зростання загроз.

Наголошується, що з одного боку, ядерна зброя як засіб взаємного гарантованого знищення позбавила сенсу концепцію швидкої перемоги в наступальній війні «за малу ціну» і стабілізувала біполярну систему міжнародних відносин, проте, з іншого, – політичне проти-

стояння наддержав змушувало їх до постійного вдосконалення зброї масового знищення, втягуючи у важку та витратну гонку озброєнь.

Критично проаналізовано трансформацію концептуальних підходів НАТО до ролі ядерної зброї в політиці колективної безпеки й оборони. Показано, що від середини минулого століття загальна стратегія Північноатлантичного альянсу була спрямована на попередження великої війни в Європі та світі. У межах такого підходу ядерні сили розглядалися як засіб підтримання міжнародної стабільності та стримування потенційного противника. Виявлено, що цей підхід у своїй основі залишається незмінною константою оборонної доктрини НАТО, вносячи фактор невизначеності в розрахунки будь-якої країни, яка розглядає можливість досягнення політичної або військової переваги шляхом застосування або загрози застосування ядерної, хімічної або біологічної (ЯХБ) зброї проти членів Північноатлантичного союзу.

Доведено, що спроби перешкодити «розповзанню» ядерної зброї були ефективними лише за умови співробітництва провідних держав світу та відсутності екзистенційних загроз потенційним членам «ядерного клубу». Спрогнозовано остаточний колапс «Договору про нерозповсюдження ядерної зброї» (1968 р.) і стрімке зростання кількості ядерних держав упродовж 20–30-х рр. XXI ст.

Показано, що нині НАТО здатне дати відсіч у збройному конфлікті будь-якій державі конвенційними (звичайними) силами – без застосування ядерної зброї. Відповідно, потенційні противники Північноатлантичного альянсу у своїх розрахунках значно більше, ніж у минулому, покладаються на ядерний потенціал, сподіваючись використати зброю масового знищення як військово-політичний інструмент «вирівнювача шансів». Наголошується, що попри заявлені членами НАТО плани щодо кількісного скорочення наявних ядерних сил та зменшення опори на них у своїй стратегії інші члени ядерного клубу (Росія, Китай, Індія, Пакистан, Північна Корея) продовжували активно розвивати «військовий атом», збільшуючи та/або модернізуючи свій ядерний арсенал.

Проаналізовано російську стратегію «превентивного» використання ядерної зброї. Констатовано, що і в офіційних документах, і в пропагандистських заявах Росія відверто сповідує доктрину застосування першою ядерної зброї з наміром шляхом тиску та погроз примусити політиків і громадськість європейських країн визнати за путінським режимом право на втручання у внутрішні справи держав колишньої радянської сфери впливу. Визначено, що в сучасному протистоянні із Заходом Росія використовує залишкові рудименти наддержавної могутності СРСР для шантажу Сполучених Штатів та їх союзників задля укладення нової «Ялти-2» – угоди про розмежування сфер впливу в Єв-

ропі та світі. Зроблено висновок про високу вірогідність порушення Москвою своїх зобов'язань за договором нерозповсюдження ядерної зброї та сприяння з її боку поширенню ядерних та інших технологій зброї масового знищення, засобів її доставки та матеріалів для «брудної бомби», щоб дестабілізувати всю міжнародну систему та «розширити фронт» гібридної війни зі США. Прогнозується, що економічний занепад Російської Федерації може призвести до подальшого зростання шовіністичних настроїв і реваншистських амбіцій Кремля, зростання її агресивності на міжнародній арені.

Наголошується, що завдання Північноатлантичного Альянсу полягає у відновленні міжнародної стабільності та пошуку адекватної відповіді на виклики російської агресивної політики. Стверджується, що поки ядерна зброя зберігає провідну роль у російській структурі силового впливу, залишається серед пріоритетів модернізації збройних сил Російської Федерації, домінує в Стратегічній доктрині та політичній риториці Кремля, у НАТО залишатиметься потреба стримування цієї країни, щоб запобігти важким непередбачуваним наслідкам у разі воєнної конфронтації з путінським режимом. Відповідно, оскільки російські ядерні можливості відомі, а зовнішньополітичні амбіції зрозумілі, НАТО мусить з усією серйозністю та відповідальністю поставитися до цієї загрози та розробити нову стратегію стримування.

Спрогнозовано, що найбільш вірогідними об'єктами російської агресії, слідом за Україною, можуть стати країни Балтії та/або Польща. Відповідно, збереження Північноатлантичного альянсу і зміцнення союзницьких зв'язків між учасниками цієї організації вимагає впевненості, що на будь-яку пряму атаку проти будь-кого з членів НАТО буде дана негайна відповідь з використанням усього наявного військового потенціалу, включно зі зброєю масового знищення. Показано, що ядерне стримування з боку Північноатлантичного альянсу має необхідний потенціал, щоб компенсувати політику ядерного шантажу, до якої вдається Росія з метою підірвати єдність НАТО. При цьому наголошується, що відмова від ядерного удару першими підриває впевненість держав – неядерних членів Альянсу в тому, що вони не будуть полишені наодинці у війні з Росією. У такому контексті стабілізація міжнародної системи та ствердження союзницьких відносин потребує розгляду можливості застосування ядерної зброї в стратегії стримування агресора як основного елементу відповіді на політику ядерного шантажу.

Аналогів дослідження, що завершується, в Україні немає. Практичне значення дослідження полягає в розробці та поданні до органів державної влади практичних рекомендацій щодо зовнішньополітичних і безпекових можливостей України, що виникають та/або модифікуються в контексті сучасних реалій.

**БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК ПРАЦЬ НАУКОВЦІВ
ВІДДІЛУ ТЕОРІЇ ТА МЕТОДОЛОГІЇ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ****Мудрієвська Ірина Ігорівна**

Учений секретар відділу.

Науковий співробітник.

Кандидат історичних наук.

Сфера наукових інтересів: інтеграційні процеси, проблеми безпеки в регіоні Центрально-Східної Європи, Перської затоки; конфігурація взаємовідносин України з країнами Вишеградської групи, РСАДПЗ (Рада співробітництва арабських держав Перської затоки).

Статті

Ставлення Королівства Саудівська Аравія до ядерної програми Ісламської Республіки Іран // Над Віслою і Дніпром. Польща і Україна в європейській перспективі – минуле і сучасність. Збірник наукових праць на пошану професора Омеляна Вішки (1940–2014). – Торунь – Київ: Міжнародний науково-світний консорціум імені Люсьєна Февра, 2017. – Т. 1. – С. 133–137.

Стан і перспективи співпраці України з країнами Вишеградської групи в енергетичній сфері // Емінак. – 2016. – № 2 (14). – Том 3. – С. 65–72.

Зовнішньоекономічні відносини України з Королівством Саудівська Аравія // Київські історичні студії. – 2016. – № 2. – С. 89–95.

Ключові аспекти розвитку процесу співробітництва України з країнами Вишеградської групи в галузі культури // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія. – Тернопіль: Видавництво ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – Вип. 1. – Ч. 2. – С. 157–163.

Сучасний стан і перспективи співробітництва України з країнами Вишеградської групи в газовій сфері // Зовнішні справи. – 2014. – № 7. – С. 16–19.

Розвиток політичного співробітництва України з Угорською Республікою (1991–2011 рр.) // Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць. Історія. Політичні науки. Міжнародні відносини. – 2014. – Вип. 702–703. – С. 214–220.

Співпраця України з країнами Вишеградської групи у форматі В4+1 наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. // Часопис української історії. – 2014. – Вип. 29. – С. 85–90.

Hlavné smery ukrajinsko-slovenskej spolupráce v rokoch 1993–2011: úspechy a nádeje // 20 rokov samostatnej Slovenskej republiky. Jedinečnosť a diskontinuita historického vývoja / a kol. Miroslav Londák, Slavomír Michálek. – Bratislava: VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 2013. – S. 494–507.

Головні етапи політичного співробітництва України з Республікою Польща (1991–2013 рр.) // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – 2013. – Вип. XXXVII. – С. 191–195.

Динаміка розвитку співробітництва України з Чеською Республікою (1993–2011 рр.) // Вісник Прикарпатського університету. Серія: Історія. – 2013. – Вип. 23–24. – С. 453–460.

Розвиток українсько-словацького співробітництва: сучасний стан та перспективи // Актуальні проблеми всесвітньої історії: аксіологічні засади державотворення: зб. наук. праць / ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»; за заг. ред. д. і. н., проф. Кудряченка А. І. – К.: Фенікс, 2013. – 416 с. – С. 351–361.

Транскордонне співробітництво України з державами Вишеградської групи на сучасному етапі // Історичні та політологічні дослідження. – 2012. – № 2 (50). – С. 358–367.

Васильців Олександра Олександрівна

Молодший науковий співробітник.

Сфера наукових інтересів: політика пам'яті у сфері подолання наслідків голокосту в Польщі та Німеччині.

Статті

Роль політики колективної пам'яті для національного примирення на прикладі комеморації Голокосту у Польщі // Трибуна. – 2016. – № 3–4. – С. 34–36.

Проблеми ядерної безпеки України // Проблеми ядерної безпеки сучасного світу і Україна: збірник наукових праць / За заг. ред. д. і. н., проф. Кудряченка А. І. – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – 140 с. – С. 130–137.

Публікації, адресовані органам влади

Консолідація суспільства в країнах Вишеградської четвірки в постсоціалістичний період: досвід для України // Європейська і світова практика досягнення консенсусу та національної єдності: алгоритм для України. Аналітична доповідь / А. І. Кудряченко (кер. авт. колективу), Т. О. Метельова, В. В. Солошенко. – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2017. – 82 с. – С. 24–27 (у співавторстві з В. М. Розумюком, І. В. Ткаченком).

Вовк Віра Миколаївна

Старший науковий співробітник.

Кандидат філологічних наук, старший науковий співробітник.

Сфера наукових інтересів:

реалізм у системі міжнародних відносин, роль США у Євроатлантичній спільноті, питання взаємозв'язку геополітики і національних інтересів держав, безпекова політика у постбіполярному світі.

Монографії індивідуальні

Языковая метафора в художественной речи. – К.: Наукова думка, 1986. – 146 с.

Розділи в колективних монографіях

Державна гегемонія США і виклики ХХІ століття // Пахомов Ю.М., Коваль І.М., Шергін С.О. та ін. – К.: Центр вільної преси, 2013. – 620 с. – С. 201–213.

Україна в сучасному світі: вимоги зовнішньополітичної раціональності // Культурно-цивілізаційний простір Європи і Україна: особливості становлення та сучасні тенденції розвитку: колективна монографія / керівник авторського колективу і науковий редактор А.І. Кудряченко. – Інститут європейських досліджень НАН України. – К.: Університет «Україна», 2010. – 405 с. – С. 265–274 (у співавторстві з О.В. Білим).

Суспільний умонастрій та громадська думка у перехідний період: механізми формування // Громадська думка теоретичні та методичні проблеми дослідження / За ред. В.Л. Осовського. – К.: Стилос, 2001. – 168 с.

Political Discourse in Mass Communications // The Political Analysis of Postcommunism: Understanding Postcommunist Ukraine / Edited by Volodymyr Polokhalo. – Texas: A&M University Press, 1997. – 365 p. – P. 67–72. (у співавторстві з А. Клепіковим).

Англ. land – прус. – linden-рус. – ляда // Общая лексика германских и балто-славянских языков / Отв. ред. А.П. Непокупный. – К.: Наукова думка, 1989. – 360 с. – С. 148–160.

Категорія роду в англійській, українській та російській мовах // Структура і семантика мовних одиниць / Відп. ред. Л.С. Паламарчук. – К.: Наукова думка, 1985. – 180 с. – С. 70–75.

Іменник // Порівняльні дослідження з граматики англійської, української, російської мов / За ред. проф. Ю.О. Жлуктенка. – К.: Наукова думка, 1981. – 354 с. – С. 65–94.

Новозеландський національний варіант англійського мови // Варіанти полінаціональних літературних мов / За ред. Ю.О. Жлуктенка. – К.: Наукова думка, 1981. – 280 с. – С. 87–94.

Означеність/неозначеність в іменниках та засоби її вираження // Нариси з контрактивної лінгвістики / Відп. ред. проф. Ю.О. Жлуктенко. – К.: Наукова думка, 1979. – 195 с. – С. 112–117.

Брошури

Филологические науки в СССР. Языкознание 1989–1990. – К.: ОНИОН, 1990.

Современные проблемы языково-гуманитарной культуры. – К.: ОНИОН, 1990.

Языкознание / Общественные науки в УССР. 1981–1985. Научное обозрение. – К.: ОНИОН. – ч. II.

Статті

Міжнародні угоди і ризики ядерного протистояння // Проблеми ядерної безпеки сучасного світу і Україна. Збірник наукових праць / За заг. ред. А.І. Кудряченка. – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – 139 с. – С. 48–53

Ялтинські домовленості і панування реалістичного порядку // «Ялтинська конференція «Великої трійки» 1945 р. і еволюція міжнародних відносин у ХХ–ХХІ ст.» Збірник наукових праць / За заг. ред. А.І. Кудряченка. – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – 164 с. – С. 54–60.

Стратегічне партнерство Україна – США і проблема ядерної безпеки // Стратегічне партнерство в зовнішній політиці США, ЄС та країн латиноамериканського регіону. Збірник наукових праць / За заг. ред. С.В. Толстова. – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – 144 с. – С. 88–94.

Перша світова війна і генеза сучасної зовнішньополітичної стратегії США // Перша світова війна: історичні долі держав і народів. Збірник наукових праць (до 100-річчя від початку Першої світової війни) / За заг. ред. А.І. Кудряченка. – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії» НАН України, 2015. – 350 с. – С. 146–151.

Парадигма стратегічного партнерства та воєнні доктрини // Актуальні проблеми всесвітньої історії: стратегії партнерства і співробітництва в міжнародних відносинах. Збірник наукових праць / За ред. С.В. Толстова. – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії» НАН України, 2015. – 233 с. – С. 39–43.

Стратегія національної безпеки як чинник міжнародної політики // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць. – 2013. – Вип. 2 (63). – С. 123–128.

Стратегія національної безпеки і переформатований реалізм // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць. – 2012. – Вип. 3 (60). – С. 133–140.

США та Росія: перспективи політики «перезавантаження» // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2012. – Вип. 107. – Ч. I. – С. 152–156.

Національний інтерес і проблема інформаційної безпеки // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2011. – Вип. 102. – Ч. I. – С. 155–158.

Глобалізаційні процеси та національний інтерес у трансатлантичному просторі. Теоретичний вимір // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць. – 2011. – Вип. 4 (57). – С. 42–49.

Перспективи реалізму на міжнародній арені // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць. – 2010. – Вип. 2 (51). – С. 8–17.

Національна держава та політичні стратегії Франції // Європейська перспектива. Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї. Спецвипуск. – К.: Український центр політичного менеджменту, 2009. – 332 с. – С. 139–149.

Регіональні виміри глобальних стратегій (Україна, Росія, США) // Зовнішня політика США і Росії після президентських виборів 2008 р. Матеріали міжвід. наук.-практ. конф. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2009. – С. 42–51.

За лаштунками основного закону (Ідентичність і конституційний процес) // Філософські діалоги: Зб. наук. праць. – К.: Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України, 2009. – Вип. 3 – С. 77–89 (у співавторстві з О.В. Білим).

Сучасні глобальні стратегії: баланс сил, альтернативи міжнародного розвитку та історична спадщина // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць / Відп. ред. Камінський Є.Є. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2008. – Вип. 44 – С. 156–170.

Кавказьке крейдяне коло для Європи // Сучасність. – 2008. – № 12. – С. 39–47.

Національні інтереси і міжнародний порядок. Горизонти реалізму / Громадянське суспільство в Україні за доби глобалізації: ціннісно-нормативне та інституційне забезпечення його розбудови: збірник / Міжн. фонд «Відродження», Ін-т ліберального суспільства, Ін-т філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України, Укр. феноменологічне т-во / Відп. ред. А. Єрмоленко. – К., 2007. – С. 200–214 (у співавторстві з О.В. Білим).

Панування реалістичного порядку // Критика. – К.: Часопис, 2007. – № 7–8 (117–118), Липень–Серпень. – С. 2–4 (У співавторстві з О.В. Білим).

Зовнішня політика та громадська думка // Вплив соціальної структури суспільства на формування зовнішньої політики держави. Матеріали міжвідомчої науково-теоретичної конференції / Відп. ред. Камінський Є.Є. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2006. – С. 102–108.

Сучасні виклики державам трансатлантичного регіону // Антологія творчих досягнень. Вип.2. – Відповідальний редактор акад. НАН України Ю.М. Пахомов. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2005. – С. 340–345.

Неореалізм і перспективи трансатлантичної солідарності. // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць. Вип.29. – Відповідальний редактор Камінський Є.Є. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2004. – С. 84–103.

Україна на шляху до євроатлантичних структур // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць. Вип. 24. – Відповідальний редактор Камінський Є.Є. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2003. – С. 49–52.

Франція та США: регіональна гегемонія і трансатлантичне суперництво // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць. Вип. 23. – Відповідальний редактор Камінський Є.Є. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2003. – С. 74–84.

Мовна політика і національне самопочуття // Якість життя в Україні: час жити і час виживати: Збірник матеріалів круглого столу. – К.: Центр Соціального Прогнозування, 2003.

Стосунки Франції та США в контексті глобалізації (соціальний і політичний аспекти) // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць. Вип. 21. – Відповідальний редактор Камінський Є.Є. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2002. – С. 26–33.

Фактор громадської думки у виробленні зовнішньополітичних стратегій // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць. Вип. № 13. – Головний редактор Лещенко Л.О. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2000. – С. 82–85.

Демократичні цінності та авторитарна традиція: масова свідомість в Україні посттоталітарної доби // Збірник статей. – К.: Задруга, 1999.

Соціокультурні фактори формування масових умонастроїв в Україні // «Політична думка». – 1998. – № 1. – С. 40–50.

Монологізм свідомості та політичне мовлення // «Політична думка». – 1995. – № 2–3. – С. 21–26.

Политический дискурс в переходный период // Материалы международной конференции. – К.: Інститут соціології НАН України, 1992.

Знакові явища в мовній культурі // Культура слова. – К.: Наукова думка, 1980. – № 19. – С. 22–27.

Ільїн Володимир Васильович

Провідний науковий співробітник.

Доктор філософських наук, професор.

Дійсний член Академії філософії господарства, академік (РФ).

Сфера наукових інтересів: історія філософії та економіки, історія грошей, методологія наукового пізнання, історія культури мислення.

Індивідуальні монографії

Магія денег: Монографія. – К.: УБД НБУ, 2011. – 590 с.

Метафізика економіки. 2-е изд. испр. и допол. – К.: Знання, М.: Рыбари, 2010. – 925 с.

Власть и деньги. – К.: Книга, 2008. – 560 с.

Фінансова цивілізація. – К.: Книга, 2007. – 528 с.

Философия богатства: человек в мире денег. – К.: «Знання України», 2005. – 496 с.

Апология ірраціонального. – К.: Європейський університет, 2005. – 232 с.

Діалог «Софії» і «Логосу» (феноменологія екзистенціально-персоналістських концепцій української антропології). – К.: Сталь, 2002. – 288 с.

Український гуманізм: тотожність раціонального та ірраціонального (три ступеня сходження до істини). – К.: Сталь, 1999. – 412 с.

Монографії у співавторстві

Экономико-философская мысль современного мира. – К.: Знання, 2015. – 821 с. (в соавторстве с В.Д. Базилевичем).

Синергетика в освіті: контекст людиноцентризму // Національна академія педагогічних наук України. – К.: Педагогічна думка, 2012. – 368 с. (у співавторстві з В.Г. Кременем).

Философия экономики. История. – К.: Знання, М.: Рыбари, 2011. – 927 с. (в соавторстве с В.Д. Базилевичем).

Інтелектуальна власність: креативи метафізичного пошуку. – К.: Знання, 2008. – 687 с. (у співавторстві з В.Д. Базилевичем).

Метафізика економіки. – К.: «Знання», 2006. – 721 с. (у співавторстві з В.Д. Базилевичем).

Философия денег. – К.: Книга, 2004. – 719 с. (у співавторстві з А.А. Мазаракі).

Розділи в колективних монографіях

Україна в парадигмі фінансово-економічних викликів цивілізації // Цивілізаційний вибір України і соціальний прогрес. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2017. – С. 108–134.

Трансформація смислових кодів культури і знання в нелінійності соціального буття // Синергетика і освіта: монографія / за ред. В.Г. Кременя. – К.: Інститут обдарованої дитини, 2014. – С. 43–69.

Перспективи творчості в спонтанності освітнього процесу // Синергетика і творчість: монографія / за ред. В.Г. Кременя. – К.: Інститут обдарованої дитини, 2014. – С. 33–64.

Философско-экономическое мышление: модус долженствования // Постреформизм и развитие: монография / под ред. Ю.М. Осипова, Е.С. Зотовой. – М.; Ирпень: Изд-во Нац. ун-та гос. налоговой службы Украины, 2013. – С. 295–299.

Постчеловек – образ новой идентичности // Идентичности и ценности в эпоху глобализации. Под ред. акад. НАН Украины Ю.Н. Пахомова и проф. Ю.В. Павленко. – К.: Наукова думка, 2013. – С. 516–528.

Интеллект как энергия самоутверждения // XXI век: интеллект-революция: монография / под ред. Ю.М. Осипова, Е.С. Зотовой. – М.; Киев: Издательско-информацион. центр Нац. ун-та гос. налоговой службы Украины, 2012. – С. 102–108.

Влада: модус елітності // Еліта: витоки, сутність, перспектива / В.Г. Кремень, В.В. Ільїн, С.В. Пролеєв [та ін.]; за ред. В.Г. Кременя. – К.: Т-во «Знання» України, 2011. – С. 61–126.

От «пост» к «прото»: тенденции развития финансового мира // Экономическая теория в XXI веке – 8 (15): Экономика модернизации: монография / под ред. Ю.М. Осипова, А.Ю. Архипова, Е.С. Зотовой – М.; Ростов н/Д: Вузовская книга, 2011. – С. 48–54.

Філософія економіки versus філософія господарства? // Філософія грошей в епоху фінансової цивілізації: Монографія / кол. авторів; за ред. д-ра екон. наук, проф. Т.С. Смовженко, д-ра філос. наук, проф. З.Е. Скринник. – К.: УБС НБУ, 2010. – С. 211–217.

Етичні детермінації економічних відносин: добро і зло в контексті грошей // Моральний вимір економіки: соціальна відповідальність бізнесу та економічна ефективність: монографія / за ред. д-ра філос. наук, проф. Г.Ф. Хоружого. – К.: УБС НБУ, 2009. – С. 46–63.

Экономическое бытие как метафизическая реальность // Антология современной философии хозяйства. В 2-х т. – М., 2008. – С. 437–442.

Концепт «інновації»: історія, сучасність, смисл // Феномен інновації: освіта, суспільство, культура. – К.: Педагогічна думка, 2008. – С. 48–73.

Дух и ценности в эпоху постмодерна: финансовый вектор // Вековой поиск модели хозяйственного развития России. – Волгоград: Волгоградское научное издательство, 2008. – С. 160–170.

Модус інституціоналізму в системі інтелектуальних дискурсів економічного знання // Інституціональна парадигма цивілізаційного розвитку: У 4-х кн. – Запоріжжя, 2007. – Кн. 1. – С. 61–88.

Життя як синтез логічного та алогічного у філософії господарства С.М. Булгакова // С. Булгаков. Розмисли. Творча спадщина у контексті ХХІ століття. – К.: Знання, 2006. – С. 96–106.

Магия силы денег (С. 26–40), Духовность в эпоху финансизма (С. 88–92) // Экономическая теория в XXI веке: Монография. – 6 (13): Деньги. – М.: Теис, 2007.

Статті в енциклопедіях, енциклопедичних словниках, довідниках

Філософія в Стародавній Індії та Стародавньому Китаї // Історія філософії. Словник / за заг. ред. д.ф.н., проф. В.І. Ярошовця. – К.: Знання України, 2012. – С. 21–66.

85 статей з історії з індійської філософії // Історія філософії. Словник. – К.: «Знання України», 2005.

Г. Кониський. – Характеристика творчості і внеску в духовність України. Т. 2 (С. 50–51), В. Лесевич. – Характеристика творчості і внеску в духовність України. Т. 2 (С. 134–135), О. Новицький. – Характеристика творчості і внеску в духовність України Т. 2 (С. 248–

249), Д. Туптало. – Характеристика творчості і внеску в духовність України. Т. 2 (С. 468–469), Л. Баранович – Характеристика творчості і внеску в духовність України. Т. 1 (С. 274–275), І. Галятовський. – Характеристика творчості і внеску в духовність України. Т. 1 (С. 412–413), І. Борецький. – Характеристика творчості і внеску в духовність України. Т. 1 (С. 328–329), С. Гогоцький. – Характеристика творчості і внеску в духовність України. Т. 1 (С. 498–499), Є. Плетенецький. – Характеристика творчості і внеску в духовність України. Т. 2 (С. 304–305), П. Юркевич. – Характеристика творчості і внеску в духовність України. Т. 2 (С. 554–555) // Золота книга української еліти. – Т. 1–2. – К.: Євроімідж, 2001.

Підручники, навчальні посібники у співавторстві

Філософія: підручник для 11 кл. загальноосвіт. навч. закл. (профільний рівень). – К.: Грамота, 2012. – 248 с. (у співавторстві з В.Г. Кременем).

Філософія в історичній перспективі. Філософія. – Харків: «Фоліо», 2013. – С. 24–175. Затверджено МОН України як підручник для ВНЗ (Лист 1/11–16411 від 22.10.12).

Філософія: Історія, суспільство, освіта: Підручник. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2011. – 591 с. (у співавторстві з В.Г. Кременем, Л.В. Губерським).

Філософія: Логос. Софія. Розум. – К.: Книга, 2007. – 432 с. (у співавторстві з В.Г. Кременем).

Філософія: мислителі, ідеї, концепції: Підручник. – К.: Книга, 2005. – 528 с. (у співавторстві з В.Г. Кременем).

Людина і світ: Навчальний посібник. – К.: КНТЕУ, 2003. – 302 с. (у співавторстві з Ю.І. Кулагіним).

Філософія: Підручник: В 2-х ч. – Ч. І. «Історія розвитку філософської думки». – К.: «Альтерпрес», 2002 (у співавторстві з Ю.І. Кулагіним).

Філософія: Підручник: В 2-х ч. – Ч. II. «Актуальні проблеми сучасності». – К.: «Альтерпрес», 2002 (у співавторстві з Ю.І. Кулагіним).

Рецензії на монографії, підручники

«Бути» і «жити» – рецензія. (Кавалерова Н.А., Іванова Н.В. Філософсько-освітні горизонти Григорія Сковороди: [Монографія]) // Освіта. – № 8–9 (5443–5444). – 9–16 лютого 2011 р. – Одеса: Астропринт, 2010. – 152 с. (у співавторстві з Л.І. Ткаченком).

Роздуми над книгою. Рецензія. Бичко А.К., Бичко І.В. Світлотінь Касіяна (Калліста) Саковича // Філософська думка. – 2006. – № 4. – С. 156–160 (у співавторстві з В. Жмиром).

Статті

Бути філософом – означає діяти // Наука і суспільство. – 2017 (травень-червень). – С. 19–23.

Вступ. Цивілізаційний вектор України в соціальному просторі сучасності // Цивілізаційний вибір України і соціальний прогрес. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2017. – С. 2–5.

Україна в парадигмі фінансово-економічних викликів цивілізації // Цивілізаційний вибір України і соціальний прогрес. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2017. – С. 108–134.

Феномен багатства в дилемі матеріального і духовного // Філософія фінансової цивілізації: людина в світі грошей (2017): зб. наук. пр. / редколегія; відп. секретар З.Е. Скринник. – К., 2017. – С. 37–45.

Сучасність у рефлексіях культури мислення: методологічний аспект // Філософія фінансової цивілізації: людина у світі грошей: зб. наук. пр. / редколегія; відп. секр. З.Е. Скринник. – К.: ДВНЗ «Університет банківської справи» НБУ, 2016. – С. 119–125 (у співавторстві з В.Д. Базилевичем).

Инварианты новой методологии: предложения и альтернативы // Методологія та технологія сучасного філософського пізнання. – Одеса: Південноукраїнський нац. пед. ун-т ім. К.Д. Ушинського, 2016. – С. 21–26.

Человек в системе современного управления: цель, средство, функция // Філософія у вимірах ХХІ століття. – К: ТОВ НВП «Інтерсервіс», 2016. – С. 57–60.

Соціальний простір у вимірах стратегій сучасного мислення // Трансформація засад формування та розвитку особистості в умовах сучасних соціальних викликів: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 28 жовтня 2016 р., м. Київ. – К.: Інститут обдарованої дитини, 2016. – С. 14–23.

«Аналитический нарратив» как метод познания социально-экономических процессов // Альманах «Філософські проблеми і гуманітарних наук. – 2016. – № 25. – С. 20–25.

Критичне мислення як умова продуктивної освіти // Європейські педагогічні студії / Асоціація ректорів педагогічних університетів Європи; ред. кол. В.П. Андрущенко (голова) та ін. Вип. 5–6. – К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2015. – С. 126–134 (у співавторстві з В.Л. Савельєвим).

Самоствердження особи за умов фінансового світу: інтелект як творчість // Філософія фінансової цивілізації: людина у світі грошей: зб. наук. пр. / редколегія; відп. секр. З.Е. Скринник. – К.: УБС НБУ, 2015. – С. 64–69.

Параметры философско-экономического мышления: современность и перспективы // Інституційне забезпечення кадрової політики у державному управлінні: становлення та розвиток. – К.: НАДУ, 2015. – С. 332–334.

Трансформации мышления в познании глобального мира // Національні економічні стратегії розвитку в глобальному середовищі. – К.: НАУ, 2015. – С. 22–24.

Від інтелекту до інтелектуальної власності: трансформації людини в «людський капітал» // Людина, суспільство, комунікативні технології. – Харків-Красний Лиман, 2015. – С. 104–111.

Методологическая культура современного мышления: познание и смысл // Верифікація когнітивних практик та самореалізація особистості. – К.: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2015. – С. 14–20.

Проблема «позитивного» і «нормативного» в економічній науці // Парадигмальні зрушення в економічній теорії XXI ст. – К., 2015. – С. 9–12.

Філософія освіти як проект «суспільства знань» // Освіта: творчий процес чи соціальна технологія. – К.: Інститут обдарованої дитини, 2014. – С. 11–18.

Етос економіки в дискурсі метафізики: гносеологічний аспект // Філософія фінансової цивілізації: людина у світі грошей: зб. наук. пр. / редколегія; відп. секретар З.Е. Скринник. – К.: УБС НБУ, 2014. – С. 162–168.

Мораль, Істина, Бог: інтенції «філософії серця» Г. Сковороди // Філософія і богослов'я: на шляху діалогу: Матеріали XXI Харківських міжн. сковородинівських читань, приурочених до 1025-річчя Хрещення Русі (ОКЗ «НЛММ Г.С. Сковороди», 26–27 вересня 2013 року). – Сковородинівка-Харків: Майдан, 2014. – С. 130–140.

Способ мышления эпохи как условие познания социокультурной реальности // Освітні та культурні ефекти критичного мислення: від класичного формату до сучасності. – К.: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2014. – С. 8–15.

Синергійний зміст соціокультурного простору епохи «пост-»: методологічний аспект // Методологія та технологія сучасного філософського пізнання. – Одеса, 2014. – С. 8–11.

Синергетика в сучасному соціокультурному процесі: редукція чи консенсус? // Творчість як спосіб пізнання дійсності: синергетична парадигма: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 20 березня 2013 року, Київ. – К.: Інститут обдарованої дитини, 2013. – С. 10–13.

Українська філософська думка // Філософія. – Харків; «Фоліо», 2013. – С. 128–175 (Лист 1/11–16411 від 22.10.12).

Деградация или мир постчеловека. Есть ли перспективы Софии? // Григорій Сковорода у світлі філології, філософії та богослов'я. – Сковородинівка-Харків: Видавець Савчук О.О., 2013. – С. 25–30.

«Світ грошей» в культурі пізнання відкриття таємниці // Філософія фінансової цивілізації: людина у світі грошей: зб. наук. пр. – К.: УБС НБУ, 2013. – С. 60–64.

Філософія денег в гносеологическом контексте // Філософія у сучасному соціумі. – Донецьк: ДонНУ, 2013. – Т. 1. – С. 133–135.

Модус ірраціонального в пізнанні смислів економічної реальності // Людина, суспільство, комунікативні технології. – Харків-Красний Лиман, 2013. – С. 74–80.

Перспективи синергетики в освіті: методологічний аспект // Евристичний потенціал мислення людини в інформаційному світі. – К.: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2013. – С. 11–17.

«Розум» чи «серце»? філософський вибір Г. Сковороди // Вертоградар української духовності: Збірник матеріалів Всеукраїнської наукової конференції, присвяченої всебічному осмисленню постаті Г.С. Сковороди (ОКЗ «НЛММ Г.С. Сковороди, 18 травня, 2013 року). – Харків: Майдан, 2013. – С. 23–33.

Синергетика vs діалектика. Чи може синергетика визначити смисл історії і наукового пізнання? // Синергетика і освіта. – К.: ТОВ «Інформаційні системи», 2012. – С. 28–37.

«Постчеловек» – образ новой идентичности // Софія. Культурологічний журнал. – 2011. – № 11. – С. 3–13.

Книга, которую стоит читать // Экономическая теория. Научный журнал. – 2012. – № 1. – С. 105–108 (в соавторстве с В.Д. Базилевичем).

«Філософія економіки» vs «філософія хозяйства: тождество или различие? // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. – 2011. – Вип. 131. – С. 25–28.

Фінансова економіка як регулятор глобального розвитку // Філософія фінансової цивілізації: людина у світі грошей. – Львів: УБС НБУ, 2012. – С. 47–52.

Интеллект как творчество: энергия самоутверждения // Філософія хозяйства. Альманах Центра общественных наук и экономического факультета МГУ им. М.В. Ломоносова. – 2012. – № 2. – С. 86–93.

Фінансовий світ – формула соціального буття епохи глобалізму // Людина в модифікаціях інформаційного світу: синергетичний аспект. – К.: Інститут обдарованої дитини, 2012. – С. 85–93.

Філософсько-економічне знання як перспектива актуалізації сучасного мислення // Альманах «Філософські проблеми гуманітарних наук». – 2012. – № 21. – С. 15–18.

Непередбачуваність ціннісних трансформацій та варіанти стабільності суспільства // Людиноцентризм як основа гуманітарної політики України: освіта, політика, економіка, культура. Інститут обдарованої дитини НАПН України. – К.: ТОВ «Інформаційні Системи», 2011. – С. 10–14.

Фінансова цивілізація в перспективах розвитку людини і суспільства // Філософія фінансової цивілізації: Людина у світі грошей. – Львів: УБС НБУ, 2011. – С. 16–24.

Еволюція грошей: від засобу обміну – до загальної міри цінностей // ВІСНИК Національного банку України. – 2011. – № 4 (182). – С. 60–64.

«Лингвистический капитал» в условиях глобализации // «Ідеологія в сучасному світі». – К.: ВПЦ «Київський університет», 2011. – С. 100–101.

Гроші і влада: проблема еліти // Наукова еліта як соціально-економічний фактор розвитку держав в умовах глобалізації. – 2010. – Вип. 2. – С. 110–114.

Григорій Сковорода як відповідь на виклик епохи // Шлях освіти. Наук.-методич. журнал. – 2011. – № 2 (60). – С. 44–47 (у співавторстві з Л.І. Ткаченком).

Нелинейность социокультурного развития в креативах синергетики // Синергетика і творчість. – К.: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2011. – С. 12–19.

Картина на фоне битвы за Украину. С. Тигипко // Фонд стратегической культуры. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.odnarydyna.ru> – 16.01.10.

Еліта постеконімічного суспільства: суперечності і перспективи // Еліта, обдарованість, людиноцентризм. – К.: Ін-т обдарованої дитини АПН України, 2010. – С. 8–13.

Человек постоянно живет в системе определенных мифов... // Лиманская Н. Чужая война цвета фламинго. – К.: Книга, 2010. – С. 3–4.

Фінансова цивілізація – формула соціального буття сучасної людини // Економіка. Суспільство. Влада. – К.: НАДУ, 2010. – С. 11–15.

Філософські смисли фінансового буття: про предмет «філософії економіки» // Філософія фінансової цивілізації: Людина у світі грошей. – Львів, Львівський університет, 2010. – С. 102–109.

Философия экономики: методологический аспект // Стратегія розвитку України (економіка, соціологія, право): Наук. журн. – 2010. – № 2. – С. 18–22.

Деньги или смысл? // Філософія спілкування: Філософія, Психологія, Соціальна комунікація // Щорічний науково-практичний журнал. Харків: ХНТУСГ ім. Петра Василенка. – 2010. – № 3. – С. 20–27.

От «пост-» к «прото-»: кордоцентризм versus новой духовности // Г. Сковорода і сучасна моральна філософія. Збірник наукових статей / Науковий редактор О.М. Кривуля. – Харків-Сковородинівка: Видавець Савчук О.О., 2010. – С. 127–137.

Еліта «грошового ладу»: еліта чи псевдоеліта? // Еліта і обдарованість: точки перетину. Інститут обдарованої дитини НАПН України – К.: ТОВ «Інформаційні Системи», 2010. – С. 11–15.

От «пост» к «прото»: трансформации «денежного мира» // Философия хозяйства. – 2010. – № 6 (72). – С. 20–28.

Епоха «пост»: людина в перспективі «нової духовності» // Соціогуманітарні проблеми людини. – 2010. – № 5. – С. 43–49.

Обраність обмеженості // Народний депутат. – 2009. – № 1–2. – С. 28–32.

Потвори благодійництва, або приватизована довіра // Народний депутат. – 2009. – № 3 (51). – С. 50–52.

Історія грошей. Ескіз перший: виникнення // Народний депутат. – 2009. – № 3 (51). – С. 108–110.

Еволюція грошей: від засобу обміну – до загальної міри цінностей // Вісник НБУ. – 2009. – № 4. – С. 68–71.

Інновація в парадигмі синергетичної методології // Проблеми та перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні: Матеріали II Міжнародного бізнес-форуму. – К.: КНТЕУ, 2009. – С. 12–14.

Елітність як відповідність викликам сучасності // Народний депутат. – 2009. – № 4 (52). – С. 48–51.

Суб'єктивна парадигма нової духовності // Людина. Світ. Суспільство (до 175-річчя філософського факультету). – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2009. – Ч. III. – С. 93–94.

Суб'єктивний вимір соціокультурного буття // Творчість як корисне здійснення блага через істину у красі. – К.: ІВЦ «Видавництво «Політехніка», 2009. – С. 85–86.

Людина в контексті метафізичних смислів економізму та фінансизму // Філософія фінансової цивілізації: людина у світі грошей. – Львів: УБС НБУ, 2009. – С. 61–70.

Власть денег или денежная власть – элита финансовой цивилизации // Философия хозяйства. Альманах Центра общественных наук экономического факультета МГУ им. М.В. Ломоносова. – 2009. – № 1. – С. 172–178.

Валуєвщина в українській освіті // 2000. Еженедельник. – 2009. – № 27 (468). – С. 1–4.

Імператив страху // Народний депутат. – 2009. – № 6 (54). – С. 22–26.

Валуєвщина в новому вимірі // Народний депутат. – 2009. – № 6 (54). – С. 78–81.

Людина в світі грошей // Філософська думка. – 2009. – № 2. – С. 46–47.

Маса від маси – результат незмінний // Народний депутат. – 2009. – № 10/11 (58–59). – С. 14–17.

Финансовый кризис как «перезагрузка» социально-экономических отношений // Философия хозяйства. Альманах Центра общественных наук и экономического факультета МГУ им. М.В. Ломоносова. – 2009. – № 5. – С. 139–144.

Управление в коллизиях деперсонализации: от личности к постчеловеку // Соціально-гуманітарні проблеми менеджменту. – Донецьк: «Східний видавничий дім», 2009. – С. 26–30.

Фінансова криза чи криза системи: чи є перспектива подолання? // Марксизм та сучасність: системна криза передісторії як предмет філософської рефлексії. – К.: НТУУ «КПІ», 2009. – С. 129–132.

Чи може націонал-більшовизм стати українською ідеєю? // Народний депутат. – 2009. – № 12 (60). – С. 34–38.

Інноваційна діяльність людини в умовах постіндустріалізму // Філософія людиноцентризму: методологія, теорія, практика. – К.: Ін-т обдарованої дитини АПН України, 2009. – С. 9–13.

«Філео» – любов взаємна // Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Філософія. Культурологія: Зб. наук. пр. – № 2 (10). – К.: Вид-во Нац. авіа. ун-ту «НАУ-друк», 2009. – С. 20–23.

Філософія меркантилізму: монетарно-фінансові джерела меркантилізму // Інституціональний вектор економічного розвитку: Збірник наукових праць МІДМУ «КПУ». – Вип. 2 (1). – Мелітополь: Вид-во КПУ, 2009. – С. 215–222.

Метафізика економіки: можливість необхідного // Філософія хозяйства. – 2009. – № 6 (66) – С. 97–104 (у співавторстві з В.Д. Базилевичем).

Трансформації методологічної свідомості: об'єкт, суб'єкт, істина // Творчість у філософії. Збірник наукових статей / Науковий редактор О.М. Кривуля. – Харків: видавництво «АТОС», 2009. – С. 70–75.

Фінансова криза – етап ствердження фінансової цивілізації // Збірник наукових праць. Вип. 63 / Відп. ред. Ю.М. Пахомов. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2009. – С. 75–85.

Влада, інтелект, мораль // Народний депутат. – 2008. – № 1. – С. 88–91.

Об'єктивація сучасності: час і простір // Дні науки філософського факультету. – 2008. – Ч. 8. – К., 2008. – С. 34–36.

Інновація в контексті методу соціально-економічного пізнання // Проблеми та перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні: Матеріали бізнес-форуму. – К., 2008. – С. 22–24.

Постчеловек – реальність «денежного» строя // Россия как цивилизация денег. – М.; Волгоград, 2008. – С. 47–54.

Возможен ли постмодерновый гуманизм? // Философия хозяйства. – 2008. – № 2 (56). – С. 116–122.

Гроші в системі влади // Філософія фінансової цивілізації: Людина у світі грошей. – Львів, 2008. – С. 213–224.

Чи можлива метафізика економіки? // Філософська думка. – 2008. – № 2. – С. 154–160 (у співавторстві з В.Д. Базилевичем).

«Фінансовий лад» у соціальних ідентичностях постмодерну. Інституційний аналіз // Інституціональна трансформація соціального простору. – Запоріжжя: КПУ, 2008. – С. 83–160.

Фінансовий універсум – формула соціального буття епохи // Інституціональний вектор економічного розвитку. – Мелітополь, 2008. – С. 22–30.

Спокуси нової цивілізації: фінансовий контекст // Мандрівець. – 2008. – № 4 (75). – С. 6–9.

Инновационное мышление как способ постижения динамики мира // Философия хозяйства. – 2008. – № 3 (57). – С. 83–86.

Инновационное мышление – вызов современной эпохе // Экономическая теория в XXI веке – 7 (14): инновационная экономика. – Москва-Краснодар, 2008. – С. 22–25.

Праксеологический аспект гносеологической линии «Материализма и эмпириокритицизма» // «Матеріалізм і емпіріокритицизм» – шедевр світової філософської думки. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. – К.: НТУУ «КПІ», 2008. – С. 89–91.

Апокаліпсис чи катарсис? // Народний депутат. – 2008. – № 11 (47). – С. 49–51.

Трансценденция денег в структурах постмодернистского мышления // Философия хозяйства. – 2008. – № 3 (57). – С. 83–87.

Концепт інновації в парадигмі синергетики // Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Філософія. Культурологія: зб. наук. пр. – К.: Видавництво авіаційного університету «НАУ-друк», 2008. – № 2 (8). – С. 9–11.

Нова духовність: людина в ситуації Постмодерну // Дні науки філософського факультету. – 2007. – Частина III. – С. 52–54.

Чи існує антропологічна криза? // Творчість та освіта в інтелектуальних пошуках та практиках сучасності. – К.: ІВЦ «Видавництво політех», 2007. – С. 35–36.

Фінансова цивілізація: мораль, істина, гроші // Народний депутат. – 2007. – № 4 (28). – С. 74–77.

Магія грошей // Народний депутат. – 2007. – № 6 (30). – С. 54–55.

Національне і глобальне в економічному розвитку України: антропологічний вимір відродження // Український світ. – 2007. – № 1–3. – С. 41–45.

Інституціональна парадигма соціально-економічного розвитку // Інституціональна парадигма цивілізаційного розвитку: У 4-х кн. – Запоріжжя, 2007. – Кн. 1. – С. 10–21.

Финансово-денежный смысл социального устройства современности: институциональный анализ // Інституціональні перетворення в суспільстві: Світовий досвід і українська реальність. – Мелітополь, 2007. – С. 23–29.

Національне і глобальне в економічному розвитку України: антропологічний вимір Відродження // І економічний форум українців світу. Збірник доповідей. – К., 2007. – С. 12–16.

Kwestie aksjologii posmodernizmu: humanizm i duchowosc // Pograncze. Polska-Ukraina. Poczniak naukowy. – Uniwersytet Marii Curie-Skladowskiej. – Lublin, 2007. – С. 121–141.

Інтелект, політика, влада // Український світ. – 2007. – № 4–6 (7515). – С. 40–43.

Призначення і сенс буття людини в антропології Г. Сковороди // Колізії синтезу. Вісник Товариства Російської філософії при українському фонді. – Вип. 7. – Полтава: АСМІ, 2007. – С. 386–393.

Экономическое бытие как метафизическая реальность: возможность необходимого // Постмодерновые реалии России. – Москва-Волгоград, 2007. – С. 124–125.

Магия денег // Философия хозяйства. – 2007. – № 4 (52). – С. 176–197.

Онтос духовного в контексте финансового вектора развития // Философия хозяйства. – 2007. – № 5 (53). – С. 58–64.

Вічна сила духовності // Бердник О. Вибрані твори. – К.: Книга, 2007. – С. 4–14.

Смисл економічного знання в метафізиці С. Булгакова // Доля філософії в сучасному світі (до Всесвітнього дня філософії ЮНЕСКО): Міжнародний науковий симпозіум (16–17 листопада 2006 року). – К., 2007. – С. 120–122.

Фінансова цивілізація: мораль, істина, гроші // Народний депутат. – 2007. – № 4 (28). – С. 74–77.

Фінансова цивілізація: мораль, істина, смисл в сучасному суспільстві грошей // Час.ua. – 2006. – № 7 (17). – С. 36–37.

«Третья природа» бытия человека: управление или программирование? // Соціально-гуманітарні проблеми менеджменту. – Донецьк, 2006. – С. 116–120.

Суспільство і бюрократія // Народний депутат. – 2006. – № 10. – С. 40–42.

Інтелект contra пересічності: неможливість можливого // Український світ. – 2006. – № 1–6. – С. 36–60.

Постлюдина. Перспективи гуманізму // Агора. Україна – регіональний вимір. – 2006. – Вип. 3. – С. 119–126.

Деструкція чи трансформація: перспективи філософії // Філософські стратегії ХХІ століття. – Харків, 2006. – С. 24–31.

Метафізичний дискурс економічної теорії // Філософська думка. – 2006. – № 5. – С. 127–143.

Іван Франко і Фрідріх Ніцше: дух і воля до боротьби // Книжковий клуб. – 2006. – № 6. – С. 9–11.

«Mutosc do madosci: destrukcja czy transformacja?» // Polska-Ukraina / POCRANICZE / Пограниччя. – Lublin, 2006. – С. 47–64.

Метафізика в етосі економічної реальності // Дні науки філософського факультету. – 2006. – Частина II. – С. 88–89.

Сучасна цивілізація: фінансовий аспект розвитку // Соціальна робота і сучасність: теорія та практика. – К., 2006. – С. 23–26.

Аморалізм догматизму в політиці // Наше время. – 2006. – № 4 (18). – С. 36–41.

Економічна реальність: метафізичний аспект дослідження // Вісник Національного авіаційного університету. Філософія. Культурологія: Збірник наукових праць. – 2006. – № 2 (4). – С. 13–17.

Духовність: антропологічний вимір // Глобальні тектонічні зрушення: виклики та відгуки: Матер. Міжвід. наук.-теор. конф. – К., 2005. – С. 23–34.

«Пересічна свідомість»: рудимент чи національна доля? // Мандрівець. – 2006. – № 6. – С. 4–9.

Інтелектуальна астенія, або «Що не робити» // Український світ. – 2006. – № 1–6. – С. 56–60.

Економічна реальність: метафізичний аспект дослідження // Вісник національного авіаційного університету. Філософія. Культурологія: Зб. наукових праць. – 2006. – № 2 (4). – С. 3–18.

Экономическое бытие как метафизическая реальность: возможность необходимого // Философия хозяйства. – 2006. – № 6 (48). – С. 51–56.

Ірраціональний вибір України // Мандрівець. – НУКМА. – 2005. – № 1 (54). – С. 5–11.

Феномен грошей в контексті «філософії господарства» // Вісник КНТЕУ. – 2005. – № 1. – С. 74–81.

Теологічний космізм С.Н. Булгакова як основа економічної антропології // Філософія космізму і сучасна авіація. – К.: НАУ, 2005. – С. 35–40.

Этические детерминанты экономической реальности // Цінності громадянського суспільства і моральний вибір: Український досвід. – К.: Ін-т філ-ї ім. Г.С. Сковороди, 2005. – С. 44–53.

Духовна реальність: суб'єктивний вимір творення смислів // Творчість і освіта у вимірах ХХІ століття. – К.: НТУ КПП, 2005. – С. 26–32.

Софійність і пансофізм: метасмисли педагогічної концепції Я.А. Коменського // Polska: Krakow, 2005. – С. 43–52.

Духовність: темпоральна трансформація нових смислів // Міжнародна наукова конференція «Дні науки філософського факультету – 2005». – К.: Київський університет, 2005. – С. 37–40.

«Філософія денег» в трансформаціях духовних парадигм // Антологія творчих досягнень. – 2005. – Вип. 2. – С. 12–18.

Рациональное общество: утопия чи реальність? // Демократичні цінності, громадянське суспільство і держава. – Х., 2005. – С. 85–98.

Легітимація розуму в соціальному управлінні // Сучасні проблеми управління. – К.: ВПІ ВПК «Політехніка», 2005. – С. 68–69.

Авторитет моралі contra авторитаризму непрофесійності // Український світ. – 2005. – № 7–9. – С. 8–11.

Філософський аналіз онтичного статусу феномену грошей // Вісник КНТЕУ. – 2004. – № 1. – С. 74–85 (у співавторстві з А.А. Мазаракі).

Містика духовного: імперативи ірраціонального в раціональному // Філософська думка. – 2004. – № 2. – С. 38–45.

Оприявлення гнозису «Я»: Апологія ірраціонального // Людина-Світ-Культура. – К., 2004. – С. 41–51.

Гносеологія містичного: дискурс ірраціонального в раціональному // Ukraine – Polsha – Lublin – Dzhobysz. – 2004. – С. 28–38.

Діалогіка ratio і глупоти в гуманізмі Еразма Роттердамського // Вісник КНТЕУ. – 2003. – № 1. – С. 76–84.

«Софійний гуманізм» в континуальності суперечностей ratio // Філософські обрії: Науково-теоретичний часопис. – 2003. – Вип. 8. – С. 36–43.

Містичний досвід як елемент творчості // Творчість врятує світ / Матеріали 7-ї Міжнародної науково-практичної конференції. – К.: НТУУ «КПІ». – 2003. – С. 41–45.

Креативність концепту адаптації в сучасних корпоративних стратегіях (комунікативний аспект) // Вісник КНТЕУ. – 2003. – № 2. – С. 14–19 (у співавторстві з І.В. Смолінім).

«Інтелектуальна астенія»: егологічний дискурс в гуманістику Ренесансу // Вісник НТУУ «КПІ». – 2003. – № 4. – С. 41–49.

Індивідуальний вимір «ейдосу» історико-філософського концепту // Тези Міжнародної науково-практичної конференції «Філософія та історія філософії». – К., 2003. – С. 32–41.

Відкриття людини як інобуття логосу // Гуманітарні науки і сучасність. – 2003. – № 4. – С. 51–60.

Оптимістичні виміри філософського дискурсу: можливості можливого // Філософська та соціологічна думка. – 2003. – № 5. – С. 29–38.

Сумісність моральних інтенцій у кордоцентризмі Б. Паскаля і Г. Сковороди // Григорій Сковорода: ідейна спадщина і сучасність: Збірник наук. праць. – К.: Стило, 2003. – С. 31–41.

Глобалістські виміри життєвого світу людини // Глобальний виклик сучасності: Зб. наук. праць. – К.: Парапан, 2003. – С. 18–26.

Раціональність як умова ціннісних вимірів формування особистості // Тези Міжнародної науково-практичної конференції «Формування національних, загальнолюдських ціннісних орієнтацій студентської молоді». – К.: КНТЕУ, 2003. – С. 17–23.

Перспективи філософії в контексті глобалізації // Тези Міжвузівської конференції. – К.: КНТЕУ, 2003. – С. 11–13.

Духовно-культурні умови суб'єктивного вибору індивіда // Тези міжрегіонального симпозиуму «Конкурентні стратегії України». – Київ, 2003. – С. 21–23.

Гуманітарні науки: суперечності, парадокси, перспективи // Тези на республіканському семінарі «Гуманітарні науки у системі підготовки менеджерів». 18–19 листопада. К., 2003. – С. 34–37.

Культура управління в умовах глобалізації // Досвід та перспективи соціальної роботи: Україна–Німеччина. – К.: НТУУ «КПІ», 2002. – С. 30–39.

Екзистенція добра у «філософії серця» П. Юркевича // Філософські обрії. Науково-теоретичний часопис. – 2002. – Вип. 7. – С. 28–36.

Національна ідея у вимірі інтелектуально-духовних детермінацій // Тези Міжнародної конференції: «Україна: національна ідея». – К.: МУЛП, 2002. – С. 75–84.

Майбутнє філософського знання: імперативи духовного розвитку особистості // Вісник КНТЕУ. – 2002. – № 4. – С. 94–102.

Інтенції «позитивного» екзистенціалізму у філософській творчості П. Юркевича // Український світ. – Спеціальний випуск. – 2002. – С. 35–41.

Модуси морального вибору у філософській концепції Г.С. Сковороди // Гуманітарні науки і сучасність: Зб. Наук. праць. – К.: КНТЕУ, 2002. – С. 64–73.

Рациональність як умова ціннісних вимірів формування особистості // Тези міжнародної науково-практичної конференції: «Формування національних загальнолюдських ціннісних орієнтацій студентської молоді». – К.: КНТЕУ, 2002. – С. 36–40.

Персоналістський вимір «філософії освіти» Памфіла Юркевича (контамінаційна діалогіка монологу) // Вища освіта України. – 2001. – № 1. – С. 28–35.

Гуманістичний зміст історико-культурного буття філософського логосу // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Філософія. Політологія. – 2001. – Вип. 33. – С. 44–52.

Проблема сенсу людського життя в плюралізмі філософських ідей ренесансного гуманізму // Вісник КНТЕУ. – 2001. – № 6.

Філософсько-антропологічний аналіз проблеми української національної самоідентифікації // Наукові записки національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова. – 2001. – Вип. 8. – С. 38–44.

Кордоцентризм як антитеза тоталітаризму // Мультиверсум. Філософський альманах. – К.: Укр. Центр духовної культури. – Вип. 11. – 2000. – С. 35–43.

Екзистенційно-персоналістські інтенції філософсько-естетичних поглядів Г.С. Сковороди // Актуальні філософські та культурологічні проблеми сучасності: альманах. Зб. наукових праць КДЛУ. – К.: Знання, 2000. – С. 188–195.

Поліфонія гуманістики українського філософського мислення // Філософські обрії. Науково-теоретичний часопис. – 2000. – Вип. 3. – С. 51–66.

Сократ і Сковорода: екзистенційний вимір гуманістичних інтенцій // Наукові записки ТДПУ ім. В. Гнатюка. – Серія: «Філософія, економіка». – 2000. – № 4. – С. 7–13.

Ренесанс і розвиток української гуманістики // Трибуна. – 2000. – № 3–4. – С. 14–17.

Методологічні потенції антропології ренесансного гуманізму (історична ретроспекція) // Мультиверсум. Філософський альманах. – К.: Укр. Центр духовної культури. – Вип. 12. – 2000. – С. 178–187.

Християнсько-ірраціоналістичні тенденції розвитку філософсько-гуманістичної думки України (XVI–XVII ст.) // Наукові записки ХВУ. Соціальна філософія, педагогіка, психологія. – 2000. – Вип. VII. – С. 25–34.

Ідея як основа формування кордоцентризму П.Д. Юркевича // Мультиверсум. Філософський альманах. – 2000. – Вип. 13. – С. 3–13.

Ірраціональні джерела гуманістичних інтенцій українського кордоцентризму (історико-філософський аспект) // Мультиверсум. Філософський альманах. – 2000. – Вип. 14. – С. 166–177.

Феномен релігійності Б. Паскаля // Актуальні філософські та культурологічні проблеми сучасності: альманах. Зб. наукових праць КДЛУ. – К.: Знання, 2000. – С. 218–225.

Свобода і тоталітаризм: філософський дискурс політичної історії // Нова політика. – 2000. – № 2 (28). – С. 54–58.

Культура і політика // Персонал. – 2000. – № 3. – С. 38–43.

«Софійність» мислення як субстанційна основа «екзистенції серця» Г.С. Сковороди // Вісник КНТЕУ. – 2000. – № 3. – С. 112–118.

Г. Сковорода та С. К'єркегор: дилема раціонального та ірраціонального у визначенні морального сенсу буття людини // Вісник Харківського національного університету. Серія: «Теорія культури та філософії науки». – 2000. – № 456. – С. 206–218.

Трансформація гуманізму в контексті української історико-філософської традиції (культурологічна інтроекція) // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв. – 2000. – № 2. – С. 11–16.

Християнська «цивілізація любові» (співмірність кордоцентричних концепцій Б. Паскаля і Г. Сковороди) // Українське релігієзнавство: Бюлетень Української Асоціації релігієзнавців. – 2000. – № 15. – С. 3–12.

Виховання особистості в філософії освіти П.Д. Юркевича // Рідна школа. – 2000. – № 4. – С. 14–18.

Трансцендентні пошуки морального сенсу людського буття // Sentetiae: Збірник наукових праць спілки дослідників модерної філософії (Паскалівського товариства). – Вінниця, 2000. – II (№ 2).

Любов до Бога та ідея Бога (співмірність кордоцентричних концепцій Б. Паскаля та Г. Сковороди) // На межі тисячоліть: християнство як феномен культури. – К.: МІП, 2000.

Канигін Юрій Михайлович

Провідний науковий співробітник.

Доктор економічних наук, професор.

Сфера наукових інтересів: проблеми методології всесвітньої історії; сучасне тлумачення Біблійних знань та їх використання в історичних дослідженнях.

Індивідуальні монографії

Информационно-физическая экономия (основы современной экономической теории). – К.: Знання України, 2017. – 251 с.

Физическая экономия как альтернатива политэкономии. Энергия прогресса. – Киев: Арий, 2016. – 272с.

Альтернативная история Руси. – К.: Арий, 2015. – 447 с.

Закат эры homo sapiens'a. – К.: Арий, 2015. – 222 с.

Бремя белой расы. – Киев: Книга Роду, 2009. – 312 с.

Последние времена. Новая парадигма истории. – К.: А.С.К., 2006. – 480 с.

Пояс мира (Украина – Казахстан. Проблемы евро-азиатского единства). – К.: МАУП, 2001. – 239 с.

Основы когнитивного обществознания (Информационная теория социальных систем). – К.: Украинская академия информатики, 1993. – 236 с.

Информатизация управления. Социальные аспекты. – К.: Наукова думка, 1991. – 152 с.

Экономика и организация машинной информатики. – К.: «Наукова думка», 1984. – 159 с.

Научно-технический потенциал (проблемы накопления и использования) / Отв. ред. А.И. Журавлев. – Новосибирск: Наука, 1974. – 254 с.

Монографії у співавторстві

Людина та суспільство в історичному вимірі (системна історіографія). – К.: Знання України, 2017. – 323 с. (у співавторстві з В.І. Кушерцем).

Кто мы в истории? – К.: Знання України, 2015. – 278 с. (в соавторстве с Кушерцом В.И.).

Славянский мир. Место и роль Украины. – К.: Знання України, 2014. – 108 с. (в соавторстве с Кушерцом В.И.).

Альтернативная история. – К.: Знання України, 2013. – 275 с. (в соавторстве с Кушерцем В.И.).

Посткласична історія (вузлові моменти). – К.: Знання України, 2012. – 170 с. (у співавторстві з В.І. Кушерцем).

Библия и наука. – К.: Знание, 2009. – 142 с. – 282 с. (в соавторстве с В.И. Кушерцом). Монографія видана також українською мовою.

Українська мрія. – К.: Лексикон 1996. – 148 с. (у співавторстві з З.Ю. Ткачуком).

Основы теоретической информатики. – К.: «Наук. думка». – 1991. – 228 с. (в соавторстве с Г.И. Калитичем).

Кибернетика в жизни общества. – К.: Политиздат Украины, 1985. – 196 с. (в соавторстве с В.С. Михалевичем). Монографію видано також французькою та англійською мовами.

Основы экономики и организации машинной информатики. – К.: Институт кибернетики, 1981. Монография-препринт. – 108 с. (в соавторстве с В.М. Глушковым).

Что же такое современная НТР? – К.: Институт кибернетики, 1980. Монография-препринт. – 98 с. (в соавторстве с Глушковым В.М.).

Цикл «наука-производство». – Новосибирск: «Наука», 1976. (в соавторстве с Даниловцевым П.А.).

Научно-технический потенциал. – Улан-Батор, 1975. – 164 с. (в соавторстве с Чулуунбаатаром Ш.). Монгольською мовою.

Підручники, навчальні посібники у співавторстві

Экономика и организация информатики. Учебное пособие. – Свердловск, 1986. – 142 с. (в соавторстве с Минайло А.М.).

Что такое информатика? Книга для чтения старшеклассникам. – М.: Детгиз, 1989. – 158 с. (в соавторстве с Зотовым Б.И.).

Брошури

Епоха неокамералізма. Держава і реформи в Україні в контексті фізичної економії. – К.: Знання України, 2016. – 79 с.

Фізична економія (Енергія історичного прогресу). – К.: Знання України, 2016. – 47 с. (у співавторстві з В.І. Кущерцем).

Миклащук Ігор Миколайович

Старший науковий співробітник.

Кандидат політичних наук.

Енциклопедії, довідники, словники

Комітет Верховної Ради України з питань європейської інтеграції // Українська дипломатична енциклопедія: у 5-ти т. / редкол.: Д.В. Табачник (голова) та ін. – Харків: Фоліо, 2013. – Т 2. – С. 27–28.

Постійні делегації Верховної Ради України в міжнародних організаціях // Українська дипломатична енциклопедія: у 5-ти т. / редкол.: Д.В. Табачник (голова) та ін. – Харків: Фоліо, 2013. – Т 3. – С. 224–227.

Статті

Изучение исторической памяти в учебном процессе // Материалы IX Международной науч.-метод. конф. «Перспективы развития высшей школы». – Гродно: ГГАУ, 2016. – С. 43–46.

Вплив міжнародних організацій на оптимізацію відносин у тріаді: «особа – суспільство – держава» в Україні (С. 224–232), Роль неурядових організацій в Автономній Республіці Крим напередодні та в період

російської окупації (С. 328–333) // «Третя хвиля» демократизації на теренах Євразії: досвід новітньої історії та виклики сучасності. Збірник наукових праць. – ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: В-во «Фенікс», 2015. – 564 с.

Підтримка громадянського суспільства в Україні: проблеми і перспективи // Віче. – 2015. – № 4. – С. 6–11.

Історична пам'ять як інструментарій політичних конфліктів в Україні // Актуальні проблеми всесвітньої історії: конфлікти як складова міжнародних відносин. Збірник наукових праць. – ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: Фенікс, 2014. – 310 с. – С. 67–73.

Профспілки як суб'єкт захисту прав працівників: досвід Республіки Польща // Віче. – 2013. – № 20. – С. 16–19.

Die Ukrainische identität in der zivilisierten auswahl // PHILOSOPHIA – LUS – POLICY. – Szczecin: Wyzsza szkola integracji europejskiej, Kielecka wyzsza szkola ekonomiczno-prawnicza. – 2013. – 76 p. – P. 71–76.

Конфліктний потенціал в Киргизькій Республіці: сутність та перспективи виходу із кризи // Актуальні проблеми всесвітньої історії: аксіологічні та культурно-історичні засади державотворення: збірник наукових праць. – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2013. – 416 с. – С. 223–229.

Легітимація влади в Республіці Косово: здобутки та перспективи // Філософія та політологія в контексті сучасної культури. Науковий журнал. – 2012. – Вип. 4. – С. 81–89.

Громадянське суспільство як чинник суспільно-політичних процесів у Сербії // Історичний досвід становлення інститутів громадянського суспільства в країнах Європи: збірник наукових праць. – К.: Фоліант, 2012. – 466 с. – С. 237–249.

Українсько-турецьке співробітництва на сучасному етапі: регіональний та безпековий виміри // Сучасна українська політика. – Спецвипуск: Інтеграційні процеси в сучасному світі: регіональні виміри. – К.: Вид-во «Центр соціальних комунікацій», 2012. – 392 с. – С. 200–211.

Проблема сприйняття часу у філософській та науковій літературі // Мультиверсум. Філософський альманах. – 2012. – Вип. 2. – С. 182–191.

Основні аспекти македонсько-албанських відносин у сучасній Республіці Македонія // Матеріали Криворізької сесії I Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Придніпровські соціально-гуманітарні читання» (м. Кривий Ріг, 24 листопада 2012 р.). – Д.: ТОВ «Інновація», 2012. – Ч. 3. – С. 41–44.

Формирование политической культуры граждан средствами политического образования // Материалы IV Международной научно-ме-

тодической конференции (12–15 мая 2011 г.). – Гродно, Гродненский государственный аграрный университет, 2011. – С. 94–98.

Особливості кризи постіндустріального світу // Матеріали доповідей та виступів Міжнародної наукової конференції «Дні науки філософського факультету-2011» (20–21 квітня 2011 р.). – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2011. – Ч. X. – С. 45–47.

Особливості становлення держави-нації в Україні // Матеріали міжнародної науково-теоретичної конференції «Концепт реальності у філософії, літературі й науці» (24–25 лютого 2011 р.). – Суми: Сумський державний університет, 2011. – С. 40–42.

Ідеологічні засади політичних партій України (за передвиборними документами 2006–2007 рр.) // Стратегічні пріоритети. – 2009. – № 3. – С. 79–86.

Співмірність політичних ідеологій та національної безпеки держави // Матеріали доповідей та виступів Міжнародної наукової конференції «Дні науки філософського факультету-2009» (21–22 квітня 2009 р.). – К.: ВПЦ «Київський університет», 2009. – Ч. XI. – С. 106–107.

Державотворча ідеологія як чинник демократичного розвитку України // Політичний менеджмент. – 2009. – № 5. – С. 63–72.

Політичне маніпулювання як чинник української політики // Сучасна українська політика: політики і політологи про неї. Спецвипуск: Політичні технології. – К.: Український центр політичного менеджменту, 2008. – С. 69–78.

Становлення української національної ідентичності і аналіз ролі держави за період 2007 року // Матеріали доповідей та виступів Міжнародної наукової конференції «Дні науки філософського факультету-2008» (16–17 квітня 2008 р.). – К.: ВПЦ «Київський університет», 2008. – Ч. XI. – С. 54–55.

Проблеми становлення ідеологій у програмовій і практичній діяльності українських політичних партій // Віче. – 2007. – № 12. – С. 21–22.

Вплив державницької ідеології на становлення української політичної нації // Матеріали доповідей та виступів Міжнародної наукової конференції «Дні науки філософського факультету-2007» (18–19 квітня 2007 р.). – К.: ВПЦ «Київський університет», 2008. – Ч. XI. – С. 66–67.

Публікації, адресовані органам влади

Діяльність професійних спілок по оптимізації взаємодії у тріаді «особа-суспільство-державна» в країнах Центрально-Східної Європи // Формування взаємовідносин «особа-суспільство-державна» в країнах Центрально-Східної Європи: досвід для України. Аналітична доповідь / А.І. Кудряченко (кер. авт. колективу). – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2014. – 56 с. – С. 38–44 (у співавторстві з І.В. Ткаченком).

Інституційна роль провідних міжнародних організацій у підтримці організацій громадянського суспільства в Україні // Роль міжнародних організацій у діяльності інститутів громадянського суспільства в Україні. Аналітична доповідь / А.І. Кудряченко (кер. авт. колективу). – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2015. – 88 с. – С. 36–43 (у співавторстві з Я.І. Фощаном).

Мироненко Петро Володимирович

Провідний науковий співробітник (2014–2015 рр.).

Доктор політичних наук.

Сфера наукових інтересів: процес прийняття політичних рішень, державне управління.

Монографії індивідуальні

Форма правління: політичні трансформації на зламі століть: монографія. – К.: ВЦ «Академія», 2014. – 220 с. (Серія «Монограф»).

Підручники, навчальні посібники у співавторстві

Основи вітчизняного парламентаризму: підручник для студ. вищ. навч. закл.: у 2 т. / за заг. ред. В.А. Гошовської // Авторський колектив: В.А. Гошовська, К.К. Баранцева, М.М. Газізов, В.М. Гурієвська, Ю.Г. Кальниш, Н.Б. Ларіна, М.М. Логунова, П.В. Мироненко, О.В. Соснін, Т.В. Федорів. – К.: НАДУ, 2012. – Т. 2. – 340с.

Парламентаризм та парламентська діяльність: словник-довідник / уклад.: В.А. Гошовська, Н.Г. Протасова, М.М. Газізов, та ін.: за загальною редакцією д. політ. н., проф. В.А. Гошовської. – К.: НАДУ, 2010. – 228 с.

Аналіз державної політики та прийняття управлінських рішень: навч. посібник / В.А. Гошовська, П.В. Мироненко, М.М. Газізов, О.З. Босак. – К.: НАДУ, 2010. – 88 с.

Аналіз державної політики та прийняття рішень парламентом України у здійсненні конституційних функцій: науково-дослідна робота / В.А. Гошовська, В.А. Гурієвська, М.М. Газізов, – К.: НАДУ, 2010. – 209 с.

Статті

Діяльність та розпад парламентських коаліцій // Суспільно-політичні процеси. Науково-популярне видання Громадської організації «Академія політичних наук». – 2017. – Вип. 1 (5). – С. 219–262.

Конфліктологічний вимір становлення ідентичності української нації // Суспільно-політичні процеси. Науково-популярне видання Громадської організації «Академія політичних наук». – 2016. – Вип. 4. – С. 80–95.

Форма правління як концептуальна і прикладна проблема // Суспільно-політичні процеси. Науково-популярне видання Громадської організації «Міжнародний інститут гуманітарних технологій» спільно з Громадською організацією «Академія політичних наук». – 2016. – Вип. 3. – С. 5–50.

Методологічні основи політичної стратегії і тактики як системи засобів подолання політичної нестабільності // Політичні інститути та процеси. Наукове видання Громадської організації «Міжнародний інститут гуманітарних технологій». – 2016. – Вип. 1. – С. 29–33.

Теоретичне підґрунття і практичні проблеми дослідження процесу змін форми правління в сучасній Україні // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 22. Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. Спецвипуск. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. – К.: Видавництво Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, 2014. – С. 395–400.

Форма правління: вектори політологічного аналізу // Політологічний вісник. 36-к наук. праць. – К: «ІНТАС», 2014. – Вип. 73. – С. 293–303.

Восточноевропейская модель демократизации форм государственного правления // Известия Иркутского государственного университета. Серия «Политология. Религиоведение». – 2013. – Вип. 2 (11). Ч. 1. – С. 154–160.

Закономерности и расхождение форм государственного правления на постсоветском политическом пространстве // Человек. Сообщество. Управление. Научно-информационный журнал. – 2013 – Вип. 2. – С. 15–26 (Россия).

К вопросу о гибридных формах правления в современном мире // Вопросы управления. – 2013. – Вип. 3 (5) – С. 43–48.

Features of scrutinizing conceptual framework while comprehending the form of government agenda // Science and Education a New Dimension: Humanities and Social Sciences. – Vol. 2 (3). – Issue: 18. P. 66–70. (Особенности рассмотрения понятийно-категорийного аппарата при осмыслении проблематики формы государственного правления. Будапешт).

Поліархія як форма державного правління // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 22. Політичні науки та методологія викладання соціально-політичних дисциплін. Випуск 12. – К.: Видавництво Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, 2013. – С. 35–41.

Визначальні проблеми і перспективи розвитку форми правління України // Наукові записки Ін-ту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України. – 2013. – Вип. 4 (66). – С. 147–157.

Трансформація форми державного правління у сучасній Білорусі // Сучасна українська політика. – К.: Центр соціальних комунікацій, 2013. – Вип. 29. – С. 179–190.

Класифікація форми державного правління: базові напрями переосмислення класичних підходів // Творче об'єднання «Нова парадигма». – 2013. – Вип. 118. – С. 125–135.

Параметри для визначення форми державного правління як дослідницька проблема // Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. – 2013. – Вип. 62. – С. 448–454.

Еволюція і поліваріантність республіканської форми правління // Політичний менеджмент: наук. журнал / голов. ред. Ю.Ж. Шайгородський. – 2013. – № 59. – С. 5–15.

До проблеми становлення форми державного правління Російської Федерації // Сучасна українська політика. – 2012. – Вип. 27. – С. 186–194.

Особливості співставлення понять «форма правління» та «демократизація» // Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. – 2012. – Вип. 57. – С. 538–544.

Особливості автократичних векторів трансформації форм правління (на прикладі суперпрезиденталізму країн Центральної Азії) // Наукові записки Ін-ту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України. – 2012. – Вип. 4 (60). – С. 234–245.

Засади стратегічного планування в системі державного управління // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 22. Політичні науки та методологія викладання соціально-політичних дисциплін. – 2012. – Вип. 9. – С. 30–35.

Форма державного правління як концептуальна і практична проблема: досвід України // Політологічний вісник. 36-к наук. праць. – 2011. – Вип. 52. – С. 219–228.

Процес змін форми правління в Україні: основні чинники і результати // Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. – 2011. – Вип. 51. – С. 656–663.

Осмислення поняття «форма державного правління» в контексті сучасних політичних трансформацій // Сучасна українська політика. – 2011. – Вип. 23. – С. 193–202.

Проблема класифікаційних критеріїв типологізації форми правління // Політологічний вісник. 36-к наук. праць. – 2011. – Вип. 53. – С. 146–155.

Провідні напрями аналізу проблематики сутності форми правління // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв: Наук. журнал. – 2011. – № 3. – С. 192–197.

Аргументи на користь монархічної форми правління: історія і сучасність // Політологічний вісник. 36-к наук. праць. – 2011. – Вип. 55. – С. 374–383.

Роль політичної стратегії і тактики у функціонуванні системи державного управління // Сучасна українська політика. – 2011. – Вип. 25. – С. 193–202.

Форма правління: вектори політологічного аналізу // Політологічний вісник. 36-к наук. праць. – 2014. – Вип. 73. – С. 292–302. ПЕРЕМІСТИТЬ ДО 2014 РОКУ

Методологічні основи політичної стратегії і тактики як системи засобів подолання політичної нестабільності // Матеріали науково-практичної конференції за міжнародною участю «Галузь науки «Державне управління»: історія, теорія, впровадження», 28.05.2010. – Т. 2. – С. 276–278 (у співавторстві з Гошовською В.А.).

Методологічні основи політичної стратегії і тактики як системи засобів подолання політичної нестабільності // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України. – 2008. – Вип. 42. – С. 57–67.

Рецензії на монографії, підручники

Рецензія на монографію «Політична влада і опозиція в Україні: порівняльний аналіз із зарубіжними країнами: Монографія» / За заг. ред. Ф.М. Рудича. – К.: ІПІЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2016. – 488 с. // Проблеми всесвітньої історії. – 2017. – № 1(3). – С. 212–218 (у співавторстві з Д.М. Лакішиком).

Публікації, адресовані органам влади

Аналітична довідка щодо діяльності проросійських неурядових організацій в Україні // Політичні інститути та процеси. Наукове видання Громадської організації «Міжнародний інститут гуманітарних технологій». – 2016. – Вип. 1. – С. 88–93.

Потехін Олександр Володимирович

Головний науковий співробітник.

Доктор історичних наук, старший науковий співробітник.

Сфера наукових інтересів: історія, теорія, практика і перспективи міжнародних відносин; міжнародна безпека; проблеми нерозповсюдження ЗМЗ; євроатлантичні процеси; військово-політичні союзи; імперіологія; американістика та антиамериканізм; зовнішня політика України; відносини Україна-НАТО.

Керівництво авторським колективом

Україна-Білорусь: союз заради благоденствія? / Потехін О. (кер.авт. кол.), Врадій В., Дергачов О., Позняк В., Ящук Т. – К.: ГЕС, 2006. – 129 с.

Індивідуальні монографії

Дипломатія США в Восточной Европе: 1945–1950. – К.: Наукова думка, 1992. – 128 с.

Положение рабочей молодежи современной Америки: экономический, политический, социально-психологический аспекты. – К.: Наукова думка, 1978. – 190 с.

Монографії у співавторстві

Скуті одним ланцюгом? Військово-політичні союзи і європейська стабільність. – К.: Дух і літера, 2017. – 310 с. (у співавторстві з Ю.А. Клименком).

Общественное мнение США и создание ООН. – К.: Наукова думка, 1993. – 127 с. (в соавторстве с Беттаром И.Н.).

Восточноевропейская политика США: цели и средства – К.: ИСЭПЗС АН УССР, 1984. – 195 с. (в соавторстве с Малько О.А.).

Международные монополии и эксплуатация трудящихся. – К.: Наукова думка, 1982. – 146 с. (в соавторстве с Цветковым А.Г.).

Розділи в колективних монографіях

Присмерки імперської парадигми // США і світ в ХХІ ст. Кол. моногр. пам'яті Є. Камінського / Під ред. Ю.М. Пахомова. – К.: Центр вільної преси, 2013. – 620 с. – С. 144–164 (у співавторстві з І. Ветринським).

Політико-правові тенденції взаємодії національних і міжнародних засад розбудови державності // Правова система України в умовах сучасних національних і міжнародних тенденцій розбудови державності. Кол. моногр. / За заг. ред. проф. Бошицького Ю.Л. – К.: Кондор, 2012. – 616 с. – С. 74–90 (у співавторстві з Т. Дідичем).

Криза безпекових чинників міжнародної системи та глобальна інтеграція (С. 70–78), Геополітична стабільність як умова соціально-економічного розвитку (С. 189–203) // Глобальна корпоративна система: кол. монографія / Кер.авт.кол. і наук. ред. О.Г. Білорус. – К.: КНЕУ, 2011. – 408 с.

Соціологічне дослідження зовнішньої політики України, геополітичних орієнтацій та безпекової політики // Україна 2000 та далі – геополітичні пріоритети та сценарії: кол. моногр. під. ред. О. Белова. – К.: Академпрес, 1999. – 390 с. – С. 362–380 (у співавторстві з О. Парахонською).

The NATO-Ukraine Partnership: Problems, Achievements and Perspectives // Between Russia and the West: Foreign and Security Policy of Independent Ukraine / Ed. by K. Spillmann, A. Wenger and D. Muller. – Bern. Berlin. Bruxelles: Peter Lang Verlag, 1999. – 355 p. – P. 145–165.

Ukrainian Way to Europe // Ukraine and European Security / Ed. by D. Albright and S. Appatov. – Basingstoke, London: Macmillan, 1999. – 284 p. – P. 151–164.

Ukrainian perspective // Visions of European Security – focal point Sweden and Northern Europe / Ed. by A. Orrenius and L. Truedson. – Stockholm: Skogs. 1996. – 262 p. – P. 184–197.

Ukraine on military integration: Military-Industrial Cooperation // Ukraine and Integration in the East / Ed. by L. Jonson. – Stockholm: SIFA, 1995. – 144 p. – P. 69–79 (у співавторстві з І. Oldberg).

Приоритет антисоветизма в восточноевропейской политике США / Конфронтация или диалог: стереотипы внешней политики США. – К.: Наукова думка, 1989. – 375 с. – Гл.V; Гл.VI, § 1.

Укрепление социалистического содружества и политика западных держав / Отв. ред. И.А. Петерс, А.В. Потехин. – К.: Наукова думка, 1985. – 286 с. (6 разд. в соавт.).

Пути формирования интеллигенции в европейских странах // Тенденции социального развития европейских социалистических стран / Отв. ред. И.А. Петерс. – К.: Наукова думка, 1985. – 360 с. – С. 192–202.

Социально-психологические аспекты управления в буржуазной организации // Социально-этические проблемы управления как сферы деятельности / Отв.ред. А.Н. Шлепаков. – К.: Наукова думка, 1980. – 302 с. – С. 187–209.

Воспроизводство рабочего класса и его отряды // Пути формирования рабочего класса развитых капиталистических стран / Отв.ред. А.Н. Шлепаков. – К.: Наукова думка, 1980. – 296 с. – С. 30–66, 182–188.

Социальная политика правящих кругов США // Социальная структура и социальная политика развитых капиталистических стран. Отв. ред. А.Н. Шлепаков. – К.: Наукова думка, 1980. – 280 с. – С. 127–140 (в соавторстве с Зленко В.А.).

Оппозиция молодежи // США: обострение социальных противоречий и массовые демократические движения / Под ред. О.Э. Тугановой. – М.: Наука, 1980. – 340 с. – С. 302–324.

Статті в енциклопедіях, енциклопедичних словниках, довідниках

Мала енциклопедія міжнародної безпеки / Нац. акад. наук України, Київ. ун-т права; [авт.-упоряд.: Потехін О.В., Тодоров І.Я.]; за заг. ред. проф. Ю.Л. Бошицького, д-ра іст. наук О.В. Потехіна. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2012. – 367 с.

Підручники, навчальні посібники у співавторстві

Політологія. Навчальний наочний посібник. – Київ: КУП НАНУ, 2013. – 343 с. (у співавторстві з І.Г. Кудрею).

Глобалізація безпеки: навч. посіб. – Донецьк: Ноулідж, Донец. видня, 2011. – 246 с. (у співавторстві з І.Я. Тодоровим).

Від конфронтації до нового мислення. – К.: Радянська школа, 1989. – 205 с. (у співавторстві з Є.Є. Камінським).

Брошури

Україна – Білорусь: союз заради благоденствія? – К.: ГЕС, 2006. – 129 с. (у співавторстві з В. Врадїєм, О. Дергачовим, В. Позняком, Т. Ящук).

Ukraine at the Cross-roads. – Stockholm: Skogs, 1996. – 54 p.

Чому людству необхідне нове мислення. – К.: Знання, 1991. – 48 с. (у співавторстві з В. Щіткою).

Становище робочої молоді в країнах капіталу. – К.: Знання, 1979. – 49 с.

Статті

Війна як продовження зовнішньої політики: апологетика та критика поглядів Карла фон Клаузевіца // Зовнішні справи. – 2017. – № 8. – С. 25–27.

Політика США щодо України у сучасній українській громадській думці // Американська історія та політика. – 2017. – № 3. – С. 51–71 (у співавторстві з М.М. Бессоновою).

Політика нерозповсюдження ядерної зброї: історія і сучасність // Проблеми всесвітньої історії. – 2017. – № 1 (3) – С. 81–108 (у співавторстві з А.І. Кудряченком).

Скромна привабливість російської «м'якої» сили у часи «гібридної» війни // Агора. 2017. – Вип.18. – С. 126–130 (у співавторстві з І. Ветринським).

Політика нерозповсюдження ядерної зброї: криза чи крах? // Зовнішні справи. – 2017. – № 5. – С. 14–18.

НАТО і європейська стабільність. – Ч. 1. – Геополітика і стабільність // Зовнішні справи. – 2017. – № 1. – С. 16–20.

НАТО і європейська стабільність. – Ч. 2. – Стимування // Зовнішні справи. – 2017. – № 2. – С. 16–20.

НАТО і європейська стабільність. – Ч. 3. – Ядерне стимування // Зовнішні справи. – 2017. – № 3. – С. 10–15

Ядерне роззброєння України у контексті її відносин з США та РФ / Агора. – Вип.16. – 2016. – С. 16–22.

НАТО без України // Зовнішні справи. – 2016. – № 11. – С. 8–13.

Україна у безпечній та цілісній Європі без розподільчих ліній // Агора. – 2016. – Вип. 17. – С. 21–26.

Україна у зовнішньополітичній доктрині 45-го Президента США // Зовнішні справи. – 2016. – № 6. – С. 22–25.

Політика США у сфері нерозповсюдження ядерної зброї та Україна // Американська історія та політика. – 2016. – № 1. – С. 100–107.

Незастосування ядерної зброї у військово-політичній стратегії США та Україна // Проблеми всесвітньої історії. – 2016. – № 2. – С. 132–152.

Ядерне стимування у сучасній стратегії НАТО // Проблеми ядерної безпеки сучасного світу і Україна: збірник наукових праць / За загальною редакцією доктора історичних наук, професора Кудряченка А.І.; ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – 140 с. – С. 15–23.

Тенденції зовнішньої політики України у 2015 р. // Зовнішня політика України: стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети. – Щорічник / Ред. Г. Перепелиця. – К.: Стилос, 2016. – 308 с. – С. 35–60 (у співавторстві з І. Тодоровим).

Фактор ядерного стимування у військово-політичній стратегії НАТО та Україна // Віче. – 2016. – № 3–4.

Зовнішня політика та міжнародне становище України очима експертів: 2015. – Ч. 1. – Загрози та здатність їм протистояти // Зовнішні справи. – 2016. – № 2. – С. 6–11.

Зовнішня політика та міжнародне становище України очима експертів: 2015.– Ч. 2.– *Ворог, друзі, байдужі* // Зовнішні справи.– 2016.– № 3.– С. 10–15.

Зовнішня політика та міжнародне становище України очима експертів: 2015.– Ч. 3.– *Непевні очікування інтеграції* // Зовнішні справи.– 2016.– № 4.– С. 14–19.

Друга «холодна війна»: попередні підсумки // Зовнішні справи.– 2015.– № 10.– С. 14–17.

Боснійська криза 1908–1909 рр. і Перша світова війна: проблеми союзницької співпраці // *Перша світова війна: історичні долі держав і народів (до сторіччя від початку Першої світової війни): збірник наукових праць / під ред. А.І. Кудряченка.*– К.: ІВІ НАНУ, 2015.– С. 71–79.

Зовнішня політика та міжнародне становище України очима експертів: 2014.– Ч. 1.– *Набуття суб'єктності за часів Революції та війни* // Зовнішні справи.– 2015.– № 1.– С. 38–42.

Зовнішня політика та міжнародне становище України очима експертів: 2014.– Ч. 2.– *Друзі пізнаються в біді, чи не так?* // Зовнішні справи.– 2015.– № 2.– С. 46–52.

Зовнішня політика та міжнародне становище України очима експертів: 2014.– Ч. 3.– *Імперативи інтеграції* // Зовнішні справи.– 2015.– № 3.– С. 18–23.

Фактор США у мережевій системі сучасного світу: український вимір // *Гуманітарні студії.*– КНУ ім. Т. Шевченка.– Число 26-е.– 2015.– С. 206–214.

Тенденції зовнішньої політики України у 2014 р. // *Зовнішня політика України: стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети.*– Щорічник / Ред. Г. Перепелиця.– К.: Стилос, 2015.– 323 с.– С. 37–62 (у співавторстві з І. Тодоровим).

Антиамериканізм та антисемітизм: порівняльний аналіз // *Сполучені Штати Америки у сучасному світі: політика, економіка, право, суспільство / Збірник матеріалів II міжнародної науково-практичної конференції 15 травня 2015 року, м. Львів.*– Львів: ЛНУ, 2015.– С. 45–55.

Тенденції зовнішньої політики України у 2013 р. // *Зовнішня політика України: стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети.*– Щорічник / Ред. Г. Перепелиця.– К.: Стилос, 2014.– 352 с.– С. 29–56 (у співавторстві з І. Тодоровим).

К вопросу об определении принципов современного конституционализма как философско-правовой категории // *Scientific Letters of Academic Society of Michal Baludansky.*– UK TU Košice, Slovakia.– 2014.– Vol. 2, № 3.– С. 111–114 (в соавторстве с И.Г. Кудрей).

Президент проти нації: 2010–2013. – Ч. 1. – Загроза зростає. Хто винний? // Зовнішні справи. – 2014. – № 10 – С. 20–25.

Президент проти нації: 2010–2013. – Ч. 2. – Партнери, союзники... вороги? // Зовнішні справи. – 2014. – № 11 – С. 28–33.

Президент проти нації: 2010–2013. – Ч. 3. – Інтеграція без інтеграції // Зовнішні справи. – 2014. – № 12. – С. 30–35.

Тенденції зовнішньої політики України у 2012 р. // Зовнішня політика України: стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети. – Щорічник / Ред. Г. Перепелиця. – К.: Стилос, 2013. – 304 с. – С. 19–47 (у співавторстві з І. Тодоровим).

Тенденції зовнішньої політики України у 2011 р. // Зовнішня політика України: стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети. – Щорічник / Ред. Г. Перепелиця. – К.: Стилос, 2012. – 384 с. – С. 31–57 (у співавторстві з І. Тодоровим).

Апологія геополітичного синдрому // Критика. – 2012. – № 7–8. – С. 25–28.

Відносини України зі Сполученими Штатами Америки // Зовнішня політика України-2011: стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети. Щорічник / Під ред. Г. Перепелиці. – К.: Стилос, 2012. – 384 с. – С. 306–315 (у співавторстві з М.Х. Ялі).

Українсько-американські відносини в контексті проблем сучасної зовнішньої політики України // Агора. – 2012. – Вип.11. – С. 68–78.

Тенденції зовнішньої політики України у 2010 р. // Зовнішня політика України: стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети. – Щорічник / Ред. Г. Перепелиця. – К.: Стилос, 2011. – 352 с. – С. 25–54 (у співавторстві з І. Тодоровим).

Вплив дилеми оборона-напад у рейнській й мюнхенській кризах та гіпотетичний союз як засіб стабілізації в Європі напередодні Другої світової війни // Вісник Центру міжнародної безпеки та євроатлантичної співпраці Дон У. – 2011. – № 1–2 (21–22). – С. 45–59 (у співавторстві з Ю. Клименком).

Trends in Ukraine's Foreign Policy in 2009–2010 // Foreign Policy of Ukraine: Strategic Assessments, Forecasts and Priorities / Ed. by G.M. Perepelytsia. – Kyiv: Stylos PH, 2011. – Р. 9–42 (у співавторстві з І. Тодоровим).

Нейтралітет і позаблоковість: про альтернативи військово-політичному союзу // ЄвроАтлантика. – № 3. – 2010. – С. 6–16.

Основні тенденції зовнішньої політики України у 2009 р. // Зовнішня політика України: стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети. – Щорічник / Ред. Г. Перепелиця. – К.: Стилос, 2010. – 320 с. – С. 51–76 (у співавторстві з І. Тодоровим).

Геополітична стабільність і конкурентоспроможність держави // Глобальна інтеграція і конкурентоспроможність транзитивних країн / Зб. під ред. О.Г. Білоруса. – К.: ICEMB, 2010. – С. 73–81.

Тенденції зовнішньої політики України у 2008 р. // Зовнішня політика України: стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети. – Щорічник / Ред. Г. Перепелиця. – К.: Стилос, 2009. – 336 с. – С. 45–68 (у співавторстві з І. Тодоровим).

Українсько-російські відносини: дипломатія і геополітика // Агора. – 2009. – № 8. – С. 59–64.

Trends in Ukraine's Foreign Policy in 2008 // Foreign Policy of Ukraine: Strategic Assessments, Forecasts and Priorities / Ed. by G.M. Perepelytsia. – Kyiv: Stylos PH, 2009. – P. 34–56 (у співавторстві з І. Тодоровим).

США: неоімперія чи недоімперія? // Дослідження світової політики. – 2008. – № 43. – С. 90–101.

Глобалізація проти імперії: безпековий аспект // Глобальна модернізація і сталий розвиток / Зб. під ред. О.Г. Білоруса. – К.: ICEMB, 2008. – С. 56–68.

Основні тенденції зовнішньої політики України у 2007 р. // Зовнішня політика України: стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети. – Щорічник / Ред. Г. Перепелиця. – К.: Стилос, 2008. – 312 с. – С. 33–56 (у співавторстві з І. Тодоровим).

Key Trends in Ukraine's Foreign Policy in 2007 // Foreign Policy of Ukraine: Strategic Assessments, Forecasts and Priorities / Ed. by G.M. Perepelytsia. – Kyiv: Stylos PH, 2008. – P. 33–56 (у співавторстві з І. Тодоровим).

Нова Європа на порозі 3-го тисячоліття // Дух і літера. – 1999. – № 5–6. – С. 99–101.

Features of Ukraine's foreign policy // Studia Diplomatica. – Vol. LI: 1998, № 6. – Bruxelles. – P. 37–56.

Правлячі еліти сучасної України // Вісник НАН України. – 1998. – № 2–3. – С. 33–55 (у співавторстві з М. Шульгою, Н. Бойко, О. Парахонською, Т. Шульгою).

Еліти в суспільстві: навчальний зміст, теоретичні проблеми // Розбудова держави. – 1998. – № 7–8. – С. 13–23 (у співавторстві з Шульгою М., Бойко Н.).

Зовнішньополітичний вибір як фактор політичної боротьби в Україні // Політична думка. – 1997. – № 3. – С. 109–111.

Risks in Russian Policy towards Ukraine // SWP Report S383/3B Unterstutzende Einzelanalysen. – Februar 1993. – P. 67–75.

Восточная Европа и проблемы генезиса «холодной войны» // Зарубежный мир: социально-политические и экономические проблемы. – 1988. – № 15. – С. 25–35.

Антикоммунизм – основа формирования политики США в отношении Восточной Европы: 1945–1946 гг. // Вестн. КГУ. – Сер.: Междунар.отн.и междунар. право. – 1988. – № 27. – С. 8–13.

Восточная Европа и проблемы генезиса «холодной войны» // Зарубежный мир. – 1988. – Вып. 14. – С. 64–67.

Американська дипломатія та заколот у Чехословаччині в лютому 1948 р. // Український історичний журнал. – 1988. – № 2. – С. 88–94.

США: идеалы конституции и реалии внешней политики // Дипломатический вестник: 1987. – М.: Международные отношения, 1988. – С. 165–176 (в соавторстве с Савельевым В.А.).

Некоторые аспекты милитаризации внешней политики США // Милитаризм и современное общество / Под ред. Г.А. Арбатова. – М.: Международные отношения, 1987. – С. 62–68.

Конституція 1787 р. і сучасна зовнішня політика США // Український історичний журнал. – 1987. – № 9. – С. 114–123.

Научно-техническая интеллигенция славянских стран: пути формирования, источники пополнения и место в социальной структуре социалистического общества // Труды IX международного съезда славистов. – К.: Наукова думка, 1983. – С. 156–167 (в соавторстве с Петерс И.А.).

Проблемы молодежи США в политике правящих буржуазных партий // Социальная природа буржуазных партий в современном капиталистическом мире / Ред. А.Н. Шлепаков. – К.: Наукова думка, 1980. – С. 60–90 (в соавторстве с Тимошенко А.Г.).

Безработица молодежи в США // Вестник КМО СССР. – 1977. – С. 22–30.

Спадщина американської революції і сучасна молодь США // Український історичний журнал. – 1976. – № 8. – С. 92–98.

Урядові програми підготовки кадрів в США і молодь // Історичні дослідження. – 1976. – № 2. – С. 72–76.

Молодежь в профсоюзах США // Вестник КМО СССР. – 1975. – № 9. – С. 25–34.

Соціально-економічні аспекти становища американської молоді в умовах НТР // Історичні дослідження. – 1975. – № 1. – С. 147–160.

В.І. Ленін і перші радянські публікації таємних угод царського та тимчасового урядів // Вісник КДУ. Серія Історія. – 1971. – Вип. 13. – № 2. – С. 64–66.

Наукове і літературне редагування

Камінський Є.С. Україна. США. Світ. Вибране. – К.: Центр вільної преси, 2012. – 420 с.

Мала енциклопедія міжнародної безпеки / Нац. акад. наук України, Київ. ун-т права; [авт.-упоряд.: Потехін О.В., Тодоров І.Я.]; за заг. ред. проф. Ю.Л. Бошицького, д-ра іст. наук О.В. Потехіна. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2012. – 367 с.

Розумюк Володимир Михайлович

Провідний науковий співробітник.

Кандидат політичних наук, старший науковий співробітник.

Сфера наукових інтересів: всесвітня історія, теорія міжнародних відносин, політологія.

Розділи в колективних монографіях

Фінансові аспекти культурно-ідеологічного виміру зовнішньої політики // Фінансові інструменти забезпечення конкурентоспроможності в інституційній моделі. Монографія / За ред. В.Є. Новицького, К.: Арістей, 2006. – 220 с. – С. 137–162.

Статті

Статус «молодшого брата» в історії східної дипломатії // Проблеми всесвітньої історії: науковий журнал. – 2017. – № 1(3). – С. 52–62.

Проблема формування національної держави: теоретичний аспект // Над Віслою і Дніпром. Польща і Україна в європейській перспективі – минуле і сучасність. Збірник наукових праць на пошану професора Омеляна Вішки (1940–2014). – Торунь – Київ: Міжнародний науково-світній консорціум імені Люсьєна Фєвра, 2017. – Т. 1. – С. 192–209.

Хорватський досвід розбудови національної держави наприкінці ХХ – початку ХХІ століть // Трибуна. – 2016. – № 3–4. – С. 30–34.

Пелопоннеська війна: внутрішньополітичні детермінанти зовнішньої політики // Проблеми всесвітньої історії. – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії». – 2016. – № 1. – С. 52–64.

Модель багатополлярної системи міжнародних відносин: стабільність і конфліктогенність // Європейські історичні студії (наукове видання КНУ імені Тараса Шевченка). – 2016. – № 4. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eustudies.history.knu.ua/volodymyr-rozumiuk-model-bagatopolyarnoyi-systemy-mizhnarodnyh-vidnosyn-stabilnist-i-konfliktogennist/> або: <http://eustudies.history.knu.ua/wp-content/uploads/2016/09/Rozumiuk-V..pdf>

Полюсна типологія у дослідженні системи міжнародних відносин // Науковий історико-філософський журнал «Університет». – січень-квітень 2016. – № 1–2 (53). – С. 77–87.

Основні напрямки теоретичної рефлексії проблем ядерної безпеки // Проблеми ядерної безпеки сучасного світу і Україна: збірник наукових праць / за загальною редакцією доктора історичних наук, професора Кудряченко А.І.; ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – 140 с. – С. 67–74.

Міраж «третьої хвилі» – ліберальний проект соціально-політичного конструювання на пострадянському просторі // «Третя хвиля» де-

мократизації на теренах Євразії: досвід новітньої історії та виклики сучасності. Збірник наукових праць / за загальною редакцією д. філ. н. Рудякова П.М. / Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: Вид-во «Фенікс», 2015. – 564 с. – С. 33–40.

Громадянське суспільство і зовнішня політика // Віче. – 2015. – № 2 (382). – С. 7–11.

Ідейне протистояння і соціальний конфлікт: марксистська інтерпретація // Актуальні проблеми всесвітньої історії: конфлікти як складова міжнародних відносин. Збірник наукових праць / за редакцією доктора історичних наук, професора А.І. Кудряченко; Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: Фенікс, 2014. – 310 с. – С. 41–49.

Міфологія американського занепаду: США у трансформаціях сучасного світу // Міжнародні відносини. Серія «Політичні науки». – 2014. – № 3. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/2234

Проблеми становлення нового світового порядку // «Третій світ» у контексті цивілізаційних вимірів розвитку і глобальних викликів ХХІ століття. Матеріали міжнародної наук. конф. / Відп. ред. В.К. Гура. – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2014. – 146 с. – С. 51–55.

Нацистська доктрина зовнішньої політики // Проблеми міжнародних відносин: зб. наук. праць. – 2013. – Вип. 6. – С. 297–310.

Доктрина «кінця ідеології» // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць. – 2013. – Вип. 3 (64). – С. 64–72.

Національна ідентичність і національна держава // Державотворчі процеси в сучасних міжнародних відносинах: матер. міжвід. наук.-теорет. конф. м. Київ, 29.11.12. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2012. – С. 15–21.

Євразійство як ідейно-теоретичне підґрунтя інтеграційних процесів на пострадянському просторі // Сучасна українська політика. – Спецвипуск: Інтеграційні процеси в сучасному світі: регіональні виміри. – К.: Вид-во. «Центр соціальних комунікацій», 2012. – 392 с. – С. 124–130.

Шляхи історичної еволюції інституту національної держави // Всесвітня історія очима українських істориків. Збірник наукових статей. – К.: Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2012. – С. 229–240.

Еволюція постбіполярного світу: проблеми та перспективи // Проблеми міжнародних відносин: зб. наук. праць. – 2012. – Вип. 5. – С. 299–315.

Америка та її занепад: ілюзії й реалії світової політики // Проблеми міжнародних відносин: зб. наук. праць. – 2012. – Вип. 4. – С. 86–100.

Проблеми ідеології в «соціології знання» К. Мангейма // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць. – 2011. – Вип. 3 (56). – С. 179–198.

«Реабілітація» ідеології: В. Ленін, Г. Лукач та А. Грамші // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць. – 2011. – Вип. 2 (55). – С. 91–103.

Проблема національного суверенітету в сучасних міжнародних відносинах // Проблеми міжнародних відносин: зб. наук. праць. – 2011. – Вип. 3. – С. 255–269.

Внутрішньополітичні детермінанти зовнішньої політики: Пелопонеська війна // Проблеми міжнародних відносин: зб. наук. праць. – 2011. – Вип. 2. – С. 302–320.

Нація і національна держава // Антологія творчих досягнень. – 2011. – Вип. 6. – С. 239–247.

Внутрішньополітичні детермінанти зовнішньої політики // Наукові записки. – 2010. – № 3 (47) травень-червень. – С. 294–309.

Внутрішньополітичні детермінанти зовнішньої політики: війни революційної Франції та діяльність «Священного Союзу» // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць. – 2010. – Вип. 3 (52). – С. 84–99.

Індоктринація псевдоісторією: модифікація свідомості засобами освіти // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць. – 2009. – Вип. 49. – С. 114–122.

Регіональний розкол України: реальність міфу // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України. (Підсерія «Курасівські читання»). – 2009. – Вип. 44. – С. 221–229.

Ідеологічна індоктринація історичною освітою: політична доцільність vs. історичної науки // Гуманітарні науки. – 2009. – № 1. – С. 170–176.

«Привнесена свідомість» пролетаріату: марксистки vs. К. Маркс // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць. – 2009. – Вип. 48. – С. 111–121.

Доктрина національного інтересу // Україна та Казахстан: актуальні проблеми економіки, політики, історії. Збірник наукових праць / Відп. ред. В.Є. Новицький. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2009. – С. 277–289.

Проблема інтелектуальної залежності країн периферії та специфіка їх «ідейного імпорту» // Ціннісні та системні альтернативи сучасного світу: Матеріали міжвідомчої науково-теоретичної конференції / відп. ред. С.В. Кононенко. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2008. – С. 45–49.

Ідеологічний конфлікт у суспільстві: марксистська інтерпретація // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України: Зб. наук. пр. (Підсерія «Курасівські читання»). – 2008. – Вип. 42. – С. 96–106.

Культурно-расові аспекти доктрини націонал-соціалізму // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України: Зб. наук. пр. – 2008. – Вип. 40. – С. 246–258.

Новий світовий безлад: Рах Americana на початку ХХІ ст. та перспективи його трансформації // Актуальні проблеми міжнародних відносин / Зб. наук. пр. КНУ ім. Т. Шевченка. – К.: Інститут міжнародних відносин, 2008. – Вип. 78, Ч. 1. – С. 30–45.

Специфіка політичного прогнозування // Актуальні проблеми міжнародних відносин / Зб. наук. пр. КНУ ім. Т. Шевченка. – К.: Інститут міжнародних відносин, 2007. – Вип. 67, Ч. 1. – С. 52–57.

Ідеологічні детермінанти геополітичної науки // Антологія творчих досягнень. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2007. – Вип. 3. – С. 318–327.

Новий світовий безлад // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць. – 2007. – Вип. 41. – С. 57–86.

Доктрина консерватизму // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць. – 2007. – Вип. 40. – С. 158–170.

Громадянське суспільство і зовнішня політика «середньої держави» (на прикладі Канади) // Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї. – 2007. – Вип. 10. – С. 449–460.

Феномен антиглобалізму: проекція світового громадянського суспільства чи глобальний політичний проект? // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України: Зб. наук. пр. – 2007. – Вип. 36. – С. 71–82.

Імперська теодицея геополітики // Україна та Казахстан в сучасних міжнародних відносинах і глобальних інноваційних процесах: Зб. наук. праць. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2007. – С. 386–397.

Імперіалізм по-американськи: зовнішньополітична стратегія розбудови Рах Americana на поч. ХХІ століття та її наслідки // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць. – 2006. – Вип. 37. – С. 147–178.

Марксистська концепція феномену «ідеології» // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць. – 2006. – Вип. 35. – С. 3–15.

Організаційно-кадрові проблеми сучасної дипломатичної служби // Сучасна українська держава: історичні імперативи становлення, тенденції та проблеми розвитку. Збірник. – К.: ІПіЕНД імені І.Ф. Кураса НАН України, 2006. – С. 412–424.

Кінець ідеологій? // Політологічний вісник. Збірник наукових праць. – 2006. – Вип. 22. – С. 50–59.

«Великі дебати» в теорії міжнародних відносин // Політологічний вісник. Збірник наукових праць. – 2006. – Вип. 21. – С. 199–209.

Феномен «антиглобалізму» // Транзитивні суспільства. Моделі розвитку і загроза периферизації. Матеріали Міжвідомчої науково-теоре-

тичної конференції, м. Київ, 24 лютого 2006 р. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2006. – С. 51–55.

Історична динаміка трансформації концепції «революційної війни» в ідеології наукового комунізму // Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку. – 2006. – № 18. – С. 179–184.

Культурно-пропагандистський вимір сучасної зовнішньої політики США // Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку. – 2006. – № 17. – С. 28–34.

Етапи еволюції теорії міжнародних відносин // Україна в системі міжнародних економічних відносин. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 24 лютого 2006 р. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2006. – С. 58–61.

Політичні еліти в олігархічних режимах // Еліти і цивілізаційні процеси формування націй. – К.: ТОВ УВПК «ЕксОб», 2006. – Т. 2. – С. 383–397.

Міф тоталітарної «ідеократії» // Наукові записки / Курасівські читання-2005. Серія «Політологія і етнологія». – 2006. – Вип. 30. – Кн. 2. – С. 206–216.

Злиденність елітаризму // Стратегія розвитку України. – 2005. – № 6. – С. 31–43 (у співавторстві з Кононенко С. і Беззуб'яком М.).

Ідеологічні передумови периферизації // Антологія творчих досягнень. – 2005. – Вип. 2. – С. 296–299.

Міфи і реалії наукового визначення «національного інтересу» // Національний інтерес. – 2005. – № 2. – С. 4–10.

Зовнішньополітичні аспекти доктрини націонал-соціалізму // Дослідження світової політики. Зб. наукових праць. – 2005. – Вип. 31. – С. 253–264.

Історичні детермінанти розвитку теорії міжнародних відносин // Традиція та інновація в теорії міжнародних відносин. Матеріали Міжвідомчої науково-теоретичної конференції, м. Київ, 21–22 квітня 2005 р. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2005. – С. 22–24.

Ідеологічні детермінанти геополітичної «науки» // Держава і право. Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. – 2005. – Вип. 30. – С. 603–609.

Ідеологічний вимір української євроінтеграції. Соціально-психологічний аспект // Євро-оптимізм та євро-песимізм в українській зовнішньополітичній риториці. Матеріали Міжвідомчої науково-теоретичної конференції, м. Київ, 10–11 листопада 2004 р. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2004. – С. 39–42.

Теорія міжнародних відносин: шляхи еволюції та перспективи розвитку // Антологія творчих досягнень. – 2004. – Вип. 1. – С. 199–206.

Теоретичні доктрини легітимації зовнішньої політики США: від історії «кінця ідеологій» до ідеології «кінця історії» // Дослідження світової політики. Зб. наукових праць. – 2004. – Вип. 29. – С. 61–73.

Концепція «національного інтересу» в політиці і політології // Дослідження світової політики. Зб. наукових праць. – 2003. – Вип. 24. – С. 91–99.

Морально-етичний вимір дипломатичної діяльності // Дослідження світової політики. Зб. наукових праць. – 2003. – Вип. 23. – С. 200–213.

Міжнародні аспекти ідеологічної парадигми «наукового комунізму» (марксизму-ленінізму) // Дослідження світової політики. Зб. наукових праць. – 2002. – Вип. 21. – С. 3–14.

Третя хвиля ілюзій: демократизація наприкінці ХХ століття // Дослідження світової політики. Зб. наукових праць. – 2002. – Вип. 20. – С. 84–90.

Олігархія // Дослідження світової політики. Зб. наукових праць. – 2000. – Вип. 13. – С. 92–97.

Ідеалізм та реалізм про тоталітарні детермінанти зовнішньої політики // Дослідження світової політики. Зб. наукових праць. – 2000. – Вип. 11. – С. 54–58.

Колізії посттоталітарного трансформування Росії // Дослідження світової політики. Зб. наукових праць. – 2000. – Вип. 9. – С. 29–32.

Доктрина націонал-соціалізму: ідеологічна легітимація гітлерівського режиму // Історія слов'янських народів. Актуальні проблеми дослідження. Збірник праць вчених. – 2000. – Вип. 6. – С. 50–54.

Тоталітаризм – шлях до розуміння. Розвиток концепцій // Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України. – 2000. – № 1. – С. 196–201.

Переддень «Великої шахівниці». Збігнев Бжезінський про занепад тоталітаризму та крах радянського блоку // Дослідження світової політики. Зб. праць вчених. – 1999. – Вип. 7. – С. 20–27.

Три іпостасі тоталітаризму // Нова політика. – 1998. – № 4. – С. 31–41 (у співавторстві з Трубайчуком А.).

Що таке тоталітаризм? // Пам'ять століть. – 1998. – № 6. – С. 16–29 (у співавторстві з Трубайчуком А.).

Публікації, адресовані органам влади

Консолідація суспільства в країнах Вишеградської четвірки в постсоціалістичний період: досвід для України (С. 24–27 у співавторстві з О.О. Васильців, І.В. Ткаченком), Практика досягнення національної єдності в країнах Південно-Східної Європи в постсоціалістичний час (С. 27–35 у співавторстві з Я.І. Фощаном) // Європейська і світова практика досягнення консенсусу та національної єдності: алгоритм для України. Аналітична доповідь / А.І. Кудряченко (кер. авт. колективу), Т.О. Метельова, В.В. Солошенко. – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2017. – 82 с.

Класифікація міжнародних організацій та специфіка їх співробітництва з інститутами громадянського суспільства // Роль міжнародних організацій у діяльності інститутів громадянського суспільства в Україні. Аналітична доповідь / А.І. Кудряченко (кер. авт. колективу). – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2015. – 88 с. – С. 19–22.

Скаленко Олексій Карпович

Провідний науковий співробітник.

Кандидат технічних наук, старший науковий співробітник.

Академік Міжнародної академії інформатизації при ООН.

Сфера наукових інтересів: глобалістика сучасного всесвітньо-історичного процесу: основи та фундаментальна сутність глобалізації і глобальної інформатизації соціально-культурної та політично-економічної сфери; глобалісносистемна теорія і методологія сучасного науково-практичного процесу та глобальні резерви соціально-економічного поступу; трансінформаційна глобалістика проблем безпеки, глобалісносистемна теорія ноосферного процесу.

Монографії індивідуальні

Глобальні резерви поступу (Інформація + інтелект + інновації) / НАН України, Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин. – К.: Основи, 2000. – 394 с.

Глобальные резервы роста: информация + интеллект + инновации // Научная монография – доклад МА «Украина – Римский клуб» – К.: Интеллект, 2002. – 428 с.

Монографії у співавторстві

Глобальний конкурентний простір: Монографія / О.Г. Білорус, Ю.М. Пахомов, І.Ю. Гузенко, О.К. Скаленко, О.В. Гаврилюк; Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана, Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин НАН України, Міжнар. асоц. «Україна – Рим. Клуб», Міжнар. ін-т глобалістики. – К., 2007. – 680 с.

Розділи в колективних монографіях

Глобалісносистемна концепція антикризового світового і національного розвитку // Стратегія соціально-економічного розвитку України: Монографія. / За ред. О.П. Степанова. – В 2-х томах. Т. 1. – К.: «Юрисконсульт», 2014. – 304 с. – С. 100–111.

Визначення чинників глобального впливу на процеси соціально-економічного розвитку в сучасних умовах (С. 78–81), Системне вивчення глобально впливових чинників на конкурентний соціально-економічний розвиток (С. 203–207), Загальносистемні механізми функціонування глобальних чинників соціально-економічного співрозвитку (С. 316–321) // Глобальна корпоративна система: Монографія / За ред. акад. О.Г. Білоруса. – К.: КНЕУ, 2011. – 410 с.

Українське економічне диво в контексті глобальної інформатизації світу // Геоекономічні сценарії розвитку і Україна: Монографія / науковий редактор А.С. Філіпенко. – К.: ВЦ «Академія», 2010. – 328 с. – С. 301–305.

Концептуальні засади міжнародних конкурентних стратегій розвитку і зростання // Глобальний конкурентний простір: Монографія / Керівник авторського колективу і науковий редактор академік О.Г. Білорус. – К.: КНЕУ, 2007. – 680 с. – С. 229–280.

Глобальное развитие и антикризисный потенциал переходной экономики (Раздел IX, пп. 9.1–9.6), Системно-информационное измерение глобальных экономических процессов (Раздел XVI, пп. 16.1–16.3) // Глобализация и безопасность развития: Монография / Руководитель авт. коллектива и науч. редактор акад. О.Г. Белорус. – К.: КНЕУ, 2002. – 789 с.

Глобальні проблеми формування сучасного інформаційного простору // Сучасне та майбутнє журналістики в плюралістичному суспільстві / За ред. проф. А. Москаленка, М. Герольд, проф. В. Іванова. – К.: ІЖ КНУ, 1999. – С. 12–25.

Глобальна технотронно-інформаційна основа постіндустріального розвитку (С. 50–64), Інформаційна безпека як фактор соціально-економічного розвитку (С. 361–373, у співавторстві з О.Г. Білорусом), Проблеми методології інтеграції глобальної економіки, екології і соціального розвитку (С. 374–383) // Глобальні трансформації і стратегії розвитку: Монографія / За ред. акад. О.Г. Білоруса. – К.: ВІПОЛ, 1998. – 416 с.

Брошури

Інформаційні основи суспільства знань: наук. вид. / О.К. Скаленко, О.В. Пархоменко; НАН України. Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин. – К.: 2007. – 20 с.

Статті

Сучасний світ у глобальносистемних вимірах // Анналі юридичної історії. – 2017. – Т.І. – Вип. 2. – С. 93–116.

Глобалістика всесвітньо-історичного процесу в системі «Людина, екосфера та інформатизація світу» // Матеріали наукової конференції «Наукові засади об'єктивності і суб'єктивності громадянського суспільства». – К.: Міжнародний центр громадянської політології при КНУ ім. Т. Шевченка, 2017. – С. 67–72.

Аксиология глобализирующегося сознания – европейские историко-культурные ценности в глобализирующемся мировом пространстве (тезисы исследования) // Контраст. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kontrast.org.ua/news/2689.html>

Глобальная трансинформационная сущность цивилизационного процесса // Сингулярность. Образы «постчеловечества» (сборник) / Составитель К. Фрумкин. – М.: «ТД Алгоритм», 2016. – 320 с. – С. 65–72.

Глобальна духовно-інформаційна доктрина антиядерних міжнародних відносин // Проблеми ядерної безпеки сучасного світу і Україна: збірник наукових праць / За загальною редакцією доктора історичних наук, професора Кудряченка А.І. – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – 140 с. – С. 114–121.

Глобальносистемні виміри витоків та незалежного розвитку «пострадянської» України // Суспільно-політичні процеси. Науково-популярне видання Громадської організації «Міжнародний інститут гуманітарних технологій» спільно з Громадською організацією «Академія політичних наук». – 2016. – Вип. 2. – С. 141–155.

Ключові виклики і алгоритми сучасного світового розвитку: історичний матеріалізм чи глобальносистемна методологія? // Суспільно-політичні процеси. Науково-популярне видання Громадської організації «Академія політичних наук». – К., 2016. – Вип. 4. – С. 53–79.

Глобальная трансинформационная основа ноосферного процесса // Междисциплинарный научный журнал «Ноосферные исследования» РФ. – 2016. – Вып. 3–4 (11–12). – С. 71–84.

Трансформаційна глобалістика міжнародних відносин // Науковий історико-філософський журнал «Університет». – 2015. – № 1 (53). – С. 37–45.

Духовно-інформаційна сутність цивілізаційного процесу // Цивілізаційні чинники світобудови: джерела походження, потенціал взаємодії та виміри конструктивізму (країни Азії та Африки): збірник наукових праць / НАН України, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – 2015. – 230 с. – С. 197–203.

Інноваційні авторські моделі сучасного світового розвитку і міжнародних відносин // Стратегія соціально-економічного розвитку України: збірник наукових праць, Ч. 1 / Загальна редакція і складання Степанова О.П. – К.: КНУКіМ, 2015. – 284 с. – С. 260–271.

Глобальносистемна методологія сучасного науково-практичного процесу // Науковий електронний журнал «Молодіжний економічний дайджест». – 2015. – № 2–3 (5–6). – 281 с. – С. 267–272.

Глобальная трансинформационная основа антиядерных международных отношений // М-лы Всемирного научного Конгресса «Глобалистика-2015». – М.: МГУ, 2015.

Globally systemic crisis of the transinformational civilization // Proceedings International Conference «Transition to a new society», organized by: World Academy of Art and Science. ALL European Academies (ALLEA), European Academy of Sciences. – Podgorica, Montenegro, March 2014. – 625 p. – p.135–145).

Геній В.І. Вернадського в сучасній цивілізаційній системі «Людина, екосфера та інформатизація світу». – К.: НБУВ, 2014. – С. 1–12. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // www.nbuv.gov.ua/vernadsky/.

Фінансові ресурси як спеціалізована частина єдиної інформаційної системи світового розвитку // Філософія фінансової цивілізації: людина у світі грошей: збірник наукових праць. – Л.: УБС НБУ, 2013. – 516 с. – С. 214–230.

Глобальносистемні алгоритми подолання сучасних світових і національних криз. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // www.iweir.org

Глобальносистемная основа современных интеграционных процессов // Актуальні проблеми міжнародних відносин: збірник наукових праць. – 2012. – Вип. 109. – Ч. 2. – 157 с. – С. 22–28.

Глобальносистемна криза трансінформаційної цивілізації // «Науковий вісник Дипломатичної академії України». – 2012. – Вип. 19 – С. 113–121.

Глобальная система решающих факторов в структуре социально-экономического процесса // Дослідження світової економіки: Зб.наук.праць. – 2012 – Вип. 2(71).

Глобальносистемна концепція розбудови сфер державного управління: наука, освіта, кадри // 20 років незалежності України: здобутки, втрати і стратегії майбутнього: Матеріали XI науково-практичної конференції. – К.: Національна академія управління, 2011. – 404 с. – С. 234–236.

Трансинформационная глобалистика мира XXI ст. // Академия «Философия хозяйства», Альманах центра общественных наук экономического факультета МГУ им. Ломоносова. – 2011. – № 2 (74). – С. 40–53.

Глобальносистемна концепція формування конкурентоспроможного соціально-економічного потенціалу // Дослідження міжнародної економіки. Збірник наукових праць. – 2011. – Вип. 2(67). – 236 с. – С. 46–54.

Глобальная информационная основа экономического процесса // Матеріали по «Аналізу сучасних економічних процесів та інформаційних технологій». Том 3. «Інформаційні системи і технології в економіці». – Дніпропетровськ, 2011. – С. 69–71.

Глобальносистемний підхід до проблем антикризового розвитку // Матеріали конф. «Глобальний кризовий розвиток чи антикризові тенденції» – К.: ІСЕМВ НАНУ, 2011. – С. 72–76.

Глобальносистемна методологія дослідження та реалізації сучасних світових процесів // Антологія творчих досягнень. – 2010. – Вип. 5. – С. 168–177.

Методологічні орієнтири подолання фінансової кризи // Актуальні проблеми міжнародних відносин, зб. наук. праць. – 2010. – Вип. 87. – Ч. I. – С. 17–22.

Глобальносистемна концепція набуття конкуренто-спроможного соціально-економічного потенціалу // Зб. наук. пр. ІСЕМВ НАНУ. – 2010. – Вип. 2 (67). – С. 46–54.

Стратегічні напрямки реалізації національних інтересів України в контексті сучасного глобально-інформаційного розвитку // Зб. наук. пр. ІСЕМВ НАНУ. – 2010. – Вип. 62. – С. 33–41.

Світ XXI: Трансінформаційна концепція глобального розвитку // Актуальні проблеми міжнародних відносин. Зб. наук. пр. – 2010. – Вип. 80. – Ч. II. – С. 42–46.

Глобальна інноваційна концепція побудови конкурентного суспільства інформаційних знань // Матеріали XIV міжнар. н/п конф. з проблем інновацій «Проблеми і перспективи інноваційного розвитку в контексті подолання світової фінансової кризи». – Сімферополь, 2010. – С. 456–459.

Глобальні методологічні передумови організації державного управління в електронно-інформаційному форматі // Зб. наук. праць, «Модернізація державного управління, державної служби і кадрової політики». – Одеса: «Юридична література», 2010. – С. 17–22.

Науково-методологічні орієнтири у вирішенні проблем інформатизації та побудови Європи знань // Вісник Тернопільського національного економічного університету. – 2010. – № 5–1. – С. 142–148.

Сучасні інформаційні війни і глобально системний захист національних інтересів України // Зб. наук. пр. ІСЕМВ НАНУ. – 2010. – Вип. 59. – С. 144–158.

Теоретично-методологічні основи суспільства інформаційних знань // Зб. наук. пр. ІСЕМВ НАНУ. – 2010. – Вип. 49. – С. 13–32.

Глобалістика – наука про фундаментальні чинники та важелі системного управління світовими процесами // Дослідження світової політики. Зб. наук. пр. – 2010. – Вип. 43. – С. 144–158.

Глобальносистемні резерви забезпечення конкурентоздатного розвитку // Матеріали міжнародної конференції «Глобальна інтеграція і конкурентоспроможність транзитивних країн». – К.: ІСЕМВ, 2010. – С. 87–91.

Концептуальний аналіз глобально впливових чинників у структурі соціально-економічного процесу // М-ли конф. «Глобальна модернізація і конкурентоспроможність транзитивних країн». – К.: ІСЕМВ НАНУ, 2010. – С. 68–73.

Стратегические основы инновационной экономики: методологические аспекты // М-лы 1-го междунар. экон. форума столичных предприятий и организаций гг. Москвы, Киева, Минска. – М., К., Минск, 2009. – С. 115–126.

Методологічні орієнтири подолання фінансової кризи в Україні // Актуальні проблеми міжнародних відносин: збірник наукових праць. – 2009. – Вип. 87. – Ч. 1. – 88 с. – С. 51–59.

Глобальна трансінформаційна доктрина сучасного світового розвитку і міжнародних відносин // Глобалізація і глобальне управління: історичний, соціальний та політологічний виміри. Матеріали міжви-

домчої науково-практичної конференції / Відп. ред. С.О. Шергін. – К: Центр вільної преси, 2009. – 153 с.

Глобальносистемний вимір національних інтересів України // Національний вісник Дипломатичної академії України. – 2009. – Вип. 15. – С. 141–155.

Глобальносистемний економічний потенціал суспільства інформаційних знань // Актуальні проблеми міжнародних відносин. Зб. наук. пр. – 2009. – Вип. 4. – С. 17–26.

Глобальний інформаційний вимір процесів сучасного розвитку // Антологія творчих досягнень, ІСЕМВ НАН України. – 2008. – Вип. 4. – С. 70–78.

Глибинний зміст і ключова функція демократії в соціально-економічних процесах // Економічний часопис-XXI. – 2008. – № 9–10.

Глобальносистемний вимір антикризового соціально-економічного розвитку України // «Журнал європейської економіки». – 2008. – № 3. – Т. 6. – С. 269–279.

Глобальний інформаційний вимір процесів сучасного розвитку // Антологія творчих досягнень: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. – 2008. – Вип. 4. – С. 70–78.

Глобальное развитие и методология организации национальных социально-экономических процессов // М-лы н/п конф. – Доклад на II Международном инновационном форуме. – К., Симф.-Сев., 2008. – С. 13–19.

Глобальні стратегії концептуальної інноватизації соціально-економічного розвитку // М-лы н/п конф. – Доклад на III Международном инновационном форуме. – Скадовск, 2008. – С. 31–35.

Суспільство знань XXI: системно-інформаційна теорія розвитку // Вісті Академії інженерних наук України. – 2008. – № 2 (36).

Сущность и проблемы информатизации // Наука и инновации. – Минск, 2008. – № 7 (65). – С. 23–27.

Глобальные научно-информационные основы инновационного прогресса // Наука и инновации. – Минск: Белорусская наука, 2008. – С. 75–79.

Глобальний економічний потенціал суспільства інформаційних знань // Актуальні проблеми міжнародних відносин. Зб. наук. пр. – 2008. – Вип. 71. – Ч. II. – С. 124–134.

Вернадський-глобаліст і наука як виробник інформаційного ресурсу сучасного соціально-економічного розвитку // Україна в глобалізованому світі. ІСЕМВ НАНУ. – К.: НБУ ім. Вернадського, 2007. – С. 60–63.

Фундаментальна сутність сучасного глобалізаційного процесу // Антологія творчих досягнень: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. – 2007. – Вип. 3. – С. 86–91.

Информационное общество XXI: гуманитарное, социальное, экономическое измерение // М-лы Всемирного конгресса по информационному обществу, 2005; Зб. наук. пр. – К.: ІСЕМВ, 2007. – Вип. 54. – С. 55–62.

«Жива етика» як предтеча сучасних глобалізаційних хвиль // М-ли Всеукраїнського конгресу індологів. Зб. н. пр. – К., 2007. – С. 4–11.

Глобально-інформаційний вимір сучасного економічного розвитку України // М-ли наук. конф. (10 травня 2007 р.) – К., 2007. – С. 4–7.

Глобальний економічний потенціал суспільства інформаційних знань // Ресурси економічного розвитку: м-ли круглого столу / ІМВ КНУ імені Тараса Шевченка, МОН України (29 березня 2007 року). – К., 2007. – С. 12–17.

Глобально-інформаційний вимір російсько-українських соціально-економічних відносин // Економіка Росії в сучасному світі: м-ли круглого столу / ІМВ КНУ імені Тараса Шевченка, МОН України (21 грудня 2007 року). – К., 2007. – С. 26–31.

«Економічне диво» в контексті глобальної інформатизації світу // Китайське економічне диво: вчора, сьогодні, завтра: м-ли круглого столу / ІМВ КНУ імені Тараса Шевченка, МОН України (27 вересня 2007 року). – К., 2007. – С. 44–48.

Глобальні чинники прискороного поступу Японії // Японія – один із основних центрів економічної сили: «третє відкриття» країни: м-ли круглого столу / ІМВ КНУ імені Тараса Шевченка, МОН України (25 жовтня 2007 року). – К., 2007. – С. 37–39.

Глобальні резерви соціально-економічного поступу // Економіка України в системі глобального поділу праці: м-ли 15-ї міжнародної наук.-практ. конф. / ІМВ КНУ імені Тараса Шевченка, МОН України (15–16 листопада 2007 року). – К., 2007. – С. 25–31.

Глобально-інформаційна стратегія антикризового соціально-економічного розвитку // Збірник наукових праць ІСЕМВ НАН України. – 2007. – Вип. 52. – С. 113–126.

Глобальна інформаційна стратегія антикризового соціально-економічного розвитку України // Журнал Європейської економіки. – 2007. – № 3. – Т. 6. – С. 269–279.

Фундаментальна сутність сучасного глобалізаційного процесу // Антологія творчих досягнень. – 2007. – Вип. 3. – 359 с. – С. 86–91.

Національні науково-інформаційні ресурси – основа соціально-економічної безпеки // Зб. наук. пр. ІСЕМВ НАНУ. – 2007. – № 53.

Реалізація національних інтересів України в контексті сучасного глобально – інформаційного розвитку: загальносистемний підхід // Економічний часопис XXI. – 2007. – № 11–12. – С. 7–9.

Global information strategy of anti-recessionary social and economic Development of Ukraine // Economic Theory – Journal of European Economy by Ternopil National economic University. – 2007. – Vol. 6 (№ 3). – P. 255–264

Україна в глобальному інформаційному просторі: між Сходом і Заходом // Зовнішня політика України та шлях країни до Європи. – К.: СНСФНУ, липень-грудень 2007. – С. 139–147.

Суспільство знань XXI століття: системно-інформаційна теорія розвитку // Наука та наукознавство. – 2006. – № 1. – С. 3–14.

Національна науково-інформаційна система – стратегічна основа технологічно-виробничих інновацій // Науково-технічна інформація. – 2006. – № 4. – С. 3–6 (у співавторстві з Пархоменком В.Д.).

Глобальное развитие и управление мировыми социально-экономическими процессами // Информация, анализ, прогноз – стратегические рычаги эффективного государственного управления: материалы V межд. науч.-практ. конференции 1–2 июня 2006 г. – К., 2006. – С. 225–231.

Актуальні економіко-теоретичні проблеми розвитку системно-інформаційних засад інституційного реформування суспільства // Держава і регіони. – 2006. – № 1. – С. 64–70 (у співавторстві з Івашовим М.Ф.).

Глобальні передумови сталого соціально-економічного зростання // М-ли конф. – К.: ІСЕМВ НАНУ, 2006.

Суспільство знань XXI ст.: системно-інформаційна теорія розвитку // Наука та наукознавство. – 2006. – № 1. – С. 3–14.

Глобальні проблеми і чинники сталого розвитку України // Імперативи сталого розвитку: матеріали Міжвідомчої науково-теоретичної конференції в м. Києві, 24 листопада 2005 року. – К., 2005. – С. 42–45.

Глобальна інформаційна основа управління процесами світового розвитку // Діалог цивілізацій: роль і місце латентних структур в управлінні світом: матеріали Третьої Всесвітньої конференції. – К.: МАУП, 2005. – 368 с. – С. 346–358.

Стратегические основы инновационной экономики: методологические аспекты // М-лы Первого эконом. Форума гг. Москвы, Киева, Минска, 2005. – С. 105–111.

Інформація та інформаційні знання в глобальному інформаційному суспільстві // НТІ. – 2005. – № 2. – С. 3–5.

Глобальна інноваційна стратегія конкурентно-спроможного розвитку // Збірник наукових праць ІСЕМВ НАН України. – 2005. – Вип. 46. – С. 37–44.

Теоретично-методологічні основи інформатизації суспільства інформаційних знань // Збірник наукових праць ІСЕМВ НАН України. – 2005. – Вип. 46. – С. 13–32.

Ресурсні основи інформаційного суспільства // Збірник наукових праць ІСЕМВ НАН України. – 2005. – Вип. 45.

Основи суспільства інформаційних знань // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2005. – Вип. 50. – Ч. I.

Інформація та інформаційні знання в глобальному інформаційному суспільстві // Науково-технічна інформація. – 2005. – № 2 (24). – С. 3–5.

Україна сучасна: проблеми системного розвитку // Науковий вісник Українського Університету. – Москва, 2005. – С. 23–31.

Глобальні функції народовладдя на шляху подолання бідності в українському суспільстві // Антологія творчих досягнень: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. – 2005. – Вип. 2. – С. 86–94.

Глобалізація ХХІ: реалії і концепції // Діалог цивілізацій: протиріччя глобалізації / Матеріали Другої Всесвітньої конференції в м. Києві, 23.05.2003р. – К.: МАУП, 2004. – 376 с. – С. 147–155

Глобальна інформаційна концепція конкуренто-спроможного розвитку України // Глобальна конкуренція в умовах однополюсного глобалізму / Матеріали Міжвідомчої науково-теоретичної конференції 10–11 жовтня 2004 року, м. Київ. – К., 2004. – С. 38–42.

Глобалізаційні виміри інформаційної безпеки // Економічний часопис- ХХІ. – 2004. – № 1. – С. 45–46.

Глобальний інформаційний вимір процесів сучасного розвитку // Антологія творчих досягнень, ІСЕМВ НАН України. – 2004. – Вип. 1. – С. 115–122.

Системно-інформаційна методологія і теорія глобального соціального економічного процесу // Антологія творчих досягнень, ІСЕМВ НАН України. – 2004. – Вип. 1. – С. 115–122.

Стратегічні основи інноваційної економіки (методологічні аспекти) // Економіка промисловості. – 2004. – № 2. – С. 14–29.

Основи суспільства інформаційних знань // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2004. – Вип. 50. – Ч. І. – 332 с. – С. 39–42.

Глобальна інформаційна стратегія України. Момент істини // Віче. – 2004. – № 9. – С. 63–68.

Стратегічна інформаційна булава для українського уряду // Українознавство. – 2004. – № 1–2. – С. 310–314

Україна сучасна: проблеми системного розвитку // Вісті Українського гуманітарного університету. – 2004. – С. 37–41.

Сущность и проблемы информатизации социально- экономического развития в современных условиях // Информационное обеспечение науки и производства: м-ли конф. – 2004. – С. 111–117.

Построение информационного общества: ресурсы и технологии // М-лы Х Межд. науч.-практ. конференции 4–5 июня 2003 г. – К.: УкрИНТЭИ, 2003. – С. 66–70.

Стратегические основы инновационной экономики: методологические аспекты // М-лы I Межд. эконом. форума столичных предприятий и организаций Москвы, Киева, Минска 20–21 ноября в г. Киеве. – К., 2003. – 232 с. – С. 115–126.

Стратегічні важелі економічного успіху: інформація, інтелект, інновації // *Визвольний шлях*. – 2003. – Кн. 3. – С. 3–12.

Глобальні критерії побудови інформаційного суспільства // *Визвольний шлях*. – 2003. – Кн. 6. – С. 12–16.

Стратегічні важелі сучасного соціально-економічного поступу // *Українознавство*. – 2003. – № 4 (9).

Проблеми та шляхи подолання концептуальної кризи в процесі побудови економічних систем у пострадянському просторі // *Стратегія економічного розвитку України*. – 2002. – № 3 (10). – С. 22–25.

Глобалізація та інформатизація – об'єктивно невідворотні хвилі сучасного світового процесу // *Економічний часопис ХХІ*. – 2002. – № 10.

Можливості та шляхи інтеграції України у світовий ринок інтелектуальних продуктів // *Економічний часопис ХХІ*. – 2002. – № 1. – С. 15–20 (у співавторстві з Білорусом О.Г., Яровою Н.В.).

Українську економіку врятує тільки справжня демократія // *Визвольний шлях*. – 2002. – Кн. 1. – С. 18–23.

Проблеми та шляхи подолання концептуальної кризи в процесах трансформації постсоветського суспільства // *Визвольний шлях*. – 2002. – Кн. 3. – С. 3–7.

Роль інформаційного чинника у формуванні духовного і морально-правового простору суспільства // *Визвольний шлях*. – 2002. – Кн. 6. – С. 16–21.

Інформація. Діяльність. Розвиток // *Визвольний шлях*. – 2002. – Кн. 7. – С. 8–21.

Глобально-інформаційна теорія грошово-ринкового саморегулювання суспільства // *Визвольний шлях*. – 2002. – Кн. 8. – С. 10–21.

ХХІ век. Глобализационные волны: противиться или использовать? // *Стратегія економічного розвитку України: Науковий збірник*. – 2002. – № 5 (12). – С. 142–148.

Проблеми та шляхи подолання концептуальної кризи в процесі побудови економічних систем у пострадянському просторі // *Економічний часопис ХХІ*. – 2001. – № 9.

Духовно-моральні та інформаційні важелі саморегуляції суспільства // *Економічний часопис ХХІ*. – 2001. – № 4. – С. 43–45

Методологія сучасного розвитку: інформація, економіка, освіта // *Визвольний шлях*. – 2001. – Кн. 5. – С. 3–8.

Поступ України в глобальному політичному просторі // *Визвольний шлях*. – 2001. – Кн. 6. – С. 7–17.

Екосфера в світлі інформації: системно-інформаційна єдність економіки і екології // *Київський університет як осередок національної духовності, науки, культури: матеріали науково-теоретичної конференції, присвяченої 165-річчю Київського університету імені Тараса*

Шевченка (Гуманітарні науки. Частина І). – К.: ВЦ «Київський університет», 1999.

Інформація в глобальному вимірі // Сучасна інформаційна політика. – К.: ІЖ КНУ ім. Т.Г. Шевченка, 1998. – С. 33–39.

Українську економіку врятує тільки справжня демократія // Віче. – 1998. – № 4. – С. 3–10 (у співавторстві з Білорусом О.Г.).

Трансінформаційні основи діяльності і розвитку // ЗМІ в процесах державотворення / За ред. А.З. Москаленка. – К.: ІЖ КНУ, 1998. – 144 с.

Стратегічні чинники національної безпеки: інформація, освіта, економіка // Сучасність. – 1998. – № 2. – С. 77–83.

Інноваційна основа сучасного підприємництва // Малий і середній бізнес. – 1998. – № 1. – С. 23–25.

Методологічні аспекти інформатизації суспільства // Українська журналістика-97 / Матеріали науково-практичної конференції / За заг. ред. А. Москаленка; КНУ ім. Тараса Шевченка. Ін-т журналістики. – К.: ЦВП, 1997. – 128 с. – С. 29–34.

Економічна освіта в контексті національної безпеки // Економічний часопис. – 1997. – № 8. – С. 12–16.

Інформаційна діяльність та розвиток // Вісник Академії наук вищої школи. – 1997. – № 14. – С. 17–21.

Стратегія національної безпеки: інформація, освіта, економіка // Рідна школа. – 1997. – № 10. – С. 3–4.

Соціально-економічна методологія: ідеологія чи механізм? // Розбудова держави. – 1997. – № 3. – С. 23–28 (у співавторстві з Грабовським С.).

Рятівний потенціал національної ідеї // Сучасність. – 1997. – № 6. – С. 74–80.

Проблеми виходу України з кризи та вільні економічні зони (С. 20–27), Соціально-економічне диво в Україні можливе (С. 15–19) // Вільні економічні зони України: проблеми створення та розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. – К., 1996. – Т. 4.

Соціальний вимір зовнішньоекономічної стратегії України // Розбудова держави. – 1996. – № 10. – С. 21–26.

Проблеми входження України до Європейського Союзу // Розбудова держави. – 1996. – № 2. – С. 31–33 (у співавторстві з Дрозденко В.).

Концепція розвитку України на інформаційних засадах // Уряду України: Президенту, законодавчій і виконавчій владі. – 1995. – Т. 1. – С. 18–28.

Системно-інформаційна методологія побудови сучасного економічного процесу // Економіка України. – 1995. – № 5. – С. 57–63.

Інформаційно-моральна криза як суспільна хвороба // Віче. – 1995. – № 12. – С. 72–79 (у співавторстві з Білорусом О.Г.).

Духовно-інформаційна основа соціального життя // Вісник Академії педагогічних наук України. Серія: «Педагогіка і психологія». – 1994. – № 4 (5). – С. 9–15.

Інформація – вирішальний фактор прогресу // Політика і час. – 1994. – № 2. – С. 57–61

Informacyjno-ekonomiczne wlanczenie Ukrainy do procesu ogolnoeu-ropejskiego // Polska i Ukraina w nowej Europie: materiały polsko-ukraińskiej konferencji naukowej, Warszawa, 16–17 listopada 1993. – 257 p. – p. 119–133.

На шляху до постіндустріального суспільства: проблема створення інтегрованої інформаційно-економічної основи соціального розвитку (Методологічне оновлення науки) // Вісник НАН України. – 1991. – № 12. – С. 33–37.

Срібняк Ігор Володимирович

Провідний науковий співробітник.

Доктор історичних наук, професор.

Доктор філософії Українського Вільного Університету.

Сфера наукових інтересів: сходознавство (османістика), соціальна історія європейських країн (Італія, Греція, Англія), історія преси та журналістики.

Монографії індивідуальні

Енциклопедія полону: українська Tschola. – Київ-Париж: Міжнародний науково-освітній консорціум імені Люсьєна Февра, 2017. – Кн. 1. – 156 с.

Українці на чужині. Полонені та інтерновані вояки-українці в країнах Центральної та Південно-Східної Європи (1919–1924 рр.): становище, організація, культурно-просвітницька діяльність. – К., 2000. – 280 с.

Полонені українці в Австро-Угорщині та Німеччині (1914–1920 рр.). – К., 1999. – 296 с. **Рецензія на неї:** Kurayev Oleksiy. Ihor V. Sribnjak, Poloneni Ukraïnci v Avstro-Uhorščyni ta Nimeččyni (1914–1920) [Ukrainer als Kriegsgefangene in Österreich-Ungarn und Deutschland (1914–1920)]. Deržavnyj lingvistyčnyj Universytet. Katedra Istorii Ukraïny Kyïv 1999. 296 S. // Jahrbücher für Geschichte Osteuropas. – 48 (2000) H.4. – S. 614–615.

Обеззброєна, але нескорена: Інтернована Армія УНР у таборах Польщі й Румунії (1921–1924 рр.). – Київ-Філадельфія, 1997. – 187 с.

Рецензія на неї: Поліщук Володимир. Обеззброєна, але нескорена // Українські проблеми / Гол. ред. С. Квіт. – К., 1999. – № 1–2. – С. 245–246; Wiszka Emilian. Ihor Sribniak. Obezbrojena, ale neskorena. Internowana Armija UNR w taborach Polszczy i Rumunii (1921–1924) [Rozbrojona, ale nie pokonana. Internowana Armia URL w obozach Polski i Rumunii (1921–1924)], Kyjiw-Filadelfija 1997 // Krakowskie Studia Malopolskie. – 1999. – № 3. – S. 253–255.

Розділи в колективних монографіях

Архівна україніка в Білорусі: аналіт. огляд / О.М. Коваль, М.Ю. Кулініч, А.А. Майстренко, І.В. Срібняк; Держкомархів України, УНДІАСД. – К., 2009. – 1068 с.

Брошури

Збройні сили Османської імперії (XIV–XVIII ст.): історія розвитку, структура, бойові кондиції. – К., 2013. – 50 с. (у співавторстві з Р.В. Дудар).

Тухоль. Полонені старшини Української Галицької Армії (1920–1922). – Київ-Торунь, 2003. – 52 с. (у співавторстві з О. Вішкою).

Українські військово-санітарні місії в Німеччині та Австро-Угорщині. – К., 2000. – 28 с. (у співавторстві з В. Соловйовою).

Останній шлях УГА: обставини перебування та культурно-просвітницька діяльність полонених старшин Української Галицької Армії в таборі Тухоль (Польща) у 1920–1922 рр. – Київ-Торунь, 1999. – 48 с. (у співавторстві з О. Вішкою і З. Карпусем).

Табір інтернованих військ Української Галицької Армії в Німецькому Яблонному (Чехословаччина) у 1919–1920 рр. – К., 1999. – 60 с. (у співавторстві з З. Карпусем і А. Купцовим).

Полонені та інтерновані українці в Італії (1919–1920 рр.). – К., 1999. – 32 с.

Культурно-освітня робота в Армії УНР у 1921–1923 рр. // Бібліотека «Вістей Комбатанта». – Ч. 6. – Торонто-Нью-Йорк, 1997. – 16 с. (Додаток до «Вістей Комбатанта», 1997. – ч. 2.).

Союз Визволення України в 1914–1917 рр.: до історії культурно-просвітницької діяльності серед полонених вояків-українців у Австро-Угорщині. – К., 1997. – 23 с. (у співавторстві з В. Васильчуком).

Діяльність Союзу визволення України серед полонених старшин-українців царської армії у таборах Німеччини та Австро-Угорщини (1915–1918 рр.). – К., 1996. – 46 с.

Підручники, навчальні посібники індивідуальні

Історія журналістики (XVII–XX ст.): Підручник для студентів вищих навчальних закладів / МОН України; Держ. установа «Ін-т всесвітньої історії НАН України»; НаУКМА. – К.: ВПЦ НаУКМА, Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2013. – 304 с.

Історія журналістики країн світу (XVII–XX ст.): Підручник для студентів вищих навчальних закладів / МОН України; Держ. установа «Ін-т всесвітньої історії НАН України»; Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. – 264 с.

Італія / Italia: короткий нарис історії. Навч. посібник для студентів бакалаврських та магістерських програм факультету гуманітарних наук Нац. ун-ту «Києво-Могилянська академія». – К.: Науково-дослідний центр орієнталістики імені Омеляна Пріцака НаУКМА, 2011. – 205 с.

Країнознавство (Греція). Посібник для студентів факультету перекладачів КНЛУ – К.: КНЛУ, 2005. – 120 с.

Історія, географія, культура Італії. Посібник для студентів факультету перекладачів КНЛУ. – К.: КНЛУ, 2002. – 216 с.

Підручники, навчальні посібники у співавторстві

Зарубіжні мас-медіа: виникнення, особливості функціонування, основні тенденції розвитку (XVII–XX ст.). Навч. посібник для студентів Могиллянської школи журналістики. – К.: Науково-дослідний центр орієнталістики імені Омеляна Пріцака НаУКМА. – 2011. – 152 с. (у співавторстві з М. Палієнко).

Історія України від найдавніших часів до утвердження незалежної держави: Навчальний посібник. – К.: Генеза, 2002. – 160 с. (у співавторстві з Ю. Терещенком).

Методичні розробки

Військова-організація турків-османів (XIV–XVI ст.). Лекція № 3 для студентів магістерських програм Національного університету «Києво-Могиллянська академія». – К.: Науково-дослідний центр орієнталістики імені Омеляна Пріцака НаУКМА, 2010. – 15 с.

Оджак яничарів у структурі османської армії. Лекція № 4 для студентів магістерських програм Національного університету «Києво-Могиллянська академія». – К.: Науково-дослідний центр орієнталістики імені Омеляна Пріцака НаУКМА, 2010. – 18 с.

Османська держава: виникнення та військово-територіальна експансія (кінець XIII – XV ст.). Лекція № 1 для студентів магістерських програм Національного університету «Києво-Могиллянська академія». – К.: Науково-дослідний центр орієнталістики імені Омеляна Пріцака НаУКМА, 2009. – 11 с.

Британська преса і журналістика в XVII–XX ст. – К., 2005. – 26 с. (у співавторстві з М. Палієнко).

Історія зарубіжної та української журналістики: Методичний комплекс. – К.: НаУКМА, 2003. – 70 с. (у співавторстві з М. Палієнко).

Організаційна культура. Навчальна програма дисципліни (для бакалаврів, спеціалістів, магістрів). – К., 2002. – 16 с.

Історія, географія, культура Італії. План семінарських занять. – К., 2001. – 20 с.

Стародавній Рим: короткий нарис історії (конспект лекцій). – К., 2001. – 30 с.

П'ємонт в італійському національно-визвольному русі. – К., 2001. – 18 с.

Рецензії на монографії, підручники

Ex oriente lux (Рецензія на: Чухліб Т. Козаки та яничари. Україна у християнсько-мусульманських війнах 1500–1700 років. – К., 2010. – 446 с.) // Українська орієнталістика: Збірник наукових праць викла-

дачів та студентів Національного університету «Києво-Могилянська академія» і Київського національного лінгвістичного університету до 90-річчя професора Омеляна Йосиповича Прицака / Нац. ун-т «Києво-Могилянська академія»; Київ. нац. лінгв. ун-т; Гол. ред. І.В. Срібняк. – К., 2009–2010. – Вип. 4–5. – С. 271–273.

Статті

«Почуття великого обов'язку, покладеному на Генеральний штаб Батьківщиною...»: заснування та діяльність Академічних курсів штабних старшин у таборі Каліш (Польща) у 1921–1924 рр. // *Nad Wisłą i Dnieprem. Polska i Ukraina w przestrzeni europejskiej – przeszłość i teraźniejszość. Zbiór prac naukowych dedykowanych profesorowie Emilianowi Wyszce (1940–2014).* – Toruń-Kijów: Consortium scientifico-éducatif international Lucien Febvre, 2017. – Т.1. – С. 24–32.

«Що ви нам про книжки і науку? Ви нам хліба вистарайтеся...» (українська «пропаганда» в таборі Фрайштадт, Австро-Угорщина у кінці 1914 – на початку 1915 рр.) // *Емінак: науковий щоквартальник.* – Київ-Миколаїв, 2017. – № 2 (18) (квітень-червень). – Т. 1. – С. 39–44.

Створення та діяльність Комітету культурної допомоги українцям у Німеччині у таборі Раштат (друга половина 1918 р.) // *Київські історичні студії.* – 2017. – № 1 (4). – С. 3–8.

Умови перебування та культурно-освітня діяльність інтернованих вояків-українців у таборі Ланцут, Польща (січень-серпень 1921 р.) у світлі архівних документів // *Вісник Черкаського університету. Серія: «Історичні науки».* – 2017. – № 3. – С. 63–72.

Новітня «Запорізька Січ» на чужині (творення парамілітарних структур в українському таборі Раштат, 1916 р.) // *Емінак: науковий щоквартальник.* – 2017. – № 1(17) (січень-березень). – Т. 1. – С. 80–85.

Полонені вояки УГА в таборі Тухоль (Польща) восени 1920 р.: морально-психологічний стан та умови перебування // *Europa Orientalis. Studia z dziejów Europy Wschodniej i Państw Bałtyckich.* – Toruń, 2016. – № 7. – С. 31–44.

Діяльність благодійних організацій у таборі Йозефов (Чехословаччина) у 1921–1925 рр. // *Київські історичні студії: Зб. наук. Праць.* – 2016. – № 1. – С. 10–19.

Процеси національної самоідентифікації полонених офіцерів-українців в Австро-Угорщині на завершальному етапі Першої світової війни // *Сучасна українська нація: мова, історія, культура. Мат-ли міжнар. наук.-практ. конф. з нагоди 15-річчя кафедри українознавства Львівського національного медичного університету ім. Данила Галицького, 16 березня 2016 р.* – Львів, 2016. – С. 231–233.

Табір полонених вояків царської армії в Кніттельфельді (Австро-Угорщина) в кінці 1914 – першій половині 1915 рр.: виокремлення

українців та їх самоорганізація // Дослідження молодих учених у контексті розвитку сучасної науки. Мат-ли VI щорічної Всеукр. наук.-практ. конф., 21 квітня 2016 р. – К., 2016. – С. 133–142.

Організаційна діяльність Союзу визволення України у таборах полонених царської армії (1914–1916 рр.) // Емінак: науковий щоквартальник. – 2016. – № 2 (14) (квітень-червень). – Т. 1. – С. 99–103.

«На світанку євроінтеграції»: допомога українським політичним емігрантам та біженцям з боку урядів країн Центрально-Східної Європи (перша половина 1920-х рр.) // Асоціація з Європейським Союзом: зарубіжний досвід для України. Мат-ли міжнар. наук.-практ. конф., 9 червня 2016 р. – К., 2016. – С. 97–104.

«Високе і земне»: приватне життя полонених старшин УГА в таборі Тухоль (Польща) у 1921 р. // Емінак: науковий щоквартальник. – 2016. – № 3 (15) (липень-вересень). – Т. 1. – С. 74–78.

Боротьба світів: формування національної свідомості полонених українців у таборах Німеччини та Австро-Угорщини (1914–1917 рр.) // Історія та історіографія в Європі. – 2016. – Вип. 5: Україна на шляху гідності і свободи. – С. 58–68.

Позатаборовий простір інтернованих військ УГА в ЧСР: повсякдення робітничих відділів (1922–1923 рр.) // Київські історичні студії. – 2016. – № 2. – С. 49–59.

Культурно-Просвітній Гурток полонених офіцерів-українців у австрійському таборі Йозефштадт (серпень 1917 – лютий 1918 рр.) // Проблеми всесвітньої історії. – 2016. – № 2. – С. 187–202.

«Люди с нерусской душой...»: реакція полонених українців та євреїв на відвідини Александрою Романовою табору Фрайштадт на початку 1916 р. // Уманська старовина. – 2016. – Вип. II. – С. 41–48.

Газета «Mainichi Shimbun»: штрихи до історії її видання // Мовні і концептуальні картини світу. – 2015. – Вип. 54. – С. 275–279.

Табір полонених українських офіцерів у Кляйнмюнхені (Австро-Угорщина) навесні 1918 року // Київські історичні студії: Зб. наук. праць. – 2015. – № 1. – С. 21–25.

Доля людини на тлі епохи: життєвий шлях Осипа Мельниковича // Вісник Черкаського університету. Серія: «Історичні науки». – 2015. – № 9(342). – С. 75–83 (у співавторстві з М. Палієнко).

Ідея української державності у публіцистичній спадщині Андрія Жука // Історичний збірник Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. – 2015. – Вип. 3. – С. 155–163. (у співавторстві з Я. Таравською).

З історії діяльності військово-освітніх закладів інтернованої в Польщі Армії УНР у 1921 р.: «Юнацька школа прискороного випуску для підготовки старшин військового часу в таборі Каліш» // Вісник

Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Історичні науки. – 2015. – Вип. 134. – № 11. – С. 105–108.

Знахідка у Варшавській бібліотеці: Список полонених старшин УГА в таборі Тухоль (1920–1922) // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Історія». – 2015. – Вип. 4 (127). – С. 56–74.

Інтерновані вояки УГА в таборі Йозефов (Чехословаччина) у 1921–1922 рр.: умови перебування та санітарний стан // Дриновський збірник. – 2015. – Том VIII. – С. 196–211.

Українська політична еміграція в міжвоєнній Польщі: шляхи формування, особливості діяльності, подальша доля // *Nad Wisłą i Dnieprem. Polska i Ukraina w przestrzeni eurazjijskiej – przeszłość i teraźniejszość.* – 2015. – № 4. – С. 155–159.

Полонені та інтерновані вояки-українці в Австро-Угорщині та Німеччині під час Першої світової війни // Перша та Друга світові війни в історії людства (до 100-річчя початку Першої і 75-річчя початку Другої світової воєн). Монографія / Наук. ред. проф. С.С. Троян. – К., 2014. – С. 206–212.

Розвиток корейських ЗМІ в умовах японської військово-політичної присутності (1905–1945 рр.) // Мовні і концептуальні картини світу. – 2014. – Вип. 49. – С. 290–294.

Борис Грінченко і журнал «Киевская Старина»: обрії співробітництва // *Spheres of Culture. Journal of Philological, Historical, Social and Media Communication, Political Science and Cultural Studies.* – 2014. – Vol. VIII. – С. 55–61.

Інформаційна агенція «Рейтер»: виникнення, особливості розвитку, сучасний стан // Літературний процес: методологія, імена, тенденції. Зб. наук. праць (філол. науки). – 2014. – № 3. – С. 65–69.

Інформаційна агенція «Сінхуа»: до історії створення та діяльності // Українська орієнталістика: Міждисциплінарний збірник наук. праць викл. та студ. Київ. ун-ту ім. Б. Грінченка, Ун-ту Ланьчжоу, Нац. ун-ту «Києво-Могилянська академія», Київ. нац. лінгв. ун-ту (Укр.-кит. спецвип. з доктринальних проблем розвитку конфуціанства). – 2013–2014. – Вип. 7–8. – С. 160–164. (у співавторстві з Я. Крошкою).

Державно-політична модернізація Туреччини після Першої світової війни // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Історичні науки. – 2014. – Вип. 123. – № 10. – С. 203–207 (у співавторстві з В. Ліпач).

Національно-організаційна та культурно-просвітницька діяльність полонених українців у таборі Раштат (Німеччина) у 1915–1917 рр. // Сіверянський літопис. – 2014. – № 6 (120) листопад-грудень. – С. 309–324.

Мистецькі осередки полонених українців у таборі Раштат (друга половина 1915–1916 рр.) // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Історія». – 2014. – Вип. 5 (123). – С. 59–62. (у співавторстві з М. Срібняк).

Українська революція очима полонених вояків-українців російської армії на заключному етапі Першої світової війни // Українська революція 1917–1921 років: погляд із сьогодення. Міжнар. наук. конф. 25 квітня 2012 р. / Ред. кол.: Литвин В.М. (голова) та ін. – К., 2013. – С. 338–344.

Кіпрська проблема в зовнішній політиці Греції та Туреччини: історичний досвід і сучасний стан // *Spheres of Culture. Journal of Philological, Historical, Social and Media Communication, Political Science and Cultural Studies*. – 2013. – Vol. IV. – С. 309–322.

Радіо- і телесемент мас-медійного поля Японії // Мовні і концептуальні картини світу. – 2013. – Вип. 45. – С. 347–351.

Реконструкція історії вишу в контексті історії України перших десятиліть ХХ ст. Рец. на: А.І. Чуткий. Київський комерційний інститут: витоки та історичний поступ (1906–1920 рр.) // Література та культура Полісся. Зб. наук. праць. – 2013. – Вип. 72. – С. 361–364.

Газета «Асахі Шімбун» в суспільно-політичному та культурному житті Японії // Мовні і концептуальні картини світу. – 2012. – Вип. 40. – С. 334–339.

«Кримськотатарські студії» в Могилянці та доцільність їх впровадження до навчального процесу в українських університетах // Українська орієнталістика: Зб. наук. праць викл. та студ. Київ. ун-ту ім. Б. Грінченка, Нац. ун-ту «Києво-Могилянська академія» і Київ. нац. лінгв. ун-ту. – 2012. – Вип. 6. – С. 3–4 (у співавторстві з І.М. Мельник).

Військово-морські сили Османської імперії (XV – початок XIX ст.) // Українська орієнталістика: Зб. наук. праць викл. та студ. Київ. ун-ту ім. Б. Грінченка, Нац. ун-ту «Києво-Могилянська академія» і Київ. нац. лінгв. ун-ту / Голов. ред. І.В. Срібняк. – 2012. – Вип. 6. – С. 137–140 (у співавторстві з Р.В. Дудар).

Регулярні формування в складі османського середньовічного війська: оджак капикулу // *Spheres of Culture. Journal of Philological, Historical, Social and Media Communication, Political Science and Cultural Studies*. – 2012. – Vol. 2. – С. 224–236.

Інститут аджемі огланів в Османській імперії: джерела комплектування, особливості вишколу, кількісний склад // Сіверянський літопис. – Чернівці, 2011. – № 1. – С. 106–112.

Структура та особливості комплектування збройних сил Османської імперії (XIV–XV ст.) // Східний світ. – 2011. – № 1. – С. 89–98.

Кінні, артилерійські та спеціальні підрозділи корпусу капикулу в структурі османського війська // Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: Історичні науки. – 2011. – Вип. 17. – С. 306–317.

Сучасний медійний простір Японії (загальна характеристика та перспективи розвитку) // Мовні і концептуальні картини світу. Матеріали Третьої міжнар. наук.-практ. конф. «Удосконалення методики викладання японської мови та літератури у контексті входження України у Болонський процес». – 2011. – Вип. 35. – С. 321–324 (у співавторстві з О.В. Молчановою).

Перші періодичні видання в Османській імперії // Сучасні тенденції сходознавства. Матеріали I-ої Всеукр. наук.-практ. конф., 13–14 травня 2011 р. – Харків: Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди, 2011. – С. 129–133.

Газетно-журнальна періодика в Китає: становление, информационное обеспечение, основные тенденции развития // Пути Поднебесной. Сб. науч. трудов. – 2011. – Вып. II. – С. 396–402.

Військова та державотворча діяльність перших османських султанів // Слов'янський вісник. Зб. наук. праць. – 2011. – С. 143–146.

Виникнення та основні тенденції розвитку османської періодики (друга третина XIX ст.) // Учёные записки Таврического национального университета им. В. Вернадского. Серия «Филология, социальные коммуникации». – 2011. – Т. 24 (63). – № 3. – С. 203–208.

Особовий архів Омеляна Пріцака: від творчої лабораторії вченого до інтелектуального надбання нації // Студії з архівної справи та документознавства. – 2011. – Т. 19. – Кн. 1. – С. 47–50.

Український гурток у таборі полонених офіцерів російської армії Терезієнштадт в Австро-Угорщині (1916 – червень 1917 рр.) // Пам'ятки: археографічний щорічник. – 2011. – Т. 12. – С. 42–45.

Особовий архів Омеляна Пріцака: проблеми описування, систематизації та класифікації // Українська орієнталістика: Збірник наукових праць викладачів та студентів Національного університету «Києво-Могилянська академія» і Київського національного лінгвістичного університету до 90-річчя професора Омеляна Йосиповича Пріцака. – 2009–2010. – Вип. 4–5. – С. 55–59.

Військо капикулу в Османській імперії: особливості формування, організаційна структура, номенклатура офіцерських посад // Українська орієнталістика: Збірник наукових праць викладачів та студентів Національного університету «Києво-Могилянська академія» і Київського національного лінгвістичного університету до 90-річчя професора Омеляна Йосиповича Пріцака. – 2009–2010. – Вип. 4–5. – С. 93–109.

Наукова спадщина Омеляна Пріцака в Київському університеті // Українська орієнталістика: Збірник наукових праць викладачів та студентів Національного університету «Києво-Могилянська академія» і Київського національного лінгвістичного університету до 90-річчя професора Омеляна Йосиповича Пріцака. – 2009–2010. – Вип. 4–5. – С. 263.

Газетно-журнальна періодика Японії (1861–2005 pp.): репертуар, система розповсюдження, особливості редакційно-видавничого менеджменту // Мовні і концептуальні картини світу. Збірник наук. праць присвячений пам'яті Омеляна Пріцака. – 2010. – Вип. 28. – С. 295–301.

Відображення ідеологічного протистояння в Китаї на шпальтах газети «Женьмінь жибао» (1950-ті pp.) // Світові стандарти сучасної журналістики: Зб. наук. праць / МОН України. Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького; Інститут Медіа Права; Могилянська школа журналістики НаУКМА; відп. ред. Т.Г. Бондаренко, С.М. Квіт. – Черкаси, 2010. – С. 425–429 (у співавторстві з О.В. Молчановою).

Гвардія османських султанів у XIV–XVII ст. (уніформа і озброєння вояків, емблеми і прапори частин) // Студії з архівної справи та документознавства. – 2010. – Т. 18. – С. 134–137.

Яничарський корпус османської армії (1362 р. – кінець XVI ст.) // Україна у Центрально-Східній Європі. – 2010. – Вип. 9–10. – С. 26–41.

Становление и развитие периодики в Корее (конец XIX – 90-е гг. XX ст.) // Мугунхва: периодическое издание Корейского культурного центра. – 2009. – № 7 (март-май). – С. 25–30.

Формування 1-ої стрілецько-козацької (Сірожупанної) української дивізії у Володимирі-Волинському у 1918 р. // *Od armii komputowej do narodowej III. Problemy organizacyjne sił zbrojnych od XVI do XX wieku.* Pod redakcją J. Centka i M. Krotofila. – Toruń, 2009. – S. 127–136.

Організація репатріації полонених українців з Австро-Угорщини у 1918 р. (джерела до історії української військової дипломатії) // Пам'ятки: археографічний щорічник. – 2009. – Т. 10. – С. 58–61.

Діяльність Директорії УНР з репатріації полонених вояків-українців з теренів європейських країн (військово-політичний аспект) // Кам'янець-Подільський – остання столиця Української Народної Республіки: Матеріали Всеукраїнської наукової конференції, Кам'янець-Подільський, 6–7 жовтня 2009 р. / Ред. кол.: Смолій В.А., Завальнюк О.М. (співголови) та ін. – Кам'янець-Подільський, 2009. – С. 184–192.

Періодика країн Далекого Сходу: становлення, особливості розвитку, сучасний стан (XVIII – початок XXI ст.) // Українська орієнталістика: Збірник наукових праць викладачів та студентів Інституту східних мов Київського національного лінгвістичного університету і Національного університету «Києво-Могилянська Академія». – 2007–2008. – Вип. 2–3. – С. 160–175.

Культурно-освітня робота в таборі інтернованих військ УНР Александрів-Куявський у 1920–1921 рр. // Aleksandrów Kujański. Obóz jeńców i internowanych 1918–1921. – 2008. – Część I (Warunki życia jeńców i internowanych oraz ukraińskiej emigracji politycznej). – S. 65–76.

Основні тенденції розвитку японської преси (друга половина XIX – кінець XX ст.) // Мова, культура й освіта в сучасному світі: Збірник наукових праць до 90-річчя доктора філологічних наук, професора О.К. Романовського. – К., 2008. – С. 287–293.

Повернення додому? (Сумна одисея однієї картини Олекси Гришенка) // Інформаційний бюлетень Української Бібліотеки імені Симона Петлюри. – 2006–2008. – ЧЧ. 69–71. – С. 37–41.

Нормани в Сицилії та Південній Італії: особливості проникнення, територіальні здобутки, державно-політична спадщина (XI–XIII ст.) // Wojskowość Ludów Morza Bałtyckiego. Mare Integrans. Studia nad dziejami wybrzeży Morza Bałtyckiego. Materiały z II Międzynarodowej Sesji Naukowej Dziejów Ludów Morza Bałtyckiego, Wolin 4–6 sierpnia 2006 / Pod redakcją Michała Bogackiego, Macieja Franz, Zbigniewa Pilarczyka. – Toruń, 2007. – S. 264–277.

Різьбярі історичних скрижалей української нації (переднє слово) // Українські січові стрільці – лицарі рідного краю. (Серія: «Українське мистецтво у старій листівці»). – 2007. – Вип. 5. – С. 7–8; (див. також: Різьбярі історичних скрижалей української нації // Лицарі рідного краю: січово-стрілецька традиція в історії, культурі та мистецтві України XX століття / Упорядкування та редакція І. Монолатія. – Коломия, 2007. – С. 7–8).

Українська громада табору Фрайштадт і державотворчі процеси в Україні 1917–1918 рр. // Україна в революційних процесах перших десятиліть XX століття. Збірник ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України. – К., 2007. – С. 310–319.

Архівні джерела з історії перебування полонених українців у таборі Тухоля (1920–1921 рр.) // Tuchola. Obóz jeńców i internowanych 1914–1923. – 2007. – Część III (Warunki życia jeńców i internowanych). – S. 113–127.

Науково-військовий часопис української еміграції «Табір» (1923–1939 рр.): історіографія та джерела // Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія «Історія, економіка, філософія». – 2007. – Вип. 13. – С. 179–187.

Проблема реконструкції видання військово-історичних часописів української еміграції (джерелознавчий аспект) // Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: Історичні науки. Матеріали Другої міжнародної наукової конференції «Українська діаспора: проблеми дослідження». – 2007. – Вип. 9. – С. 367–373.

Між Сходом і Заходом: греко-турецькі міжнаціональні та міждержавні взаємини в історичній ретроспективі // Українська орієнта-

лістика: Збірник наукових праць викладачів та студентів Інституту східних мов Київського національного лінгвістичного університету. – 2006. – Вип. 1. – С. 10–21.

Преса інтернованих частин Української Галицької Армії у Чехословаччині (1919–1921 рр.) // Магістеріум (Національний університет «Києво-Могилянська академія»). Серія «Журналістика». – 2006. – Вип. 22. – С. 76–80.

Початки української військової еміграції на Балканах (1921–1923 рр.) // Військово-історичний альманах. – 2006. – Ч. 2. – С. 47–57.

Державотворча діяльність монархів Савойської династії в Італії (1821–1870 рр.) // Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки. – 2006. – Вип. 15. – С. 348–361.

Матеріали українських та зарубіжних архівів як джерело з історії таборів полонених та інтернованих українців у країнах Європи (1914–1924 рр.) // Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: Історичні науки. Матеріали Першої міжнародної наукової конференції «Українська діаспора: проблеми дослідження». – 2005. – Вип. 5. – С. 169–184.

Роздуми над спогадами Петра Карманського // Визвольний шлях. – 2005. – Вересень-жовтень. – Кн. 9–10 (690–691). – С. 222–229.

Політико-правові аспекти перебування полонених українців та поляків зі складу російської армії у таборах західноєвропейських країн (1914–1919 рр.) // *Od armii komputowej do narodowej II. Dzieje militarne Polski i jej sąsiadów od XVI do XX wieku. Pod redakcją M. Krotofila i A. Smolińskiego.* – Toruń, 2005. – S. 155–165.

Українці про союз 1920 р.: Передумови та наслідки підписання Варшавської угоди між УНР і Польщею (вибрані аспекти історіографії проблеми) // *Rzeczpospolita Obojga Narodów i jej tradycje. Studia i szkice / Redakcja naukowa M. Wagner, J. Wojtasik.* – Siedlce, 2004. – S. 333–344.

Збереження документальних свідчень боротьби українського народу за соборність і державність в 1918–1921 рр. (біля витоків перших архівних колекцій в еміграції) // Україна: від самостійності до соборності (22 січня 1918 р. – 22 січня 1919 р.) / Збірник ІПіЕНД. – К., 2004. – С. 215–226 (у співавторстві з М. Палієнко).

Поважна віха в українській історіографії (Рец. на: Калакура Я. Українська історіографія: Курс лекцій) // *Nad Wisłą i Dnieprem. Polska i Ukraina w przestrzeni europejskiej – przeszłość i teraźniejszość. Prace naukowe wykładowców i studentów Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz Kijowskiego Narodowego Uniwersytetu Lingwistycznego.* – 2003–2004. – № 2–3. – S. 460–463.

Українська Держава на міжнародній арені: з досвіду діяльності воєнної дипломатії в 1918 р. // Гетьманський альманах. – 2003. – Ч. II. – С. 94–100.

Українська військова еміграція на теренах балканських країн (1921–1923 рр.) // Десять років незалежності України: минуле та сучасне державотворення. Наук. збірник / Під ред. В. Смолія, О. Реєнта, Ю. Терещенка та ін. – К., 2003. – С. 214–226 (у співавторстві з В. Кучером).

Табір полонених вояків УГА в Тухолі (1920–1923 рр.) // Пам'ять століть. – 2003. – № 2. – С. 78–85 (у співавторстві з А. Купцовим).

Законотворча діяльність Державного центру УНР у військовій сфері в Польщі (кінець 1920–1921 рр.) // Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія «Історія, економіка, філософія». – 2002. – Вип. 6. – С. 212–216 (у співавторстві з З. Карпусем).

Шкільництво в таборах полонених та інтернованих вояків-українців у Європі (1914–1924 рр.) // Постметодика. Роль антропологічного фактора в освітніх технологіях XXI століття. – Полтава, 2002. – С. 86–89.

Ukrainische Gefangene in Lagern Österreich-Ungarns während des Ersten Weltkrieges // Österreichisch-Ukrainische Rundschau. – 2002. – № 14 (43). – S. 20–23.

Утворення єдиного Італійського королівства (1848–1870) // Гетьманський альманах. – 2002. – Ч. I. – С. 95–107.

Українська військова дипломатія в Італії (1919–1920 рр.) // Народна армія. – 2002. – 11 грудня. – № 229. – С. 7; 12 грудня. – № 230. – С. 7.

Культурно-мистецьке життя інтернованих вояків УГА в таборі Німецьке Яблонне (Чехословаччина) у 1919–1920 рр. // Вісті комбатанта. – 2001. – Ч. 1. – С. 67–75 (у співавторстві з А. Купцовим).

Актуальні проблеми та перспективи вивчення історії Італії у вищих навчальних закладах України // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Історико-філософська секція. – 2001. – Вип. I. – С. 106–109.

Культурно-просвітницька і організаційна діяльність Союзу Визволення України у багатонаціональних таборах царської армії в Австро-Угорщині та Німеччині (1914–1917 рр.) // Проблеми історії України XIX – початку XX ст. – 2001. – Вип. III. – С. 198–221.

Діяльність Партизанського-Повстанського Штабу при Головній Команді Військ УНР у 1921 р. // Український історичний журнал. – 2001. – № 5. – С. 107–120.

Суспільно-політичний розвиток Сіцилійського королівства у XI–XIII ст. // Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія «Історія, економіка, філософія». – 2001. – Вип. 5. – С. 284–291 (у співавторстві з І. Андрущенко).

Громадсько-політична діяльність української еміграції в Польщі, Чехословаччині та Румунії (до історіографії проблеми) // Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія «Історія, економіка, філософія». – 2001. – Вип. 5. – С. 192–197 (у співавторстві з І. Кудрицькою).

Еврейские организации в лагерях военнопленных украинцев, служивших в российской армии в Австро-Венгрии и Германии (1915–1918 гг.) // Материалы Восьмой Ежегодной Международной Междисциплинарной конференции по иудаике. – 2001. – Вып. 8. – Ч. 1. – С. 70–78.

З історії українського кооперативного руху під час Першої світової війни // Суспільні реформи та становлення громадянського суспільства в Україні: матеріали наук.-практ. конф. / За заг. ред. В.І. Лугового, В.М. Князева. – 2001. – Т. 2. – С. 71–76.

О создании и деятельности Главного военно-исторического музея-архива Армии Украинской Народной Республики (1921–1922 гг.) // Клио. – 2001. – № 3 (15). – С. 75–76.

Освітнянські гуртки полонених вояків-українців у польському таборі Тухоль в 1920–1921 рр. (за матеріалами ЦДАВО України) // Український історичний збірник. – К., 2001. – С. 235–249 (у співавторстві з А. Купцовим).

Загальна та спеціальна освіта інтернованого вояцтва УГА у таборах Чехословаччини (1919–1923 рр.) // Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки. – 2001. – Вип. 10. – С. 165–178 (у співавторстві з А. Купцовим).

Формування з'єднань Армії УНР у Польщі в 1920 рр. // Український історичний журнал. – 2000. – № 1. – С. 81–89 (у співавторстві з З. Карпусем).

Діяльність військово-санітарних місій УНР на теренах центральноєвропейських держав (1919–1920 рр.) // Наукові записки: історичні науки. Випуск на 10-річчя кафедри історії України [Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова]. – К., 2000. – С. 180–190 (у співавторстві з Ю. Терещенком).

Табірні архіви українського вояцтва (1914–1924 рр.) // Архівознавство. Археографія. Джерелознавство: Міжвідомчий науковий збірник. – 2000. – Вип. II: Архівознавчі читання. – С. 63–72.

Музей визвольної боротьби України у Празі (1925–1948): створення, діяльність, доля архівної колекції // Архівознавство. Археографія. Джерелознавство: Міжвідомчий науковий збірник. – 2000. – Вип. II: Архівознавчі читання. – С. 35–47 (у співавторстві з М. Палієнко).

Культурно-просвітницька та організаційна діяльність полонених офіцерів-українців російської армії в таборах Німеччини і Австро-Угорщини у 1917–1918 рр. // Український консерватизм і гетьманський рух: історія, ідеологія, політика. Вісник Київського державного лінгвістичного університету. Серія «Історія, економіка, філософія». – 2000. – Вип. 4. (Збірник наукових праць кафедри історії України та зарубіжних країн, № 1). – С. 173–190.

Полонені вояки-українці царської армії в таборах Німеччини та Австро-Угорщини (1914–1920 рр.): історіографія і джерела // Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики [Число 5] / Історичні дослідження в Україні [Вип. 10]. Об'єднаний випуск збірки наукових праць на пошану акад. В.А. Смолія (3 нагоди 25-річчя наукової діяльності та 50-річчя від дня народження): У 2 ч. – 2000. – Ч. 2. – С. 171–192.

Репатріаційна діяльність українських дипломатичних і військово-санітарних установ у Європі в 1918 р. // Студії з архівної справи та документознавства. – 1999. – Т. 5. – С. 259–263.

Матеріали колекції Андрія Жука Національного архіву Канади як джерело вивчення історії України // Спеціальні галузі історичної науки: Збірник на пошану Марка Акимовича Варшавчика. – К., 1999. – С. 168–175 (у співавторстві з М. Палієнко).

Табір інтернованих військовиків УГА в Ліберцях (Чехо-Словаччина) у 1920–1921 рр. // Вісті Комбатанта. – 1999. – Ч. 1. – С. 72–78 (у співавторстві з А. Купцовим).

Табір полонених та інтернованих вояків-українців у Ланцуті (Польща) у 1919–1921 рр. // Симон Петлюра у контексті українських національно-визвольних змагань. Збірник наукових праць. – Фастів, 1999. – С. 148–162.

Культурно-просвітницька робота у середовищі інтернованих військ Української Галицької Армії в Чехословаччині (1921–1924 рр.) // Вісник Київського державного лінгвістичного університету. Серія «Історія, економіка, філософія». – 1999. – Вип. 3. – С. 182–203 (у співавторстві з А. Купцовим).

З історії культурно-освітньої роботи у таборі інтернованих військ УГА в Йозефові (1921–1922 рр.) // IV Міжнародний конгрес українців (Одеса, 26–29 серпня 1999 р.). Доповіді та повідомлення. Історія. Частина 2: XX століття / Міжнар. асоц. україн. – Одеса; Київ; Львів, 1999. – С. 423–429 (у співавторстві з А. Купцовим).

Табір полонених старшин-українців у Кассіно (Італія) у 1918–1920 рр. // Перша світова війна і слов'янські народи. Матеріали міжнародної наукової конференції 14–15 травня 1998 р. – К., 1998. – С. 96–100.

Полонені та інтерновані вояки-українці в Румунії (1919–1923 рр.) // Пам'ять століть. – 1998. – № 5. – С. 116–124.

Табір полонених українців у Вецлярі (Німеччина) у 1915–1917 рр. // Вісник Київського державного лінгвістичного університету. Серія «Історія, економіка, філософія». – 1998. – Вип. 2. – С. 38–57.

Українська еміграція у Німеччині: погляд історика (рец. на: Українці в Берліні 1918–1945: пропам'ятний збірник доповідей і спогадів з життя та діяльності українців у Берліні з нагоди 3'їзду 5-го вересня 1981 р. у Шератон готелі в Торонті, Канада. – Торонто, 1996. – 256 с.) // Всесвіт. – 1998. – № 11. – С. 141–144.

Табір полонених українських старшин у Кассіно (Італія) у 1919–1920 рр. // Вісті комбатанта. – 1998. – № 3. – С. 79–83.

Український військовий табір УГА в Йозефові (Чехословаччина) у 1921–1924 рр. // Воля і Батьківщина. – 1998. – Ч. 4 (13/29). – С. 65–78 (у співавторстві з А. Купцовим).

Полон в Італії // Літопис Червоної Калини: історико-літературний часопис (Скрипторій історичної прози. – 1998. – Т. VIII.). – 1998. – № 13–15 (79–81). – С. 344–357.

З історії заснування Музею-Архіву Визволення України // Архіви України. – 1998. – № 1–6. – С. 54–58 (у співавторстві з О. Лук'яненком).

Табір полонених українців у Зальцведелі (Німеччина) у 1915–1917 рр. // Київська старовина. – 1997. – № 3/4. – С. 139–151.

Армія УНР: погляд через роки // Київ. – 1997. – № 1–2. – С. 126–131. (у співавторстві з В. Кучером).

З історії культурно-просвітницької діяльності полонених українців у таборі Вецляр (Німеччина) в 1915 р. // Етнонаціональний розвиток в Україні та стан української етнічності в діаспорі: сутність, реалії конфліктності, проблеми та прогнози на порозі ХХІ століття: Тези п'ятої Міжнародної науково-практичної конференції (Київ-Чернівці, 22–25 травня 1997 р.). – Київ-Чернівці, 1997. – Ч. 2. – С. 441–443.

Видавнича та просвітня діяльність полонених-українців у таборі Зальцведель (Німеччина) в 1916–1917 рр. // Центральна Рада і український державотворчий процес (До 80-річчя створення Центральної Ради): матеріали наукової конференції 20 березня 1997 р. в 2-х ч. – К., 1997. – Ч. 2. – С. 291–297.

Польська доба Симона Петлюри. 1920–1923 роки // У 70-річчя паризької трагедії 1926–1996. Збірник матеріалів про відзначення 70-річчя загибелі Симона Петлюри / Упоряд.: В. Михальчук, Д. Степовик. – К., 1997. – С. 187–199.

Таборова преса (рец. на: Сидоренко О. Українська таборова преса часів першої світової війни: Анотований бібліографічний покажчик) // Українські проблеми. – 1997. – № 2. – С. 158–159.

Питання національної самосвідомості на сторінках періодичних видань Союзу Визволення України // Національна ідея та національна своєрідність у засобах масової інформації: Асиміляція чи інтеграція в багатонаціональні суспільства Центрально-Східної Європи. Матеріали «круглого столу», Київ, 20–22 грудня 1996 р. – К., 1997. – С. 88–94.

Діяльність Союзу визволення України серед полонених офіцерів російської армії в Австро-Угорщині (1914–1918 рр.) // Сурмач. – 1997. – Ч. 1–4. – С. 45–53.

Український табір військовополонених у Зальцведелі (Німеччина) // Доповіді та повідомлення третього міжнародного конгресу українців

тів (Харків, 26–29 серпня 1996 р.). Політологія, етнологія, соціологія. – Харків, 1996. – С. 405–410.

Заснування Головного військово-історичного музею-архіву Армії УНР // Історія України: маловідомі імена, події, факти (збірник статей). – К., 1996. – С. 188–198 (у співавторстві з Г. Савченком).

До початків заснування Української воєнної академії Генерального штабу // Вісті комбатанта. – 1996. – Ч. 1. – С. 60–67.

Матеріали «Вістника Союзу Визволення України» (1914–1918) як джерело з історії таборів полонених українців у Німеччині та Австро-Угорщині // Українська преса за межами України. – К.: Дослідницький центр історії української преси, 1996. – С. 29–36.

Українська військова еміграція в Польщі у 1921–1924 рр. // Українська діаспора. – 1996. – Ч. 9. – С. 38–52.

Фахова підготовка старшин Генерального штабу Армії УНР у 1921–1923 рр. // Розбудова держави. – 1996. – № 7. – С. 28–32 (у співавторстві з В. Кучером).

Видавнича діяльність полонених українців у Німеччині в 1914–1918 рр. (за матеріалами табірної преси та «Вістника СВУ») // Матеріали третього міжнародного конгресу українців (Харків, 26–29 серпня 1996 р.). Історія. – Харків, 1996. – С. 250–256.

Нескорена армія. (Перебування у таборах Польщі інтернованих Військ УНР у 1921–1923 рр.) // Визвольний шлях: суспільно-політичний та науково-літературний часопис. – 1995. – Кн. 8 (569). – С. 986–996.

Симон Петлюра на чолі держави та війська. До питання про польсько-українські взаємини 1919–1920 років // Збірник праць другого конкурсу петлюрознавців України. – К., 1995. – С. 137–164.

Розгромлені, але непереможені // Сурма. – 1995. – № 1. – С. 140–148 (у співавторстві з О. Буравченковим).

Військові організації УНР у Румунії і південному заході України у 1921 р. // Штурм. – Міннесота, 1994. – Ч. 76. – С. 23–25; Ч. 77. – С. 15–17.

Діяльність Всеукраїнського Центрального Повстанського Комітету в 1921 р. // Штурм. – Міннесота, 1994. – Ч. 78. – С. 10–11 (у співавторстві з В. Мусієнком).

Військові формування Армії Уряду У.Н.Р. у 1921 році // Штурм. – Міннесота, 1993. – Ч. 74. – С. 23–24.

Наукове і літературне редагування

Українська орієнталістика: Зб. наук. праць викл. та студ. Київ. ун-ту ім. Б. Грінченка, Нац. ун-ту «Києво-Могилянська академія» і Київ. нац. лінгв. ун-ту / Голов. ред. І.В. Срібняк. – К., 2012. – Вип. 6.

Програми навчальних курсів сертифікатної міждисциплінарної програми «Кримськотатарські студії» / Під ред. І.В. Срібняка. – К., 2012. – 60 с.

Українська орієнталістика: Збірник наукових праць викладачів та студентів Інституту східних мов Київського національного лінгвістичного університету і Національного університету «Києво-Могилянська Академія» / Київ. нац. лінгв. ун-т; Нац. ун-т «Києво-Могилянська Академія»; Гол. ред. І.В. Срібняк. – К., 2007–2008. – Вип.2–3.

Ткаченко Василь Миколайович

Головний науковий співробітник.

Доктор історичних наук, професор.

Заслужений діяч науки і техніки України.

Член-кореспондент НАПН України.

Академік Академії політичних наук України.

Сфера наукових інтересів: міжнародні відносини, історіографія та історіософія всесвітньоісторичного процесу.

Індивідуальні монографії

Україна: Quo Vadis? – Куди йдемо?.. – К.: Видавництво Логос Україна, 2017. – 424 с.

Росія: ідентичність агресора. Монографія. – К.: Видавничий центр «Академія», 2016. – 256 с.

Россия: безпутье агрессора. – К.: Издательство ЛОГОС УКРАИНА, 2016. – 432 с.

«Риболовля на блешню» по-російськи. – К., 2015. – 63 с.

«Путінізм»: шовінізм пострадянського реваншу. – К.: «Знання України», 2015. – 119 с.

Украина – не Россия: испытание Майданом. – К.: Знания Украины, 2014. – 91 с.

Україна і Росія: проблеми національного самовизначення (Історіософський аналіз поточного моменту). – К.: Поліграфічна д-ція Інституту історії України АН України, 1993. – 190 с.

Интернационализация общественной жизни и буржуазная советология. – К.: Наукова думка, 1989. – 208 с.

Критика буржуазных фальсификаций развития культуры Украинской ССР. – К.: Наукова думка, 1984. – 160 с.

Монографії у співавторстві

Россия: беспутье. – К., 2016. – 134 с. (у співавторстві з М. Дорошенком).

Україна: ідентичність у добу глобалізації (начерки метадисциплінарного дослідження). 2-ге видання, доповнене. – К.: Товариство «Знання» України, 2013. – 471 с. (у співавторстві з В. Кременем).

Україна: проблеми самоорганізації. Т. 1. – Критика історичного досвіду. – К.: Промінь, 2003. – 384 с. (у співавторстві з В. Кременем, Д. Табачником).

Україна: проблеми самоорганізації. Т. 2.– Десятиліття суспільної трансформації.– К.: Промінь, 2003.– 470 с. (у співавторстві з В. Кременем, Д. Табачником).

Україна: шлях до себе. Проблеми суспільної трансформації.– К.: Видавничий центр «ДрУк», 1998.– 446 с. (у співавторстві з В. Кременем).

Україна в контексті глобалізму.– К.: Видавничий центр «ДрУк», 1998.– 60 с. (у співавторстві з В. Кременем).

Україна: альтернативи поступу (Критика історичного досвіду).– К.: Фірма «ARK-UKRAINE», 1996.– 784 с. (у співавторстві з В. Кременем, Д. Табачником).

Україна: на межі цивілізацій (історико-політологічні розвідки).– К.: Поліграфічна д-ця Інституту історії України АН України, 1995.– 156 с. (у співавторстві з О. Реєнтом).

Україна: проблеми самоорганізації (начерки новітньої доби).– К.: Поліграфічна д-ця Інституту історії України АН України, 1995.– 104 с. (у співавторстві з О. Реєнтом, В. Головатюком).

Розділи в колективних монографіях

Україна на марші // Почесні імена України – еліти держави.– К.: Видавництво «Логос України», 2017.– Том 4.– С. 10–47.

Україна в контексті світ-системного аналізу // Україна в Європі: контекст міжнародних відносин.– К.: Фенікс, 2011.– С. 492–518 (у співавторстві з В. Кременем).

Україна: «переформатування» історичної пам'яті // Вища освіта України як фактор цивілізаційного визначення молоді.– К.: Педагогічна думка, 2010.– С. 45–91.

Філософія історичного дискурсу // Модернізація вищої освіти в Україні і світі: десять років наукового пошуку: колективна монографія / Акад. пед. наук України; Інститут вищої освіти України; за заг. ред. В.П. Андрущенко, В.І. Лугового, М.Ф. Степка.– Х.: Вид-во НУА, 2009.– С. 31–45.

Солідаризм: європейський досвід суспільної консолідації для України // Україна в Європі: пошуки спільного майбутнього / за редакцією доктора історичних наук, професора А.І. Кудряченка.– К.: Фенікс, 2009.– С. 477–496.

Концепції радянського тоталітаризму: порівняльний аналіз // Україна ХХ ст. Проблеми національного відродження.– К.: «Наукова думка», 1993 (у співавторстві з В. Матійчуком).

Советский опыт развития культуры и идеологические диверсии империализма // Правда истории против фальсификаторов.– К.: Наукова думка, 1982.– 251 с.

Статті в енциклопедіях, енциклопедичних словниках, довідниках

Доктрина (С. 226–227), Освітня політика щодо національних меншин (С. 623–62), Патріотизм (С. 633–634), Технопарк (С. 908) // Енциклопедія освіти.– К.: Юрінформ, 2008.– 1036 с.

Україна: історіософія самоорганізації // Основи етнодержавознавства. – К.: Либідь, 1997. – С. 423–441.

Конверсія національної свідомості (С. 84–85), Національна ідея: проблеми міфологізації (С. 99–100), Самопізнання людини і самопізнання нації (С. 135), Державність (С. 293–294), Перспективи утвердження молодій українській держави (С. 345–346), Безкласове суспільство: радянський підхід (С. 443–444), Лад (С. 527–528), Універсальна держава (С. 638–639), Криза імперської самосвідомості (С. 704–705) // Мала енциклопедія етнодержавознавства. – К.: Генеза, 1996. – 942 с.

Інтернаціоналізація общественної життя, Консолидація (у співавторстві з В. Кличковим), Национальный приоритет (С. 8–12) // Межнациональные отношения. Термины и определения. Словарь-справочник. – К.: Наукова думка, 1991. – 406 с.

Брошури

Україна: історіософія самоорганізації. – К.: Поліграфічна д-ція Інституту історії України АН України, 1994. – 41 с.

Критика буржуазно-націоналістических фальсификаций международного культурного обмена. – К.: Знання, 1983 (у співавторстві з О. Майданником).

В чужій далекій стороні. – К.: Товариство «Україна», 1975 (у співавторстві з В. Євтухом).

Рецензії на монографії, підручники

Рецензія на книгу «Велика війна 1914–1918 рр. і Україна: історичні нариси». – К.: Кліо, 2013. – 784 с. // Український історичний журнал. – 2014. – № 1. – С. 277–291.

Рецензія на книгу О.В. Картунов «Пастка для молоді» // Український історичний журнал. – 1983. – № 10 (у співавторстві з І. Хмілем).

Статті

Росія: прощання з ілюзією // Суспільно-політичні процеси. Науково-популярне видання Громадської організації «Академія політичних наук». – К., 2017. – Вип. 2–3 (6–7). – С. 158–182.

Ідентичність і безпека України: куди йдемо? // Світогляд. – 2017. – № 4 (66). – С. 20–28.

Україна: «час війни й час миру» // Український історичний журнал. – 2017. – № 1. – С. 135–157.

Росія: стратегія глобального «візантизму» // Пам'ятки України. Науковий альманах. – 2017. – Випуск 1–2 (41–42). – С. 71–81.

Україна і фашизація Росії: по той бік толерантності // Суспільно-політичні процеси. Науково-популярне видання Громадської організації «Академія політичних наук». – 2017. – Вип. 1 (5). – С. 43–86.

Національна ідентичність і безпека України // Над Віслою і Дніпром. Польща і Україна в європейській перспективі – минуле і сучас-

ність. Збірник наукових праць на пошану професора Омеляна Вішки (1940–2014). – Торунь – Київ: Міжнародний науково-світний консорціум імені Люсьєна Февра, 2017. – Т. 1. – С. 186–192.

Українська національна ідея: час війни і час миру // Політичні інститути та процеси. Наукове видання Громадської організації «Міжнародний інститут гуманітарних технологій». – 2016. – Вип. 4. – С. 96–127.

Росія і Захід: реінкарнація геополітики // Український історичний журнал. – 2016. – Вип. 1 (526). – С. 162–175.

Прекаріат: «веймарський синдром» // Політичні інститути та процеси. Наукове видання Громадської організації «Міжнародний інститут гуманітарних технологій». – 2016. – Вип. 2. – С. 7–54.

Неподільна спадщина Давньої Русі (про святкування 1150-річчя зародження російської держави) // Проблеми всесвітньої історії: науковий журнал. – 2016. – № 1. – С. 24–51.

Агресія як засіб здійснення політики // Політичні інститути та процеси. Наукове видання Громадської організації «Міжнародний інститут гуманітарних технологій». – 2016. – Вип. 1. – С. 39–43.

Глава з монографії «Росія: ідентичність агресора. «Путінізм»: шовінізм пострадянського реваншу // Політичні інститути та процеси. Наукове видання. – 2016. – Випуск 1. – С. 44–82.

Феномен «внутренней колонизации» в украинско-российских отношениях (исторический аспект) (С. 307–328), Общность исторической судьбы: испытание Майданом (С. 385–406), Общность исторической судьбы: распалась связь времен? (С. 407–438), Сон Пилата: синдром «жертвы и палача» в контексте «гибридной войны» (С. 448–468) // Россия – Украина: пересмотр или воспроизводство политических парадигм?: сборник статей (ответственный редактор В.П. Макаренко); Южный федеральный университет. – Ростов-на-Дону: Издательство Южного федерального университета, 2016. – 736 с.

Перша світова в нашому сьогоденні // Перша світова війна: історичні долі держав і народів (до 100-річчя від початку Першої світової війни): збірник наукових праць / За загальною редакцією д.і.н., проф. Кудряченка А.І. // Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України, 2015. – 352 с. – С. 202–210.

В упованні на «новий мировой порядок» // Политикус. – 2015. – № 1. – С. 127–133 (у співавторстві з М. Дорошенком).

Идеологическая составляющая «гибридной войны» // Политикус. – 2015. – № 2. – С. 107–113.

Realpolitik: глобальные истоки кризиса в Украине // Науковий вісник дипломатичної академії наук. Зовнішня політика і дипломатія: традиції, тренди, досвід. Серія «політичні науки». – 2015. – Випуск 22. – Частина II. – С. 10–25 (у співавторстві з М. Дорошенком).

«Новый мировой порядок»: бренды и тренды / Актуальні проблеми всесвітньої історії: Стратегії партнерства і співробітництва в міжнародних відносинах. Збірник наукових праць за редакцією кандидата історичних наук, доцента С.В. Толстова. – К., 2015. – С. 24–33 (у співавторстві з М. Дорошенком).

«Гибридная война»: истоки и политические последствия // Україна, Європа, Світ. Міжнародний збірник наукових праць. Серія: Історія, міжнародні відносини. – 2014. – Випуск 14. – С. 41–58 (у співавторстві з М. Дорошенком).

Распутица: возвращение геополитики // Україна-Європа-Світ. Міжнародний збірник наукових праць. Серія: Історія, міжнародні відносини. – 2015. – Випуск 15. – С. 100–134 (у співавторстві з М. Дорошенком).

Україна: війна і «русский мир» // Україна-Європа-Світ. Міжнародний збірник наукових праць. Серія: Історія, міжнародні відносини. – 2015. – Випуск 16. – Частина 2. – С. 43–69.

Общность исторической судьбы: распалась связь времен // Политическая концептология. – 2014 – № 2. – С. 120–138.

Украина: испытание Майданом // Україна-Європа-Світ. Міжнародний збірник наукових праць. Серія: Історія, міжнародні відносини. – 2014. – Випуск 13. – С. 111–136.

Глобальне політичне пробудження: міленіуми Майдану // Вища освіта України. Тематичний випуск: Наука і вища освіта. – 2014. – № 1 (додаток 1). – С. 192–195.

Общность исторической судьбы: испытание Майданом // Политическая концептология. – 2014. – № 1. – С. 55–68.

Україна: в пошуку ідентичності // Трибуна. – 2014. – № 1–4. – С. 35–37.

Україна і Росія: зруйновані мости? // Україна дипломатична-2014. Науковий щорічник. – 2014. – Вип. 15. – С. 388–408.

Перша світова війна в нашому сьогоденні // Проблеми історії України XIX – початку XX ст. – 2014. – Випуск 23. – С. 3–8.

«Гибридная война»: истоки и политические последствия // Україна-Європа-Світ. Міжнародний збірник наукових праць. Серія: Історія, міжнародні відносини. – 2014. – Випуск 14. – С. 41–57 (у співавторстві з М. Дорошенком).

«Світовий уряд» і глобальне політичне пробудження // Україна-Європа-Світ. Міжнародний збірник наукових праць. Серія: Історія, міжнародні відносини. – 2013. – Випуск 11. – С. 70–102.

Спільність історичної долі: випробування Майданом // Трибуна. – 2013. – № 9–12. – С. 20–27.

«Проработка прошлого»: украинской правый радикализм в европейском контексте // Политическая концептология. – 2013. – № 3. – С. 101–115.

Феномен «внутренней колонизации» в украино-российских отношениях (исторический аспект) // Политическая концептология. – 2013. – № 4. – С. 173–186.

Ідентичність спротиву та ідентичність проекту // «Вища освіта України». Тематичний випуск «Наука і вища освіта». – 2013. – № 2 (додаток 1.). – С. 438–458.

Ціннісні орієнтири мережевого суспільства // Психологія особистості. – 2013. – № 1 (4). – С. 5–17 (у співавторстві з В. Кременем).

«Опрацювання минулого»: український правий радикалізм в загальноєвропейському контексті // Нова парадигма. – 2013. – № 114. – С. 145–165.

Історіософія революції // Новітні тенденції вивчення актуальних проблем революційної доби (1917–1921 рр.): Збірник наукових праць. – Київ-Черкаси, 2012. – С. 106–125.

Страсті по ідентичності: критика історичного досвіду // Україна-Європа-Світ. Міжнародний збірник наукових праць. Серія: Історія, міжнародні відносини. – 2012. – Випуск 9. – С. 261–283.

О праздновании 1150-летия зарождения российской государственности: взгляд с Украины // Политическая концептология. – 2012. – № 2. – С. 160–180.

Криза мультикультуралізму і пошуки «нової громадянськості» // Сучасна українська політика. – Спецвипуск: Інтеграційні процеси в сучасному світі: регіональні виміри / За ред. д. і. н., проф. А. І. Кудряченка. – К.: Вид-во «Центр соціальних комунікацій», 2012. – 392 с. – С. 220–234.

О праздновании 1150-летия зарождения российской государственности: взгляд с Украины // Україна-Європа-Світ. Міжнародний збірник наукових праць. Серія: Історія, міжнародні відносини. – 2012. – Випуск 10. – С. 149–168.

Історична істина в просторі і часі // Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. Історичні науки. Збірник наукових праць. – 2011. – Випуск 30. – С. 155–171.

Толерантність як імператив: національна ідентичність в добу глобалізації // Політичний менеджмент. – 2011. – № 2 (47). – С. 14–32 (у співавторстві з В. Кременем).

Мігранти: в чужій далекій стороні // Політичний менеджмент. – 2011. – № 3. – С. 3–17 (у співавторстві з В. Кременем).

Криза мультикультуризму і проблеми єдиного освітнього простору // Україна-Європа-Світ. Міжнародний збірник наукових праць. Серія: Історія, міжнародні відносини. – 2011. – Вип. 6–7. – С. 308–323.

Світосистема Русі-України // Україна-Європа-Світ. Міжнародний збірник наукових праць. Серія: Історія, міжнародні відносини. – 2011. – Вип. 8. – С. 106–114.

Про «історичну істину» в часі і просторі // Україна-Європа-Світ. Міжнародний збірник наукових праць. Серія: Історія, міжнародні відносини. – 2011. – Вип. 8. – С. 232–240.

Компетентісний принцип освіти: «навчитися жити разом» // Розвиток сучасної освіти: освітологічні наголоси: наук. пр. / за матер. Першої всеукраїнської науково-практичн. конференції. – К.: Київ. Ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. – С. 3–26 (у співавторстві з В. Кременем).

Розколота ідентичність: Україна перед викликом глобалізму // Україна в нових реаліях: політичні, економічні та правові орієнтири розвитку. Збірник наукових праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції до 90-річчя наукового закладу. – К.: Алерта, 2011. – С. 78–92 (у співавторстві з В. Кременем).

Мультикультуралізм, національна ідентичність і проблеми єдиного освітнього поля // Психологія особистості. Науковий журнал. – 2011. – № 1 (2). – С. 6–16.

Державні ювілеї: між історією та політикою (до питання про походження Русі) // Волинські історичні записки. Збірник наукових праць. – 2011. – Том 7. – С. 5–19.

Історична істина в просторі і часі // Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. Історичні науки. Збірник наукових праць. – 2011. – Випуск 30. – С. 155–171.

Суверенная бюрократия Украины: в зоне двойной периферии // Вестник общественного мнения. Данные. Анализ. Дискуссии. (Москва). – 2010. – № 2 (апрель-июнь). – С. 80–88.

Презентизм як культ сьогодення. Про історичну істину та «пам'ять покоління» в часі і просторі // Політичний менеджмент. – 2010. – № 4 (43). – С. 3–15.

Ціннісні ідеологеми лібералізму: державний суверенітет, вільний ринок, суспільний прогрес // Наукові записки. Інститут політичних та етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса. – 2010. – № 5 (49). – вересень-жовтень. – С. 94–120.

До Європи: «латиноамериканським шляхом» // Євроінтеграція України: реалії, необхідність, перспективи. Інститут європейських досліджень НАН України. Матеріали «круглого столу». Частина I. // Віче. – Серпень 2009. – № 16. – С. 19–22.

Філософія історичного дискурсу в час політизації історії та історизації політики // Політичний менеджмент. – 2009. – № 3. – С. 26–45 (у співавторстві з В. Кременем).

Історичні знання в контексті політизації історії та історизації політики (компетентісний підхід) // Вища освіта. – 2009. – № 2. – С. 13–27.

Україна: в зоні «подвійної периферії»? // Український центр політичного менеджменту. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.politik.org.ua/pfv.ph>

Млосна зваба євроінтеграції // Сучасна українська політика: політика і політики про неї. – Спецвипуск: Європейська перспектива / Заг. наук. ред. д. і. н., проф. А. І. Кудряченка. – К.: Український центр політичного менеджменту, 2009. – 332 с. – С. 228–238.

Іронія історії, або монументальні колізії сьогодення // Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї. – 2008. – Випуск 12. – С. 10–25.

Суд над Кліо: «переформатування» історичної пам'яті // Політичний менеджмент. – 2008. – № 6. – С. 54–78.

Мовний фактор у становленні національної ідентичності // Актуальні проблеми гуманітарної освіти. Збірник наукових праць. – 2008. – С. 224–229.

Україна: сучасне майбутнього, сучасне минулого // Політичний менеджмент. – 2008. – № 3. – С. 51–61 (у співавторстві з В. Кременем).

Українська національна ідея в контексті безперервного навчання // Науковий часопис національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 7. Релігієзнавство. Культурологія. Філософія. – 2007. – Випуск 11. – С. 141–147.

Україна: проблеми національної ідентичності // Політичний менеджмент. – 2007. – № 3. – С. 19–37.

Проблеми національної ідентичності в громадській свідомості та освітньому процесі України // Педагогічна і психологічна науки в Україні. Збірник наукових праць до 15-річчя АПН України у 5 томах. / Т. 4. Педагогіка і психологія вищої школи. – К.: Педагогічна думка, 2007. – С. 57–73.

Приреченість на корпоративізм? // Політичний менеджмент. – 2007. – № 6. – С. 3–21 (у співавторстві з В. Кременем).

Проблеми української ідентичності: регіональний аспект // Проблеми політичної психології та її роль у становленні громадянина української держави. Збірник наукових праць. – 2005. – Випуск 4. – С. 404–416.

Жоден національний рух не гарантує демократичної політики // Віче. – 1997. – № 2. – С. 18–32 (у співавторстві з В. Кременем).

Моделі державності в громадській думці України (за матеріалами соціологічних досліджень) // Моделі державності та державного устрою України на порозі XXI століття. – К., 1996.

Чи ввійде термідор у другу фазу. Аналіз сучасної суспільно-політичної думки // Віче. – 1996. – № 8. – С. 58–64.

Україна: ілюзії та реальності самоорганізації // Політика і час. – 1996. – № 10. – С. 60–66.

Інформаційний вакуум за дефіциту гарантій // Віче. – 1995. – № 8 (41) (у співавторстві з В. Головатюком, В. Мазуром).

Акт злуки: уроки історії // Проблеми соборності України в XX столітті. – К., 1994. – С. 90–98.

Українська ідея: «третій шлях» // Національний прогрес України: сутність, виміри, перспективи. Матеріали наукової конференції. – К.: Компас, 1993.

Агонія імперії // Політика і час. – 1993. – № 8–10.

Міфи давні й новочасні: критична апологія // Політологічні читання. – 1992. – № 4.

Куди ми йдемо? Роздуми історика // Український історичний журнал. – 1992. – № 7–8.

Отаманщина // Віче. – 1992. – № 8–9.

Куди хитнеться маятник? // Україна. – 1992. – № 33.

Порушення США принципів Хельсінкі у справі радянсько-американського культурного обміну // Український історичний журнал. – 1986. – № 9 (у співавторстві з О. Майданником).

Вдосконалення соціалістичного способу життя // Український історичний журнал. – 1986. – № 9 (у співавторстві з А. Орловим).

Культурний обмін: зодчі та герострати // Всесвіт. – 1985. – № 8 (у співавторстві з О. Майданником).

Ідоли на конвеєрі // Україна. – 1985. – № 49.

Культурный обмен: мифы и реальность // Молодежь и идеологическая борьба. – К.: Знання, 1985.

США: дискримінація в культурі // Дискримінація в світі капіталізму (англ. мова). – К.: Наукова думка, 1985 (у співавторстві з О. Потехіним).

Інтернаціоналізація радянської культури і неспроможність «радіологів» // Український історичний журнал. – 1984. – № 3 (у співавторстві з С. Асатуровим).

Буржуазна концепція «етнокультурної асиміляції» // Народна творчість та етнографія. – 1984. – № 3.

Перлина Азії // Україна. – 1982. – № 8.

Хто ви, лейтенанте Лой? // Україна. – 1982. – № 34.

Рука надійного друга // Україна. – 1981. – № 29.

Прапор над морем // Україна. – 1981. – № 45.

Еволюція внешнеполитических концепций США в области гуманитарного обмена // Вестник КГУ. – 1980. – № 11 (у співавторстві з О. Майданником).

За ширмою культурного обміну // Всесвіт. – 1980. – № 12.

З смолоскипом біля чужого двору // Україна. – 1980. – № 12.

Дискриминация трудящихся США в сфере культуры // Социально-экономическая и политическая дискриминация трудящихся в капиталистическом мире. – К.: Наукова думка, 1980 (у співавторстві з О. Потехіним).

Іран: крах заокеанської опіки // Україна. – 1979. – № 16.

Союз брехні і провокацій // Україна. – 1979. – № 49.

Антикомуністична сутність концепції «поневолених націй» // Вісник КДУ. – 1978. – № 6 (у співавторстві з В. Євтухом).

Два роки за «гельсінським календарем» // Всесвіт. – 1977. – № 6 (у співавторстві з В. Євтухом).

Чекаленко Людмила Дмитрівна

Провідний науковий співробітник.

Доктор політичних наук, професор.

Сфера наукових інтересів: міжнародні відносини, зовнішня політика, світова і національна безпека, світові інтеграційні процеси, дипломатія, європейська інтеграція, євроатлантична інтеграція, історія і політика Республіки Польща, політичний розвиток Російської Федерації.

Керівництво авторськими колективами

Crimean tatar people at the turn of 2015 / Analytical report / The reports of Human Rights organisations and initiatives, namely the Crimean Field Mission on Human Rights, Ukrainian Helsinki Human Rights Union: historical materials provided by experts, namely Ms. Gulnara Bekirova and Ms. Liudmyla Chekalenko. – Kiev, 2015. – 45 p. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.youblisher.com/p/1113381-CRIMEAN-TATAR-PEOPLE-AT-THE-TURN-OF-2015/>

Світові інтеграційні процеси в умовах трансформації міжнародних систем / Кулініч М., Ціватий В., Чекаленко Л. – К.: Дипломатична академія України МЗС України, 2013. – 628 с.

Монографії індивідуальні

Foreign policy of Ukraine / Ed. by Tsivatyi V.G. MFA of Ukraine. – K.: LAT&K, 2016. – 294 p.

Зовнішня політика і безпека України. Людина – Суспільство – Держава – Міжнародні структури. – К.: ДУС, РНБО України, 2004. – 352 с. Рецензія: М. Ожеван // Стратегічна панорама. – 2005. – № 1; Рецензія: День. 2005. 12 березня. Рецензія: Б. Парахонський. На виклики новітнього часу. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dlib.eastview.com/browse/doc/7969431>

Радянсько-польське співробітництво в галузі науки і вищої освіти (на матеріалах Української РСР). – Київ: Наукова думка, 1981. – 84 с.

Розділи в колективних монографіях

Геополітичні впливи на трансформацію країн Центральної Азії // Особливості суспільно-політичної модернізації країн пострадянського простору: монографія / за редакцією кандидата історичних наук, доцента А.Г. Бульвінського, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН Укра-

їни». – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2017. – 288 с. – С. 121–136.

Європейські інтеграційні процеси: науковий дискурс (С. 49–67 у співавторстві з В.В. Солошенко), Взаємодія нових незалежних держав пострадянського простору (С. 248–274), Євроінтеграційна політика України: вимір ХХІ століття (С. 313–332 у співавторстві з В.Г. Ціватим) // Міжнародні регіональні процеси та зовнішньополітичні пріоритети України: Монографія / Заг. ред. професорів С. Шергіна, В. Космини, Л. Чекаленко. – К.: Дипломатична академія України при МЗС України, 2017. – 420 с.

Наукова концептуалізація євроінтеграційного курсу України // Політична наука в Україні. 1991–2016: у 2 т. Т. 2. Теоретико-методологічні засади і концептуальні підсумки вітчизняних досліджень / ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАНУ. – К.: Парлам. вид-во, 2016–704 с. – С. 675–687 (у співавторстві з В.В. Солошенко).

Україна. Росія вчора, сьогодні, завтра // Російська окупація і деокупація України: історія, сучасні загрози та виклики сьогодення / Упор. П. Гай-Нижник. – К.: «МП Леся», 2016. – 352 с. – С. 32–49.

Європа. Безпека. Україна. Дипломатія // Україна дипломатична. – 2016. – Вип. 16. – С. 284–293 (у співавторстві з М.О. Васильєвою)

Політика Східного партнерства у зовнішній політиці ЄС // Регіональні стратегії США і Європи: зовнішньополітичний і безпековий вимір. – К.: Центр вільної преси, 2016. – 528 с. – С. 349–383.

Wspolpraca ukraińsko-polska: problem liderstwa regionalnego a perspektywę z mocnienia bezpieczeństwa Europejskiego // Stosunki Polsko-Ukraińskie 1991–2014. Proba bilansu. – Lublin: Wyd-wo Uniwersytetu im M. Curie-Skłodowskiej, Polska (Університет Любелський ім. Марії Кюрі-Скłodовської, Польща), 2016. – 530 s. – S. 151–169.

Europejski cinnosci – zasadnicze pryncypy Europejskiej integracji // Stosunki Polsko-Ukraińskie 1991–2014. Proba bilansu. – Lublin: Wyd-wo Uniwersytetu im M. Curie-Skłodowskiej, 2016. – 530 s. – S. 203–211.

Ukraine – EU: the bases of European Integration // Czeskie badania nad Polska w kontekście Europy Srodkowej i Wschodniej. – Praga, Czech Republic: Historický ústav, 2016. – 703 s. – S. 155–173.

Французький чинник європейської безпеки // Французька модель державності: політичний, економічний, соціальний і правовий аспекти. – К.: ДАУ, 2015. – 492 с. – С. 366–405.

Східне партнерство – шлях політичної асоціації та економічної інтеграції // Регіональні стратегії США і Європи: зовнішньополітичний і безпековий вимір: монографія. К.: Центр вільної преси, 2016. – 528 с. – С. 349–383 (у співавторстві з В.Г. Ціватим)

Турція: фактор безпеки // Турецько-українські відносини ХХІ століття: Кол. монографія. – К.: Академія, 2014. – 425 с. – С. 312–335 (у співавторстві з С.О. Шергіним).

Територіальна цілісність та непорушність кордонів. Українсько-російський кордон // Україна дипломатична. – 2014. – Вип. 15. – С. 409–417.

Європейський Союз як актор загальносвітових процесів // Америка і Європа в сучасних міжнародних трансформаціях. – К.: Центр вільної преси, 2014. – 460 с. – С. 308–322.

Міжнародні організації як механізм захисту суверенітету: досвід України // Америка і Європа в сучасних міжнародних трансформаціях. – К.: Центр вільної преси, 2014. – 460 с. – С. 403–419.

Зарубіжна допомога в системі безпекових пріоритетів США // США і світ ХХІ століття. – К.: Центр вільної преси, 2013. – 620 с. – С. 406–420 (у співавторстві з М.О. Васильєвою).

Україна в міжнародних безпекових організаціях // Зовнішня політика України-2011: стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети / За заг. ред. Г.М. Перепелиці. – К.: ВД «Стилос», 2012. – 384 с. – С. 110–125.

European Security through a Prism of Integration // Ukraine Diplomatic – 2012. – № 18. – р. 595–619.

Formation of European Integration Security System // Ukraina Diplomatychna. – 2009. – Issue X. – Р. 616–640.

Україна в європейських структурах безпеки і співробітництва // Україна в Європі: контекст міжнародних відносин / За ред. д.і.н., проф. Кудряченка А.І. – К.: Фенікс, 2011. – 632 с. – С. 534–550 (у співавторстві з В.Г. Ціватим).

Формування єдиного європейського простору та перспективи України // Культурно-цивілізаційний простір Європи і Україна: особливості становлення та сучасні тенденції розвитку / За ред. д.і.н., проф. Кудряченка А.І. – К.: Університет «Україна», 2010. – 405 с. – С. 233–251.

Без незалежної України не було б незалежної Польщі // Україна дипломатична. – 2009. – Вип. XV. – С. 139–146.

Formation of European Integration Security System // Ukraina Diplomatychna. – 2009. – Issue X. – Р. 616–640.

Безпековий вимір євроінтеграції України // Демократичне врядування: наука, освіта, практика. – К.: Національна академія державного управління при Президентові України, 2009. – 404 с. – С. 124–131.

Становлення системи безпеки європейської інтеграції (етапи, механізми реалізації, залучення України // Україна дипломатична. – 2009. – Вип. X. – С. 647–670.

Інституалізація простору СНД та Україна // Геополітичні трансформації в Євразії: погляди з Києва і Сеула / за заг. ред. проф. Г.М. Перепелиці та Посла Хо Сун Чьола. – К.: ВД «ДЕМІД», 2008. – 399 с. – С. 192–225.

Чи сформувала Україна власну систему безпеки? // Україна у світових та регіональних інтеграційних процесах: проблеми визначення стратегії // За заг. ред. Б.І. Гуменюка. – К.: ВД «ДЕМІД», 2008. – 320 с. – С. 200–219.

Вибір України. Кому грядеши? // Україна дипломатична. – 2008. – Вип. IX. – С. 78–92.

Місце і роль України в регіональних і глобальних системах безпеки та міжнародних організаціях // Зовнішня політика України-2007. Стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети. – К.: Стилос. – 2008. – С. 117–136.

Place and role of Ukraine in regional and global security systems and international organizations. – Foreign policy of Ukraine-2007. – K.: Stylos Publishing House, 2008. – P. 117–136.

Місце і роль України в регіональних і глобальних системах безпеки та міжнародних організаціях // Зовнішня політика України-2006. Стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети. – К.: Стилос, 2007. – С. 64–88.

Україна-Польща // Україна-Польща: історія і сучасність: зб. наук. праць і спогадів пам'яті П.М. Калениченка (1923–1983). – К.: Ін-т історії України НАН України, 2003. – Ч. 2. – 310 с. – С. 51–59.

Практика і теорія національного порозуміння // Україна-Польща: історія і сучасність. Вип. 13. Ч. 1. – К.: Ін-т історії НАН України, 2003. – С. 385–395.

Українсько-польські відносини в контексті сучасних інтеграційних процесів в Центральній-Східній Європі // Україна в європейських міжнародних відносинах. – К.: Інститут історії НАН України, 1998. – С. 18–21.

Примусова міграція як засіб вирішення політичних і економічних проблем // Polska po II wojnie Swiatowej. – Rzeszow. Polska, 1998. – С. 52–55.

Україна і українці в зовнішній політиці Польщі // Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики. – К.: Ін-т історії НАН України, 1998. – С. 21–25.

Влияние регионализма на формирование внешней политики Украины // Прогнозирование и предупреждение конфликтов на пространстве СНГ. Кн. 2. – Москва: Весь мир, 1997. – 352 с. – С. 31–45.

Polityka narodowosciowa Ukrainy a proces ogolnoeuropski // Polska-Ukraina w nowej Europie. – Warszawa, PI, 1993. – 340 s. – S. 21–32.

Українці Республіки Польща // Українці в зарубіжному світі. [За наук. ред. чл.-кор. А.М. Шлепакова]. – К.: Наукова думка, 1991. – 137 с. – С. 79–88.

Формы общественно-политической жизни трудящихся-иммигрантов // Миграция и мигранты в мире капитала. – К.: ІСЕРЗК АН УРСР, Наукова думка, 1990. – С. 154–170 (у співавторстві з Н.К. Ксендзик).

Укрепление социалистического содружества и политика западных держав // Формування та використання трудових ресурсів

у європейських соціалістичних країнах. – К.: Наукова думка, 1986. – 386 с. – С. 46–51.

Статті в енциклопедіях, енциклопедичних словниках, довідниках

Наукова концептуалізація євроінтеграційного курсу України // Політична наука в Україні-2016. II том енциклопедії. – К.: ІПіЕНД ім.І.Ф. Кураса НАНУ. – С. 675–687 (у співавторстві з В.В. Солошенко).

Підручники, навчальні посібники індивідуальні

Зовнішня політика України: Підручник / За наук. ред. ректора Дипломатичної академії України при МЗС України М.А. Кулініча / Відп. ред. В.Г. Циватий. – К.: «LAT&K», 2015. – 477 с. Рецензія: проф. Копійка В.В. Зовнішньополітична парадигма України: історія і сучасність // Зовнішні справи. – 2015. – № 4. – С. 59.

Передмова (С. 12–13), Інтеграція: питання теорії і практики (С. 14–37), Політологічний аспект інтеграції (С. 114–125), Інтеграція і суверенітет (С. 126–132), Європейський Союз: реалізація інтеграційного проекту (С. 133–143), Становлення системи безпеки європейської інтеграції (С. 144–154), Криза інтегрованої Європи (С. 155–164), СНД: сучасний стан і перспективи інтеграційного проекту (С. 236–254), Субрегіональні організації нових незалежних держав (С. 255–285), Митний союз (СНД) – ЗВТ+ (ЕС): спроба порівняльного аналізу (С. 286–291), Інтеграційна стратегія України (С. 464–474), Україна в європейських структурах безпеки і співробітництва (С. 586–598), Післямова (С. 599–602), Контрольні питання (С. 603–608), Рекомендована література (С. 609–624), Авторський колектив (С. 625–627) // Світові інтеграційні процеси в умовах трансформації міжнародних систем: навчальний посібник / Кулініч М., Татаренко Н., Циватий В., Чекаленко Л. – К.: Дипломатична академія України МЗС України, 2013. – 628 с.

Внешняя политика Украины / переклад на російську / Москва, Дипломатическая академия МИД России. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://studbooks.net/8160/politologiya/vneshnyaya_politika_ukrainy; http://uchebnikonline.com/politologia/zovnishnya_politika_ukrayini_-chekalenko_ld/aziatski_respubliki_snd_polititsi_ukrayini.htm#361.

Зовнішня політика України (від давніх часів до наших днів). – К.: Вид-во Кондор, 2011. – 281с.

Витоки української дипломатії. – К.: «LAT&K», 2010. – 340 с.

Зовнішня політика України. – К.: ДП «Видавничий дім «Персонал», 2010. – 464 с. Рецензія: Фісанов В. Потрібний підручник // Історико-політичні проблеми сучасного світу. Збірник наукових статей. Т. 23–24. – Чернівці: Чернівецький національний університет, 2011. – С. 266–267. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://portal.iapm.edu.ua/portal/media/books/fc8e7971-86e1-4de2-b69f-d23eef4d5c41.pdf>

Зовнішня політика України. – К.: Либідь, 2006. – 712 с. Рецензія: Камінський Є.Є. Підручник із зовнішньої політики України як результат багаторічної плідної праці // Наук. вісник Дип. акад. України. – 2007. – Вип. 13. – С. 236–238.

Дипломатія. Україна в системі міжнародних відносин: навч. посібник. – К.: МАУП, 2007. – 176 с.

Україна в міжнародних відносинах (1944–1996 рр.). – К.: Освіта, 1998. – 176 с. Рецензія: Манжола В. За принципом історизму // Політика і час. – 1999. – № 1. – С. 67–68.

Історія країн Центральної та Південно-Східної Європи (1943–1993). – К.: Хрещатик, 1994. – 103 с.

Методичні розробки

Інтеграційні процеси простору СНД. Навчальна програма дисципліни. – К.: Дипломатична академія України МЗС України, 2012. – 32 с.

Світова політика і міжнародні відносини. Навчальна програма дисципліни. – К.: Інститут міжнародних відносин Київського нац. університету імені Тараса Шевченка, 2012. – 28 с.

Європейська інтеграція: Навчальна програма дисципліни. Національна академія державного управління при Президентові України, 2010. – 39 с.

СНД: сучасний стан і перспективи розвитку. Навчальна програма дисципліни. – К.: Дипломатична академія України МЗС України, 2009, 2010. – 27 с.

Росія і Білорусь в міжнародній системі координат. Навчальна програма дисципліни. – К.: Дипломатична академія України МЗС України, 2009, 2010. – 24 с.

Європейська інтеграція і Україна. Навчальна програма дисципліни. – К.: Дипломатична академія України МЗС України, 2007, 2010, 2012. – 35 с.

Безпековий вимір євроінтеграції. Навчальна програма дисципліни. – К.: Дипломатична академія України МЗС України, 2007, 2010. – 27 с.

Метод. рекомендації щодо забезпеч. самост. роботи студентів з дисципліни «Дипломатичний протокол» (для бакалаврів). – К.: МАУП, 2007. – 16 с.

ОБСЄ в системі міжнародної безпеки. Навчальна програма дисципліни. – К.: Дипломатична академія України МЗС України, 2007, 2010. – 26 с.

Зовнішня політика України. 1, 2 частини. Навчальна програма дисципліни. – К.: Дипломатична академія України МЗС України, 2005, 2006. – 76 с.

Етика міжнародних відносин Навчальна програма дисципліни МАУП, 2005, 2006. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/thanks/file/159560/>

Теорія міжнародних відносин. Навчальна програма дисципліни МАУП, 2005, 2006. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/thanks/file/159560/>

Дипломатичний протокол та етикет. Навчальна програма дисципліни МАУП, 2005. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/thanks/file/159560/>

Дипломатична і консульська служба. Навчальна програма дисципліни МАУП, 2005. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/thanks/file/159560/>

Зовнішня політика України: Навчальна програма дисципліни МАУП, 2006. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/thanks/file/159560/>

Зовнішня політика України. Навчальна програма дисципліни. – К.: Інститут міжнародних відносин Київського нац. університету імені Тараса Шевченка, 1994, 1998, 2005.

Актуальні проблеми зовнішньої політики України. Навчальна програма дисципліни. – К.: Інститут міжнародних відносин Київського нац. університету ім. Т. Шевченка, 1998. – 23 с.

Україна в міжнародних відносинах: 1944–2004 рр. – К.: Дипломатична академія України при МЗС України, 1997. – 26 с.

Історія зовнішньої політики України. II частина. 1944–1995 рр. – К.: Інститут міжнародних відносин Київ. нац. університету імені Тараса Шевченка, 1995. – 35 с.

Програма семінарських занять курсу: Актуальні проблеми зовнішньої політики України. Інститут міжнародних відносин. – К.: КНУ імені Тараса Шевченка, 1995. – 32 с.

Брошури

ОБСЕ: українське головування. – К.: «LAT&K», 2012. – 78 с.

Polityczne a ekonomiczne aspekty przetworzen w Ukrainie. – Warszawa: Uniwersytet Warszawski, 1991. – 27 s.

Польська імміграція в країнах Європи та Північної Америки. – К.: ІСЕСП ЗК АН УРСР, 1990. – 35 с.

Соціальна політика Польщі: 1970–1980-і роки. – К.: Вид-во Інституту світової економіки і політики зарубіжних країн НАН України, 1987. – 36 с.

Уроки польських криз. – К.: ІСЕСПЗК АН УРСР, 1987. – 35 с.

Рецензії на монографії, підручники

Ткачов С. Польсько-український трансфер населення 1944–1946 рр. Тернопіль, 1997. – 206 с. (рецензія) // Український історичний журнал. – 1999. – № 6. – С. 139–141.

Цінне джерело з історії радянсько-польських відносин. Т. XII (рецензія) // УІЖ. – 1987. – № 5. – С. 47.

Досягнення радянських і польських істориків: рецензія // Український історичний журнал. – 1980. – № 11. – С. 19–20.

Очерки истории советско-польских отношений. 1917–1977. – М., 1978. – 540 с. (рецензія) // Советское славяноведение. – 1980. – № 1. – С. 25–27.

СССР–ПНР: сотрудничество в области просвещения и науки: рецензія на книгу Є. Пілішек // Czerwony Sztandar. – 12 stycznia, 1978. – № 10.

Статті

Школа дипломатії США // Зовнішні справи. – 2017. – № 10. – С. 28–33.

Структурні перетворення пострадянського простору: виклики для України // Проблеми всесвітньої історії: науковий журнал. – 2017. – № 1 (3). – С. 140–157 (у співавторстві з М.С. Дорошко).

Безпека України: конструктивне сьогодні // Зовнішні справи. – 2017. – № 3. – С. 16–19.

Концепції безпеки: сучасне прочитання // Зовнішні справи. – 2017. – № 4. – С. 44–47.

Слово про Євгена Чикаленка // Зовнішні справи. – 2017. – № 3. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uaforeignaffairs.com/ua/ekspertna-dumka/view/article/clovo-pro-jevgena-chikalenka/>

Головні складові ядерної безпеки Франції // Проблеми ядерної безпеки сучасного світу і Україна: збірник наукових праць / За заг. ред. д.і.н., проф. Кудряченка А.І. – К.: Державна установа «Інститут Всесвітньої історії НАН України, 2016. – 140 с. – С. 4–14 (у співавторстві з А.І. Кудряченком).

Торгова війна з Російською Федерацією: оцінка потенціалу географічної диверсифікації експорту України з метою нівелювання ризиків торговельних відносин з РФ // Науковий вісник Дипломатичної академії України. – 2016. – Вип. 23 (3). – С. 218–236. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdau_2016_23\(3\)__25](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdau_2016_23(3)__25) (у співавторстві з Н.О. Татаренко).

Безпековий вимір зовнішньої політики України // Актуальні проблеми міжнародних відносин. Матеріали Міжнар. наук-прак конф ІМВ КНУ Тараса Шевченка, Ч.І. – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2016. – 255 с. – С. 47–50.

Імре Надь: «Я двічі намагався врятувати гідність поняття «соціалізм» в долині Дунаю». У червні виповнилося 120 років з дня народження Імре Надя // Зовнішні справи. – 2016. – № 10. – С. 24–25.

22 грудня – День Дипломата // Зовнішні справи. – 2016. – № 10. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uaforeignaffairs.com/ua/zs/anglomovna-versija/view/article/22-grudnja-den-diplomata/>

Питання модернізації в контексті інтеграційних процесів у СНД // Країни пострадянського простору: виклики модернізації: збірник

наук. праць ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: ДУ ІВІ НАН України, 2016. – 306 с. – С. 82–90.

Історична пам'ять і політична воля // Віче. – 2016. – № 14. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/5265/>

Фактори європейської ідентичності у світлі ситуації в Україні // Європейські історичні студії: науковий журнал іст. фак. КНУ імені Тараса Шевченка. – 2016. – № 3. – 272 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eustudies.history.univ.kiev.ua/factors_european_identity_in_the_light_of_the_situation_in_ukraine.html.

Україна – США: дилеми стратегічного партнерства // Зовнішні справи. – 2016. – № 6. – С. 16–22.

Втеча «троянського коня» (Брексіт по-англійськи) // Зовнішні справи. Історичні дисципліни. – 2016. – № 8. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uaforeignaffairs.com/ua/ekspertna-dumka/view/article/vtecha-trojanskogo-konja/>

Україна – США: дилеми стратегічного партнерства // Американська історія та політика: науковий журнал. – 2016. – № 1. – К.: Історичний факультет КНУ імені Тараса Шевченка. – 218 с. – С. 122–127.

До питання формування європейської ідентичності в умовах глобалізації // Стратегічне партнерство в зовнішній політиці США, ЄС та країн Латиноамериканського регіону. Зб. наук. праць. – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – 145 с. – С. 71–78.

Євроінтеграційна діяльність країни через призму реалізації програми східного партнерства // Науковий вісник ДАУ. Серія «Політичні науки». – 2016. – Вип. 23. – Ч. II. – С. 4–12.

Росія вводить ембарго. Реакція України // Зовнішні справи. – 2016. – № 3. – С. 60–61.

Україна-Королівство Бельгія: відносини і співробітництво // Зовнішні справи. – 2016. – № 4. – С. 25–31. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uaforeignaffairs.com/uploads/media/ZS_09.pdf

Слово про Євгена Чикаленка // Джерела зародження та еволюція економічної дипломатії: історична ретроспектива, особистості, сучасність. Тези першого Всеукраїнського круглого столу (11 березня 2016 р.). – К.: ДАУ, 2016. – С. 10–14.

Стратегічне партнерство: набутий досвід і реалії сьогодення // Зовнішні справи. – 2016. – № 1. – С. 16–22.

Східне партнерство: проблемні питання співпраці // Віче. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uaforeignaffairs.com/uploads/media/ZS_04_.pdf

Еволюція діалогу Європейський Союз-Росія // Науковий вісник Дипломатичної академії України. – 2015. – Вип. 22. – Ч. 2: Зовнішня політика і дипломатія: традиції, тренди, досвід. – С. 88–91.

Фактори впливу етнокультурних особливостей в дипломатії // Сильна ООН – кращий світ: збірник тез доповідей (м. Київ). – К.: ДАУ при МЗС України, 2015. – 176 с. – С. 150–152.

Східне партнерство: реальна перспектива чи заманлива відмова? / Реструктуризація глобального простору: історичні імперативи та виклики / Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції 23 квітня 2015 р. – К., 2015. – С. 17–20.

Росія contra України // Зовнішні справи. – 2015. – № 10. – С. 18–20. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uaforeignaffairs.com/ua/ekspertna-dumka/view/article/rosija-contra-ukrajini/>

Феномен стратегічного партнерства: плюси і мінуси // Актуальні проблеми всесвітньої історії: стратегії партнерства і співробітництва в міжнародних відносинах. Зб-к наук. праць. – К.: ДУ ІВІ НАНУ, 2015. – 233 с. – С. 7–13.

Зазіхання на суверенітет // Військо України. – 2015. – № 12 (182). – С. 36–41.

Еволюція діалогу Європейський Союз-Росія // Науковий вісник Дипломатичної академії України. – 2015. – Вип. 22. – Ч. 2: Зовнішня політика і дипломатія: традиції, тренди, досвід. – С. 88–91.

Українська дипломатія холодної війни // Зовнішні справи. – 2015. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uaforeignaffairs.com/ua/ekspertna-dumka/view/article/ukrajinska-diplomatija-kholodnoji-viini/>

Україна-Росія: до питання стратегічного партнерства // Зовнішні справи. – 2015. – № 5. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uaforeignaffairs.com/ua/blog/usi-blogi/view/article/ukrajina-rosija-dopitannja-strategichnoho-partnerstva>.

Про поняття «гібридна війна» // Віче. – 2015. – № 5. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/4615/>

Про «нульовий» варіант // Зовнішні справи. Політичні науки. – 2015. – № 1. – С. 56–57.

Ядерна енергетика Франції – найпотужніший механізм безпеки // Зовнішні справи. Історичні науки. – 2015. – № 2. – С. 31–35.

Історичні, концептуальні та інституційні особливості національної безпеки Франції: політико-дипломатичний вимір // Зовнішні справи. Історичні науки. – 2015. – № 2. – С. 36–40.

Українсько-російські відносини: чи можлива співпраця із загарбником? // Зовнішні справи. – 2015. – № 4. – С. 12–15.

Чи є програма Східного партнерства новою моделлю безпеки? // Віче. – 2015. – № 9. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/4723/>

Еволюція діалогу: Європейський Союз-Росія // Науковий вісник Дип. акад. України. Серія «Політичні науки». – 2015. – Вип. 22. – Ч. 2. – С. 88–91.

Витоки європейської інтеграції // Зовнішні справи. – 2015. – № 5. – С. 17–19.

Відносини України і Туркменістану: політичний і економічний досвід // Зовнішні справи. – 2015. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uaforeignaffairs.com/ua/ekspertna-dumka/#sthash.DCPAKdpJ.dpuf>

Роль ОБСЄ у формуванні громадянського суспільства в Україні // Громадянське суспільство України: сучасний стан і перспективи впровадження європейських стандартів взаємодії з державою: зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф. (12 грудня 2013 р., м. Київ) / упоряд. В.М. Яблонський, О.А. Корнієвський; за заг. ред. О.А. Корнієвського. – К.: НІСД, 2014. – С. 55–59.

Ядерні гарантії України: лише на папері // Віче. – 2014. – № 7. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.viche.info/journal/4134/

The Humanitarian Dimension of Ukraine-Russia Relations // Віче. – 2014. – № 8. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.viche.info/en/open/4151/> (у співавторстві з В.Г. Циватим).

Principles of Ukraine-Russia Relations: Crimea // Віче. – 2014. – № 6. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.viche.info/en/>

Європейська система безпеки: початок кінця? // Зб. тез доповідей міжнар. конф: «Виклики європейській безпеці: український контекст». 09 жовтня 2014 р. – К.: ДАУ, 2014. – 168 с. – С. 144–147.

Європа. Безпека. Україна. Дипломатія // Зовнішні справи. – 2014. – № 10. – С. 6–9.

Europe. Security. Ukraine. Diplomacy // Зовнішні справи. – 2014. – № 10. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uaforeignaffairs.com/ua/ekspertna-dumka/geopolitika>.

Звідки пішла Новоросія? Історичний екскурс // Зовнішні справи. – 2014. – № 11. – С. 48–51. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/158407208160/politologiya/zovnishnya_politika_ukrayini

Безпекове сьогодні ЄС: перспективи України // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2014. – С. 32–39. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: journals.iir.kiev.ua/index.php/apmv/article/viewFile/.../2106

Турецька Республіка початку ХХІ століття: традиції, зовнішньополітична стратегія, інституційна модель (неупереджений погляд з України) // Зовнішні справи. Історичні науки. – 2014. – № 1. – С. 22–27.

Історія Кримської області України. Конкретні історичні події щодо перепідпорядкування Криму УРСР // Віче. – 2014. – № 5. – С. 11–15.

History of process of reattaching of the Crimean area of Ukraine // Віче. – 2014. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.viche.info/en/4098/>.

Засади взаємовідносин України і Росії: Крим // Віче. – 2014. – № 6. – С. 14–17.

Безпека України=Безпека Чорномор'я=Безпека Європи=Безпека світу // Зовнішні справи. – 31.03.14. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uaforeignaffairs.com/ua/blog/usi-blogi/view/article/bezpeka-ukrajini-bezpeka-chornomorja-bezpeka-jevropi/#sthash.fq13UUFg.dpuf>.

Задачі Вишеграду: угорське головування // Співробітництво із країнами Вишеградської четвірки як інструмент європейської інтеграції та модернізації України: аналіт. доп. (Сер. «Міжнародні відносини», вип. 1). – К.: НІСД, 2014. – 128 с. – С. 89–96.

З огляду на важкий економічний стан регіону // Зовнішні справи. Історичні науки. – 2014. – № 3. – С. 38–41.

Украина-Россия: К вопросу о стратегическом партнерстве // Перспективы скоординированного социально-экономического развития России и Украины в общеевропейском контексте. Тр. Второй междунар. научн.-практ. конф. / РАН. ИНИОН. Отдел науч. сотрудничества и междунар. связей; Отв. ред. Ю.С. Пивоваров. – М., 2014. – 598 с. – С. 138–140.

Thoughts about political future of Ukraine // Viche. – Jan. 2014. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.viche.info/en/4027/

Гуманітарне співробітництво України та Росії // Зовнішні справи. – 2014. – № 4. – С. 30–35.

European Values – Fundamental Principals of the European Integration // Viche. – April 2014. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.viche.info/en/4098/>

Гуманітарний вимір відносин України та Росії // Віче. – 2014. – № 8. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/4151/>.

Формування громадянського суспільства в Республіці Польща (з точки зору українського контексту): Розвиток взаємодії держави і громадянського суспільства в контексті впровадження європейських принципів належного врядування: зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 12 груд. 2012 р.) / упоряд. В.М. Яблонський, О.А. Корнієвський, П.Ф. Вознюк. – К.: НІСД, 2014. – 504 с. – С. 341–343.

Європейське перехрестя безпеки: завдання Вишеграду // Зовнішні справи. – 2013. – № 8. – С. 24–29 (у співавторстві з В.Г. Ціватим).

Безпека України – складова європейської безпеки // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2013. – Вип. 112 – Ч. 1. – С. 55–59.

Виклики Вишеграду // Тези. Міжнародна конференція «Вишеград-плюс». – 25.10.2013. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uaforeignaffairs.com/ua/blog/usi-blogi/view/article/mizhнародna-konferencija-vishegrad-pljus/#sthash.N76JaR2R.dpuf>

Головування України в ОБСЄ: пошук прийнятних рішень (політико-правовий контекст) // Європейське право. – 2013. – № 1–2. – С. 169–184 (у співавторстві з В.Г. Ціватим).

Європейська місія України – 2013: тези круглого столу // Зовнішні справи. – 2013. – № 4. – С. 16. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uaforeignaffairs.com/ua/ekspertna-dumka/view/article/jevropeiska-misija-ukrajini-2013/>

Європейські цінності, що засновані на духовній, моральній та історичній спадщині народів Європи // Зовнішні справи. – 2013. – № 10. – С. 14–17 (у співавторстві з М.П. Васильєвою).

Роздуми про політичне майбутнє України // Віче. – 2013. – № 12. – С. 6–9.

Україна в колі еволюційних процесів розвитку // Зовнішні справи. – 2013. – № 12. – С. 21–23.

Польський шлях становлення громадянського суспільства // Зовнішні справи. – 2013. – № 1. – С. 38–40.

Сприяння розв'язанню конфліктів на Європейському континенті – одне з найважливіших завдань головування України в ОБСЄ // Право. – 2013. – № 7. – С. 16–25 (у співавторстві з В.Г. Циватим).

Позаблоковість чи нейтралітет: європейський досвід // Зовнішні справи. – 2013. – № 7. – С. 16–19.

Недієздатність держави, як геополітичний виклик // Стратегія розвитку України. – 2013. – № 1. – С. 308–312. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: jrn1.nau.edu.ua/index.php/SR/article/viewFile/6874/7688.

ЄврАзЕС – ОДКБ – ШОС: союзники чи конкуренти? // Зовнішні справи. – 2012. – № 9. – С. 22–25.

Безпекові питання інтеграції // Зовнішні справи. – 2012. – № 11. – С. 28–31.

Міжнародні організації як засіб захисту суверенітету: досвід України // Дослідження світової політики: [зб. наук. праць]. – 2012. – Вип. 3 (60). – С. 44–59.

Європейська безпека через призму інтеграції // Україна дипломатична. – 2012. – № 13. – С. 581–607.

Інтеграційні процеси як складова модернізації // Науковий вісник ДАУ. – 2012. – № 18. – С. 268–273.

Аксіологічні дилеми неспроможних держав // Науковий вісник Дипломатичної академії України. Зовнішня політика і дипломатія: досвід, моделі, традиції [Текст]: збірник наукових праць. – 2012. – Вип. 19. – С. 77–83.

Виклики міграції: досвід Європи // Зовнішні справи. – 2012. – № 1. – С. 44–48.

І знову «війна»? // Зовнішні справи. – 2012. – № 4. – С. 31–33.

Україна – США: від проектів до реалій // Актуальні проблеми міжнародних відносин: [зб. наук. праць]. – 2012. – Вип. 107. – Ч. II. – С. 103–112.

Геополітичні виміри об'єднаної Європи на рубежі XX–XXI століть // Віче. – 2011. – № 2 (287). – С. 13–16.

Через безпеку для себе – до безпеки для всіх // Зовнішні справи. – 2011. – № 1. – С. 18–21.

Геополітичний вихід // Атлантична панорама. – лютий 2011. – С. 30–31.

Україна – Росія в постбіполярному світі // Зовнішні справи. – 2011. – № 5. – С. 14–19.

Україна в європейському безпековому просторі // Зовнішні справи. – 2011. – № 10. – С. 6–9.

Головний біль Європи // Зовнішні справи. – 2011. – № 11/12. – С. 8–11.

Україна перед вибором // Науковий вісник Дипломатичної академії України. – 2011. – Вип. 17. – С. 52–56.

Позаблоковість чи нейтралітет: європейський досвід // Україна як суб'єкт сучасних цивілізаційних процесів. Науковий збірник. – К.: Фенікс, 2011. – 352 с. – С. 126–133.

Позаблоковість чи нейтралітет: європейський досвід // Дослідження світової політики: Зб. наук праць. – 2010. – Вип. 4 (53). – С. 54–64.

Україна і Республіка Польща: від історичних стереотипів до стратегічного партнерства // Зовнішні справи. – 2010. – № 3–4. – С. 26–31.

ООН у політиці України: реалії сучасності // Зовнішні справи. – 2010. – № 5–6. – С. 24–28.

Україна в ООН: історичний експурс // ООН у політиці України: реалії сучасності // Зовнішні справи. – 2010. – № 5–6. – С. 24–28.

Світ і Україна очима російських учених і майбутніх дипломатів // Зовнішні справи. – 2010. – № 7–8. – С. 54–57.

Гуманітарний фактор у відносинах України і Росії // Вестник научной информации: Российско-украинские отношения. Украина в условиях мирового экономического кризиса. – 2010. – № 1. – С. 107–124.

Безпека України – європейська складова світової безпеки // Науковий вісник Дипломатичної академії України. Зовнішня політика, світова дипломатія і світовий порядок: зміст, закономірності, механізми розвитку: збірник наукових праць. – 2010. – Вип. 16. – С. 13–16.

ЄС – Україна: енергетична незалежність // Віче. – 2009. – № 18. – С. 11–13.

Феномен ЄС як інтеграційного процесу континенту // Сучасна українська політика. Спецвипуск: Європейська перспектива. – К.: Український центр політ. менеджменту, 2009. – 332 с. – С. 167–174.

Ми – європейці // Зовнішні справи. – 2009. – № 2. – С. 26–27.

Європейські реалії постконституційного синдрому // Науковий вісник Чернівецького університету: збірник наук. статей. – 2009. – С. 161–166.

На роздоріжжі відносин України – ЄС // Зовнішні справи. – 2009. – № 4–5. – С. 49–52.

ЄС – Україна: енергетична залежність // Віче. – 2009. – № 18. – С. 11–13. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/1639/>

Основи і принципи зовнішньої політики України (рос. мовою) // *Journal of Russian Studies* (Російські дослідження). – 2009. – С. 17–54.

Є різні дати в нашій історії (до чергової річниці СНД) // *Зовнішні справи*. – 2009. – № 12. – С. 18–21.

Європейська трійка в політиці України // *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. – 2009. – Вип. 85. – Ч. 1. – С. 23–25.

Глобалізація і регіоналізація: взаємодія чи протистояння? // *Глобалізація і глобальне управління: історичний, соціальний та політологічний виміри. Матеріали міжвідомчої науково-практичної конференції м. Київ, 12 листопада 2008 року / Дипломатична академія України при МЗС України*. – К.: Центр вільної преси, 2009. – С. 23–31.

Нові виклики європейської та євроатлантичної інтеграції як застереження для України // *Вісник НАДУ*. – 2009. – № 2. – С. 211–218.

Зовнішньополітичний вибір України. Куди рухатися далі? // *Персонал*. – 2008. – № 2. – С. 18–23.

Лісабонський компроміс // *International Review*. Відносини Україна – ЄС: в пошуку інституційних трансформацій. – 2008. – № 2 (6). – С. 3–14.

Врегулювання конфліктів: питання теорії і практики // *Персонал*. – 2008. – № 3/4. – С. 58–61.

Глобалізація і регіоналізація: взаємодія чи протистояння? // *Материалы наук-практ. конф. «Глобалізація: і глобальне управління»*. Київ, 12 лист. 2008 р. – К.: ДАУ, ІСЕМВ НАН Укр., 2008. – 154 с. – С. 142–145.

Складний вибір Україна-НАТО // *Персонал*. – 2008. – № 4. – С. 22–27.

Провал конституції ЄС: що далі? // *Персонал*. – 2008. – № 3. – С. 31–40.

Україна-Росія: проблемне питання «стратегічного» партнерства // *Магістеріум: Політичні студії*. – 2008. – Вип. 31. – С. 85–90.

Глобалізація як тест виживання націй-держав // *Персонал*. – 2008. – № 3/4. – С. 42–52.

Зовнішньополітичні виклики Україні // *Наук. вісник Дип. акад. України МЗС України*. – 2007. – Вип. 13. – С. 56–59.

Основы и принципы внешней политики Украины // *Journal of Russian studies Vestnik instituta rossii*. – 2007. – № 8. – С. 17–54.

Українські проекти на пострадянському просторі // *Персонал*. – 2007. – № 5 (218). – С. 10–17.

Євразійські економічні й політичні структури та Україна // *Персонал*. – 2007. – № 6. – С. 6–14.

Безпека зовнішньої політики України // *Персонал*. – 2007. – № 8. – С. 18–24.

Зовнішня політика України: теорія і практика // *Персонал*. – 2007. – № 11–12. – С. 21–27.

Проблемні питання стратегічного партнерства України з РФ // *Персонал*. – 2006. – № 4. – С. 30–35.

Складний шлях перетворення України на парламентсько-президентську республіку // Персонал. – 2006. – № 8. – С. 22–26.

Демократія Центрально-Східної Європи // Персонал. – 2006. – № 12. – С. 19–23.

Міжнародні організації і суверенітет держави // Стратегічна панорама. – 2005. – № 2. – С. 52–58.

Росія-Європа: сфери співробітництва та його перспективи // Русский мир Украины: язык, общество, геополитические аспекты / Матлы кругл. стола (1 квітня 2005 р.). – К., 2005. – С. 57–71.

Пошук прийнятних моделей взаємовідносин держави і міжнародних організацій // Персонал. – 2005. – № 11. – С. 43–49.

Важлива віха співробітництва (до завершення Року Росії в Україні) // Стратегічна панорама. – 2004. – № 1. – С. 51–56.

Посилення гуманітарного чинника в українсько-російських відносинах // Стратегічна панорама. – 2004. – № 2. – С. 130–137.

Міжнародна конференція «Україна-Росія: пошук оптимальної моделі відносин» // Стратегічна панорама. – 2004. – № 2. – С. 162–168.

Політичний вимір українсько-російських відносин (С. 43–45), Проблеми захисту прав українських громадян в РФ (С. 98–102) // Україна-Росія: пошук оптимальної моделі відносин / Матеріали міжнар. наук. конф. 19–20 квітня 2004 р., м. Київ. – К.: НІПМБ, Фонд ім. Ф. Еберта, 2004.

Україна і розширений ЄС: тенденції відносин // Стратегічна панорама. – 2004. – № 4. – С. 39–46.

Формування нової моделі українсько-російських відносин на сучасному етапі глобалізації // Науковий вісник Дипломатичної академії України. – 2004. – Вип. 10. – С. 346–358.

П.М. Калениченко (До 80-річчя від дня народження) // Український історичний журнал. – 2003. – № 2 (449). – С. 113–121.

Основні тенденції у сфері міжнародної безпеки (січень-березень 2003 року) // Міжнародна політика. – Червень 2003. – С. 3–5.

Правовий захист кордонів України як проблема національної безпеки (українсько-румунський кордон) // Стратегічна панорама. – 2003. – № 1. – С. 118–123.

Про науково-популярну конференцію «Піلسудський і Україна», проведenu Федерацією польських організацій в Україні // Україна-Польща: історія і сучасність / Зб. наук. праць і спогадів пам'яті П.М. Калениченка (1923–1983). Історіографічні дослідження в Україні. – 2003. – Вип. 13. – Ч. 2. – С. 104–114.

Польський варіант європейського вибору України // Європа. Журнал Польського Інституту міжнародних справ. – 2003. – Т. 3. – № 1(6). – С. 185–195.

Глобалізаційні процеси в світі і завдання зовнішньої політики України // Зовнішня політика України: сучасний стан та перспективи зміцнення / Матеріали круглого столу Верховної Ради України 12 листопада 2003 р. – К.: ВРУ, 2003. – С. 21.

The protection of rights of Ukrainian workers and national trade unions // The Truth. Theoretical magazine of the Union of Fourth International. – 2003. – № 34. – р. 87–90.

Українсько-польські відносини: сучасний стан // Науковий вісник Дипломатичної академії України при МЗС України. – 2003. – Вип. 9. – С. 148–155.

Практика і теорія національного порозуміння // Україна-Польща: історія і сучасність: Зб. наук. пр. – 2003. – Вип. 13. – Ч. 1. – С. 385–395.

Теоретичне підґрунтя розв'язання національного питання // Пілсудський і Україна: Матеріали конференції 13–14 липня 2002 р. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2002. – С. 23–30.

Україна-Польща: нові тенденції взаємовідносин // Стратегічна панорама. – 2003. – № 3–4. – С. 69–73.

Україна-Польща // Україна-Польща: історія і сучасність. – 2003. – Ч. II. – С. 51–59.

Світ після 11 вересня: нові реалії в українсько-російських відносинах // Уроки 11 вересня: проблеми глобальної, регіональної та національної безпеки: Матеріали між нар. наук. конф. 23 квітня 2002 р., м. Київ. – К.: НІПМБ, Фонд ім. Ф. Еберта, 2002. – С. 50–53.

Проблемні питання українсько-російських відносин // Актуальні проблеми міжнародних відносин. Зб. наук. пр. КНУ ім. Тараса Шевченка. – 2002. – Вип. 32. – Ч. II. – С. 109–118.

Політика РФ щодо «захисту співвітчизників за кордоном» та її можливі наслідки для України // Стратегічна панорама. – 2002. – № 3. – С. 52–59.

Регіональне об'єднання ГУУАМ: пошук само ідентифікації // Актуальні проблеми міжнародних відносин. Зб. наук. пр. – 2002. – Вип. 34. – Ч. I. – С. 83–92.

Боротьба за народ або українсько-російські репатріанти // Нова політика. – 2001. – № 1 (33). – С. 48–50.

Політичні сили Росії в контексті президентських виборів // Нова політика. – 2000. – № 1 (27). – С. 6–9.

Про перманентність непорозуміння у владних структурах Росії // Нова політика. – 1999. – № 3 (23). – С. 2–4.

Про ситуацію в партійному русі Російської Федерації // Нова політика. – 1999. – № 4 (24). – С. 9–13.

Трагізм української нації очима польської еліти // Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики. – 1998. – № 2. – С. 261–270.

Українсько-польські відносини наприкінці ХХ ст. // Нова політика. – 1998. – № 4 (18). – С. 13–17.

Україна і українці в зовнішній політиці Польщі // Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики. – 1998. – С. 21–25.

СНД в економічному і політичному просторі України // Віче. – 1998. – № 3. – С. 33–51.

Українсько-польські відносини в контексті сучасних інтеграційних процесів в Центрально-Східній Європі // Україна в європейських міжнародних відносинах. Зб. наук. пр. – К.: Інститут історії НАН України, 1998. – С. 18–21 (у співавторстві з Д.О. Васильєвим).

Деякі питання розвитку українсько-польських відносин // Матеріали Міжнародної наукової конференції, 15 вересня 1997 р., м. Люблін, Республіка Польща. – Люблін: Люблінський університет ім. Складовської-Кюрі, 1997. – С. 12–13.

Вплив регіоналізму на формування зовнішньої політики України // Віче. – 1997. – № 10. – С. 9–18.

Міграція населення як засіб вирішення політичних і економічних проблем // Матеріали Міжнародної наукової конференції, 21–25 жовтня 1996 р., м. Львів. – Львів: Вища школа, 1996. – С. 12–16.

У рамках зростаючої взаємозалежності // Політика і час. – 1994. – № 5. – С. 54–57.

Шанс на виживання // Україна-Росія-Німеччина: нові реалії / Матеріали Міжнар. наук. конф., 27–29 жовтня 1993 р., Київ. – К.: Генеза, 1994. – С. 18–20.

Україна: проблеми регіональної безпеки у Центрально-Східній Європі // Україна-Європа / Матеріали наукової конференції, 12–13 вересня 1994 р., м. Київ. – К.: Фонд «Відродження», 1994. – С. 6–8.

Трагізм української нації в польських концепціях // Відродження. – 1994. – № 6. – С. 16–19.

Полонізація українських земель: про походження стереотипів // Українська діаспора. Рік III. НАН України. – 1994. – № 5. – С. 12–18.

Українське пограниччя: українське питання в польській політиці // Людина і світ. – 1993. – № 9. – С. 18–21.

Східноєвропейські країни на сучасному етапі розвитку // Політика і час. – 1993. – № 9. – С. 11–15.

Деякі аспекти культурного життя українців у Польщі // Українознавство: стан, проблеми, перспективи розвитку / Матеріали 1-ї міжнар. конф. «Роль вищих навч. закладів у розвитку українознавства». – К., 1993. – С. 115–116.

Союз українок: минуле й сучасне // Przemyski Dzwony. – 1993. – № 1. – С. 11–14.

Зруйновані святині // Відродження. – 1992. – С. 33–34.

Українська діаспора в світі // Український історичний журнал. – 1992. № 10/11. – С. 54–63.

Українська освіта у Польщі // Українознавство на сучасному етапі / Матеріали респ. наук. конф., 15–16 березня 1992 р. – К.: Вид-во Київського нац. університету ім. Т. Шевченка, 1992. – С. 8–9.

Українське питання в польській політиці міжвоєнного часу // Польща-Україна: історична спадщина і суспільна свідомість / Матеріали Міжнародної наукової конференції, 29–31 травня 1992 р., м. Кам'янець-Подільський. Інститут суспільних наук, Інститут історії України АН УРСР. – К.: Ін-т історії АН УРСР, 1992. – С. 14–16.

Szkola ukrainska w Przemyslu // Przemyski Dzwony. – 1992. – № 12. – С. 5–8.

Українська діаспора в Польщі // Український історичний журнал. – 1992. – № 10/11. – С. 54–63.

Чи з'єднуючись з Європою можна зберегти національне обличчя? // Наше слово. – 1992. – № 49. – С. 2.

Украинцы в Польше: проблемы адаптации // Зарубежный мир: социально-политические и экономические проблемы. – 1991. – № 21. – С. 93–98.

Українці Польщі // Трибуна. – 1991. – № 7. – С. 26–27.

Обніміться, брати мої // Трибуна. – 1991. – № 7. – С. 26–27.

Перетворення в Республіці Польща: новий шлях розвитку? // Матеріали наук. респ. конф. «Східна Європа у сучасному світі: економічні, соціальні і політичні проблеми», 30–31 жовтня 1990 р., м. Київ. – К.: ІСЕСПЗК АН УРСР, Тов-во «Знання», 1990. – С. 14–17.

Несподіванка узбічної теми // Czerwony Sztandar. – 1989. – № 12. – С. 4.

Деякі аспекти радянсько-польського співробітництва // Український історичний журнал. – 1989. – № 1. – С. 21–27.

До питання про економічну політику Польщі // XI Всесоюзн. конф істориків-славистів. Мат.-ли. 15 грудня 1988 р. – Мінськ: Інститут славянознавства АН СССР, 1988. – С. 12.

Книга про розвиток польської культури // Червоний штандарт. – 1988. – № 7. – С. 3.

Деякі аспекти соціальної політики ПОРП // Зарубежный мир. – 1987. – № 12. – С. 11–13.

Документи і матеріали з історії радянсько-польських відносин. XI том // УІЖ. – 1986. – № 8. – С. 18.

У боротьбі за народовладдя // Український історичний журнал. – 1985. – № 10. – С. 149–150.

Советско-польское сотрудничество в области общественных наук // Советское славяноведение. – 1981. – № 1. – С. 16–17.

Очерки истории советско-польских отношений // Советское славяноведение. – 1981. – № 3. – С. 108–109.

VI конференція істориків-полоністів // Український історичний журнал. – 1980. – № 2. – С. 85.

Про ситуацію в українському русі в Польщі // Трибуна. – 1980. – № 4. – С. 21.

Історичний нарис радянсько-польського співробітництва // Дружба-Пшиязнь: 36-к н. статей. – К.: Українське товариство дружби і культурного зв'язку з закордоном, 1979. – С. 4–5.

Суспільні організації СРСР // РЖ. Держава і право. – 1979. – № 3. – С. 8–12.

Поняття і суть пролетарського інтернаціоналізму // Реферативний журнал. Історія. – 1979. – № 5. – С. 41–45.

Радянські свята і обряди // Реферативний журнал. Історія. – 1979. – № 5. – С. 188–189.

Історичні зв'язки трудящих СРСР і Угорщини // Общественные науки в СССР. Реферативный журнал. Серия 5. История. – 1978. – № 5. – С. 12–14.

Radziecko-polska wspolpraca w dziedzinie nauki i oswiaty, 1944–1950. – Wroclaw; Warszawa; Krakow; Gdansk: Wyd-wo Polskiej Akademii nauk, 1977. – 223 s.

СРСР – ПНР: наукове співробітництво // Czerwony Sztandar. – 1978. – № 10. – С. 2

Крепнут культурные святы // Трибуна лектора. – 1978. – № 1. – С. 17.

Участь Української РСР у радянсько-польському співробітництві в галузі науки (1957–1975 pp.) // УІЖ. – 1977. – № 4. – С. 85–93.

Українська РСР у радянсько-польському співробітництві в галузі освіти // УІЖ. – 1976. – № 4. – С. 87–94.

Вклад Украинской ССР в советско-польское сотрудничество в области высшего образования // Український історичний журнал. – 1976. – № 4. – С. 87–94.

Внесок Української РСР у радянсько-польське науково-технічне співробітництво // Український історичний журнал. – 1975. – № 3. – С. 137–139.

Союз боротьби молодих та його роль у відбудові народного господарства Польщі (1945–1948 pp.) // Український історичний журнал. – 1973. – № 7. – С. 101–104.

Публікації, адресовані органам влади

Crimean tatar people at the turn of 2015 /Analytical report /The reports of Human Rights organisations and initiatives, namely the Crimean Field Mission on Human Rights, Ukrainian Helsinki Human Rights Union: historical materials provided by experts, namely Ms. Gulnara Bekirova and Ms. Liudmyla Chekalenko. – Kiev, 2015. – 45 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.youblisher.com/p/1113381-CRIMEAN-TATAR-PEOPLE-AT-THE-TURN-OF-2015/>

Калінінградський ексклав як стрижень проекту регіональної інтеграції РФ з ЄС // Проблеми міжнародної безпеки: аналітичний огляд. – К.: НІПМБ, 2003. – С. 57–64.

Основні тенденції у сфері міжнародної безпеки (вересень-грудень 2002 року) // Проблеми міжнародної безпеки: аналітичний огляд. – К.: НІПМБ, 2003. – С. 3–26.

Основні тенденції у сфері міжнародної безпеки (січень-березень 2003 року) // Проблеми міжнародної безпеки: аналітичний огляд. – К.: НІПМБ, 2003. – С. 3–26.

Україна і Росія в реалізації нових інтеграційних проектів у рамках СНД // Проблеми міжнародної безпеки: аналітичний огляд. – К.: НІПМБ, 2003. – С. 47–51.

Деякі зовнішньополітичні перспективи України в контексті охолодження російсько-американських відносин // Проблеми міжнародної безпеки: аналітичний огляд. – К.: НІПМБ, 2003. – С. 39–46 (кол. авторів).

Основні тенденції у сфері міжнародної безпеки (березень-травень 2002 року) // Проблеми міжнародної безпеки: аналітичний огляд. – К.: НІПМБ, 2002. – С. 42–51.

Наукове і літературне редагування

Світові інтеграційні процеси в умовах трансформації міжнародних систем: навчальний посібник / Кулініч М., Татаренко Н., Ціватий В., Чекаленко Л. – К.: Дипломатична академія України МЗС України, 2013. – 628 с.

Греки на українських теренах: нариси з етнічної історії: документи, матеріали, карти / Марія Дмитрієнко [та ін.]; [редкол.: В. Смолій (голова) та ін.]; Нац. акад. наук України, Ін-т історії України, Центр. держ. арх. вищ. органів влади і упр. України. – К.: Либідь, 2000. – 483 с. (упорядник).

Світ після 11 вересня: нові реалії в українсько-російських відносинах // Уроки 11 вересня: проблеми глобальної, регіональної та національної безпеки / Матеріали міжнар. наук. конф. 23 квітня 2002 р., м. Київ. – К.: НІПМБ, Фонд ім. Ф. Еберта, 2002.

Шморгун Олександр Олександрович

Провідний науковий співробітник.

Кандидат філософських наук, доцент.

Сфера наукових інтересів: теорія самоорганізації соціальних систем; методологія всесвітньої історії: типологія та періодизація культурно-цивілізаційного процесу, компаративний аналіз геополітики, геоekonomіки та етнокультури Сходу і Заходу; етнонаціологія; теоретична та прикладна політологія.

Монографії індивідуальні

Україна: шлях відродження (економіка, політика, культура). – К.: Фондація Ольжича, 1994. – 208 с.

Методологическая функция теории общественно-экономической формации. – К.: Наук. думка, 1990. – 152 с.

Розділи в колективних монографіях

Ціннісно-світоглядні виміри розвитку західної цивілізації за доби Нового часу (С. 66–82), Постекономічні цінності в контексті пошуку креативно-мобілізаційних мотивацій суспільного розвитку часу (С. 82–104) // Сучасні європейські культурно історичні цінності в контексті викликів глобалізації / кер. автор. колективу і науковий редактор А.І. Кудряченко. – ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: Фенікс, 2014. – 444 с.

Взаємозв'язок соціалізації та обдарованості: системно-психологічний підхід // Синергетика і освіта / За ред. В.Г. Кременя. – К.: Інститут обдарованої дитини, 2014. – 347 с. – С. 311–345.

Теорія творчого процесу: соціологічно-синергетичний підхід // Синергетика і творчість / За ред. В.Г. Кременя. – К.: Інститут обдарованої дитини, 2014. – 314 с. – С. 281–297.

Євроатлантичні моделі президенталізму і демократизація української влади: політологічний вимір // США і світ ХХ століття / Пахомов Ю.М., Коваль І.М., Шергін С.О. та інші. – К.: Центр вільної преси, 2013. – 615 с. – С. 315–331.

Проблема идентичности в системно-цивилизационном измерении // Идентичности и ценности в эпоху глобализации / Под. ред. Ю.Н. Пахомова. – К.: Наукова думка, 2013. – 601 с. – С. 62–169.

Елітарний вимір демократії: проблема авторитарного лідерства // Еліта: витоки, сутність, перспектива / За ред. В.Г. Кременя. – К.: Т-во «Знання» України, 2011. – 527 с. – С. 343–414.

Суспільно-політичний дискурс міжнародних проблем Європейського континенту (С. 76–100), Цивілізаційна ідентичність: теоретичні та політичні засади (С. 100–118) // Україна в Європі: контекст міжнародних відносин / За ред. А.І. Кудряченка. – К.: Фенікс, 2011. – 632 с.

Концептуальні проблеми розвитку України: європейський та загальноцивілізаційний виміри (С. 205–221), Солідаристсько-корпоративна парадигма антикризового розвитку України (С. 389–403) // Культурно-цивілізаційний простір Європи і України: особливості становлення та сучасні тенденції розвитку / Кер. авт. кол. А.І. Кудряченко. – НАН України, Ін-т європ. дослідж. – К.: Ун-т «Україна», 2010. – 404 с.

Сучасний глобалізм у пошуку антикризової стратегії (С. 246–257), Феномен «економічного дива»: системно-стадіальні механізми (С. 133–146), Україна в постіндустріальних контекстах: концепція економічної реформи (С. 269–276) // Філософія грошей в епоху фінансової цивілізації: монографія / За ред. Т.С. Смовженко, З.Е. Скринник. – К.: УБС НБУ, 2010. – 463 с.

Инновационно-цивилизационные измерения посткапиталистического общества // Экономическая теория в XXI веке – 7(14): Инновационная экономика / Под ред. Ю.М. Осипова, Е.С. Зотовой, И.В. Шевченко, Л.Н. Дробышевской. – Москва-Краснодар: НАУКА, 2008. – 537 с. – С. 46–56.

Досвід становлення європейської демократії і формування моделі політичної влади в Україні // Україна в Європі: пошуки спільного майбутнього / Кер. авт. кол. і наук. ред. А.І. Кудряченко. – К.: Фенікс, 2009. – 544 с. – С. 510–521.

Религиозно-мировоззренческие парадигмы Востока и Запада в контексте стадияльно-цивилизационной типологии: поиск духовной альтернативы // Цивилизационная структура современного мира. Цивилизации Востока в условиях глобализации. Книга II. Китайско-дальневосточный цивилизационный мир и африканская цивилизационная общность. Глобальные трансформации и уроки для Украины / Пахомов Ю.Н., Павленко Ю.И. – К.: Наукова думка, 2008. – 640 с. – С. 367–530.

Інноваційна стратегія побудови політичної влади в Україні // Феномен інновації: освіта, суспільство, культура: монографія / За ред. В.Г. Кременя. – К.: Педагогічна думка, 2008. – 472 с. – С. 305–417.

Этнонациональное измерение глобальных цивилизационных тенденций Нового и Новейшего времени (С. 258–333), Этносоциальное развитие человечества и цивилизационный процесс (С. 219–251), Китай и постсоветское пространство: поиск цивилизационной альтернативы (С. 346–365) // Цивилизационные модели и их исторические корни / Под ред. Пахомова Ю.Н. – К.: Наук. думка, 2002. – 632 с.

Історичні закони і закони соціетальні // Суспільні закони та їх дія / І.В. Бойченко, В.І. Куценко, В.Г. Табачковський. – К.: Наукова думка, 1995. — 212 с. – 56–63.

Виробничі відносини як об'єкт загальносоціологічного дослідження // Суспільні відносини та їх основні види / УкрІНІЕІ № 1485-Ук.93 (депоновано). – К., 1993.

Введение (С. 3–9), Методологическая функция категорий «одно» и «множество» (С. 12–22), Категории «одно» и «множество» в анализе социально-классовой структуры общества (С. 53–66), Категории «одно» и «множество» и проблема последовательной демократизации общества (С. 82–88), Понятия «одно» и «множество» в структуре мировоззренческих систем восточных обществ: от мифологии до монотеизма (С. 134–166) // Категории «одно» и «множество» / Парнюк М.А., Кирилюк А.С. – К.: Наукова думка, 1992. – 202 с.

Введение (С. 4–17), Противоречие и психологическая типология личности (С. 211–224), Эстетическое освоение действительности как диалектический процесс (С. 111–119), Социальная революция как форма разрешения социального противоречия (С. 65–78), Специфика социаль-

ного противоречия в начальный период строительства социализма (С. 94–105), Категория социального противоречия в социологии (С. 34–46) // Закон единства противоположностей / Парнюк М.А., Логвинов С.Н. – К.: Наукова думка, 1991. – 453 с.

Проблема полагания и отрицания в западной социальной философии (С. 173–182), Категория «отрицание» и борьба идей в современной эстетике (С. 158–169), Проблема отрицания и полагания в марксистской социологии (С. 88–111), Категория отрицания и полагания в домарксистской общественной мысли (С. 126–140) // Отрицание и полагание / Под ред. Кривец Е.В. – К.: Наукова думка, 1990. – 296 с.

Понятие «цивилизация» в структуре теории общественно-экономической формации // Социальное познание: принципы, формы, функции: сб. науч. трудов / Отв. ред. В.И. Куценко, И.В. Бойченко. – К.: Наук. думка, 1989. – 203 с. – С. 57–64.

Понимание возможности и действительности в буржуазной социальной философии (С. 138–151), Категории «возможность» и «действительность» в разработке методологических проблем социального предвиденья и прогнозирования (С. 93–105), Проблема возможности и действительности в условиях социализма (С. 99–115), Социально-историческая обусловленность концепций возможности и действительности в домарксистской общественной мысли (С. 177–189), Категории «возможность» и «действительность» в русской общественной мысли XVIII–XIX вв. (С. 197–211) // Возможность и действительность / Кривец Е.В. – К.: Наукова думка, 1989. – 288 с.

Проблема необходимости и случайности в научном социальном познании // Необходимость и случайность / Отв. ред. Парнюк М.А. – К.: Наукова думка, 1988. – 310 с. – С. 156–168.

Проблема закона в марксистско-ленинском общественнознании (С. 155–169), Проблема закона и хаоса в домарксистском общественнознании (С. 143–155) // Категории «закон» и «хаос» / Отв. ред. М.А. Парнюк. – К.: Наукова думка, 1987. – 292 с. (в соавторстве с Бойченко И.В.).

Сущность и явление в социальном познании (С. 112–132), Соотношение сущности и явления в домарксистской социологии (С. 58–65) // Сущность и явление. – К.: Наукова думка, 1987. – 296 с.

Категория «общественно-историческая формация» в социальном познании // Категории исторического материализма и их методологическая функция / Отв. ред. В.И. Куценко. – К.: Наукова думка, 1986. – 327с. – С. 25–44.

Статті

Демографічна катастрофа як чинник глобальної воєнної загрози. Частина 1 // Контраст (10.05.2017). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kontrast.org.ua/news/2592.html>

Демографічна катастрофа як чинник глобальної воєнної загрози. Частина 2. // Контраст (10.05.2017). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kontrast.org.ua/news/2591.html>

Етнонаціональна ідентичність і проблема збереження загальносвітової воєнної безпеки // Філософія фінансової цивілізації: людина в світі грошей (2017). – К.: ДВНЗ «Університет банківської справи», 2017. – С. 131–151.

Глобальна гібридна війна на самознищення. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hvylya.net/analytics/geopolitics/globalna-gibridna-viyna-na-samoznishhennya.html>

Типологічні характеристики антикризової модернізаційної моделі влади // Модернізація і безпека розвитку в умовах глобалізації. – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – С. 167–179.

Досягнення національної єдності: французька модель // Контраст (18.10.2016). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kontrast.org.ua/news/2483.html>;

<http://hvylya.net/analytics/history/dosyagnennya-natsionalnoyi-yednosti-frantsuzka-model.html>.

Модерні етнонаціональні процеси: потенціал антикризового розвитку України // Проблеми всесвітньої історії: науковий журнал. – 2016. – № 2. – С. 30–49.

Ялтинська конференція як індикатор інерційності системної модернізації світового порядку // Ялтинська конференція «великої трійки» 1945 р. і еволюція міжнародних відносин у XX–XXI ст. – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії», 2016. – С. 48–54.

Світова геостратегія і пострадянський простір // Країни пострадянського простору в умовах формування багатополюсного світу: історичні уроки і перспективи. – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – С. 5–16.

Фактор ядерної зброї в сучасній геополітиці та Україна // Проблеми ядерної безпеки сучасного світу. – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – С. 98–106.

Українсько-російська комбінація на світовій геополітичній шахівниці // Віче. – 2016. – № 7–8 – С. 53–55.

Європейська національна політика як елемент геополітики // Філософія фінансової цивілізації: людина в світі грошей. – К.: ДВНЗ «Університет банківської справи», 2016. – С. 109–119.

На війні як на війні. – [електронний ресурс]. – режим доступу: <http://hvylya.net/analytics/history/na-viyni-yak-na-viyni.html>

На війні як на війні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hvylya.net/analytics/history/na-viyni-yak-na-viyni.html>

На війні як на війні-2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hvylya.net/analytics/history/na-viyni-yak-na-viyni-2.html>

Корпоративно-солідаристські засади антикризової моделі економіки // Матеріали міжнародного симпозіуму «Соціальна та економічна солідарність: Український вибір», 28 січня 2016 року, м. Київ. – С. 138–139.

Перша світова війна: Причини і наслідки у геостратегічному вимірі // Перша світова війна: історичні долі держав і народів (До 100 річчя від початку Першої світової війни): збірник наукових праць. – Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2015. – С. 36–53.

Проблема модернізації світової периферії: регіон Близького Сходу // Цивілізаційні чинники світобудови: джерела походження, потенціал взаємодії та виміри конструктивізму (країни Азії та Африки): Збірник наукових праць НАН України. – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2015. – С. 116–121.

Особливості співвідношення етно-релігійного та універсального в сучасних соціально-економічних системах // Верифікація когнітивних практик та самореалізація особистості: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 21 жовтня 2015 року, м. Київ. – К.: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2015. – С. 33–40.

Геоелекономіка проти геополітики: на що сподіватись Україні? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://obozrevatel.com/blogs/91870-geoekonomika-proti-geopolitiki-na-scho-spodivatis-ukraini.htm>; <http://hvylya.net/analytics/geopolitics/geoekonomika-proti-geopolitiki-na-shhospodivatis-ukrayini.html>

Становлення світового порядку: пошук балансу між геоелекономікою та геополітикою // Філософія фінансової цивілізації: людина у світі грошей. – К.: УБС НБУ, 2015. – С. 112–131.

Деміфологізація геополітики: міжнародне партнерство як похідна від національних інтересів // Актуальні проблеми всесвітньої історії: стратегії партнерства і співробітництва в міжнародних відносинах. – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2015. – С. 13–16.

Системно-цивілізаційна типологія військових конфліктів у масштабі всесвітньої історії // Актуальні проблеми всесвітньої історії: конфлікти як складова міжнародних відносин. – К.: «Фенікс», 2014. – С. 59–67.

Етнонаціональний вимір антикризового розвитку та Україна // Філософія грошей в епоху фінансової цивілізації – К.: УБС НБУ, 2014. – С. 262–280.

Співвідношення легальності та легітимності в сучасних трансформаційних процесах (С. 52–63), Адміністративно-територіальна реформа державної влади як чинник розвитку та вдосконалення інститутів громадянського суспільства (С. 187–204) // «Третя хвиля» демократиза-

ції на теренах Євразії: досвід новітньої історії та виклики сучасності. – К.: Вид-во «Фенікс», 2014. – 564 с.

Еволюція ціннісних пріоритетів у процесі розвитку західної цивілізації за доби Нового і Новітнього часу // Актуальні проблеми всесвітньої історії: аксіологічні та культурно-історичні засади державотворення. – К.: Вид-во «Фенікс», 2013. – С. 65–78.

Всесвітньо-історична еволюція суспільної думки: синтез особливого та універсального (сенси буття як основа творчої креативності) // Педагогічні інновації: ідеї реалії, перспективи: збірник наукових праць. – К.: Інститут обдарованої дитини НАПН України. – 2014. – Вип. 1 (12). – С. 112–129.

Світоглядно-цивілізаційні виміри світової фінансової кризи // Національні економічні стратегії розвитку в глобальному середовищі / Міжнародна науково-практична конференція «Національні економічні стратегії розвитку в глобальному середовищі». Збірник тез. – К.: Вид-во Національного авіаційного університету «Наук-друк», 2013. – С. 20–22.

Елітарний вимір демократії: проблеми легітимації // Філософська думка. – 2013. – № 2. – С. 26–31.

Цивілізаційна сутність епохи бонапартизму та історичний шанс альтернативного розвитку Російської імперії // Вітчизняна війна 1812 року в контексті поступу всесвітньої історії. – К.: Фенікс, 2013. – С. 207–235.

Комплементарність та антиномічність ціннісно-світоглядних моделей економічної та постекономічної людини // Філософія фінансової цивілізації: людина у світі грошей. – Львів: Видавництво Фінансової академії, 2013. – С. 238–256.

Оценки интегративных потенциалов Украины и России // Круглий стіл за міжнародною участю «Інтеграційні вектори інтеграційного розвитку України: сила в розмаїтті чи кволість у невизначеності». – Економіка, суспільство, влада. Актуальні проблеми державного управління в умовах економічних і суспільних трансформацій. – К.: НТЦ «Псіхея», 2013. – С. 62–64.

Місцеве самоврядування як основа європейської моделі громадянського суспільства // Історичний досвід становлення інститутів громадянського суспільства в країнах Європи. Збірник наукових праць. – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2012. – С. 165–191.

Системно-соціологічна типологія суспільної думки: креативний вимір. // Філософія фінансової цивілізації: людина в світі грошей. Матеріали Міжнародних філософсько-економічних читань (28–29 травня 2012 року, Ірпінь). – Львів, 2012. – С. 190–213.

Людина в модифікаціях інформаційного світу: синергетичний аспект / Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. 23 жовтня 2012. – К., 2012. – С. 300–306.

Цивілізаційна ідентичність України у цивілізаційному вимірі // Наукові та освітні методи на практиці. – 2012. – Вип. 5. – С. 50–69.

Проблема створення спільного комунікативно-цивілізаційного простору між Україною і ЄС // Інтеграційні процеси в сучасному світі: регіональні виміри. – К.: Центр соціальних комунікацій, 2012. – С. 234–248.

Синергетика як методологія соціального пізнання: історіософський вимір // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Синергетика і освіта», 15 березня 2012 року, м. Київ. – К.: ТОВ «Інформаційні системи», 2012. – С. 58–68.

Проблема цивілізаційного циклізму: системно-синергетичний підхід // Гуманітарні студії. Збірник наукових праць. – 2012. – Вип. 14. – С. 222–228.

Світова фінансова криза та проблеми антикризового геополітичного структурування Європейського Союзу // Філософія фінансової цивілізації: людина в світі грошей: Матеріали IV Міжнародних філософсько-економічних читань (18–20 травня 2011 року). – Львів, 2011. – С. 68–79.

Корпоративна модель суспільного устрою: світовий досвід та стратегічні перспективи // Молода нація. – 2011. – № 52 – С. 148–167.

Корпоративна модель суспільного устрою: світовий досвід та стратегічні перспективи // Молода нація. – 2011. – № 52. – С. 148–167.

Універсальні характеристики неокорпоративізму в цивілізаційному вимірі // Людина. Розум. Історія: за матеріалами філософських читань пам'яті І.В. Бойченка / Зб. наук. праць «Філософські діалоги 2011». – К., 2011. – С. 222–237.

Цивілізаційний вимір української національної ідентичності в ракурсі євроінтеграційного майбутнього // Україна як суб'єкт сучасних цивілізаційних процесів. – К.: Український центр політичного менеджменту, 2011. – С. 260–265.

Антикризова модель у цивілізаційному вимірі // Віче. – 2010. – № 22 (283). – С. 15–18.

Українська духовна еліта під кутом зору цивілізаційного аналізу // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Еліта і обдарованість: точки перетину». – К.: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2010. – С. 31–39.

Гіпотетична федералізація (матеріали круглого столу) // Народний депутат. – № 5. – 2010. – С. 40–49.

Духовно-економічна детермінанта економічної інноваційності // Антологія творчих досягнень. – Інститут світової економіки і міжнародних відносин, К.: 2010. – Вип. 5. – С. 103–118.

Світова фінансова криза в цивілізаційному вимірі // Філософська думка. – 2009. – № 2. – С. 56–72.

Альтернативна антикризова стратегія цивілізаційного розвитку (політологічний та геоекономічний вимір) // Вісник національного лінгвістичного університету. Історія. Економіка. Філософія. – 2009. – Вип. 15. – С. 23–50.

Шанс на порятунок // Народний депутат. – 2009. – № 6 (54). – С. 29–31.

Проблеми геополітичного структурування Європейського Союзу: підсумки та перспективи // Сучасна українська політика: політики і політологи про неї. – Спецвипуск: Європейська перспектива. – К.: Український центр політичного менеджменту, 2009. – С. 199–204.

Європейський досвід розвитку сучасної демократії в Україні // Віче. – 2009. – № 16. – С. 5–8.

Зміна загальносвітової геостратегічної парадигми як фактор формування антикризового потенціалу України // Збірн. наук. праць. – К.: ISEMB, 2009. – Вип. 63. – С. 104–124.

Фінансова складова потенційних антикризових заходів в Україні // Світова фінансова криза та її вплив на країни з ризикованими економіками. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2009. – С. 117–125.

Світова фінансова криза: стадіально-цивілізаційний вимір // Збірн. наук. праць. – К.: ISEMB, 2009. – Вип. 63. – С. 53–75.

Проблема геополітичного реструктурування сучасного світу у цивілізаційному вимірі // Глобалізація і управління: історичний, соціальний та політологічний виміри. Матеріали міжвідомчої науково-практичної конференції. – К.: Центр вільної преси, 2009. – С. 109–111.

Антиномічні виміри фінансової цивілізації: пошук антикризової стратегії // Матеріали Міжнародних філософсько-економічних читань. – Львів, 2009. – С. 109–121.

Під прапором Конституції (круглий стіл) // Народний депутат. – 2008. – № 2. – С. 40–50.

Релігійні міфи антикризової влади як антипод національної корпоративної держави // Молода нація. – 2008. – № 48. – С. 20–34.

Цивілізаційний вимір національної ідентичності та євроінтеграційна стратегія України // Україна між Росією та Європейським Союзом: пошук ідентичності: матеріали Міжнародної наукової конференції. – К., 2011. – С. 135–168.

Людиноцентристська перспектива на цивілізаційному зламі (від постмодернізму до... постутопізму) // Матеріали всеукраїнської конфе-

ренції «Людиноцентризм як основа гуманітарної політики України: освіта, політика, економіка, культура». – К.: 2011. – С. 23–32.

Економічна інноваційність у стадіально-цивілізаційному вимірі // Філософія фінансової цивілізації: людина у світі грошей. Матеріали III Міжнародних філософсько-економічних читань, 25–26 травня 2010 року, м. Львів. – Львів, 2010. – С. 76–88.

Духовно-економічна детермінанта економічної інноваційності // Антологія творчих досягнень. – 2010. – Вип. 5. – С. 103–118.

Авторитарний вимір демократії: еліта проти антиеліти // Народний депутат. – Лютий-березень, 2010. – № 62–63. – С. 24–29.

Феномен ренесансного гуманізму у стадіально-цивілізаційному вимірі // Матеріали українсько-турецької філософсько-педагогічної конференції «Григорій Сковорода і Фетхуллах Гюлен: своєчасність традиції гуманізму», 7 червня 2010 року, м. Київ. – К., 2010. – С. 171–124.

Еліта та інтелігенція: проблема формування лідерського політичного потенціалу України // Людиноцентризм як домінанта соціокультурних вимірів людського буття: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції 26 квітня 2010 р.: Шості шинкаруківські читання. – К.: ХмЦНП, 2010. – 286 с. – С. 15–24.

Антикризова альтернатива цивілізаційного розвитку: гуманістичний вимір // Альманах. Філософські проблеми гуманітарних наук. – 2010. – № 18. – С. 42–50.

Фінансова складова потенційних антикризових заходів в Україні // Світова фінансова криза та її вплив на країни з ризиковими економіками: матер. IV Міжвід. Наук.-тер. конф. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2009. – С. 117–126.

Від фетишизації абстрактного до декапіталізації сутнісного у людині // Людина у світі грошей: Міжнародні філософсько-економічні читання – Л.: Інститут банківської справи, 2009. – С. 52–53.

Проблема геополітичного реструктурування сучасного світу у цивілізаційному вимірі // Глобалізація і глобальне управління: історичний, соціальний та політологічний виміри. М-ли міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 12.11.2008). – К.: ІСЕМВ, 2009. – С. 109–112.

Фінансова складова потенційних антикризових заходів в Україні // Матеріали конференції «Світова фінансова криза». – К.: ІСЕМВ, 2008. – С. 23–26.

Китай як потенційна держава лідер у XXI столітті // Успішний Схід у системній планетарній ієрархії / Матеріали міжвідомчої науково-практичної конференції, м. Київ, 5 лютого 2008 року. – К., 2008. – С. 80–96.

Світова фінансова криза та її вплив на країни з ризиковими економіками / М-ли IV Міжвід. конф. (м. Київ, 25.11.2008). – К.: ІСЕМВ, 2008. – С. 80–96.

Геополітична та гео економічна еволюція сучасного світу: пошук антикатастрофічної цивілізаційної альтернативи. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://moloda-naciya.smoloskyp.org.ua/?p=39>.

Креативний потенціал концепції В. Липинського: політико-соціологічний вимір (Частина 1) // Дискуссионный клуб «Саммит». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dc-summit.info/proekty/130-richchja-lipinskogo/2211-kreativnij-potencial-koncepcii-lipinskogo-1.html>

Креативний потенціал концепції В. Липинського: політико-соціологічний вимір (Частина 2) // Дискуссионный клуб «Саммит». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dc-summit.info/proekty/130-richchja-lipinskogo/2228-kreativnij-potencial-koncepcii-v-lipinskogo-politikosociologichnij-vimir-chastina-2.html>

Конституційна реформа. Від демократії представницької до демократії участі: народний Сенат. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://csda.in.ua/reform/2013-03-20/v-d-demokrat-predstavnicko-do-demokrat-uchast-narodnii-senat/216/>

Під прапором Конституції (круглий стіл) // Народний депутат. – 2008. – № 2. – С. 40–50.

Про поділ та неподільність влади // Народний депутат. – 2007. – № 12. – С. 32–35.

Як поділити владу між верхами і громадами? (круглий стіл) // Народний депутат. – 2008. – № 5. – С. 34–39.

Корпоративная модель общества в цивилизационном измерении // Антологія творчих досягнень. – 2008. – Вип. 4. – С. 18–29.

Політична ситуація в Україні: прогнозно-політологічний аналіз // Національні інтереси. – 2007. – № 1. – С. 18–14.

Демократичний виборі чи тіньовий відбір? // Народний депутат. – 2007. – № 11 – С. 38–41.

Деміфологізація свідомості // Народний депутат. – 2007. – № 9. – С. 38–41.

ЄС як перспективна модель геополітичного союзу нецивілізаційного типу // Антологія творчих досягнень. – 2007. – Вип. 3. – С. 58–71.

Деякі особливості стрибкоподібного регіонального соціально-економічного розвитку в цивілізаційному вимірі // Економічне диво: витоки, фактори, механізми функціонування – К.: ICEMB, 2006. – С. 16–36.

Reforma konstytucyjna w Urkainie: problem projektu zorientowanego narodowo // Nowa Urkaina. Zeszyty historyczno-politologiczne 1/2006. – Krakow, 2006. – р. 149–164.

Особливості синтезу локального та універсального вимірів соціального буття в процесі становлення постіндустріальної циві-

лізаційної парадигми // Антологія творчих досягнень. – 2005. – Вип. 2 – С. 62–76.

Яку владу нам обрати (цикл статей) // Українська патріотична альтернатива. – 2005. – № 2–4; 2006. – № 1 (5)–6.

Інституціоналізація глобального геоекономічного та геополітичного простору в процесі індустріальної та постіндустріальної цивілізаційної трансформації // Інституціональне облаштування глобальної економіки: цивілізаційний вимір. – К.: ICEMB, 2006 – С. 25–51.

Результати наукового дослідження // Антологія творчих досягнень. – 2005 – Вип. 1. – С. 61–68.

Становлення нової світоглядної парадигми на етапі посткапіталістичного стадіального зламу // Глобальні тектонічні зрушення: виклики та відгуки. – К.: ICEMB, 2005. – С. 85–103.

Стратегія розвитку української економіки: проблема системного моделювання. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dialogs.org.ua/ru/material/full/2/1478>

Оптимальна модель української влади в контексті порівняльного цивілізаційного аналізу // Вісник УВКР. – 2004. – № 10. – С. 5–17.

Інтелектуальні корені українського солідаризму // Перехід IV. – 2002. – Випуск 9. – С. 33–36.

Політологічна класика: традиція та постмодерн: Класики політологічної думки. Від Платона до Маркса // Український гуманітарний огляд. – 2002. – Випуск 8. – С. 9–29.

Актуальність загальносоціологічної концепції Питирима Сорокіна в контексті зміни загальноцивілізаційної парадигми // Матеріали науково-практичної конференції. – К., 2001. – С 36–40

Питирим Сорокін і сучасність // Соціокультурна динаміка: закономірності, проблеми, перспективи / Матеріали науково-практичної конференції. – К., 2001. – С. 2–18.

Авторитарна модель: мистецтво неможливого // Перехід-IV. – 2001. – № 2. – С. 69–83.

Фінанси і майбутнє глобальної економіки // Перехід-IV. – 2000. – № 1. – С. 94–109.

Українська нація як гарант прав і свобод особистості // Розбудова держави. – 2000. – № 16. – С. 3–17.

Яка модель влади потрібна для України // Розбудова держави. – 1999. – № 7–12. – С. 3–19.

Еволюція економічного розвитку та економічних теорій // Матеріали міжнародної науково-методичної конференції 26–27 квітня 2000 року. – К., 2000. – С. 49–51.

Теорія творчого процесу: соціологічно-синергетичний підхід // Синергетика і творчість. – К.: Інститут обдарованої дитини, 2014. – С. 281–297.

Проблеми аналізу перехідних соціальних процесів в контексті тоталогічних досліджень // Тоталлологія. Постнекласичні дослідження. – К., 1999. – С. 408–423.

Про обмеження влад та необмежену владу // Вісник національної академії наук України. – 1999. – № 11. – С. 23–40.

Механізм легалізації тіньової економіки у контексті реформування грошово-фінансової системи // Реформа міжбюджетних відносин і проблеми розвитку податкової системи України. – Ірпінь, 1999. – С. 346–350

Про поділ влад та неподільну владу // Розбудова держави. – 1999. – № 6. – С. 16–26.

Основний зміст поняття «українська національна ідея» // Розбудова держави. – 1997. – № 6. – С. 10–20.

Чергова революція чи нарешті справжня соціально-економічна реформа? (цикл статей) // Розбудова держави. – 1997. – № 7–12.

Яким має бути український вибір? // Розбудова держави. – 1998. – № 5/6. – С. 28–42.

Українська ідея, економіка і культура (цикл статей) // Наука і суспільство. – 1996. – № 1/12; 1997. – № 1/2.

Філософія і сьогодення // Наука і суспільство. – 1996. – № 9/10. – С. 13–16.

Філософія економічної реформи, чи нова руйнівна утопія? // Розбудова держави. – 1995. – № 3. – С. 22–31.

Концепція подолання економічної та політичної кризи в Україні // Розбудова держави. – 1994. – № 2. – С. 4–13.

Приватизація і підприємництво в Україні: стан, тенденції, перспективи // Розбудова держави. – 1994. – № 10. – С. 3–18.

Якому богу ми вклоняємось? // Розбудова держави. – 1993. – № 3. – С. 18–25.

Програма комплексної соціально-економічної реформи України // Розбудова держави. – 1993. – № 4. – С. 3–62 (у співавт. з В. Небоженком, В. Тереном та ін.)

Чи можна пізнати логіку історії? // Вісник академії наук. – 1992. – № 10. – С. 29–39.

Філософія-наука-життя (круглий стіл) // Вісник академії наук. – 1992. – № 9. – С. 48–49.

Чим авторитарна влада відрізняється від диктаторської? // Політологічні читання. – 1994. – № 1. – С. 74–104.

Українська ідея та українська ідеологія у державотворчій концепції В'ячеслава Липинського // Політологічні читання. – 1993. – № 4. – С. 189–207.

Чи назавжди переміг неоконсервативний курс? // Політологічні читання. – 1992. – № 4. – С. 71–101.

Нова соціально-економічна система: від утопії до... міфу? // Політологічні читання. – 1992. – № 3. – С. 17–49.

Про старі засади нового політичного мислення // Політологічні читання. – 1992. – № 1. – С. 309–315.е

Яким бути журналу? // Розбудова держави. – 1992. – № 1. – С. 4–12.

Який шлях нам обрати? // Розбудова держави. – 1992. – № 6. – С. 16–24.

Чому недостатньо ефективна наша державна влада? // Розбудова держави. – 1992. – № 3. – С. 37–45.

Производственная жизнь или производство жизни // Філософська і соціологічна думка – 1990. – № 2. – С. 54–61.

Поняття соціалістичної культури і цивілізованості – найважливіші характеристики розвитку молоді людини // Філософська думка. – 1988. – № 4. – С. 73–76.

Методологічні проблеми дослідження літературно-художньої цінності // Філософська думка. – 1987. – № 3 – С. 62–68 (у співавторстві з Михалевим В.).

Уроки філософської школи // Філософська думка. – 1987. – № 5. – С. 79.

Категорія «цивілізація» і «культура» в діалектичному матеріалізмі // Філософська думка. – 1986. – № 4. – С. 20–25.

Методологическая роль категории «общественно-экономическая формация» в приращении и внедрении социального знания. // Принцип единства идейно-воспитательной и организаторской работы. – К.: Изд-во «Вища школа», 1983. – С 96–97.

Деякі методологічні питання періодизації історичного процесу // Філософська думка. – 1984. – № 5. – С. 56–61 (у співавторстві з Приятельчуком Ю.А.)

Методологическая несостоятельность анализа общественного развития в буржуазных концепциях философии истории // Проблемы философии: межвед. республ. науч. сб. – 1984. – Вып. 63 – С. 37–42.

О роли понятия «духовное производство» в анализе исторических типов культуры // Актуальные методологические вопросы современной науки. – К.: Политиздат, 1983. – С. 22–26.

Дослідження діалектики соціальних процесів // Філософська думка. – 1983. – № 6. – С. 72–76 (у співавторстві з Бойченком І.В.).

Методологічна функція категорії «суспільно-економічна формація» у соціальному пізнанні // Філософська думка. – 1983. – № 2. – С. 68–72.

Методологическая функция категорий «цивилизация» и «культура» в теории общественно-экономической формации // Цивилизация как проблема исторического материализма. Ч. 3. (Цивилизация и общественно-экономическая формация). – М., 1983. – С. 58–62.

Методологическая функция категории «общественно-экономическая формация» в типологии цивилизаций // Проблемы философии: межвед. республ. науч. сб. – 1983. – Вып. 59. – С. 55–64.

Методологическая роль понятия «общественно-экономическая формация» в познании законов развития социалистического общества // Проблемы философии: межвед. республ. науч. сб. – 1983 – Вып. 58. – С. 26–33.

Методологическая функция понятий «историческая эпоха» и «общественно-экономический уклад» в формационном анализе // Проблемы философии: межвед. республ. науч. сб. – 1982. – Вып. 55. – С. 4–17.

Публікації, адресовані органам влади

Модерні етнонаціональні процеси: потенціал антикризового розвитку України // Європейська і світова практика досягнення консенсусу та національної єдності: алгоритм для України. Аналітична доповідь / А.І. Кудряченко (кер. авт. колективу) Т.О. Метельова, В.В. Солошенко. – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2017. – 82 с. – С. 62–66.

Стратегія реформування вітчизняної системи державної підтримки розвитку ОГС // Роль міжнародних організацій у діяльності інститутів громадянського суспільства в Україні. Аналітична доповідь / А.І. Кудряченко (кер. авт. колективу), С.В. Толстов, Т.О. Метельова, В.В. Солошенко, Г.І. Зеленько [та ін.]. – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2015. – 88 с. – С. 54–59.

Шуба Олексій Васильович

Провідний науковий співробітник (2014–2015 рр.).

Доктор політичних наук, професор.

Сфера наукових інтересів: політика і релігія; релігія і етнонаціональні відносини.

Монографії індивідуальні

Релігія в етнонаціональному розвитку України (політологічний аналіз). – К.: Криниця, 1999. – 324 с.

Православие и национальные отношения: проблемы взаимодействия этноса и религии. – К.: Либідь, 1992. – 132 с.

Розділи в колективних монографіях

Законодавче регулювання державно-церковних відносин в Україні: європейський контекст // Культурно-цивілізаційний простір Європи і Україна: особливості становлення та сучасні тенденції розвитку: колективна монографія / керівник авторського колективу і науковий редактор – доктор історичних наук, професор А.І. Кудряченко // Інститут європейських досліджень НАН України. – К.: «Університет України», 2010. – С. 163–178.

Статті в енциклопедіях, енциклопедичних словниках, довідниках

Философский словарь // Авторы-составители И.В. Андрущенко, О.А. Вусатюк, С.В. Линецкий, А.В. Шуба. – К.: А.С.К, 2006. – 1056 с.

Виховання політичне (С. 463–464 – у співавторстві з В. Загривенком), Виховання правове (С. 464 – у співавторстві з Р. Кармазіним, М. Мельником) // Енциклопедія сучасної України. Т. 4. / Ін-т енцикл. дослідж. НАН України; голов. ред. І.М. Дзюба [та ін.]. – К.: [б.в.], 2005. – 700 с.

Активність політична (С. 319 – у співавторстві з С.В. Лінецьким), Аполітичність (С. 613 – у співавторстві з С.В. Лінецьким) // Енциклопедія сучасної України. Т. 1. / співголови ред. ради І.М. Дзюба, А.І. Жуковський. – К., 2001. – 823 с.

Відродження (С. 86), Київська митрополія (С. 190), Любачівський Мирослав (С. 240), Сліпий Йосип (С. 366), Українська греко-католицька церква (С. 401) // Малий словник історії України / В. Смолій, С. Кульчицький, О. Майборода та ін. – К.: Либідь, 1997. – 464 с.

Національні релігії (С. 209), Релігійно-національне відродження (С. 278–279) // Релігієзнавчий словник. – К., 1996. – 389 с.

Етноконфесійні процеси // Мала енциклопедія етнодержавознавства. – К., 1996. – 942 с. – С. 481.

Загальнолюдський зміст релігійної моралі (С. 776 – у співавторстві з П. Каушанським), Нетерпимість конфесійна (С. 783), Спільність етноконфесійна (С. 791–792), Традиційна національна релігія (С. 792–793) // Етнонаціональний розвиток України (терміни, визначення, персоналії). – К., 1993. – 807 с.

Методичні розробки

Програма навчальної дисципліни «Церква і влада в Україні». – К.: МАУП, 2002. – 18 с.

Брошури

Православ'я і традиції національної культури. – К.: Знання, 1989. – 48 с.

Статті

Політико-правові засади державно-церковних відносин у Польщі // Суспільно-політичні процеси. Науково-популярне видання Громадської організації «Академія політичних наук». – 2017. – Вип. 2–3 (6–7). – С. 268–281.

Сучасна охорона здоров'я: політологічна рефлексія // Віче. – 2013. – № 9. – С. 18–19.

Віртуалізація політики і релігії в США та Росії // Науковий Вісник Чернівецького університету. Філософія. Збірник наукових праць. – 2012. – Вип. 602–603. – С. 261–262.

Проблеми соціальної нерівності в Україні в контексті соціальної безпеки // Політичний менеджмент. – 2011. – № 2 (47). – С. 143–147.

Феномен політичної влади в сучасній Україні // Віче. – 2011. – № 10. – С. 31–32.

Православно-богословская интерпретация национальных отношений // Вопросы религии и религиоведения. Антология отечественного религиоведения. Религиоведение Украины. – 2010. – Вып. 6. – С. 310–315.

Церковь и национальная политика русского царизма // Вопросы религии и религиоведения. Антология отечественного религиоведения. Религиоведение Украины. – 2010. – Вып. 6. – С. 551–563 (в соавторстве с Ефремовым Ю.М.)

Армія і Церква в Україні: проблеми та перспективи гармонізації відносин // Українське релігієзнавство. Релігія і церква в сучасних українських реаліях. – 2007. – № 44. – С. 50–58 (у співавторстві з О.І. Базар-Налисник, В.В. Онопченком).

Національне законодавство України про свободу совісті та релігійні організації: проблеми оновлення // Релігійна свобода. Свобода релігії національна ідентичність – світовий досвід та українські проблеми. – 2002. – № 6. – С. 151–154.

Законодавство України у сфері освіти // Національна безпека і оборона. – 2002. – № 4. – С. 54–55.

Проблеми гармонізації відносин між християнськими конфесіями в сучасній Україні (на прикладі українського православ'я) // Наукове пізнання: методологія та технологія. – Одеса, 2001. – С. 52–55.

Церковна старовина як об'єкт пам'яткознавчих досліджень // Праці Центру пам'яткознавства. – 2001. – Вип. 3. – С. 207–218.

Церква і проблеми збереження та розвитку традиційної культури // Народна творчість і етнографія. – 2001. – № 1–2. – С. 17–25.

Етноконфесійні аспекти неорелігійного руху в Україні // Новітні релігії в сучасній Україні. – К., 2000. – С. 62–70.

Особливості трансформації візантійського християнства в українське православ'я // Християнство як феномен культури. – К., 2000. – С. 20–30.

Релігія і політика в українському суспільстві // Релігія і суспільство в Україні. – К., 1998. – С. 60–67.

Церковні пам'ятки як загальнонаціональні культурні надбання // Пам'ять століть. – 1996. – № 3. – С. 78–84.

Церковні пам'ятки як джерело національної історії // Пам'ять століть. – 1996. – № 6. – С. 93–96.

Армія і церква: проблеми взаємодії в умовах розбудови української державності // Армія і духовність: свобода совісті та віросповідання. – К., 1995. – С. 66–71.

Взаємозв'язок релігійного і національного відродження // Релігія і церква в контексті реалій сьогодення. – К., 1995. – С. 198–199.

Єдина національна церква // Віче. – 1994. – № 3. – С. 37–41.

Міжцерковний конфлікт як перешкода на шляху національного відродження // Церква і національне відродження. – К., 1993. – С. 189–198.

Ялі Максим Харлампійович

Старший науковий співробітник.

Кандидат політичних наук, старший науковий співробітник.

Член-кореспондент Академії політичних наук України.

Сфера наукових інтересів: теорія міжнародних відносин, геополітика, глобалізація, інформаційне суспільство, зовнішня політика США, Росії, України, ЄС, Китаю.

Розділи в колективних монографіях

Вплив світової економічної кризи 2008–2009 років на роль США в міжнародній системі // США і світ ХХІ століття: монографія / Пахомов Ю.М., Коваль І.М., Шергін С.О. та інші. – К.: Центр вільної преси, 2013. – С. 456–471.

Основные подходы и направления исследований современных форм идентичности // Идентичности и ценности в эпоху глобализации / Под ред. Пахомова Ю.Н., Павленко Ю.В. – К.: Наукова думка, 2013. – С. 463–471.

Відносини України зі Сполученими Штатами Америки // Зовнішня політика України-2011: стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети / За ред. Г.М. Перепелиці. – К.: ВД «Стилос», 2012. – С. 306–315 (у співавторстві з О.В. Потехіним).

Синергійні сили глобалізації (С. 482–492), Структурні особливості інформаційного суспільства «клас інтелектуалів» vs «нижчий клас» (С. 492–506), Генна інженерія та еліти майбутнього (С. 506–525) // Еліта: витоки, сутність, перспектива / В.Г. Кремень, В.В. Ільїн, С.В. Пролеєв [та інші.]; за ред. В.Г. Кременя. – К.: Товариство «Знання» України, 2011. – 527 с.

Методичні розробки

Навчальна програма дисципліни «Теорія міжнародних відносин» (для бакалаврів). – К.: МАУП, 2007. – 18 с.

Статті

Підсумки виборів в США: чого чекати Україні від президента Дональда Трампа? // Зовнішні справи. – 2016. – № 12. – С. 12–18.

Біполярна міжнародна система: теоретичний вимір // Ялтинська конференція «великої трійки» 1945 р. і еволюція міжнародних відносин у ХХ–ХХІ ст.: Збірник наукових праць / За ред. Кудряченка А.І.; ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К., 2016. – С. 61–67.

Ключові чинники трансформації міжнародної системи у ХХІ ст. // Україна у світовому історичному просторі / Збірник матеріалів Всеу-

країнської науково-практичної конференції / Заг. ред. Балабанова К.В. – Маріуполь, 2016. – С. 185–188.

Спецоперации России «переселение греков из Крыма-1778» и «Крым-наш-2014»: исторические параллели // Эллыны Украины. – Ноябрь 2016. – С. 6–7.

Нужна ли Путину широкомасштабная война с Украиной? // Хвиля. – 16.08.2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hvylya.net/analytics/geopolitics/nuzhna-li-putinu-shirokomasshtabnaya-voyna-s-ukrainoy.html>

Саміт G-20 в Китаї: попередні підсумки для України // Обозреватель. – 05.09.2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://obozrevatel.com/blogs/15974-samit-g20-v-kitai-poperedni-pidsumki-dlya-ukraini.htm>.

Выступление Порошенко на Генассамблее ООН: услышал ли мир Украину? // Обозреватель. – 22.09.2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://obozrevatel.com/blogs/68174-vyistuplenie-poroshenko-na-generalnoj-assamblee-onn-klyuchevyie-messedzhi.htm>.

Дебаты Клинтон и Трампа: мнение американских экспертов // Обозреватель. – 27.09.2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://obozrevatel.com/blogs/35206-debatyi-klinton-i-trampa-mnenie-amerikanskih-ekspertov.htm>.

Чому безвізу з ЄС в цьому році не буде // Обозреватель. – 12.10.2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://obozrevatel.com/blogs/72859-bezvizu-z-es-tsogo-roku-ne-bude.htm>.

Чего ждать после встречи в Берлине // Обозреватель. – 20.10.2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://obozrevatel.com/blogs/95786-chego-zhdai-posle-vstrechi-v-berline.htm>

«Почтовый» скандал Клинтон: по законам Голливуда // Обозреватель. – 7.11.2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://obozrevatel.com/blogs/28365-pochtoviy-skandal-klinton-po-zakonom-gollivuda.htm>

Сможет ли Трамп решить конфликт на Донбассе? // Обозреватель. – 21.11.2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://obozrevatel.com/blogs/93874-smozhet-li-tramp-reshit-konflikt-na-donbasse.htm>

Пересчет голосов в США: проигрывать тоже нужно уметь // Обозреватель. – 29.11.2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://obozrevatel.com/blogs/49573-pereschet-golosov-v-ssha-proigrivat-tozhe-nuzhno-umet.htm>

«Ход конем» Порошенко в информационной войне с Кремлем // Хвиля. – 22.08.2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hvylya.net/analytics/politics/shah-konem-poroshenko-v-informatsionnoy-voynes-kremlem.html>

Почему санкции против России не остановят войну на Донбассе // Хвиля. – 27.10.2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hvylya.net/analytics/politics/pochemu-sanktsii-protiv-rossii-ne-ostanovyat-voynu-na-donbasse.html>

Выборы в США: интриги больше нет // Хвиля. – 10.10.2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hvylya.net/analytics/geopolitics/prezidentskie-vyiboryi-v-ssha-intrigi-bolshe-net.html>

Висування «друга Росії» на посаду держсекретаря США: можливі наслідки для України та роботи команди Трампа // Хвиля. – 15.12.2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hvylya.net/analytics/geopolitics/visuvannya-druga-rosiyi-na-posadku-derzhsekretarya-ssha-mozhlivi-naslidki-dlya-ukrayini-ta-roboti-komandi-trampa.html>

Клинтон VS Трамп: война компроматов // Facenews. – 10.10.2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.facenews.ua/columns/2016/309603/>

Выборы в США: грядет сенсация! // ИноСМИ.ru. – 29.10.2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://inosmi.ru/politic/20161029/238108082.html>

Секреты победы Трампа. Политтехнологии // Trust.ua. – 11.11.2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.trust.ua/news/133631-sekrety-pobedy-trampa-polittechnologii.html>

Сценарии изменения позиции США по конфликту на Донбассе после победы Трампа // Хвиля. – 13.11.2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hvylya.net/analytics/politics/stsenarii-izmeneniya-pozitsii-ssha-po-konfliktu-na-donbasse-posle-pobeds-trampa.html>

«Карточный домик» Дональда Трампа: сценарии для Украины // Хвиля. – 21.11.2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hvylya.net/analytics/geopolitics/kartochnyiy-domik-donald-trampa-stsenarii-dlya-ukrainyi.html>

Геополітичні й геокономічні чинники військової агресії РФ проти України // Збірник наукових праць за матеріалами міжнародної наукової конференції «Україна в системі змін парадигми світопорядку ХХ–ХХІ століть». – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка. – 2015. – С. 56–60.

Парадигма глобалізації: основні підходи // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць. – К.: ІМВ КНУ ім. Т. Шевченка. – 2015. – № 123. – Ч. I. – С. 62–73.

Соціально-політичний виміри глобалізації // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць. – К.: ІМВ КНУ ім. Т. Шевченка. – 2015. – № 123. – Ч. II. – С. 62–73. (ОДНАКОВІ СТОРІНКИ?)

Особливості Версальсько-Вашингтонського світового порядку // Перша світова війна: історичні долі держав і народів (до 100-річчя від

початку Першої світової війни): збірник наукових праць / За загальною редакцією д. і. н., проф. Кудряченка А.І. // Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2015. – 352 с. – С. 85–90.

Еволюція інститутів глобального громадянського суспільства в умовах глобалізації // «Третя хвиля» демократизації на теренах Європи: досвід новітньої історії та виклики сучасності. Зб. наук. праць / За заг. ред. д.ф.і.н., проф. Рудякова П.М. // ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України» – К.: Вид-во «Фенікс», 2015. – 564 с. – С. 178–187 (у співавторстві з К.А. Трима).

Військові кампанії США постбіполярної доби як чинник трансформації міжнародної системи // Актуальні проблеми всесвітньої історії: конфлікти як складова міжнародних відносин. Збірник наукових праць / За ред. Кудряченка А.І.; ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К., 2014. – С. 317–325.

«Перевантаження» американсько-російських відносин: український контекст (Частина II) // Зовнішні справи. – 2014. – № 12. – С. 24–29.

Зовнішня політика США: підсумки першого строку президентства Барака Обами (частина II) // Центр стратегічних досліджень та аналізу. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.csda.in.ua/day/2013-03-23/zovn-shnja-pol-tika-ssha-p-dsumki-pershogo-stroku-prezidentstva-baraka-obami-chastina-233/>

Нові елементи в правилах поведінки між державами як головними акторами пост біполярної міжнародної системи // Дослідження світової політики: Зб. наук.праць. – 2013. – Вип. 3 (64). – С. 72–80.

Успіхи та невдачі зовнішньої політики Б. Обами // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць. – 2012. – Вип. 3 (60). – С. 113–124.

Синергетичний підхід у сучасних дослідженнях міжнародних відносин // Проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць. – 2012. – Вип. 4. – С. 112–123.

Трансформація воєнно-політичної стратегії США на початку ХХІ ст. // Реструктуризація глобального простору: історичні імперативи та виклики: зб. тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (15 травня 2012 р., м. Київ). – К.: ДАУ при МЗС України, 2012. – С. 152–156.

Фактори збереження глобального лідерства США у посткризовій міжнародній системі // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць. – 2012. – Вип. 4 (61). – С. 53–61.

Російсько-американські взаємовідносини напередодні президентських виборів в РФ: підсумки «перезавантаження» // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць. – 2012. – № 107. – Ч. 2. – С. 47–54.

Фінансові чинники й особливості сучасної американської кризи // Проблеми різних економік світу в процесі трансформації світової фінансової системи: Матеріали міжн. міжвід. конф., м. Київ, 31 травня 2012 р. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2012. – С. 45–50.

Військова стратегія Б. Обама: новації та спадщина // Проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць. – 2012. – Вип. 5. – С. 343–355.

Зовнішня політика «енергетичної наддержави» напередодні світової економічної кризи 2008–2009 рр. // Вісник Одеського національного університету. – Серія соціологія і політичні науки. – 2012. – Т. 17. – Вип. 1 – С. 95–102.

Підсумки зовнішньої політики Б. Обама // Зовнішні справи. – 2012. – № 11. – С. 32–37.

Зовнішня політика США: підсумки першого строку президентства Барака Обама (частина I) // Центр стратегічних досліджень та аналізу. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.csda.in.ua/day/2013-03-05/zovn-shnja-pol-tika-ssha-p-dsumki-pershogo-stroku-prezidentstva-baraka-obami-chastina-170/>.

Розвиток американо-китайських відносин в умовах світової економічної кризи // Проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць. – 2012. – Вип. 6. – С. 244–256.

Вплив глобалізації на еволюцію міжнародної системи // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць. – 2011. – Вип. 2 (55). – С. 81–91.

Трансформація ролі США у сучасній міжнародній системі // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць. – 2011. – Вип. 3 (56). – С. 109–119.

Пришвидшення еволюції людини як гуманітарна проблема // Філософія фінансової цивілізації: людина у світі грошей: Матеріали IV Міжнародних філософсько-економічних читань (18–20 травня 2011 року, Львів). – Львів, 2011. – С. 383–389.

Поняття та різновиди ідентичності // Навчання і виховання обдарованої дитини: теорія та практика: Зб. наук. праць. – 2011. – Вип. 5. – С. 144–150.

Перспективи глобального лідерства США // Зовнішні справи. – 2011. – № 5–6. – С. 12–16.

Концепция идентичности: основные подходы и направления исследований // София. – 2011. – № 10. – С. 52–59.

США і глобальна економічна криза 2008–2010 рр. // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць. – 2011. – Вип. 4 (57). – С. 85–92.

Інформаційні технології як фактор прискорення біологічної еволюції людства // Синергетика і творчість: Матеріали всеукраїнської наукової конференції, м. Київ, 11 листопада 2011 р. – К., 2011. – С. 71–82.

Китай після кризи: новий полюс чи центр сили? // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць. – 2011. – № 103. – Ч. 1. – С. 126–133.

Глобальный кризис и угрозы стабильности мирового порядка // «Ялтинская система» и современный мировой порядок: проблемы глобальной и региональной безопасности. Материалы международной научной конференции (Крым, Ялта, Ливадийский дворец-музей, 17–21 февраля 2010 г.). – Симферополь, 2010. – С. 201–209.

Роль світової еліти в глобальній кризі // Еліта, обдарованість, людиноцентризм: Матеріали міжнародної наукової конференції Академії педагогічних наук України та Інституту обдарованої дитини АПН України (Київ, 26 лютого 2010 р.). – К., 2010. – С. 50–56.

Міфологеми ХХІ століття: енергетична наддержава // Філософія фінансової цивілізації: людина у світі грошей: Матеріали ІІІ Міжнародних філософсько-економічних читань (25–26 травня 2010 року, м. Львів) / Університет банківської справи Національного банку України (м. Київ). – Львів, 2010. – С. 214–220.

Чинники світової економічної кризи // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць. – 2010. – Вип. 4 (53). – С. 227–238.

Генна інженерія і обдарованість // Григорій Сковорода і Фетхуллах Гюлен: своєчасність традиції гуманізму: Матеріали українсько-турецької філософсько-педагогічної конференції (7 червня 2010 р., м. Київ). – К., 2010. – С. 159–165.

Ризики другої хвилі глобальної економічної кризи // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць. – 2010. – № 93. – Ч. 1. – С. 85–91.

Геополітичний вимір світової економічної кризи: безперспективність російської геостратегії енергетичної наддержави // Зовнішні справи. – 2010. – № 7–8 – С. 15–19 (у співавторстві з Н. Полубатко).

Еліти та структурні особливості інформаційних суспільств // Еліта і обдарованість: точки перетину: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 22–23 грудня 2010. – К., 2010. – С. 298–304.

Феномен і сутність глобалізації // Глобалізація і глобальне управління: історичний, соціальний та політологічний виміри: Матеріали науково-практичної конференції Дипломатичної академії України при МЗС України, 12 листопада 2008 р. / За заг. ред. д.п.н. Шергіна С.О. – К., 2009 (у співавторстві з С.М. Пазізінім).

Зовнішня політика Росії пострадянського періоду // Зовнішня політика США і Росії після президентських виборів 2008 року: Матеріали Міжвід. наук.-практ. конф. – К.: ІСЕМ НАН України, 2009. – С. 133–139.

Росія у постбіполярному світовому порядку // Зовнішні справи. – 2009. – № 8–9. – С. 28–31.

Інформаційне суспільство: реальність чи міф? // Філософія людиноцентризму: методологія, теорія, практика: Матеріали науково-практичної конференції Інституту обдарованої дитини АПН України (Київ, 15 грудня 2009 р.). – К., 2009. – С. 122–130.

Поняття та підходи до тлумачення світового порядку // Дослідження світової політики: Зб. наук.праць. – 2009. – Вип. 48. – С. 241–255.

Світова система після кризи: кінець гегемонії США? // Зовнішні справи. – 2009. – № 12. – С. 22–25 (у співавторстві з Н. Тітенко).

Типології моделей міжнародних порядків // Дослідження світової політики: Зб. наук.праць. – 2009. – Вип. 49. – С. 68–78.

Станет ли Китай новою сверхдержавой? // Успішний Схід у системі планетарної ієрархії: Матер. Міжвід. наук.-теорет. конф. – К.: ІСЕМВ НАНУ, 2008. – С. 123–143.

Сучасні виклики національній ідентичності // Зовнішні справи. – 2008. – № 10. – С. 36–40.

Сучасні особливості функціонування інформаційних суспільств // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць. – 2008. – № 80. – Ч. 2. – С. 147–152 (у співавторстві з О. Кулебою).

Особенности формирования нового мирового порядка // Общественная дипломатия, неправительственные организации и эволюция международных отношений в XX–XXI веках: Материалы международной научной конференции (Ялта, Ливадийский дворец-музей, 15–17 февраля 2007 г.). – Симферополь, 2008. – С. 20–32.

Характерні риси та закономірності еволюції міжнародних порядків // Дослідження світової політики: Зб. Наук. праць. – 2008. – Вип. 44. – С. 183–193.

Світова економічна криза: причини та наслідки // Зовнішні справи. – 2008. – № 12. – С. 31–35 (у співавторстві з М.В. Фесенко).

Глобальна криза ідентичності та її вплив на формування нового світового порядку // Дослідження світової політики: Зб. Наук. праць. – 2008. – Вип. 45. – С. 67–77.

Занепад «Вестфалії» або еволюція інституту нації-держави під впливом глобалізації // Політика і час. – 2007. – № 6. – С. 45–48.

Роль особистості у міжнародних відносинах епохи глобалізації на прикладі лідерів українського еллінізму // Розвиток еллінізму в Україні у 18–21 ст.: Зб. матеріалів міжнар. науково-практичної конференції (21–23 травня 2007 р.) / За заг. ред. д.п.н. К. Балабанова. – Маріуполь, 2007. – С. 158–160.

Проблема «полюсності» в концепціях нового світового порядку // Дослідження світової політики: Зб. Наук.праць. – 2007. – Вип. 39. – С. 234–249.

Глобалізація: поняття, сутність та рушійні сили // Інституційне облаштування глобальної економіки: цивілізаційний вимір: Матер. Міжвід. наук.-теорет. конф. – К.: ІСЕМ НАНУ. – 2007. – С. 107–131.

Неусвідомлена революція, або вплив інформаційних технологій на суспільні відносини в умовах глобалізації // Політика і час. – 2006. – № 5. – С. 34–40.

Трансформація Ялтинско-Потсдамського миропорядка в епоху глобалізації // Вторая мировая война: человек, общество, государство: Материалы международной научной конференции (Крым, Ялта, Ливадийский дворец-музей, 11–12 мая 2006 г.). – Симферополь: Издат. дом «Крым». – С. 195–205.

Після Версаля, Ялти і Потсдама. Або дещо про трансформації світового порядку // Політика і час. – 2006. – № 7–8. – С. 79–86.

Політико-воєнні аспекти сучасного міжнародного порядку // Дослідження світової політики: Зб. Наук.праць. – 2006. – Вип. 36. – С. 216–234.

Цивілізаційна парадигма в дослідженні системи міжнародних відносин // Дослідження світової політики: Зб. Наукових праць. – 2005. – Вип. 31. – С. 227–240.

Наукове і літературне редагування

Ялтинська конференція «Великої трійки» 1945 р. і еволюція міжнародних відносин у XX–XXI ст.: зб. наук. праць / Заг. ред. д.і.н., проф. Кудряченка А.І. – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – Вид-во «Фенікс», 2016. – 170 с.

Актуальні проблеми всесвітньої історії: конфлікти як складова міжнародних відносин. Зб. н. пр. / За ред. д.і.н., проф. А.І. Кудряченка; ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: Фенікс, 2014. – 310 с.

ВІДДІЛ ГЛОБАЛЬНИХ І ЦИВІЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Відділ заснований 2014 року.

Відділ великою мірою є спадкоємцем наукового напрямку, започаткованого членом-кореспондентом НАН України (з 2008 р. – академіком НАН України) доктором економічних наук, професором Олегом Григоровичем Білорусом. **Історія відділу** пов'язана з іменами таких видатних науковців як доктори історичних наук Олександр Миколайович Гончаренко та Юрій Михайлович Мацейко, кандидат політичних наук, доктор філософії Анатолій Максимович Зленко.

Українська наукова школа глобалістики, створена відділом, розвивається й завдяки щорічним міжнародним конференціям з проблем глобалістики, які проводяться спільно з іншими вітчизняними та іноземними науковими установами.

Напрями наукових досліджень відділу:

- Світовий культурно-цивілізаційний розвиток;
- Світосистемні трансформації в умовах глобального розвитку;
- Система міжнародних відносин в контексті планетарних викликів;
- Цивілізаційні зрушення та конкуруючі версії прогресу сучасності;
- Соціально-політичні та інформаційно-комунікаційні чинники сучасного світового розвитку;

- Вплив геополітичних процесів, міжетнічних та міжконфесійних відносин на міжнародну безпеку;
- Глобалізація та регіоналізація.

Тематика наукових досліджень відділу також охоплює проблеми міжнародної глобальної економічної, комунікаційної та екологічної конкурентоспроможності, глобалізму і регіональної глобалістики, домінування корпоративної системи у світі як породження сил глобалізації.

Тематика НДР на 2017–2019 рр.:

«Історичний розвиток цивілізацій у контексті глобалізації: ціннісний вимір».

Мета роботи полягає в дослідженні та узагальненні результатів еволюції та трансформації соціально-економічних, культурних, екологічних цінностей цивілізацій, місця й ролі геополітичних стратегій та комунікаційних технологій у цих процесах в умовах глобальних викликів.

Актуальність очікуваних результатів обумовлена:

1. Поглибленням суперечностей та зростанням конфліктного потенціалу в рамках сучасної світової системи, що зумовлене, зокрема, й різкою диференціацією історико-культурного розвитку цивілізацій та притаманних ним ціннісних уявлень. Зважаючи на те, що сучасний світ демонструє тенденцію до посилення політичної та економічної нестабільності – міжнародна система входить в зону сильної безпечної турбулентності – саме цінності можуть стати або консолідуючим чинником або чи не найбільшою перешкодою у відносинах між цивілізаціями. Тож зрозуміти природу та спрогнозувати перспективи майбутніх трансформацій міжнародної системи можливо, лише прослідкувавши процес історичного розвитку цивілізацій та їхніх ціннісних орієнтирів у глобальному контексті.

2. Впливом глобалізації як феномену ХХІ ст. на розвиток усього світу, що приводить до кардинальних змін усіх аспектів існування людства. Зважаючи на вагому роль і місце Європейського Союзу в загальносвітових економічних та політичних процесах та його особливе значення для України, постає необхідність дослідити історичний розвиток європейської цивілізації в контексті глобалізації.

3. Необхідністю доведення ключового впливу комунікаційних технологій на розвиток і зміну цивілізацій, розгортання процесів глобалізації, що зрештою зумовило перетворення комунікаційних технологій на важливу цінність сьогодення. Так, зокрема, у міжнародних документах поряд з категорією «право на свободу слова» розглядається «право на комунікацію».

4. Посиленням та розширенням в умовах глобалізації інформаційно-комунікативних міжкультурних контактів, що утворюють «контактне поле» і супроводжуються значною турбулентною напругою між етнокультурними групами. Інтенсифікація глобалізаційних контактів є неминучою, однак фази латентних і відкритих суперечностей, що відбиваються на стані внутрішньої та зовнішньої безпеки сучасних суспільств, мають власну динаміку, яка потребує дослідження.

5. Необхідністю аналізу нового чинника міжнародно-цивілізаційного порядку «*omnes et singulos*», що досліджується як елемент тісної взаємодії двох пов'язаних рівнів зовнішньополітичних процесів – внутрішнього і міжнародного. На цьому тлі він також розглядається і як наявність додаткових інструментальних рівнів імплементації зовнішньополітичних процесів – індивідуального і ментально сприятливого для різного роду неформальних впливів.

6. Потребою визначення глобальних загроз сталому розвитку, формування нової цивілізаційної парадигми, що має знайти втілення в цінностях, адекватних сучасній фазі коеволюційного розвитку природи та суспільства. А також необхідністю виокремлення спільних цивілізаційних соціально-економічних цінностей та єдиного соціокультурного простору в умовах глобалізації.

7. Появою нових екологічних загроз, що постають перед людством у процесі розвитку нашої цивілізації та зумовлюють зміну цінностей та світоглядних орієнтирів людства. За цих умов на перший план виходить необхідність спрямування світоглядного розвитку суспільства від антропоцентризму до екоцентризму та формування нової цивілізаційної парадигми.

До нових наукових результатів, що очікується отримати в процесі виконання наукового дослідження, належать:

1. Формулювання теоретичних положень теорії цивілізації в контексті історичної еволюції та трансформації соціально-економічних, культурних, екологічних цінностей в умовах глобалізації;

2. Ідентифікація трансформаційних чинників геополітичної парадигми на сучасному етапі розвитку цивілізацій та визначення місця й ролі в цьому ціннісного складника, формування на цій основі геополітичних орієнтирів зовнішньополітичної стратегії;

3. Формування нових наукових положень теорії комунікації щодо перетворення комунікації та комунікаційних технологій, які стають джерелом демократії і рушійною силою розвитку цивілізації на етапі глобалізації, на нову цивілізаційну та суспільну цінність; розробка концептуальних положень щодо ролі глобальної комунікації у формуванні нових цінностей людини та суспільства;

4. Дослідження особливостей еволюції розвитку екологічних цінностей сучасної цивілізації, а також проблем співіснування людини й довкілля з метою визначення головних напрямів формування екологічної культури;

5. Визначення глобальних загроз сталому розвитку, виокремлення спільних цивілізаційних соціально-економічних цінностей та єдиного соціокультурного простору в умовах глобалізації; визначення пріоритетів досягнення критеріїв сталого розвитку;

6. Визначення сутності та особливостей феномену активної взаємодії регіональних порядків у межах процесу глобалізації на основі комплексного аналізу історичного, економіко-політичного та концептуально-соціологічного матеріалу і дослідження різноманітних чинників, пов'язаних з прийняттям і реалізацією політичних рішень;

7. Ідентифікація ціннісних витоків кризи мультикультуралізму та розробка моделей транснаціональних та регіональних систем цінностей, надання пропозицій щодо напрямів соціально-політичної і соціокультурної політики, можливостей і меж застосування політики мультикультуралізму в Україні.

У рамках загального плану досліджень передбачається:

1. дослідити концептуально-методологічні засади сучасного історико-формаційного підходу до дослідження геополітики як практичної діяльності та її теоретичного обґрунтування в процесі історичного розвитку цивілізацій; дослідити генезу геополітичної парадигми з урахуванням провідних чинників формування конкретних історико-формаційних етапів та розглянути місце й специфіку ціннісного складника геостратегічних імперативів провідних світових акторів на кожному етапі; визначити особливості геополітики на сучасному етапі розвитку цивілізацій, особливості її трансформації в добу глобалізації, місце й роль у цьому ціннісного складника. Результатом дослідження буде розробка і надання органам державної влади України наукових рекомендацій щодо геополітичних орієнтирів формування зовнішньополітичної стратегії з урахуванням ціннісного та цивілізаційного аспектів глобального розвитку;

2. усебічно проаналізувати різні дефініції цивілізації та виробити робочу гіпотезу дослідження; визначити роль комунікації і комунікаційних технологій у розвитку різних цивілізацій через ціннісний підхід; дослідити перетворення комунікації та комунікаційних технологій на нову цивілізаційну цінність у період глобалізації. У результаті будуть розроблені наукові рекомендації органам державної влади України щодо концептуальних положень ролі глобальної комунікації для формування нових цінностей людини та суспільства;

3. простежити історичний розвиток європейської цивілізації у контексті глобалізації, в тому числі: проаналізувати цивілізаційні і ціннісні засади європейської інтеграції; розкрити проблеми взаємозв'язку та взаємозалежності глобалізації та європейської цивілізації; дослідити європейські цінності їх генезу та еволюцію за умов глобалізації. У результаті проведених досліджень буде сформовано практичні рекомендації щодо поглиблення співробітництва Україна – ЄС у світлі цивілізаційних викликів;

4. дослідити процес еволюції і трансформації соціально-економічних цінностей, розкрити їх специфіку в умовах глобальної системної кризи; визначити глобальні загрози сталому розвитку, розкрити соціальні, економічні, екологічні проблеми сучасної цивілізації та їх вплив на ціннісні орієнтири особистості та суспільства; проаналізувати взаємозв'язок між суспільними цінностями та соціально-економічною системою; виявити чинники формування спільних цивілізаційних соціально-економічних цінностей. Результатом буде формування наукових рекомендацій урядовим структурам щодо пріоритетів, умов і можливостей досягнення критеріїв сталого розвитку за умов трансформації системи цінностей;

5. проаналізувати відображення в науковій думці Античності, Середньовіччя, Нового та Новітнього часу екологічної складової розвитку цивілізації; вивчити вплив розвитку цивілізації на еволюцію цінностей та світоглядних орієнтирів людства; дослідити головні напрями формування екологічної свідомості та культури в умовах глобалізації. Результатом наукового дослідження стануть аналітичні доповіді та рекомендації урядовим структурам та профільним установам щодо національних пріоритетів формування екологічної культури та впровадження екологічної освіти на основі адаптації досвіду європейських країн у цій сфері;

6. розкрити ціннісні витоки кризи в політиці мультикультуралізму; проаналізувати трансформацію аксіологічних систем світу в умовах глобалізації; виявити взаємозв'язок та взаємовплив інформаційно-комунікаційних процесів та мультикультуралізму; розробити моделі оптимізації транснаціональних та регіональних систем цінностей. Результатом мають стати наукові рекомендації органам державної влади щодо напрямів соціально-політичної і соціокультурної політики України;

7. досягнення основних цілей дослідження дасть можливість сформулювати нові наукові положення теоретичного та прикладного характеру щодо закономірностей цивілізаційного розвитку в умовах глобалізації, еволюції геополітичних імперативів з урахуванням ціннісного складника, сучасних напрямів розвитку

комунікації та перетворення її на нову цивілізаційну цінність, трансформації соціально-економічних цінностей суспільства та європейських цінностей, формування екологічної свідомості та культури, закономірностей виникнення та можливостей подолання кризових явищ у політиці мультикультуралізму та розробити ряд прикладних рекомендацій для України, що можуть бути застосовані при розробці соціально-економічної, культурної та екологічної політики, спрямованої на поглиблення реформ та європейську інтеграцію країни.

Результатом проведеної роботи мають стати подальший розвиток теоретичних засад глобалізації та цивілізаційного розвитку, трансформації системи цінностей, геополітичної теорії та практики, теорії інтеграції, теорії глобальної комунікації, практичні рекомендації щодо формування національної соціально-економічної, культурної та екологічної політики.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК ПРАЦЬ НАУКОВЦІВ ВІДДІЛУ ГЛОБАЛЬНИХ І ЦИВІЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Зернецька Ольга Василівна

Завідувач відділу.

Доктор політичних наук, професор.

Член Міжнародної Асоціації медіа та комунікаційних досліджень – International Association of Media and Communication Research (IAMCR).

Сфера наукових інтересів: глобальний розвиток і глобальна комунікація, політична комунікація і міжнародні відносини, історія і теорія засобів комунікації, соціальні мережі і нові медіа.

Керівництво авторськими колективами

Історичні та стратегічні імперативи модернізації провідних і транзитивних країн світу: збірник наук. праць / за заг. ред. О.В. Зернецької. – К.: Інститут всесвітньої історії НАН України, 2017. – 192 с.

Модернізація і безпека розвитку в умовах глобалізації. Збірник наукових праць / За заг. редакцією д.політ.н., проф. Зернецької О.В. – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – 195 с.

Монографії індивідуальні

Глобальна комунікація: монографія. – К.: Наукова думка, 2017. – 350 с. (Рецензія на неї: Циватий В. Новий світовий вимір // Зовнішні справи. – 2017. – № 9. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uaforeignaffairs.com/ua/blog/usi-blogi/view/article/novii-svitovii-vimir/>

Глобальний розвиток систем масової комунікації і міжнародні відносини: Монографія. – К.: Освіта, 1999. – 352 с.

Нові засоби масової комунікації (соціокультурний аспект): Монографія. – К.: Наукова думка, 1993. – 130 с.

Вэнс Палмер и австралийский роман: монография. – К.: Наукова думка, 1984. – 277 с.

Австралийский роман 30-х годов XX века: монография. – К.: Наукова думка, 1982. – 287 с.

Розділи в колективних монографіях

Бельгийские средства коммуникации на полях Первой мировой войны: исторический дискурс и персональные реминисценции // Методология исследований политического дискурса: актуальные проблемы содержательного анализа общественно-политических текстов. – вып. 7. – Монография. Дискурсы рефлексии и рефлексия как дискурс. – Минск: «РИВШ», 2017. – 206 с. – С. 111–119.

Вдосконалення стратегій державного управління системою медіа та ІКТ в Україні (С. 358–363), Тенденції висвітлення глобальними та національними медіа сутності глобальної фінансово-економічної кризи (С. 59–66), Антикризові стратегії в медіа-сфері та секторі ІКТ світової економіки (С. 177–185) // Еволюція світ-системи глобалізму (стратегічні імперативи співрозвитку): кол. монографія / Білорус О.Г., Гаврилюк О.В., Зернецька О.В. та ін. // кер. авт. кол.: наук. ред., д.е.н., проф., академік Білорус О.Г. – К.: КНЕУ, 2014. – 429 с.

Глобальный пандискурс Интернета // La Table Ronde: Минск: коллективная монография. РИВШ 2013. – Выпуск 2. – С. 265–267 (у співавторстві з П.В. Зернецким).

Рух смислів у глобальному Інтернет-середовищі // Смилова морфологія соціуму: монографія / Під ред. Н. Костенко. – К.: Інститут соціології НАН України, 2012. – 420 с. – С. 373–391.

Глобальні тенденції інтеграції, сталого розвитку і конкурентоспроможності у сферах медіа та ІКТ // Глобальна корпоративна система: монографія / О.Г. Білорус, О.В. Зернецька, В.А. Вергун та ін.; Кер. авт. колективу і науковий редактор О.Г. Білорус. – К.: КНЕУ, 2011. – 408 с. – С. 140–152.

Міжнародний досвід формування конкурентоспроможних моделей у медіа та ІКТ секторах в умовах глобальної економічної кризи // Глобальна корпоративна система: монографія / О.Г. Білорус, О.В. Зернецька, В.А. Вергун та ін.; Кер. авт. колективу і науковий редактор О.Г. Білорус. – К.: КНЕУ, 2011. – 408 с. – С. 263–274.

Досвід подолання сучасних глобальних економічних викликів у сферах медіа та ІКТ для побудови конкурентоспроможної ІКТ моделі для України // Глобальна корпоративна система: монографія / О.Г. Білорус, О.В. Зернецька, В.А. Вергун та ін.; Кер. авт. колективу і науковий редактор О.Г. Білорус. – К.: КНЕУ, 2011. – 408 с. – С. 361–372.

Експертні оцінки зовнішньої політики України у зарубіжних і вітчизняних медіа // Аналітика. Експертиза. Прогнозування: Монографія / Макаренко Є.А., Чарських І.Ю. та ін. – К.: Наша культура і наука, 2003. – 61 с. – С. 300–305.

Проблемы конкурентного развития системы глобальной коммуникации // Глобальное конкурентное пространство: монография / Научный редактор О.Г. Белорус. – К.: КНЕУ, 2008. – 720 с. – С. 630–666.

Проблеми конкурентного розвитку системи глобальної комунікації // Глобальний конкурентний простір: монографія / Наук. редактор О.Г. Білорус. – К.: КНЕУ, 2007. – 680 с. – С. 630–666.

Глобальные спутниковые новостные сети XXI века // Україна і Казахстан в сучасних міжнародних відносинах і глобальних інформаційних процесах: Кол.монографія / Відп. ред. В.Є. Новицький. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2007. – 535 с. – С. 40–51.

Політична комунікація та політичні аспекти новин // Новини vs. новини. Виборча компанія в новинних телепрограмах: монографія. / За редакцією Н. Костенко та В. Іванова. – К.: Центр вільної преси, 2005–212 с. – С. 46–63.

Political Communication and Political Effects of the News // News vs. News. The Election Campaign in the TV News Programs: monograph / Ed. by Natalya Kostenko and Valeriy Ivanov; Institute of Sociology of National Academy of Sciences of Ukraine. Institute of Journalism of Kyiv National University Academy of the Ukrainian Press. – К.: ЦВП, 2005. – Р. 46–62.

Глобалізація інформаційних процесів і питання інформаційної безпеки // Глобалізація і безпека розвитку: монографія / Під редакцією О.Г. Білоруса. – К.: КНЕУ, 2001. – 734 с. – С. 635–685.

Інформаційна безпека в інформаційному суспільстві: загрози і ризики // Соціальні ризики та соціальна безпека в умовах природних і техногенних надзвичайних ситуацій та катастроф: монографія / Відп. ред. В.В. Дурдинець, Ю.І. Саєнко, Ю.О. Привалов. – К.: Стило, 2001. – 497 с. – С. 437–449.

Процессы и проблемы глобальной трансформации и социализации индустрии массовой коммуникации // Глобальные трансформации и стратегии развития: монография / Под ред. О.Г. Белоруса. – К.: Ориане, 2000. – 424 с. – С. 344–361.

Новостийные медиа в политическом дискурсе // Методология исследования политического дискурса: Актуальные проблемы содержательного анализа общественно-политических текстов: монография. / Под ред. проф. И.Ф. Ухвановой-Шмыговой. – Вып. 2. – Минск: БГУ, 2000. – С. 137–145.

Ucraina: La radiotelevision entre el Estado y el Mercado // La radio y la television de servicio publico: el desafio del siglo XXI por Dave Atkinson y Mark Raboy (Comp.) et al. – Paris: Ecliciones. UNESCO, 1998. – Р. 127–131.

Современные информационные технологии и политический дискурс // Методология исследования политического дискурса: монографія. – Минск, 1998. – С. 171–178.

Contemporary Information Technologies and Political Discourse // Perspectives and Methods of Political Discourse Research. – Minsk: Belarus State University, 1998. – 274 p. – p.14–15.

Процеси і проблеми глобальної трансформації і соціалізації індустрії масової комунікації // Глобальні трансформації і стратегії розвитку: Колективна монографія під ред. О.Г. Білоруса. – К.: ВІПОЛ, 1998. – 416 с. – С. 334–360.

La radio y la television de servicio publico: el desafio del siglo XXI / Ed. by D. Atkinson, M. Raboy, O. Zernetskaya et all. – Paris: UNESCO, 1998. – 203 p.

Public Service Broadcasting in the Challenges for the 21st Century / Ed. by D. Atkinson, M. Raboy, O. Zernetskaya et all. – Paris: UNESCO, 1997. – 197 p.

La television de service public: les defis du XXIe siècle / D. Atkinson, M. Raboy, O. Zernetskaya et all. – Paris: UNESCO, 1997. – 199 p.

Ukraine: Public Service Broadcasting Between State and Market // Public Broadcasting for the 21st Century: Academic Research Monograph Ed.by Mark Raboy. – Luton: John Libbey Media University of Luton Press, 1996. – 456 p. – P. 195–211.

Нові підходи ООН у галузі масової комунікації // ООН у системі міжнародних відносин: історичний досвід і перспективи: Кол. монографія. – К.: Либідь, 1995. – 128 с. – С. 94–109.

Мир детства в литературе маори // Этнография детства традиционные методы воспитания детей у народов Австралии, Океании и Индонезии: Кол. монография. – М.: Наука, «Восточная лит-ра», 1992. – 191 с. – С. 173–189.

Ukrainian Telecommunications in the Context of Political and Economic Changes // Changing International Order in North-East Asia and Communications Policies. Vol. 29 / Ed. by Hyejn-Dew Kang. – Seoul: Seoul National University, Communication Research Institute. NANAM Publishing House, 1992. – p. 35–44.

Українці в Австралії. Українці в Європі // Українці в світі: колективна монографія / О.В. Зернецька, В.П. Трощинський та ін. – К.: Наукова думка, 1990. – 460 с. – 25–38.

Австралиец и австралийское общество: социально-критические тенденции в современном романе пятого континента // Литература и общественное сознание Запада: монография / Затонский Д.В., Зерneckая О.В., Киенко И.А и др. – К.: Наукова думка, 1990. – 398 с. – С. 103–119.

Роман Колин Маккалоу «Поющие в терновнике». Новые жанровые модификации австралийского романа-саги // Взаимодействие

формы и содержания в реалистическом художественном произведении: коллективная монография. – К.: Наукова думка, 1988. – 376 с. – С. 227–244.

Українсько-австралійські літературні зв'язки // Українська література в загальнослов'янському та світовому контексті. Т. 3.: У взаєминах з літературами Заходу і Сходу: Міжнародна колективна монографія / С. Єшич, О.В. Зернецька, М. Партрідж та ін. – К.: Наукова думка, 1988. – 480 с. – С. 382–394.

Австралийский социальный роман 30-х годов XX века: Творчество В. Палмера и З. Херберта // Австралийская литература: монография. – М.: Наука, 1978. – 218 с. – С. 29–61.

Статті в енциклопедіях, енциклопедичних словниках, довідниках

Медіа-дипломатія // Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х т. / Редкол.: Л.В. Губерський (голова) та ін. – К.: Знання України, 2004. – Т. 2. – 812 с.

Віртуальна дипломатія (С. 368), Дипломатія мережева (С. 381) // Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х т. / Редкол.: Л.В. Губерський (голова) та ін. – К.: Знання України, 2004. – Т. 1. – 760 с.

Дейвіс Артур (С. 25–26), Дейвісон Френк Делбі (С. 26), Єремєєв Леонід Андрійович (С. 186), Зорівчак Роксолана Петрівна (С. 547), Керролл Льюїс (С. 450), Іхімаєра Віті (С. 355), Коллінз Бетті (С. 531), Комікс (С. 547) // Українська Літературна Енциклопедія: В 5 т. / Редкол.: І.О. Дзеверін (відповід. ред.) та ін. – К.: Голов. ред. УРЕ ім. М.П. Бажана, 1990. – Т. 2.: Д-К. – 576 с.

Австралійська література (С. 18–19), Артурівські легенди (С. 89), Блейк (С. 221), Гарнет (С. 390), Браунінг (С. 231), Герберт (С. 410) // Українська Літературна Енциклопедія: в 5 т. / Редкол.: І.О. Дзеверін (відповід. ред.) та ін. – К.: Голов. ред. УРЕ ім. М.П. Бажана, 1988. – Т. 1.: А-Г. – 536 с.

Уайт, Патрік // Українська радянська енциклопедія. – Т. 10. – К., 1983. – С. 422–423.

Прічард, Катерина Сусана // Українська радянська енциклопедія: [в 12-ти т.] / гол. ред. М.П. Бажан; редкол.: О.К. Антонов та ін. – 2-ге вид. – Т. 9.: Поплужне-Салуїн. – К.: Голов. ред. УРЕ, 1983. – 558 с. – С. 104.

Австралийская литература // Белорусская энциклопедия литературы и искусства. – Т. 1. – Минск, 1982. – С. 7.

Палмер, Венс // Українська радянська енциклопедія: [в 12-ти т.] / гол. ред. М.П. Бажан; редкол.: О.К. Антонов та ін. – 2-ге вид. – Т. 8.: Олефіни-Поплін. – К.: Голов. ред. УРЕ, 1982. – 527 с. – С. 144.

К'юсак, Дімфна // Українська радянська енциклопедія: [в 12-ти т.] / гол. ред. М.П. Бажан; редкол.: О.К. Антонов та ін. – 2-ге вид. – Т. 6.: Куликів-Мікроклімат. – К.: Голов. ред. УРЕ, 1981. – 552 с. – С. 404.

Розділи в підручниках, навчальних посібниках

Інформаційна безпека в інформаційному суспільстві: глобалізаційні загрози і виклики // Інформаційне суспільство. Антологія: Навчальний посібник. / Укладачі М.А. Ожеван, І.М. Новохатько та ін. – К.: ІМВ, 2006. – С. 315–323.

Рецензії на монографії, підручники

Глобальні ефекти соціальної мережі Facebook: рецензія на книгу Д. Кирпатрик. «Ефекти Facebook. Внутрішня історія, що об'єднує світ». – К.: Темпера, 2013. – 488 с. // UA Foreign Affairs. – 2013. – № 6. – С. 58–61.

Литература и абориген в Австралии. 1770–1975 / Рецензія на Джон Джозеф Хили // Современная художественная литература за рубежом. – 1982. – 2 март-апрель. – С. 5–7.

Статті

Глобальна комунікація як стратегічний імператив модернізації провідних країн // Історичні та стратегічні імперативи модернізації провідних і транзитивних країн світу: збірник наук. праць / за заг. ред. О.В. Зернецької. – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2017. – 192 с. – С. 52–61.

Створення диджитального єдиного ринку для Європи (цивілізаційний прорив) / О. Зернецька // UA Foreign Affairs. – 2017. – № 7. – С. 40–44.

Роль соціальних медіа у президентських виборах США 2016 року // UA Foreign Affairs. – 2017. – № 1. – С. 6–10.

Глобальні соціальні мережі і кібербезпека особистості // Віче. – 2016. – № 1. – С. 22–25.

Global Social Networks and Cybersecurity of an Individual // Віче. – 2016. – № 1. – С. 25–27.

До історії розвитку комунікацій: перші міжконтинентальні зв'язки // Проблеми всесвітньої історії. – 2016. – № 1. – С. 183–198.

Cybersecurity on US Social Networks // Американська історія та політика. – 2016. – № 1. – С. 206–214.

Досвід національного телерадіомовлення Австралії у консолідації австралійського суспільства // UA Foreign Affairs. – 2016. – № 7. – С. 49–53.

Роль комунікаційних мереж і практик у консолідації суспільства: висновки для України // Економічний часопис-XXI. – 2016. – № 9–10. – С. 27–30.

Соціальні мережі і кібербезпека особистості // Модернізація і безпека розвитку в умовах глобалізації / Збірник наукових праць за загальною редакцією доктора політичних наук, професора О.В. Зернецької. – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – 195 с. – С. 94–101.

Еволюція стратегій кібербезпеки США / Перша частина // UA Foreign Affairs. – 2015. – № 5. – С. 16–19.

Еволюція стратегій кібербезпеки США / Друга частина // *UA Foreign Affairs*. – 2015. – № 6. – С. 22–27.

Міжнародна науково-практична конференція «Модернізація і безпека розвитку в умовах глобалізації // *UA Foreign Affairs*. – 2015. – № 12. – С. 53–55.

Кібербезпека США: основні стратегії // *Право на інформацію в громадянському суспільстві. Проблеми інформаційної безпеки держави / Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Право на інформацію в глобалізованому світі. Проблеми інформаційної безпеки держави» (22 квітня 2015 р.)*. – К.: Інститут міжнародних відносин Національного авіаційного університету. – С. 40–41.

Вплив комунікацій на реконфігурацію системи міжнародних відносин напередодні, під час та після Першої світової війни // *Перша світова війна: історичні долі держав і народів. Збірник наукових праць*. – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2015. – 352 с. – С. 261–271.

The Nature of Power in the Global Network Society. Notes on the Margins of the Work of Manuel Castells (in English) // *Економічний часопис-XXI*. – 2014. – № 1–2. – С. 4–7.

Комунікація науки з суспільством як інвестиція в майбутній глобальний розвиток // *Зовнішні справи*. – 2014. – № 1. – С. 48–51.

Справа державної безпеки (нотатки з парламентських слухань «Законодавче забезпечення розвитку інформаційного суспільства в Україні») // *UA Foreign affairs*. – 2014. – № 6. – С. 14–17.

Право на комунікацію в глобалізованому світі // *UA Foreign Affairs*. – 2014. – № 9. – С. 38–43.

Українська наукова школа глобалістики академіка О.Г. Білоруса // *Бібліографістика і бібліографія вчених України. Академік Білорус О.Г. / Нац. акад. наук України*. – К.: Університет «Україна», 2014. – С. 28–35.

Формування антикризових програм менеджменту медіа та ІКТ в Україні в період глобальної кризи // *Еволюція світового розвитку: глобальні виклики і глобальна дипломатія: Збірник тез доповідей. Міжнародна наукова конференція*. – К.: Дипломатична академія України МЗС України, 2014. – С. 62–64.

Геополітика комунікацій: трансформація функцій і статусів у сфері глобального управління комунікацією // *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України*. – 2014. – № 2 (70). – С. 195–216.

Сквозные смыслы глобального пандискурса Интернета начала XXI века // *Respectus Philologicus*. – 2013. – № 23(28). – С. 47–57 (у співавторстві з П.В. Зернецьким).

Особливості висвітлення президентських виборів у США британськими онлайн-медіа // *Зовнішні справи UA*, 2013. – № 4. – С. 44–49.

Медіа-система України в транзитивний період // Глобальна системна криза і стратегічні концепції безпеки розвитку транзитивних країн: Матеріали міжвідомчої науково-теоретичної конференції / Відп. ред. О.Г. Білорус. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2012. – 169 с. – С. 20–25.

Глобальна експансія медіа-імперій як вимір процесів трансформації в сучасному світі: діахронічний зріз // Зовнішні справи UA. – 2012. – № 5. – С. 28–31.

Антикризові стратегії в медіа-сфері та секторі ІКТ світової економіки – специфіка взаємодії // Економічний часопис – XXI. – 2012. – № 7–8. – С. 3–5.

Стратегії розвитку глобальних медіа в період системної кризи // Зовнішні справи UA. – 2012. – № 9. – С. 54–56.

Політична складова антикризових стратегій глобальних медіа-конгломератів // Політичний менеджмент. – 2012. – № 4–5 (55–56). – С. 254–257.

До відкриття міжнародної наукової конференції ІСЕМВ НАН України // Глобальний кризовий розвиток чи антикризові тенденції: Матеріали міжнародної наукової конференції, 24 червня 2011. – К., 2011. – С. 3.

Вплив глобальної кризи на взаємовідносини між ЄС та глобальними і національними медіа // Глобальний кризовий розвиток чи антикризові тенденції: Матеріали Міжнародної наукової конференції, м. Київ, 24 червня 2011 року. – К.: ІСЕМВ НАН України, Інститут соціології НАН України, Міжнародна асоціація «Україна-Римський клуб», 2011. – С. 16–23.

Компаративний аналіз конкурентоспроможності медіа та ІКТ транзитивних країн (Російська Федерація та Україна) у глобальному контексті // Дослідження міжнародної економіки: Збірник наукових праць. – 2011. – Випуск 2 (67). – С. 26–35.

ЄС та глобальні медіа-корпорації в період кризи // Зовнішні справи UA. – 2011. – № 10. – С. 36–39.

Провідні друковані медіа та глобальна криза // Стратегічні пріоритети: Збірник науково-аналітичних матеріалів. Національний Інститут стратегічних досліджень. – 2011. – № 4. – С. 39–44.

Новий виток конкурентної боротьби в Інтернеті: Cloud computing // Економічний часопис-XXI. – 2011. – № 9–10. – С. 61–64.

Конкурентна боротьба в Інтернеті і за Інтернет // Актуальні проблеми міжнародних відносин. Інститут міжнародних відносин. – 2011. – Випуск 102. – Частина I. – С. 44–50.

Глобальна блогосфера як нова арена політичної комунікації // Антологія творчих досягнень. – 2010. – Випуск 5. – С. 149–156.

Людина невтомного наукового пошуку // Картунов Олексій Васильович. – К.: Університет економіки і права «КРОК», 2010. – С. 45–46.

Проблеми сталого розвитку в інформаційних та інформаційно-аналітичних програмах у глобальному та національному медіа // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2010. – Випуск 93. – Частина І. – С. 29–35.

Стратегії конкурентної боротьби під час глобальної кризи // Євро-Атлантика. – 2010. – № 1. – С. 99–100.

Національні антикризові стратегії та громадське телерадіомовлення // Економічний часопис-XXI. – 2010. – № 3–4. – С. 38–41.

Жорстка боротьба за м'яку владу в світі (конкуренція в Інтернеті та за Інтернет) // Зовнішні справи UA. – 2010. – № 7–8. – С. 42–46.

Роль інформаційно-комунікаційних технологій у глобальній структурі модернізації і підвищення конкурентоспроможності транзитивних країн // Глобальна структурна модернізація і конкурентоспроможність транзитивних країн: Міжнародна науково-теоретична конференція. – К.: ІСЕМВ НАН України, Інститут соціології Міжнародної Асоціації «Україна-Римський Клуб», 2010. – С. 16–24.

Гендерна політика в науці як резерв посилення конкурентоспроможності транзитивних країн // Глобальна інтеграція і конкурентоспроможність транзитивних країн. – К.: ІСЕМВ НАН України, Інститут соціології Міжнародної Асоціації «Україна-Римський Клуб», 2009. – С. 37–41.

Глобальна політична блогосфера – нова арена політичної комунікації // Політичний менеджмент. – 2009. – № 2. – С. 13–26.

Глобальные спутниковые новостные сети: начало XXI века // Respectus Phylologicus. – 2009. – № 15 (20). – р. 210–219.

Украинская научная школа глобалистики профессора О.Г. Белоруса // Экономика Украины. – 2009. – № 5. – С. 85–89.

Украинская научная школа глобалистики профессора О.Г. Белоруса // Перший амбасадор України О.Г. Білорус. Вчений, дипломат, політик. – К.: Ун-т «Україна», 2009. – 279 с. – С. 130–135.

Нові актори глобального управління в інформаційно-комунікаційній сфері // Глобалізація і глобальне управління: історичний та політологічний виміри: Матеріали міжвідомчої науково-практичної конференції / Відп. ред. С.О. Шергін. – К.: Центр вільної преси, 2009. – С. 136–138.

Глобальні супутникові мережі на початку XXI ст. // Наукові записки Інституту журналістики КНУ ім. Тараса Шевченка. – 2008. – № 27. – С. 136–142.

Гендерна політика у сфері академічної науки // Політичний менеджмент. – 2008. – № 5. – С. 12–22 (у співавторстві з О.А. Мирончук).

Переможна зброя нового хазяїна Білого Дому // Зовнішні справи UA. – 2008. – № 12. – С. 24–26.

Бібліотеки як фундаментальна складка суспільства знань // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2008. – Випуск 80. – Частина 1. – С. 24–27.

Нова глобальна інформаційна загроза: шкідливий контент для молоді в Інтернеті // Антологія творчих досягнень. – 2008. – Випуск 4. – С. 71–81.

Головні актори у сфері глобального управління комунікацією: трансформація функцій та статусів // Політика і час. – 2007 – № 2 – С. 45–48.

Глобалізація через модернізацію та інновацію: розвиток інформаційно-комп'ютерних технологій у Китаї та Індії в контексті – глобалізаційних процесів // Дослідження світової політики: Збірник наукових праць. – 2007. – Випуск 38. – С. 267–304.

Інститути та актори глобального управління комунікацією в контексті сталого розвитку // Антологія творчих досягнень. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2007. – С. 71–80.

Глобальна комерційна медіа-система: позиція домінування // Дослідження світової політики: Збірник наукових праць. – 2007. – Вип. 40. – С. 54–64.

Нова еліта XXI століття – медіакратія // Еліти і цивілізаційні процеси формування націй: 36 статей. – К.: ТОВУВПК «Екс Об.», 2006. – С. 47–54.

Бібліотеки як будівничі суспільства знань // Бібліотечна планета. – 2006. – № 2. – С. 24–26.

Роль бібліотек у розвитку інформаційного суспільства // Бібліотека і книга в контексті часу: Збірник наукових статей Міжнародної науково-практичної конференції, 11–13 травня 2006 р. – К.: Нац. парл. б-ка України, 2006. – С. 98–102.

Імператори шпальт та ефіру. Глобальна медіакратія – генеза та природа влади // Політика і час. – 2006. – № 4. – С. 34–43.

Імператори шпальт та ефіру. Глобальна медіакратія: генеза та природа влади // Політика і час. – 2006. – № 5. – С. 41–47.

Інформаційна комунікаційна революція, глобалізація і конкурентоспроможність у медіа секторі світової економіки // Інформаційне суспільство 2005/2006. – 2006. – Випуск 2/3. – С. 5–7.

Подолання диджитальної прірви як імператив сталого розвитку // Імперативи сталого розвитку: Матеріали міжвідомчої науково-теоретичної конференції, 24 листопада 2009. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2005. – С. 51–56.

Від міжнародної комунікації до глобальної комунікації – зміна парадигми // Антологія творчих досягнень. – 2005. – Випуск 2. – С. 76–84.

Трансформація віртуального простору та парадигми впливів мас-медійних дискурсів // Політичний менеджмент. – 2005. – № 3. – С. 100–107 (у співавторстві з Зернецьким П.В.).

Глобалізація і конкурентоспроможність у медіа та інформаційно-комунікаційних секторах світової економіки // Конкурентоспроможність і сталий розвиток у глобальній перспективі: Доповідь і повід. Міжнарод. наук. конф. 24.06.2005 / За редакцією чл.-кор. НАН України Білоруса О.Г., чл.-кор. НАН України Ворони В.М. – К.: ІСЕМВ НАНУ, Міжнародна асоціація «Україно-Римський клуб», 2005. – 203 с.

Політичний дискурс: комунікативні стратегії інформаційної доби // Вісник Львівського університету. Серія: Журналістика. – 2004. – Випуск 25. – С. 90–96 (у співавторстві з П.В. Зернецьким).

Феномен глобальної культури // Сучасна цивілізація, гуманітарний аспект: Зб. наукових праць. – К.: Інститут політичних і етнонаціональних досліджень, 2004. – С. 108–111.

Чи прийме Палата нашу подяку? Дещо про мовний вишкіл британського парламенту // Віче. – 2004. – № 9. – С. 73–74 (у співавторстві з П.В. Зернецьким).

Глобальна культура і національний контекст // Держава. Право. Економіка. – 2004. – № 1. – С. 76–80.

У дзеркалі комунікативних процесів // Політика і час. – 2004. – № 12. – С. 64–67.

Філософія глобалістики // Політика і час. – 2004. – № 11. – С. 67–75.

Нові тенденції у сфері глобальної комунікації: впливи на економіку і політику й виникнення глобальної комунікаційної парадигми // Антологія творчих ідей. – К.: ІСЕМВ НАНУ, 2004. – С. 98–101.

Університети як будівничі суспільства знань // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2004. – Випуск 50. – Частина I. – С. 287–289.

Тектонічні зрушення в європейському медіа-ландшафті: Доповідь на конференції «Міжнародний бізнес: розвиток ринку інф-ком технологій» // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Зб. наукових праць. – 2003. – Вип. 44. – Частина 1. – С. 9–13.

Битва титанів. Медіа бізнес: німецька стратегія конкурентної боротьби // Віче. – 2003. – № 1. – С. 68–71.

Культурна ідентичність і глобальна культура в добу глобалізації // Політика і час. – 2003. – № 11. – С. 83–88.

PR-манікулятивний вплив. Комунікативна теорія і практика // Політичний менеджмент. – 2003. – № 3. – С. 101–113 (у співавторстві з П.В. Зернецьким).

Televisa: національні та глобальні стратегії конкурентоспроможності // Вісник Національної Ради України з питань телебачення і радіомовлення. – 2003. – № 4. – С. 76–80.

Національній Раді – 10 років // Вісник національної Ради України з питань телебачення і радіомовлення. – 2003. – № 6. – С. 8–9.

Телебачення і культура // Українська культура. – 2003. – № 5. – С. 10–12.

Медіа- і віртуальна дипломатія у підготовці кадрів в університетах США і Великої Британії. Доповідь на конференцію ЮНЕСКО «Університети – міжнародні відносини ЮНЕСКО» // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2002. – Вип. 37. – Ч. I. – С. 205–208.

«Битва розкруток» і не тільки. Британські вибори 2001 в умовах інформаційної доби // Віче. – 2002. – № 2/119. – С. 12–16.

Моя професія – політолог або Вчиться дивитись телевізор // Україна. – 2002. – № 2. – С. 29–31 (інтерв'ю взяла О. Позднякова)

Досвід європейських телерадіокомпаній з добору та підготовки кадрів для електронних засобів масової комунікації // Вісник національної ради України з питань телебачення і радіомовлення. – 2002. – серпень. – № 4. – С. 28–31.

Нове «диджитальне» диво. Нові глобальні тенденції в інформаційно-комунікаційному секторі світової економіки // Політика і час. – 2002. – № 12. – С. 34–40.

Зовнішня політика України в аналітиці вітчизняних і зарубіжних медіа // Актуальні проблеми міжнародних відносин: 36. наук. пр. – 2002. – Випуск 38. – Частина 1. – С. 157–161.

У форматі правдивого відео. Глобальне супутникове телебачення і медіа-дипломатія // Політика і час. – 2001. – № 4. – С. 66–70.

Інформаційна супермагістраль // Політика і час. – 2001. – № 6. – С. 66–70.

Що пливе в потоці новин. Міжнародний інформаційний ринок і міжнародні відносини // Політика і час. – 2001. – № 9. – С. 60–68.

Виступ на «Круглому столі» журналу «Політична думка», присв. 10-річчю незалежності України // Політична думка. – 2001. – № 4. – С. 23–28.

Австралійська модель телерадіомовлення: етнонаціональні і етнокультурні проблеми: Наукові записки // 36-к Інституту політичних і етнонаціональних досліджень НАН України. Сер.: Політологія і етнологія. – 2000. – Випуск 12. – С. 193–201.

Роль «поставлених подій» у міжнародній комунікації // Людина і політика. – 2000. – № 2. – С. 62–64.

Трансформація типів новинних передач у політичній комунікації // Нова політика. – 2000. – № 1. – С. 52–54.

Право на комунікацію // Віче. – 2000. – № 2. – С. 23–28 (у співавторстві з О.Г. Білорусом).

Глобальна комунікаційна політика і демократичний розвиток // Дослідження світової політики. Актуальні проблеми. – 2000. – Випуск 9. – С. 3–9.

Глобалізаційні процеси ери інформації та розвиток медіа- і віртуальної дипломатії (аспекти підготовки фахівців у цій галузі в університетах США і Великої Британії): Збірник доповідей 4-ї міжнародної

конференції «Роль університетів у майбутньому інформаційному суспільстві». Rufus-2000. – К.: Національний технічний університет України «КПІ», 2000. – С. 27–38.

Глобализация – новейшие тенденции в массовокоммуникационной политике Австралии // Страны Южных морей. – М.: РАН, Наука, 1999. – С. 11–15.

Магнати і імперії. Руперт Мердок // Всесвіт. – 1998. – № 3. – С. 174–177.

Магнати і імперії. «Феномен Берлусконі» // Всесвіт. – 1998. – № 5–6. – С. 180–183.

Магнати та імперії. Televisa і TV Globo // Всесвіт. – 1998. – № 11. – С. 151–155.

Contemporary Information Technologies and Political Discourse // Perspectives and Methods of Political Discourse Research. – Minsk: Belarus State University, 1998. – p. 14–15.

The Main Tendencies in the Development of the Mass Media in Ukraine // Paper Presented to the Central European University Conference. – Budapest: Central European University, 1997. – p. 12–17.

Громадське телерадіомовлення в контексті глобалізації // Всесвіт. – 1997. – № 3–4. – С. 143.

Всесвітній форум дослідників масової комунікації // Всесвіт. – 1997. – № 3–4. – С. 144.

Австралийское телевидение на пороге XXI века: глобальный, региональный и национальный контексты // Страны Южных морей: прошлое и современность. Международная конференция по изучению Австралии и Океании. – М.: Институт востоковедения РАН, 1997. – С. 35–38.

Глобальне супутникове телебачення і міжнародні відносини // Международная научная конференция БАКЛ: Тезисы доклада: «Язык и социум». – Минск: БГУ-МГЛУ, 1997. – С. 72–74.

Теле- і відео піратство та національне телебачення // Всесвіт. – 1996. – № 8–9. – p. 142–144.

Аби догодити великому божеству громадської думи. Медіа дипломатія і зовнішня політика // Політика і час. – 1996. – жовтень. – № 10. – С. 53–59.

Глобальні аспекти теле-, відео- піратство і проблеми розвитку національного телебачення // Ефір і закон. Випуск перший: На прицілі телепіратства. – К.: Агентство Телепресінформ, 1996. – С. 40–46.

The Current State of the Ukrainian Media // Paper Presented to Post-Soviet Media in Transition Symposium (February 2–5, 1996). – Sterling: University of Sterling, 1996. – p. 9–14.

Democratic Tendencies in the Development of the Mass Media in Ukraine // Shifting Centres. Paper Presented to General Assembly and 20 Scientific

Conference of International Association of Media and Communication Research (18–24 August, 1996).– Sydney, 1996.– p. 134–137.

Чи потрібне Україні громадське телебачення?: Інтерв'ю // Книга, теле, відео.– 1995.– червень.– № 1.

Інформація: вільний обмін чи взаємна залежність. Концепція ООН у галузі інформації та комунікації // Політика і час.– 1995.– № 6.– С. 50–55.

Concealment of Information Concerning the Interest of Nations, Peoples and Popular Groups as a Threat to the Functioning of Democratic Civil Societies and the Consolidation of Democracy // Paper Presented to UNESCO.– Paris: UNESCO, 1995.– 24 p.

Broadcasting Reform in Ukraine // Media Development.– 1994.– № 1.– Vol. XL 1.– p. 32–34.

Democracy and Television in Ukraine // Turbulent Europe. Conflict, Identity and Culture Presentation on Pan-European Conference.– London: BFI, 1994.– p. 14–18.

Democracy and Television in Ukraine / Olga Zernetskaya // Turbulent Europe. Conflict, Identity and Culture. Presentation on Pan-European Conference.– London, BFI, 1994.– p.14–17.

«Хазяїн глобального села». Проблеми масової комунікації в Західній Європі // Політика і час.– 1993.– № 5.– С. 52–55.

Духовна деколонізація: література маорі // Слово і час.– 1992.– № 4.– С. 65–68.

Дмитро Нитченко: Життя навпіл. Патріарх першої генерації українців в Австралії // Всесвіт.– 1992.– № 5–6.– С. 168–171.

Новий політичний порядок у Південно-Східній Азії та стратегічні проблеми масової комунікації // Вісник Академії наук України.– 1992.– № II.– С. 101–103.

Mass Media в Україні. Проблеми та перспективи вивчення // Вісник Академії наук України.– 1992.– № 12.– С. 86–89.

Ukrainian Telecommunications in the Context of Political and Economic Changes // Seoul National University, Communication Research Institute.– 1992.– Vol. 29.– p. 35–44.

Начерк портрета. Розмову з Марком Павлишиним вела Ольга Зернецька // Всесвіт.– 1991.– № 2.– С. 175–179.

Феномен видео в контексте новой коммуникационной политики стран Западной Европы // Зарубежный мир.– 1991.– № 20.– С. 106–119.

Doyen of Ukrainian Literature in Australia // Ukraine.– 1991.– № 11.– p. 51–53.

Українське поселення в Австралії // Зарубежный мир.– 1991.– № 21.

Вивчення української мови як рідної у Великобританії // Зарубежный мир.– 1991.– № 21.– С. 8–12.

Австралийская автобиография. Сост. Джон и Дороти Колмер. Современная художественная литература за рубежом // Радуга. – 1990. – Январь-февраль. – С. 5–7.

Эрик Уилмот. Пемулвуй, воин радуги. Современная литература за рубежом // Радуга. – 1990. – Январь-февраль. – С. 8–10.

Під прицілом відео // Всесвіт. – 1990. – № 10. – С. 164–170.

«Австралийская мечта» и расовая проблема / Творчество П. Мазероса и Т. Кинили: Конференция по изучению Австралии и Океании: Тезисы докладов. – М.: Гл. ред. вост. л-ры, 1989. – С. 159–167.

Ответственность перед жизнью: Рецензия на книгу «Наедине со временем». Письма американских писателей. – М.: Прогресс, 1988. – М.: Радуга, 1989. – С. 158–164.

Австралийский «герой нашего времени» / Дэвид Мелуф, «Джоно»: Доклад: XVIII научная конференция по изучению Австралии и Океании: Тезисы докладов. – М.: Наука, 1987. – С. 48–54.

Моральный император Руфуса Доуза // Иностранная литература. – 1987. – № 8. – С. 243–244.

XVIII наукова конференція по вивченню Австралії та Океанії // Радянське літературознавство. – 1987. – № 9. – С. 80.

Абориген в австралійській літературі: Післямова // Шеппард Т. Діти сліпот. – К.: Дніпро, 1986. – С. 203–213.

Австралийский абориген, американский индеец и современное буржуазное общество к проблеме генезиса литератур коренных народов Австралии и США: Тезисы доклада: Семнадцатая научная конференция по изучению Австрии и Океании. – М.: Наука, 1986. – С. 52–60.

И. Франко – первый на Украине исследователь и переводчик австралийской литературы // Иван Франко и мировая культура: Тезисы докладов международного симпозиума. – К., 1986. – С. 224–225.

Австралійська мозаїка // Всесвіт. – 1986. – № 11. – С. 149–150.

Поэтика трилогии Генри Гендель Ричардсон «Судьба Ричарда Мэхони»: Тезисы доклада // Зарубежная литература 20-х годов: поэтика жанров: Тезисы доклада республиканской научной конференции (9–12 декабря 1985 г.). – Тбилиси, 1985. – С. 17–19 (на груз. языке), С. 60–62 (на рус. языке).

Ежегодная Шекспировская конференция // Вопросы литературы. – 1985. – № 1. – С. 273–277.

Современные модификации австралийского романа – саги / Колин Маккалоу «Поющие в терновнике»: Тезисы доклада: Программа XVI научной конференции по изучению Австралии и Океании. – М.: Наука, 1985. – С. 35–36.

Ілюзія «солодкого життя» // Літературна Україна. – 1985. – 7 лютого.

К столетию Эдуарда Вэнса Палмера. Беспокойный свет искусства. Предисловие и перевод с английского О.В. Зернецкой // Иностранная литература. – 1985. – № 9. – С. 193–194.

Венс Палмер – критик. Передмова, переклад, публікація та коментарі О. Зернецької // Радянське літературознавство. – 1985. – № 9. – С. 59–63.

Рецензия на: Шабловская И.В. Самой высокой мерой: Современная проза европейских социалистических стран о войне. – Минск: Университетское, 1984. – 206 с. // Радянське літературознавство. – 1985. – № 5. – С. 70–71.

Найвеличніша місія людини // Всесвіт. – 1984. – № 1. – С. 151–154.

Пам'яті Алана Маршала // Літературна Україна. – 1984. – 2 лютого.

Критика американизации жизни австралийского общества в малой прозе Австралии // Программа XV научной конференции по изучению Австралии и Океании. – М.: Наука, Гл. ред. вост. лит-ры, 1984. – С. 17–19.

Післямова Прічард К.С. Дитя урагану. – К.: Дніпро, 1984. – С. 288–295.

Відзначення 170-річчя М.В. Гоголя // Радянське літературознавство. – 1984. – № 8. – С. 74.

Всесоюзна Шекспірівська конференція // Радянське літературознавство. – 1984. – С. 11.

Не втратити й відтінків: На здобуття премії імені Максима Рильського за кращий художній переклад // Друг читача. – 1983. – № 10. – 10 березня. – С. 3, 5.

Слов'янські культури і світовий культурний процес: III секція Слов'янські культури в сучасному світі // Радянська література. – 1983. – № 3. – С. 55–56.

Перший перекладач австралійської літератури на Україні // Всесвіт. – 1983. – № 5. – С. 151–152.

Конференція по вивченню Австралії та Океанії // Радянське літературознавство. – 1983. – № 10. – С. 15–16.

Оповідання зелених островів // Всесвіт. – 1983. – № 11. – С. 131–132.

Мистецтво маорі // Всесвіт. – 1983. – № 11. – С. 133–137.

Сучасна австралійська повість: Збірник / Упоряд., біогр. довідки, післямова. – К.: Дніпро, 1982. – 399 с.

Шекспір і ми // Літературна Україна. – 1982. – 21 жовтня. – № 42/3983/. – С. 7.

Конференція по вивченню Австралії та Океанії // Радянське літературознавство. – 1982. – № 9. – С. 78.

Щирий голос друга // Літературна Україна. – 1982. – 13 травня.

Австралийская литература и культура восточных славян: Международная научная конференция «Славянские культуры и мировой

культурный процесс»: Тезисы докладов и сообщений / Минск. 28 сентября-1 октября 1982 г. – Минск: Наука и техника, 1982. – С. 6.

Всесоюзна Шекспірівська конференція // Радянське літературознавство. – 1982. – № 10. – С. 78–79.

Всесоюзная Шекспировская конференция // Вопросы литературы. – 1982. – № 10. – С. 280–281.

Наукова конференція «Проблеми реалізму в зарубіжних літературах ХХ століття» // Радянське літературознавство. – 1981. – № 4. – С. 95–96.

Трилогия Венса Палмера. Идейная проблематика, жанровая специфика, национальное своеобразие / Сб.: Двенадцатая научная конференция по изучению Австралии и Океании. – М.: Наука, 1981. – С. 73–81.

Відчуття шляху. Деякі аспекти розвитку сучасного австралійського літературознавства (середина 70-х років) // Радянське літературознавство. – 1981. – № 6. – С. 50–56.

Конференція з літератур Австралії та Океанії // Радянське літературознавство. – 1981. – № 8. – С. 95.

З проблем сучасної зарубіжної літератури // Радянське літературознавство. – 1981. – № 10. – С. 95–96.

Нещасні діти Австралії // Всесвіт. – 1981. – № 12. – С. 113–117.

Конференція молодих науковців // Радянське літературознавство. – 1980. – № 7. – С. 91–93.

Конференція по вивченню Австралії та Океанії // Радянське літературознавство. – 1979. – № 8. – С. 94–95.

Венс Палмер та його роман «Родина Суейнів»: Післямова. – К.: Дніпро, 1978. – С. 327–331.

Радість відкриттів // Всесвіт. – 1977. – № 12. – С. 58–60.

Социально-психологические романы К.С. Причард 1930-х гг. // Советский национальный тихоокеанский комитет АН СССР. – М., 1977. – С. 26–28.

Австралийский социальный «роман-сага» 1930-х годов / Советский национальный тихоокеанский комитет АН СССР. Информационные сообщения. – М., 1976. – С. 46–48.

Леді лівих сил // Друг читача. – 1976. – 30.12.

Австралийский социальный роман 1930-х годов. Творчество В. Палмера // Советский национальный тихоокеанский комитет АН СССР. Информационные сообщения. – М., 1975. – С. 17–18.

Введение в историю австралийского романа. 1830–1930. // РЖ. Общественные науки за рубежом. Серия 7: Литературоведение. – 1975. – № I. – С. 198–203 (В соавторстве с Б. Арджайл).

Аутбек и вокруг. Антология австралийских произведений / Под. ред. Хоуп Харшоу Ивенс // Современная художественная литература за рубежом. – 1975. – № 3. – С. 89–90.

Сповнений любові до людей // Літературна Україна. – 1975. – 28.08.

Роман З. Герберта «Каприкорния» – выдающееся произведение австралийской литературы 30-х годов XX столетия: Тезисы доклада / Советский национальный тихоокеанский комитет АН СССР. – 1974. – Бюллетень I / 24/. – С. 21–22.

Искусство Брайана Джеймса и другие очерки по австралийской литературе // РЖ. Общественные науки за рубежом. Серия 7: Литературоведение. – 1974. – № 4. – С. 198–201 (в соавторстве с К. Семмлер).

Наукове і літературне редагування

Методология исследований политического дискурса: актуальные проблемы содержательного анализа общественно-политических текстов. – вып. 7. – Монография. Дискурсы рефлексии и рефлексия как дискус. – Минск: «РИВШ», 2017. – 206 с.

Історичні та стратегічні імперативи модернізації провідних і транзитивних країн світу: збірник наук. праць / за заг. ред. О.В. Зернецької. – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2017. – 192 с.

Модернізація і безпека розвитку в умовах глобалізації. Збірник наукових праць / За заг. редакцією д.політ.н., проф. Зернецької О.В. – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – 195 с.

Публікації, адресовані органам влади

Роль комунікаційних мереж і практик у консолідації сучасних суспільств: висновки для України (С. 55–57), Висновки (С. 66–79 у співавторстві з С.В. Толстовим) // Європейська і світова практика досягнення консенсусу та національної єдності: алгоритм для України. Аналітична доповідь / А.І. Кудряченко (кер. авт. колективу), Т.О. Метельова, В.В. Солошенко. – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – 82 с.

Білорус Олег Григорович

Завідувач відділу (2014–2015 рр.)

Доктор економічних наук, професор

Академік НАН України

Засновник української школи глобалістики

Сфера наукових інтересів: дослідження в галузі глобалістики, глобалізації і глобалізму, світ-системний розвиток.

Усього академіком НАН України Білорусом О.Г. опубліковано понад 600 наукових праць українською, англійською, чеською, польською, словацькою та російською мовами.

Монографії індивідуальні

Економічна глобалістика. Світ-система глобалізму: монографія / О.Г. Білорус; Відкритий міжнар. ун-т розвитку людини «Україна», НАН України, Ін-т економіки та прогнозування. – К.: Ун-т «Україна», 2016. – 533 с.

Ekonomiczny swiat-system globalizmu: monografiya.– K.-W.: Universitet «Ukraina», 2014.– 371 s.

Экономическая система глобализма: монография / НАН Украины, Ин-т мировой экономики и междунар. отношений, Киев. нац. экон. ун-т.– К.: КНЭУ, 2003.– 380 с.

Глобализация и безопасность развития / науч. ред. О.Г. Белорус; НАН Украины, Ин-т мировой экономики и междунар. отношений, Киев. нац. экон. ун-т.– К.: КНЭУ, 2002.– 789 с.

Глобалізація і безпека розвитку / ред.: О.Г. Білорус; НАН України. Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин.– К., 2001.– 734 с.

Глобалізація і національна стратегія України: монографія.– К.: Просвіта, 2001.– 300 с.

Глобальна продовольча безпека: монографія / Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин НАН України, ННЦ «Ін-т аграр. економіки» УААН.– К., 2009.– 486 с.

Механизмы экономической интеграции: монография.– К.: Наукова думка, 1990.– 280 с.

Радикальная реформа управления экономикой: монография – К.: Техника, 1989.– 231 с.

Проблемы общественной организации промышленного производства: монография.– К.: Вища школа, 1979.– 215 с.

Экономика и организация промышленных объединений: монография.– К.: Вища школа, 1973.– 173 с.

Монографії у співавторстві

Фінансова глобалізація і євроінтеграція: монографія / за ред. О.Г. Білоруса, Т.І. Єфименко; ДННУ «Акад. фін. управління».– К., 2015.– 496 с.

Еволюція світ-системи глобалізму (Стратегічні імперативи співрозвитку): кол. монографія / кер. авт. кол. і наук. ред., д. е. н., проф., академік О.Г. Білорус.– К.: КНЕУ, 2014.– 429 с.

Глобалізація і глобалістика: історія, теорія, практика, персоналії: монографія: у 3 т. Т. 2. Еволюція наукової думки щодо глобалізації в Україні та Росії / наук. ред. і співавтор О.Г. Білорус.– К.: ННЦ «ІАЕ», 2012.– 790 с. (у співавторстві з В.І. Власовим).

Глобальна корпоративна система: кол. моногр. / Київ. нац. экон. ун-т ім. В. Гетьмана, Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин; кер. авт. кол. і наук. ред.: О.Г. Білорус.– К.: КНЕУ, 2011.– 408 с.

Глобальні стратегії Євросоюзу: монографія / Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. экон. ун-т ім. В. Гетьмана», Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин НАН України, Міжнар. ін-т глобалістики.– К., 2009.– 528 с. (у співавторстві з Ю.М. Мацейком, І.І. Вітер).

Глобальний конкурентний аутсорсинг: монографія / Київ. нац. экон. ун-т ім. В. Гетьмана, Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин НАН

України, Міжнар. ін-т глобалістики. – К., 2010. – 352 с. (у співавторстві з О.В. Гаврилюком).

Глобальні трансформації торгівлі: монографія / Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин НАНУ, ННЦ «Ін-т аграр. економіки». – К., 2008. – 226 с. (у співавторстві з В.І. Власовим).

Глобалізація і продовольство: моногр. – К.: ННУ «Ін-т аграр. економіки», 2008. – 632 с. (у співавторстві з П.Т. Саблуком, В.І. Власовим)

Розвиток процесів глобалізації в постіндустриальну епоху: монографія. – К.: ННЦ «Ін-т аграр. Економіки», 2007. – 54 с. (у співавторстві з В.І. Власовим).

Глобальное устойчивое развитие: монография / Киев. нац. экон. ун-т им. В. Гетьмана [и др.]. – К.: КНЭУ, 2006. – 488 с. (у співавторстві з Ю.М. Мацейком).

Глобальний конкурентний простір: монографія. – К.: КНЕУ, 2007. – 680 с.

Глобальное конкурентное пространство: монография / рук. авт. кол. и науч. ред. О.Г. Белорус; Гос. высш. учеб. заведение «Киев. нац. экон. ун-т им. Вадима Гетьмана», Ин-т мировой экономики и междунар. отношений НАН Украины, Междунар. ассоц. «Украина-Римский клуб», Междунар. ин-т глобалистики. – К.: КНЕУ, 2008. – 720 с.

Глобальні трансформації і стратегії розвитку / НАН України. Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин. – К., 1998. – 416 с.

Глобальна перспектива і сталий розвиток: Моногр. / Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин НАН України, Міжнар. ін-т глобалістики, Міжрегіон. акад. упр. персоналом. – К.: МАУП, 2005. – 492 с. (у співавторстві з Ю.М. Мацейком).

Global Transition and Realities: monograph. – К., Warsaw, 2001. – 266 p.

Акціонерні товариства: організація і управління. Монографія. – К.: Техніка, 1992. – 144 с. (у співавторстві з О.І. Рогачем).

Плановый механизм полного хозяйственного расчета: кол. монография. – К.: «Наукова думка», 1990. – 336 с.

Полный хозрасчет и самофинансирование: монография. – К.: Политехиздат Украины, 1989. – 303 с. (в соавторстве с Ермошенко Н.Н., Панченко Е.Г.)

Экономика промышленности СССР: учебное пособие. – К.: Вища школа, 1977. – 471 с.

Экономика промышленности СССР: учебное пособие. – К.: КИНХ, 1972. – 232 с. (в соавторстве с Покропивным С.Ф.).

Экономика промышленного производства: учебное пособие. – К.: Техника, 1977. – 351 с. (в соавторстве с Покропивным С.Ф., Федониным А.С.).

Экономика промышленного производства. – 2-е изд. – К.: Техника, 1982. – 391 с. (в соавторстве с Покропивным С.Ф., Федониным А.С.).

Бондарець Марина Вадимівна

Учений секретар відділу.

Провідний науковий співробітник.

Кандидат економічних наук.

Сфера наукових інтересів: глобалістика і геоекономіка, дослідження трансформації соціально-економічних цивілізаційних цінностей суспільства на шляху до сталого розвитку.

Розділи в колективних монографіях

Глобальна системна криза: характер, перспективи розвитку та соціально-економічні наслідки (С. 50–59), Новітні стратегії державного антикризового менеджменту транзитивних країн (С. 156–164), Національна антикризова концепція модернізації України та стратегії її реалізації (С. 81–85) // Еволюція світ-системи глобалізму (Стратегічні імперативи співрозвитку). Монографія / О.Г. Білорус, О.В. Зернецька, р.Н. Жангожа та ін., кер. авт. колективу і наук. ред. О.Г. Білорус. – К.: КНЕУ, 2014. – 429 с.

Вплив глобальної і регіональної інтеграції на параметри сталого розвитку (С. 81–85), Сучасні національні та глобальні конкурентоспроможні моделі сталого розвитку в контексті глобальних викликів (С. 207–211), Особливості розвитку сучасного етапу світової глобальної кризи, її вплив на Україну та напрями мінімізації наслідків (С. 321–329) // Глобальна корпоративна система: Монографія / О.Г. Білорус, О.В. Зернецька, В.А. Вергун та ін., кер. авт. колективу і наук. ред. О.Г. Білорус. – К.: КНЕУ, 2011. – 408 с.

Стратегія бюджетного реформування, її роль у стабілізації державних фінансів та механізми забезпечення у середньо та довгостроковому періодах // Фінансово-бюджетне регулювання економічних процесів у системі антикризових заходів України. Монографія / Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України: за заг. ред. Л.П. Гальперіної. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2011. – 242 с. – С. 8–22.

Конкурентные стратегии и механизмы интеграции оборонно-промышленных комплексов развитых стран мира (С. 459–475), Инновационные стратегии развития сферы военных НИОКР развитых стран мира (С. 475–487), Стратегии модернизации и реструктуризации ОПК Украины (С. 487–490) // Глобальное конкурентное пространство: Монографія / О.Г. Белорус и др.; Рук. авт. кол. и науч. ред. О.Г. Белорус. – К.: КНЭУ, 2008. – 680 с.

Конкурентні стратегії та механізми інтеграції оборонно-промислових комплексів розвинених країн (С. 432–447), Інноваційні стратегії розвитку сфери воєнних НДДКР розвинених країн світу (С. 447–457), Стратегії модернізації та реструктуризації ОПК України (С. 457–460) //

Глобальний конкурентний простір: Монографія / О.Г. Білорус та ін.; Кер. авт. колективу і наук. ред. О.Г. Білорус. – К.: КНЕУ, 2007. – 680 с.

Проблеми глобальних системних трансформацій і міжнародної економічної безпеки // Глобалізація і безпека розвитку: Монографія / О.Г. Білорус, Д.Г. Лук'яненко та ін.; керівник авт. колективу і наук. ред. О.Г. Білорус. – К.: КНЕУ, 2001. – 733 с. – С. 348–362.

Статті

Неоіндустріалізація як стратегія соціально-економічної модернізації економіки України // Історичні та стратегічні імперативи модернізації провідних і транзитивних країн світу: збірник наук. праць / за заг. ред.. О.В. Зернецької / Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2017. – 192 с. – С. 117–133.

Міжнародна наукова конференція «Історичні та стратегічні імперативи модернізації провідних і транзитивних країн світу» // Віче. – 2016. – 30 жовтня. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.viche.info/news/5940/> (у співавторстві з О.В. Зернецькою).

Методологічні підходи до оцінки стадійної модернізації пострадянських транзитивних країн // Країни пострадянського простору: виклики модернізації: збірник наукових праць / за заг. ред. канд. іст. наук, доцента А.Г. Бульвінського / ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – 306 с. – С. 90–96.

Особливості соціально-економічної модернізації України в умовах кризи // Модернізація і безпека розвитку в умовах глобалізації: збірник наукових праць / За загальною редакцією д.політ.н., проф. О.В. Зернецької / ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – 195 с. – С. 110–118.

Стратегії неоіндустріальної трансформації економіки розвинутих країн в умовах глобалізації // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – № 14. – С. 42–45. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.global-national.in.ua>

Стан та перспективи розвитку інтеграційних процесів країн СНД // Актуальні проблеми всесвітньої історії: стратегії партнерства і співробітництва в міжнародних відносинах. Зб. н. пр. / За ред. к.і.н., доц. С.В. Толстова. – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2015. – 233 с. – С. 146–151.

Особливості розвитку інноваційних процесів провідних і транзитивних країн в умовах глобалізації // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – № 7. – С. 15–19. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.global-national.in.ua/issue-7-2015/15-vipusk-7-vere->

sen-2015-r/1174-bondarets-m-v-osoblivosti-rozvitku-innovatsijnikh-protse-siv-providnikh-i-tranzitivnikh-krajin-v-umovakh-globalizatsiji

Еволюція концепцій неоіндустріалізації транзитивних країн // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – № 4. – С. 46–49. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.global-national.in.ua/issue-4-2015/12-vipusk-4-berezen-2015-r/519-bondarets-m-v-evolyutsiya-kontseptsij-neoindustrializatsiji-tranzitivnikh-krajin>.

The conceptual framework for neoindustrialization of the CIS transition // Наукові праці МАУП. – 2015. – № 1. – С. 12–17.

Антикризова концепція соціально-економічної модернізації України: пріоритети реформування // Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка. – 2014. – Том 19. – Випуск 3/1. – С. 48–52.

Сучасні стратегії державного антикризового менеджменту транзитивних країн // Стратегії розвитку України. – 2014. – № 2. – С. 25–29.

Імперативи глобалізації сталого розвитку транзитивних країн у кризових умовах // Стратегії розвитку України. – 2013. – № 2. – С. 94–97.

Теоретико-методологічні та практичні аспекти регулювання стратегії бюджетного реформування // Зб. наук. праць ІСЕМВ НАН України. – 2012. – Вип. 4 (73). – С. 50–60.

Оцінка досягнення показників сталого розвитку в Україні за допомогою індексів // Зб. наук. праць ІСЕМВ НАН України. – 2012. – Вип. 2 (71). – С. 51–67.

Методологічні підходи до оцінки сталого розвитку в Україні // Антологія творчих досягнень. – 2011. – Вип. 6. – С. 79–82.

Глобальні стратегії трансформації та структурної модернізації соціально-економічного розвитку транзитивних країн // Зб. наук. праць ІСЕМВ НАН України. – 2011. – Вип. 2 (67). – С. 99–110.

Імперативи розвитку наукової сфери як фактор побудови інформаційного суспільства та сталого розвитку // Зб. наук. праць ІСЕМВ НАН України. – 2009. – Випуск 62. – С. 98–108.

Соціально-економічні імперативи сталого розвитку в умовах глобальної модернізації // Антологія творчих досягнень. – 2008. – Вип. 4. – С. 109–113.

Глобальна конкурентоспроможність України у світовому рейтингу // Теоретичні та прикладні питання економіки: Збірник наукових праць. – 2007. – Вип. 14. – С. 26–31.

Інноваційні та інтеграційні стратегії реформування ОПК України // Антологія творчих досягнень. – 2005. – Вип. 2. – С. 117–120.

Інноваційно-інтеграційні конкурентоспроможні стратегії розвитку ВПК розвинутих країн як фактор сталого розвитку // Антологія творчих досягнень. – 2004. – Вип. 1. – С. 131–134.

Концептуальні засади реформування ОПК України // Зб. наук. праць ІСЕМВ НАН України. – 2003. – Вип. 39. – С. 90–96.

Сучасні стратегії розвитку наукових досліджень і розробок у сфері воєнних технологій розвинутих країн // Зб. наук. праць ІСЕМВ НАН України. – 2003. – Вип. 37. – С. 109–117.

Стратегії внутрішньофірмової реструктуризації та взаємодії з субпідрядниками оборонних корпорацій США // Зб. наук. праць ІСЕМВ НАН України. – 2002. – Вип. 32. – С. 45–50.

Оцінка глобальних змін у військових секторах по регіонах і країнах світу з допомогою індексу конверсії, роззброєння, демілітаризації та демобілізації // Економіка і підприємництво. – 2002. – Випуск 9. – С. 27–35 (у співавторстві з Гаврилюком О.В.).

Сучасні напрями трансформації західноєвропейської оборонної промисловості // Економіка промисловості. – 2002. – № 4 (18). – С. 42–49.

Інтеграція воєнної промисловості країн СНД // Збірник наукових праць РВПС. – 2001. – Частина 1. – С. 59–63.

Тенденції розвитку світової оборонної промисловості // Економіка України. – 2001. – № 3. – С. 82–85.

Сучасні напрямки та проблеми реформування світової воєнної промисловості // Зб. наук. праць ІСЕМВ НАН України. – 2000. – Вип. 28. – С. 33–39.

Оцінка проведення конверсії в Україні: проблеми та перспективи // Економіка промисловості. – 2000. – № 3 (9). – С. 22–27.

Особливості організації воєнного виробництва в Японії // Зб. наук. праць ІСЕМВ НАН України. – 2000. – Вип. 27. – С. 31–35.

Досвід конверсії у США та перспективи його використання в Україні // Зб. наук. праць ІСЕМВ НАН України. – 2000. – Вип. 26. – С. 60–66.

Прогнозировать возможные ЧС // Военные знания. – 1995. – № 6. – С. 4–9.

Экономическая эффективность мероприятий по защите от СДЯВ // Военные знания. – 1995. – № 4. – С. 15–20.

Задание дает компьютер // Военные знания. – 1995. – № 2. – С. 21–25.

Ветринський Ігор Михайлович

Старший науковий співробітник.

Кандидат політичних наук.

Сфера наукових інтересів: глобальні і регіональні геополітичні процеси в сучасному світі; міжнародні відносини і трансформації світопорядку у постбіполярну епоху; Україна та країни пострадянського простору в сучасній системі міжнародних відносин.

Розділи в колективних монографіях

Еволюція світ-системи глобалізму (Стратегічні імперативи співрозвитку): кол. монографія / [Білорус О.Г., Гаврилюк О.В., Зернецька О.В.

та ін.]; кер. авт. кол. і наук. ред., д. е. н., проф., академік О.Г. Білорус. – К.: КНЕУ, 2014. – 429 с. – С. 329–341.

Статті

Базові пріоритети й стратегічні імперативи формування національних геополітичних стратегій // Історичні та стратегічні імперативи модернізації провідних і транзитивних країн світу: збірник наукових праць // за заг. ред. О.В. Зернецької / Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2017. – 192 с. – С. 154–163.

Геополітичні чинники у контексті формування стратегії національного розвитку держави // Гілея: науковий вісник. 36. наук. праць. – 2016. – Вип. 110. – С. 329–332.

Вплив геополітичних процесів на процес трансформації сучасного світового порядку // Модернізація і безпека розвитку в умовах глобалізації. Збірник наукових праць / За заг. редакцією д.політ.н., проф. Зернецької О.В. – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – 195 с. – С. 141–150.

Стратегічні імперативи для України в контексті регіональних геополітичних трансформацій // Проблеми ядерної безпеки сучасного світу і Україна: збірник наукових праць / За заг. ред. д.і.н., проф. Кудряченка А.І. – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – 140 с. – С. 121–130.

Особливості формування стратегії національного розвитку для транзитивних країн: геополітичний контекст // Гілея: науковий вісник. 36. наук. праць. – 2016. – Вип. 113. – С. 317–321.

Геополітичні передумови російської агресії проти України // Гілея: науковий вісник. 36. наук. праць. – 2015. – Вип. 99. – С. 316–320.

До питання про концептуальні засади дослідження геополітики // Віче. – 2015. – № 22. – С. 6–10.

Євроінтеграційна стратегія України: геополітичний контекст // Гілея: науковий вісник. 36. наук. праць. – 2014. – Вип. 84. – С. 471–475.

Кримська криза в контексті формування геополітичної стратегії України // Гілея: науковий вісник. 36. наук. праць. – 2014. – Вип. 85. – С. 304–309.

Передумови та геополітичні аспекти Першої світової війни // Гілея: науковий вісник. 36. наук. праць. – 2014. – Вип. 89. – С. 378–383.

Трансформація геополітичної стратегії Росії в контексті Кримської кризи // Політологічний вісник: Збірник наукових праць. – 2014. – Вип. 75. – С. 421–432.

Проблема ідентифікації імперіалізму в умовах глобалізації // Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». 36. наук. праць. – 2013. – № 1(17). – С. 28–33.

Розвиток України в контексті глобальних геополітичних та геоекономічних трансформацій // Гілея: науковий вісник. Зб. наук. праць. – 2013. – Вип. 79. – С. 270–273.

Європейський Союз: феномен інтеграції чи імперія нового типу? // Гілея: науковий вісник. Зб. наук. праць. – 2010. – Вип. 39. – С. 412–419.

Вітер Ірина Ігорівна

Провідний науковий співробітник.

Кандидат економічних наук, старший науковий співробітник, доцент.

Сфера наукових інтересів: глобалізація, європейська інтеграція, міжнародний туризм.

Монографії у співавторстві

Глобальные стратегии Евросоюза: монография / науч. ред. О.Г. Белорус. – К.: КНЕУ, 2010. – 581 с. (в соавторстве с О.Г. Белорусом, Ю.М. Мацейко).

Глобальні стратегії Євросоюзу: монографія / за наук. ред. О.Г. Білоруса. – К.: КНЕУ, 2009. – 528 с. (у співавторстві з О.Г. Білорусом, Ю.М. Мацейком).

Розділи в колективних монографіях

Світова економічна криза як закономірний наслідок глобалізації (С. 39–50), Бюджетне реформування як складова антикризових стратегій Європейського Союзу (С. 164–177), Антикризові стратегії України в контексті взаємовідносин з ЄС (С. 364–374) // Еволюція світ-системи глобалізму (Стратегічні імперативи співрозвитку): кол. монографія / [Білорус О.Г., Гаврилюк О.В., Зернецька О.В. та ін.]; кер. авт. кол. і наук. ред., д. е. н., проф., академік О.Г. Білорус. – К.: КНЕУ, 2014. – 429 с.

Європейський досвід інституціонального забезпечення стратегії бюджетного реформування // Фінансово-бюджетне регулювання економічних процесів у системі антикризових заходів України. Монографія. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2011. – 242 с. – С. 106–161 (у співавторстві з В.І. Вітером, Л.Г. Гончаревич).

Модифікація глобальних стратегій ЄС в умовах світової фінансової кризи (С. 99–106), Модернізаційні перетворення транзитивних економік: європейський вимір (С. 230–237), Оцінка та проблеми підвищення конкурентоспроможності української економіки на сучасному етапі (С. 336–343) // Глобальна корпоративна система: монографія / [О.Г. Білорус, О.В. Зернецька, В.А. Вергун та ін.], кер. авт. колективу і наук. ред. О.Г. Білорус. – К.: КНЕУ, 2011. – 408 с.

Глобализация и европейские интеграционные процессы // Глобальное конкурентное пространство: Монография / О.Г. Белорус

и др.; Рук. авт. кол. и науч. ред. О.Г. Белорус. – К.: КНЭУ, 2008. – 720 с. – С. 410–445.

Глобалізація та європейські інтеграційні процеси // Глобальний конкурентний простір: Монографія / О.Г. Білорус та ін.; Кер. авт. колективу і наук. ред. О.Г. Білорус. – К.: КНЕУ, 2007. – 680 с. (Розділ VI., пп. 6.1–6.5). – С. 387–420.

Європейська інтеграція: аналіз та прогнозування // Аналітика, експертиза, прогнозування: Монографія / Макаренко Є.А., Рижков М.М., Ожеван М.А. та ін. – К.: Наша культура і наука, 2003. – 614 с. – С. 210–244 (у співавторстві з Г.А. Піскорською, О.П. Кучмій, Д.О. Філіпенко).

Глобальные экономические трансформации и международная экономическая безопасность // Глобализация и безопасность развития: Монография / О.Г. Белорус, Д.Г. Лукьяненко, М.О. Гончаренко, В.А. Зленко, О.В. Зернецкая; И.о. Киев. нац. эконом. ун-т, НАН Украины. Ин-т мировой экономики и междунар. отношений; Рук. авт. кол. О.Г. Белорус. – К.: КНЭУ, 2002. – 789 с. – С. 339–447 (в соавторстве с О.Г. Белорусом, Д.Г. Лукьяненко, И.Ю. Гузенко).

Глобальні економічні трансформації і міжнародна економічна безпека // Глобалізація і безпека розвитку: Монографія / О.Г. Білорус, Д.Г. Лук'яненко та ін.; Керівник авт. колективу і наук. ред. О.Г. Білорус. – К.: КНЕУ, 2001. – 733 с. – С. 313–414 (у співавторстві з О.Г. Білорусом, Д.Г. Лук'яненком, І.Ю. Гузенко).

Розділи в підручниках, навчальних посібниках

Господарство та економічна думка абсолютистських централізованих монархій Європи (XVI – перша половина XVII ст.) // Історія економіки та економічної думки. Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. – К.: КНЕУ, 2008. – 248 с. – С. 84–97 (у співавторстві з С.Б. Погореловим).

Формування передумов ринкової економіки в країнах європейської цивілізації (XVI – перша половина XVII ст.) // Історія економіки та економічної думки: Курс лекцій / Авт. кол.: С.В. Степаненко (кер. авт. кол.), В.М. Фещенко, С.Н. Антонюк, Н.О. Тимочко та ін. – К.: КНЕУ, 2006. – 664 с. – С. 152–212 (у співавторстві з С.Б. Погореловим).

Методичні розробки

Методологія економічної науки: робоча програма для студентів денної форми навчання спеціальності 056 «Міжнародні економічні відносини». – К.: КУТЕП, 2016. – 58 с.

Робоча програма навчальної дисципліни «Глобальна макроекономічна політика». – К.: КУТЕП, 2014. – 69 с.

Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка і зовнішньоекономічні зв'язки України». – К.: КУТЕП, 2013. – 58 с.

Глобальна макроекономічна політика: робоча програма для спеціалістів денної форми навчання напряму підготовки 7.030203 «Міжнародні економічні відносини». – К.: КУТЕП, 2011. – 78 с.

Методологія економічної науки: навчальна програма для студентів денної форми навчання освітньо-професійної програми підготовки фахівців у галузі знань 0302 «Міжнародні відносини» напряму підготовки 8.03020103 «Міжнародні економічні відносини». – К.: КУТЕП, 2010. – 14 с.

Методологія економічної науки: робоча програма для студентів денної форми навчання освітньо-професійної програми підготовки фахівців у галузі знань 0302 «Міжнародні відносини» напряму підготовки 8.03020103 «Міжнародні економічні відносини». – К.: КУТЕП, 2010. – 60 с.

Економіка і зовнішньоекономічні зв'язки України: навчальна програма для студентів четвертого курсу денної форми навчання освітньо-професійної програми бакалавр Державного стандарту в галузі знань 0304 «Міжнародні відносини» спеціальності 6.030400 «Міжнародні економічні відносини» (кредитно-модульна система організації навчального процесу). – К.: КУТЕП, 2009. – 16 с.

Економіка і зовнішньоекономічні зв'язки України: робоча програма для студентів четвертого курсу денної форми навчання освітньо-професійної програми бакалавр Державного стандарту в галузі знань 0304 «Міжнародні відносини» спеціальності 6.030400 «Міжнародні економічні відносини» (кредитно-модульна система організації навчального процесу). – Київ: КУТЕП, 2009. – 45 с.

Методичні вказівки до організації самостійної роботи з дисципліни «Економічна історія» для студентів заочної форми навчання за спеціальністю 6.050100 «Облік і аудит», «Маркетинг» Київського університету туризму, економіки і права. – К., 2007. – 49 с.

Робоча програма навчальної дисципліни «Економічна історія» (кредитно-модульна система організації навчального процесу) для студентів всіх форм навчання за спеціальністю 6.050101 «Облік і аудит» «Маркетинг», Факультету економіки та менеджменту Київського університету туризму, економіки і права. – К., 2007. – 60 с.

Методичні матеріали дисципліни «Методологія економічної науки» для студентів магістерської форми навчання за спеціальністю 7.030403 «Міжнародні економічні відносини». – К.: КУТЕП, 2005. – 53 с.

Методичні матеріали дисципліни «Економічна історія» для студентів усіх форм навчання за спеціальністю 7.030403 «Міжнародні економічні відносини». – К.: КУТЕП, 2003. – 53 с.

Методичні матеріали дисципліни «Міжнародні економічні відносини» (Історія МЕН) для студентів усіх форм навчання за спеціальністю 7.030403 «Міжнародні економічні відносини». – К.: КУТЕП, 2002. – 26 с.

Экономический механизм управления использованием ВМР в регионе // Методические рекомендации по организации использования вторичных материальных ресурсов в регионе (области, городе). Науч. руков. Е.П. Барамыков и А.М. Невелев. – К., 1990. – 26 с.

Организация информационной базы процессов планирования повышения квалификации руководителей и специалистов. Методические рекомендации. – К.: ИУНХ, 1985. – 59 с. (в соавторстве с П.И. Супруном, А.Я. Прокофьевым).

Информационно-справочная система «СЛУШАТЕЛЬ». Методическая разработка. – К.: ИУНХ, 1984. – 46 с. (в соавторстве с А.Я. Прокофьевым, Д.И. Сидораком, В.И. Витером).

Статті

Модернізація національної економіки України в контексті підвищення її глобальної конкурентоспроможності // Історичні та стратегічні імперативи модернізації провідних і транзитивних країн світу: збірник наукових праць // за заг. ред. О.В. Зернецької / Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2017. – 192 с. – С. 134–145.

Економічна складова національної безпеки України // Проблеми ядерної безпеки сучасного світу і Україна: збірник наукових праць / за загальною редакцією доктора історичних наук, професора Кудряченка А.І. – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – 140 с. – С. 106–113.

Європейські цінності: духовна, моральна та історична спадщина народів Європи (до дня Європи в Україні) // Зовнішні справи. – 2016. – № 6. – С. 6–7 (у співавторстві з О.В. Зернецькою).

Розвиток продуктивних сил європейських країн в період переродження феодального господарства у ринкове наприкінці XV – на початку XVI століття // Наукові записки Київського університету туризму, економіки і права. Серія: філософські науки. – 2016. – Вип 23. – 351 с. – С. 309–324.

Глобальна модернізація і неоіндустріалізація розвитку країн ЄС // Віче. – 2016. – № 9–10. – С. 33–36.

Модернізація промислової політики ЄС за умов формування світосистеми глобалізму // Наука й економіка. – 2015. – № 3 (39). – С. 92–97.

Стратегічні орієнтири промислової політики ЄС у XXI ст. // Стратегія розвитку України. – 2015. – № 1. – С. 32–42.

Цивілізаційні фактори виникнення ринкової економіки в країнах Європи (кінець XV – перша половина XVII ст.) // Наукові записки Київського університету туризму, економіки і права. Серія: філософські науки. – 2015. – Вип 19. – 426 с. – С. 205–215.

Концепції економічного розвитку та їх еволюція в умовах формування світосистеми глобалізму // Наукові записки Київського університету туризму, економіки і права. Серія філософські науки. – 2014. – Вип. 18. – 393 с. – С. 199–219.

Світова економічна криза як закономірний наслідок глобалізації // Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку. – 2014. – № 6. – С. 32–43.

Антикризові стратегії України в контексті взаємовідносин з ЄС // Формування ринкових відносин в Україні: Збірник наукових праць. – 2013. – Вип. 11 (150). – 244 с. – С. 20–27.

Україна в системі глобального туризму // Дослідження міжнародної економіки. Збірник наукових праць. – 2012. – Вип. 1(70). – 194 с. – С. 16–28.

Реформування бюджетного процесу в Євросоюзі в світлі Лісабонської угоди // Антологія творчих досягнень. – 2011. – Вип. 6. – 249 с. – С. 60–72.

Модернізаційні перетворення транзитивних економік: європейський вимір // Дослідження міжнародної економіки. Збірник наукових праць. – 2011. – Вип. 2 (67). – 236 с. – С. 54–75.

Модернізаційні трансформації та їх вплив на євроінтеграційні перспективи транзитивних економік // Антологія творчих досягнень. – 2010. – Вип. 5. – 408 с. – С. 156–168.

Ukraine in the global competitive space // Journal of European economy. – 2010. – Vol. 9. – № 6. – р. 407–426.

Європейський вектор соціальної політики України // Збірник наукових праць ІСЕМВ НАН України. – 2009. – Вип. 62. – 182 с. – С. 46–57 (у співавторстві з В.І. Вітером).

Оцінка та проблеми підвищення конкурентоспроможності української економіки на сучасному етапі // Збірник наукових праць ІСЕМВ НАН України. – 2009. – Вип. 62. – 182 с. – С. 78–87.

Євроінтеграційна стратегія України за умов глобальної модернізації // Формування ринкової економіки: Міжвідомчий науковий збірник. – 2009. – Вип. 21. – 559 с. – С. 279–287.

Ukraine in the global competitive space // Proceeding of the International Conference of Applied Economics (27–30 May 2009). – Kastoria: ICOAE, 2009. – р. 769–779.

Європа у ХХІ столітті: стратегічні завдання та перспективи // Антологія творчих досягнень. – 2008. – Вип. 4. – 322 с. – С. 84–99.

Міжнародний туризм в умовах глобалізації // Збірник наукових праць ІСЕМВ НАН України. – 2007. – Вип. 52. – 261 с. – С. 127–146.

Глобалізація й регіоналізація економіки: китайський аспект // Вчені записки: Зб. наук. праць. – 2007. – Вип. 9. – 264 с. – С. 233–240 (у співавторстві з Вітером В.І.).

Євроінтеграційна перспектива України за умов глобалізації // Україна в глобалізованому світі: Зб. наук. праць / НАН України. Ін-т світової економіки і міжнародних відносин; Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. – К., 2007. – 176 с. – С. 64–75.

Глобалізація і проблеми європейської економічної інтеграції // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць. – 2007. – Випуск 66. – Частина II (у двох частинах). – 226 с. – С. 156–160.

Глобальний ринок туристичних послуг: проблеми та перспективи розвитку // Наукові записки КУТЕП. – 2006. – Вип. 4. – 304 с. – С. 177–187.

Митрофан Вікторович Довнар-Запольський // Вчені записки: Зб. наук. – 2006. – Спец. Вип. 1–80. – С. 56–64.

Європейські економічні інтеграційні процеси та їх вплив на економіку України // Антологія творчих досягнень. – 2005. – Вип. 2. – 406 с. – С. 94–101.

Цивілізаційна парадигма у сучасній глобалістиці // Діалог цивілізацій: роль і місце латентних структур в управлінні світом: Матер. Третьої Всесвіт. Конф. Київ, 28 трав. 2004 р. – К.: МАУП, 2005. – 368 с. – С. 32–136.

Глобалізація і проблеми європейської економічної інтеграції // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць. – 2005. – Випуск 51. – Частина I (у двох частинах). – 228 с. – С. 61–65.

Україна в глобальному конкурентному середовищі // Збірник наукових праць ІСЕМВ НАН України. – 2004. – Вип. 43. – 264 с. – С. 51–67.

Вплив глобалізації на європейські інтеграційні процеси // Антологія творчих досягнень. – 2004. – Вип. 1. – 319 с. – С. 125–131.

Підвищення конкурентоспроможності продукції як передумова інтеграції України в європейський економічний простір // Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект. Сборник научных трудов. – Донецк: ДонГУ, 2004. – 894 с. – Ч. 2. – С. 468–469.

Взаємовідносини України з глобальними фінансовими інститутами в контексті економічної безпеки // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць. – 2004. – Випуск 46 (у двох частинах). – Частина II. – 200 с. – С. 72–76.

Підвищення конкурентоспроможності національної економіки України як передумова її європейської інтеграції // Економіка промисловості. – 2003. – № 3 (21). – С. 1–19.

La globalistique – la science du XXI siècle // Les problemes actuels des relations internationales. – 2003. – Edition 37 (Partie 2). – p. 70–72.

Глобалістика – наука XXI століття // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць. – 2002. – Випуск 37. – Частина I (у двох частинах). – 190 с. – С. 87–89.

Політика європейської інтеграції України в контексті глобалістики // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць. – 2002. – Випуск 36. – Частина I (у двох частинах). – 190 с. – С. 62–69.

Наслідки й загрози глобалізації // Вчені записки. – 2002. – Вип. 4. – 333 с. – С. 61–67.

Сутність, закономірності й тенденції глобалізації розвитку // Проблеми формування ринкової економіки: Міжвідомчий науковий збірник. – 2002. – Вип. 10. – 326 с. – С. 89–98.

Трансформація місця та ролі держави в умовах глобалізації розвитку // Вісник Тернопільської академії народного господарства. – 2002. – № 8–2. – С. 30–38.

Проблеми інтеграції України в систему нової глобальної економіки // Світова цивілізація і міжнародні відносини. – 2002. – 1 (3). – С. 68–74.

Проблеми та перспективи інтеграції України до Європейського Союзу // Наукові записки КУТЕП. – 2002. – Вип. 2. – 339 с. – С. 223–237.

Глобальні виміри європейської інтеграції // Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Перспективи розвитку зовнішньоекономічних зв'язків України в контексті процесів глобалізації (Щорічник наукових праць). Випуск XXVIII / НАН України. Інститут регіональних досліджень. Редкол.: відповідальний редактор академік НАН України М.І. Долішній. – Львів, 2001. – 372 с. – С. 62–75.

Відносини України з міжнародними економічними організаціями // Економічний часопис. – 1998. – № 5. – С. 42–46 (у співавторстві з І.Ю. Сущинською).

Коментар до проекту Закону України «Про податок на доходи фізичних осіб» // Економічний часопис. – 1997. – № 2–3. – С. 46–47.

Приватизація як передумова становлення і розвитку ринкових відносин в Україні // Економічний часопис. – 1996. – № 5–6. – С. 14–17.

Очередная «порция» международной помощи // Закон и Бизнес. – 1996. – № 32. – 7 августа. – С. 4.

Машиностроение Украины: состояние развития // Организация и регулирование экономики. Межведомственный научный сборник. – 1994. – Вып. 115. – 168 с. – С. 57–64 (в соавторстве с Горосовой С.В.).

Внешнеэкономические связи Украины: обмен продукцией машиностроения // Организация и регулирование экономики. Межведомственный научный сборник. – 1994. – Вып. 114. – 144 с. – С. 100–110 (в соавторстве с Пашутой Н.Т.).

Современный уровень развития черной металлургии Украины и ее выход на мировой рынок // Хозяйственный механизм формирования рыночных отношений. Сб. науч. трудов НИИ Минэкономики. – К., 1992. – 169 с. – С. 156–159 (в соавторстве с Федоренко И.Н.).

Резервы повышения эффективности использования материальных ресурсов // Социально-экономическое развитие Мурманской области в переходный период: современное состояние и прогнозы / Монография. Под ред. Г.П. Лузина. – Апатиты: Изд. Кольского научного центра РАН, 1992. – 218 с. – С. 133–137.

Некоторые задачи управления финансами в условиях хозяйственной самостоятельности предприятий // Состояние и перспективы информатизации в республике: Сб. науч. тр. – К.: ГлавНИИВЦ Госплана СССР, 1990. – 212 с. – С. 110–115 (в соавторстве с Шокуном В.В.).

Экономический рост и некоторые особенности его ресурсного обеспечения // Планирование материальных ресурсов и ресурсосбережение. Сб. науч. тр. – К.: НИЭИ Госплана СССР, 1990. – 160 с. – С. 44–51 (в соавторстве с Витером В.И.).

Ресурсосбережение и его роль в увеличении хозрасчетного дохода коллектива // Планирование материальных ресурсов и ресурсосбережение. Сб. науч. тр. – К.: НИЭИ Госплана СССР, 1990. – 160 с. – С. 18–26 (в соавторстве с Юрченко Л.Г.).

Экономические методы управления реализацией факторов ресурсосбережения // Совершенствование планирования и эффективность использования материальных ресурсов. Сб. науч. тр. – К.: НИЭИ Госплана СССР, 1989. – 160 с. – С. 15–23.

Экономические нормативы ресурсосбережения // Экономика ресурсосбережения / Невелев А.М., Сиренко В.А., Габ В.И. и др. / Под ред. А.М. Невелева; Госплан СССР. НИЭИ. – К.: Наук. думка, 1989. – 248 с. – С. 175–186 (в соавторстве с Невелевым А.М.).

Экономические нормативы ресурсосбережения // Совершенствование планирования и эффективность использования материальных ресурсов / Сб. науч. тр. – К.: НИЭИ Госплана СССР, 1988. – 146 с. – С. 44–50.

Дронів Вікторія Вікторівна

Молодший науковий співробітник.

Статті

Еволюція та тенденції реалізації інноваційних стратегій туристичного бізнесу: доповідь // Еволюція світового розвитку: глобальні виклики і глобальна дипломатія: міжнародна наукова конференція, 18 грудня 2014 р. – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», Дипломатична академія України при МЗС України, 2015. – С. 79–85.

Торговельно-економічні відносини між Україною та Туркменістаном їх стан та перспективи: доповідь // XX-та річниця позитивного нейтралітету Туркменістану як фактор безпеки і стабільності у світі: міжнародна науково-практична конференція, 12 березня 2015 року. – К.: Міністерство закордонних справ України, Дипломатична акаде-

мія України при МЗС України, Посольство Туркменістану в Україні, 2015.– С. 202–206

Транскордонний ринок праці України та ЄС (на основі моделі європейської служби зайнятості) // Актуальні питання економічних наук: VI міжнародна науково-практична конференція, 13–14 березня 2015 року.– К.: Східноукраїнський інститут економіки та управління, 2015.– С. 56–59.

Діяльність міжнародної туристичної організації UNWTO в розвитку міждержавної взаємодії: доповідь // Актуальні проблеми всесвітньої історії: стратегії партнерства і співробітництва в міжнародних відносинах: зб. наук. пр. / ред.: С.В. Толстов; НАН України, Ін-т всесвіт. історії.– К., 2015.– 233 с.– С. 152–158.

Основні чинники та прогнози розвитку світового туристичного ринку та особливості функціонування туристичних послуг в Україні: тези доповіді // Національні економічні стратегії розвитку в глобальному середовищі: міжнародна науково-практична конференція, 9 квітня 2014 року.– К.: Національний авіаційний університет, Інститут міжнародних відносин, 2014.– С. 81–84.

Розвиток світового туристичного ринку як результат процесів транснаціоналізації та глобалізації світової туристичної індустрії в провідних країнах світу: тези доповіді // Актуальні проблеми економіки та управління сучасної України: Міжнародна науково-практична конференція, 16–17 травня 2014 року.– м. Ужгород: Ужгородський національний університет, Інститут економіки і міжнародних відносин, Інститут державного управління та регіонального розвитку, 2014.– С. 29–31.

Розвиток міжнародного туризму України в контексті трансформації сучасної системи міжнародних економічних відносин // Трансформація сучасної системи МЄВ та її вплив на розвиток туризму: наукова конференція, 29 травня 2014 року.– К.: Київський університет туризму, економіки і права факультет, 2014.– С. 99–105.

Стратегічні напрями підвищення ефективності туристичної сфери України: тези доповіді // Новітні концепції туризму та сучасні туристичні практики в Україні (за матеріалами ЮНВТО): XIII аспірантські та магістерські читання, 26 листопада 2013 р.– К.: Київський університет туризму, економіки і права, 2013.– С. 8.

Жангожа Рустем Наїльули

Головний науковий співробітник.

Доктор політичних наук, доктор філософських наук.

Член Академії мистецтв Казахстану.

Сфера наукових інтересів: проблеми сучасної цивілізації (культурологія, політологія).

Монографії індивідуальні

Мультикультуралізм: pro et contra. – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – 208 с.

Туркестан-Туран: силуэты геостратегии (Иллюзия реальности или ... реальность иллюзии?). – К.: Институт литературы имени Т.Г. Шевченко, 2014. – 356 с. Перевидання: Туркестан-Туран. Силуэты геополитики (иллюзия реальности или ... реальность иллюзии?). – Львов: Изд-во «Manuscript», 2014. – 260 с.

Код Роллана Сейсенбаева. Монография. – Алматы: Издательский дом «Аманат», 2013. – 169 с.

Новые независимые государства Центральной Азии в системе современных международных отношений: [монография]. Нац. акад. Ин-т мировой экономики и междунар. отношений. – К., 2005. – 580 с.

Казахстан постсоветский. Монография. – К.: Изд-во «Союз», 2002. – 482 с.

Казахстан: прошлое, настоящее, будущее. Сборник статей. – Кингстон: Университет Квинс, 1994. – 270 с.

Художник Токболат Тогузбаев. Монография-альбом. – Алма-Ата, 1990. – 112 с.

Новаторство как традиция. Монография. – Алма-Ата, 1981. – 230 с.

Проблема преемственности в изобразительном искусстве. – Алма-Ата, 1981. – 175 с.

Розділи в колективних монографіях

Незалежний Туркменістан: демодернізація // Особливості суспільно-політичної модернізації країн пострадянського простору: монографія / за редакцією кандидата історичних наук, доцента А.Г. Бульвінського, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2017. – 288 с. – С. 201–220 (у співавторстві з Т.О. Метельовою).

Политические и цивилизационные основы концепции Евразийского союза // Історичні та стратегічні імперативи модернізації провідних транзитивних країн світу / Збірник наук. праць за загальною редакцією доктора політичних наук, професора Зернецької О.В. – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2017. – 192 с. – С. 70–82.

Украинский дискурс мультикультурализма и транскulturации. Проблемы политического Ислама / Center for Governance and Public Management. – Ottawa: Carleton University, 2015. – С. 118–126.

Украинский стратегический дискурс мультикультурализма и транскulturации в условиях цивилизационной глобализации // Еволюція світ-системи глобалізму (Стратегічні імперативи співрозвитку): кол. монографія / [Білорус О.Г., Гаврилюк О.В., Зернецька О.В.

та ін.]; кер. авт. кол. і наук. ред., д. е. н., проф., академік О.Г. Білорус. – К.: КНЕУ, 2014. – 429 с. – С. 411–417.

Глобальный мультикультурализм, конвергенция цивилизаций и транскulturация // Еволюція світ-системи глобалізму. – К.: КНЕУ, 2014. – С. 119–132.

Национальная идентичность: теоретический дискурс. // Идентичности и ценности в эпоху глобализации. – К.: Наукова думка, 2013. – 603 с. – С. 272–360.

Центральна Азія в процесах регіоналізації (С. 294–318) // Глобалізація і сучасний міжнародний процес (С. 294–318) / [за заг. ред. проф. Б. Гуменюка і проф. С. Шергіна]. – К.: Університет «Україна», 2009. – 508 с.

Активизация исламизма в постсоветских Узбекистане, Таджикистане. Политический ислам в современных Кыргызстане, Казахстане и Туркмении // Цивилизационная структура современного мира: в 3 т. / ред. Ю.Н. Пахомов, Ю.В. Павленко; НАН Украины, Ин-т мировой экономики и междунар. отношений. – Т. 3., кн.1: Цивилизации Востока в условиях глобализации; Мусульманско-афразийская и индийско-южноазиатская цивилизации. – К.: Наукова думка, 2008. – 544 с. – С. 294–319.

Социально-экономическое развитие новых независимых государств Центральной Азии и формирование приоритетов их международного сотрудничества (С. 608–616), Проблема безопасности новых государств Центральной Азии в контексте геополитических отношений (С. 650–657) // Цивилизационная структура современного мира, Т. 2.: Макрохристианский мир в эпоху глобализации / Ю.М. Пахомов [и др.]. – К.: Наукова думка, 2007. – 692 с.

Казахстан: очерки о технологии коррупции. – Оттава: Министерство иностранных дел Канады, 1997. – 102 с.

Культура: Общественные институты и общественное сознание // Сознание в социокультурном контексте: монографія. – Алма-Ата, 1993. – С. 25–27.

Белая книга. Сборник документальных свидетельств депортации чечено-ингушского народа. Редактор издания, автор предисловия. – Алма-Ата, 1990. – 190 с.

Мухаммад Солих и политические преобразования в Узбекистане. Монография / за ред. р. Дейблер. – Блумингтон, 1996. – С. 3–11.

Цветы на камнях (антология современной казахской повести). Редактирование, предисловие. – Алма-Ата: Изд-во «Жазуши», 1987. – 237 с.

Статті

Proislamskie neofity b kamo ekzistencionalen «proval» na globaliizasiinom prosessi // Международные отношения (Болгария). – 2017– № 3. – С. 121–128.

Pro-Islamic Neophytes Regarded as Existential «Failure» of Globalization Processes // History, Archaeology, Ethnology. – 2017. – № 1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sjuni.edu.ge/journal/index.php/HAЕ/article/view/27>

Крым – цена вопроса // Украина: события, факты, комментарии. – 2017. – № 3. – С. 37–39.

Политические и цивилизационные основы концепции Евразийского союза // Історичні та стратегічні імперативи модернізації провідних і транзитивних країн світу: збірник наукових праць // за заг. ред. О.В. Зернецької / Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2017. – 192 с. – С. 70–81.

Крым заботы нашей // Украина: события, факты, комментарии. – 2017. – № 4. – С. 18–21.

ГУАМ – первые результаты международного корпоративного проекта // Україна: події, факти, коментарі. – 2017. – № 37. – С. 25–27.

Мертвые бродят в песках // Творческое содружество: Литературный альманах. – Hertfordshire: Hertfordshire Press, 2016. – С. 25–35.

«Другие» в исламе как экзистенциальный «сбой» глобализационных процессов // Модернізація і безпека розвитку в умовах глобалізації: збірник наукових праць / За загальною редакцією д.політ.н., проф. О.В. Зернецької / ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – 195 с. – С. 29–36.

Криза світової цивілізації та доля ісламу у контексті сучасної політичної та культурної ситуації в Україні // Суспільно-політичні процеси. Науково-популярне видання Громадської організації «Міжнародний інститут гуманітарних технологій» спільно з Громадською організацією «Академія політичних наук». – К., 2016. – Вип. 3. – С. 186–196 (у співавторстві із Закутом А.А. Салахом).

Туркменская модель государственного устройства как вызов современному миру (С. 55–64), Этнополитика современного Казахстана и составляющие ее этноисторические и политические мифы (С. 248–266) // Країни пострадянського простору: виклики модернізації: збірник наукових праць / За заг. ред. канд. іст. наук, доцента А.Г. Бульвінського / ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України» – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – 306 с.

Мертвые бродят в песках // Новый свет: литературно-художественный журнал. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://litsvet.com/index.php>.

Украинский дискурс мультикультурализма и транскulturации // Проблемы политического Ислама. – Center for Governance and Public Management Carleton University (Canada), 2015. – С. 118–126.

The Eurasian union concept political or civilizational // Central Asia and the Caucasus. – 2014. – Volume 15. – Issue 2. – P. 20–32.

We are all interdependent on this earth // 22 Ideas to Fix the World. – New York: University press, 2013. – 480 p. – P. 136–150.

Воспоминание о будущем // Параллели. – 2013. – № 1. – С. 207–223.

Космос Тараса Шевченко // Киев. – 2013. – № 10. – С. 3–5.

22 Ideas to Fix the World. – New York University Press. – New York, 2013. We are all inter-dependent on this earth. – Pp. 136–150.

Russia and Newly Independent States of Central Asia: Relations Transformed // Russia the challenges of transformation. – New York: University Press, 2010. – P. 231–243.

Central Asia: new geopolitical architecture // The Caucasus globalization – journal of Social, Political and Economic Studies. – 2009. – Volume 3. – Issue 2–3. – P. 37–47.

Вектори співпраці України з державами Центральної Азії // Персонал. – 2009. – № 2. – С. 4–14.

Центральная Азия: обрис новой геополитической архитектуры // Кавказ и глобализация. Том 3. – 2009. – Вып. 2–3. – С. 43–55.

Экспедиция Ясона как попытка перезагрузки цивилизационной матрицы // Диалог цивилизаций как призвание. – Москва, 2007. – С. 104–115.

Центральна Азія як географічний регіон і зона цивілізаційного стику в вузловій точці Великого Шелкового шляху (в соавторстві) // Цивілізаційна структура сучасного світу. – Том 2. – К., 2007. – С. 589–596.

«Экономическое чудо» как квази-скачок в развитии // Экономическое чудо: витоки, фактори, механізми функціонування. – К., 2006. – С. 47–56.

Україна-Ісламський світ: до нового етапу співробітництва // Україна: події, факти, коментарі. – 2005. – № 11. – С. 35–39.

Воспоминание о будущем как способ историко-культурной саморефлексии (К вопросу о евразийской матрице этногенеза на постсоветском пространстве) // Софія. – 2005. – № 1. – С. 164–184.

Strategic bedfellows. How Russia and the West court The Stans. // INDEX for free expression. – 2005. – № 1. – P. 154–159.

Глобалізація в контексті внутрішньої і зовнішньої політики нових незалежних держав Южного Кавказу // Діалог цивілізацій: роль і місце латентних структур в управлінні світом. Матеріали третьої всесвітньої конференції. – Київ, 2005. – С. 124–132.

Традиційні культури і глобалізація в умовах транзиту. // Глобалізація і мультикультуризм. – Москва, 2004. – С. 208–215.

Рекогносцировка проблемы, или к вопросу о проявлении смысла // Антология творческих достижений. – К.: Институт мировой экономики и международных отношений НАН Украины, 2004. – С. 68–81.

Новейшая литература Центральной Азии как сопротивление небытию // COLLEGIUM. – 2004. – № 17. – С. 129–165.

ГУУАМ – етап транзиту та перспективи розвитку // Вісник Донецького університету. Серія «В». Економіка і право. – 2004. – № 2. – С. 319–332.

Современные альтернативы мировой банковско-финансовой системы в контексте интересов национальной экономики Украины (пропедевтика к проблеме) // Стратегии и механизмы сотрудничества между украинскими и исламскими банками и другими субъектами экономики. – К., 2004. – С. 4–14.

Современный ислам на территории СНГ // Диалог цивилизаций: исторический опыт и перспективы XXI века. Доклады и выступления. Российско-иранский международный научный симпозиум, 1–2 февраля 2002 г.: научное издание / ред. Ю.М. Почтар. – Москва: Издательство Российского университета дружбы народов, 2002. – 299 с. – С. 17–23.

The Eurasian matrix and modern politics in the Central Asian region (Євразійська матриця і сучасна політика в центрально-азійському регіоні) // Problems of modern civilization. Cultural discourse. – Venice, 2002. – С. 32–41.

Possible consequences of the introduction of a contingent of the armed forces of the Western alliance in the countries of Central Asia and the South Caucasus. // Security problems in the period of socially political transit. – Bordeaux, 2002. – С. 23–29.

Центрально-азиатский вектор евразийства // Антология. Евразийская идея и современность. – Москва: РУДН, 2002. – С. 216–227.

Центрально-азиатський регіон: варіанти вибору без вибору // Стратегическая панорама. – 2002. – № 1. – С. 54–63.

Что будет, когда посеешь афганский ветер (прогнозные оценки последствий антитеррористической операции западного альянса) // Журнал Института СНГ (Москва). – январь, 2002. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: www.iicas.org

Общие вопросы безопасности. Борьба с терроризмом // Центральная Азия: геостратегический анализ и перспективные возможности Украины. – К., 2001. – С. 87–95.

Ісламські питання в Центральній Азії // Центральная Азия: геостратегический анализ и перспективные возможности Украины. – К., 2001. – С. 65–73.

Евроазиатский транспортный коридор // Украина и Россия в системе международных отношений: стратегическая перспектива. – К., 2001. – С. 32–41 (в соавторстве с В. Кузьменко).

Нефтетранспортные коридоры Каспийского шельфа // Стратегия национальной безопасности Украины в контексте исследования мирового сообщества. – К., 2001. – С. 67–71.

Трансвааль, Трансвааль, страна моя... (к военным конфликтам в Ферганской долине) // Журнал Института СНГ (Москва). – январь, 2001. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: www.iicas.org.

Проблеми радикального ісламу в Центральній Азії: погляд з України // Контекст. – 2001. – № 11. – С. 27–36.

Аналіз ситуації в Афганістані та її можливі наслідки для України // Контекст. – 2001. – № 8. – С. 34–39.

Этнополитика современного Казахстана и составляющие ее национальные и этноисторические мифы // Новости Центральной Азии и Кавказа. – 2001. – № 6(36). – С. 17–24.

Ислам в политической жизни Украины // Центральная Азия и Кавказ. – (Швеция). – 2001. – № 4(14). – С. 163–175.

Конфессиональная самоидентификация как способ ориентации в социально-политическом пространстве // Новости Центральной Азии и Кавказа. – 2001. – № 4 (33). – С. 17–25.

Turkestan – Turan – the problems of political and socio-cultural cooperation of the Central Asian region with the regions of the South Urals and the Volga region of the Russian Federation // Сборник статей. – Вена, 2001. – С. 22–34.

Несколько замечаний к ситуации в государствах центрально-азиатского региона // Центральная Азия и Кавказ. – (Швеция). – 2000. – № 2 (8). – С. 57–72.

Геополітичні та гео економічні аспекти українсько-російських відносин // Стратегическая панорама. – 1999. – № 1–2. – С. 35–47. (у співавторстві з Л. Негель).

Гимн евразийству как эпитафия Российской империи // Тюркский мир. – 1999. – № 2. – С. 14–23.

Україна в контексті глобалізації світової економіки // Стратегическая панорама. – 1998. – № 3–4 – С. 49–61 (у співавторстві з Л. Негель).

Каким я вижу новый Казахстан // Простор. – 1993. – № 9. – С. 57–74.

Очевидность неочевидного // Звезда Востока. – 1993. – № 3. – С. 176–193.

Последний дервиш Азии // Звезда Востока. – 1992. – № 2. – С. 112–149.

Зачем инженеру искусство? // Сб. статей «В ком дремлет Рафаэль» – Алма-Ата, 1990. – 247 с. (в соавторстве с Н.И. Киященко).

Перга Тетяна Юріївна

Старший науковий співробітник.

Кандидат історичних наук, старший науковий співробітник.

Сфера наукових інтересів: екологічна політика (глобальний, регіональний та національний вимір; історія та сучасність), екологіч-

на безпека, сталий розвиток, глобальні проблеми сучасності, участь України в міжнародному екологічному співробітництві.

Монографії індивідуальні

Глобальна екологічна політика та Україна: монографія. – Ніжин: видавець ПП Лисенко М.М., 2014. – 285 с.

Розділи в колективних монографіях

Екологізація антикризових стратегічних концепцій та довгострокові екологічні імперативи України (С. 223–234), Екологічні чинники глобальної системної кризи та екологічні імперативи світового розвитку (С. 105–112) // Еволюція світ-системи глобалізму (Стратегічні імперативи співрозвитку): кол. Монографія / [Білорус О.Г., Гаврилюк О.В., Зернецька О.В. та ін.]; кер. авт. кол. і наук. ред., д. е. н., проф., академік О.Г. Білорус. – К.: КНЕУ, 2014. – 429 с.

Regional and Local initiatives implementing sustainable development (P. 485–487), The mechanism for integration the conservation of environmental decision-making process, environmental assessment of innovation and investment projects (P. 485–487) // Sustainable development. Monograph / Exclusive editor O. Slozko. – Kyiv-Kaunas-Szczecin: Institute of World Economy and International Relations, national University of Food Technologies, University of Szczecin, Vilnius University, 2013. – 630 p.

Участь у регіональній екологічній інтеграції як фактор підвищення конкурентоспроможності постіндустріальних та транзитивних країн (С. 85–90), Міжнародний досвід формування механізмів екологічної інтеграції постіндустріальних і транзитивних країн в умовах глобальної економічної кризи (С. 237–245), Інвестиційно-інноваційна модель екологічно орієнтованого розвитку України (С. 356–361) // Глобальна корпоративна система: монографія / [О.Г. Білорус, О.В. Зернецька, В.А. Вергун та ін.], кер. авт. колективу і наук. ред. О.Г. Білорус. – К.: КНЕУ, 2011. – 408 с.

Инновационные экономические механизмы экологической регуляции в стратегиях развития (С. 600–613), Экологические индикаторы оценки развития и международная и глобальная конкурентность государств (С. 614–617), Экологическое ориентированное развитие и противоречивость экологической политики ведущих стран мира (С. 618–620), Инновационная роль государства в экологической сфере в условиях глобализации развития (С. 620–626), Проблемы и перспективы участия Украины в глобальной экологической политике (С. 627–629) // Глобальное конкурентное пространство: Монография / О.Г. Белорус и др.; Рук. авт. кол. и науч. ред. О.Г. Белорус. – К.: КНЭУ, 2008. – 720 с.

Інноваційні економічні механізми екологічного регулювання в стратегіях розвитку (С. 671–574), Екологічні індикатори оцінки роз-

витку та міжнародна екологічна конкурентність держав (С. 574–579), Екологічне орієнтований розвиток і суперечливість екологічної політики ведучих країн світу (С. 579–581), Інноваційна роль держави в екологічній сфері в умовах глобалізації розвитку (С. 581–586), Проблеми та перспективним участі України в глобальній екологічній політиці (С. 586–588) // Глобальний конкурентний простір: Монографія / О.Г. Білорус та ін.; Кер. авт. колективу і наук. ред. О.Г. Білорус. – К.: КНЕУ, 2007. – 680 с.

Глобалізація системи міжнародної екологічної безпеки як імператив сталого розвитку (С. 584–592), Вплив глобальних трансформацій на розвиток системи міжнародної екологічної безпеки (С. 593–596), Глобалізація та регіоналізація механізмів міжнародної екологічної безпеки (С. 597–599), Глобальна екологічна інтеграція і кооперування (С. 599–602). Україна в системі міжнародної екологічної безпеки (С. 603–607) // Глобалізація і безпека розвитку: Монографія / О.Г. Білорус, Д.Г. Лук'яненко та ін.; Керівник авт. колективу і наук. ред. О.Г. Білорус. – К.: КНЕУ, 2002. – 789 с.

Глобализация системы международной экологической безопасности как императив стабильного развития (С. 628–637), Влияние глобальных трансформаций на развитие системы международной экологической безопасности (С. 637–641), Глобализация и регионализация механизмов международной экологической безопасности (С. 642–645), Глобальная экологическая интеграция и кооперирование (С. 645–648), Украина в системе глобальной экологической безопасности (С. 648–652) // Глобализация и безопасность развития: Монография. О.Г. Белорус, М.О. Гончаренко, В.А. Зленко и др.; Руководитель авт.коллектива и науч.редактор О.Г. Белорус. – К.: КНЕУ, 2002. – 789 с.

Современные глобальные и региональные концепции и стратегии защиты окружающей среды // Глобальные трансформации и стратегии развития: коллективная монография / Белорус О.Г., Лукьяненко Д.Г. и др. – К.: Ориане, 2000. – 424 с. (перевод с украинского издания 1998 года). – С. 385–394.

Сучасні глобальні та регіональні концепції та стратегії захисту навколишнього середовища / Глобальні трансформації і стратегії розвитку: Колективна монографія під ред. О.Г. Білоруса. – К.: ВІПОЛ, 1998. – 416 с. – С. 384–394.

Міжнародне співробітництво організацій системи ООН у справі мінімізації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС // ООН у системі міжнародних відносин. Історичний досвід і перспективи: Ювілейний науковий збірник, присвячений 50-річчю Організації Об'єднаних Націй. – Вид-во «Либідь». – К., 1995. – 128 с. – С. 45–51.

Брошури

До історії формування природоохоронної політики США (кінець 19-го – початок 20-го століття). – Київ-Миколаїв, 1997. – 22 с. (у співавторстві з Б.М. Гончаром, В.М. Вашкевичем).

Статті

Особливості соціально-економічного розвитку Мексики у 40–70-х рр. XX століття // Американська історія та політика. – 2017. – № 3. – С. 223–232.

Сталий розвиток в стратегіях нових членів ЄС // Європейські історичні студії. – 2017. – № 6 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://eustudies.history.knu.ua/nomer-6/>

Екологічна модернізація: витоки та головні напрями розвитку // Історичні та стратегічні імперативи модернізації провідних і транзитивних країн світу: збірник наукових праць // за заг. ред. О.В. Зернецької / Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2017. – 192 с. – С. 146–154.

Ноосферний підхід до розвитку цивілізації // Віче. – 2017. – Вип. 123. – С. 120–123.

Доступ до екологічної інформації: уроки Чорнобильської катастрофи // Проблеми техногенної безпеки в Україні та світі (до 30-ї річниці аварії на Чорнобильській АЕС): Збірник наукових праць. – Запоріжжя: Інтер-М, 2016. – С. 118–123.

Вплив екологічних катастроф на колективну пам'ять: концептуальні засади дослідження // Гілея. – 2016. – Вип. 106. – С. 12–216.

Увековечивание памяти о героях Второй мировой войны в Украине // Никто не забыт, ничто не забыто: сб. науч. материалов.: (к 70-летию Победы над милитаристской Японией и победы и окончания Второй мировой войны) / сост. Я.П. Безлепкин, А.В. Берянев, А.П. Соловьянов; редкол. В.А. Данилович [и др.]. – Минск: Колорград, 2016. – С. 82–194.

Роль Латиноамериканської асоціації вільної торгівлі в інтеграційних процесах в Латинській Америці // Електронний історичний журнал «Scriptorium Nostrum». – 2016. – № 2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sn.kspu.edu/index.php/sn/article/view/147/123>

Участь бізнесу в екологічній політиці: досвід ЄС // Модернізація і безпека розвитку в умовах глобалізації. Збірник наукових праць / За редакцією доктора політичних наук, професора Зернецької О.В. // Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – С. 115–122.

Environmental policy of Ukraine through the prism of memory on Chernobyl disaster // Сторінки історії: збірник наукових праць. – 2016. – Вип. 42. – С. 138–142.

Проблема екологічних біженців у міжнародних відносинах // Зовнішні справи. – 2016. – № 6. – С. 42–45.

Європейська культура пам'яті про екологічні катастрофи // Європейські історичні студії. Наукове видання Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2016. – № 2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eustudies.history.knu.ua/tetyana-pergayeuropejska-kultura-pam-yati-pro-ekologichni-katastrofy/>

Роль ОБСЄ та НАТО у формуванні системи глобальної екологічної безпеки // Ялтинська конференція «великої трійки» 1945 р. і еволюція міжнародних відносин у XX–XXI ст. Збірник наукових праць. – К., 2016. – С. 37–151.

Політика Теодора Рузвельта у сфері екології: консервація природних ресурсів // Проблеми всесвітньої історії. – 2016. – № 2. – С. 82–97.

Екологическая неоконвергенция: от теории к практике // Świat Idei i Polityki. – 2015. – Том 14. – С. 283–305.

Вплив суспільних трансформацій початку 1990-х рр. на екологічну політику країн центрально-Східної Європи // Гілея. – 2016. – Вип. 114. – С. 121–123.

Політика Східного партнерства: історія розвитку та перспективи в умовах глобальних викликів // Сторінки історії: збірник наукових праць. – 2015. – Вип. 40. – С. 174–185.

Розвиток екологічного партнерства в європейському регіоні: досвід країн Вишеградської групи // Актуальні проблеми всесвітньої історії: стратегії партнерства і співробітництва міжнародних відносин. Збірник наукових праць / Державна установа «Інститут всесвітньої історії Національної академії наук України». – К.: Вид-во «Фенікс», 2015. – С. 126–133.

Оргуська конвенція: проблеми та перспективи впровадження в країнах Європи та Азії // Третя хвиля демократизації на теренах Єврозії: досвід новітньої історії та виклики сучасності: Збірник наукових праць. За загальною редакцією д. філол. н., проф. Рудякова П.М. / Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАНУ». – К.: Вид-во «Фенікс», 2015. – С. 161–168.

The memory of the World War II: Ukrainian breakdown or reconciliation // Brukenthalia. Romanian Cultural History Review. Supplement of Brukenthal. Acta Musei. – 2015. – № 5. – Р. 872–879.

Вишеградська група в системі європейської екологічної безпеки // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Україна в умовах трансформації міжнародної системи безпеки», 15 травня 2015 р. – Львів: СМВЛНУ ім.І.Франка, 2015. – С. 128–132.

Роль екологічної політики у боротьбі з економічною кризою: досвід Європейського Союзу // Часопис української історії: КНУ імені Тараса Шевченка. – 2014. – Вип. 29. – С. 80–84.

Екологічна політика як інструмент зближення України з ЄС // Зовнішні справи. – 2014. – № 1. – С. 44–47.

Глобальні зміни клімату: еволюція політики США // Зовнішні справи. – 2014. – № 12. – С. 54–57.

Екологічна конвергенція: регіональна специфіка // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія. – 2014. – № 5(123). – С. 42–43.

Країни Центральної Азії в фокусі пріоритетів ЄС: демократизація // *Evropsky politicky a pravni Diskurz*. – 2015. – № 1. – С. 97–105.

Політика Східного партнерства: історія розвитку та перспективи в умовах глобальних викликів // *Сторінки історії: збірник наукових праць*. – 2015. – Вип. 40. – С. 174–185.

The Kerch traffic interchange: a geopolitical dimension // *Central Asia and the Caucasus. Journal of Social and Political Studies*. – 2015. – Vol. 16. – Issue 2. – P. 54–60.

Розвиток екологічного партнерства в європейському регіоні: досвід країн Вишеградської групи // *Актуальні проблеми всесвітньої історії: стратегії партнерства і співробітництва міжнародних відносин. Збірник наукових праць*. – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії Національної академії наук України», 2015. – С. 126–133.

Роль балканських країн у формуванні нової системи міжнародних відносин напередодні Першої світової війни // *Перша світова війна: історичні долі держав і народів (до 100-річчя від початку Першої світової війни). Збірник наукових праць / За загальною редакцією проф. Кудряченка А.І.* / Державна установа «Інститут всесвітньої історії». – К.: Вид-во «Фенікс», 2015. – С. 79–85.

Проблеми глобального споживання в контексті сталого розвитку // *Гілея. Науковий вісник*. – 2013. – Вип. 69 (2). – С. 748–754.

Трансформація політики сталого розвитку на початку 21 століття // *Дослідження світової політики. Збірник наукових праць*. – 2013. – Вип. 2 (63). – С. 86–94.

Боротьба з глобальною бідністю як механізм подолання екологічної кризи // *Дослідження світової політики: збірник наукових праць*. – К.: ІСЕМВ НАН України. – 2013. – Вип. 3 (64). – С. 148–156.

Потенціал державно-приватного партнерства у вирішенні екологічних проблем України: матеріали міжнародної науково-теоретичної конференції «Транзитивна система глобалізму в умовах глобальної кризи», м. Київ, 20 червня 2013 р. / Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, Інститут соціології, Міжнародна асоціація «Україна-Римський клуб». – К.: ІСЕМВ НАН України, 2013. – С. 78–82.

Чи допоможе «зелена» економіка розв'язати проблеми глобального розвитку? // *Зовнішні справи*. – 2013. – № 6. – С. 48–52.

Соціальний потенціал «зеленої» економіки в умовах глобальної кризи: матеріали міжвідомчої науково-теоретичної конференції [Глобальна система криза і стратегічні концепції безпеки розвитку транзитивних країн], (Київ, 27 вересня 2012 р.) / Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, Інститут соціології, Міжнародна асоціація «Україна-Римський клуб». – К.: ІСЕМВ НАН України, 2012. – С. 126–131.

«Зелена економіка» як механізм подолання безробіття: утопія чи реальність? // Політичний менеджмент. – 2012. – № 3 (54). – С. 92–10.

Екологічний чинник в антикризових стратегічних документах ЄС // Антологія творчих досягнень. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2011. – С. 72–76.

Інноваційні механізми екологічного менеджменту в Україні // Дослідження міжнародної економіки. – 2011. – Вип. 67 (2). – С. 75–86.

Когезійна політика як антикризовий механізм екологічного співробітництва // Дослідження міжнародної економіки. – 2012. – Вип. 2 (71). – С. 43–51.

Криза – кризою, а екологія – пріоритет // Зовнішні справи. – 2012. – № 5. – С. 46–49.

Міжнародні водні конфлікти – нова загроза сталому розвитку // Зовнішні справи. – 2011. – № 4. – С. 28–31.

Екологічне підприємництво в Україні // Антологія творчих досягнень. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2010. – С. 28–30.

Інноваційні антикризові екологічно орієнтовані інструменти глобального розвитку // Матеріали міжнародної наукової конференції «Глобальний кризовий розвиток чи антикризові тенденції». – К., 24 червня 2011 р.: ІСЕМВ НАН України, Інститут соціології, Міжнародна асоціація «Україна-Римський клуб». – К., 2011. – С. 131–137.

Екологічна модернізація: сучасний стан та перспективи // Матеріали міжнародної науково-теоретичної конференції «Глобальна структурна модернізація і конкурентоспроможність транзитивних країн», 24 червня 2010 року. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2010. – С. 152–156.

Realities and perspectives of transboundary cooperation in environmental field in the Black Sea Region // Journal of the European Economy. – 2010. – № 6. – Vol. 9. – P. 174–183.

Україна на шляху до Кіото: прогрес чи регрес? // Зовнішні справи. – 2009. – № 1. – С. 48–51.

Екологічні проблеми та виклики країн Центральної та Східної Європи на шляху до ЄС // Антологія творчих досягнень. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2009. – С. 113–118.

Альтернативна енергетика як фактор підвищення конкурентоспроможності України на світовій арені // Зовнішні справи. – 2009. – № 12. – С. 38–41.

Realities and perspectives of transboundary cooperation in environmental field in the Black Sea Region // International Conference on Applied Economics 2009, Kastoria, 27–30 May 2009. – TEI of Western Macedonia Press. – P. 535–541.

Ефективна екологічна комунікація як імператив сталого розвитку // Глобальна модернізація і сталий розвиток: соціальні імперативи і економічні стратегії. – Матеріали міжвідомчої науково-теоретичної конференції. – ІСЕМВ НАН України, Інститут соціології НАН України, Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. – К., 2008. – С. 148–153.

Терра інкогніта: участь громадянського суспільства у формуванні екологічної політики в Україні // Зовнішні справи. – 2008. – № 7. – С. 48–51.

Україна на шляху до виконання Цілей Розвитку Тисячоліття // Дослідження світової політики. Збірник наукових праць. – 2008. – Вип. 43. – С. 40–51.

Місце України в системі глобальної екологічної інтеграції // Україна в глобалізованому світі. Збірник наукових праць. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2007. – С. 71–75.

Імперативи глобального менеджменту // Антологія творчих досягнень. – К.: Вид-во ІСЕМВ НАН України, 2007. – С. 111–113.

Індикатори сталого розвитку в ЄС в умовах глобальної модернізації // Матеріали Міжвідомчої науково-теоретичної конференції. – Київ, 31 жовтня 2007 р. – К.: Вид-во ІСЕМВ НАН України, Інститут соціології НАН України, 2007. – С. 165–171.

Регіональний менеджмент. Економічне зростання Китаю та Індії як фактор дестабілізації розвитку в XXI столітті // Зовнішні справи. – 2007. – № 10. – С. 29–32.

Принципи білого паперу або мобільність за умов глобалізації розвитку: прогрес чи регрес? // Зовнішні справи. – 2007. – № 8. – С. 48–51.

Екологічні проблеми Близького Сходу в контексті сталого розвитку // Дослідження світової політики. – 2006. – Вип. 33. – С. 47–59.

Панацея від глобальної бідності? // Політика і час. – 2006. – № 7–8. – С. 41–48.

Стандарти сталого розвитку // Віче. – 2006. – № 9–10. – С. 49–50.

Лісабонський та Гетеборзький шляхи. Стратегії сталого розвитку Євросоюзу доведеться переглядати? // Політика і час. – 2006. – № 3. – С. 26–32.

Індекс екологічної усталеності – фактор оцінки конкурентоспроможності держав в умовах глобалізації // Дослідження світової політики. – 2005. – Вип. 31. – С. 23–31.

Соціальні, екологічні та гуманітарні проблеми Африки в контексті сталого розвитку // Дослідження світової політики. – 2005. – Вип. 32. – С. 17–28.

Новітні екологічні механізми та підвищення конкурентоспроможності держав // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2005. – Вип. 51. – Ч. 2. – С. 82–88.

Соціальні, екологічні та гуманітарні проблеми Африки в контексті сталого розвитку // Дослідження світової політики. – 2005. – Вип. 33. – С. 47–52.

Проблеми оцінки конкурентоспроможності держав в умовах глобалізму: Індекс екологічної усталеності // Дослідження світової політики. – 2005. – Вип. 31. – С. 77–83.

Китайський глобалізм – нова екологічна загроза 21 століття? // Віче. – 2005. – № 4 – С. 77–79.

Роль і місце латентних структур у глобальному екологічному управлінні // Діалог цивілізацій: роль і місце латентних структур в управлінні світом: Матеріали Третьої Всесвіт. конференції (28 травня 2004 р., м. Київ): Громадсько-наук. проект / В.о. Міжрегіон. акад. упр. персоналом, Міжнарод. кадрова акад.; Відп. за вип. В.М. Чирков. – К.: МАУП, 2005. – С. 235–238.

Україна в Індексі екологічно усталеного розвитку: стан та перспективи // Екологічний вісник. – 2004. – С. 27–32.

Інноваційні механізми соціально-екологічного регулювання // Антологія творчих досягнень. – К.: Вид-во ІСЕМВ НАН України, 2004. – С. 73–75.

Глобальні зміни клімату та Україна: хто кого? // Екологічний вісник. – 2004. – С. 13–17.

Екологічні ризики. Конкурентоспроможним державам глобалізація не страшна // Віче. – 2004. – № 7. – С. 43–45.

Імперативи міжнародної екологічної безпеки в умовах глобалізації розвитку // Держава.Право.Економіка: Матеріали міжнародної конференції «Глобальні трансформації і загрози сучасного глобалізму» / Інститут законодавчих передбачень і правової експертизи. – К., 2004. – С. 52–57.

Соціальні та екологічні проблеми країн Півдня // Політика і час. – 2004. – № 6. – С. 49–54.

А у нас цим ніхто не цікавиться. Екологічні інновації в Україні – примара чи реальність? // Політика і час. – 2003. – № 9. – С. 48–53.

Методологічні проблеми адаптації екологічного законодавства України. Європейський вектор // Дослідження світової політики. Збірник наукових праць. – 2003. – Вип. 24. – С. 42–46.

Участь України в механізмах Кіотського протоколу: реалії та перспективи // Економіка промисловості України. – 2003. – № 3 (21). – С. 20–27.

Проблеми глобального екологічного управління // Дослідження світової політики. Збірник наукових праць. – 2002. – Вип. 19. – С. 102–107.

Екологічний тероризм: сучасні виклики // Політика і час. – 2002 – № 12. – С. 46–50.

Problems with, and perspectives on, International Ecological cooperation, Ukraine // Environmental Practice. Journal of the national Association of Environmental Professionals. – Oxford University Press: The Evergreen State College, 2001. – P. 18–19.

Екологічна політика та якість життя // Дослідження світової політики. Збірник наукових праць. – 2001. – Вип. 16. – С. 79–86.

До історії розвитку національної паркової системи в США (кінець 19-го – початок 20-го століття) // Праці центру пам'яткознавства. – 2001. – Вип. 3. – С. 71–178.

Вплив глобалізації економіки на систему міжнародної екологічної безпеки // Дослідження світової політики. Збірник наукових праць. – 2000. – Вип. 13. – С. 19–23.

Глобалізація системи міжнародної екологічної безпеки – імператива часу // Дослідження світової політики. Збірник наукових праць. – 2000. – Вип. 10. – С. 85–89.

Розвиток природоохоронної політики в США під час Першої світової війни // Питання історії нового та новітнього часу. – 1999. – Вип. 6. – С. 71–76.

Екологічна інтеграція як імператив сталого розвитку // Політологічні та соціологічні студії. Збірник наукових праць. – Т. 1. – Чернівці: Вид-во «Місто», 2000. – С. 32–35.

Природоохоронна діяльність місцевих та урядових установ у США в 20-ті роки ХХ століття // Питання нової та новітньої історії. Міжвідомчий науковий збірник. – 1998. – Вип. 44. – С. 21–25.

Проблема охорони та збереження природних ресурсів під час президентства Тафта та Вільсона (1909–1914) // Збірник праць ІСЕМВ НАН України. – 1997. – Вип. 8. – С. 60–67.

До історії розвитку природоохоронної політики Сполучених Штатів Америки в першій половині 30-х рр. ХХ століття // Вісник Київського університету. Історія. – К.: Вид-во Київського університету, 1997. – С. 119–128.

До питання про передумови виникнення природоохоронної політики уряду США наприкінці 19-го століття // Питання нової та новітньої історії: міжвідомчий науковий збірник. – 1997. – Вип. 43. – С. 29–37.

До історії розвитку лісового законодавства в США другої половини 19 століття // Питання нової і новітньої історії. Міжвідомчий науковий збірник. – 1996. – Вип. 42. – С. 50–57.

З історії діяльності міжнародних організацій системи ООН по охороні навколишнього середовища // Питання нової та новітньої історії. Міжвідомчий науковий збірник. – 1995. – Вип. 41. – С. 103–109.

Щоб уберегти людство. До питання про міжнародне співробітництво організацій системи ООН у справі мінімізації наслідків аварії на ЧАЕС // Політика і час. – 1994. – № 4. – С. 56–62.

Хижняк Ігор Антонович

Головний науковий співробітник.

Доктор історичних наук, професор.

Доктор політичних наук, професор політології.

Дійсний член американської академії соціальних і політичних наук, академік Української академії політичних наук.

Сфера наукових інтересів: дослідження культурної політики, типології культури, патрунування культурних процесів та особливості культурної демократії США; системні виміри сучасних політичних проблем в інформаційному просторі; міжнародні відносини та трансформації сучасного світопорядку; глобальні і регіональні проблеми державотворення доби незалежності України.

Монографії індивідуальні

Рок-н-ролл: информационная реальность и виртуальность: руководство по истории музыки, социологии культуры, страноведению, управлению потоками международной медиакоммуникации, эстетике протестной тематики и радикализма и многому другому. – К.: «Освіта України», 2014. – 276 с.

Патронована культура та культурна демократія у США. Культурні процеси в американському соціумі періоду індустріальних та постіндустріальних трансформацій (друга половина 20 століття): соціально-політичний вимір. – К.: Вид-тво МВС України, 2001. – 448 с.

The U.S. Government cultural Policy-Making. – Ohio: Bowling Green Univ. Pooular Press, 1993. – 286 p.

Парадоксы рок-музыки: мифы и реальность: научное издание. – К.: Издательство ЦК ЛКСМУ «Молодь», 1989. – 295 с.

США: государство, бизнес и культура 60–80 годов 20 столетия. – К.: «Вища школа», 1986. – 207 с.

Розділи в колективних монографіях

Україна: держава всупереч (складові національної безпеки) // Vivat Ukraina! Двадцять років потому. Осмислення / Упоряд. В.І. Севастьянов. – К.: «ТОВ. СІК ГРУП «Україна», 2015. – 1064 с. – С. 408–419.

Міжнародні відносини та глобальні імперативи // Глобалізація і сучасний міжнародний процес / за заг. ред. проф. Б. Гуменюка і проф. С. Шергіна. – К.: Університет «Україна», 2009. – 508 с. – С. 53–72.

Підручники, навчальні посібники індивідуальні

Системы международных отношений в истории Нового времени: [учебник для студ. высш. учеб. заведений] / Морион. – К.: Освіта України, 2011. – 360 с.

Нова історія міжнародних відносин у системному форматі (1648–1918): підруч. для студ. вищ. навч. закл. – К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2009–224 с.

Методичні розробки

Historical, Social and Political Back ground of Great Britain and Commonwealth of Nations. A Text Book. Expanded Course Syllabus, Seminars and Independed Students Research Formats. – К.: «Ukraine», 2013. – 137 p.

Historical, Political, Social and Cultural Background of North American Countries. A Text Book. Expanded Course Syllabus, Seminars and Independed Students Research Formats. – К.: «Ukraine»; Open International University of Human Development, 2014. – 149 p.

Статті

Синкретичні ознаки «гібридних» підсистем російсько-українського агломерату спільного географічного регіону: самобутність геополітичного коду «Omnes et singulos» // Історичні та стратегічні імперативи модернізації провідних і транзитивних країн світу: збірник наукових праць // за заг. ред. О.В. Зернецької / Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2017. – 192 с. – С. 82–92.

Український вимір субсистемної «гібридної» модернізації і неопатримоніальної демократії у геополітичному регіоні «Omnes et singulos» // Країни пострадянського простору: виклики модернізації: збірник наукових праць / За заг. ред. канд. іст. наук, доцента А.Г. Бульвінського / ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – 306 с. – С. 128–146.

Кремлівська підсистема як фактор впливу на глобальний світовий порядок // Історія в школі. Науково-методичний журнал для вчителів. – 2016. – № 5–6. – С. 18–24.

Підсистемна партикулярна «гібридна» авторитарність по не патримоніальному типу // Модернізація і безпека розвитку в умовах глобалізації. Збірник наукових праць / За загальною редакцією д. політ. н., проф. Зернецької О.В. / Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – 195 с. – С. 151–158.

Вестфальська система міжнародних відносин: становлення, розвиток, підсумки // Історія в школі. Науково-методичний журнал для вчителів. – 2015. – № 3–4. – С. 32–39.

Історичні і глобальні алгоритми революційності в соціальному просторі України: від передумов до незавершеності підсумкової ак-

туальності // Історія в школі. Науково-методичний журнал для вчителів. – 2015. – № 1–2. – С. 16–30.

Рок-музыка: истоки возникновения // Історія в школі. – 2014. – № 6–7. – С. 45–52.

Рок-музыка: истоки возникновения // Історія в школі. – 2014. – № 4–5. – С. 47–51.

Другий етап «Держави всупереч»: уроки Євромайдану VS реалій об'єктивних історичних обставин // Гілея. Історичні науки, філософські науки, політичні науки. – 2014. – Випуск 84 (№ 5). – С. 502–506.

Держава всупереч: імперативи забезпечення її суверенітету – двадцять років потому Української Незалежності // Гілея. Історичні науки, філософські науки, політичні науки. – 2013. – Випуск 78 (№ 11). – С. 357–360.

Держава всупереч: імперативи забезпечення державного суверенітету України доби Незалежності // Сучасна українська політика. – Спецвипуск: Політична наука в Україні: стан та перспективи розвитку. – К.: Вид-во «Центр соціальних комунікацій», 2013. – С. 332–343.

Прелюдия славы – системная рапсодия Провидения на тему «Независимость США» // Актуальні проблеми міжнародних відносин: збірник наукових праць. – 2012. – Випуск 107. – Частина I (у двох частинах). – С. 22–28.

Складові безпекового імперативу та стилістика перфоменсу сучасної української політики // Освіта регіону. Політологія, психологія, комунікації. – 2012. – № 2. – С. 127–131.

System Confrontation of the Global Poles of Power and Factor of Reaction of Historical Results of the Second World War / Системне протистояння глобальних полюсів сили і фактор повторної дії історичних підсумків Другої світової війни // Проблеми всесвітньої історії. – 2016. – № 1. – С. 123–130.

The Second Stage of «State Defiance» In Ukraine: The Euromaidan's Lessons vs Realities Of Objective Historical Circumstances // Social and Human Sciences. Polish-Ukrainian scientific journal. – 2015. – № 4 (08). – p. 23–34

Systemic Subjectivity Over Historic Category Of The World War II. Social and Human Sciences // Polish-Ukrainian scientific journal. – 2015. – № 2 (06). – p. 40–53.

Resolving Systemic Subjectivity Over Historic Category Of The World War I (An Introduction Of Its Parameters Into Scientific Discourse) // Перша світова війна: історичні долі держав і народів (до 100-річчя від початку Першої світової війни). Збірник наукових праць / За загальною редакцією проф. Кудряченка А.І. – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2015. – 352 с. – С. 53–62.

Decision-Makers On The Spotlight: Effects Of Informational Press And Public Coverage On Perfections Of Political PR In The USA, Russia And Ukraine // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць. – 2013. – Випуск 116. – Частина I (у двох частинах). – p. 23–27.

ВІДДІЛ ТРАНСАТЛАНТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Відділ заснований 2014 року.

Історія відділу пов'язана з іменами таких видатних науковців, як доктори історичних наук, професори Євген Євменович Камінський, Борис Михайлович Гончар, доктори політичних наук, професори Борис Іванович Канцелярук, Валерій Володимирович Копійка, доктор економічних наук, професор Дмитро Григорович Лук'яненко та інші відомі фахівці в галузі трансатлантичних досліджень.

Напрями наукових досліджень відділу:

- Історія країн Європи та Америки;
- Історія міжнародних відносин;
- Суспільно-політичні та культурні взаємини України з країнами Європи та Америки, аналіз і прогнозування розвитку цих взаємин;
- Система міжнародних відносин в контексті планетарних викликів;
- Міжнародна безпека, врегулювання міжнародних конфліктів, вплив геополітичних процесів, міжетнічних та міжконфесійних відносин на міжнародну безпеку;
- Глобалізація та регіоналізація.

Відділ займається дослідженням проблем міжнародних відносин країн Європи та Америки, глобальних і регіональних аспектів функ-

ціонування міжнародних систем. Співробітники відділу вивчають тенденції міжнародних відносин з акцентом на питаннях теорії, практичного досвіду та особливостей взаємодії міжнародних акторів сучасного світу.

Тематика НДР на 2017–2018 рр.:

«Зовнішньополітичні стратегії провідних держав євроатлантичного простору в контексті національних інтересів України»

Основна мета роботи полягає в дослідженні генези й розвитку концептуальних і прикладних вимірів зовнішньополітичних стратегій провідних держав євроатлантичного простору з позицій національних інтересів України.

Актуальність очікуваних результатів обумовлена:

1. Посиленням методологічних розбіжностей щодо оцінки та прогнозування тенденцій розвитку міжнародних відносин і міжнародних процесів у сучасній історичній і політичній науці. Указані розбіжності значною мірою пов'язані з переосмисленням ролі традиційних та нових центрів сили в міжнародних відносинах.

2. Загостренням конкуренції та суперництва основних центрів сили в сучасній міжнародній системі, що знаходять прояв у протилежній спрямованості політичних стратегій і доктрин, ухвалених політичним керівництвом США, ЄС, Росії та Китаю.

3. Змінами в характері міжнародної суб'єктності, що впливають на політичну та економічну поведінку держав та інтеграційних угруповань на міжнародній арені, зокрема й на специфіку міжнародно-політичного позиціонування США, ЄС, КНР, Росії, Індії, Бразилії та інших країн «Великої двадцятки».

4. Новими тенденціями та явищами, що стосуються прояву системної полярності в міжнародних відносинах та співвідношенням політичних, ідеологічних, цивілізаційних та системних чинників у зовнішньополітичному та безпековому позиціонуванні провідних держав та інтеграційних об'єднань.

5. Посиленням суперечностей і суперництва між євроатлантичним центром сили та Росією й Китаєм, непередбачуваністю наслідків глобалізації та просуванням її альтернативних моделей з боку країн БРИКС.

6. Важливістю об'єктивного аналізу нових тенденцій та основних векторів змін, які характеризують взаємовідносини між великими державами та основними інтеграційними об'єднаннями.

7. Потребою в різнобічному аналізі чинників, що впливають на функціонування багатополусної системи міжнародних відносин та на перебіг європейських інтеграційних процесів. Аналіз впливу тен-

денцій у відносинах між провідними державами та центрами сили на міжнародне становище України сприятиме чіткішому формулюванню моделі реалізації зовнішньополітичних цілей та пріоритетів держави у взаєминах з основними зовнішніми суб'єктами.

8. Потребою врахування коректив у зовнішньополітичних концепціях, стратегіях зовнішньої політики та безпеки США, ЄС і НАТО в розрізі очікуваної зміни урядів у США, Франції та ФРН у 2017 р.

9. Змінами у визначенні проблем європейської безпеки та переоцінкою критеріїв міжнародної безпеки в контексті кризи в українсько-російських відносинах, анексії Криму та спроб врегулювання конфлікту в східних районах України.

10. Потребою в досягненні оптимальної сумісності зовнішньополітичного позиціонування України з політичними стратегіями США, ЄС і НАТО та забезпеченням прагматичної вигоди у відносинах з провідними державами та субрегіональними угрупованнями в євроатлантичному просторі. Такий підхід передбачає уточнення цілей і завдань, пов'язаних з інтеграцією України до європейських і євроатлантичних інституцій.

Зарубіжні та вітчизняні дослідники приділяють значну увагу аналізу цілей та мотивацій, якими уряди різних держав керуються при формулюванні зовнішньополітичних стратегій, концепцій та доктрин. У практичній площині вказані елементи віддзеркалюють уявлення щодо стану міжнародної системи та напряду її еволюції, статусу держави в міжнародній системі, визначають засоби, які державні структури тієї чи тієї країни мають у своєму розпорядженні задля досягнення визначених політичних цілей. Концептуальні документи зовнішньополітичного та безпекового характеру фіксують наявність союзників та партнерів, співпраця з якими має пріоритетне значення, а також визначають коло головних, важливих і другорядних проблем та ставлення відповідного уряду до перспектив і способів їх розв'язання. Суттєву роль при визначенні стратегічних цілей та завдань провідних держав та інтеграційних угруповань відіграють оцінка співвідношення сил та тенденцій взаємодії міжнародних акторів, спроможність впливати на визначення правил і нормативів міжнародних відносин.

При формуванні національних зовнішньополітичних і безпекових стратегій враховується специфіка становища і статусу тієї чи тієї держави у міжнародній взаємодії, яка визначає її спроможність здійснювати вплив, забезпечувати втілення власних інтересів та визначати або впливати на формування «правил гри» на міжнародній арені. У реалізації зовнішньої політики різні держави керуються власними специфічними регламентами, які визначають функції

та повноваження владних інституцій у здійсненні зовнішньополітичної діяльності.

Вітчизняні науковці традиційно приділяли суттєву увагу проблематиці зовнішньої політики США, насамперед її основним регіональним напрямам. Водночас у вітчизняній історичній та політичній науці досі не розроблено адекватної методики порівняльного аналізу зовнішньої політики, яка б містила інструментарій оцінки цілей та пріоритетів держав євроатлантичного співтовариства та аналізу суперечностей зовнішньополітичних та безпекових стратегій США/ЄС/НАТО та Росії.

Поглиблений науковий аналіз цих аспектів виглядає доцільним з огляду на специфіку становища України на перехресті конкуруючих зовнішньополітичних стратегій Росії та євроатлантичного центру сили.

Висловлювані з настанням глобальної фінансово-економічної кризи припущення про неминучий занепад домінуючої ролі євро-американського системного ядра виправдовуються лише частково. США і країни ЄС зберігають істотні переваги як у сфері економіки та світових фінансів, так і в інших сферах, що охоплюють технологічні переваги, військове домінування, політичні та нормативні впливи. Врахування цих обставин, а також визначення курсу України на набуття членства в ЄС і НАТО зумовлює необхідність розширення практичної співпраці з ЄС і НАТО у сфері зовнішньої політики та безпеки.

Зовнішньополітичні стратегії США та переважної більшості країн Європи мають низку спільних рис, зумовлених прихильністю їхніх політичних еліт до спільних політичних цінностей та світоглядних уподобань. Водночас між ними спостерігається низка розбіжностей як на рівні стратегічного бачення і планування, так і в процесі практичної реалізації зовнішньої політики. Застосування методів порівняльного аналізу в дослідженні трансформацій зовнішньополітичного процесу провідних держав євроатлантичного простору дозволить виявити ці чинники, а також з'ясувати специфіку координації зовнішньополітичних позицій країн євроатлантичного співтовариства та узгодження суперечностей, що виникають як на етапі політичного планування, так і в процесі реалізації їхніх зовнішньополітичних курсів.

Зберігає принципову важливість поточна та прогнозна оцінка стану і тенденцій європейської безпеки, які безпосередньо впливають на позиціонування України в міжнародних відносинах. У цьому контексті основну увагу передбачається приділити визначенню спільних та особливих орієнтирів, що містяться в стратегії національної безпеки

США, глобальній стратегії зовнішньої та безпекової політики ЄС, стратегічній концепції НАТО та інших національних і багатосторонніх документах доктринального та концептуального характеру.

Порівняльний системно-історичний та структурно-функціональний аналіз зовнішньополітичних стратегій провідних держав євроатлантичного простору матиме суттєве практичне значення, оскільки дозволяє побудувати шкалу взаємосумісності зовнішньополітичних цілей країн-членів ЄС та НАТО, а також відповідні схеми збігу та відмінностей зовнішньополітичних інтересів різних країн євроатлантичного співтовариства та України.

Дослідження методів узгодження підходів та нівелювання розбіжностей у межах ЄС і НАТО в процесі гармонізації позицій національних урядів та формування спільного курсу з різних загальних та регіональних проблем міжнародних відносин, включаючи конфліктний менеджмент та врегулювання локальних і регіональних конфліктів та конфліктних ситуацій, матиме важливе практичне значення. Наукова розробка перелічених аспектів сприятиме поглибленому розумінню критеріїв та особливостей формування підходів провідних держав євроатлантичного простору до проблеми Криму та конфлікту на Донбасі.

Різномічне наукове дослідження зовнішньополітичних стратегій провідних держав євроатлантичного простору стане суттєвим внеском у розробку теорії зовнішньої політики та зовнішньополітичного процесу у вітчизняній історичній та політичній науці. У завершеному вигляді дослідження передбачає підготовку підсумкової науково-аналітичної доповіді та розробку рекомендацій щодо посилення сумісності зовнішньої політики України з зовнішньополітичними стратегіями провідних держав євроатлантичного співтовариства та визначення умов і критеріїв, які забезпечуватимуть дотримання принципів національних інтересів України.

Базові цілі:

1. Дослідити та проаналізувати еволюцію основних чинників, що зумовлюють визначення зовнішньополітичних пріоритетів держав євроатлантичного співтовариства в історичному та сучасному політичному контексті.

2. Виявити основні характеристики міжнародної системи, що впливають на формування зовнішньополітичних стратегій провідних держав євроатлантичного простору.

3. Проаналізувати трансформацію концептуальних підходів США, ЄС і НАТО, спільні риси та специфіку розбіжностей до проблем європейської та глобальної безпеки. Визначити спільні елементи та особливості в зовнішньополітичних стратегіях США, ЄС та окремих держав

і субрегіональних угруповань євроатлантичного співтовариства, зокрема щодо відносин з Україною та Росією.

4. З'ясувати витоки і способи прояву тактичних розбіжностей у зовнішній політиці США та країн ЄС з основних питань міжнародної політики та безпеки. Проаналізувати особливості зовнішньополітичного та безпекового позиціонування країн Центральної та Східної Європи.

5. Провести порівняльний аналіз зовнішньополітичних концепцій США, ЄС та його провідних країн щодо стану та перспектив відносин з Україною.

6. Дослідити та встановити основні чинники, що впливають на формування позиції США, ЄС і НАТО щодо кризи в українсько-російських відносинах, проблеми Криму та конфлікту на сході України.

7. Визначити історичні фактори та причини, які визначають ставлення США, країн ЄС і НАТО до відносин з Росією. Проаналізувати основні суперечності у відносинах держав та інституцій євроатлантичного співтовариства з РФ.

8. Розробити прикладні моделі ефективного позиціонування України у відносинах з США, ЄС і НАТО, включаючи проблематику російсько-українського конфлікту та його вплив на стан європейської безпеки.

9. Сформулювати рекомендації щодо вдосконалення та активізації відносин України з США, ЄС, провідними європейськими державами і НАТО в контексті реалізації національних інтересів України.

Вид кінцевої продукції передбачає: колективні монографії, статті, науково-аналітичні записки. Проведення дослідження дозволить сформулювати чіткіші уявлення про основні вектори еволюції міжнародної системи та ієрархію чинників, що обумовлюють динаміку міжнародних процесів. Очікувані результати можуть вважатися унікальними і не дублюватимуть існуючі в Україні та за кордоном наукові розробки.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК ПРАЦЬ НАУКОВЦІВ ВІДДІЛУ ТРАНСАТЛАНТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Толстов Сергій Валеріанович

Завідувач відділу.

Кандидат історичних наук, доцент.

Сфера наукових інтересів: історія міжнародних відносин, проблеми зовнішньої політики та міжнародної безпеки.

Керівництво авторськими колективами

Стратегічне партнерство в зовнішній політиці США, ЄС та країн латиноамериканського регіону: Зб. наук. праць / За заг. ред. С.В. То-

лстова.– Київ: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016.– 145 с.

Актуальні проблеми всесвітньої історії: стратегії партнерства і співробітництва в міжнародних відносинах: Зб. наук. праць / За заг. ред. С.В. Толстова.– Київ: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2015–233 с.

Розділи в колективних монографіях

Україна в процесах європейської інтеграції: статус, проблеми, тенденції // Міжнародні регіональні процеси та зовнішньополітичні пріоритети України: Монографія / Заг. ред. професорів С. Шергіна, В. Космини, Л. Чекаленко.– Київ: Дипломатична академія України при МЗС України, 2017.– 420 с.– С. 275–312.

Еволюція політики Європейського Союзу щодо Росії // Особливості суспільно-політичної модернізації країн пострадянського простору: монографія / за редакцією кандидата історичних наук, доцента А.Г. Бульвінського, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України».– Київ: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2017.– 288 с.– С. 43–67.

Фактор США в сучасній системі міжнародних відносин // США і світ ХХІ століття: монографія / Пахомов Ю.М., Коваль І.М., Шергін С.О. та ін.– К.: Центр вільної преси, 2013.– 620 с.– С. 164–182.

Energy security in Russian Federation // Energy security strategies in the wider Black Sea region / I. Chifu, A. Sauliuc, B. Nedea (eds.).– Bucuresti: Editura Curtea Veche, 2010.– 376 p.– P. 239–276.

Вплив розширення НАТО на публічну інтерпретацію проблем європейської безпеки // Міжнародна інформаційна безпека: сучасні виклики та загрози / Макаренко Є.А., Рижков М.М. та ін.– К.: Центр вільної преси, 2006.– 915 с.– С. 288–305.

Глобалізація і геополітичні зміни сучасного середовища міжнародної безпеки // Глобалізація і безпека розвитку: Монографія / Керівник авт. колективу О.Г. Білорус.– К.: КНЕУ, 2001.– 734 с.– С. 103–204.

Социальный статус национальных меньшинств Великобритании // Национальные меньшинства и иммигранты в современном капиталистическом мире / Под ред. А.Н. Шлепакова.– К.: Наукова думка, 1984.– 291 с.– С. 154–182.

Статті

Фактор Макрона: політична технологія чи нова фаза європейської політики? // Зовнішні справи.– 2017.– № 5.– С. 6–8.

Goals and principles in partnership relations between the EU and the African Union // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Зб. наук. праць.– 2017.– Вип. 130.– С. 4–12.

Тенденції політичної взаємодії між ЄС та країнами Африки Політика США у Субсахарській Африці за президентства Б. Обами // Глобальні трансформаційні процеси в країнах світової периферії (регіон Субсахарської Африки): виклики та можливості для України: матеріали міжнар. наук. конф. – Вид. укр. та англ. мов.: доповн. та уточ. / від. наук. ред. О.І. Лукаш; НАН України, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К., 2017. – 240 с. – С. 21–31.

Тенденції політичної взаємодії між ЄС та країнами Африки // Глобальні трансформаційні процеси в країнах світової периферії (регіон Субсахарської Африки): виклики та можливості для України: Матеріали міжнарод. наук. конф. / НАН України, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К., 2016. – С. 13–20.

Африканський напрям у політиці Європейського Союзу // Європейські історичні студії [Електронне видання]. – 2017. – № 7. – С. 17–44. – Режим доступу: http://eustudies.history.knu.ua/wp-content/uploads/2017/08/7_nomer_YEIS-21-8-17.pdf

Сутінки невизначеності: Brexit та його наслідки // Зовнішні справи. – 2016. – № 8. – С. 22–27.

Досвід і практика національного примирення в Іспанії // Європейські історичні студії: Науковий журнал. Електронне видання. – 2016. – № 5 – С. 124–143. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://eustudies.history.knu.ua/sergij-tolstov-dosvid-i-praktyka-natsionalnogo-prumyrennya-v-ispaniyi/>

Роль великих держав у міжнародній взаємодії країн Європи // Ялтинська конференція «Великої трійки» 1945 р. і еволюція міжнародних відносин у XX – XXI ст. Зб. наук. праць / За ред. д.і.н., проф. Кудряченка А.І. – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – 165 с. – С. 25–47.

Воєнно-політичні союзи та коаліційні відносини напередодні та в період Другої світової війни: природа, модальність, специфіка // Проблеми всесвітньої історії. – 2016. – № 1. – С. 79–108.

Еволюція зовнішньополітичної концепції України в контексті європейської безпеки // Науковий вісник Дипломатичної академії України. – Вип. 23. – Ч.І. Серія «Історичні науки». – К., 2016. – С. 10–24.

Нові тенденції у відносинах України і НАТО // Бінтел: журнал геополітичної аналітики. – 2016. – № 1. – С. 10–18.

Структурні та політичні ознаки багатопolarityності // Американська історія та політика: науковий журнал. – № 2. – К., 2016. – С. 230–238.

Сучасні міжнародно-політичні процеси як відображення еволюції міжнародної системи // Країни пострадянського простору в умовах формування багатополісного світу: історичні уроки та перспективи. Зб. наук. праць. – К.: ДУ «ІВІ НАНУ», 2016. – 268 с. – С. 26–39.

Українсько-білоруський діалог: пошук нових можливостей // Зовнішні справи. – 2016. – № 12. – С. 20–23.

Феномен стратегічного партнерства в міжнародних відносинах XXI ст. // Стратегічне партнерство в зовнішній політиці США, ЄС та країн латиноамериканського регіону Зб. наук. праць. – К. ІВІ НАНУ, 2016. – 145 с. – С. 8–16.

Роль і вплив євроатлантичного співтовариства в міжнародній системі початку XXI століття // Міжнародна науково-практична конференція «Реалії та перспективи розвитку суспільства: соціальні, психологічні і політичні аспекти». м. Сладковічево, Словацька Республіка, 28–29 жовтня 2016 р. – С. 190–193.

NATO-Ukraine Relations: trends and opportunities // P. Bátor, R. Ondrejcsák (eds.). Panorama of global security environment 2015–2016; Centre for European and North Atlantic Affairs. – Bratislava: STRATPOL, 2016. – P. 181–191 (у співавторстві з Я.О. Чорногором).

Досвід політичного примирення після громадянської війни між Північчю та Півднем США // Контраст (26.12.2016). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kontrast.org.ua/news/2523.html>

Объединение БРИКС в многополярной системе международных отношений. Проблемы политической институционализации // Страны БРИКС: стратегии развития и механизмы взаимодействия и сотрудничества в изменяющемся мире. Тр. I Международной научно-практической конференции / Отв. ред. Ю.С. Пивоваров. – М.: ИНИОН РАН, 2016. – С. 142–147.

Координація політики США та ЄС у реагуванні на українську кризу // Зовнішні справи. – 2015. – № 1. – С. 16–21; № 2. – С. 6–11.

Діяльність міжнародних організацій в Україні: загальні тенденції та орієнтири // Віче. – 2015. – № 4. – С. 11–15. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/viche_2015_4_4.pdf

«Захід» і Росія в новій фазі політичного протистояння: співвідношення стратегії і тактики // Науковий вісник Дипломатичної академії України. – Вип. 22. – Ч. II. Серія «Політичні науки». – К., 2015. – С. 92–103.

Параметри та критерії оновленої моделі міжнародної безпеки України // Актуальні проблеми всесвітньої історії: стратегії партнерства і співробітництва в міжнародних відносинах. – Київ: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2015. – 233 с. – С. 16–23.

Позиція США і ЄС щодо врегулювання конфлікту на сході України // Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка: Міжнародні відносини. – 2015. – 1 (43). – С. 16–21.

Політика ЄС щодо Росії: основні проблеми та тенденції // Історико-політичні студії. Зб. наук. праць. – К., 2015. – № 2 (4). – С. 97–111.

Суспільно-політичні процеси та вектори змін у сучасній міжнародній системі (С. 15–24), Проекти та діяльність ОБСЄ в Україні (С. 232–252) // «Третя хвиля» демократизації на теренах Євразії: досвід новітньої історії та виклики сучасності. – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії Національної академії наук України», 2015. – 564 с.

Процеси розширення ЄС в історичній ретроспективі // Європейські історичні студії: Науковий журнал. Електронне видання. – 2015. – № 2. – С. 118–136. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://eustudies.history.univ.kiev.ua/procesi_rozshirennia_es_v_istorichnii_retrospektivi.html

Середземноморський штурм: міграційна криза в Європейському Союзі // Зовнішні справи. – 2015. – № 9. – С. 6–11 (у співавторстві з М.А. Оврамцем).

Буремний 2015-й: зовнішньополітичні підсумки року // Зовнішні справи. – 2015. – № 12. – С. 6–11.

Східноєвропейська політика ЄС: цілі, методи, способи реалізації // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2015. – Вип. 125. – Ч. I. – С. 32–42.

Становлення та розвиток політики ЄС у східноєвропейському регіоні // Наукові записки НаУКМА. – Том 172. Політичні науки. – 2015. – С. 72–82 (у співавторстві з В.М. Якушиком).

Зовнішньополітичні акценти та пріоритети адміністрації Б. Обама // Сполучені Штати Америки у сучасному світі: політика, економіка, право, суспільство. Ч. 2: зб. матеріалів II міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 15.05.2015) / Упоряд. Калитчак Р.Г., Зазуляк З.М. – Львів: Центр американських студій ФМВ ЛНУ ім. І. Франка, 2015. – С. 126–135.

Корекція пріоритетів Європейської політики сусідства // Безпечний, політичний, економічний та гуманітарний виміри сучасного етапу європейської та євроатлантичної інтеграції України. Мат-ли міжнар. науково-практичної конференції (Ужгород, 5 грудня 2015 р.). – Ужгород, 2015. – С. 86–88.

Східноєвропейське сусідство та «Східне партнерство»: функціональні особливості та структурні обмеження // IV Міжнародна науково-практична конференція «Реструктуризація глобального простору: історичні імперативи та виклики» (23 квітня 2015 р.). Наук. видання. – Київ: Дипломатична академія України при МЗС України, 2015. – С. 83–88.

Задачі головування, проблеми та інтереси України в СНД // Зовнішні справи. – 2014. – № 2. – С. 9–14.

Проблеми та пріоритети України в умовах кризи європейської безпеки // Зовнішні справи. – 2014. – № 6. – С. 6–11.

Напрями та динаміка інституціональних реформ у Європейському Союзі // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2014. – Вип. 120. – Ч. I. – К.: Київський нац. ун-т. – С. 27–36.

Європейська безпека до і після Кримської кризи // III Міжнародна науково-практична конференція «Реструктуризація глобального простору: історичні імперативи та виклики» (24 квітня 2014 р.). Наук. видання. – Київ: Дипломатична академія України при МЗС України, 2014. – С. 41–52.

Міжнародно-політичні аспекти української кризи: умови і перспективи врегулювання // Виклики європейській архітектурі безпеки: український контекст: зб. тез доповідей (9 жовтня 2014 року, м. Київ) / За заг. ред. М.А. Кулініча, Н.О. Татаренко, В.Г. Циватого. – К.: ДАУ при МЗС України, 2014. – С. 121–123.

Українська криза в контексті міжнародно-політичних процесів // Виклики європейській архітектурі безпеки: український контекст. Матеріали міжнародної конференції (9 жовтня 2014 року, м. Київ). – Київ: Дипломатична академія України при МЗС України, 2014. – С. 123–129.

Позиционирование Украины в отношениях с ЕС, Россией и евразийскими интеграционными объединениями // Перспективы скоординированного социально-экономического развития России и Украины в общеевропейском контексте. Тр. Второй междунар. научн.-практ. конф. / РАН. ИНИОН. Отв. ред. Ю.С. Пивоваров. – М.: ИНИОН РАН, 2014. – С. 125–131.

Європейський Союз: статус і роль у міжнародній системі // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2013. – Вип. 112. – Ч. I. – С. 80–93.

Європейський Союз як суб'єкт міжнародних відносин // Науковий збірник МАУП. – 2013. – № 3 (38). – С. 60–73 (співавтор – О. Дікарев). – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Npmaup_2013_3_10.pdf

Політичні ідеології як засіб мотивації в міжнародних процесах // Наукові записки НАУКМА. Політичні науки. – 2013. – Т. 147. – С. 39–47 (у співавторстві з В.М. Якушиком). – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/NaUKMAp_2013_147_10.pdf

Проблема скорочення стратегічних наступальних озброєнь в американо-російських відносинах // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць. – 2013. – Вип. 3 (64). – С. 37–64.

Тенденції міжнародної взаємодії в XXI столітті: досвід політичного моделювання // Стратегія розвитку України (економіка, соціологія, право): наук. журнал. – К.: НАУ. – 2013. – № 1. – С. 309–317.

Еволюція статусу та ролі США і євроатлантичної спільноти в сучасній системі міжнародних відносин // Стратегічні пріоритети. – 2013. –

№ 4.– С. 158–164. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/spa_2013_4_23.pdf

Проблеми еволюції міжнародної системи: концептуальні та методологічні аспекти // Проблеми міжнародних відносин. [Зб. наук. праць]. – Вип. 7. – К.: КиМУ, 2013. – С. 229–250. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Pmv_2013_7_17.pdf

Міжнародна система початку XXI століття // Зовнішні справи. – 2013. – № 9. – С. 8–11; № 10. – С. 8–13. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/zovsp_2013_10_6.pdf; № 11. – С. 12–17. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/zovsp_2013_11_7.pdf

Определение и реализация общих интересов Украины и Китайской Народной Республики // Развитие стратегического партнерства между Украиной и Китайской Народной Республикой: результаты, проблемы, перспективы. – Материалы международной научно-практической конференции. – К.: Дипломатическая академия Украины, 2013. – С. 49–54.

Основные направления политики Китая в регионе Центральной Азии // Вісник Маріупольського державного університету. – Серія Історія. Політологія. – Маріуполь, 2013. – Вип. 9. – С. 175–184 (у співавторстві з М.З. Мурашкіною).

Політико-економічні аспекти інституціональних реформ у Європейському Союзі // Європейська перспектива України та візова політика країн ЄС: виклики і можливості. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. – Донецьк: Східний видавничий дім, 2013. – С. 322–334.

Україна між Заходом і Сходом: політичні, економічні та соціально-гуманітарні аспекти // Варіації модерну та модернізації: український соціум в контексті глобальних процесів. Мат-ли міжнар. науково-практичної конференції. 28–29.11.2013. – К.: Талком, 2013. – С. 41–43.

Досвід політики європейської інтеграції: уроки та очікування // Зовнішні справи. – 2012. – № 1. – С. 20–24.

Уроки російських виборів // Зовнішні справи. – 2012. – № 3. – С. 16–21.

Міжнародна безпека в сучасному світі: стан, проблеми, перспективи // Зовнішні справи. – 2012. – № 8. – С. 14–19; № 9. – С. 10–15.

Між однополярністю та поліцентризмом: акценти політичної дискусії та напрями теоретичних пошуків // Наук. вісник Дипломатичної академії України. – Вип. 18. – К.: ДАУ при МЗС України, 2012. – С. 247–256.

Перехідний етап еволюції міжнародної системи // Проблеми міжнародних відносин. [Зб. наук. праць]. – Вип. 5. – К.: КиМУ, 2012. – С. 49–75.

Проблема влади і конкуренція впливів у міжнародних процесах // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць ІСЕМВ НАН України, 2012. – Вип. 4 (61). – С. 92–106.

Євроатлантична спільнота в умовах становлення багатополюсної міжнародної системи // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць. / ІСЕМВ, 2012. – Вип. 3 (60). – С. 60–75.

Теорія еволюції міжнародної системи: основні критерії та загальні положення // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць ІСЕМВ НАН України, 2012. – Вип. 2 (59). – С. 3–37.

Еволюція безпеки // Атлантична панорама. – 2011. – Лютий. – № 1 (32). – С. 22–27.

Трансформації та зміни в міжнародній системі: теоретико-методологічні аспекти та підходи // Антологія творчих досягнень. – К.: ІСЕМВ НАН України. – 2011. – Вип. 6. – С. 167–189.

Украина: международная жизнь // Центральная Евразия 2009. Аналитический ежегодник. – Lulea: CA&CC Press. 2010. – С. 439–449.

Архітектура європейської безпеки: нові ознаки та очікування // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2010. – Вип. 88. – Ч. II. – С. 137–141.

Європейська безпека в умовах багатополлярного світу // Зовнішні справи. Ч. 1. – 2010. – № 3–4. – С. 50–54; Ч. 2. – № 5–6. – С. 35–39.

Концептуалізація європейської безпеки: еволюція оцінок та підходів // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць ІСЕМВ НАН України. – К., 2010. – Вип. 4 (53). – С. 15–53 (у співавторстві з Т.А. Сауляком).

Европейская безопасность и перспективы многополярного мира // Материалы международной научной конференции «Ялтинська система» і сучасний світовий порядок: проблеми глобальної та регіональної безпеки. (Крим, Ялта, Лівадійський палац-музей, 17–21 лютого 2010 р. З нагоди 65-ої річниці Ялтинської конференції 1945 року.): Сб. науч. ст./ Под ред. С.В. Юрченко. – Симферополь: АнтикВА, 2010. – С. 142–162.

Українсько-російський діалог: від пошуку форми до визначення змісту // Зовнішні справи. – 2010. – № 7–8. – С. 10–14.

Status quo. // Атлантична панорама. – 2010. – № 3 (28). – С. 10–14.

Тенденции европейской безопасности в условиях многополярного мира // Сардар: научный журнал (Астана). – 2010. – № 4. – С. 11–15.

Ознаки та особливості багатополюсної міжнародної системи // Антологія творчих досягнень. – К.: ІСЕМВ НАНУ. – 2010. – Вип. 5. – С. 219–244.

Системні зміни в сучасних міжнародних відносинах: основні концепції та підходи // Актуальні проблеми міжнародних відносин. Зб. наук. праць. – 2009. – Вип. 80. – Ч. II. – С. 137–147.

НАТО і Росія в відносинах європейської безпеки // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2009. – Вип. 85. – Ч. I. – С. 174–188.

Функції та механізми глобального регулювання за умов кризи міжнародної системи // Глобалізація і глобальне управління: історичний, соціальний та політичний виміри: Матеріали міжвідомчої науково-практичної конференції, м. Київ, 12 листопада 2009 р. – К.: Центр вільної преси, 2009. – С. 102–104.

Ukraine: International affairs // Central Eurasia 2008. Analytical annual. – Lulea: SA&CC Press. 2009. – Р. 382–392.

Розширення НАТО та публічна інтерпретація проблем європейської безпеки // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць ІСЕМВ, 2009. – Вип. 47. – С. 25–47.

Системні суперечності й тактичні розходження між США та Росією: природа, зміст, специфіка // Дослідження світової політики: Збірник наукових праць ІСЕМВ НАН України, 2012. – Вип. 49. – С. 187–216.

Міжнародні відносини в умовах глобальної економічної кризи // Світова фінансова криза та її вплив на країни з ризиковими економіками: Матеріали міжвідомчої наукової конференції. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2009. – С. 125–134.

Одноманітність, багатоманітність і нерівновага у сучасних міжнародних процесах // Дослідження світової політики: Збірник наукових праць. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2009. – Вип. 48. – С. 121–143.

Спектр суперечностей і діапазон тактичних узгоджень у відносинах між США та Росією // Зовнішня політика США і Росії після президентських виборів 2009 року. Матеріали міжвідомчої науково-практичної конференції / Відп. ред. Є.Є. Камінський. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2009. – С. 28–42.

Стратегія багатополюсності в зовнішній політиці та доктринальних документах Російської Федерації // Новітні тенденції в зовнішній політиці великих держав: Матеріали всеукраїнської наукової конференції молодих вчених (ІСЕМВ, 2 грудня 2009 р.). – К.: ІСЕМВ НАН України, 2009. – С. 39–42.

НАТО – повернення до першооснов // Зовнішні справи. – 2009. – № 4–5. – С. 30–33.

Між конфліктом і компромісом: особливості діалогу між США та Росією // Зовнішні справи. – 2009. – № 10–11. – С. 14–17.

Україна і Росія: новий ракурс // Зовнішні справи. – 2008. – № 3. – Березень. – С. 23–27.

Українсько-російські суперечності // Зовнішні справи. – 2008. – № 5. – Травень. – С. 9–13.

Феномен ГУАМ: Опыт структуры регионального сотрудничества и перспективы в статусе международной организации // Центральная Азия и Кавказ. – 2008. – № 3–4 (57–58). – С. 36–50.

Политическая динамика 2008 года: в ожидании новых решений // Финансовые риски. – 2008. – № 1 (50). – С. 5–13.

Кризис на Кавказе и его вероятные последствия // Финансовые риски. – 2008. – № 2 (51). – С. 5–20.

Системні критерії, структурні зміни та форми еволюції міжнародних відносин // Антологія творчих досягнень. – К.: ІСЕМВ НАНУ. – 2008. – Вип. 4. – С. 182–204.

Проблема партнерства у відносинах між Україною та Російською Федерацією: двосторонній і багатосторонній контекст українсько-російських відносин // Україна та Росія: як зміцнити фундамент стратегічного партнерства: Історичні, соціокультурні та геополітичні чинники розвитку відносин: [Зб. наук. ст.] / Нац. акад. наук України, Ін-т політич. і етнонац. дослідж. ім. І.Ф. Кураса. – К.: Знання України, 2008. – С. 173–182.

Феномен стратегічного партнерства в мінливому контексті міждержавних відносин // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць ІСЕМВ НАН України, 2008. – Вип. 45. – С. 28–57.

Двосторонні та багатосторонні союзи в практиці міждержавних відносин // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць ІСЕМВ НАН України. – 2008. – Вип. 44. – С. 32–67.

Украина, Россия, ЕС: тенденции, проблемы и перспективы взаимодействия // Україна та Росія в політичному просторі «єдиної Європи». Матеріали міжнародної конференції (Київ, 22 жовтня 2007 р.). – К.: ПЦ «Фоліант», 2007. – С. 87–106.

Парламентско-президентская республика в Украине: Тенденции и особенности функционирования // Личность, культура, общество (Москва). – 2007. – Т. 9. – Вип. 2 (36). – С. 157–173.

Параметры и принципы функционирования однополюсной системы // Антологія творчих досягнень. – К.: ІСЕМВ НАНУ. – 2007. – Вип. 3. – С. 199–232.

Ukraina – Unia Europejska // Politologia i Stosunki Miedzynarodowe. – 2007. – № . 2. – S. 291–298.

Энергетическая безопасность в контексте взаимоотношений Европейского Союза, России, Украины и стран Центральной Азии // Центральная Азия и Кавказ (Стокгольм). – 2006. – № 6. – С. 7–22.

Безпека розвитку в контексті посилення глобального суперництва // Глобальна модернізація і сталий розвиток: Матеріали Міжвідомчої науково-теоретичної конференції, м. Київ, 31 жовтня 2006 р. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2006. – С. 188–200.

Міжнародна система та європейські трансформації постбіполярної доби // Вплив соціальної структури суспільства на формування зовнішньої політики держави: Матеріали Міжвідомчої науково-тео-

ретичної конференції, м. Київ, 21 грудня 2006 р. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2006. – С. 59–91.

Євроатлантичний центр і периферія у сучасних геополітичних інтерпретаціях // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць. – 2006. – Вип. 36. – С. 20–46.

Політичний зріз глобалізації: нові тенденції та перспективи відносин у сфері безпеки // Антологія творчих досягнень. – К.: ІСЕМВ, 2005. – Вип. 2. – С. 320–340.

Внешнеполитический курс Украины после «оранжевой революции» // Центральная Азия и Кавказ (Стокгольм). – 2005. – № 5 (41). – С. 99–111. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.ca-c.org/journal/2005/journal_rus/cac-05/09.tolrus.shtml

Тенденції світової політики і параметри ефективності зовнішньополітичної моделі // Національний інтерес. – 2005. – № 1. – С. 24–32.

Система міжнародних відносин: критерії оцінки і параметри функціонування // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць ІСЕМВ НАН України, 2004. – Вип. 27. – С. 162–187.

Загальні критерії та методологічні виміри системи міжнародних відносин // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць ІСЕМВ НАН України, 2004. – Вип. 29. – С. 3–27.

Система міжнародних відносин: внутрішні зв'язки та регулюючі механізми // Антологія творчих досягнень. – К.: ІСЕМВ НАНУ, 2004. – Вип. 1. – С. 263–289.

Концептуальні зміни та нові підходи в межах загальнополітичної парадигми міжнародної безпеки // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць ІСЕМВ НАН України, 2003. – Вип. 25. – С. 3–26.

Європейське співробітництво в сфері зовнішньої політики та політики безпеки // Інституційні реформи в ЄС: Аналітичний щоквартальник / Представництво Європейської Комісії в Україні. – 2003. – № 4. – С. 41–51.

Міжнародні відносини за умов глобалізації // Наукові записки КІТЕП: щорічник / Київський інститут туризму, економіки і права. – Вип. 2. – 2002. – С. 201–215.

Система безпеки в євроатлантичному ареалі: функціонально-рольові ознаки держав та інституцій // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць ІСЕМВ НАН України, 2002. – Вип. 20. – С. 65–84.

Сценарії розвитку та перспективи міжнародної безпеки // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць ІСЕМВ НАН України, 2001. – Вип. 15. – С. 25–44.

Десять кроків у ХХІ століття: міжнародна та національна безпека в уявленні сучасників // Політична думка. – 2001. – № 3. – С. 93–101.

Британський досвід регулювання етнорегіональних відносин: адміністративно-територіальні та конституційні аспекти // Дослідження світової політики. Зб. наук. праць. – 2001. – Вип. 17. – С. 120–141.

Європейська безпека: становлення та розвиток післякризової моделі // Розбудова держави. – 2000. – № 7–12. – С. 77–100.

Конфліктність в сучасній системі міжнародних відносин // Нова політика. – 1999. – № 5. – С. 32–35 (у співавторстві з В.В. Чумаком).

Україна в євроатлантичних відносинах: досвід пристосування // Політична думка. – 1999. – № 3. – С. 73–86.

Після «холодної війни» // Політика і час. – 1999. – № 2. – С. 3–13; № 3. – С. 9–20.

Позиція Великобританії щодо європейської і трансатлантичної інтеграції // Дослідження світової політики: Зб. праць вчених ІСЕМВ НАН України, 1998. – Вип. 3. – С. 25–26 (у співавторстві з Н.М. Яковенко).

Зовнішньополітична дилема: ставлення України до перспектив розширення НАТО // Студії політичного центру «Генеза». – 1997. – № 1. – С. 36–38.

Україна-НАТО: нові проблеми і тенденції співпраці // Визвольний шлях. – 1997. – Кн. 8. – С. 913–919.

Трансатлантичні перспективи зовнішньої політики України // Генеза. – 1996. – № 1 (4). – С. 208–215.

Ukraine's Foreign Policy: Course Correction or Change in Priorities // The Ukrainian Review. – 1995. – Vol 42. – № 1 (Spring). – P. 3–12.

Security of Ukraine in the Disarmament process: Uncertainties and Opportunities // Security, Disarmament and Confidence-building in the CIS Context / Disarmament Topical Papers 19. – N.Y.: United Nations, 1994. – P. 97–100.

Геополітичні чинники національної безпеки // Генеза. – 1994. – № 2. – С. 171–185.

Dimensions of inter-ethnic relations in Ukraine // The Ukrainian Review. – 1993. – Vol. 40. – № 2. – P. 28–46.

Конституционный статус и этнополитические процессы в Шотландии (70–80-е годы) // Вопросы новой и новейшей истории: Сб. науч. ст. – Вип. 38 / М-во образования Украины, Киевский гос. ун-т им. Т.Г. Шевченко. – К.: Лыбидь, 1992. – С. 49–59.

Публікації, адресовані органам влади

Вступ (С. 6–7 у співавторстві з А.І. Кудряченком), Досвід національного примирення в Іспанії (С. 19–24), Досвід політичного примирення після громадянської війни між Північчю та Півднем США (С. 35–40), Висновки (С. 66–79 у співавторстві з О.В. Зернецькою) // Європейська і світова практика досягнення консенсусу та національної єдності: алгоритм для України. Аналітична доповідь / А.І. Кудряченко (кер. авт.

колективу) Т.О. Метельова, В.В. Солошенко. – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – 82 с.

Еволюція діяльності міжнародних організацій в Україні // Роль міжнародних організацій у діяльності інститутів громадянського суспільства в Україні. Аналітична доповідь / А.І. Кудряченко (кер. авт. колективу), С.В. Толстов, Т.О. Метельова, В.В. Солошенко, Г.І. Зеленько [та ін.]. – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2015. – 88 с. – С. 22–27.

Мітрофанова Оксана Олександрівна

Учений секретар відділу.

Старший науковий співробітник.

Кандидат політичних наук, старший науковий співробітник.

Сфера наукових інтересів: міжнародні відносини, зовнішня, військова, безпекова політика незалежної України та Франції, дослідження стратегічного партнерства, стратегічне партнерство зі США провідних європейських акторів, ЄС, НАТО, інформаційні війни.

Розділи в колективних монографіях

Військова політика Франції та співробітництво з Україною // Французька модель державності: політичний, економічний, соціальний і правовий аспекти: монографія / відповід. ред.: Н.О. Татаренко, С.С. Троян, О.І. Шаповалова. – К.: Дипломатична академія України при МЗС України, 2015. – 492 с. – С. 333–365.

Трансатлантичний вимір військової політики Франції // Америка і Європа у сучасних міжнародних трансформаціях. Монографія. – К.: Центр вільної преси, 2014. – С. 389–402.

Україна-Франція: спектр взаємодії // Україна в Європі: пошуки спільного майбутнього / Керівник авторського колективу і наук. ред. д. і. н., проф. А.І. Кудряченко. – К.: Фенікс, 2009. – 544 с. – С. 211–225.

Статті

Зовнішня політика США: перипетії відносин з найдавнішим стратегічним партнером – Францією // Американська історія та політика: науковий журнал. – № 2. – К., 2016. – С. 56–62.

«Виклики» стратегічному партнерству України та Польщі в контексті глобальних трансформацій європейської безпеки // Зовнішні справи. – Київ, 2016. – № 5. – С. 48–53.

Франція-НАТО: настає час активних дій // Бінтел. Журнал геополітичної аналітики. – Київ, 2016. – № 2. – С. 38–43.

Стратегічне партнерство України та Польщі в контексті агресії Росії // Європейські студії в університетах України. Матеріали нау-

ково-методичної конференції. 22 квітня 2016 року. Київ, 2016. – № 3. – С. 163–165.

Скандальний фільм «Україна: маски революції» у контексті інформаційної війни // Виклики і ризики. Безпековий огляд ЦДАКР. – 2016. – № 4 (43). – С. 16–19.

Безпекова політика Франції в контексті терористичних атак 13 листопада 2015 // Стратегічне партнерство в зовнішній політиці США, ЄС та країн латиноамериканського регіону: зб. н. п. / За заг. ред. к. і. н., доц. С. В. Толстова – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – 145 с. – С. 41–47.

Українська дилема та французькі цінності // Зовнішні справи, 2015. – № 3. – С. 28–32.

Національна держава і глобальний ресурс військової дипломатії // Науковий вісник Дипломатичної академії України. Випуск 22. Зовнішня політика і дипломатія: традиції, тренди, досвід. Частина II. Серія «Політичні науки» / За заг. ред. Н. О. Татаренко, В. Г. Ціватого. – Київ, 2015. – С. 50–60.

Асиметричне стратегічне партнерство зі США провідних країн Північноатлантичного альянсу // Сполучені Штати Америки у сучасному світі: політика, економіка, право, суспільство. Ч. 1: зб. матеріалів II міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів 15.05.2015) / упоряд. Калітчак Р. Г., Зазуляк З. М. – Львів: Центр американських студій ФМВ ЛНУ ім. І. Франка, 2015. – С. 121–128.

Трансатлантичне стратегічне партнерство і криза в Україні // Європейські історичні студії. – № 1 (2015 р.). [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://eustudies.history.univ.kiev.ua/transatlantychne_strategichne_partnerstvo.htm

Дослідження феномену стратегічного партнерства в контексті всесвітньої історії // Актуальні проблеми всесвітньої історії: стратегії партнерства і співробітництва в міжнародних відносинах. Збірник наукових праць / За редакцією канд. іст. наук, доцента С. В. Толстова // Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2015. – 233 с. – С. 43–47.

Історичний метод у дослідженні стратегічного партнерства // Гілея: науковий вісник: збірник наукових праць / гол. ред. В. М. Вашкевич. – К.: «Видавництво «Гілея», 2014. – Вип. 89 (10). – С. 380–383.

Стратегічне партнерство Великої Британії зі США // Проблеми міжнародних відносин. – К.: КиМУ, 2014. – Вип. 8. – С. 196–207.

Стратегічне партнерство зі США провідних європейських акторів // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових

праць. К.: Київський національний Університет імені Т.Г. Шевченка. Інститут міжнародних відносин, 2014. – Вип. 120 (частина I). – С. 84–93.

Україна та її дипломатія в контексті впливу союзів // Дослідження світової політики. Вип. 3 (64). – К.: ІСЕМВ НАН України. 2013. – С. 127–134.

Стратегічні імперативи військової політики Франції // Проблеми міжнародних відносин. – 2012. – Випуск 5. – С. 235–246.

НАТО як чинник еволюції національної держави // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць. Вип. 60. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2012. – С. 76–82.

Ukraine: l'étranger très proche // Outre-terre. 2011. – № 27. – Р. 275–286.

Глобальна демократизація і Франція // Дослідження світової політики: збірник наукових праць, 2011. – Випуск 3 (56). – С. 67–76.

Вплив концепцій зовнішньої та безпекової політики на дипломатію України // Міжнародні відносини: теорія і практика Вип. 1. – Львів: Львівський національний університет І. Франка – 2011. – С. 98–104.

White Stream, au coeur des enjeux énergétiques // Infoguerre.fr (23.04.2010). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.infoguerre.fr/matrices-strategiques/white-stream-au-coeur-des-enjeux-energetiques/>

Les péripéties du dialogue franco-ukrainien // Centre Thucydide (15 mai 2009). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.afri-ct.org/Les-peripeties-du-dialogue-franco,2089>

La crise gazière russo-ukrainienne. Un exemple de guerre de l'information // Infoguerre.fr (mars 2009)/ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.infoguerre.fr/?p=2216>

Політичний вимір французько-українських відносин // Дослідження світової політики: збірник наукових праць – № 48. – 2009. – С. 16–25.

Газова криза в контексті інформаційної війни. // Дослідження світової політики: збірник наукових праць. – № 49. – 2009. – С. 179–186.

Вплив об'єднання Німеччини на французько-німецькі відносини та процес євроінтеграції // Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї. – Спецвипуск: Європейська перспектива. – К.: Український центр політичного менеджменту, 2009. – С. 150–156.

Etre ou ne pas être membre de l'OTAN, tel est le dilemme ukrainien // Infoguerre.fr (décembre 2008). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.infoguerre.fr/?p=1842

Зовнішня політика президента Франції Ніколя Саркозі // Дослідження світової політики: збірник наукових праць. – Вип. 37. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2008. – С. 136–146.

Україна та ЄС: урядовий єврооптимізм у теорії, нагальність єврореалізму в практиці // Сучасна українська політика. Політики і політологи

про неї. – Київ; Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. П. Могили, 2007. – Вип. 9. – С. 310–320.

Франція. Мовний аспект // Дослідження світової політики. Зб. наук. праць: Київ, 2007. – Випуск 40. – С. 124–133.

Співпраця Франції й України у військовій галузі // Стратегічна панорама. – № 2. – 2006. – С. 119–124.

Les conséquences de la «révolution Orange» sur la politique extérieure de l'Ukraine // Centre Thucydide (mars 2006). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.afri-ct.org/Les-consequences-de-la-revolution>

Периферизація та французько-українські відносини // Дослідження світової політики. Вип. 35. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2006. – С. 46–56.

Порівняльний аналіз стратегії військової допомоги Франції в другому та третьому світах // Транзитивні суспільства. Моделі розвитку і загроза периферизації. Матер. Міжвід. наук.-теорет. конф. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2006 – С. 42–47.

Інтеграційний курс України після Помаранчевої революції // Визвольний шлях. – № 2 (695). – 2006. – С. 10–17.

Українська «помаранчева революція» та Франція // Політичний менеджмент. – № 2 (17). – 2006. – С. 148–155.

Євроінтеграційний курс України в західних вимірах // Дослідження світової політики. Вип. 31. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2005. – С. 31–42.

Традиційна політика безпеки Франції і новітні виклики постбіполярної доби // Традиція та інновація в теорії міжнародних відносин: Матер. Міжвід. наук.-теорет. конф. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2005 – С. 56–59.

Зовнішня політика та політика безпеки незалежної України // Вибрані проблеми сучасної української зовнішньої політики і політики у сфері національної безпеки. – № 1. – 2004. – С. 96–128.

Франція в контексті східноєвропейської безпеки (Україна, Росія, Польща) // Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки. – Вип. 10. Міжвідомчий збірник наукових праць. Відп. ред. С.В. Віднянський. – К.: Ін-т історії України НАН України, 2001. – С. 189–202.

Парадокси євроатлантичної безпеки: відмінності французького та американського підходів // Людина і політика, 2001. – № 3. – С. 58–67.

Французький підхід до українського і польського чинників в європейському стратегічному просторі // Людина і політика, 2001. – № 1. – С. 69–74.

Паризький вимір євроатлантизму // Дослідження світової політики. Збірник наукових праць. – Відп. ред. Є.Є. Камінський. Вип. 8. – К.: ІСЕМВ НАН України. – 1999. – С. 37–40.

«Особлива позиція» Парижа // Дослідження світової політики. Збірник наукових праць. – Гол. ред. Л.О. Лещенко. Вип. 9. – К.: ІСЕМВ НАН України. – 2000. – С. 20–24.

Бессонова Марина Миколаївна

Старший науковий співробітник.

Завідувач аспірантури.

Кандидат історичних наук, доцент.

Сфера наукових інтересів: зовнішня політика США другої половини ХХ – початку ХХІ століття, історія та відносини США і Канади, антиамериканізм у сучасних міжнародних відносинах, історія Холодної війни.

Статті в енциклопедіях, енциклопедичних словниках, довідниках

Іспанія // Країни світу і Україна. Енциклопедія: В 5 т. / Редкол.: А.І. Кудряченко (голова) та ін.; науковий редактор 1-го тому А.Г. Бульвінський. – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2017. – Т. 1: Північна Європа. Західна Європа. Південна Європа. – 564 с. – С. 455–478.

Розділи в підручниках, навчальних посібниках

Судова влада // Основи демократії. Навч. посібник для студентів вищих навч. закладів / Авт. колектив: М. Бессонова, О. Бірюков, С. Бондарук та ін., За заг. ред. А. Колодій.; М-во освіти і науки України, Ін-т вищої освіти АПН України, Укр.-канад. проект «Демократична освіта». – К.: вид-во «Ай-Бі», 2002. – 684 с.

Методичні розробки

Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни «Філософія глобальних проблем сучасності» (для бакалаврів). – К.: «Вид. дім «Персонал», 2011. – 24 с. (у співавторстві з В.Б. Халамендик)

Програма навчального курсу «Філософія глобальних проблем сучасності» // Освіта регіону. Політологія. Психологія. Комунікації / Гол. ред. В.М. Бебик. – Випуск № 5. – К., 2011. – С. 171–178 (у співавторстві з В.Б. Халамендик)

Методичне видання «Історія Стародавнього Сходу: Методичні вказівки та завдання для самостійної та індивідуальної роботи студентів напряму «історія» – Запоріжжя: ЗНУ, 2010. – 77 с.

Матеріали до курсу «Історія Стародавнього Сходу»: Вступна лекція. (для студентів I курсу історичного факультету денного та заочного відділень): Навчальний посібник. – Запоріжжя: ЗНУ, 2003. – 36 с.

Методичні вказівки до написання контрольних робіт з «Історії Давніх Греції та Риму» (для студентів заочного відділення історичного факультету). – Запоріжжя: ЗНУ, 2003. – 30 с.

Методичні вказівки до написання контрольних робіт з «Історії Стародавнього Сходу» (для студентів заочного відділення історичного факультету). – Запоріжжя: ЗНУ, 2003. – 28 с.

Навчальні матеріали до курсу «Історія Стародавнього Сходу»: Основні поняття і дати (для студентів I курсу історичного факультету денного та заочного відділень). – Запоріжжя: ЗНУ, 2003. – 20 с.

Рецензії на монографії, підручники

Рецензія на роботу Robert L. Hutchings. American diplomacy and the end of the Cold War: An insider's account of US policy in Europe, 1989–1992. – Washington, D.C., 1998. – 456 p. // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Випуск XVI. – Запоріжжя: Просвіта, 2003. – С. 304–306.

Статті

Lustration: Ukrainian case (Chapter 45) // Understanding Central Europe / Edited by Marcin Moskalewicz, Wojciech Przybylski. – BASEES/Routledge Series on Russian and East European Studies. – London: Routledge, 2017. – P. 385–394.

Політика США щодо України у сучасній українській громадській думці // Американська історія та політика. – 2017. – № 3. – С. 51–71 (у співавторстві з О.В. Потехіним).

25-річчя Державної установи «Інститут всесвітньої історії НАН України» // Scriptorium nostrum. – 2017. – № 2 (8). – С. 498–501.

Збереження культурного суверенітету Канади як засіб забезпечення національної єдності // Зовнішні справи. – 2016. – № 10. – С. 38–41.

Зеркальные образы Холодной войны: Дискуссия. Холодная война: прошлое или настоящее // Новое прошлое / The New Past. – 2016. – № 3. – Война и мир. – С. 163–168.

Основні прояви канадської допомоги Україні у контексті подолання наслідків Чорнобильської катастрофи // Проблеми техногенної безпеки в Україні та світі (до 30-ї річниці аварії на Чорнобильській АЕС): Збірник наукових праць. – Запоріжжя: Інтер-М, 2016. – С. 79–86.

Проблема американського впливу на канадський культурний простір: досвід подолання в умовах глобалізації // Scriptorium nostrum – 2016. – № 3 (6). – С. 230–246.

Про спадкоємність в Історії: від студентки Олександра Михайловича Мальованого до його наступниці у викладанні Історії Стародавнього світу // Артист за кафедрою: Збірник пам'яті професора Олександра Мальованого – Запоріжжя, 2016. – С. 29–32.

Антиамериканізм на пострадянському просторі: російський та український виміри // Сполучені Штати Америки у сучасному світі: політика, економіка, право, суспільство. Ч. 1: Збірник матеріалів II міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 15.05.2015) / Упоряд. Калитчак Р.Г., Заузяк З.М. – Львів: Центр американських студій ФМВ ЛНУ ім. Івана Франка, 2015. – С. 13–19.

Додаткові виміри партнерства Канади, Мексики та США в рамках НАФТА // Зовнішня політика і дипломатія: український і світовий досвід: збірник тез доповідей (23 грудня 2015, м. Київ) / За заг. ред. В.Г. Ціватого, Н.О. Татаренко. – К.: ДАУ при МЗС України, 2015. – С. 21–23.

Історична пам'ять щодо образу «іншого українця»: науковий проєкт у Запоріжжі // Scriptorium nostrum (Херсонський державний університет) – 2015. – № 1–2. – С. 296–306 (у співавторстві з О.М. Маклюк)

Меморіальні он-лайн проєкти, присвячені Другій світовій війні: досвід зарубіжних країн // Історико-політичні студії: Збірник наукових праць. – 2015. – № 2 (4). – С. 5–14.

Ментальні кордони та стереотипи: Схід і Захід – разом? Огляд результатів дослідницького проєкту «По той бік Дніпра...» // Наукові праці історичного факультету ЗНУ. – Випуск 42. – Запоріжжя: ЗНУ, 2015. – С. 323–326 (у співавторстві з О.М. Маклюк)

Основні напрями співпраці у сфері екології країн-учасниць НАФТА на сучасному етапі // Наукові праці історичного факультету ЗНУ. – Випуск 44. – Т. 2. – Запоріжжя: ЗНУ, 2015. – С. 128–132.

Стереотипи про Канаду у сучасному медіапросторі // По той бік Дніпра: вплив контраверсійних образів «іншого українця» на формування ментальних кордонів: Науковий збірник / За заг. ред. д.і.н., проф. М.О. Фролова – Запоріжжя: Інтер-М, 2015. – С. 174–178.

Інформаційні впливи у зовнішній політиці: війни чи кібер-дипломатія? (на прикладі США та Росії) // Глобальні військово-політичні протистояння у XX ст.: світовий та регіональний вимір (до 100-річчя початку Першої світової війни): матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Запоріжжя, 6–7 лютого 2014 р.) – Запоріжжя: Інтер-М, 2014. – С. 179–183.

Канадознавство у незалежній Україні: проблеми та перспективи // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Формування основних напрямів розвитку соціогуманітарних наук» (Дніпродзержинськ, 11–12 квітня 2014 р.) – Дніпродзержинськ: ДДТУ, 2014. – С. 57–59.

Канадсько-європейське стратегічне партнерство на сучасному етапі // Історико-філософські дослідження молодих учених: Матеріали III

Всеукраїнської науково-практичної конференції (25 квітня 2014 року). – Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2014. – С. 18–20.

«Стратегії національної безпеки» як джерела з вивчення актуальних питань зовнішньої політики США // Актуальні проблеми всесвітньої історії: конфлікти як складова міжнародних відносин. Збірник наукових праць. / За редакцією доктора історичних наук, професора А.І.Кудряченка; Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: Фенікс, 2014. – С. 124–131.

Czyściec lustracji // Respublica: Daje do myślenia, Warsaw – 2014. – № 4. – P. 43–48.

Американські зовнішньополітичні установи та Інтернет: від епохи біполярності до сьогодні // Інформаційно-документальні комунікації в глобалізованому суспільстві: матеріали Міжнар. наук.-прак. конф., м Київ, 21–22 березня 2013 р., Національний авіаційний університет / редкол. Тюрменко І.І. та ін. – К.: НАУ, 2013. – С. 117–118.

Антиамериканізм у Канаді як складова політичної культури: досвід для України // Трансформація політичної культури в умовах глобалізації. Матеріали науково-практичної конференції (м. Бердянськ, 28–29 вересня 2012 р.) / Давлетов О.Р., Харченко І.І. – Запоріжжя: Інтер-М, 2013. – С. 6–14.

Висвітлення канадською пресою президентської передвиборчої кампанії 2012 р. у США // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Історія. – Випуск 1 (114). – Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2013. – С. 16–17.

«Ідея» як імператив зовнішньої політики США: історична ретроспектива // Реструктуризація глобального простору: історичні імперативи та виклики: збірник тез доповідей (18 квітня 2013 р., м. Київ / За заг. ред. М.А.Кулініча. – К.: ДАУ при МЗС України, 2013. – С. 7–10.

США на страницах современной центральной и местной прессы Канады // Актуальные проблемы международных отношений и дипломатии (вторая половина XX – начало XXI в.): материалы международной научно-практической конференции, Витебск, 25–26 апреля 2013 г. / Вит. гос. ун-т; редкол.: А.П.Косов (отв.ред.) [и др.]. – Витебск: ВГУ им. П.М.Машерова, 2013. – С. 290–293.

Стратегії національної безпеки США пост-біполярної епохи: головні регіональні виміри загроз американським інтересам // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць / Гол. ред. В.М.Вашкевич. – К.: ВІР УАН, 2013. – Випуск 75 (№ 8). – С. 141–143.

Спадщина біполярної системи міжнародних відносин: антиамериканізм на пострадянському просторі (на прикладі Білорусі та

Росії) // Актуальні проблеми всесвітньої історії: аксіологічні та культурно-історичні засади державотворення: збірник наукових праць / За загальною редакцією д. і. н., проф. Кудряченка А.І.; Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: Вид-во «Фенікс», 2013. – С. 333–344.

The East European Vector of the U.S. Foreign Policy in the Second half of the XX century: the Ukrainian Context // Науковий вісник Дипломатичної академії. – Випуск 20. – Ч. I. – Київ, 2013. – С. 232–243.

Антиамериканізм як феномен сучасних міжнародних відносин // Всесвітня історія та актуальні проблеми міжнародних відносин: стат. та матеріали III Міжнар. наук. – прак. конф., присвяченої пам'яті професора Г.Л. Бондаревського (3–4 квіт. 2012 р., м. Луганськ) / Під ред. М.С. Бур'яна. – Луганськ: ТОВ «Віртуальна реальність», 2012. – С. 195–198.

Антиамериканські гасла під час виборчих кампаній у незалежній Україні // Гілея. – К., 2012. – Вип. 63. – С. 113–117.

Головні цілі американської зовнішньої політики (за інавгураційними промовами президентів США у постбіполярну епоху) // Придніпровські соціально-гуманітарні читання: Матеріали Кіровоградської сесії I Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Кіровоград, 15 червня 2012): у 2-х частинах – Дніпропетровськ: ТОВ «Інновація», 2012. – ч. 2. – С. 40–42.

Демократичні гасла як «бренд» американської східноєвропейської політики (кінець XX – початок XXI ст.) // Історичний досвід становлення інститутів громадянського суспільства в країнах Європи: збірник наукових праць / За загальною редакцією д. і. н., проф. Кудряченка А.І.; Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: Фоліант, 2012. – С. 357–368.

Канадсько-американська міжкультурна комунікація наприкінці XX – на початку XXI століття // Наукові записки. Серія філологічна. [Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Міжкультурна комунікація: мова – культура – особистість», Національний університет «Острозька академія» 26–27 квітня 2012 року.] – Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія». – Вип. 25. – 2012. – С. 253–255.

Посилення антиамериканізму в Канаді як наслідок регіональної інтеграції // Сучасна українська політика. Спецвипуск: «Інтеграційні процеси в сучасному світі: регіональні виміри». – К.: Вид-во «Центр соціальних комунікацій», 2012. – С. 65–74.

Східноєвропейський вектор зовнішньої політики США другої половини XX – початку XXI століття: глобалізаційні виклики // Реструктуризація глобального простору: історичні імперативи та виклики: зб.

тез доповідей (15 травня 2012 року, м. Київ) / За заг. ред. Н.О. Татаренко, В.Г. Ціватого. – К.: ДАУ при МЗС України, 2012. – С. 13–15.

США у громадській думці Канади на початку ХХІ ст. (за даними соціологічних опитувань) // Науковий вісник Дипломатичної академії України – Випуск 19. – Київ, 2012. – С. 198–202.

Холодна війна в історичній пам'яті України: локальний вимір на прикладі Запоріжжя // Матеріали ІІ Всеукраїнської науково-практичної конференції «Холодна війна 1946–1991 рр.: причини, перебіг, наслідки», Луганський національний університет, 22 лютого 2012. – Луганськ, 2012. – С. 4–8 (у співавторстві з О.М. Маклюк).

Антиамериканізм як явище глобалізованого світу: канадський вимір // Дослідження світової політики [Збірник наукових праць: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України]. – 2011. – № 2 (55). – Київ, 2011. – С. 189–199.

Міжнародні інтерпретації подій «холодної війни»: участь Запоріжжя в інтернаціональному науковому проекті // Розпад Радянського Союзу та міжнародні інтерпретації завершення «холодної війни»: 20 років потому: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (2–4 листопада 2011 р.). – Запоріжжя: Інтер-М., 2011. – С. 8–12.

Сучасні канадсько-американські відносини: Інтернет-вимір // Актуальні проблеми міжнародних відносин і зовнішньої політики країн світу: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. Луцьк, 13–14 жовтня 2011 р. / за ред. В.В. Лижніка та С. Федонюка. – Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2011. – С. 172–174.

Сучасний стан канадознавчих студій в Україні // Актуальні проблеми соціально-гуманітарних наук: Матеріали Всеукраїнської наукової конференції (м. Дніпропетровськ, 17 грудня 2011 р.): у 2-х частинах. – Дн-к.: ТОВ Інновація, 2011. – Ч. 2. – С. 111–113.

Політика підтримки власного культурного продукту: канадський контент та досвід для України // Наукові праці історичного факультету ЗНУ. – Випуск XXXI. – Запоріжжя: ЗНУ, 2011. – С. 299–304.

Прояви анти-американізму в університетах Канади // Наукові праці історичного факультету ЗНУ. – Випуск XXX. – Запоріжжя, 2011. – С. 287–291.

Східноєвропейський вектор зовнішньої політики США та Україна в період завершення Холодної війни // Науковий вісник Дипломатичної академії. – Випуск 16. – Київ, 2010. – С. 307–317.

Soviet Perspective on the Cold War and American Foreign Policy // Comparative Perspectives on the Cold War: National and Sub-National Approaches – Krakowska Akademia, 2010. – P. 41–58.

Soviet Attitudes Towards Poland's Solidarity Movement // The Solidarity Movement and Perspectives on the Last Decade of the Cold War/ Ed. by Lee

Trepanier, Spasimir Domaradzki, And Jaclyn Stanke – Krakowska Akademia, 2010. – P. 45–54.

«Довгі телеграми» та початок Холодної війни // Матеріали IV Міжнародної конференції молодих науковців «Історична наука на початку ХХІ століття: проблеми, минуле, сучасність, перспективи» 25–26 березня 2009 р. – Херсонський державний університет, 2009. – С. 119–120.

Між Сходом та Заходом: регіональні особливості зовнішньополітичних уподобань в Україні // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Випуск XXVII. – Запоріжжя, 2009. – С. 256–263.

Проблема збереження культурного суверенітету Канади // Тези доповідей 62 Міжнародної конференції молодих вчених «Каразінські читання» 24 квітня 2009 р., Харківський Національний Університет імені В.Н. Каразіна. – Харків, ХНУ, 2009. – С. 32–33.

Руйнація старих стін чи будівництво нових: переосмислення минулого на прикладі історичних місць Берліну та Риги // «Берлінський мур: історія та сучасність (до 20-ї річниці падіння Залізної завіси)» Матеріали науково-практичної конференції. – Запоріжжя: Тандем-У, 2009. – С. 21–25.

Україна між Росією і Заходом: зовнішньополітичні уподобання українців // «Україна-НАТО: питання євроатлантичної інтеграції України» Матеріали інформаційно-просвітницького семінару «Роль суспільства у здійсненні політики євроатлантичної інтеграції України». – Запоріжжя: ЗНУ, 2008. – С. 41–42.

Україна між Сходом та Заходом: спроба узагальнень зовнішньополітичного контексту // «Розвиток демократії і демократична освіта в Україні». V міжнародна конференція. Тези доповідей. (Київ, 8–10 листопада, 2007 р.) – Київ, 2007. – С. 36.

Зовнішньополітичні уподобання на парламентських виборах в Україні 2006 року // Збірка публікацій. «Розвиток демократії і демократична освіта в Україні». IV міжнародна конференція. (Ялта, 28–30 вересня 2006 р.) – Київ, Ялта, 2006. – С. 395–399.

Відносини між президентом та Конгресом США в процесі формування американської політики щодо Східної Європи (1989 р.) // Вступ до міжнародних відносин. Наукові праці історичного факультету Донецького національного університету (серія «Міжнародні відносини»). – Донецьк: Донецький національний університет. 2005. – № 4. – С. 60–68.

Участь США у вирішенні «німецького питання» на підготовчому етапі (кінець 1989 – початок 1990 рр.) // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Випуск XX. – Запоріжжя, 2005. – С. 358–362.

Основні виміри проблем економічної інтеграції Канади з США (кінець 1980-х – початок 1990-х рр.) // Вісник Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля. Науковий журнал. – № 9 (79). – Луганськ, 2004. – С. 22–28.

Країни Східної Європи у геополітичній стратегії США наприкінці 80-х – на початку 90-х рр. XX ст. // Культурологічний вісник. Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпрянщини. – Вип.10. – Запоріжжя, 2003. – С. 62–64.

Східна Європа в концепціях та практиці зовнішньої політики США в умовах біполярного світу // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Випуск XV. – Запоріжжя: Просвіта, 2002. – С. 242–250.

Східноєвропейська політика США в оцінках американської преси (1989 – перша половина 1990 рр.). // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Випуск XIV. – Запоріжжя: Просвіта, 2002. – С. 241–249.

Канада – США та Україна – Росія: спроба порівняльного аналізу // «Розвиток демократії в Україні». Матеріали міжнародної наукової конференції (Київ, 29 вересня – 1 жовтня 2000 р.) – Київ: Центр освітніх ініціатив, 2001. – С. 15–28.

Обговорення американської східноєвропейської політики у конгресі США (1989 – перша половина 1990 рр.) // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Випуск X. – Запоріжжя: Просвіта, 2001. – С. 251–267.

Європейський вимір міжнародної політики США (кінець 80-х – 90-ті роки XX ст.) // Українські варіанти. – Львів. – № 1–2 (7–8), січень-червень. – 1999. – С. 19–22.

Особливості відображення зовнішньополітичних подій в американських засобах масової інформації на сучасному етапі // Культурологічний вісник. Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпрянщини. – Вип. 5. – Запоріжжя, 1999. – С. 53–62.

Проблема об'єднання Німеччини в контексті східноєвропейської політики США (1989-перша половина 1990 рр.) // Збірник наукових праць Міжнародної студентської конференції «Історія очима молодих дослідників». – Донецьк: ДонДУ, 1999. – Т. 2. – С. 213–216.

До питання про висвітлення східноєвропейської політики США 1989–1990 рр. в зарубіжній історіографії // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Вип. IV. – Запоріжжя: Просвіта, 1998. – С. 113–120.

Общественное мнение и политическая жизнь в США // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університе-

ту.– Вип. III.– Бердянськ-Запоріжжя: Бердянський інститут підприємництва, 1998.– С. 151–160.

Общественное мнение как политический институт в демократическом обществе // Культурологічний вісник. Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпрянщини.– Вип. 4.– Запоріжжя, 1998.– С. 65–74.

Деятельность украинских общественных организаций в США в к. XIX – нач. XX в. // Международные отношения и проблемы государственного строительства в странах Европы и Америки. Межвузовский сборник научных трудов.– Запорожье-Бердянск, 1996.– С. 53–58.

Изменение положения украинцев в структуре профессиональной занятости США (70-е XIX – 80-е XX в.). // Хронограф-96. Збірка тез з проблем всесвітньої історії.– Запоріжжя, 1996.– С. 17–18.

Становлення українських громадських організацій як втілення зв'язку між народами Старого та Нового світу // Міжнародні зв'язки народів Європи. Матеріали наукової конференції 1–2 листопада 1996 року.– Запоріжжя, 1996.– С. 25–26.

Українська еміграція: культурні втрати чи надбання // Культурологічний вісник.– Вип. 3.– Запоріжжя, 1996.– С. 30–33.

Публікації, адресовані органам влади

Проблема збереження культурного суверенітету: досвід Канади // Європейська і світова практика досягнення консенсусу та національної єдності: алгоритм для України. Аналітична доповідь / А.І. Кудряченко (кер. авт. колективу) Т.О. Метельова, В.В. Солошенко.– К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016.– 82 с.– С. 40–44.

Наукове і літературне редагування

Проблеми техногенної безпеки в Україні та світі (до 30-ї річниці аварії на Чорнобильській АЕС): Збірник наукових праць.– Запоріжжя: Інтер-М, 2016.– 204 с.

По той бік Дніпра: вплив контраверсійних образів «іншого українця» на формування ментальних кордонів: Науковий збірник / За заг. ред. д.і.н., проф. М.О. Фролова.– Запоріжжя: Інтер-М, 2015.– 362 с.

Глобальні військово-політичні протистояння у XX ст.: світовий та регіональний вимір (до 100-річчя початку Першої світової війни): матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Запоріжжя, 6–7 лютого 2014 р.).– Запоріжжя: Інтер-М, 2014.– 284 с.

Історичний досвід становлення інститутів громадянського суспільства в країнах Європи: збірник наукових праць / За загальною редакцією д.і.н., проф. Кудряченка А.І. // Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України».– К.: Фоліант, 2012.– 466 с.

Розпад Радянського Союзу та міжнародні інтерпретації завершення «холодної війни»: 20 років потому: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (2–4 листопада 2011 р.). – Запоріжжя: Інтер-М., 2011. – 280 с.

Годлюк Альона Миколаївна

Науковий співробітник.

Кандидат політичних наук.

Сфера наукових інтересів: новітня історія, міжнародні відносини, історія Сполучених Штатів Америки, політика Європейського Союзу; українсько-американські відносини.

Статті

Імперативи формування глобальної політики // Історико-політичні студії / Збірник наукових праць. Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана. – № 2 (4). 2016. – С. 24–31.

Collective security in the global and regional dimensions // Україна у світі, світ про Україну: збірник тез доповідей (25 березня 2016, м. Київ) / за заг. ред. В.Г. Ціватого, Н.О. Татаренко. – К.: ДАУ при МЗС України, 2016. – С. 12–16.

Прогностичні моделі позиціонування євроатлантичної спільноти в контексті системних змін у міжнародних відносинах // Реструктуризація глобального простору: історичні імперативи та виклики: збірник тез доповідей (19 травня 2016, м. Київ) / за заг. ред. В.Г. Ціватого, Н.О. Татаренко. – К.: ДАУ при МЗС України, 2016. – С. 34–36.

Стратегічне партнерство в форматі особливих відносин між Україною і США // Американська історія та політика. – К.: Фенікс, 2016. – С. 27–40.

Становлення партнерства в Азійсько-Тихоокеанському Регіоні // Стратегічне партнерство в зовнішній політиці США, ЄС та країн латиноамериканського регіону: зб. н. п. / За заг. ред. к. і. н., доц. С.В. Толстова – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – 145 с. – С. 134–143.

Відносини НАТО – УКРАЇНА: еволюція партнерства // Актуальні проблеми всесвітньої історії: стратегії партнерства і співробітництва в міжнародних відносинах. Зб. н. пр. / За ред. к. і. н., доц. С.В. Толстова. – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2015. – 233 с. – С. 120–126.

Аналітичні інститути та їх роль у зовнішній політиці США // Сполучені Штати Америки у сучасному світі: політика, економіка, право, суспільство: Зб. матеріалів II міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 15 травня 2015 року). – Ч. 2 / упоряд. Калитчак Р.Г., Зазуляк З.М. – Львів: Центр Американських студій ФМВ ЛНУ ім. І. Франка, 2015. – С. 27–32

Колективна безпека в глобальних та регіональних вимірах // Зовнішні справи: наук. журнал. – № 11. – 2015. – С. 48–51.

Б. Обама: невинуватені надії? // Актуальні проблеми міжнародних відносин. Зб. наукових праць. Випуск 102. Частина I (у двох частинах). – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут міжнародних відносин, 2011. – С. 189–194.

Аналітичні інститути («Мозкові Центри») у зовнішній політиці США // Проблеми міжнародних відносин. Зб. наукових праць. – К.: Київський міжнародний університет, Інститут світової економіки і міжнародних відносин, 2011. – С. 78–88.

Америка і Європа: традиційні чинники суперництва на початку ХХІ століття // Дослідження світової політики. Зб. наукових праць. – Вип. 57. ІСЕМВ НАН України, 2011. – С. 76–80.

Американське лідерство в ХХІ столітті // Актуальні проблеми міжнародних відносин. Зб. наукових праць. Випуск 103. Частина I (у двох частинах). – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут міжнародних відносин, 2011. – С. 67–71.

Безпекова стратегія США в епоху глобальних трансформацій: вплив традицій рейганізму // Актуальні проблеми міжнародних відносин. Зб. наукових праць. Випуск 93. Частина I (у двох частинах). – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут міжнародних відносин, 2010. – С. 91–100.

Американський федералізм і розподіл владних повноважень // Політологічний вісник. Зб. наукових праць. – Вип. 32. Київського національного університету імені Тараса Шевченка, 2008. – С. 137–146.

Глобальний контекст зовнішньополітичної стратегії р. Рейгана // Актуальні проблеми міжнародних відносин. Зб. наукових праць. Випуск 81. Частина II (у двох частинах). – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут міжнародних відносин, 2008. – С. 119–123.

Україна в зовнішній політиці США на сучасному етапі: глобальний контекст // Актуальні проблеми міжнародних відносин. Зб. наукових праць. Випуск 78. Частина 2 (у двох частинах). – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут міжнародних відносин, 2008. – С. 30–35.

Інститут президентства в політичному урядуванні США // Актуальні проблеми міжнародних відносин. Зб. наукових праць. Випуск 68. Частина I (у двох частинах). – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут міжнародних відносин, 2007. – 208 с.

Конференція в Рейк'явіку як переломний момент трансформації Рейганізму // Дослідження світової політики. Зб. наукових праць ІСЕМВ НАН України, 2007. – Вип. 39. – С. 135–145.

Роль західної цивілізації і США у теорії «зіткнення цивілізацій» С. Хантінгтона // Дослідження світової політики. Зб. наукових праць. – Вип. 35. ІСЕМВ НАН України, 2006. – С. 156–165.

Лакішик Дмитро Михайлович

Старший науковий співробітник.

Учений секретар відділу (2014 – травень 2017).

Кандидат історичних наук, старший науковий співробітник.

Віповідальний секретар журналу «Проблеми всесвітньої історії».

Сфера наукових інтересів: дослідження глобальних та регіональних вимірів зовнішньої політики США та ЄС; сучасні тренди американської глобальної та регіональної геополітики; проблематика трансатлантичних відносин; еволюція безпекової стратегії США; особливості розвитку американсько-українських відносин.

Розділи в колективних монографіях

Правовий і мілітарний вимір зовнішньої політики США (С. 83–97 у співавторстві з І.І. Погорською), Політика США в сфері безпеки та оборони на початку ХХІ століття (С. 97–109 у співавторстві з І.І. Погорською), Потенціал глобального стратегічного партнерства США і Європи у ХХІ столітті (С. 148–161 у співавторстві з І.І. Погорською), Особливості відносин США та ЄС: еволюція та перспективи (С. 161–182 у співавторстві з І.І. Погорською), Сучасна політика США щодо «арабського світу» (С. 203–221 у співавторстві з І.І. Погорською, М.В. Фесенком) // Америка і Європа у сучасних міжнародних трансформація. Монографія. – К.: Центр вільної преси, 2014. – 472 с.

The Further Development of Democracy and Formation of Civil Society. Strengthening the Role of Non-governmental Organizations, Business and Academic Communities Aiming to Provide Sustainable Development // Sustainable development (Poland, Lithuania, Ukraine). Monograph / Executive editor O. Slozko / Kyiv – Kaunas – Szczecin: Institute of World Economy and International Relations, National University of Food Technologies, University of Szczecin, Vilnius University. – K.: LAT&K, 2013. – 534 p. – P. 500–513.

Україна-США: асиметрія двостороннього партнерства у глобальному світі (С. 331–342. у співавторстві з І.І. Погорською), Американське глобальне лідерство в контексті нової стратегії національної безпеки (С. 382–394) // США і світ ХХІ століття. – К.: Центр вільної преси, 2013. – 620 с.

Рецензії на монографії, підручники

Рецензія на монографію «Політична влада і опозиція в Україні: порівняльний аналіз із зарубіжними країнами: Монографія» / За заг. ред. Ф.М. Рудича. – К.: ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2016. – 488 с. // Проблеми всесвітньої історії. – 2017. – № 1(3). – С. 212–218 (у співавторстві із П.В. Мироненком).

Статті

Зовнішньополітичні акценти та пріоритети стратегії «задіяності та розширення» адміністрації Б. Клінтона // Американська історія та політика. – 2017. – № 3. – С. 21–29.

Peculiarities of US-EU Relations: Evolution and Prospects // Проблеми всесвітньої історії. – 2016. – № 2. – С. 153–174.

Формування підходів країн ЄС щодо СПБО // Стратегічне партнерство в зовнішній політиці США, ЄС та країн латиноамериканського регіону. Збірник наукових статей. – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – 145 с. – С. 17–25.

Evolution of US Foreign Policy: from George Bush to Barack Obama // Американська історія та політика: науковий журнал. – 2016. – № 2. – С. 14–22.

Концепт США в аналітичних дослідженнях сучасних тенденцій глобального розвитку // Історико-політичні студії: Збірник наукових праць / ДВНЗ «КНЕУ ім. В. Гетьмана». – 2015. – № 2 (4). – С. 56–65.

Особливості та основні тенденції розвитку процесу демократизації в сучасному світі // «Третя хвиля» демократизації на теренах Євразії: досвід новітньої історії та виклики сучасності. Збірник наукових праць. – К.: Фенікс, 2015. – 564 с. – С. 40–52.

The Key Factors of European Caution towards American Interventionism // Європейські історичні студії: науковий журнал / КНУ ім. Т. Шевченка. – 2015. – № 2. – С. 54–67.

Bipolarity Effect on Formation and Development US European Policy // Європейські історичні студії: науковий журнал / КНУ ім. Т. Шевченка. – 2015. – № 1. – С. 29–42.

Пріоритети доктрини «світового лідерства» Б. Обама // Актуальні проблеми всесвітньої історії: стратегії партнерства і співробітництва в міжнародних відносинах. Збірник наукових праць. – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2015. – 233 с. – С. 47–57.

Доктрина «глобальної демократизації» Дж. Буша-молодшого // Сполучені Штати Америки у сучасному світі: політика, економіка, право, суспільство. Збірник матеріалів II міжнародної науково-практичної конференції (15 травня 2015 р., м. Львів). Ч. 2. – Львів: Центр американських студій ФМВ ЛНУ ім. І. Франка, 2015. – С. 52–59.

Пріоритети доктрини світового лідерства США у XXI столітті // Науково-теоретичні аспекти вирішення глобальних проблем сучасності:

Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Дніпропетровськ, 17–18 квітня 2015 р.). – Дніпропетровськ: НО «Відкрите суспільство», 2015. – С. 115–119.

Переформатування трансатлантичного співробітництва США та Європи: виклики для європейського регіону // Пріоритетні напрямки розвитку суспільних наук у XXI столітті: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Херсон, 27–28 лютого 2015 р. – Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2015. – С. 171–175.

Стратегічні підходи США в сфері безпеки та оборони // Людина, суспільство, політика: актуальні виклики сучасності: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 13–14 лютого 2015 р.) / За заг. ред. д.політ.н., проф. Д.В. Яковлева. – Одеса: Національний університет «Одеська юридична академія», 2015. – С. 118–121.

Американська стратегія «стримування і залучення» в Азійсько-Тихоокеанському регіоні // Проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць / Київський міжнародний ун-т. – 2014. – Вип. 9. – С. 45–61.

Еволюція безпекової стратегії США в європейському регіоні // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць / ІМВ КНУ ім. Т. Шевченка. – 2014. – Вип. 120 – Ч. 1 – С. 73–83.

Німецьке питання наприкінці Другої світової війни та в повоєнні роки у зовнішній політиці США // Актуальні проблеми всесвітньої історії: конфлікти як складова міжнародних відносин. Збірник наукових праць. – К.: Фенікс, 2014. – 310 с. – С. 99–113.

«Арабській вектор» сучасної зовнішньої політики США: глобальні підвалини і регіональні особливості // Проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць / Київський міжнародний ун-т. – 2014. – Вип. 8. – С. 177–195 (у співавторстві з І.І. Погорською).

Політика «обмеженого втручання» у відносинах США з Росією // Актуальні проблеми соціально-гуманітарних наук. Матеріали IV Всеукраїнської наукової конференції з міжнародною участю. (м. Дніпропетровськ, 15 липня 2014 р.): у 2-х частинах. – Д.: ТОВ «Інновація», 2014. – Ч. 2. – С. 122–125.

Democratization in the Modern World: Trends and Prospects of the Spread and Development // Проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць / Київський міжнародний ун-т. – 2013. – Вип. 7. – С. 156–173 (у співавторстві з І.І. Погорською).

Перспективи демократії: минуле, сучасне, майбутнє // Проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць / Київський міжнародний ун-т. – 2013. – Вип. 6. – С. 124–141.

Європейський вектор глобальної стратегії США за президентства Дж. Буша-молодшого // Дослідження світової політики: Збірник наукових праць / ІСЕМВ НАН України. – 2013. – Вип. 3. (64). – С. 21–36.

Відносини США та ЄС: проблеми і перспективи // Проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць / Київський міжнародний ун-т. – 2012. – Вип. 5. – С. 208–221.

Американо-європейські відносини періоду президентства Дж. Буша-молодшого // Науковий вісник Дипломатичної академії України. – 2012. – Вип. 18. – С. 125–130.

Дилема конвергенції морально-правового і мілітарного чинників у зовнішній дії США // Дослідження світової політики: Збірник наукових праць / ІСЕМВ НАН України. – 2012. – Вип. 4. (61). – С. 12–26 (у співавторстві з І.І. Погорською).

Політика США щодо «Арабського світу» на початку ХХІ ст.: нові виклики // Дослідження світової політики: Збірник наукових праць / ІСЕМВ НАН України. – 2012. – Вип. 3. (60). – С. 13–26 (у співавторстві з І.І. Погорською).

Цінність національного суверенітету в теорії та практиці зовнішньої політики сучасної держави // Проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць / Київський міжнародний ун-т. – 2012. – Вип. 4. – С. 39–54 (у співавторстві з І.І. Погорською).

Стан і перспективи консолідованої міжнародної політики США і ЄС // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць / ІМВ КНУ ім. Т. Шевченка. – 2012. – Вип. 107. – Ч. 1. – С. 122–129.

Україна-США: асиметрія партнерства початку ХХІ століття // Зовнішні справи / Дип. академія України при МЗС України. – 2012. – № 6. – С. 50–53 (у співавторстві з І.І. Погорською).

Особливості еволюції трансатлантичного партнерства у постбіполярному світі // Наукові праці: науково-методичний журнал / ЧДУ ім. Петра Могили. – 2012. – Вип. 166. – Т. 178. – Політологія. – С. 43–50.

Перспективи глобального лідерства США // Антологія творчих досягнень / ІСЕМВ НАН України. – 2011. – Вип. 6. – С. 189–197.

Американська неоконсервативна альтернатива ізоляціонізму // Проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць / Київський міжнародний ун-т. – 2011. – Вип. 3. – С. 143–154.

Нові виклики і загрози для міжнародної безпеки сучасної держави // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць / ІМВ КНУ ім. Т. Шевченка. – 2011. – Вип. 102. – Ч. 1. – С. 146–154.

Зовнішня політика адміністрації Б. Обама в контексті американського глобального лідерства // Проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць / Київський міжнародний ун-т. – 2011. – Вип. 2. – С. 179–192 (у співавторстві з І.І. Погорською).

Партнерство США-ЄС: новий контекст взаємовідносин // Дослідження світової політики: Збірник наукових праць / ІСЕМВ НАН України. – 2011. – Вип. 4. (57). – С. 55–61.

Нова стратегія національної безпеки США // Політологічний вісник: Збірник наукових праць / КНУ ім. Т. Шевченка. – 2011. – Вип. 51. – С. 313–322.

Нова адміністрація США: проблеми і завдання // Проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць / Київський міжнародний ун-т. – 2010. – Вип. 1. – С. 187–204.

Ідеологічний вимір формування геополітики США // Політологічний вісник: Збірник наукових праць / КНУ ім. Т. Шевченка. – 2010. – Вип. 47. – С. 118–127.

Роль США у відновленні єдності Німеччини // Сучасна українська політика: політики і політологи про неї. – Спецвипуск: Європейська перспектива. – К.: Український центр політичного менеджменту, 2009. – С. 44–53.

Трансатлантичні відносини: важке партнерство // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць / ІМВ КНУ ім. Т. Шевченка. – 2009. – Вип. 85. – Ч. 1. – С. 100–107.

Соціокультурна асиметрія американо-європейських відносин // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць / ІМВ КНУ ім. Т. Шевченка. – 2009. – Вип. 84. – Ч. 1. – С. 74–83.

Неоконсерватизм у зовнішній політиці Дж. Буша – молодшого // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць / ІМВ КНУ ім. Т. Шевченка. – 2009. – Вип. 83. – Ч. 1. – С. 91–97.

Обама: нові стратегічні імперативи дії у глобальному світі // Зовнішня політика США і Росії після президентських виборів 2008 року: Матеріали міжвідомчої науково-практичної конференції – К.: ІСЕМВ НАН України, 2009. – С. 16–28. (у співавторстві з І.І. Погорською).

Стратегічний старт нової американської адміністрації // Зовнішні справи / Дип. академія України. – 2009. – № 4. – С. 13–16. (у співавторстві з І.І. Погорською).

Трансатлантичні відносини: складне партнерство // Політологічний вісник: Збірник наукових праць / КНУ ім. Т. Шевченка. – 2009. – Вип. 42. – С. 288–298.

Феномен тероризму в умовах сучасного глобального розвитку // Нова парадигма / НПУ ім. М.П. Драгоманова. – 2009. – Вип. 83. – С. 168–177.

Еволюція зовнішньої політики США: від Дж. Буша-старшого до Дж. Буша-молодшого // Дослідження світової політики: Збірник наукових праць / ІСЕМВ НАН України. – 2008. – Вип. 44. – С. 18–32.

Суперечності постбіполярної епохи і трансатлантичне партнерство // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць / ІМВ КНУ ім. Т. Шевченка. – 2008. – Вип. 80. – Ч. 2. – С. 152–157.

Вплив постбіполярності на трансформацію американської глобальної політики // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць / ІМВ КНУ ім. Т. Шевченка. – 2008. – Вип. 78. – Ч. 1. – С. 68–74.

Зовнішньополітична стратегія США у постбіполярну добу // Політологічний вісник: Збірник наукових праць / КНУ ім. Т. Шевченка. – 2008. – Вип. 32. – С. 279–292.

Проблеми демократичної трансформації у контексті сучасного світового розвитку // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць / КНУ ім. Т. Шевченка. – 2007. – Вип. 67. – Ч. 1. – С. 64–71.

Формування нових контурів безпеки в умовах сучасних глобальних трансформацій // Політологічний вісник / КНУ ім. Т. Шевченка. – 2007. – Вип. 29. – С. 253–268.

Демократія: феномен у розвитку // Антологія творчих досягнень / ІСЕМВ НАН України. – 2007. – Вип. 3. – С. 175–185.

Трансатлантичні відносини: нові виклики і пріоритети // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць / ІМВ КНУ ім. Т. Шевченка. – 2006. – Вип. 61. – Ч. 2. – С. 40–46.

США і Європа: проблеми, суперечності, перспективи // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць / ІМВ КНУ ім. Т. Шевченка. – 2006. – Вип. 59. – Ч. 2. – С. 83–89.

Соціополітична асиметрія американо-європейських відносин // Вплив соціальної структури суспільства на формування зовнішньої політики держави. Матеріали міжвідомчої науково-теоретичної конференції. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2006. – С. 91–102.

Євро-американське партнерство в контексті стратегічних викликів міжнародної безпеки // Дослідження світової політики: Збірник наукових праць / ІСЕМВ НАН України. – 2006. – Вип. 36. – С. 113–129.

Особливості американських підходів до ФРН // Вісник Київського нац. ун-ту. Серія Історія. – 2005. – Вип. 80. – С. 25–28.

Проблема національної безпеки в умовах сучасного світового розвитку // Дослідження світової політики: Збірник наукових праць / ІСЕМВ НАН України. – 2005. – Вип. 31. – С. 240–252.

Кризовий вектор євроатлантичних відносин // Дослідження світової політики: Збірник наукових праць / ІСЕМВ НАН України. – 2004. – Вип. 29. – С. 73–84.

Особливості українсько-американських відносин: до аналізу проблеми // Вісник Київського нац. ун-ту. Серія Історія. – 2004. – Вип. 76. – С. 149–153.

Сучасні проблеми євроатлантичних відносин // Антологія творчих досягнень / ІСЕМВ НАН України. – 2004. – Вип. 1. – 2004. – С. 289–296.

До питання про євроатлантизм в зовнішній політиці України // Дослідження світової політики: Збірник наукових праць / ІСЕМВ НАН України. – 2003. – Вип. 24. – С. 99–109.

Проблема врегулювання Косовської кризи в американо-німецьких відносинах // Дослідження світової політики: Збірник наукових праць / ІСЕМВ НАН України. – 2003. – Вип. 22. – С. 153–163.

До питання про зміни американської позиції щодо українських реформувань // Дослідження світової політики: Збірник наукових праць / ІСЕМВ НАН України. – 2002. – Вип. 20. – С. 105–110.

Американо-німецький контекст процесу «європеїзації» // Дослідження світової політики: Збірник наукових праць / ІСЕМВ НАН України. – 2002. – Вип. 19. – С. 147–155.

Особливості «російських» політик США і Німеччини // Дослідження світової політики: Збірник наукових праць / ІСЕМВ НАН України. – 2001. – Вип. 16. – С. 34–38.

Югославська криза в американо-німецьких відносинах // Вісник Київського нац. ун-ту. Історія. – 2001. – Вип. 53. – С. 62–65.

Американо-німецькі відносини. Випробування Боснією // Дослідження світової політики: Збірник наукових праць / ІСЕМВ НАН України. – 2000. – Вип. 11. – С. 15–20.

Розширення НАТО на Схід: підходи США і Німеччини // Дослідження світової політики: Збірник наукових праць / ІСЕМВ НАН України. – 2000. – Вип. 10. – С. 47–53.

Позиція США щодо німецької політики в рамках НАТО // Вісник Київського нац. ун-ту. Серія Історія. – 2000. – Вип. 50. – С. 40–43.

Позиція адміністрації Дж. Буша щодо об'єднання Німеччини // Вісник Київського нац. ун-ту. Серія Історія. – 2000. – Вип. 47. – С. 56–59.

Наукове і літературне редагування

Проблеми всесвітньої історії: науковий журнал. – 2017. – № 1(3). – 231 с.

Проблеми всесвітньої історії: науковий журнал. – 2016. – № 2. – 238 с.

Проблеми всесвітньої історії: науковий журнал. – 2016. – № 1. – 221 с.

Стратегічне партнерство в зовнішній політиці США, ЄС та країн латиноамериканського регіону. Збірник наукових статей / За ред. к.і.н., доц. С.В. Толстова. – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – 145 с.

Актуальні проблеми всесвітньої історії: стратегії партнерства і співробітництва в міжнародних відносинах. Збірник наукових праць / За ред. к.і.н., доц. С.В. Толстова. – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2015. – 233 с.

Актуальні проблеми всесвітньої історії: конфлікти як складова міжнародних відносин. Збірник наукових праць / За ред. д. і. н., проф. А. І. Кудряченка; ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: Фенікс, 2014. – 310 с.

Пугачова-Лакішик Дар'я Володимирівна

Молодший науковий співробітник.

Кандидат політичних наук.

Сфера наукових інтересів: новітня історія, міжнародні відносини, зовнішня політика країн Скандинавії, проблеми безпеки у постбіполярний період

Статті

Специфіка взаємодії країн Скандинавії у сфері зовнішньої політики: безпековий вимір // Електронний науковий журнал S.P.A.C.E (Society, Politics, Administration in Central Europe) (2017). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.space.nuoua.od.ua/v2_2017/21.pdf

Співпраця країн Північної Європи у сфері екології (на прикладі NEFKO) // Стратегічне партнерство в зовнішній політиці США, ЄС та країн латиноамериканського регіону: зб. н. п. / За заг. ред. к. і. н., доц. С. В. Толстова – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – 145 с. – С. 63–71.

Досвід Норвегії та Швеції у сфері екологічної політики // Проблеми техногенної безпеки в Україні та світі (до 30-ї річниці аварії на Чорнобильській АЕС): Збірник наукових праць. – Запоріжжя: Інтер-М, 2016. – С. 166–171.

Миротворча діяльність країн Скандинавії у постбіполярний період // Вісник Дніпропетровського університету. Серія Філософія, Соціологія, Політологія: збірник наукових праць. – 2015. – № 5 (27). – Дніпропетровськ: Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара. – С. 132–140.

Політика регіонального будівництва в Європейському Союзі: «Північний вимір» // Актуальні проблеми всесвітньої історії: стратегії партнерства і співробітництва в міжнародних відносинах. Збірник наукових праць / За ред. к. і. н., доц. С. В. Толстова / Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2015. – С. 141–146.

Скандинавські країни в сучасній системі міжнародних відносин: безпекова складова // Науковий журнал «Молодий вчений». – № 5.(20). – Ч. 4. – Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2015. – С. 121–125.

Становлення ініціативи Європейського Союзу «Північний вимір» // Історико-політичні студії: зб. наук. пр. – 2015. – № 4. – К.: ДВНЗ «КНЕУ ім. В. Гетьмана». – С. 140–148.

Danish-NATO cooperation in post-bipolar period // Japanese Educational and Scientific Review. – № 1 (9) (January-June). – Volume XI. – «Tokyo University Press», 2015. – p. 418–425.

Ініціатива Європейського Союзу «Північний вимір» // Актуальні проблеми міжнародних відносин: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів і молодих вчених (м. Київ, 22 жовтня 2015 р.). – Ч. 1. – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут міжнародних відносин, 2015. – С. 53–55.

Участь країн Скандинавії у вирішенні питання Арктичного регіону // «Науково-теоретичні аспекти вирішення глобальних проблем сучасності»: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Дніпропетровськ, 17–18 квітня 2015 р.). – Дніпропетровськ: НО «Відкрите суспільство», 2015. – С. 125–127.

Роль скандинавських держав у сфері безпеки країн Північної Європи у 90-х рр. XX ст. // «Пріоритетні напрямки розвитку суспільних наук у ХХІ столітті»: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Херсон, 27–28 лютого 2015 р. – Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2015. – С. 183–186.

Збройні сили Королівства Данії у військовій структурі Північноатлантичного альянсу // Людина, суспільство, політика: актуальні виклики сучасності: матеріали II міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 13–14 лютого 2015 р.) / За заг. ред. д.політ.н., проф. Д.В. Яковлева. – Одеса: Національний університет «Одеська юридична академія», 2015. – С. 137–139.

Норвезьке членство в НАТО: становлення та еволюція (кінець 40-х рр. XX ст. – початок ХХІ ст.) // Проблеми міжнародних відносин: зб. наук. праць. – 2014. – Вип. 8. – К.: КиМУ. – С. 410–421.

Позиція нейтральної Швеції в сучасних міжнародних відносинах // Актуальні проблеми всесвітньої історії: конфлікти як складова міжнародних відносин. Зб.н.пр. / За ред. д.і.н., проф. А.І. Кудряченка; ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України» – К.: Фенікс, 2014. – 310 с. – С. 240–248.

Країни Скандинавії у сучасному вимірі європейської безпеки // Виклики європейській архітектурі безпеки: український контекст: зб. тез доповідей (9 жовтня 2014 р., м. Київ) / За заг. ред. М.А. Кулініча, Н.О. Татаренко, В.Г. Ціватого. – К.: ДАУ при МЗС України, 2014. – С. 95–97.

Данія та НАТО: еволюція партнерських відносин // Актуальні проблеми соціально-гуманітарних наук. Матер. IV всеукр. наук. конфер. з міжнар. участю (м. Дніпропетровськ, 15 липня 2014 р.): у 2-х частинах. – Ч. 2. – Дніпропетровськ: ТОВ «Інновація», 2014. – С. 132–134.

Шведсько-північноатлантичне партнерство: особливості 2000-х рр. // «Гілея»: науковий вісник. Збірник наукових праць. – 2013. – Вип. 79 (№ 12). – К.: ВІР УАН. – С. 343–346.

Розвиток військової політики Норвегії після вступу до НАТО // Дні науки історичного факультету: Матеріали VI Міжнародної наукової конференції молодих учених. – Вип. VI: у 8 част. / Ред. кол.: чл.-кор. НАНУ, проф. В.Ф. Колесник (голова), доц. О.Ю. Комаренко (заст. голови), І.В. Семеніст (відп. ред.) та ін. – Ч. 4. – К., 2013. – С. 35–36.

Участь Норвегії в НАТО на сучасному етапі // Реструктуризація глобального простору: історичні імперативи та виклики: збірник тез доповідей (18 квітня 2013 р., м. Київ) / за заг. ред. М.А. Кулініча. – К.: ДАУ при МЗС України, 2013. – С. 96–97.

Співробітництво Швеції та України в рамках євроінтеграційної політики на початку XXI ст. // Актуальні проблеми зовнішньої політики України: Матеріали Шостої Міжнародної науково-практичної конференції студентів та молодих вчених, м. Чернівці, 7 грудня 2012 р. – Чернівці, 2012. – С. 169–171.

Питання вступу Швеції до НАТО як складова безпекової політики країни // Дні науки історичного факультету: Матеріали V Міжнародної наукової конференції молодих учених. – Вип. V: у 7 част. / Ред. кол.: чл.-кор. НАНУ, проф. В.Ф. Колесник (голова), доц. О.Ю. Комаренко (заст. голови), І.В. Семеніст (відп. ред.) та ін. – Ч. 3. – К., 2012. – С. 37.

Наукове і літературне редагування

Стратегічне партнерство в зовнішній політиці США, ЄС та країн латиноамериканського регіону. Збірник наукових статей / За ред. к.і.н., доц. С.В. Толстова. – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – 145 с.

Актуальні проблеми всесвітньої історії: стратегії партнерства і співробітництва в міжнародних відносинах. Збірник наукових праць / За ред. к.і.н., доц. С.В. Толстова. – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2015. – 233 с.

Актуальні проблеми всесвітньої історії: аксіологічні та культурно-історичні засади державотворення: збірник наукових праць / За загальною редакцією д.і.н., проф. Кудряченка А.І. / Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: Вид-во «Фенікс», 2013. – 416 с.

Фесенко Микола Васильович

Старший науковий співробітник.

Кандидат політичних наук, старший науковий співробітник.

Сфера наукових інтересів: трансформація системи міжнародних відносин, консолідація міжнародного порядку, глобальні проблеми сучасності, перспективи глобального розвитку

Монографії індивідуальні

Консолідація суб'єктів світ-системи у розбудові нового міжнародного порядку. – К.: Центр вільної преси, 2015. – 527 с.

Трансформація сучасної системи міжнародних відносин: концептуальний і прогностичний вимір. – К.: Центр вільної преси, 2008. – 236 с.

Розділи в колективних монографіях

Геополітичне та геоекономічне протистояння США і Китаю: стан та перспективи // США і світ XXI століття: монографія / Пахомов Ю.М., Коваль І.М., Шергін С.О. та інші. – К.: Центр вільної преси, 2013. – 620 с. – С. 273–301.

Глобальне управління в контексті трансформації міжнародної системи (С. 37–49), Консолідація акторів міжнародної системи: концептуальні підходи (С. 49–59), Політика адміністрації президента США Б. Обама щодо країн Північної Африки (С. 203–221 – у співавторстві з І.І. Погорською, Д.М. Лакішиком) // Америка і Європа у сучасних міжнародних трансформаціях. Монографія. – К.: Центр вільної преси, 2013. – 472 с.

Activation of external foreign policy and international cooperation // Sustainable development. Monograph / Executive editor Olena Slozko / Chapter 6.8. – Activation of external foreign policy and international cooperation. – Kyiv-Kaunas-Szczecin: Institute of World Economy and International Relations, National Institute of Food Technologies, University of Szczecin, Vilnius University, – К.: LAT&K, 2013. – 534 p. – P. 156–162.

Интеллект как ключевой фактор прогресса человечества // XXI век: интеллект-революция: монография / под ред. Ю.М. Осипова, Е.С. Зотовой. – Москва, Киев: Издательско-информационный центр Нац. ун-та гос. налоговой службы Украины, 2012. – 454 с. – С. 66–72.

Основні напрями адаптації валютно-фінансових систем ризикових економік в сучасних умовах // Адаптація валютно-фінансових систем ризикових економік до світових інтеграційних процесів. Монографія / О.В. Плотніков, О.О. Сльозко та ін. – К.: ІСЕМВ НАН України, LAT&K, 2011. – 2011. – 214 с. – С. 28–37.

Глобалізаційний чинник трансформації міжнародної системи // Глобалізація і сучасний міжнародний процес / Під редакцією Гуменюка Б.І., Шергіна С.О. – Київ: Університет «Україна», 2009. – 508 с. – С. 140–161.

Особенности функционирования и закономерности эволюции международных систем (С. 362–368), Процес формування нової політичної структури світу в умовах глобалізації (С. 369–377), Множинність учасників на сучасній міжнародній арені світу як фактор зміни політичної структури світу (С. 392–403), Проблеми та перспективи глобального керування міжнародною системою (С. 403–411) // Цивилизационная

структура современного мира в 3-х томах. / Том 1. Глобальные трансформации современности / Под ред. Ю.Н. Пахомова, Ю.В. Павленко. – К: Наукова думка, 2006. – 687 с.

Статті

Зовнішня та безпекова політика США і Франції: трансатлантичний вимір [Електронний ресурс] // Міжнародні відносини. Серія «Політичні науки». – № 9, 2016. – Режим доступу до журналу: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/2764

Взаємодія країн БРІКС зі США та країнами-членами НАТО // Вісник Маріупольського державного університету. – Серія: історія. Політологія. – Випуск 15. – 2016 – С. 353–360.

Криза неоліберальної моделі глобалізації та постглобалізм євроатлантичної цивілізації // Україна Дипломатична. Науковий щорічник. – Випуск 17. – К.: Генеральна дирекція з обслуговування іноземних представництв Київської міської ради. – 2016. – С. 727–745 (у співавторстві з С.О. Шергіним).

Перспективи збереження лідерства США в постбіполярній міжнародній системі // Американська історія та політика: науковий журнал. – № 2. – К., 2016. – С. 31–37. – 254 с.

Теоретичні засади консолідації демократії // Вісник Маріупольського державного університету. – Серія: історія, політологія. – 2015. – Випуск 12. – С. 315–322.

Боротьба США та Китаю за глобальне лідерство у XXI столітті [Електронний ресурс] // Міжнародні відносини. Серія «Політичні науки». – 2015. – № 6. – Режим доступу: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/issue/view/135

Глобальне стратегічне партнерство провідних акторів: теоретико-методологічний вимір // Вісник Київського національного університету. Серія: Міжнародні відносини. – Випуск 1(43), 2015 – С. 21–27.

Глобальне партнерство як консолідація суб'єктів міжнародних відносин у протидії міжнародному тероризму: концептуальні підходи // Актуальні проблеми міжнародних відносин: стратегії партнерства і співробітництва в міжнародних відносинах. Зб. наук. Праць / За заг. ред. С.В. Толстова. – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2015. – С. 34–39.

Чинники консолідації міжнародних суб'єктів у формуванні нового світового порядку в умовах демократизації: теоретико-методологічний вимір // Україна Дипломатична. Науковий щорічник. Випуск десятий. – К.: Генеральна дирекція з обслуговування іноземних представництв Київської міської Ради. – 2015. – Випуск 16. – С. 749–761 (у співавторстві з С.О. Шергіним).

Витоки та наслідки глобальної системної кризи // Історико-політичні студії: збірник наукових праць / М-во освіти і науки України Державний вищий навчальний заклад «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» // Історико-політичні студії. Збірник наукових праць. – № 2 (4) – 2015. – С. 111–120.

Україна як фактор трансформації міжнародного порядку. Ч. I. // Зовнішні справи. – 2014. – № 10. – С. 12–17.

Фрагментація та інтеграція як основні мегатренди на початку XXI ст. // Вісник Маріупольського державного університету. – Серія: історія, політологія – 2014. – Випуск 10. – С. 164–174.

Україна як фактор трансформації міжнародного порядку. Ч. II // Зовнішні справи. – 2014. – № 11. – С. 12–14.

Концептуальна інтерпретація міжнародного та світового порядку // Вісник Дипломатичної академії України. – Серія: Політичні науки. – Випуск 21, Частина II. – 2014. – С. 105–111.

Криза світового порядку як причина та наслідок глобальної системної кризи // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Зб. наук. праць. – Випуск 122, Частина II., – К.: Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Ін-т міжнар. відносин, 2014. – С. 15–30.

Проблеми та перспективи формування нового міжнародного порядку в умовах нестаціонарності // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Зб. наук. праць. – Випуск 120, Частина I. – К.: Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Ін-т міжнар. відносин, 2014. – С. 113–127.

Проблеми центру та периферії у глобальному управленні світ-системою // Вісник Маріупольського державного університету. – Серія: історія, політологія – 2014. – Випуск 11. – С. 220–228.

Консолідація учасників міжнародної системи заради забезпечення сталого розвитку людства: концептуальний вимір // Вісник Маріупольського державного університету. – Серія Історія. Політологія. – Випуск 7–8. – Маріуполь, 2013. – С. 34–40.

Консолідація учасників міжнародної системи в подоланні кризи світоуправління // Зовнішні справи. – 2013. – № 2. – С. 17–20.

Демократизація як світова тенденція і передумова розвитку сучасної правової держави // Стратегія розвитку України (економіка, соціологія, право): науковий журнал. – К.: НАУ. – 2013. – № 1. – С. 304–308.

Феномен міжнародно-політичної консолідації // Політичний менеджмент: наук. журнал / голов. ред. Ю.Ж. Шайгородський. – 2013. – № 1–2 (57–58). – С. 20–27.

Теоретичні засади консолідації демократії // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць / Гол. ред. Ю.М. Пахомов – К.: Інститут світової економіки та міжнародних відносин НАН України, 2013. – Випуск 3 (64). – С. 96–103.

Интеллект как ключевой фактор прогресса человечества // Философия хозяйства. Альманах Центра общественных наук и экономического факультета МГУ им. М.В. Ломоносова. – 2012. – № 2. – 304 с. – С. 134–140.

США та Китай: боротьба за нанотехнологічне лідерство // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць. – Випуск 107. (Частина II) – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка Інститут міжнародних відносин, 2012. – С. 33–40.

Трансформація суверенітету в умовах глобалізації // Дослідження світової політики. Зб. наук. праць ІСЕМВ НАН України. – Випуск 4 (61). – К., 2012. – С. 80–92.

Криза американської економічної моделі і підйом Китаю // Проблеми міжнародних відносин: [зб. наук. праць/ наук. ред. Б. Канцелярук та ін.]. – К.: КиМУ, 2012. – Вип. 4. – С. 147–161.

Структурно-функціональні особливості та закономірності розвитку міжнародної системи // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Зб. наук. праць. – Випуск 103. – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут міжнародних відносин, 2011. – С. 108–119.

Політика адміністрації президента США Б. Обама щодо країн Північної Африки // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць / Гол. ред. Ю.М. Пахомов – К.: Інститут світової економіки та міжнародних відносин НАН України, 2011. – Випуск 4 (57). – С. 92–98.

Україна в трикутнику взаємовідносин зі США та РФ // Трибуна. – № 3–4, 2010. – С. 21–23 (у співавторстві з Т. Рибченко).

Концептуальна інтерпретація системи міжнародних відносин // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць / Гол. ред. Ю.М. Пахомов – К.: Інститут світової економіки та міжнародних відносин НАН України, 2010. – Вип. 2 (51). – С. 211–239.

Система міжнародних відносин в концептуальній ієрархії багатополярності // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць / Гол. ред. Ю.М. Пахомов – К.: Інститут світової економіки та міжнародних відносин НАН України, 2010. – Вип. 2 (51). – С. 211–239 (у співавторстві з С.О. Шергіним).

Зовнішньополітичні амбіції Москви в умовах «перезавантаження» відносин з Вашингтоном // Зовнішні справи. – 2010. – Вересень. – № 3–4. – С. 46–50 (у співавторстві з Т. Рибченко).

Чинник міжнародної безпеки в зовнішній політиці адміністрації американського президента Б. Обама // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Зб. наук. праць. – Випуск 95 (частина I). – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут міжнародних відносин, 2010. – С. 67–75.

Антикризові заходи адміністрації Б. Обама в умовах фінансово-економічних потрясінь світової економіки // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Зб. наук. праць. – Випуск 93 (частина II). – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут міжнародних відносин, 2010. – С. 78–85.

Трансформація в умовах послаблення глобального лідерства США // ЄвроАтлантика: часопис / Ін-т Євро-Атлантичного співробітництва. – Київ, 2010. – № 2. – С. 6–17 (у співавторстві з С.О. Шергіним).

Проблеми адаптування України до формування нового міжнародного порядку // Дослідження світової політики Зб. наук. праць. – 2009. – Вип. 48. – К.: ІСЕМВ НАН України. – С. 172–182.

Багатовимірність взаємовідносин ТНК і держави в умовах фінансово-економічної глобалізації (В 2-х примірниках: українською і англійською) // Україна Дипломатична. Науковий щорічник. – Випуск десятий. – К.: Генеральна дирекція з обслуговування іноземних представництв Київської міської Ради, 2009 – С. 617–671 (у співавторстві з С.О. Шергіним).

Трансформація взаємодій міжнародно-політичних акторів в умовах послаблення глобального лідерства США // Науковий вісник Дипломатичної академії України. – 2009. – Вип. 15. – С. 346–355 (у співавторстві з С.О. Шергіним).

Позиційна парадигма діяльності президентів США Б. Обама та Франції Н. Саркозі // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць. – Випуск 84 (Частина 1). – К.: Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Ін-т міжнар. відносин. – 2009. – С. 13–25 (у співавторстві з Є.Є. Камінським).

Порівняльний аналіз діяльності президентів США Б. Обама та Франції Н. Саркозі // Зовнішні справи. – 2009. – Березень. – С. 22–26 (у співавторстві з Є.Є. Камінським).

Річниця діяльності президента США Б. Обама: перемоги та поразки // Зовнішні справи. – 2009. – Грудень. – С. 14–17 (у співавторстві з Т. Рибченко).

Антикризові заходи ЄС // Зовнішні справи. – 2009. – № 6. – С. 30–34 (у співавторстві з Є.Є. Камінським).

Глобальне управління міжнародною системою в контексті трансформації інституту національних держав // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Зб. наук. праць. Випуск 78 (частина II). – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут міжнародних відносин, 2008. – С. 3–10.

Інформаційне суспільство як якісно новий тип соціального устрою пост сучасності // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Зб. наук. праць. – К.: Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Ін-т міжнар. відносин, 2008. – Випуск 80 (частина II). – С. 171–177.

ТНК і держава: Суперечливі взаємовідносини в умовах фінансової глобалізації // Зовнішні справи. – 2008. – Жовтень. – С. 46–50.

Глобальна економічна криза: причини та наслідки // Зовнішні справи – 2008. – Грудень. – С. 31–35 (у співавторстві з М.Х. Ялі).

Визначальні фактори глобальних міжнародно-політичних трансформацій // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць / Гол. ред. Ю.М. Пахомов – К.: Інститут світової економіки та міжнародних відносин НАН України, 2008. – Вип. 44. – С. 134–149.

Інформаційно-технологічний чинник трансформації системи міжнародних відносин // Політика і час. – 2007. – № 4. – С. 52–55.

Трансформація інституту держави-нації в умовах глобалізації // Дослідження світової політики: Зб. наук. пр.: Вип. 35. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2007. – С. 142–156.

Нові імперативи фінансової глобалізації: ТНК проти Держави // Дослідження світової політики. – Зб. наук. праць. – Вип. 54. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2007. – С. 69–87.

Соціально-економічні наслідки діяльності ТНК в умовах фінансової глобалізації // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць. праць / Гол. ред. Ю.М. Пахомов – К.: Інститут світової економіки та міжнародних відносин НАН України, 2007. – Вип. 55. – С. 56–70.

Глобальне управління міжнародною системою в контексті трансформації інституту національних держав // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць / Гол. ред. Ю.М. Пахомов – К.: Інститут світової економіки та міжнародних відносин НАН України, 2007. – Вип. 41. – С. 114–127.

Трансформація системи міжнародних відносин і формування нової конфігурації світу // Політика і час. – 2006. – № 3. – С. 19–26.

У вирі перемін // Політика і час. – 2006. – № 5. – С. 23–34.

Фактори зміни структури сучасної системи міжнародних відносин // Дослідження світової політики: Зб. наук. пр. – Вип. 31. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2005. – С. 214–227.

Формування сучасної системи міжнародних відносин // Політика і час. – 2005. – № 12. – С. 26–37.

Нові тенденції та глобальні проблеми сучасних світових процесів // Дослідження світової політики: Зб. наук. пр. – Вип. 32. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2005. – С. 79–95.

Чорногор Ярослав Олексійович

Старший науковий співробітник.

Кандидат історичних наук.

Сфера наукових інтересів: діяльність ЄС та євроінтеграція України, зовнішня політика та громадсько-політичне життя Німеччини, відносини України з країнами басейну Балтії та Вишеградської групи.

Розділи в колективних монографіях

NATO – Ukraine Relations: Trends and Opportunities // *Panorama of Global Security Environment 2015–2016.* – Bratislava: STRATPOL, 2016. – 554 p. – P. 181–191 (у співавторстві з S. Tolstov).

Основні ідеї Римського клубу: зміна ціннісних орієнтирів в умовах глобалізації // *Сучасні європейські культурно-історичні цінності в контексті викликів глобалізації: моногр. / керівник авторського колективу і науковий редактор доктор історичних наук, професор А.І. Кудряченко, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України».* – К.: Фенікс, 2014. – 444 с. – С. 224–241.

Миротворча діяльність України: здобутки та перспективи // *Україна в Європі: контекст міжнародних відносин. Колективна монографія за ред. Кудряченка А.І.* – К.: Фенікс, 2011. – 632 с. – С. 603–615.

Гнатюк М.М. Історичне становлення ідеї об'єднання Європи // *Культурно-цивілізаційний простір Європи і України: особливості становлення та сучасні тенденції розвитку: монографія.* – К.: Університет «Україна», 2010. – 405 с. – С. 43–54.

Україна та країни Балтії: розвиток партнерства // *Україна в Європі: пошуки спільного майбутнього: монографія.* – К.: Фенікс, 2009. – 544 с. – С. 261–271.

Статті в енциклопедіях, енциклопедичних словниках, довідниках

Естонія (С. 49–70 у співавторстві з А.Г. Бульвінським), Латвія (С. 106–126), Литва (С. 127–146) // *Країни світу і Україна. Енциклопедія: В 5 т. / Редкол.: А.І. Кудряченко (голова) та ін.; науковий редактор 1-го тому А.Г. Бульвінський.* – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2017. – Т. 1: Північна Європа. Західна Європа. Південна Європа. – 564 с.

Абердін, Джордж Гамільтон-Гордон // *Велика українська енциклопедія, т. 1 / Упорядник д. і. н., проф. Киридон А.М.* – К.: Державна наукова установа «Енциклопедичне видавництво», 2016. – 592 с. – С. 50–51.

Вазиристанська угода 2006 р. (С. 277 у співавторстві з М.В. Корюкаловим), Війна за незалежність Греції 1821–1829 рр. (С. 384–385 у співавторстві з М.С. Каменецьким), Війни за незалежність Італії 1859–1860 (Італійська революція 1859–1860 рр.) (С. 390–391) // *Українська дипломатична енциклопедія: у 5-ти т. / редкол.: Д.В. Табачник (голова) та ін.; худож.-оформлювач О.М. Іванова.* – Харків: Фоліо, 2013. – Т. 1. – 526 с.

Європейське Енергетичне Співтовариство // *Українська дипломатична енциклопедія: у 5-ти т. / редкол.: Д.В. Табачник (голова) та ін.; худож.-оформлювач О.М. Іванова.* – Харків: Фоліо, 2013. – Т. 2. – 494 с. – С. 236.

Придністровська Молдавська Республіка // *Енциклопедія історії України.* – Том 8. – К.: Наукова думка, 2011. – 520 с. – С. 499–501 (у співавторстві з А.І. Кудряченком).

Розділи в підручниках, навчальних посібниках

Співробітництво України з Північноатлантичним Альянсом // Світові інтеграційні процеси в умовах трансформації міжнародних систем: навч. посібник (рекомендований МОН України). – К.: Дипломатична академія України при МЗС України, 2013. – 628 с. – С. 547–561.

Брошури

Ukraine-Slovakia // Ukrainian prism. Perspectives of Bilateral Relations of Ukraine with Neighboring Countries. – Study. FES Kyiv. – November 2012. – Friedrich Ebert Foundation. – 68 p. – P. 56–62.

Статті

Вишеградська група: багатостороннє співробітництво та узгодження інтересів // Стратегічне партнерство в зовнішній політиці США, ЄС та країн Латиноамериканського регіону: збірник наукових праць. – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – 145 с. – С. 55–63.

Наслідки придністровського конфлікту: регіональний контекст // Актуальні проблеми всесвітньої історії: конфлікти як складова розвитку міжнародних відносин: збірник наукових праць / ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: «Фенікс», 2014. – С. 305–309.

Місцеве самоврядування в ФРН: взаємодія влади і громади // Актуальні проблеми всесвітньої історії: аксіологічні та культурно-історичні засади державотворення: збірник наукових праць / ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: «Фенікс», 2013. – 416 с. – С. 198–205.

Місце і роль українських козаків у війні 1812 р. // Вітчизняна війна 1812 р. в контексті поступу всесвітньої історії: збірник наукових праць / ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: «Фенікс», 2013. – С. 196–206.

Конвент як форма взаємодії з владою по реалізації євроінтеграційного курсу // Віче. – № 20. – жовтень 2013. – С. 30–32.

Громадські ініціативи захисту довкілля у ФРН: відповідь на глобальні проблеми // Історичний досвід становлення інститутів громадянського суспільства в країнах Європи: збірник наукових праць. – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2012. – 466 с. – С. 225–236.

Комунікативний аспект європейської інтеграції та його значення для України // Сучасна українська політика. Спецвипуск: Інтеграційні процеси в сучасному світі: регіональні виміри. – К., 2012. – 392 с. – С. 256–264.

Перспективи утвердження європейської ідентичності України // Україна між Росією та Європейським Союзом: пошук ідентичності. – К.: Київський університет ім. Б. Грінченка, 2011. – 148 с. – С. 138–141.

Формування європейської ідентичності та місце України в ній // Трибуна. – 2011. – № 1–2, 3–4. – С. 16–17.

Місцеве самоврядування Швеції: фундамент «держави загально-го добробуту» // Європейські перспективи. – 2010. – № 2. – С. 11–16 (у співавторстві з О.В. Дяченко).

Зародження ідей об'єднання Європи. // Віче. – 2010. – № 22. – С. 13–15 (у співавторстві з М.М. Гнатюком).

Монархічна форма правління та особливості зовнішньої політики скандинавських країн (на прикладі Данії, Швеції та Норвегії) // Дослідження світової політики. Вип. 48. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2009. – С. 230–241.

Інноваційний розвиток країн ЄС в умовах глобалізації // Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї. – Вип. 18. – К.: Видавництво «Український центр політичного менеджменту», 2009. – С. 344–352.

Енергетична безпека сучасної Європи // Віче. – Жовтень 2009. – № 20. – С. 14–16 (у співавторстві з О.С. Врадїєм).

Російсько-український газовий конфлікт в січні 2009 р. в контексті енергетичної безпеки сучасної Європи // Дослідження світової політики. Вип. 49. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2009. – С. 251–262.

Розвиток інформаційного суспільства у Скандинавських країнах // Віче. – Грудень 2009. – № 24. – С. 20–22 (у співавторстві з Т.С. Михайлюком).

Ставлення західнонімецьких «Зелених» до об'єднання Німеччини // Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї. Спецвипуск. Європейські перспективи. – К.: Видавництво «Український центр політичного менеджменту», 2009. – С. 73–79.

Скандинавські монархії через призму міжнародних відносин: традиції та сучасність // Ціннісні та системні альтернативи сучасного світу. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2008. – С. 78–84.

Міжнародна нелегальна міграція: вызови сучасності // Україна-Казахстан: в сучасних міжнародних відносинах і глобальних інноваційних процесах. Збірник наукових праць. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2007. – С. 18–24.

«Третя» сила у західних політичних системах: особливості зовнішньополітичних пріоритетів // Вплив соціальної структури суспільства на формування зовнішньої політики держави. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2006. – С. 108–115.

Об'єднання протестного потенціалу: створення партії «Союз 90/Зелені» ФРН (1990–1993 рр.) // Український історичний збірник. – Випуск 7. – Київ, 2004. – С. 388–396.

Партія «Зелених» ФРН на шляху до консолідації: внутрішньопартійні конфлікти та боротьба течій за вплив (1980–1993 рр.) // Наука. Релігія. Суспільство. – № 2. – Донецьк, 2004. – С. 126–132 (у співавторстві з О.Ф. Івановим).

Утворення Партії зелених у ФРН (кін. 1970-х – 1980-і роки) // Вісник Київського національного університету. Історія. Випуск 74–76. – Київ, 2004. – С. 40–43.

Нові соціальні рухи і зародження Партії зелених у ФРН (1970-і роки) // Вісник Київського національного університету. Історія. Випуск 68–70. – Київ, 2003. – С. 69–72.

Публікації, адресовані органам влади

Visegrad Group (V4) (P. 58–61), Hungary (P. 107–109) // Ukrainian Prism: Foreign Policy 2016. Analytical study / Foreign Policy Council «Ukrainian Prism», Friedrich Ebert Foundation, Office in Ukraine. – Kyiv, 2017. – 202 p.

Poland (P. 31–34), Visegrad Group (P. 57–60) // Ukrainian Prism: Foreign Policy 2015. Analytical study / Foreign Policy Council «Ukrainian Prism», Representation of Friedrich Ebert Foundation in Ukraine. – Kyiv, 2016. – 167 p.

Напрями взаємодії ОГС з владою щодо реалізації євроінтеграційного курсу і практика залучення громадського сектора до прийняття публічно-правових рішень в країнах ЦСЄ // Формування взаємовідносин «особа-суспільство-держава» в країнах Центрально-Східної Європи: досвід для України. Аналітична доповідь. – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2014. – 56 с. – С. 35–38.

Шергін Сергій Олександрович

Головний науковий співробітник.

Доктор політичних наук, професор.

Заслужений працівник освіти України.

Сфера наукових інтересів: теорія й політологія міжнародних відносин, проблеми інтеграції та безпеки в Азійсько-Тихоокеанському регіоні.

Монографії індивідуальні

Беспокойный Тихий океан: Проблемы безопасности и сотрудничества. – К.: Политиздат Украины, 1989. – 238 с.

Зоря над Меконгом: Питання соціально-економічного розвитку Кампучії. К.: Політвидав України, 1986. – 167 с.

Розділи в колективних монографіях

Азійсько-Тихоокеанський регіоналізм: концептуальні моделі та сучасна практика // Міжнародні регіональні процеси та зовнішньополітичні пріоритети України: Монографія / Заг. ред. професорів С. Шергіна, В. Космини, Л. Чекаленко. – Київ: Дипломатична академія України при МЗС України, 2017. – 420 с. – С. 68–108.

Азійсько-Тихоокеанський регіоналізм як варіант і альтернатива глобалізації // Парадигмальні трансформації сучасної глобалістики:

монографія. За ред. О.С. Токовенка. – Дніпропетровськ: Іма-прес, 2015. – С. 367–398.

Туреччина: фактор безпеки // Україна – Туреччина: історія, політика, економіка, право, дипломатія, культура: монографія / В.І. Сергейчук, Н.О. Татаренко та ін. – К.: Укр. Письменник, 2014. – 549 с. – С. 101–114.

Парадигмальний аспект глобалізації міжнародних відносин // Америка і Європа в сучасних міжнародних трансформаціях: монографія. – К.: Центр вільної преси, 2014. – 472 с. – С. 13–25.

Парадигмальний вимір міжнародних відносин в європейській і американській політичній науці // США і світ ХХІ століття: монографія / Пахомов Ю.М., Коваль І.М., та ін. – К.: Центр вільної преси, 2013. – 620 с. – С. 30–54.

Розвиток теорії міжнародних відносин і світової політики в Україні (Гл. 2, С. 30–52); Концептуально-праксеологічні аспекти глобалізаційного розвитку (Гл. 5, С. 104–122); Рушійні сили азійсько-тихоокеанського регіоналізму (Гл. 17, С. 381–405) // Глобалізація і сучасний міжнародний процес / за заг. ред. Б. Гуменюка і С. Шергіна. – К.: Університет «Україна», 2009. – 508 с.

Південно-Східна Азія та країни-члени АСЕАН у контексті національних інтересів України // Геополітичні трансформації в Євразії: погляд з Києва та Сеулу / Наук. ред. Г.М. Перепелиця, Хо Сун Чьол. – Київ: «Демид», 2008. – 399 с. – С. 264–307.

Вплив глобальних і регіональних тенденцій на зовнішню політику України // Зовнішня політика України – 2006: стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети / За ред. Г.М. Перепелиці. – К.: Стилос, 2007. – 201 с. – С. 9–30.

Преимственность и новые черты политики США в Юго-Восточной Азии // Конфронтация или диалог. Стереотипы антисоветизма в региональной политике США / Л.А. Лещенко, В.А. Кременюк, С.А. Караганов и др. – К.: Наук. думка, 1989. – С. 260–270.

Підручники, навчальні посібники індивідуальні

Політологія міжнародних відносин: навч. посіб. – К.: Дипломатична академія України при МЗС України, 2013. – 204 с.

Азіатско-Тихоокеанський регіон: історія і сучасність: Навч. посібник. – К.: Вища школа, 1993. – 91 с.

Підручники, навчальні посібники у співавторстві

Світові інтеграційні процеси в умовах трансформації міжнародних систем: навч. посіб. – К.: Дипломатична академія України при МЗС України, 2013. – С. 364–404 (у співавторстві з М.А. Кулінічем, Н.О. Татаренко, В.Г. Ціватим, Л.Д. Чекаленко та ін.).

Сучасна глобалістика: провідні концепції та модерна практика: Навч. посіб. – К.: Університет «Україна», 2006. – 208 с. (у співавторстві з В.М. Бебиком, Л.О. Дегтерьовою).

Статті

Кінець Транстихоокеанського партнерства? // Зовнішні справи. – 2017. – № 3. – С. 20–23.

Сінгапур в АСЕАН: історичний і політичний нарис // Зовнішні справи. – 2016. – № 11. – С. 36–39.

США і криза неоліберальної моделі глобалізації // Зовнішні справи. – 2016. – № 5. – С. 18–21.

Геополітична ідентифікація України: ретроспектива та реальність // Зовнішні справи. – 2016. – № 4. – С. 9–13.

Постглобалізація як модерна тенденція формування нового міжнародного порядку // Україна дипломатична. Науковий щорічник. Вип. 17. – К., 2016. – С. 717–726.

Азійсько-тихоокеанський регіоналізм у сучасних міжнародних реаліях // Історичний розвиток глобальної периферії як чинник трансформації сучасної світосистеми: зб. наук. пр. / [Білоконь О.С. та ін.; відп. наук. ред. О.І. Лукаш]; НАН України, Держ. установа «Ін-т всесвіт. історії НАН України», Ін-т Конфуція Київ. нац. лінгвіст. ун-ту. – Київ: ДУ «Ін-т всесвіт. історії НАН України», 2016. – 271 с. – С. 31–53.

Дилема східноазійського регіоналізму // Науковий вісник Дипломатичної академії України. Вип. 11. Част. II. – К., 2015. – С. 36–40.

Азійсько-тихоокеанський регіоналізм у контексті проблем безпеки // Зовнішні справи. – 2015. – С. 16–21.

Theoretical Base and Specific of East-Asian Regionalism // Social and Human Sciences. Polish-Ukrainian Scientific Journal. – Warsaw, 2015. – № 4. – Р. 39–50.

Теоретичні засади та специфіка східноазійського регіоналізму // Цивілізаційні чинники світобудови: джерела походження, потенціал взаємодії та виміри конструктивізму (країни Азії та Африки): Збірник наукових праць / НАН України, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»; редкол.: В.О. Швед, О.І. Лукаш, Н.Д. Городня та ін. – К., 2015. – 230 с. – С. 9–25.

Суспільна модернізація та регіональна безпека: східноазійський варіант // Зовнішні справи. – 2015. – № 11. – С. 6–10.

Україна – Туркменістан: співробітництво в контексті зовнішньополітичних пріоритетів // Зовнішні справи. – 2015. – № 3. – С. 24–27.

Foreign Policy and Diplomacy of Ukraine under Conditions of Globalization and Regionalization // Social and Human Sciences. Polish-Ukrainian Scientific Journal. – 2014. – № 2. – Р. 8–17.

Чорноморський регіон: конфронтація чи діалог? // Зовнішні справи. – 2014. – № 5. – С. 14–17.

Цивілізаційні та інтеграційні фактори східноазійського регіоналізму // Третій світ у контексті цивілізаційних вимірів розвитку і глобальних викликів ХХІ століття / відп. ред. В.К. Гура. – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2014. – С. 46–51.

Східноазійський регіоналізм у контексті інтересів України: цілі, пріоритети, можливості та сценарії розвитку // Стратегія розвитку України. – 2014. – № 3. – С. 56–71

Зовнішня політика та дипломатія України за умов глобалізації та регіоналізації // Україна дипломатична. Вип. XV. – К., 2014. – С. 464–474.

Політологічні аспекти глобалізації // Освіта регіону. – 2013. – № 1. – С. 130–136.

Парадигмальний вимір глобалізації міжнародних відносин // Дослідження світової політики / Збірник наукових праць. Вип. 2. – К.: ІСЕМВ НАНУ, 2013. – С. 3–13.

Політологічний дискурс генези та еволюції міжнародних відносин // Зовнішні справи. – 2013. – № 5. – С. 58–59.

Політологічні аспекти дослідження азійсько-тихоокеанського регіоналізму // Україна дипломатична. Вип. 14. – К., 2013. – С. 565–58

21-й саміт АТЕС на Балі: цілі та пріоритети розвитку за умов кризи глобалізації // Зовнішні справи. – 2013. – № 11. – С. 22–25.

АСЕМ – діюча модель міжрегіональної співпраці // Зовнішні справи. – 2013. – № 3. – С. 32–36.

«Тихоокеанський трикутник» за умов економічних і геополітичних трансформацій // Дослідження світової політики. Збірник наукових праць. Вип. 3. – К.: ІСЕМВ НАНУ, 2012. – С. 35–44.

Реалізм і модернізм в американській політології міжнародних відносин: еволюція «реалістичної» парадигми // Актуальні проблеми міжнародних відносин. Вип. 107. Част. 1. – К., 2012. – С. 13–21.

Пріоритети стратегічного партнерства та дилема неоевразійського розвитку // Зовнішні справи. – 2012. – № 5. – С. 20–24.

Росія в азійсько-тихоокеанській інтеграції: погляд з Києва та Владивостоку // Зовнішні справи. – 2012. – № 9. – С. 16–21.

Геополітичні пріоритети України та Росії в контексті неоевразійської парадигми розвитку // Науковий вісник Дипломатичної академії України. – Вип. 18. – К.: 2012. – С. 287–292.

Парадигмальна еволюція в політології міжнародних відносин // Освіта регіону. – 2012. – № 1. – С. 132–146.

Туркменістан на шляху соціально-економічної модернізації: концепції та реальність // Зовнішні справи. – 2011. – № 1. – С. 40–43.

Три різних країни однієї Азії: країни АСЕАН у фокусі уваги України // Зовнішні справи. – 2011. – № 4. – С. 16–21.

Політологічний дискурс міжнародних відносин // Освіта регіону. – 2011. – № 4. – С. 278–288.

Тихоокеанська стратегія Вашингтона: від Клінтона до Обами // Дослідження світової політики Збірник наукових праць. Вип. 57. – К.: ІСЕМВ НАНУ, 2011. – С. 28–36.

Трансформація геополітичної ідентичності України в контексті українсько-російських відносин // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя: ЗНУ, 2010. – Вип. XXIX. – С. 258–265.

Китай і США в глобальних трансформаціях // Зовнішні справи. – 2010. – № 11–12. – С. 50–55.

Геополітична ідентичність України в умовах глобалізації // Освіта регіону. – 2010. – № 2. – С. 81–86.

Саміт АТЕС у Сінгапурі: парадигма «нового зростання» // Зовнішні справи. – 2010. – № 1. – С. 38–41.

Трансформація в умовах послаблення глобального лідерства США // ЄвроАтлантика. – 2010. – № 2. – С. 6–17.

Глобалізація і регіоналізація як фактори впливу на зовнішню політику та дипломатію // Трибуна. – 2009. – № 3–4. – С. 17–18.

Рушійні сили азійсько-тихоокеанського регіоналізму // Зовнішні справи. – 2009. – № 2. – С. 36–39.

Парадокси і проблеми глобалізації // Зовнішні справи. – 2008. – № 5. – С. 42–45.

Ринки зброї Південно-Східної Азії в умовах нових геостратегічних реалій // Стратегічна панорама. – 2008. – № 1. – С. 35–42.

Комплексні проблеми інтеграції в АТР: від Пусанського до Ханойського саміту АТЕС // Зовнішні справи. – 2007. – № 6. – С. 24–27.

Відповідальність лідерів і доля аутсайдерів // Політика і час. – 2006. – № 2006. – № 7–8. – С. 49–61.

Роль ООН у забезпеченні економічної та політичної стабільності в Східноазійському регіоні // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – Вип. 58. Част. II. – К., 2005. – С. 59–63.

Азійсько-Тихоокеанська дилема: асиметрична інтеграція та регіональна безпека // Політика і час. – 2004. – № 6, № 7–8. – С. 30–42; 115–122.

Геополітична конфігурація регіональних суб'єктів АТР у контексті трансформації міжнародної системи // Науковий вісник Дипломатичної академії України. Вип. 9. – К., 2003. – С. 51–61.

Евразийская проблематика в системе подготовки украинского дипломата // Проблемы подготовки дипломатов России и Украины. – К.:

Институт международных отношений Киевского национального университета имени Тараса Шевченко, 2003. – С. 104–108.

До справедливого міжнародного порядку: китайські політологи про багатополюсний світ // Політика і час. – 2003. – № 5. – С. 56–60.

Індикатор глобальних змін: Україна і Південно-Східна Азія в ХХІ ст. // Політика і час. – 2001. № 4. – С. 25–34.

В'єтнам: політика «оновлення» і трансрегіональне співробітництво // Політика і час. – 1998. – № 8. – С. 14–21.

Світовий порядок: концепції і реальність // Політика і час. – 1997. – № 1. – С. 14–21.

Ризик об'єднання у взаємопов'язаному світі // Політика і час. – 1996. – № 6. – С. 63–67.

Захід або Схід? Яким буде вибір // Політика і час. – 1994. – № 11. – С. 40–47.

Від стримання до поширення: Нова зовнішньополітична доктрина і стратегія Вашингтона // Політика і час. – 1994. – № 3. – С. 15–19.

Проблемы тихоокеанской безопасности в американской политологии // США: Экономика. Политика. Идеология. 1992. – № 10. – С. 92–100.

ВІДДІЛ ІСТОРІЇ КРАЇН АЗІЇ ТА АФРИКИ

Відділ заснований 2014 року.

Історія відділу пов'язана з іменами відомих науковців, які своєю плідною працею сприяли розвитку української історичної науки. Серед них доктор історичних наук, професор, тюрколог Ігор Федорович Черніков – засновник відділу академічної установи НАН України, доктор історичних наук, професор, дипломат, китаєзнавець Леонід Авдійович Лещенко, доктор історичних наук, професор, африканіст Віктор Костянтинівич Гура, доктор політичних наук, професор, фахівець з близькосхідних питань Юрій Степанович Скороход та інші відомі фахівці в галузі сходознавчих досліджень та африканістики.

Напрями наукових досліджень відділу:

- Історія країн регіону;
- Світовий культурно-цивілізаційний розвиток і регіон Азії та Африки;
- Суспільно-політичні та культурні взаємини України з країнами регіону, аналіз і прогнозування розвитку цих взаємин;

- Світосистемні трансформації в умовах глобального розвитку;
- Цивілізаційні зрушення та конкуруючі версії прогресу сучасності;
- Глобалізація та регіоналізація.

Відділ займається дослідженням проблем трансформаційних перетворень, що походять з потужних периферійних регіонів Азії та Африки; виявленню значення цивілізаційного чинника в цьому процесі; визначенням закономірностей піднесення нових центрів та форматів інтеграції в афро-азійському просторі як складової всесвітнього історичного розвитку.

Тематика НДР на 2017–2019 рр.:

«Інтеграційні процеси в азійських та африканських регіональних системах у ХХІ ст.»

Мета роботи полягає у визначенні основних тенденцій та особливостей інтеграційних процесів у країнах Африки та Азії в умовах сучасних глобальних змін, у виявленні закономірностей піднесення нових центрів та форматів інтеграції в афро-азійському просторі світової периферії та розкритті основних чинників сучасних трансформацій азійських та африканських інтеграційних процесів в Азії та Африці як складової всесвітнього історичного розвитку.

Завдання НДР полягають у здійсненні комплексного аналізу локальних версій прогресу, дієвих чинників розвитку інтеграційної взаємодії з огляду на використання продуктивного досвіду цих явищ в Україні. Основним напрямом дослідження є з'ясування характеру соціально-економічного оздоровлення афро-азійських країн світової периферії через залучення їхньої зовнішньоекономічної інтеграційної активності до азіацентричного та афроцентричного напрямку відповідних регіональних систем у контексті вивчення перспективи розгортання Україною азійського та африканського векторів стратегічних партнерств. Дослідницькими накресленнями також планується всебічний аналіз явища регіоналізації, похідних від нього процесів відтворення економічних і політичних засад інтеграційної взаємодії, визначення завдань і напрямів прориву України в новому форматі інтеграційного співробітництва.

Актуальність теми, а також важливість очікуваних результатів зумовлюються нагальною необхідністю осмислення глобальних зрушень сучасності, зростаючим впливом на поступ історії закономірностей регіонального розвитку, становленням, поряд з євроатлантичною спільнотою, нового формату світової периферії азіацентричного та афроцентричного напрямків розвитку.

Головна практична ціль роботи полягає в розробці для багатофункціональних потреб державної політики України теоретичних узагальнень щодо інтеграційного виміру регіональних систем афро-азійської зони світової периферії, виявленні концептуальних засад зв'язку між ступенем цілісності інтеграційної взаємодії регіональних систем світової периферії та потенціалом їхнього розвитку, дослідженні закономірностей поступу розвитку країн Азії та Африки, розкритті перспектив становлення азіацентричного та афроцентричного напрямів інтеграційного співробітництва.

Задля реалізації цієї мети буде здійснено:

- визначення параметрів регіонального виміру новітніх інтеграційних процесів; розкриття зв'язку між суспільно-господарським прогресом країн світової периферії та їхніми політичними пріоритетами; виявлення закономірностей процесу трансформації країн світової периферії в напрямі азіацентричної та афроцентричної моделей інтеграції;

- визначення перспектив еволюції інтеграційної взаємодії як явища притаманного країнам світової периферії; проведення комплексного аналізу напрямів поширення регіональних систем світової периферії, розгляд стану, ризиків і перспектив їх відтворення у країнах Азії та Африки;

- дослідження перспектив розвитку відносин між азіацентричними та афроцентричними інтеграційними регіональними утвореннями; встановлення форматів та ступенів співвідношення та взаємовпливу глобальних та регіональних інтеграційних процесів у афро-азійському просторі;

- з'ясування формату та глибини трансформаційно-креативного ефекту перетворень сучасності з боку прогресуючих інтеграційних моделей афро-азійського простору; визначення режимів динаміки позиційних змін розстановки на світовій арені в сучасних умовах з урахуванням появи нових інтеграційних форматів в Азії та Африці; виявлення тимчасових та ситуативних об'єднань та альянсів, сформованих в останнє десятиліття.

Значущим дослідницьким напрямом реалізації теми наукових досліджень є також виявлення трансформаційних особливостей і орієнтирів поступу країн Азії та Африки у XXI ст. під впливом явища інтеграції і регіоналізації в контексті трансформаційної динаміки історичних процесів світової периферії.

Значимість застосування результатів дослідження вбачається в тому, щоб його висновки, узагальнення, аналітичні студії були використані в широкому діапазоні розробки завдань та перспективних спрямувань зовнішньополітичної діяльності України.

**БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК ПРАЦЬ НАУКОВЦІВ
ВІДДІЛУ ІСТОРІЇ КРАЇН АЗІЇ ТА АФРИКИ**

Швед В'ячеслав Олександрович

Завідувач відділу.

Кандидат історичних наук, доцент.

Сфера наукових інтересів: цивілізаційні аспекти сучасних трансформацій в арабо-ісламському світі, міжнародні відносини на Близькому і Середньому Сході, політичний іслам у контексті сучасних арабських революцій.

Керівництво авторськими колективами

Азійський напрям зовнішньої політики України: проблеми і перспективи. Аналітичні оцінки: монографія / За ред. В.О. Шведа. – К.: НІСД, 2008. – 222 с.

Монографії індивідуальні

Близькосхідний регіон у сучасних стратегіях трансатлантичної спільноти: Монографія. – К.: НІСД, 2006. – 242 с.

Монографії у співавторстві

Передмова (С. 4–18); Особливості розвитку сучасних геополітичних процесів на Близькому і Середньому Сході у контексті забезпечення національних інтересів України. Післямова (С. 19–46) (у співавторстві з В.І. Нагайчук) // Азійський напрям зовнішньої політики України: проблеми і перспективи. Аналітичні оцінки: монографія / За ред. В.О. Шведа. – К.: НІСД, 2008. – 222 с.

Розділи в колективних монографіях

Пріоритетні питання зовнішньої політики України на Близькому і Середньому Сході // Україна в 2005–2009 рр.: стратегічні оцінки суспільно-політичного та соціально-економічного розвитку: Монографія / За ред. Ю.Г. Рубана. – К.: НІСД, 2009. – 655 с. – С. 624–628.

Стратегічні пріоритети співробітництва України з країнами Близького та Середнього Сходу // Україна в 2008 році: щорічні оцінки суспільно-політичного та соціально-економічного розвитку: Монографія / За ред. Ю.Г. Рубана. – К.: НІСД, 2008. – 743 с. – С. 618–630.

Міжцивілізаційні суперечності (С. 72–79); Проблеми і перспективи близькосхідної політики США (С. 128–137); Іракська криза у контексті розвитку трансатлантичних відносин (С. 261–265) // Близький Схід: міжнародна безпека, регіональні відносини та перспективи для України: Монографія / Рада національної безпеки і оборони України, Національний інститут проблем міжнародної безпеки / Відп. ред. Б.О. Парахонський. – К.: ПЦ «Фоліант», 2008. – 589 с.

Стратегічні завдання сучасної політики України на Близькому і Середньому Сході // Україна в 2007 році: щорічні оцінки суспільно-політичного та соціально-економічного розвитку: Монографія / За ред. Ю.Г. Рубана. – К.: НІСД, 2007. – 538 с. – С. 444–455.

Стратегічні пріоритети Української держави на близькому і Середньому Сході // Україна: стратегічні пріоритети. Аналітичні оцінки. – 2006: Монографія / За ред. О.С. Власюка. – К.: НІСД, 2006. – 576 с. – С. 521–535.

Статті

«Арабська весна» в трансформаційній динаміці надбань, глухих кутів та політичного досвіду: між цивілізаційним ідеалом та соціально-економічним ризиком // Історичний розвиток глобальної периферії як чинник трансформації сучасної світосистеми: зб. наук. пр. / відп. наук. ред. О.І. Лукаш. – НАН України, Держ. установа «Ін-т всесвіт. історії НАН України», Ін-т Конфуція Київ. нац. лінгвіст. ун-ту. – Київ: ДУ «Ін-т всесвіт. історії НАН України», 2016. – 271 с. – С. 181–206

«Арабська весна» у контексті сучасного трансформаційного процесу на Близькому і Середньому Сході // Проблеми всесвітньої історії: науковий журнал. – 2016. – № 1. – С. 109–122.

Політичний іслам на роздоріжжі. Можливі сценарії розвитку у пост революційний період // Аль-Калям. Збірка наукових праць Українського центру ісламознавчих досліджень. – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. – С. 45–61.

Арабський світ у постреволюційний період: формування нової парадигми розвитку // Цивілізаційні чинники світобудови: джерела походження, потенціал взаємодії та виміри конструктивізму (афро-азійський регіон): Збірник наукових праць. – Ред. кол. В.О. Швед, О.І. Лукаш, Н.Д. Городня та ін. – ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: Наукова думка, 2015. – 230 с. – С. 109–115.

Ісламський чинник та «Арабська весна»: деякі аспекти взаємовпливу // Аль-Калям. Збірка наукових праць Українського центру ісламознавчих досліджень. – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», – К., 2014. – С. 48–53.

Главные тенденции трансформации стратегического ландшафта арабского мира // «Третій світ» у контексті цивілізаційних вимірів розвитку і глобальних викликів ХХІ століття: Матеріали міжнарод. наук. конф. / Відп. ред. В.К. Гура. – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2014. – С. 33–40.

Ісламський чинник у боротьбі за збереження територіальної цілісності України та її докорінного реформування // Аль-Калям. Збірка наукових праць Українського центру ісламознавчих досліджень – Донецьк, 2014. – Вип. 5. – С. 16–19.

Геополітичний контекст сучасних змін в Арабському світі // Реструктуризація глобального простору: історичні імперативи та виклики / МЗС

України; Дипломатична академія при МЗС України: III Міжнародна науково-практична конференція. (м. Київ, 24 квітня 2014 р.). – К., 2014. – С. 67–74.

«Джихад по-українськи» – чому з'явилася ця фальшивка? // Умма. Офіційне видання ДУМУ «Умма». – 2014. – № 19 (лютий). – С. 3. Сайт «Arabpress». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www/arabpress.net.ua>

Ісламський світ в 2013 році: на лінії вогню // Умма. Офіційне видання ДУМУ «Умма». – 2014. – № 19 (лютий). – С. 3. Сайт «Arabpress» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www/arabpress.net.ua>.

Ісламський проект як підґрунтя феномену «Арабської весни»: головні актори, ключові моменти реалізації, провідні моделі / Глобальна периферія у XXI ст.: засади, закономірності та умови цивілізаційного ренесансу: Збірник наукових статей / За заг. ред. В.К. Гури. – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2014. – С. 148–164.

Украина – Исламский мир: время формирования стратегического партнерства // Украина – Исламский мир. – К., 2009. – № 3. – С. 20–25.

Развитие отношений России с Исламским миром: выводы для Украины // Украина и исламский мир. – К., 2008. – № 3. – С. 36–40.

Пріоритети зовнішньої політики України на Близькому і Середньому Сході // Україна в 2008 році: процеси, результати, перспективи: Біла книга державної політики / За заг. ред. Ю.Г. Рубана. – К.: НІСД, 2008. – С. 141–143.

Новий етап стратегії США в Іраку: сутність, напрямки та перспективи // Пріоритети розвитку країн Азії та Африки: глобальні імперативи, периферійна специфіка: Матер. міжн. наук.-теорет. конф. / Відп. Ред. В.К. Гура. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2008. – С. 10–17.

Зміни у співвідношенні основних центрів сили ісламського світу та їхнє відбиття у зовнішній політиці США // Третій світ на початку XXI ст.: глобальні виклики та внутрішні перетворення. Матеріали міжн. наук.-теорет. конф. / Відп. ред. В.К. Гура. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2007. – С. 17–24.

Азійський напрям зовнішньої політики України / Україна в 2007 році: внутрішнє і зовнішнє становище та перспективи розвитку: Експертна доповідь / За ред. Ю.Г. Рубана. – К.: НІСД, 2007. – С. 196–202.

Близький і Середній Схід у сучасній стратегії НАТО: висновки для України // Україна – НАТО. – К., 2007. – № 6 (22). – С. 17–25.

Американська стратегія «просування демократії» на Близькому Сході і підсумки та уроки // Стратегічна панорама. – 2007. – № 2. – С. 90–96.

Трансатлантичний чинник у контексті реалізації стратегічних завдань Української держави на Близькому і Середньому Сході // Стратегічні пріоритети. – 2007. – № 1 (2). – С. 173–180.

Ісламський світ у зовнішній політиці Євросоюзу в сучасних умовах // Українське релігієзнавство. Іслам і євроінтеграція: проблеми і перспективи. – К., 2006. – № 37. – С. 51–58.

Близькосхідний регіон і нова стратегія національної безпеки США // Актуальні проблеми міжнародних відносин. Збірник наукових праць: У 2-х частинах. – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Інститут міжнародних відносин, 2006. – Вип. 62.Ч.1. – С. 114–120.

Близький і Середній Схід у контексті стратегії національної безпеки України: висновки для України // Стратегічна панорама. – 2006. – С. 45–50.

Пріоритети близькосхідної політики України у контексті стратегії європейської та євроатлантичної інтеграції // Україна: стратегічні пріоритети. Аналітичні оцінки – 2005 / За ред. О.С. Власюка. – К.: Знання України, 2005. – С. 576–590.

Барселонський процес у контексті сучасних викликів та трансформацій Близькосхідного регіону // Стратегічна панорама. – 2005. – № 2. – С. 65–70.

Близькосхідний регіон у сучасних стратегіях трансатлантичного співтовариства // Стратегічна панорама. – 2004. – № 4. – С. 35–38.

Близькосхідна політика України у контексті сучасного геополітичного протистояння на Близькому Сході // Україна: стратегічні пріоритети. Аналітичні оцінки – 2004 / За ред. А.С. Гальчинського. – К.: НІСД, 2004. – С. 247–270.

Питання трансформації Великого Близького Сходу у сучасних геополітичних інтересах // Третя світова теорія: Матеріали міжн. конф. 21–22 травня 2004 р.м. Київ / За ред. Г.П. Балабанова – К.: Фенікс, 2004. – С. 67–83.

Близькосхідні пріоритети зовнішньої політики України // Україна: стратегічні пріоритети. Аналітичні оцінки / За ред. А.С. Гальчинського. – К.: НІСД, 2003. – С. 62–78.

Про деякі нагальні питання близькосхідної політики України на сучасному етапі // XXI століття: Альтернативні моделі розвитку суспільства. Третя світова теорія: Матеріали міжн. конф. 29–30 травня 2003 р.м. Київ / Ред. Г.П. Балабанова – К.: Фенікс, 2003. – С. 80–81.

Ісламський чинник та забезпечення національних інтересів України // Стратегічна панорама. – 2002. – № 3. – С. 46–47.

The Islamic Factor and Ukraine's Strategic Interests // Central Asia and the Caucasus. – 2002. – № 5 (7). – Р. 127–131.

На перехресті двох світів. Ісламський світ та здійснення стратегії розвитку Української держави // Політика і час. – 2002. – № 6. – С. 51–59.

Ісламський чинник і національні інтереси України // XXI століття: Альтернативні моделі розвитку суспільства. Третя світова теорія:

Матеріали міжн. конф. 30–31 травня 2002 р.м. Київ / Ред.: Г.П. Балабанова – К., 2002. – С. 125–127.

Публікації, адресовані органам влади

Процеси консолідації в сучасному арабському світі // Європейська і світова практика досягнення консенсусу та національної єдності: алгоритм для України. Аналітична доповідь / А.І. Кудряченко, Т.О. Метельова, В.В. Солошенко. – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – 82 с. – С. 47–50.

Південно-східний напрям зовнішньої політики України // Україна в 2006 р.: внутрішнє і зовнішнє становище та перспективи розвитку. Експертна доповідь. Офіційне видання. – К.: НІСД, 2006. – С. 235–236.

Наукове і літературне редагування

Глобальні трансформаційні процеси в країнах світової периферії (регіон Субсахарської Африки): виклики та можливості для України: матеріали міжнар. наук. конф. – Вид. укр. та англ. мов.: доповн. та уточ. / від. наук. ред. О.І. Лукаш; НАН України, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К., 2017. – 240 с.

Цивілізаційні чинники світобудови: джерела походження, потенціал взаємодії та виміри конструктивізму (країни Азії та Африки): 36. наук. пр. / ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»; ред.: В.О. Швед, О.І. Лукаш, Н.Д. Городня. – К., 2015. – 230 с.

Гура Віктор Костянтинович

Завідувач відділу (2013–2014 рр.).

Доктор історичних наук, професор.

Сфера наукових інтересів: проблеми політичного, економічного та соціокультурного розвитку країн Азії та Африки; закономірності цивілізаційного ренесансу та характер перетворень і перспектив подальшого прогресу держав світової периферії.

Індивідуальні монографії

Особенности социально-экономического развития Туниса и Марокко, 50–70-е гг. – К.: Наукова думка, 1982. – 98 с.

Монографії у співавторстві

Проблемы и пути развития освободившихся стран Африки. – К.: Наукова думка, 1981. – 192 с. (в соавторстве с Несуком Н.Д.).

Розділи в колективних монографіях

Факторы эволюции стран Субсахарской Африки в условиях глобализации (С. 325–335), Критические «пороги развития» стран Субсахарской Африки – производные феномены современной мир-системы (С. 336–344), Гармонизация технологических и социокультурных подходов к возрождению Субсахарской Африки как перспектива преодоления эволюционного кризиса субконтинента (С. 345–354), Глобальные

измерения и «Третий мир» в начале третьего тысячелетия (С. 354–366) // *Цивилизационная структура современного мира в 3-х томах, 4-х книгах. Т. 3: Цивилизации Востока в условиях глобализации. Кн. II: Китайско-дальневосточный цивилизационный мир и африканская цивилизационная общность. Глобальные трансформации и уроки для Украины.* – К.: Наукова думка, 2008. – 638 с.

Глобализация и современный арабо-мусульманский мир // *Цивилизационная структура современного мира в 3-х томах, 4-х книгах. Т. 3: Цивилизации Востока в условиях глобализации. Кн.1: Мусульманско-Афразийская и Индийско-Южноазиатская цивилизации.* – К.: Наукова думка, 2008. – 542 с. – С. 107–167.

Брошури

Африка: проблеми економічного розвитку. – К.: ПБП «Фотовідеосервіс», 1994. – 96 с. (в соавторстве с Кузубовым В.В., Чумак В.А.).

Статті

Еволюція і прогрес в контексті цивілізаційної креативності: проблеми наукового виміру // *Глобальна периферія в XXI столітті: засади, закономірності та умови цивілізаційного ренесансу: Збірник наукових праць / За заг. ред. д. і. н., проф. В.К. Гури.* – К.: LAT&K, 2014. – С. 4–46.

Новий міжнародний порядок: проблеми та перспективи формування // «Третій світ» у контексті цивілізаційних вимірів розвитку і глобальних викликів XXI століття: Матеріали між народ. наук. конф. / Відп. ред. Гура В.К. – К.: Державна Установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2014. – С. 26–33.

Субсахарська Африка в XXI ст.: чинники господарського прогресу і перспективи співпраці з Україною // *Гілея.* – К., 2014. – № 84.

Субсахарська Африка: актуальні проблеми сучасного розвитку // *Дослідження світової політики: Збірник наукових праць. Вип. 1 (62).* – К.: ІСЕМВ НАНУ, 2013. – С. 96–110.

Субсахарська Африка в просторі фундаментальних історичних цивілізацій Світової периферії: соціальні, економічні та культурні аспекти // *Дослідження міжнародної економіки: Зб. наук. праць.* – 2012. – № 4 (73). – С. 142–172.

Світова периферія XXI ст. у проблемному вимірі мультикультурної натуралізації (Трансформація цивілізаційної парадигми глобального розвитку) // *Дослідження світової політики: Збірник наукових праць. Вип. 1 (58).* – К.: ІСЕМВ НАНУ, 2012. – С. 3–60.

Глобальні трансформації і становлення нової світ-системи в XXI ст. // *Світ XXI ст.: мультицивілізаційна парадигма розвитку: матер. міжвід. наук.-теорет. конф. / Відп. ред. Гура В.К.* – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2012. – С. 4–9.

Цивілізаційні чинники в процесах глобальних трансформацій на рубежі ХХ–ХХІ ст. // Антологія творчих досягнень. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАНУ, 2011. – Вип. 6. – 249 с. – С. 134–137.

Світ-система цивілізацій як перспектива постглобалізаційного розвитку людства // Дослідження світової політики: Збірник наукових праць / ІСЕМВ НАН України. – К., 2011. – Вип. 54. – С. 3–39.

Світ-системні перспективи ХХІ ст. у контексті трансформації геополітичних пріоритетів США // Світ ХХІ ст. Взаємодія «Північ–Південь» у вимірах перспектив глобального співіснування: Матер. міжвід. наук.-теорет. конф. / Відп. ред. Гура В.К. / К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. – 2011. – С. 4–14.

Глобалізаційна уніфікація світ-системи та соціально-економічні імперативи розвитку афро-азіатської периферії: конкуруючі перспективи ХХІ ст. // Дослідження світової політики: Збірник наукових праць. Вип. 50. – К.: ІСЕМВ НАНУ, 2010. – С. 3–43.

Глобальний розвиток у регіонально-цивілізаційній перспективі ХХІ ст. // Світ ХХІ ст. у контексті мультицивілізаційного прогресу: Матер. Міжвід. наук.-теорет. конф. / Відп. ред. Гура В.К. / – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. – 2010. – С. 4–12.

Регіональні чинники глобальних змін у трансформаційних процесах сучасності // Дослідження світової політики: Збірник наукових праць. Вип. 46. – К.: ІСЕМВ НАНУ, 2009. – С. 3–48.

Глобальна безпека і «Третій світ» // Проблеми глобальної безпеки в регіональних інтерпретаціях та вимірах: Матер. міжвід. наук.-теорет. конф. / Відп. ред. Гура В.К. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. – 2009. – С. 4–19.

Глобальные изменения и «Третий мир» в начале третьего тысячелетия // Collegium. – 2008. – № 23. – С. 125–137.

Україна і держави Магрибу: стан і перспективи торговельно-економічного співробітництва // Економіка України. – 2008. – № 9. – С. 46–53.

Украина-Китай: горизонты сотрудничества // Journal of Russian Studies. N.8 June 2008. – Taiwan. – P. 95–118 (в соавторстве с Княздвирской К.А.).

Глобальна сучасність та її регіональні виміри // Пріоритети розвитку країн Азії і Африки: глобальні імперативи, периферійна специфіка: Матер. міжвід. наук.-теорет. конф. / Відп. ред. Гура В.К. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. – 2008. – С. 4–10.

Світ-системні трансформації в контексті запитів поточного соціально-економічного розвитку // Антологія творчих досягнень / ІСЕМВ НАН України. – К., 2008. – Вип.4. – С. 118–122.

Проблеми, тенденції та перспективи еволюції системи міжнародних відносин афро-азійських країн в умовах глобальної кон'юнкту-

ри початку ХХІ ст. // Дослідження світової політики: Збірник наукових праць / ІСЕМВ НАН України. – К., 2008. – Вип. 42. – С. 3–43.

Культурний фактор і соціально-економічний прогрес: порівняльний аналіз досвіду розвитку країн Азії та Африки у другій половині ХХ ст. // Дослідження світової політики: Збірник наукових праць / ІСЕМВ НАН України. – Вип. 38. – К., 2007. – С. 3–54.

Глобальні пріоритети розвитку в регіональних і національних інтерпретаціях країн Азії та Африки // Дослідження світової політики: Збірник наукових праць / ІСЕМВ НАН України. – К., 2006. – Вип. 50. – С. 17–26.

Проблеми та перспективи глобалізації у контексті соціально-економічних перетворень у країнах Південно-Східної Азії // Отношения между Вьетнамом и Украиной: достижения и перспективы / Под ред. В.Е. Новицкого. – К.: Аристей, 2006. – С. 30–35.

Процеси глобального розвитку в регіональних інтерпретаціях та цивілізаційних контекстах країн Південно-Східної Азії // Дослідження світової політики: Збірник наукових праць / ІСЕМВ НАН України. – Вип. 34. – К., 2006. – С. 138–187.

Африка: інтеграційна складова перебудови засад соціально-економічного розвитку // Дослідж. світ. політики: зб. наук. пр. – 2004. – Вип. 26. – С. 3–16.

Наукове та літературне редагування

Глобальна периферія в ХХІ столітті: засади, закономірності та умови цивілізаційного ренесансу: зб. наук. пр. / [за заг. ред. Гури В.К.]; ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: [LAT&K], 2014. – 394 с.

«Третій світ» у контексті цивілізаційних вимірів розвитку і глобальних викликів ХХІ століття: Матеріали між народ. наук. конф. / Відп. ред. Гура В.К. – К.: Державна Установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2014. – 145 с.

Світ ХХІ ст. Взаємодія «Північ-Південь» у вимірах перспектив глобального співіснування: Матер. міжвід. наук.-теорет. конф. (21 червня 2011 р., Київ) / Відп. ред. Гура В.К. / К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. – 2011. – 120 с.

Світ ХХІ ст. у контексті мультицивілізаційного прогресу: Матер. Міжвід. наук.-теорет. конф. (м. Київ, 30 вересня 2010 р.) / НАН України, Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин; [редкол.: В.К. Гура (відп. ред.) та ін.]. – К., 2010. – 104 с.

Проблеми глобальної безпеки в регіональних інтепретаціях та вимірах: матеріали Міжвід. наук.-теорет. конф., 18 черв. 2009 р., Київ / ред.: В.К. Гура; НАН України, Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин. – К., 2009. – 124 с.

Пріоритети розвитку країн Азії і Африки: глобальні імперативи, периферійна специфіка: Матер. міжвід. наук.-теорет. конф. (24 червня 2008 р., м. Київ) / Відп. ред. Гура В.К. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. – 2008. – 137 с.

«Третій світ» на початку ХХІ ст.: глобальні виклики та внутрішні перетворення: матер. Міжвід. наук.-теорет. конф., м. Київ, 15 трав. 2007 р. / ред.: В.К. Гура; НАН України. Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин. – К., 2007. – 103 с.

Соціокультурне середовище країн Азії і Африки в глобалізаційних потоках сучасності: між відторгненням та залученням: Матеріали Міжвід. наук.-теорет. конф., 16 березня 2006 р., Київ / ред.: В.К. Гура; НАН України. Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин. – К., 2006. – 61 с.

Транзитивні суспільства. Моделі розвитку і загроза периферизації: Матеріали Міжвід. наук.-теор. конф., 26 січ. 2006 р. / ред.: В.К. Гура; НАН України. Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин. – К., 2006. – 74 с.

Особливості сучасного стану глобалізації в контексті проблем поточного розвитку країн Азії й Африки: Матеріали Міжвідом. наук.-теорет. конф., 13–14 грудня 2005 р., Київ / ред.: В.К. Гура; НАН України. Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин. – К., 2005. – 80 с.

Очерки политического и социально-экономического развития стран Востока / И.Ф. Черников, Н.Н. Ксендзык, Ю.С. Скороход, Л.И. Скороход, Н.А. Пророченко; ред.: В.К. Гура; Ин-т мировой экономики и междунар. отношений НАН Украины. – К.: Крепцатик, 1998. – 345 с.

Клименко Олена Анатоліївна

Учений секретар відділу.

Старший науковий співробітник.

Кандидат політичних наук, доцент.

Сфера наукових інтересів: політичні проблеми глобального розвитку; ціннісно-цивілізаційний потенціал країн Східної Азії: складові, чинники життєздатності, потенціал для відтворення в умовах взаємозалежного світу.

Розділи в колективних монографіях

Религиозная идентичность как фактор сохранения национальной идентичности Индии в условиях глобализации // Идентичности и ценности в эпоху глобализации / Под ред. Ю.Н. Пахомова, Ю.В. Павленко; ИМЭМО НАНУ. – К.: Наукова думка, 2013. – с. 601. – С. 360–369.

Брошури

Партії та неурядові організації в політиці лібералізації торгівлі НАФТА / Інститут світової економіки та міжнародних відносин НАН України; Наук. ред. С.В. Толстов. – К.: Науковий світ, 2005. – 68 с.

Методичні розробки

Методичні рекомендації до семінарських занять та програма з курсу «Європейські студії». Спеціальність «Політологія» / Національний університет «Києво-Могилянська академія». – К.: НаУКМА, 2007. – 21 с.

Статті

Інтеграційні процеси на африканському континенті: спроби регіональної взаємодії // Глобальні трансформаційні процеси в країнах світової периферії (регіон Субсахарської Африки): виклики та можливості для України: матеріали міжнар. наук. конф. – Вид. укр. та англ. мов.: доповн. та уточ. / від. наук. ред. О.І. Лукаш; НАН України, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К., 2017. – 240 с. – С. 77–82.

Китайсько-індійські відносини в контексті трансформаційних політико-економічних процесів сучасності // Історичний розвиток глобальної периферії як чинник трансформації сучасної світосистеми: Збірник наукових праць / НАН України, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», Інститут Конфуція Київського національного лінгвістичного університету; відп. наук. ред. О.І. Лукаш. – К., 2016. – 271 с. – С. 82–103.

Інтеграційні процеси на африканському континенті: спроби регіональної взаємодії // Глобальні трансформаційні процеси в країнах світової периферії (регіон Субсахарської Африки): виклики та можливості для України: Матеріали міжнар. наук. конференції / НАН України, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»; відп. наук. ред. О.І. Лукаш. – К., 2016. – С. 55–60. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ivinas.gov.ua/ru/publikatsii/novye-izdaniya-institutu>

Китайсько-індійські взаємовідносини в контексті військово-політичних чинників їх розвитку: виклики сучасності // Історико-політичні студії: Збірник наукових праць [ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»]. Серія «Політичні науки». – К., 2015. – № 2 (4). – С. 46–55.

Система та механізми функціонування організацій громадянського суспільства в країнах світу // «Третя хвиля» демократизації на теренах Євразії: досвід новітньої історії та виклики сучасності: Збірник наукових праць / НАН України; ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»; За заг. ред. проф. Рудякова П.М. – К.: Вид-во «Фенікс». – 2015. – 564 с. – С. 168–178.

Феномен кастового устрою у контексті цивілізаційно-культурних складових індійського суспільства // Цивілізаційні чинники світобудови: джерела походження, потенціал взаємодії та виміри конструктивізму (країни Азії та Африки): Збірник наукових праць / НАН України, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»; редкол.: В.О. Швед, О.І. Лукаш, Н.Д. Городня та ін. – К., 2015. – 230 с. – С. 61–70.

Особливості механізмів діяльності організацій громадянського суспільства в країнах розвиненої демократії // Віче. Журнал Верховної Ради України. – К., 2015. – № 6 (386) березень. – С. 12–16.

Національні платформи громадянського суспільства в межах Східного партнерства: потенціал і можливості зростання // Реструктуризація глобального простору: історичні імперативи та виклики: Збірник тез доповідей [IV міжнародної науково-практичної конференції] (м. Київ, 23 квітня 2015 р.) / За заг. ред. М.А. Кулініча, Н.О. Татаренко, В.Г. Ціватого. – К.: ДАУ при МЗС України, 2015. – С. 59–62.

Етнокультурний чинник як цивілізаційно-ціннісна складова у формуванні держав Південно-Східної Азії: історичний контекст // Політологічний вісник: збірник наукових праць / Політологічний центр при Київському нац. Ун-ті ім. Т. Шевченка. – Київ: Вадекс, 2014. – Вип. 76. – С. 347–358.

Некомерційні організації та політико-економічні зміни доби глобалізації // Еволюція світового розвитку: глобальні виклики і глобальна дипломатія: Збірник тез доповідей (18 грудня 2014 р., м. Київ) / За заг. ред. М.А. Кулініча, Н.О. Татаренко, В.Г. Ціватого. – К.: ДАУ при МЗС України, 2014. – С. 67–69.

Світоглядно-культурний потенціал індуїзму щодо обґрунтування кастового устрою Індії // «Третій світ» у контексті цивілізаційних вимірів розвитку і глобальних викликів ХХІ століття: Матеріали міжнарод. наук. конф. / Відп. ред. В.К. Гура. – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2014. – С. 85–92.

Мозкові центри як фактор впливу на політику держави в країнах Заходу // Проблеми міжнародних відносин: Зб. наук. праць / Наук. ред. Канцелярук Б.І. та ін. – К.: КиМУ, 2013. – Вип. 6. – С. 67–80.

Ефективність некомерційних організацій у розвинених демократичних країнах // Розвиток взаємодії держави і громадянського суспільства в контексті впровадження європейських принципів належного врядування: Зб. матеріалів міжнар. наук-практ. конф. (12 грудня 2012 р., м. Київ): Національний інститут стратегічних досліджень / Упоряд. В.М. Яблонський, О.А. Корнієвський, П.Ф. Вознюк. – К.: НІСД, 2013. – С. 103–112.

Осмислення кастового питання в Індії: деякі аспекти // Політологічний вісник: Збірник наукових праць. – Політологічний центр при КНУ ім. Т.Г. Шевченка. – К.: ВАДЕКС, 2013. – Вип. 71. – С. 552–562.

Ключові передумови політичних процесів в Індії // Проблеми міжнародних відносин: Зб. наук. праць / Наук. ред. Канцелярук Б.І. та ін. – К.: КиМУ, 2012. – Вип. 4. – С. 124–135.

Соціальний контекст діяльності неурядових організацій в умовах глобалізації // Науковий вісник Дипломатичної академії України.

Вип.18. Реструктуризація глобального простору: історичні імперативи та виклики. Спецвипуск / За заг. Ред. Н.О. Татаренко, В.Г. Ціватого. – К.: ДАУ при МЗС України, 2012. – С. 110–114.

Тенденції й особливості політико-економічних змін Індії // Дослідження світової політики: Збірник наукових праць ІСЕМВ НАН України. – 2012. – № 3 (60). – С. 159–167.

Міжнародні неурядові організації у глобалізованому світі // Дослідження світової політики: Збірник наукових праць / ІСЕМВ НАН України. – 2012. – № 4 (61). – С. 107–115.

Некомерційні організації в країнах розвинутої демократії // Проблеми міжнародних відносин: Зб. наук. праць / Наук. ред. Канцелярук Б.І. та ін. – К.: КиМУ, 2012. – Вип.5. – С. 152–165.

Можливості та перспективи державних та недержавних акторів в умовах посткризової глобалізації // Політологічний вісник. – Політологічний центр при КНУ імені Тараса Шевченка. – К., 2011. – Вип. 56. – С. 412–421.

Религиозная идентичность современной Индии // Софія: культурологічний журнал. – 2011. – № 11. – С. 215–222.

Політичні закономірності культурної унікальності Індії // Антологія творчих досягнень / Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. – К., 2011. – Вип. 6. – С. 38–41.

Руйнування культурного потенціалу держав в контексті активізації ТНК та послаблення інститутів держави // Актуальні проблеми міжнародних відносин / Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – К., 2009. – Вип. 83. Ч. 1. – С. 86–94.

Глобальні проблеми і потенціали корпоративної соціальної відповідальності бізнесу для їх вирішення // Збірник наукових праць / Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України; Відп. ред. Ю.М. Пахомов. – К., 2009. – Вип. 63. – С. 94–104.

Неурядові організації і боротьба за соціально відповідальний бізнес // Політичний менеджмент. – К., 2008. – № 1 (28). – С. 117–128.

Глобалізація міжнародного середовища і неурядові організації: характер взаємовпливів та адекватності // Політологічний вісник. – Політологічний центр при КНУ ім. Т.Г. Шевченка. – К.: ІНТАС, 2008. – Вип. 33. – С. 188–200.

Культурний вимір глобалізації: взаємообумовленість виникнення та тенденції зростання // Політологічний вісник. – політологічний центр при КНУ ім. Т.Г. Шевченка – К.: ІНТАС, 2008. – Вип. 36. – С. 246–257.

«Фабрики думок»: вплив неурядових організацій на політику демократичних держав // Політичний менеджмент: Політологія. Соціологія. Психологія. Конфліктологія. – 2007. – № 2 (23). – С. 90–99.

Геополітичний вибір нових незалежних держав у контексті рівнів впливу сучасного міжнародного середовища // Політологічний вісник: Збірник наукових праць. – К.: ІНТАС, 2007. – № 28. – С. 199–209.

Рівні впливу міжнародної політики щодо геополітичного вибору нових незалежних держав по вісі «Схід – Захід» // Антологія творчих досягнень / Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. – К., 2007. – Вип. 3. – С. 192–199.

Глобальні проблеми сьогодення: сутність та можливі шляхи розв'язання в діяльності неурядових організацій // Політологічний вісник: Збірник наукових праць. – К.: ІНТАС, 2007. – № 29. – С. 321–335.

Опозиційна діяльність організацій громадянського суспільства щодо створення НАФТА (соціальна та асоціальна природа впливу НУО) // Вплив соціальної структури суспільства на формування зовнішньої політики держави: Матеріали міжвідомчої науково-теоретичної конференції, м. Київ 21 грудня 2006 р.; Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. – К., 2006. – С. 120–133.

Сучасна освіта перед викликами глобалізації. Досвід країн Європи: Матеріали Другої міжнародної конференції «Розвиток європейських студій в Україні: проблеми та перспективи», 20–21 квітня 2006 р., м. Донецьк // Бюлетень європейських студій. – Донецьк, 2006. – № 4 (2). – С. 8–16.

Геополітичний вимір пострадянських трансформацій: природа досліджень та проблеми політики // Дослідження світової політики / Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. – К., 2005. – Вип. 31. – С. 133–143.

Неурядові організації в ініціативах НАФТА: нове слово в інтеграційній політиці // Антологія творчих досягнень / Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. – К., 2005. – Вип. 2. – С. 346–353.

Демократизація міжнародного співробітництва в діяльності польських неурядових організацій // Україна – Польща: історія і сучасність. Збірник наукових статей і спогадів пам'яті П.М. Калениченка; Інститут історії України НАН України; Історіографічні дослідження в Україні. – К., 2003. – Вип. 13. Ч. 2. – С. 59–69.

Транскордонне співробітництво польських неурядових організацій // Дослідження світової політики / Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. – К., 2003. – Вип. 25. – С. 38–50.

Деякі проблеми України в контексті європейського інтегрування // Дослідження світової політики / Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. – К., 2002. – Вип. 18. – С. 8–14.

Екологічний контекст європейського інтегрування: уроки для країн з перехідною економікою // Дослідження світової політики: Збірник

праць вчених / Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. – К., 2002. – Вип. 21. – С. 33–41.

Німеччина та Франція на шляху до євро: національний контекст загальноєвропейської інтеграції // Дослідження світової політики / Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. – К., 2001. – Вип. 16. – С. 27–34.

Європейський шлях до спільної зовнішньої та оборонної політики // Дослідження світової політики: Збірник праць вчених / Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. – К., 2001. – Вип. 17. – С. 38–43.

Активність організацій «третього сектору» в діяльності партій демократичного спрямування // Політологічний вісник. КДНУ ім. Т.Г. Шевченка. – К., 2001. – Вип. 8. – С. 191–197.

Єдина європейська валюта в контексті дебатів німецької політичної еліти // Нова політика. – 2000. – № 5 (31). – С. 2–5.

Військово-політичні проблеми спільної Європи // Дослідження світової політики: Збірник праць вчених / Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. – К., 2000. – Вип. 10. – С. 43–47.

Неурядові організації в ООН: деякі аспекти співробітництва // Дослідження світової політики: Збірник праць вчених / Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. – К., 2000. – Вип. 11. – С. 21–25.

Антикризове управління чи антикризове реагування // Дослідження світової політики: Збірник праць вчених / Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. – К., 2000. – Вип. 12. – С. 79–83.

Політична культура і суспільні зміни на латиноамериканському континенті // Дослідження світової політики: Збірник праць вчених / Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. – К., 1999. – Вип. 4. – С. 3–10.

Євросоюз: інтеграційне сьогодення // Дослідження світової політики: Збірник праць вчених / Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. – К., 1999. – Вип. 8. – С. 26–31.

Політична культура і суспільна трансформація: спроба відтворення взаємозв'язку // Дослідження світової політики / Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. – К., 1998. – Вип. 2. – С. 43–48.

«Політичний процес» в сучасній політичній думці // Дослідження світової політики. – К., 1998. – Вип. 3. – С. 61–65.

Деякі аспекти фрагментарності політичної культури // Збірник праць вчених. Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. – К., 1997. – Вип. 6. – С. 49–51.

Публікації, адресовані органам влади

Система та механізми функціонування організацій громадянського суспільства у країнах світу // Роль міжнародних організацій у діяльності інститутів громадянського суспільства в Україні: Аналітична доповідь / А.І. Кудряченко (кер. авт. колективу), С.В. Толстов, Т.О. Метельова, В.В. Солошенко, Г.І. Зеленько [та ін.]. – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2015. – 88 с. – С. 47–53 (у співавторстві з І.В. Ткаченком).

Наукове і літературне редагування

Глобальні трансформаційні процеси в країнах світової периферії (регіон Субсахарської Африки): виклики та можливості для України: матеріали міжнар. наук. конф. – Вид. укр. та англ. мов.: доповн. та уточ. / від. наук. ред. О.І. Лукаш; НАН України, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К., 2017. – 240 с.

Аулін Олександр Анатолійович

Старший науковий співробітник.

Кандидат філософських наук.

Сфера наукових інтересів: Політичний іслам, політична міфологія як засіб впливу на масову свідомість

Керівництво авторськими колективами

Мусульманська спільнота України: інституціоналізація і розвиток / Під заг. ред. Ауліна О.А. – Всеукр. громад. орг. «Укр. центр ісламознавства». – Вінниця: Консоль, 2016. – 399 с.

Ісламська держава: генезис і нові тренди / Під редакцією Салаха З., Ауліна О.А. – Львів.: Манускрипт, 2015. – 152 с.

Розділи в колективних монографіях

Духовне управління мусульман Криму (С. 25–38), Мусульмани і ВР України (С. 133–135), Хізб ут-Тахрір в Україні (С. 154–155), Післямова: тенденції і перспективи (С. 374–379) // Мусульманська спільнота України: інституціоналізація і розвиток = Мусульманское сообщество Украины: институционализация и развитие = The Muslim community of Ukraine, institutionalization and development: [колект. монографія] / [О.А. Аулін та ін.; під заг. ред. О.А. Ауліна]; Всеукр. громад. орг. «Укр. центр ісламознавства». – Вінниця: Консоль, 2016. – 399 с.

ІДІЛ як медіа вірус // Ісламська держава: генезис і нові тренди / Під редакцією Салаха З., Ауліна О.А. – Львів.: Манускрипт, 2015. – 152 с. – С. 34–40.

Брошури

Мифы мусульманского модерна. – Киев: Саммит-Книга, 2013. – 66 с.

Статті

Формування міфологічних систем у контексті мусульманського державотворення // Сучасна українська політика. – К.: Центр соціальних комунікацій, 2012. – Вип. 25. – С. 310–316.

Основні атрибути соціальної міфотворчості мусульманських еліт // Гуманітарні студії. Збірник наукових праць. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2011. – Вип. 10. – С. 82–90.

Своєрідність сучасної міфотворчості ісламських еліт у контексті соціальної дії // Мультиверсум. Філософський альманах / Гол. ред. Лях В.В. – К.: Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України, 2011. – Вип. 2 (100). – С. 44–54.

Сучасна міфотворчість іноземних мусульманських еліт у соціокультурній сфері України // Сучасна українська політика. – К.: Вид-во «Центр соціальних комунікацій», 2011. – Вип. 22. – С. 386–394.

Соціокультурні парадигми модернізації ісламського світу // Українське релігієзнавство. Спецвипуск. 2010–1. – К.: Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України, 2010. – С. 77–84.

Специфіка соціальної міфотворчості сучасних мусульманських еліт // Людина. Світ. Суспільство: Матеріали доп. та виступів. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2009. – Ч. VII. – С. 73–74.

Дистантні форми інформаційного впливу в соціальній міфотворчості // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. – К.: НБУВ, 2009. – Вип. 25. – С. 273–279.

Білоконь Олександр Сергійович

Молодший науковий співробітник.

Сфера наукових інтересів: системно-комунікативна теорія Н. Лумана та її інтердисциплінарне застосування; методологія цивілізаційного аналізу історичного процесу, взаємодії цивілізацій у добу глобалізації; цивілізаційні дослідження всесвітньої історії, історії українсько-китайських відносин; зовнішня політика КНР.

Статті

Періодизація українсько-китайських гуманітарних відносин: суть та особливості етапів // Історичний розвиток глобальної периферії як чинник трансформації сучасної світосистеми: збірник наукових праць / НАН України, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»; Інститут Конфуція Київського національного лінгвістичного університету; відп. наук. ред: О.І. Лукаш. – К., 2016. – С. 165–180.

Особливості сучасного етапу розвитку українсько-китайських наукових зв'язків // Цивілізаційні чинники світобудови: джерела походження, потенціал взаємодії та виміри конструктивізму (країни Азії та Африки): Збірник наукових праць / НАН України, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»; редкол.: В.О. Швед, О.І. Лукаш, Н.Д. Городня та ін. – К., 2015. – С. 100–108.

«М'яка сила» Китаю як інструмент формування нового міжнародного порядку // Філософія і політологія в контексті сучасної культури. – 2014. – № 8. – С. 157–159.

Транспортно-инфраструктурные проекты Китая: вызовы для США // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2012. – № 107 (2). – С. 28–32. (у співавторстві з Л.В. Саакадзе).

Міжнародне мікрофінансування як інструмент інноваційного розвитку: досвід для України // Сучасні моделі, концепції і стратегії інноваційного розвитку країн світу та України: Збірник матеріалів XII Міжнародної науково-практичної конференції молодих науковців: 23 березня 2012 р. – К., 2012. – С. 46–47.

Городня Наталія Данилівна

Старший науковий співробітник.

Доктор історичних наук, доцент.

Сфера наукових інтересів: зовнішня політика США, політика США у «великій» Східній Азії, політика США щодо України, міжнародні відносини, регіональні процеси у Східній Азії

Монографії індивідуальні

Східна Азія у зовнішній політиці США (1989–2013 pp.): монографія. – К.: «Прінт-Сервіс», 2014. – 528 с. та електронне видання. – Режим доступу: http://library.univ.kiev.ua/ukr/host/viking/db/ftp/books/other/gorodnya_shidny_2014.pdf

Монографії у співавторстві

Українсько-в'єтнамські відносини: стан та перспективи – Ханой: В'єтнамська академія соціальних наук, 2012. – 295 с. (у співавторстві з Нгуен Кван Туан, А. Даниленком та ін., в'єтнамською мовою).

Розділи в колективних монографіях

Transformation of the post-Cold War International System: Trends and Prospects // Rozwój społeczności międzynarodowej: przeszłość oraz nowe wyzwania / Ed.R. Kordonski, O. Struk, J. Ruciński. – T.2. – Lwów, Lwowski Uniwersytet Narodowy im. Iwana Franki. – Olsztyn, 2016. – 660 s. – S. 15–22.

Між Європою і Росією: зовнішня політика України в умовах глобальних змін початку XXI ст. // Україна і світ: прагнення змін: Монографія. – К.: Дух і літера, 2010. – 448 с. – С. 97–114.

Місце України в сучасному глобалізованому світі // Ідентичність і пам'ять у пострадянській Україні: Монографія. – К.: Дух і Літера, 2009. – 448 с. – С. 387–402.

Підручники, навчальні посібники у співавторстві

Нова історія країн Європи та США. 1870–1918 роки: підручник / Б.М. Гончар, Н.Д. Городня. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2008. – 413 с. (у співавторстві з Б.М. Гончаром).

Розділи в підручниках, навчальних посібниках

Глобалізм (С. 122–123), Глобалістика (С. 123), Істеблішмент (С. 256–257), Історія афро-американська (С. 261–262), Історія мистецтва (С. 265),

Лоялісти (С. 360–361), Монополія (С. 408–409), Опортунізм (С. 447–448), Посибілізм (С. 500–501), Постісторія (С. 501–502), Револуція ісламська (С. 546–548), Спосіб виробництва азійський (С. 605–606), Цивілізація східна (С. 689–690) // Історія в термінах і поняттях: довідник: Навч. посіб. / За загал. ред. Т.В. Орлової. – Вишгород: ПП Сергійчук М.І., 2014. – 732 с.

Розвиток західної культури Нового часу (XVII–XIX століття) // Нова історія країн Західної Європи й Північної Америки. XVII – 60-ті рр. XIX століття: підручник / Б.М. Гончар, О.П. Машевський, Н.С. Папенко та ін.; за ред. Б.М. Гончара. – К.: ВПЦ Київський університет, 2013. – 735 с. – С. 660–703.

Азійсько-Тихоокеанський регіон: інтеграційний вимір // Світові інтеграційні процеси в умовах трансформації міжнародних систем. Навчальний посібник / За ред. Л.Д. Чекаленко. – К.: Дипломатична академія України при МЗС України, 2013. – 628 с. – С. 394–404.

Канада // Світова історія XX століття. Енциклопедичний словник / За ред. І. Підкови та р. Шуста. – Львів: Літопис, 2008. – С. 383–392.

Методичні розробки

Історія країн Азії і Африки (перша половина XX ст.): навчально-методичний комплекс для студентів III курсу історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2016. – 37 с. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://for.history.univ.kiev.ua/?page_id=291

Глобалізаційні процеси: історія і сьогодення: навчально-методичний комплекс для студентів I курсу магістратури історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2016. – 26 с. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://for.history.univ.kiev.ua/?page_id=291

Нова історія країн Західної Європи та США (1870–1918): навчально-методичний комплекс для студентів III курсу історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2012. – 39 с. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://for.history.univ.kiev.ua/?page_id=291

Навчально-методичний комплекс з навчальної дисципліни «Нова історія країн Західної Європи та Америки (1870–1918)». – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2012. – 65 с. (у співавторстві з Б.М. Гончаром).

Міжнародні відносини останньої третини XIX – початку XX ст. Матеріали до курсу лекцій з нової історії країн Західної Європи та Америки, II період (1870–1918). – К.: Кий, 2006. – 76 с.

Програма і методичні рекомендації до спецкурсу «Сучасний стан і основні тенденції розвитку країн Сходу» для студентів історичного факультету. – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2006. – 44 с.

Методичні рекомендації до семінарських занять з Нової історії країн Західної Європи та Америки, II період (1870–1918) для студентів III курсу Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – К.: Лікей, 2005. – 46 с. (у співавторстві з Б.М. Гончаром).

Матеріали до курсу лекцій з Нової історії країн Західної Європи та Америки, II період (1870–1918) для студентів III курсу Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – К.: Лікей, 2005. – 80 с.

Формування та діяльність соціалістичних партій і робітничих організацій в країнах Заходу в останній третині XIX – на початку XX ст. Матеріали до курсу лекцій з нової історії країн Західної Європи та Америки, II період (1870–1918) для студентів історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – К.: Лікей, 2005. – 80 с.

Методичні рекомендації до курсу лекцій, семінарських занять та індивідуальної роботи студентів історичного факультету (заочне відділення) з «Нової історії країн Західної Європи та Північної Америки» / Б.М. Гончар, Н.Д. Городня, Н.С. Папенко. – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2003. – 60 с. (у співавторстві з Б.М. Гончаром, Н.С. Папенко).

Брошури

Україна часів Центральної Ради в політиці Франції, Великобританії і США (березень 1917 – квітень 1918). – К.: Бланк-Прес, 2000. – 34 с. (у співавторстві з Ю.Б. Гончар, В.М. Павленком).

Статті

Глобалізація і США // Американська історія та політика. – 2017. – № 3. – С. 9–20.

Політика США у Субсахарській Африці за президентства Б. Обами // Глобальні трансформаційні процеси в країнах світової периферії (регіон Субсахарської Африки): виклики та можливості для України: матеріали міжнар. наук. конф. – Вид. укр. та англ. мов.: доповн. та уточ. / від. наук. ред. О.І. Лукаш; НАН України, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К., 2017. – 240 с. – С. 14–20.

Причини міжнародної «української кризи» у західному науковому дискурсі // Україна-Європа-Світ. Міжнародний збірник наукових праць. Серія: Історія, міжнародні відносини / Гол. ред. Л.М. Алексієвцев. – Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2017. – Вип. 19. – С. 264–274.

Переговори між представниками Директорії УНР і держав Антанти у січні-березні 1919 р. // *Європейські історичні студії*. – 2017. – Вип. 6 – С. 84–106 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eustudies.history.knu.ua/nomer-6/>

Політика США у Субсахарській Африці за президентства Б. Обама // *Глобальні трансформаційні процеси в країнах світової периферії (регіон Субсахарської Африки): виклики та можливості для України: Матеріали міжнар. наук. конференції / НАН України, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»; відп. наук. ред. О.І. Лукаш.* – К., 2016. – С. 7–13. [Електронний ресурс]. – Режим доступу – <http://ivinas.gov.ua/ru/publikatsii/novye-izdaniya-instituta>

Для чого Америці підтримувати Україну // *Американська історія і політика*. – 2016. – № 2. – С. 70–77.

«Ukraine Crisis»: a View from Kyiv // *Evropský filozofický a historický diskurz = Європейський філософський та історичний дискурс*. – Berostav Družstvo. – Praha, 2016. – Vol. 2. – Is. 3. – Р. 46–51.

Регіон Східна Азія у ХХІ ст.: взаємовідносини між державами «глобального Півдня» // *Історичний розвиток глобальної периферії як чинник трансформації сучасної світосистеми: збірник наукових праць / НАН України, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», Інститут Конфуція Київського національного лінгвістичного університету; відп. наук. ред. О.І. Лукаш.* – К., 2016. – 299 с. – С. 12–34.

Політика США щодо України за президентства Дж. Г.У. Буша (1989–1993 рр.) // *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія*. – 2016. – Вип. 3 (130). – С. 24–29.

Роль АСЕАН у розвитку міждержавної взаємодії країн Південно-Східної Азії // *Гілея*. – 2015. – № 99. – С. 109–112.

«Українська криза»: міжнародний контекст // *Будуємо нову Україну: Збірник конференції 26–27 листопада 2014 р., м. Київ.* – К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2015. – 407 с. – С. 348–358.

Переговори держав Антанти з Українською Народною Республікою в кінці 1917 – на початку 1918 рр. // *«Європейські історичні студії»*. – 2015. – Вип. 2. – С. 161–176. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eustudies.history.knu.ua/vypusk-2.html>

Система цінностей як чинник економічного прогресу країн Східної Азії // *Цивілізаційні чинники світобудови: джерела походження, потенціал взаємодії та виміри конструктивізму (країни Азії та Африки): Збірник наукових праць / НАН України, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»; редкол.: В.О. Швед, О.І. Лукаш, Н.Д. Городня та ін.* – К., 2015. – 230 с. – С. 19–25.

«Українська криза» і проблема реформування ради безпеки ООН // *Міжнародна науково-практична конференція, присвячена 70-й річ-*

ниці заснування ООН «Сильна ООН – кращий світ». м. Київ, 22 жовтня 2015 р.: Збірник доповідей. – К.: Дипломатична академія України, 2015. – С. 30–33.

Политика США в Восточной Азии при президентстве У. Клинтона (1993–2001): интеграционный аспект // *Universum: общественные науки*. – 2014. – № 3 (4). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://7universum.com/ru/social/archive/item/1147>

Американо–китайские отношения в политике администраций У. Клинтона (1993–2001) // *Science and world*. – 2014. – № 3 (7). Vol. I. – С. 250–254. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://scienceph.ru/d/413259/d/science-and-world-3-%287%29-march-vol.-i.pdf>

Политика США в Восточной Азии в условиях Азиатского кризиса 1997–1998 гг. // *Электронный научный журнал APRIORI. Серия: Гуманитарные науки*. – 2014. – № 2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://apriori-journal.ru/journal-gumanitarnie-nauki/?id=218>

Досвід співробітництва між США і країнами Східної Азії у сфері безпеки в контексті інтересів України // *Сполучені Штати Америки у сучасному світі: політика, економіка, право: Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції, 4 квітня 2014 р., м. Львів*. – Львів: DPI, 2014. – 130 с. – С. 57–61.

Політика США в Південно-Східній Азії (2009–2013 рр.): відносини з АСЕАН // *Гілея*. – 2014. – № 84. – С. 192–197.

Американсько-японські відносини у сфері безпеки (2009–2013 рр.): криза і модернізація альянсу // *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*. – 2014. – № 2. – С. 34–39.

Східна Азія в «азійське століття»: визначальні характеристики та потенціал еволюції // *Глобальна периферія у XXI ст.: засади, закономірності та умови цивілізаційного ренесансу: Збірник наукових праць / За заг. ред. д.і.н., проф. Гури В.К. / Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України»*. – К.: LAT&K, 2014. – 390 с. – С. 101–140.

Напрями та формати інтеграційних процесів у Азійсько-Тихоокеанському регіоні у XXI ст. // «Третій світ» у контексті цивілізаційних вимірів розвитку і глобальних викликів XXI століття: Матеріали міжнарод. наук. конф. / Відп. ред. В.К. Гура. – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2014. – 146 с. – С. 46–51.

Україна і криза міжнародного порядку // *Виклики європейській архітектурі безпеки: український контекст: Збірник тез доповідей (9 жовтня 2014 року, м. Київ) / За заг. ред. М.А. Кулініча, Н.О. Татаренко, В.Г. Циватого*. – К.: ДАУ при МЗС України, 2014. – 168 с. – С. 31–34.

Двосторонні союзи і партнерства США у Східній Азії (кін. XX – поч. XXI ст.): досвід співпраці в контексті інтересів України // Науковий вісник Дипломатичної академії. – 2014. – Вип. 21. – Ч. 1. – С. 99–107.

Трансформація американсько-індійських відносин у перше постбіполярне десятиліття // Історичні і політологічні дослідження. – 2014. – № 3–4 (57–58). – С. 246–259.

Стратегія національної безпеки США 2015 року: нові акценти і пріоритети // Вісник Київського університету. Історія. – 2014. – Вип. 5 (123). – С. 5–9.

Інтеграційні процеси в Східній Азії на початку XXI ст. у вимірі економічної, політичної і соціокультурної складових // Дослідження світової політики. – Вип. 1 (62). – К., 2013. – С. 137–155.

США-Китай: пошуки нового типу відносин // VII наукова конференція «Китайська цивілізація: традиції і сучасність». Київ, 6 грудня 2013 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.sinologist.com.ua/ukr/ukr_conf_2013.html

Основні напрямки східноазійської політики США за адміністрації Дж. Г.У. Буша (1989–1993) // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія. – 2013. – Вип. 2 (115). – С. 11–14.

Стратегія «залучення» М'янми в політиці США за адміністрації Б. Обама // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія. – 2013. – Вип. 4 (117) – С. 13–17.

Регіональна інтеграція в АТР і політика США (1989–2012) // Актуальні проблеми новітньої історії зарубіжних країн: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. – К.: Логос, 2013. – С. 251–254.

Економічна дипломатія адміністрації Барака Обама: східноазійський напрям // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2013. – Вип. 112. – Ч. 1 – С. 188–197.

Регіональна інтеграція в АТР в постбіполярній політиці США / Н.Д. Городня // Історичний архів. – 2013. – Вип. 11. – С. 111–118.

Американсько-китайські відносини в «політичному» 2012 р. // Світ XXI століття: мультицивілізаційна парадигма розвитку // Матеріали міжвідомчої науково-теоретичної конференції, м. Київ, 5 червня 2012 р. – К., 2013. – С. 60–65.

Китай, Японія, Індія як регіональні гіганти Східної і Південної Азії та їхній вплив на формування азійсько-центричних процесів у сучасному світі // Дослідження світової політики. – Вип. 1 (58). – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2012. – С. 203–242.

Відновлення американського лідерства в Азійсько-Тихоокеанському регіоні в політиці адміністрації Б. Обама // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2012. – Вип. 107. Ч. 1. – С. 190–196.

Політика КНР в Південно-Східній Азії (друга половина XX – початок XXI століття // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія. – 2012. – № 109. – С. 15–19.

Економічна інтеграція в АТР в кінці 1980-х – 1990-ті рр. і регіональна політика США // Вісник Київського університету. Історія. – 2012. – Вип. 112. – С. 10–13.

Східноазійська політика США за президентства Дж.У. Буша: інтеграційний аспект // Збірник наукових праць Національного науково-дослідного інституту українознавства та всесвітньої історії. – К., 2012. – С. 277–292.

Американсько-китайські відносини за першої адміністрації Б. Обама // Сходознавство. – 2012. – № 60. – С. 12–27.

Американсько-японські відносини в 1990-ті рр.: економічний вимір // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія. – 2012. – № 113. – С. 16–20.

Азійсько-тихоокеанська політика адміністрації Б. Обама // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2012. – № 6 (241). – С. 17–24.

Інтеграційні процеси в Азійсько-тихоокеанському регіоні в глобальну епоху: регіональна специфіка // Науковий вісник Дипломатичної академії України. – 2012. – Вип. 18. – С. 77–83.

Політика адміністрації Б. Обама в Південно-Східній Азії та її вплив на американсько-китайські відносини // Світ XXI ст. Взаємодія «Північ–Південь» у вимірах перспектив глобального співіснування: Матеріали Міжвідомчої науково-теоретичної конференції (м. Київ, 21 червня 2011 р.). – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2011. – С. 78–84.

Цивілізаційні виміри соціально-економічного піднесення країн Південно-Східної Азії в процесі глобальних процесів сучасності // Антологія творчих досягнень / Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. – К., 2011. – С. 146–150.

Східна Азія в глобальних перетвореннях сучасності під впливом фінансово-економічної кризи 2008–2009 рр. // Дослідження світової політики. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2011. – Вип. 1 (54). – С. 197–222.

Місце ООН в китайській концепції нового світового порядку // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – К.: Інститут міжнародних відносин при КНУ імені Тараса Шевченка. – 2011. – Вип. 96. Ч. 1. – С. 168–174.

China's 21st Century Financial Foreign Policy // Китаєзнавчі дослідження. Збірка наукових праць. Том 1. – Київ: Інститут сходознавства ім. А.Ю. Кримського НАН України, Українська асоціація Китаєзнавців. – К., 2011. – С. 44–49.

Цивілізаційні чинники сучасного розвитку країн Східної Азії // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія. – 2011. – Вип. 104. – С. 14–17.

Еволюція американсько-китайських відносин в перше постбіполярне десятиліття // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія. – 2011. – № 108. – С. 7–10.

Еволюція політики США в Південно-Східній Азії в постбіполярний період // Проблеми міжнародних відносин. – 2011. – № 2. – С. 89–105.

Країни Східної Азії в першому десятилітті ХХІ ст.: регіональні інтеграційні ракурси та глобальні пріоритети // Дослідження світової політики / Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. – К., 2010. – Вип. 50. – С. 198–227.

АСЕАН: утворення й етапи розвитку // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія. – 2010. – Вип. 102. – С. 7–10.

Закордонна інвестиційна політика Китаю: динаміка й основні тенденції // V наукова конференція «Китайська цивілізація: традиції і сучасність». Київ, 16 грудня 2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.sinologist.com.ua/ukr/ukr_conf_2010.html

Роль Східної Азії в процесі формування нового світового порядку // Світ ХХІ ст. у контексті мультицивілізаційного прогресу: Матеріали Міжвідомчої науково-теоретичної конференції (м. Київ, 30 вересня 2010 р.) / відп. ред. В.К. Гура; Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. – К., 2010. – С. 53–60.

Східна Азія та Україна в умовах глобальних змін початку ХХІ ст. // Дослідження світової політики / Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. – К., 2010. – Вип. 2 (51). – С. 94–106.

Закордонна інвестиційна політика Китаю: динаміка й основні тенденції // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – К.: Інститут міжнародних відносин при КНУ імені Тараса Шевченка. – 2010. – Вип. 94. Ч. 2. – С. 218–224.

Глобальна економічна криза першого десятиліття ХХІ ст. та формування нового світового порядку // Антологія творчих досягнень. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2010. – Вип. 5. – С. 208–209.

Вплив глобальної фінансово-економічної кризи 2008–2009 рр. на формування нового світового порядку // Науковий вісник Дипломатичної академії України. – Київ, 2010. – Вип. 16. – С. 92–102.

Globalization: Emergence and Evolution // Global South. SEPHIS e-magazine. – Vol. 5, № 2, April 2009. – p. 12–16.

Піднесення економік країн ПСА в II половині ХХ ст. та активізація глобальних азіатсько-центричних тенденцій // Дослідження світової

політики / Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. – К., 2009. – Вип. 46. – С. 203–229.

Актуальні проблеми безпеки країн Східної Азії // Проблеми глобальної безпеки в регіональних інтерпретаціях і вимірах: Матеріали Міжвідомчої науково-теоретичної конференції м. Київ, 18 червня 2009 р. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2009. – С. 100–106.

Вплив фінансово-економічної кризи 1997–1998 рр. на формування східноазійського регіоналізму // Дослідження світової політики. – Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2008. – Вип. 42. – С. 240–258.

Сучасна стратегія Китаю стосовно країн, що розвиваються // Пріоритети розвитку країн Азії і Африки: глобальні імперативи, периферійна специфіка: Матеріали міжвідомчої науково-теоретичної конференції, м. Київ, 24 червня 2008 р. – Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. – К., 2008. – С. 105–113.

Політика Китаю в Африці в контексті перспектив розвитку континенту // Матеріали міжнародного круглого столу «45 років Африканському Союзу», 20 травня 2008 р., Київ. – Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка, 2008. – С. 50–55.

Проблема енергетичної безпеки країн в умовах глобалізації // Антологія творчих досягнень / Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. – К., 2008. – Вип. 4. – С. 137–144.

Інтеграційні процеси в Азіатсько-тихоокеанському регіоні на рубежі XX–XXI ст.: основні тенденції і перспективи // Дослідження світової політики / Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. – К., 2007. – Вип. 38. – С. 238–266.

Відносини Китаю з країнами Африки: еволюція і сучасний стан // «Третій світ» на початку XXI ст.: глобальні виклики та внутрішні перетворення: Матеріали міжвідомчої науково-теоретичної конференції, м. Київ, 15 травня 2007 р. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2007. – С. 89–98.

Схід в глобалізаційних процесах сучасності // Антологія творчих досягнень / Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. – К., 2007. – Вип. 3. – С. 269–279.

Зовнішньополітичні фактори поразки української національної державності 1917–1920 рр.: критичний аналіз // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія. К., 2006. – Вип. 85–86. – С. 4–7.

Японія в глобалізаційних процесах сучасності // Соціокультурне середовище країн Азії і Африки в глобалізаційних потоках сучас-

ності: між відторгненням та залученням: Матеріали Міжвідомчої науково-теоретичної конференції. – Київ, 16 березня 2006 р. – К., 2006. – С. 46–51.

Специфіка суспільно-економічної моделі Японії та її еволюції в умовах глобалізації // Дослідження світової політики. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2006. – Вип. 34. – С. 198–219.

Іслам в країнах Близького Сходу і Південно-Східної Азії: спільне та відмінне // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – К., 2006. – Вип. 63, Ч. 1. – С. 38–45.

Обставини розв'язання першої світової війни очима сучасників // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія. – 2005. – Вип. 77–79. – С. 4–7.

Олександр Шульгин (1889–1960) як представник нової генерації української національної еліти першої половини ХХ ст. // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія. – К., 2005. – Вип. 80–81. – С. 10–13.

Слово про вченого, вчителя, людину (до 60-річчя професора Б.М. Гончара) // Часопис української історії. – 2005. – Вип. 3. – С. 142–144.

Особливості економічної модернізації Китаю та Індії в умовах глобалізації // Дослідження світової політики. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2005. – Вип. 33. – С. 161–183.

Економічні реформи Китаю та Індії в умовах глобалізації: порівняльний аналіз // Особливості сучасного стану глобалізації в контексті проблем поточного розвитку країн Азії та Африки: Матеріали Міжвідомчої науково-теоретичної конференції. – Київ, 13–14 грудня 2005 р. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2005. – С. 55–72.

До питання про причини та винуватців Першої світової війни // Полікультуротворча діяльність: Збірник наукових праць. – К.: Вид-во НАУ, 2004. – Вип. 2. – С. 123–128.

Великі держави та Україна по закінченні Першої світової війни // Вісник Київського міжнародного університету. Серія: Міжнародні відносини. – К., 2003. – Вип. 2. – С. 78–93 (у співавторстві з Б.М. Гончаром).

Україна в політиці Британії (1917–1920) // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія. – 2003. – Вип. 66. – С. 93–96.

Становлення української державності в роки Першої світової війни: пошук союзників // Людина і політика. – 2001. – № 3. – С. 13–32.

Шахтарський рух в Україні 90-х років ХХ ст. як об'єкт політологічних досліджень // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. Вип. 7. – К.: НБУВ, 2001. – Вип. 7. – С. 31–36.

Відносини між Францією та УНР (грудень 1918 – квітень 1919 рр.) // Український історичний журнал. – 2000. – № 2. – С. 47–57; № 3. – С. 44–52 (у співавторстві з Б.М. Гончаром).

Диктатор чи геній? Політичний портрет колишнього президента Югославії Слободана Мілошевича // Людина і політика. – 2000. – № 6. – С. 31–36.

1919 рік: УНР в пошуках міжнародної підтримки // Четвертий міжнародний конгрес українців. Одеса, 26–29 серпня 1999 р. Доповіді та повідомлення. Історія. Ч. 2: XX століття / Міжнародна асоціація українців; Відп. ред.: С. Кульчицький, В. Даниленко. – Одеса – Львів – Київ, 1999. – С. 290–296.

Боротьба за міжнародне визнання України по закінченні Першої світової війни // Історія України. – 1999. – № 18 (травень) – С. 2–4.

Україна в системі міжнародних відносин за часів Центральної Ради // Історія України. – 1997. – № 42. – С. 1–3; № 43. – С. 7.

Їм потрібні були сильні союзники. Українське питання на Паризькій мирній конференції 1919 року // Політика і час. – 1995. – № 11. – С. 75–80.

До питання про відновлення дипломатичних відносин між Українською Державою і Антантою (квітень-грудень 1918 року). – Деп. в ДНТБ України. – 05.12.1995. № 2630-Ук-95.

Політика великих держав щодо українсько-польської війни (1918–1919 рр.) // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія. – 1995. – Вип. 33. – С. 133–138.

Позиція західних держав (США, Англії, Франції) щодо державності України (листопад 1918 – квітень 1919 року) // Питання нової та нової історії: Збірник наукових статей. – К., 1994. – Вип. 40. – С. 120–130.

Наукове і літературне редагування

Глобальні трансформаційні процеси в країнах світової периферії (регіон Субсахарської Африки): виклики та можливості для України: матеріали міжнар. наук. конф. – Вид. укр. та англ. мов.: доповн. та уточ. / від. наук. ред. О.І. Лукаш; НАН України, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К., 2017. – 240 с.

Цивілізаційні чинники світобудови: джерела походження, потенціал взаємодії та виміри конструктивізму (країни Азії та Африки): Зб. наук. пр. / ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»; ред.: В.О. Швед, О.І. Лукаш, Н.Д. Городня. – К., 2015. – 230 с.

Гуцало Сергій Євгенович

Провідний науковий співробітник.

Кандидат історичних наук, старший науковий співробітник.

Сфера наукових інтересів: історія арабських країн, історія міжнародних відносин на Близькому Сході та в Північній Африці.

Розділи в колективних монографіях

Мусульманський гуманізм і арабський націоналізм (С. 168–178), Ведущие международные финансовые организации и развивающиеся страны (С. 178–186), Арабский мир в контексте глобальных процессов современности (С. 186–196) // *Цивилизационная структура современного мира в 3-х томах, 4-х книгах.* – Т. 3: Цивилизации Востока в условиях глобализации. – Кн. 1.: Мусульманско-африканская и индийско-южноазиатская цивилизации. – К.: «Наукова думка», 2008. – 543 с.

Брошури

Проблема Мосула в контексте становления независимой Турецкой Республики в 20-е годы XX века // *Турция в XX веке / Институт востоковедения Российской академии наук.* – М., 2004. – С. 87–107.

Методична розробка до початкового курсу арабської мови для студентів гуманітарних факультетів. – К.: ВПЦ «Київський університет імені Тараса Шевченка», 1993. – 180 с. (у співавторстві з В.С. Плачиндою).

Статті

Субсахарська Африка і арабський світ: перспективи та динаміка відносин // *Глобальні трансформаційні процеси в країнах світової периферії (регіон Субсахарської Африки): виклики та можливості для України: матеріали міжнар. наук. конф.* – Вид. укр. та англ. мов.: доповн. та уточ. / від. наук. ред. О.І. Лукаш; НАН України, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К., 2017. – 240 с. – С. 47–58.

Київська Русь-Україна і країни Північного Кавказу і арабського світу: від перших контактів до розвитку взаємин в умовах незалежності // *Матеріали Всеукраїнської наукової конференції «Україна та етнокультурне розмаїття Північного Кавказу», м. Біла Церква, 20 жовтня 2016 р.* – Біла Церква, 2016. – С. 54–60.

Субсахарська Африка та Арабський світ: перспективи та динаміка взаємовідносин // *Глобальні трансформаційні процеси в країнах світової периферії (регіон Субсахарської Африки): виклики та можливості для України: Матеріали міжнарод. наук. конф. / НАН України, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України» / від. наук. ред. О.І. Лукаш.* – К., 2016. – С. 32–41. [Електронний ресурс]. – Режим доступу – <http://ivinas.gov.ua/ru/publikatsii/novyie-izdaniya-instituta>

Вплив другої хвилі арабських революцій на безпеку і дестабілізацію соціально-економічних процесів в арабському світі // *Історичний розвиток глобальної периферії як чинник трансформації сучасної світової системи: збірник наукових праць / НАН України, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», Інститут Конфуція Київського національного лінгвістичного університету; відп. наук. ред. О.І. Лукаш.* – К., 2016. – 271 с. – С. 217–241.

Політичний зейдизм і проблема врегулювання єменської кризи // Цивілізаційні чинники світобудови: джерела походження, потенціал взаємодії та виміри конструктивізму (країни Азії та Африки): Збірник наукових праць / НАН України, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»; редкол.: В.О. Швед, О.І. Лукаш, Н.Д. Городня та ін. – К., 2015. – 230 с. – С. 136–143.

Проблема Мосула в міжнародних відносинах після Першої світової війни // Перша світова війна: історичні долі держав і народів (до 100-річчя від початку Першої світової війни: збірник наукових праць / За загальною редакцією д.і.н., проф. Кудряченка А.І. // Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.; ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2015. – 352 с. – С. 105–112.

Арабська філософія золотої доби класичного ісламу – одне з джерел поміркованого ісламу // Аль-Калям. Збірка наукових праць Українського центру ісламознавчих досліджень. Бібліотека ісламознавства. – Вінниця: ТОВ «Нилан-ЛТД», 2015. – Вип. № 4. – С. 12–18.

Арабська філософія «золотої класичної доби» – одне з джерел поміркованого ісламу // Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Міфи і реалії сприйняття Ісламу в Європі», м. Київ, 19 листопада 2014 р. / Інститут філософії імені Г.С. Сковороди НАН України – К., 2014. – С. 40–48.

До питання про участь політичного ісламу в політичному житті країн Арабського Сходу на початку ХХІ ст. // «Третій світ» у контексті цивілізаційних вимірів розвитку і глобальних викликів ХХІ століття: Матеріали міжн. наук. конф. / ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»; Відп. ред. В.К. Гура. – К., 2014. – С. 67–72.

Ліга арабських держав – між інтеграцією і сомалізацією // «Гілея. Науковий вісник». (Збірник наукових праць). – К., 2014. – Вип. 88 (№ 9). – С. 379–386.

Цивілізаційні цінності арабського суспільства і світоглядна культура особистості в арабських країнах (історична традиція, змістовний генезис, політичний контекст) // Глобальна периферія в ХХІ столітті: засади, закономірності та умови цивілізаційного ренесансу: Збірник наукових статей / ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: LAT&K, 2014. – С. 141–152.

Доцентрові тенденції в середовищі арабських країн у вимірі соціокультурних чинників // Дослідження світової політики: Збірник наукових праць. Вип. 1 (62) / Гол. ред. Ю.М. Пахомов. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2012. – С. 53–68.

Иерусалим: исторические корни и современность // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми новітньої історії зарубіжних країн» (до 105-ї річниці з дня народження

д.і.н., проф. В.Я. Тарасенка та 20-річчя встановлення дипломатичних відносин між Україною та Державою Ізраїль) / Київський університет ім. Тараса Шевченка, Дипломатична академія при МЗС України: Зб. наук. статей / голова ред. колегії Б.М. Гончар.– Київ: вид-во «ЛОГОС», 2013.– С. 124–127.

Доцентрові тенденції в середовищі арабських країн у вимірі соціокультурних чинників // «Антологія творчих досягнень».– К.: ІСЕМВ НАН України, 2012.– Вип. 6.– С. 150–153.

Деякі аспекти відсутності політичної єдності Сомалі // Ісламознавчі студії. Іслам в Україні.– К., 2012.– С. 104–108. [Електронний ресурс].– Режим доступу: https://issuu.com/islam4all/docs/almanax_0_2013

Перспективи інтеграції Арабського світу в контексті зміцнення процесів його цивілізаційної еволюції / Збірник наукових праць / Відп. ред. Ю.М. Пахомов.– К.: ІСЕМВ НАН України, 2012.– Вип. 1 (58).– С. 104–110.

Традиційна роль армійської верхівки в процесі еволюції ісламського суспільства в арабських країнах: минуле і сьогодення // Дослідження світової політики: Збірник наукових праць. Вип. 54/ Відп. ред. В.К. Гура.– К.: ІСЕМВ НАН України, 2012.– С. 78–84.

Перспективи інтеграції Арабського світу в контексті зміцнення процесів його цивілізаційної еволюції // Збірник наукових праць. / Відп. ред. Ю.М. Пахомов.– К.: ІСЕМВ НАН України, 2011.– Вип. 2 (55).– С. 44–49.

Ліга арабських держав – вісьова структура міжарабської інтеграції // Дослідження світової політики: Збірник наукових праць. Вип. 1 (54) / Гол. ред. Ю.М. Пахомов.– К.: ІСЕМВ НАН України, 2011.– С. 110–128.

Деякі аспекти відсутності політичної єдності Сомалі: причини і наслідки // Матеріали Міжвідомчої науково-теоретичної конференції 21 вересня 2011 р.– К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2011.– С. 98–111.

До питання про особливості політичної та економічної інтеграції Арабського світу // Антологія творчих досягнень.– К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України.– 2010.– С. 89–96.

Значення політичної та економічної інтеграції як фактора консолідації і мобілізації Арабського світу // Дослідження світової політики: Збірник наукових праць / Відп. ред. В.К. Гура.– К.: ІСЕМВ НАН України, 2010.– Вип. 50 – С. 99–115.

Ліга арабських держав – вісьова структура міжарабської інтеграції // Дослідження світової політики: Збірник наукових праць. Вип. 52 / Відп. ред. В.К. Гура.– К.: ІСЕМВ НАН України, 2009.– С. 65–71.

До питання про особливості політичної та економічної інтеграції Арабського світу в умовах глобальної економічної кризи // Антологія

творчих досягнень.– К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України.– 2009.– С. 48–54.

Проблема Єрусалима: політична ретроспектива, конфесійно-етнічний вимір, складові міжнародного врегулювання // Дослідження світової політики: Збірник наукових праць. Вип. 51 / Відп. ред. В.К. Гура.– К.: ІСЕМВ НАН України, 2009.– С. 101–114.

Витоки, закономірності та визначальні ознаки арабцентризму: інституційне оформлення інтеграційних тенденцій в Арабському світі у другій половині ХХ ст. // Дослідження світової політики: Збірник наукових праць. Вип. 46 / Відп. ред. В.К. Гура.– К.: ІСЕМВ НАН України, 2009.– С. 89–99.

Реалії стратегій економічного і соціального розвитку арабських країн в умовах викликів сучасності (на прикладі Саудівської Аравії) // Антологія творчих досягнень.– К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2008.– С. 56–69.

Історичні та ідеологічні передумови, задачі інтеграційних процесів на Арабському Сході в умовах біполярного світу // Дослідження світової політики: Збірник наукових праць. Вип. 38 / Відп. ред. В.К. Гура.– К.: ІСЕМВ НАН України, 2007.– С. 44–58.

Регіональний аспект співробітництва в умовах глобалізації на прикладі арабських країн // Матеріали міжвідомчої науково-теоретичної конференції.– К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2007.– С. 67–79.

Проблеми соціально-економічного розвитку Єгипту в сучасних історичних умовах // Актуальні проблеми міжнародних відносин. Вип. 62, Ч. 2.– К: КНУ ім. Т. Шевченка, Інститут міжнародних відносин, 2007.– С. 123–131.

Україна і Ліга Арабських Держав: історія взаємин, сучасний стан відносин, перспективи взаємовигідного співробітництва // Проблеми балканістики, сходознавства та міжнародних відносин / Інститут історії НАН України.– К., 2007.– С. 46–53.

До питання про стійкість соціокультурного ядра суспільств арабських мусульманських країн в умовах глобалізації // Круглий стіл: Соціо-культурне середовище країн Азії і Африки в глобалізаційних потоках сучасності: міжвідторгненням і залученням.– К.: ІСЕМВ НАН України, 2006.– С. 11–26.

Інтеграційні процеси в Арабському світі: від витоків до перспектив подальшого розвитку // Дослідження світової політики: Збірник наукових праць. Вип. 33 / Відп. ред. В.К. Гура.– К.: ІСЕМВ НАН України, 2005.– С. 44–58.

Про перспективи розвитку ситуації навколо Іраку // Україна в системі міжнародних відносин в умовах глобалізації: Матеріали між-

народної наукової конференції 9 лютого 2005 р. – К.: Видавництво Європейського університету, 2005. – С. 97–106.

Армійська верхівка в процесі розвитку суспільства в арабських країнах // Збірник наукових праць. Вип. 45 / Відп. ред. В.К. Гура. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2005. – С. 59–64.

Інтеграційні процеси в Арабському світі: генезис феномену, сучасний стан, перспективи подальшого розвитку // Антологія творчих досягнень. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2005. – С. 86–94.

Процеси інтеграції в Північній Африці // Дослідження світової політики: Збірник наукових праць. Вип. 30 / Відп. ред. В.К. Гура. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2005. – С. 24–38.

Шляхами зближення цивілізацій і культур // Науковий світ. – 2005. – № 1. – С. 43–54.

Загальні фактори впливу на політичні системи арабських країн: між авторитаризмом і демократією // Круглий стіл: Глобальні пріоритети розвитку в регіональних і національних інтерпретаціях / ІСЕМВ НАН України. – К., 2004. – С. 47–50.

Проблема Мосула в контексті становлення незалежної Турецької Республіки // Турція в ХХ столітті. – М.: Інститут сходознавства РАН, 2004. – С. 68–74.

До питання про українсько-єгипетські культурні зв'язки // Політика і час. – 2004. – № 10. – С. 3–11.

У східному варіанті. Парламентаризм в Єгипті // Політика і час. – 2004. – № 3. – С. 20–26.

Глобалізація, країни, що розвиваються, і проблеми реформування теорії та практики діяльності провідних міжнародних фінансових організацій // Дослідження світової політики: Збірник наукових праць. Вип. 25 / Відп. ред. В.К. Гура. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2003. – С. 90–110.

Світоглядна культура особистості в арабських країнах // Дослідження світової політики: Збірник наукових праць. Вип. 28 / Відп. ред. В.К. Гура. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2003. – С. 75–81.

Україна і Арабський Схід: історія взаємовідносин // Дивослово. Щомісячний науково-методичний журнал Міносвіти і науки України. – 2003. – № 11. – С. 34–40.

З історії парламентської демократії в Єгипті // Дослідження світової політики: Збірник наукових праць. – Вип. 22 / Відп. ред. В.К. Гура. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2003. – С. 48–53.

Традиційна роль армійської верхівки в процесі еволюції ісламського суспільства в арабських країнах // Дослідження світової політики: Збірник наукових праць. – Вип. 23 / Відп. ред. В.К. Гура. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2003. – С. 67–72.

Проблеми розвитку арабських країн в сучасних історичних умовах (на прикладі Саудівської Аравії, Єгипту, Марокко) // Дослідження світової політики: Збірник наукових праць. – Вип. 25 / Відп. ред. В.К. Гура. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2003. – С. 120–136.

Україна і Арабський Схід: від перших контактів до розвитку взаємин в умовах Незалежності. – Вип. 12. // Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки.: Міжвід. зб. наук. праць / Інститут історії України НАНУ. – К., 2003. – С. 54–60.

Матеріали про історію українсько-арабських відносин до VI-ї річниці Незалежності України (арабською мовою) // Аль-Аграм. – Каїр, 1997. – серпень.

Матеріали про історію українсько-арабських відносин до V-ї річниці Незалежності України (арабською мовою) // Аль-Аграм. – Каїр, 1996. – серпень.

Матеріали про історію українсько-арабських відносин до IV-ї річниці Незалежності України (арабською мовою) // Аль-Аграм. – Каїр, 1995. – серпень.

Матеріали про історію українсько-арабських відносин до III-ї річниці Незалежності України (арабською мовою) // Аль-Аграм. – Каїр, 1994. – серпень.

Украина и Ближний Восток в контексте истории и будущего // Национальные интересы России, Украины и Беларуси в Африке и на Ближнем Востоке: материалы научной конференции. – Москва, Киев: Институт Африки РАН, Украинский институт международных отношений при Киевском национальном университете им. Т. Шевченко, 1994. – С. 184–188.

Матеріали про історію українсько-арабських відносин до II-ї річниці Незалежності України (арабською мовою) // Аль-Аграм. – Каїр, 1993. – серпень.

Нафтова ріка в Україну? Про що свідчать тверезі розрахунки // Політика і час. – 1993. – № 6. – С. 9–14.

Проблема Єрусалима в діяльності Ліги арабських держав (ЛАД) // Вісник міжнародних відносин. Інститут міжнародних відносин Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. – 1993. – № 1. – С. 102–112.

Еритрейський прецедент // Політика і час. – 1993. – № 7. – С. 39–42.

О роли генерального секретаря Лиги арабских государств в межаарабских взаимоотношениях // Проблемы урегулирования региональных конфликтов, КГУ, 1990 // Депонировано в Институте научной информации по общественным наукам, Москва, № 43850 от 05.02.1991.

Наукові семінари Інституту сходознавства ім. А.Ю. Кримського. Повідомлення Переклад Тауфіка Кезми опису подорожі Патріарха Макарія Антіохійського // Східний Світ. – 1993. – № 2. – С. 177–179, 190.

Ліга арабських держав і повстання палестинців на окупованих Ізраїлем територіях // Український історичний журнал. – 1990. – № 6. – С. 88–97.

Лига арабских государств и проблема мирного урегулирования западносахарского конфликта (1969–1989) // Материалы выездной сессии Научного Совета АН СССР по проблемам развития стран Африки, Киев, 24–27.05.1989. – М.: Институт Африки АН СССР, 1990. – С. 186–191.

Лига арабских государств и проблема мирного урегулирования западносахарского конфликта (1969–1989) // V Всесоюзная конференция африканистов «Новое мышление и Африка», Москва, 14–16 ноября 1989 г. / Институт Африки АН СССР: Тезисы докладов и научных сообщений. Международные отношения стран Африки. Вып. III. – М., 1989. – С. 58–60.

Лига арабских государств и проблема мирного урегулирования ирано-иракского конфликта (1980–1988) // V Всесоюзная школа молодых востоковедов / Институт востоковедения АН СССР: Тезисы. – Том III. – М.: Наука, 1989. – С. 89–92.

Лукаш Ольга Іванівна

Провідний науковий співробітник.

Кандидат історичних наук, старший науковий співробітник.

Сфера наукових інтересів: індологія, історія стародавньої та сучасної Індії, міжнародні зв'язки Індії, українсько-індійські відносини, міжнародне співробітництво України з країнами Азії та Африки, індійсько-китайські відносини (історія та сучасність), зовнішня політика Індії у регіоні Південної Азії, південно-азійська модель регіонального розвитку.

Монографії

Сучасна Індія: погляд з України (до 70-річчя незалежності Індії): монографія. – К.: «LAT&K», 2017. – 270 с.

Украинская ССР в связях Советского Союза с развивающимися странами (60-е – 80-е годы): монографія. – К.: «Наукова думка», 1990. – 110 с.

Розділи в колективних монографіях

Индия на пути реформ и модернизации во второй половине XX в. (С. 382–394); Результаты модернизации и особенности социально-экономического развития Индии в конце XX – начале XXI вв. (С. 394–405); Региональная политика Индии в контексте новых тенденций в Южной Азии (С. 405–417) // Цивилизационная структура современного мира в 3-х томах, 4-х книгах. – Т. 3: Цивилизации Востока в условиях глобализации. – Кн. 1: Мусульманско-афразийская и индийско-южно-азиатская цивилизации. – К.: «Наукова думка», 2008. – 543 с.

Внешняя политика Индии в 90-е годы: новые тенденции // Очерки политического и социально-экономического развития стран Востока. – К.: «Крещатик», 1998. – с. 345. – С. 265–297.

Статті в енциклопедіях, енциклопедичних словниках, довідниках

Індія (Union of Indian States) // Енциклопедія української діаспори. Том 4 (Австралія – Азія – Африка / НАН України, Наукове Товариство ім. Шевченка. – Київ – Нью-Йорк – Чикаго – Мельборн, 1995. – С. 86–87.

Брошури

Всеукраїнська асоціація індологів: результати, проблеми, перспективи розвитку індології в Україні. – К.: «LAT&K», 2017. – 120 с. (з іл. та анотац. англ. мовою).

Республіка Індія: 50 років незалежного розвитку. – Нью-Делі.: «ICWA» (Індійська рада з міжнародних відносин), 1997. – 52 с. (укр. та англ. мовами).

Статті

Індія – Африка: новий формат відносин у ХХІ ст. // Глобальні трансформаційні процеси в країнах світової периферії (регіон Субсахарської Африки): виклики та можливості для України: матеріали міжнар. наук. конф. – Вид. укр. та англ. мов.: доповн. та уточ. / від. наук. ред. О.І. Лукаш; НАН України, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К., 2017. – 240 с. – С. 40–46.

Індія – 70 років незалежного розвитку (роль та значення цивілізаційних складових) // Індія: давнина і сучасність: збірник наукових праць. Вип. II. / відп. наук. ред. О.І. Лукаш; НАН України, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», Всеукраїнська асоціація індологів. – К.: «LAT&K», 2017. – С. 14–21.

Індія і Китай у глобальних еволюційних процесах // Історичний розвиток глобальної периферії як чинник трансформації сучасної світосистеми: збірник наукових праць / НАН України, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». Інститут Конфуція Київського національного лінгвістичного університету; від. наук. ред. О.І. Лукаш. – К., 2016. – С. 59–81.

Індія – Африка: новий формат відносин у ХХІ ст. // Глобальні трансформаційні процеси в країнах світової периферії (регіон Субсахарської Африки): виклики та можливості для України: Матеріали міжнар. наук. конференції / НАН України, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»; відп. наук. ред. О.І. Лукаш. – К., 2016. – С. 27–31. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ivinas.gov.ua/ru/publikatsii/povnye-izdaniya-instituta>

3 історії розвитку українсько-індійських зв'язків // Індія: давнина і сучасність: збірник наукових праць. Вип. I. – 2-ге вид., доповн.

та уточ. / відп. наук. ред. О.І. Лукаш; НАН України, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», Всеукраїнська асоціація індологів. – К., 2016. – С. 75–86.

Індія в Русі неприєднання: історія і сучасність // Індія: давнина і сучасність: збірник наукових праць. Вип. І. – 2-ге вид., доповн. та уточ. / відп. наук. ред. О.І. Лукаш; НАН України, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», Всеукраїнська асоціація індологів. – К., 2016. – С. 41–62.

«Єдність у різноманітності» як головна особливість розвитку індійської цивілізації // Цивілізаційні чинники світобудови: джерела походження, потенціал взаємодії та виміри конструктивізму (країни Азії та Африки): Збірник наукових праць / НАН України, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»; редкол.: В.О. Швед, О.І. Лукаш, Н.Д. Городня. – К., 2015. – С. 51–60.

Розвиток українсько-індійських гуманітарних зв'язків: цивілізаційний вимір // Цивілізаційні чинники світобудови: джерела походження, потенціал взаємодії та виміри конструктивізму (країни Азії та Африки): Збірник наукових праць / НАН України, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»; редкол.: В.О. Швед, О.І. Лукаш, Н.Д. Городня. – К., 2015. – С. 90–98 (у співав. з І.С. Коноваловим).

Індія-Китай-США: перспективи створення нового світового порядку // «Третій світ» у контексті цивілізаційних вимірів розвитку і глобальних викликів ХХІ століття: Матеріали міжн. наук. конф. / ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»; відп. ред. В.К. Гура. – К., 2014. – С. 92–99.

Індія і Китай як визначальні джерела створення нового світового порядку: на шляху мирного співіснування та мультикультурної демократії // Глобальна периферія в ХХІ ст.: засади, закономірності та умови цивілізаційного ренесансу: збірник наукових праць / за загальною редакцією д.і.н., проф. Гури В.К.; НАН України, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: «LAT&K», 2014. – С. 202–224.

Індія і регіон Південної Азії: «єдність у різноманітності» // Тези ІІІ Всеукраїнської конференції індологів, 30 січня 2013 р. / НАН України, Всеукраїнська асоціація індологів, Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. Посольство Республіки Індія в Україні. – К.: «Прінт Квік», 2013. – С. 9–11.

Індія і країни Південної Азії у вимірі інтеграційних процесів: роль та значення SAARC // Дослідження світової політики: Збірник наукових праць. Вип. 2 (59) / Гол. ред. Ю.М. Пахомов. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2012. – С. 38–51.

Українсько-індійські гуманітарні зв'язки: історія і сучасність // Проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць. Вип. 4. – К.: КиМУ, 2012. – С. 259–274 (у співав. з Д.Р. Рачеком).

Доцентрові процеси в регіоні Південної Азії у контексті еволюції індійсько-китайських відносин // Дослідження світової політики: Збірник наукових праць. Вип. 1 (54) / Гол. ред. Ю.М. Пахомов. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2011. – С. 242–267.

Індія і південно-азійська модель регіоналізації (роль та значення цивілізаційно-релігійного фактора) // Світ ХХІ ст. Взаємодія «Північ–Південь» у вимірах перспектив глобального співіснування: Матеріали Міжвідомчої науково-теоретичної конференції (м. Київ, 21 червня 2011 р.). – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2011. – С. 85–90.

Індійсько-китайський чинник у контексті проблем сучасного світового розвитку // Світ ХХІ ст.: у контексті мультицивілізаційного прогресу: Матеріали Міжвідомчої науково-теоретичної конференції (м. Київ, 30 вересня 2010 р.) / відп. ред. В.К. Гура; Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. – К., 2010. – С. 60–67.

Провідні тенденції азійської глобалізації: Chindia // Збірник наукових праць. Вип. 62 / Відп. ред. О.Г. Білорус. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2009. – С. 108–121.

Індія: специфіка процесів глобалізації (порівняльний аналіз з Китаєм) // Тези ІІ Всеукраїнської конференції індологів, 5–6 червня 2007 року (До 60-річчя незалежності Індії та року Індії в Україні) / НАН України, Всеукраїнська асоціація індологів, Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. Посольство Республіки Індія в Україні. – К, 2007. – С. 3–5.

Індія і Китай у глобальних процесах сучасності і Україна // Дослідження світової політики: збірник наукових праць. Вип. 39 / Відп. ред. Л.О. Лещенко. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2007. – С. 18–28.

Україна в контексті азійського глобалізму // Україна в глобалізованому світі: Збірник наукових праць / НАН України, Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. – К., 2007. – С. 85–89.

Региональная политика Индии в условиях глобализации на рубеже XX – XXI в. // Индийские исследования в странах СНГ. Материалы научной конференции / РАН, Институт востоковедения РАН. Культурный центр им. Дж. Неру. Посольство Индии в РФ. – М., 2007. – С. 382–399.

Особливості конкурентоспроможності й сталого розвитку Індії та Китаю // Конкурентоспроможність і сталий розвиток у глобальній перспективі. Доповіді і повідомлення Міжнародної наукової конференції, 24 червня 2005 року / Інститут світової економіки і міжнародних

відносин НАН України, Інститут соціології НАН України, Міжнародна асоціація «Україна – Римський клуб» / За ред. чл.-кор. НАН України Білоруса О.Г., чл.-кор. НАН України Ворони В.М. – К., 2005. – С. 177–182.

Indian Economy, 2005 // India Newsletter. Issue № 2 (August 2005) / Embassy of India in Ukraine. – К., 2005. – Р. 6–10.

Особливості економічного розвитку Індії в умовах глобалізації // Глобальні пріоритети розвитку в регіональних і національних інтерпретаціях країн Азії і Африки: перспективи та умови консенсусу: Матеріали міжнародної науково-теоретичної конференції / відп. ред. В.К. Гура. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2004. – С. 62–67.

Индия и особенности процесса регионализации в Южной Азии // ICANAS XXXVII: International Congress of Asian and North African Studies. Abstracts. – Vol. 3. – Moscow: Organizing Committee of ICANAS XXXVII, 2004. – Р. 804–806 (рос. і англ. мовами).

Українсько-індійські відносини // Україна дипломатична. Науковий щорічник. Випуск третій / Дипломатична академія при МЗС України. – К.: Генеральна дирекція по обслуговуванню іноземних представництв. – 2003. – С. 596–608.

Перша Всеукраїнська науково-практична конференція індологів // Східний світ. The World of the Orient – 1.2000. – К.: Інститут сходознавства ім. А. Кримського НАН України, 2001. – С. 167–168.

50 років: Розвиток індійського суспільства та українсько-індійських зв'язків // Тези Першої Всеукраїнської науково-практичної конференції індологів, присвяченої 50-річчю Республіки Індія, 24 січня 2000 року / НАН України, Інститут сходознавства ім. А. Кримського, Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. Національний університет «Киево-Могилянська академія» – К., 2000. – С. 5–7.

Республіка Індія – 50 років: підсумки та перспективи розвитку // III Сходознавчі читання А. Кримського. Тези Міжнародної наукової конференції, присвяченої 80-річчю від дня народження академіка Омеляна Прицака / НАН України, Інститут сходознавства ім. А. Кримського. – К., 1999. – С. 39–40.

Issues of the Cultural Development of India and the World Civilization // Foreign Affairs Reports / Indian Council of World Affairs, New-Delhi. – Vol. XLVII, № 2, February 1998. – Р. 5–8.

«Некласична складова» АТР. Південна Азія: нові реалії і перспективи регіонального співробітництва // Політика і час, – 1996, № 4. – С. 28–34 (у співавторстві з І.З. Поліхою).

Українсько-китайські відносини: минуле, сучасне, майбутнє // Китай – Україна: шляхи до співробітництва, 1995: Матеріали міжнародної

наукової конференції / Академія суспільних наук КНР.– Пекін, 1995.– С. 123–128 (китайською мовою).

Украинско-индийские отношения и их международное значение // Украина в международных отношениях и мировых связях конца XX ст.: Сборник научных статей / КВИУС.– Киев, 1995.– С. 120–134 (в соавторстве с К.В. Рубель).

Indo-Ukrainian Relations and its International Significance // Indian Quarterly (A journal of International Affairs, ICWA).– Vol. 3.– New-Delhi, 1994.– Р. 17–24.

АТР сьогодні: погляд з Києва // Політика і час.– 1994, № 8.– С. 47–53 (у співавторстві з В.В. Седневим).

Українсько-індійські зв'язки в галузі науки і техніки // Історичні дослідження. Історія зарубіжних країн.– Вип. 14.– К., 1988.– С. 71–78.

Сприяння Української РСР країнам, що розвиваються, в підготовці кадрів для індустріалізації // Історичні дослідження. Історія зарубіжних країн.– Вип. 13.– К., 1987.– С. 88–95.

Участь Української РСР в співробітництві Радянського Союзу з країнами, що розвиваються, в галузі вищої освіти // Історичні дослідження. Історія зарубіжних країн.– Вип. 12.– К., 1983.– С. 27–32.

Участие АН УССР в научно-технических связях Советского Союза с развивающимися странами (1960–1975) // Зарубежный мир: социально-политические и экономические проблемы: сборник научных статей. Вып 2. / Институт социальных и экономических проблем зарубежных стран АН Украины.– К.: «Наукова думка», 1982.– С. 62–68.

Вклад Украины в дело ликвидации неграмотности в афро-азиатских странах // По Советской Украине.– 1981, № 9.– С. 53–57.

Участь Української РСР у співробітництві Радянського Союзу з Індією (70–80-ті рр.) // Український історичний журнал.– 1982, № 3.– С. 101–108 (у співав. з С. Полюком).

Науково-технічні зв'язки СРСР з Індією (1970–1975) // Український історичний журнал.– 1979, № 8.– С. 76–83.

Наукове і літературне редагування:

Глобальні трансформаційні процеси в країнах світової периферії (регіон Субсахарської Африки): виклики та можливості для України: матеріали міжнар. наук. конф.– Вид. укр. та англ. мов.: доповн. та уточ. / від. наук. ред. О.І. Лукаш; НАН України, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України».– К., 2017.– 240 с.

Історичний розвиток глобальної периферії як чинник трансформації сучасної світосистеми: збірник наукових праць / НАН України, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». Інститут Конфуція Київського національного лінгвістичного університету; від. наук. ред. О.І. Лукаш.– К., 2016.– 272 с.

Індія: давнина і сучасність: збірник наукових праць. Вип. І.– 2-ге вид., доповн. та уточ. / відп. наук. ред. О.І. Лукаш; НАН України, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», Всеукраїнська асоціація ін-дологів.– К., 2016.– 222 с.

Глобальна периферія в ХХІ ст.: особливості розвитку в умовах сучасних глобальних змін: НАН України; ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України» / Ред.: В.О. Швед, О.І. Лукаш, Н.Д. Городня та ін.– К., 2016 [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://ivinas.gov.ua/uk/>

Цивілізаційні чинники світобудови: джерела походження, потенціал взаємодії та виміри конструктивізму (країни Азії та Африки): Збірник наукових праць / НАН України, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»; редкол.: В.О. Швед, О.І. Лукаш, Н.Д. Городня.– К., 2015.– 230 с.

Мхитарян Наталія Ігорівна

Старший науковий співробітник.

Кандидат політичних наук, старший науковий співробітник.

Сфера наукових інтересів: історія політичних процесів та проблеми розвитку в Турецькій Республіці та країнах Центральної Азії.

Розділи в колективних монографіях

Каспійсько-Центральноазійський регіон // Україна в 2010 році: щорічні оцінки суспільно-політичного та соціально-економічного розвитку: монографія / За заг. ред. А.В. Єрмолаєва.– К.: НІСД.– 2010.– 528 с.– С. 436–440.

Україна та Туреччина: шлях до Євросоюзу // Україна в Європі: пошуки спільного майбутнього: Колективна монографія / За редакцією доктора історичних наук, професора А.І. Кудряченка.– К.: Фенікс.– 2009.– 544 с.– С. 272–285.

Реалізація стратегічних інтересів України у Каспійсько-Центральноазійському регіоні // Україна в 2005–2009 рр.: стратегічні оцінки суспільно-політичного та соціально-економічного розвитку: Монографія / За редакцією кандидата технічних наук, Заслуженого журналіста України Ю.Г. Рубана.– К.: Національний інститут стратегічних досліджень.– 2009.– 655 с.– С. 617–624

Європейська енергетична стратегія у контексті реалізації національних інтересів України // Україна в 2008 році: щорічні оцінки суспільно-політичного та соціально-економічного розвитку: Монографія / За заг. ред. Ю.Г. Рубана.– К.: НІСД.– 2008.– 744 с.– С. 630–642.

Актуальні проблеми забезпечення стратегічних цілей України у Центральноазійському регіоні // Азійський напрям зовнішньої політики України: проблеми і перспективи. Аналітичні оцінки:

монографія / В.О. Швед [та ін.]; за ред. В.О. Шведа – К.: НІСД. – 2008. – 222 с. – С. 86–101.

Стратегічні інтереси України в Каспійсько-Центральноазійському регіоні // Україна в 2007 році: щорічні оцінки суспільно-політичного та соціально-економічного розвитку: Монографія / За заг. ред. Ю.Г. Рубана. – К.: НІСД. – 2007. – 538 с. – С. 455–464.

Статті

Традиціоналізм і модернізація в Центральній Азії: державний прогрес в умовах орієнтації на конкуруючі глобальні сили сучасності (на прикладі Казахстану) // Історичний розвиток глобальної периферії як чинник трансформації сучасної світосистеми: збірник наукових праць / НАН України, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», Інститут Конфуція Київського національного лінгвістичного університету; від. наук. ред. О.І. Лукаш. – К.: Друкарня Видавничого дому «Академперіодика» НАН України, 2016. – 272 с. – С. 247–270.

Роль Туреччини в сучасних геополітичних процесах на Близькому Сході // Збірка наукових праць УЦІД (Українського центру ісламознавчих досліджень) Аль-Калям. Бібліотека ісламознавства. – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. – Вип. № 5. – 218 с. – С. 132–142.

Традиціоналізм і модернізація у розбудові сучасного Казахстану // Цивілізаційні чинники світобудови: джерела походження, потенціал взаємодії та виміри конструктивізму (країни Азії та Африки): Збірник наукових праць, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», редкол.: В.О. Швед, О.І. Лукаш, Н.Д. Городня та ін. – К.: Друкарня видавничого дому «Академперіодика» НАН України, 2015. – 230 с. – С. 158–164.

Країни Центральної Азії – мультицивілізаційний синтез моделей розвитку як автохтонний варіант регіональної сучасності // Глобальна периферія в ХХІ ст.: засади, закономірності та умови цивілізаційного ренесансу: Збірник наукових праць / ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»; За заг. ред. д.і.н., проф. Гури В.К. – К.: LAT&K, 2014. – 390 с. – С. 225–261.

Водні проблеми Центральної Азії і можливості України щодо співпраці з країнами регіону у їх вирішенні // Третій світ у контексті цивілізаційних вимірів розвитку і глобальних викликів ХХІ ст.: Матеріали міжнарод. наук. конф. / Відп. ред. В.К. Гура / К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2014. – 146 с. – С. 131–135.

Сучасний формат соціокультурної мапи Центральноазійського простору. Загальна характеристика // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць / Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України; Гол. ред. Ю.М. Пахомов. – К., 2013. – Вип. 1 (62). – С. 80–87.

Зовнішньополітичний курс сучасної Турецької Республіки // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Зб. наук. праць. У 2-х Ч. – К.:

Київський національний університет імені Тараса Шевченка Інститут міжнародних відносин, 2013. – Ч.І. Вип.112. – С. 160–170.

До 90-річчя українсько-турецького Договору про дружбу і братерство від 2 січня 1922 року // Сходознавство: Збірник наукових праць / Гол. ред. Хамрай О.О. – К.: Вид-во Інституту сходознавства ім. А.Ю. Кримського НАН України, 2012. – № 59. – С. 148–163.

Особливості формування сучасної зовнішньої політики Туреччини // Стратегічні пріоритети. – 2012 – № 1. – С. 177–182.

Зовнішня політика Туреччини в контексті проблем та викликів глобальних і регіональних трансформацій на Близькому Сході // Світ ХХІ ст.: мультицивілізаційна парадигма розвитку: матер. міжвід. наук.-теорет. конф., м. Київ, 5 червня 2012 р. / відп. ред. В.К. Гура. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2012. – С. 45–50.

Центрально-азійський регіон на перетинах шляхів цивілізаційної еволюції, ретроспективний аналіз // Антологія творчих досягнень / Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. – К., 2011. – С. 159–162.

И Брюссель и Москва важные партнеры для Украины. – 2 июня 2011 г. / Аналітика – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: http://analitika.at.ua/news/natalija_mkhitartjan_i_brjussel_i_moskva_vazhnye_partnery_dlja_ukrainy/2011-06-02-45039

Роль і місце країн Центральної Азії в процесі трансформації глобальних перетворень сучасності // Дослідження світової політики: Збірник наук. праць. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2011. – Вип. 1 (54) – С. 170–196.

Чи набудуть українсько-турецькі відносини статусу стратегічних? // Зовнішні справи. – 2011. – № 5. – С. 38–41.

Українсько-турецькі відносини (сучасний етап) // Східний світ. – 2011. – № 1. – С. 74–77.

Ukrayna dış politikasının öncelikleri Ukrayna-Türkiye ilişkileri // Değişen karadeniz jeopolitiğinde. Türkiye-Ukrayna ilişkileri: Dış politika ve Siyaset – 1. /Yayına Yazırlayanlar: Ilyas Kamalov, Hasan Kanbolat/. – Ankara: Veritas, 2010. – S. 10–16 (Пріоритети зовнішньої політики України в українсько-турецьких відносинах // Зміни Чорноморської геополітики. Турецько-українські відносини: у зб.: Зовнішня та внутрішня політика – 1 / Публікація підготована: І. Камалов, Ч. Камболат/. – Анкара: вид-во Верітас, 2010. – С. 10–16.

Особливості становлення країн Центральної Азії у вимірі посилення питомої регіональної ваги: приклад Казахстану // Матер. Міжвід. Наук.-теорет. Конф. «Світ ХХІ сторіччя: у контексті мультицивілізаційного прогресу», Київ, 30 вересня 2010 р / Відп. ред. В.К. Гура. – К.:

Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2010.– С. 41–47.

Комментарий к статье Власенко А. Нужен ли берег турецький? // Власть денег.– № 290, декабрь 2010 г. [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://vd.net.ua/rubrics-3/15473/>

Пріоритети суспільного прогресу країн Центральної Азії в контексті соціокультурних імперативів і глобальних викликів // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць / Відп. ред. В.К. Гура.– К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2010.– Вип. 50 – С. 147–162.

Формування нового зовнішньополітичного курсу Туркменістану та перспективи розвитку відносин з Україною // Трибуна.– 2010.– № 1–2.– С. 32–35.

Особливості трансформації соціально-економічних систем країн Центральної Азії в постбіполярний період: визначальні характеристики // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць / Відп. ред. В.К. Гура.– К.: ІСЕМВ НАН України, 2009.– Вип. 46.– С. 166–178.

Водні проблеми та їхній вплив на регіональну безпеку Центральної Азії // Проблеми глобальної безпеки в регіональних інтерпретаціях та вимірах: Матер. Між від. наук.-теорет. конф. / Відп. ред. В.К. Гура.– К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України.– 2009.– С. 90–95.

Енергетичні інтереси України та ЄС у Центральній Азії // Політика України у Чорноморсько-Каспійському регіоні у контексті стратегії Європейського Союзу від взаємодії до співпраці: Зб. матеріалів міжнарод. наук. конференції (Одеса, 17–18 липня 2008 р.) / Регіональний філіал Національного інституту стратегічних досліджень.– Регіональне представництво Фонду ім. Фрідріха Еберта в Україні та Білорусі / за заг. ред. О.О. Воловича.– Одеса: Фенікс, 2008.– С. 214–221.

Регіон Близького та Середнього Сходу у контексті інтеграційних устремлінь Турецької Республіки // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць / Відп. ред. В.К. Гура.– К.: ІСЕМВ НАН України, 2008.– Вип. 42 – С. 158–169.

Європейська енергетична стратегія щодо Каспійсько-Центральноазійського регіону // Матеріали Міжвідомчої науково-теоретичної конференції «Пріоритети суспільно-політичного розвитку країн Азії і Африки: глобальні імперативи, периферійна специфіка», м. Київ, 24 червня 2008 р. / Відп. ред. В.К. Гура.– К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України.– 2008.– С. 71–81.

Процес регіональної інтеграції у зовнішній політиці Туреччини в постбіполярний період // Антологія творчих досягнень.– К.: ІСЕМВ НАН України, 2007.– Вип. 3 – С. 279–287.

Процес регіональної інтеграції у зовнішній політиці Туреччини в постбіполярний період // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць / Відп. ред. В.К. Гура. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2007. – Вип. 38. – С. 189–216.

Туреччина: загроза чи партнер? // Східний світ. – 2007. – № 1. – С. 139–143.

Інтеграційні процеси на теренах Центральної Азії і роль Казахстану у її розбудові // Матеріали Міжвідомчої науково-теоретичної конференції «Третій світ» на початку XXI століття: глобальні виклики та внутрішні перетворення», м. Київ, 15 травня 2007 р. / Відп. ред. В.К. Гура. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. – 2007. – С. 55–64.

До питання про Чорноморсько-Близькосхідний вимір глобальних викликів та регіональних інтересів // Проблеми балканістики, сходознавства та міжнародних відносин: Збірник наукових праць пам'яті доктора історичних наук, професора Пархомчука Станіслава Максимовича / Відп. ред. В.А. Смолій. – К.: Ін-т історії України НАН України, 2007. – С. 284–288.

Південний вектор зовнішньої політики України недооцінюється нашим МЗС // Діалог. – 15 листопада 2006 р. – [Електронне видання]. – Режим доступу: <http://dialogs.org.ua/ru/dialog/page58-985.html>

Стратегія розвитку українсько-турецьких відносин у контексті пріоритетних завдань української держави // Українсько-турецькі відносини: сучасний стан та перспективи розвитку: Матеріали міжнародної конференції, Одеса, 26 травня 2006 р. / за ред. М.О. Воротнюк. – Одеса: Фенікс. – 2006. – С. 14–22.

Україна і Туреччина: на шляху до нової якості співпраці // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць / Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. – К., 2006. – Вип. 34. – С. 87–113.

Туреччина: між Європою і Азією // Соціокультурне середовище країн Азії і Африки в глобалізаційних потоках сучасності: між відторгненням і залученням: Матер. Міжвід. Наук.-теорет. конф., м. Київ, 16 березня 2006 р. / відп. ред. В.К. Гура. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2006. – С. 32–38.

Туреччина: між Сходом і Заходом. Пошук свого місця у швидко змінюваному світі // Наукове видання «Особливості сучасного стану глобалізації в контексті проблем поточного розвитку країн Азії і Африки». Матеріали Міжвідомчої науково-теоретичної конференції, м. Київ, 13–14 грудня 2005 р. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2005. – С. 41–46.

Посилення ісламського чинника у внутрішньополітичному житті Туреччини і його вплив на зовнішню політику країни в глобальному і регіональному вимірі // Дослідження світової політики: Зб. наук.

праць / Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. – К., 2005. – Вип. 33. – С. 95–124.

Стратегія розвитку українсько-турецьких відносин у контексті пріоритетних завдань сучасного зовнішньополітичного курсу України // Україна: стратегічні пріоритети. Аналітичні оцінки – 2005. – К.: Знання України, 2005. – С. 590–600.

Головні пріоритети сучасної політики Туреччини на пострадянському просторі // Трибуна. – 2005. – № 3–4. – С. 28–31.

Шлях Туреччини до Євросоюзу у контексті євроінтеграційних прагнень України // Стратегічна панорама, 2005. – № 1–2. – С. 63–66.

Євроінтеграційний досвід Туреччини: уроки для України // Трибуна. – 2005. – № 1–2. – С. 21–25.

Зовнішня політика Туреччини в глобальному і регіональному вимірі // Матеріали міжвідомчої науково-теоретичної конференції «Глобальні пріоритети розвитку в регіональних і національних інтерпретаціях: перспективи та умови консенсусу», Київ, 10–11 жовтня 2004 р. – К.: ВПЦ Київський університет, 2004. – С. 28–35.

Консолидация тюркского мира в идеологии и политической практике официальной Анкары (ретроспективный анализ этапов) // Центральная Азия и Кавказ. – 2004. – № 5 (35). – С. 151–156 (англ. і рос мовами).

К вопросу о геополитическом измерении влияния турецкого фактора в Черноморско-Каспийском регионе // Турция в XX веке: сб. ст. – М.: Академия гуманитарных исследований, 2004. – С. 222–233. Перспективи українсько-турецьких відносин у регіональному вимірі // Україна – Туреччина: минуле, сучасне та майбутнє: Збірник наукових праць. – К.: «Денеб», 2004. – С. 552–556.

Україна і Організація Чорноморського економічного співробітництва: десять років взаємин // Україна дипломатична. – К.: ПЦ «Інтертехнологія», 2003. – С. 587–595.

Каспийско-Черноморское измерение глобальных вызовов и региональных интересов: взгляд из Украины // Материалы международной конференции «Взаимоотношения и сотрудничество стран побережья Каспийского моря», г. Мазандаран, Иран, 19–20 октября 2003 г. – С. 25–38.

Про країну, яка може повести діалог між західним і мусульманським світом (внутрішній чинник та спрямованість зовнішньополітичних намірів Туреччини на пострадянському просторі) // Трибуна. – 2002. – № 11–12. – С. 30–32.

ГУУАМ, Європа і світ. Чорноморсько-каспійський вимір глобальних викликів та національні інтереси України // Політика і час. – 2002. – № 12. – С. 58–64.

Україна – Туреччина: Чорноморське економічне співробітництво // Трибуна. – 2001. – № 7–8. – С. 30–32.

Потенціал ЧЕС у подоланні соціальних криз і регіональних конфліктів в Чорноморському регіоні // Дослідження світової політики. Збірник наукових праць. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2001. – Вип. 14. – С. 37–50.

Потенціал ЧЕС у подоланні соціальних криз і регіональних конфліктів у Чорноморському регіоні // Нова політика. – 2000. – № 6. – С. 63–66.

Потенціал Організації чорноморського економічного співробітництва у галузі безпеки і економічного співробітництва // Матеріали міжнародної конференції «Україна – Туреччина: безпека та співробітництво в Чорноморському регіоні». Київ, 10–11 квітня 2000 р. – К.: Фонд Фрідріха Еберта, 2000. – С. 144–146.

Українсько-турецький чинник в Чорноморському регіоні // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Геополітичне майбутнє України», Київ, 19–20 березня 1998 р. – К.: ТОВ «ЗАДРУГА». – 1998. – С. 102–104.

О работе Посольства УНР в Турции в 1918–1920 гг. // Украина-Турция. – 1997. – № 1. – С. 10.

Туреччина і Україна в рамках регіонального співробітництва // Вісник Київського Університету. Міжнародні відносини. – К., 1997. – С. 94–96.

Україна і Туреччина в рамках ЧЕС // Політика і час. – 1997. – № 4. – С. 42–46.

ЧЕС і відносини України з державами Закавказзя // Нова політика. – 1997. – № 3. – С. 39–45.

Роль Турции в Черноморском регионе, украинско-турецкие отношения, вероятные интересы Анкары в Крыму // Материалы семинара «Межнациональные отношения в Крыму: внешние факторы риска». Киев, 13–14 октября 1997 г. – К.: Украинский центр исследований международной безопасности, 1997. – С. 9–12.

Украина и некоторые страны Северной Африки // Материалы международной конференции «Реформы в условиях переходной экономики» (Теория и практика стран СНГ, Африки, Азии и Латинской Америки), Киев, 13–15 декабря 1995 г. – Москва: РАН, 1996. – С. 178–182.

ЧЕС: шляхи співробітництва // Спостерігач. – 1996. – № 28. – С. 34–37.

Turkish-Ukrainian relation // Eurasian Studies. – 1996. – Vol. 3, № 2. – Summer. – Р. 2–13 (видається в Туреччині англійською, турецькою, узбецькою, киргизькою і туркменською мовами).

Курдська проблема і зовнішні відносини Туреччини // Спостерігач. – 1995. – № 10. – С. 28–33.

Мемуари О. Лотоцького як цінне джерело дослідження історії українсько-турецьких взаємовідносин // Розбудова держави. – 1995. – № 5–6. – С. 54–59.

Жити з сусідами у злагоді // Політика і час. – 1995. – № 7. – С. 62–70.

Публікації, адресовані органам влади

Україна та країни Центральної Азії: пошук формату взаємодії. Аналіт. доп. / Мхитарян Н.І., Орлик В.В., Кошовий С.А., Соболев А.А.; за ред. Гончарука А.З. – К.: НISД. – 2014. – 43 с.

Особливості формування сучасної зовнішньої політики Російської Федерації: аналіт. доп. / М.Ф. Єжеев, В.В. Орлик, Н.І. Мхитарян; за ред. А.З. Гончарука. – К.: НISД. – 2013. – С. 16–26.

Модернізація України – наш стратегічний вибір: Щорічне Послання Президента України до Верховної Ради України. – К.: НISД, 2011. – 432 с.

Україна в 2007 році: внутрішнє і зовнішнє становище та перспективи розвитку: Експертна доповідь. – К.: НISД, 2007. – 264 с.

Україна в 2006 році: внутрішнє і зовнішнє становище та перспективи розвитку: Експертна доповідь. – К.: НISД, 2007. – 256 с.

Олійник Олег Миколайович

Старший науковий співробітник.

Кандидат економічних наук, старший науковий співробітник.

Сфера наукових інтересів: історія, політика та економіка Китаю і країн Далекого Сходу, міжнародні відносини, міжнародні економічні відносини.

Розділи в колективних монографіях

Зовнішньоекономічна та валютно-кредитна політика Китаю в контексті глобальних трансформацій та перспективи економічно-фінансового співробітництва України і Китаю // Вплив глобальних фінансів на валютно-фінансову систему України / НАН України, ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України; ред. Т.П. Богдан. – Київ, 2017. – 360 с. – С. 297–343.

Модель розвитку економіки Китаю: досвід запобігання кризовим процесам (С. 45–50); Глобальні ризики в умовах трансформації світової фінансової системи (С. 78–84) // Сучасні тенденції реформування світової фінансової системи: колективна монографія / за заг. ред. к. е. н., с. н. с. О.О. Сльозко, к. е. н., с. н. с. Т.О. Панфілової, к. е. н. С.В. Терещенко – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2014. – 358 с.

Peculiarities of the economic, geographical and geopolitical position (P. 357–359); Communication technologies of Ukraine (P. 423–425); The production potential (P. 425–427); Improving education (P. 440–443) //

Sustainable development. Monograph / Executive editor Olena Slozko / Kyiv – Kaunas – Szczecin: Institute of World Economy and International Relations, National University of Food Technologies, University of Szczecin, Vilnius University, 2013. – 535 p.

Ukraine's Integration into European Security Research Programmes: Key to a More Secure Europe // Correlation Between Human Factors and the Prevention of Disasters / Edit by David L. Barry, Wilhelm G. Coldewey, Dieter W.G. Reimer, Dmytro V. Rudacov. – Amsterdam, 2012. – 239 p. – P. 32–40.

Брошури

Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку. – К.: Українська консалтингова мережа, 2001. – 56 с.

Основы бизнес-планирования. – К.: Українська консалтингова мережа, 2001. – 64 с.

Правові аспекти підприємництва. – К.: Українська консалтингова мережа, 2001. – 68 с.

Управление персоналом. – К.: Українська консалтингова мережа, 2001. – 56 с.

Маркетинговые исследования. – К.: Українська консалтингова мережа, 2001. – 72 с.

Деловые коммуникации предприятия (паблик рилейшнз). – К.: Українська консалтингова мережа, 2001. – 64 с.

Финансовый менеджмент. – К.: Українська консалтингова мережа, 2001. – 64 с.

Управление качеством на предприятии. – К.: Українська консалтингова мережа, 2001. – 56 с.

Статті

Нова модель стратегічного партнерства Китаю та країн Африки // Глобальні трансформаційні процеси в країнах світової периферії (регіон Субсахарської Африки): виклики та можливості для України: матеріали міжнар. наук. конф. – Вид. укр. та англ. мов.: доповн. та уточ. / від. наук. ред. О.І. Лукаш; НАН України, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К., 2017. – 240 с. – С. 32–39.

Аналіз соціально-економічного розвитку Китаю: уроки для України // Економічна теорія. – 2017. – № 1. – С. 59–81.

Китай в «Азійське століття»: геополітичний вимір, глобальна економічна стратегія, регіональний вимір // Історичний розвиток глобальної периферії як чинник трансформації сучасної світосистеми: зб. наук. пр. / [Білоконь О.С. та ін.; відп. наук. ред. О.І. Лукаш]; НАН України, Держ. установа «Ін-т всесвіт. історії НАН України», Ін-т Конфуція Київ. нац. лінгвіст. ун-ту. – Київ: Ін-т всесвіт. історії НАН України, 2016. – 271 с. – С. 116–134.

Розвиток дипломатичних відносин між КНР та ЄС: етапи, характеристика та уроки для України // Дипломатія і зовнішня політика: моделі, інститути, інструменти (історична ретроспектива і сьогодення) / Матеріали міжнародної наукової конференції 28.07.2016 / Дипломатична академія України. – С. 56–59.

Зовнішня політика Росії в контексті запровадження економічних санкцій країнами Заходу // Зовнішня політика Росії в контексті запровадження економічних санкцій країнами Заходу / Мат. міжнародної наукової конференції 15.07.2016 / Центр дослідження Росії – К., 2016. – С. 93–95.

Нова модель співпраці Китаю з країнами Африки // Глобальні трансформаційні процеси в країнах світової периферії (регіон Субсахарської Африки): виклики та можливості для України: Мат. міжн. наук. конф., ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»; від. наук. ред. О.І. Лукаш. – К., 2016. – 84 с. – С. 21–27. [Електронний ресурс]. – Режим доступу – <http://ivinas.gov.ua/ru/publikatsii/novye-izdaniya-institutu>.

Механізм фінансування енергетичних інфраструктурних проєктів Китаю та можливості їх використання в Україні // Банківська справа. – 2016. – № 3. – С. 83–98.

Інструменти економічної дипломатії уряду Китаю в контексті стратегії глобалізації та «йти назовні» // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції 27.05.2016 / Дипломатична академія України. – С. 123–127.

Методологічні підходи до формування макропруденційної політики та практичні заходи для її впровадження // Банківська справа. – 2016. – № 2 (139). – С. 69–86.

Механізм реалізації стратегії партнерства Китаєм // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції 23.12.2015 / Дипломатична академія України. – С. 155–157.

Стан та перспективи розвитку енергетичної галузі Китаю: перспективи співпраці для України // Міжгалузевий науково-практичний журнал «Проблеми науки». – 2015 р. – № 4–5 (172–173). – С. 30–36.

Перспективи перетворення юаня на резервну валюту: виклики та можливості для України // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів і молодих вчених. – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут міжнародних відносин, 2015. – Ч. 1. – С. 149–153.

Посилення ролі китайського юаня у міжнародних розрахунково-кредитних операціях: виклики та можливості для України // Банківська справа. – 2015. – № 6 (137). – С. 59–81.

Дипломатія стратегічного партнерства як інструмент реалізації геополітичних інтересів Китаю // Цивілізаційні чинники світобудови: джерела походження, потенціал взаємодії та виміри конструктивізму (країни Азії та Африки): Збірник наукових праць / НАН України, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»; редкол.: В.О. Швед, О.І. Лукаш, Н.Д. Городня та ін. – К., 2015. – 230 с. – С. 70–83.

Стратегія «глобалізації» як напрямок посилення міжнародної приступності Китаю на світових ринках // Матеріали науково-практичної конференції молодих вчених та студентів (02 квітня 2015 р.). Збірник. – Івано-Франківський університет права імені Короля Данила Галицького. – 2015. – № 1. – С. 133–139.

Зовнішньоекономічна політика Китаю в умовах глобалізації світової економіки: уроки для України // Вісник Національного банку України. – 2015. – № 6(232). – С. 40–47.

«Зелений розвиток» як інструмент інноваційної політики Китаю // Міжгалузевий науково-практичний журнал «Проблеми науки». – 2015 р. – № 4–5 (172–173). – С. 22–30.

Периферійна дипломатія як інструмент захисту національних інтересів Китаю // Глобальні виклики і багатостороння дипломатія: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції 18.03.2015 / Дипломатична академія України. – К.: 2015. – С. 215–217.

Концепція нейтралітету як вектор зовнішньоекономічної політики Туркменістану // Глобальні виклики і багатостороння дипломатія: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції 12.03.2015 / Дипломатична академія України. – К.: 2015. – С. 57–61.

Заходи валютної політики Китаю в посткризовий період // Вісник Національного банку України. – 2015. – № 1. – С. 63–68.

Посилення ролі китайського юаня у міжнародних розрахунково-кредитних операціях: виклики та можливості для України // Банківська справа. – 2014. – № 11/12. – С. 61–76.

Досвід Китаю з реалізації геополітичних інтересів шляхом здійснення закордонних інвестицій і наданні закордонних кредитів: уроки для України // Український соціум. – 2014. – № 4. – С. 25–45.

Основные направления экономической интеграции стран АСЕАН // Материалы 35 науч. конф. «Южнотихоокеанский регион в прошлом и настоящем: история, экономика, политика, культура» 14.11.2014 / Институт Востоковедения РАН. Москва., 2014. – С. 69–76.

Китайська мрія в контексті американо-китайського діалогу // Матеріали VIII наук. конф. «Китайська цивілізація: традиції та сучасність» 14.11.2014 / Інститут Сходознавства ім. А.Ю. Кримського. – К., 2014. – С. 75–80.

Реформування фінансової галузі Китаю в процесі ринкової трансформації економіки: уроки для України // Банківська справа. – 2014. – № 11/12. – С. 61–76.

Економічне зростання Китаю через інновації // Проблеми науки / Укртехінформ. – 2014. – № 11/12. – С. 53–60.

Досвід Китаю щодо створення інноваційної системи // Проблеми науки / Укртехінформ. – 2014. – № 7/8 (163/164) – С. 61–66.

Досвід Китаю щодо фінансування науки та технологій // Проблеми науки / Укртехінформ. – 2014. – № 4/5 (160/161) – С. 69–73.

Співставчий аналіз параметрів зовнішньополітичної діяльності США і КНР в постбіполярну добу: принципи, цілі, досягнення // Глобальна периферія в ХХІ ст.: засади, закономірності та умови цивілізаційного ренесансу. Збірник наукових праць / За загальною редакцією д.і.н., проф. Гури В.К. // Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: LAT&K, 2014. – 390 с. – С. 261–290.

Китай – США: стратегічний та економічний діалог // «Третій світ» у контексті цивілізаційних вимірів розвитку і глобальних викликів ХХІ століття: Матеріали міжнарод. наук. конф. / Відп. ред. В.К. Гура / К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2014. – С. 110–113.

Зовнішньополітична діяльність США в Східній Азії // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць. Випуск 120 (частина І). – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Інститут міжнародних відносин, 2014. – С. 94–101.

Геополітичний напрямок модернізації зовнішньо-економічної діяльності Китаю // Стратегічні напрями модернізації зовнішньоекономічної діяльності в умовах глобальних трансформацій: мат. міжн. наук.-теорет. конф., 24.10.2013 р. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. – 2013. – 88 с. – С. 43–45.

Зовнішньоекономічна політика Китаю в умовах світової фінансової кризи // Експертно-аналітичний бюлетень ІСЕМВ НАН України. – 2013. – № 11 (16). – С. 29–34.

Опыт Китая в сфере социально-экономической модернизации страны // Развитие стратегического партнерства между Украиной и Китайской народной республикой: результаты, проблемы и перспективы: Мат. Межд. науч.-практ. конф., 28.05.2013 р. – К.: Дипломатическая академия Украины. – С. 74–78.

Стан та розвиток фондового ринку Китаю в післякризовий період // Дослідження міжнародної економіки. Збірник наукових праць. К.: ІСЕМВ НАН України. – 2013. – Випуск № 1 (74) – С. 156–167.

Глобальні ризики для світової фінансової стабілізації в умовах трансформації // Глобальні фінансові ризики в умовах трансформації

світової фінансової системи: матер. між. наук.-теорет. міжвід. конф. / відп. ред. О.В. Плотніков. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2013. – С. 22–30.

Теоретичні засади зеленого розвитку // Експертно-аналітичний бюлетень ІСЕМВ НАН України. – 2013. – № 10 (15). – С. 55–67.

Важливість інноваційної політики на прикладі країн членах ОЕСР // Транзитивна система України в умовах глобальної кризи: матер. міжнар. наук.-теорет. конф. / відп. ред. О.Г. Білорус. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2013. – 92 с. – С. 75–78.

Досвід Китаю щодо модернізації зовнішньоекономічної діяльності // Світовий досвід удосконалення зовнішньоекономічної діяльності в контексті концепції сталого розвитку / Відділ зовнішньоекономічних досліджень ІСЕМВ НАН України. Наукова конференція, 18.10.2012 р. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2012. – 80 с. – С. 53–57.

Нова модель розвитку Китаю в умовах трансформувannya світової фінансової системи (стратегія розвитку до 2030 року) // Дослідження міжнародної економіки. Зб. наук. праць. ІСЕМВ НАНУ – 2012. – № 4 (73). – С. 135–142.

Нова модель розвитку Китаю в умовах трансформувannya світової фінансової системи (стратегія розвитку до 2030 року) // Матер. VI Конф. «Китайська цивілізація: традиції та сучасність». Інститут сходознавства ім. Кримського НАН України. Київ, 2012. – С. 57–69.

Проблеми в створенні оптимального валютного простору ЄС // Досвід ЄС та країн СНД у трансформаційних процесах фінансового ринку: матер. між. наук.-теорет. міжвід. конф. / відп. ред. О.В. Плотніков. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2012. – 92 с. – С. 44–48.

Research in the area of Security // Brochure «Ukrainian science and technology today». Amsterdam, 2011. – 156 p. – P. 116–123.

Роль банків Китаю в програмі економічних реформ та фінансування високих технологій // «Наука сьогодні», КДЦНТЕІ. – Київ, 2010. – С. 14–17.

Банківська політика уряду Китаю в умовах фінансової кризи // Китайська цивілізація: традиції та сучасність. Збір. стат. Інститут сходознавства ім. А. Кримського НАН України. – Київ, 2010. – С. 61–68.

Досвід Китаю в розвитку науки та галузі високих технологій // «Наука сьогодні», КДЦНТЕІ. – Київ, 2009. – С. 12–15.

Досвід Китаю в залученні венчурного капіталу в сферу високих технологій (С. 13–23); Досвід Китаю в розвитку науки та галузі високих технологій (С. 75–78) // Актуальные вопросы и организационно-правовые основы сотрудничества Украины и КНР в сфере высоких технологий

// Материалы Международной научно-практической конференции. – К.: Киев ЦНТЭИ, 2009. – 172 с.

Світова фінансова криза та її вплив на економіки країн, що розвиваються // Світова фінансова криза та її вплив на країни з ризиковими економіками: Матер. міжвід. наук.-теорет. конф. / Відп. ред. О.В. Плотніков. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2009. – С. 142–150.

Реформа банківської системи Китаю в процесі ринкової трансформації економіки країни (30-ти річний досвід) // Китайська цивілізація: традиції та сучасність: Збірник статей / Інститут сходознавства ім. А. Кримського НАН України. – Київ, 2009. – С. 52–59.

Досвід Китаю щодо капіталізації банків країни // Світові процеси капіталізації: економічний, політичний, соціальний аспект: мат. міжвід. наук.-теорет. конф., 15.04.2008 р. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2008. – С. 57–61.

Реформа банківської системи КНР // Банківська справа. – 1997. – № 2. – С. 61–76.

Правові аспекти реформи банківської реформи в КНР // Фінанси України. – 1997. – № 6. – С. 38–42.

Реформа податкової системи КНР // Фінанси України. – 1996. – № 12. – С. 80–84.

Банківські кредитні картки // Фінанси України. – 2006. – № 11. – С. 68–79.

Реформа банківської справи в КНР // Збір. наук. праць ІСЕМВ НАНУ. Київ, 1995. – С. 1–5.

Пророченко Наталія Олександрівна

Старший науковий співробітник.

Кандидат історичних наук, доцент, старший науковий співробітник.

Сфера наукових інтересів: історія країн Сходу; суспільно-політичні процеси в регіоні традиційного поширення ісламу; соціокультурна специфіка арабо-мусульманських соціумів; політичний іслам і його місце в сучасному світі.

Розділи в колективних монографіях

Проблеми і перспективи розвитку Ірану, Афганістану, Пакистану в контексті внутрішньодержавної еволюції та регіональних процесів // Міжнародні регіональні процеси та зовнішньополітичні пріоритети України: Монографія / Заг. ред. професорів С. Шергіна, В. Космини, Л. Чекаленко. – Київ: Дипломатична академія України при МЗС України, 2017. – 420 с. – С. 214–247.

Ісламська держава: соціальний аспект феномену // Ісламська держава: генезис і нові тренди = Исламское государство: генезис и новые

тренды = Islamic state: genesis and new trends / під ред. Салаха З., Ауліна О.А. – Громад. орг. «Араб. Дім», Громад. орг. «Укр. центр ісламознавства». – Львів: Манускрипт, 2015. – 151 с. – С. 20–25.

Проблемы арабского единства в контексте политики США (С. 196–206); Страны Персидского залива: между традиционными противоречиями, микрогегемонизмом и перспективой консолидации в контексте глобальных вызовов современности (С. 216–233) // Цивилизационная структура современного мира в 3-х томах, 4-х книгах. – Т. 3: Цивилизации Востока в условиях глобализации. – Кн.1.: Мусульманско-Афразийская и Индийско-Южноазиатская цивилизации. – К.: Наукова думка, 2008. – 542 с.

Підручники, навчальні посібники індивідуальні

Туреччина: історія, культура, географія: Навч. посіб. для вищ. навч. закл. – К.: Світ знань. – 2005. – 232 с.

Методичні розробки

Міжнародні відносини і зовнішня політика: навчально-методичний комплекс дисципліни для студентів спеціальності «Міжнародна інформація». – К.: Університет економіки та права «КРОК», 2005. – 74 с.

Зовнішня політика України: навчально-методичний комплекс дисципліни для студентів спеціальності «Міжнародна інформація». – К.: Університет економіки та права «КРОК», 2005. – 48 с.

Статті

Політичний іслам у країнах Субсахарської Африки // Глобальні трансформаційні процеси в країнах світової периферії (регіон Субсахарської Африки): виклики та можливості для України: матеріали міжнар. наук. конф. – Вид. укр. та англ. мов.: доповн. та уточ. / від. наук. ред. О.І. Лукаш; НАН України, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К., 2017. – 240 с. – С. 59–68.

Особенности адаптации исламского общества к мир-системным изменениям Dialog / Интернет-издание, Центральная Азия, Казахстан. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dialog.kz/articles/mnenie/2017-06-26/natalya-porochenko-osobennosti-adaptacii-islamskogo-obshchestva-k-mir>

Політичний іслам у країнах Субсахарської Африки // Глобальні трансформаційні процеси в країнах світової периферії (регіон Субсахарської Африки): виклики та можливості для України: Матеріали міжнар. наук. конференції / НАН України, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»; відп. наук. ред. О.І. Лукаш. – К., 2016. – С. 41–48. [Електронний ресурс]. – Режим доступу. – <http://ivinas.gov.ua/ru/publikatsii/novye-izdaniya-instituta>.

Проблеми і перспективи розвитку Афганістану в контексті протиріч між внутрішньодержавними центрами сили // Історичний

розвиток глобальної периферії як чинник трансформації сучасної світосистеми: збірник наукових праць / НАН України, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». Інститут Конфуція Київського національного лінгвістичного університету; відп. наук. ред. О.І. Лукаш. – К., 2016. – С. 229–246.

Іранський досвід модернізації: суспільно-політичний вимір // Країни пострадянського простору: виклики модернізації: збірник наукових праць / за заг. ред. канд. іст. наук, доцента А.Г. Бульвінського. – ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – С. 163–173.

Політична еліта Ірану: досвід поєднання традиції і сучасності у формуванні курсу суспільно-політичного розвитку // «Аль-Калям». Збірка наукових праць УЦІД. Бібліотека ісламознавства. – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. – С. 93–109.

Османська імперія на шляху реформ XVIII – I половина XIX ст. // *Nad Wisłą i Dnieprem. Polska i Ukraina w przestrzeni eurazjijskiej – przeszłość i terażniejszość.* – Toruń-Saragossa: International Association of Historians and Archivists, 2015. – № 4. – С. 96–101.

Іран, Афганістан, Пакистан як історичні субкультури Ісламського світу // Глобальна периферія в XXI ст.: засади, закономірності та умови цивілізаційного ренесансу. Збірник наукових праць / За загальною редакцією д.і.н. проф., Гури В.К. // Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: LAT&K, 2014. – С. 290–326.

Закономірності та особливості функціонування державно-політичних інститутів в умовах арабо-мусульманського суспільства // Дослідження світової політики: Збірник наукових праць. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2013. – Вип. 1 (62). – С. 28–42.

Політичні системи арабських країн: соціокультурна відповідність, межі сталості та перспективи трансформації // Електронний журнал «Ісламознавчі студії». Науковий альманах. Пробний випуск. – К., 2013. – 141 с. – С. 82–104. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://issuu.com/islam4all/docs/almanax_0_2013

Процеси адаптації арабо-мусульманського суспільства до визначальних змін сучасного світу // Аль-Калям. Збірка наукових праць Українського центру ісламознавчих досліджень. Бібліотека ісламознавства. – Донецьк, 2013. – Випуск 2. – С. 58–74.

Цивілізаційний фундамент соціокультурних надбань та політичних традицій ісламської спільноти як підґрунтя еволюції соціально-економічних комплексів та політичних систем Арабського світу // Дослідження світової політики: Збірник наукових праць. / Гол. ред. Ю.М. Пахомов. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2012. – Вип. 1 (58). – С. 118–136.

Політичні системи арабських країн: соціокультурна відповідність, межі сталості та перспективи трансформації // Дослідження світової політики: Зб. наукових праць. / Гол. ред. Ю.М. Пахомов. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2011. – Вип. 1 (54). – С. 39–74.

Іслам як фактор адаптації арабських суспільств до процесів глобальної трансформації // «Світ у ХХІ ст.: Південь-Північ у вимірах перспектив глобального співіснування». Матеріали Міжвідомчої науково-теоретичної конференції / Відп. ред. В.К. Гура. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2011. – С. 28–34.

Вплив соціокультурних надбань та політичних традицій ісламської спільноти на характер еволюції соціально-економічних комплексів та політичних систем арабського світу // Антологія творчих досягнень. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2011. – Вип. 6. – С. 165–167.

Соціокультурний розвиток Арабського світу як сталий різновид альтернативи євроатлантичної версії глобальної уніфікації // Дослідження світової політики: Збірник наукових праць / Відп. ред. В.К. Гура. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2010. – Вип. 50. – С. 73–99.

Арабський Схід на шляхах реконструкції ісламського цивілізаційного простору // Антологія творчих досягнень. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2010. – Вип. 5. – С. 201–203.

Внутрішня гетерогенність ісламської цивілізації як фактор адаптації до сучасних глобальних змін та перспектив розвитку // Світ ХХІ ст. у контексті мультицивілізаційного прогресу: Матеріали Міжвідомчої науково-теоретичної конференції / Відп. ред. В.К. Гура. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2010. – С. 28–34.

Мусульманські общини в Європі // Українська орієнталістика: Зб. наук. праць викл. та студ. Ін-ту схід. мов Київ. нац. лінгв. ун-ту і Нац. ун-ту «Киево-Могилянська академія» / Київ. Нац. лінгв. ун-т; Нац. Ун-т «Киево-Могилянська академія» / гол. ред. І.В. Срібняк. – К., 2009–2010. – Вип. 4–5. – С. 143–150.

Консервативна еволюція традиційних соціально-політичних структур Арабського Сходу як фактор стабільності цивілізаційного розвитку // «Проблеми глобальної безпеки в регіональних інтерпретаціях та вимірах»: Матеріали Міжвідомчої науково-теоретичної конференції / Відп. ред. В.К. Гура. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2009. – С. 28–35.

Проблеми ефективності процесів модернізації в арабських країнах у контексті глобальних перетворень і внутрішньої соціокультурної еволюції // Дослідження світової політики: Зб. наукових праць / Відп.

ред. В.К. Гура. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2009. – Вип. 46. – С. 61–94.

Політичні системи арабських країн: соціокультурна адаптованість, межі сталості, перспективи трансформації // Дослідження світової політики: Зб. наукових праць. / Відп. ред. В.К. Гура. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2008. – Вип. 42. – С. 81–108.

Основні принципи ісламської концепції світового устрою // Українська орієнталістика: Зб. наук. праць викл. та студ. Ін-ту схід. мов Київ. нац. лінгв. ун-ту і Нац. ун-ту «Києво-Могилянська академія» / Київ. Нац. лінгв. ун-т; Нац. Ун-т «Києво-Могилянська академія» / Голов. ред. І.В. Срібняк. – К.: КНЛУ. – 2007–2008. – Вип. 2–3. – С. 106–114.

Особливості розвитку країн Арабського Сходу в постбіполярний період: суспільно-економічний аспект // Дослідження світової політики: Зб. наукових праць. / Відп. ред. В.К. Гура. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2007. – Вип. 38. – 314 с. – С. 114–132.

Особливості формування політичних систем в країнах Арабського Сходу в постбіполярний період / Дослідж. світ. політики: зб. наук. пр. – 2006. – Вип. 35. – С. 29–45

Доктрина ісламської економіки і спроби її реалізації на сучасному етапі // Українська орієнталістика: Міждисциплінарний сходознавчий збірник наукових праць викладачів та студентів Інституту східних мов Київського національного лінгвістичного університету. – К.: КНЛУ, 2006. – С. 111–116.

Політичний іслам у країнах Північної Африки // Дослідження світової політики. Зб. наукових праць. – К., 2005. – Вип. 30. – С. 23–38.

Монархії Арабського Сходу: традиціоналізація сучасності // Дослідження світової політики. Зб. наукових праць. – К., 2005. – Вип. 33. – С. 68–81.

Розвиток країн Арабського Сходу в контексті світ-системних змін // Антологія творчих досягнень. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2005. – Вип. 2. – С. 388–396.

Проблеми еволюції арабської єдності в контексті політики США на Близькому Сході // Зб. наук. досліджень Інституту світової економіки і міжнародних відносин НАНУ. – К., 2004. – № 28. – С. 66–80.

Сила ісламських традицій. Політичні традиції і демократія у державах Аравійського півострова // Політика і час. – 2003. – № 8. – С. 62–68.

Чому зростає «Халіфорнія»? Політичний іслам і сучасність // Політика і час. – 2002. – № 11. – С. 46–53.

Взаємовплив внутрішньої та зовнішньої політики країн регіону Перської затоки в подоланні соціальних криз та регіональних

конфліктів // Дослідження світової політики. Зб. наукових праць / Інститут світової економіки і міжнародних відносин. – К., 2001. – № 14. – С. 23–37.

Самої нафти вже не досить. Країни Аравійського півострова: економіка, суспільство і проблема регіональної інтеграції // Політика і час. – 2001. – № 7. – С. 78–85.

Политическая практика современного исламского фундаменталистского движения в регионе Ближнего и Среднего Востока // Очерки политического и социально-экономического развития стран Востока. – К., 1998. – С. 56–93.

У замкнутому колі. Деякі аспекти політичної практики ісламських фундаменталістів // Політика і час. – 1995. – № 2. – С. 69–73.

Терористи чи захисники віри? Ісламський фундаменталізм в етичних вимірах // Політика і час. – 1995. – № 9. – С. 64–69.

ВІДДІЛ ІСТОРІЇ НОВИХ НЕЗАЛЕЖНИХ ДЕРЖАВ

Відділ заснований 2014 року.

Напрями наукових досліджень відділу:

- Історія країн регіону і світу;
- Історія міжнародних відносин;
- Світовий культурно-цивілізаційний розвиток;
- Суспільно-політичні та культурні взаємини України з країнами регіону, аналіз і прогнозування розвитку цих взаємин;
- Міжнародна безпека, врегулювання міжнародних конфліктів у регіоні.

Тематика наукових досліджень відділу охоплює проблеми історії нових незалежних держав Центральної та Східної Європи, а також держав, що виникли чи були відновлені на території колишнього СРСР; трансформації політичних систем у країнах Європи та СНД; моделі та динаміку політичних, соціокультурних, етнонаціональних процесів в країнах ЦСЄ і на пострадянському просторі; еволюцію системи міжнародних відносин на пострадянському просторі під впливом геополітичних чинників. Відділ здійснює дослідження комплексу історичних, політичних, соціально-економічних та культурно-цивілізаційних причин, що впливали і впливають на перебіг, характер, спрямованість, зміст та напрями модернізаційних процесів у країнах пострадянського простору.

Тематика НДР на 2017–2018 рр.:

«Європейська та євразійська парадигми інтеграції як фактор трансформації пострадянського простору»

Основна мета дослідження полягає у з'ясуванні концептуальних засад і впливу європейського та євразійського векторів інтеграції на трансформації пострадянського простору.

Актуальність очікуваних результатів зумовлено: а) відсутністю у вітчизняній та світовій історичній думці єдності щодо сутності та перспектив трансформації пострадянського простору; б) наявність концептуально різних підходів щодо впливу фактору регіональної та міжнародної інтеграції на перебіг, характер, зміст та спрямованість процесів перетворень у пострадянських країнах; в) наростанням загроз перетворення пострадянського простору на зону глобальної нестабільності та конфліктів; г) зростанням впливу інтеграційних чинників на трансформаційні процеси на пострадянському просторі та необхідністю їх теоретичного осмислення; д) геополітичною та ідейно-ціннісною реконфігурацією пострадянського простору.

Актуальність теми дослідження пояснюється також тим, що процеси регіональної економічної інтеграції відбуваються зараз в усіх частинах світу, і насамперед між країнами, що мають спільні кордони чи перебувають в одному географічному регіоні, тісно пов'язані в історичному і культурному відношеннях. Членство в економічних інтеграційних об'єднаннях дозволяє країнам-членам вести взаємну торгівлю на умовах більш пільгових, ніж принцип найбільшого сприяння, притаманний СОТ, сприяє зростанню взаємної торгівлі і науково-технічного співробітництва, розвитку промислової кооперації та спеціалізації, сприяє більш ефективному вирішуванню проблем, які неможливо вирішити на національному рівні, як, наприклад, проблема захисту навколишнього середовища, раціонального поділу праці, спільного подолання кризових явищ в економіці.

Загострення глобальних проблем, вичерпання традиційних ресурсів соціально-економічного розвитку, трансформація сучасного світоустрою на принципах ліберальної демократії та загальнолюдських цінностей, посилення інтернаціоналізації та регіоналізації світового господарства, загострення конфліктності у євразійському регіоні потребують від науковців і керівників держави інноваційних підходів та ретельно обґрунтованих рішень, зокрема у внутрішній і зовнішній політиці.

Важливість результатів, що очікуються, полягає у необхідності: а) визначення основних чинників, що зумовлюють сучасний

етап розвитку інтеграційних процесів на пострадянському просторі; б) визначення тенденцій розвитку трансформаційних процесів у окремих країнах пострадянського простору та їх угрупованнях; в) з'ясування основних трендів сучасного міжнародного розвитку, що впливають на перебіг та характер трансформації пострадянського простору; г) виявлення закономірностей у впливі європейської та євразійської інтеграції на трансформаційні процеси в пострадянських країнах; д) конкретизації, деталізації та уточненні цілей, завдань та вимог до модернізації України з урахуванням засад європейського і євразійського напрямів інтеграції на пострадянському просторі; е) прогнозування перспектив розгортання процесів трансформації пострадянського простору; є) надання рекомендацій щодо оптимальної стратегії дій України в умовах трансформації пострадянського простору, які можуть бути використані в процесах інституційного регулювання, корегування стратегії зовнішньополітичної діяльності та державних цільових програм модернізації України.

Основна мета дослідження передбачає з'ясування концептуальних засад і впливу європейського та євразійського векторів інтеграції на трансформацію пострадянського простору.

Загальний план роботи потребує виконання наступних завдань:

- з'ясувати концептуальне наповнення європейської та євразійської парадигм інтеграції на пострадянському просторі та здійснити їх порівняльний аналіз;

- здійснити порівняльний аналіз основних трансрегіональних вимірів інтеграційних процесів на пострадянському просторі;

- виявити перспективи еволюції пострадянського простору на основі аналізу сучасних глобальних політичних трансформацій і встановити регіональні особливості процесів трансформації;

- проаналізувати основні етапи євразійської інтеграції та дати оцінку перспективам подальшого її розвитку і впливу на соціально-економічний розвиток пострадянських країн, як членів ЄАЕС, так і не-членів;

- з'ясувати характер впливу інтеграційних процесів на перебіг, характер, зміст і спрямованість процесів перетворень у пострадянських країнах;

- представити прогнозні сценарії еволюції пострадянського простору в контексті європейського та євразійського інтеграційних процесів;

- розробити оптимальну модель інтеграційної стратегії України з урахуванням особливостей трансформації пострадянського простору.

Соціальна та економічна значущість роботи полягає в доцільності врахування очікуваних результатів у стратегічному плануванні

з урахуванням того, що від точності оцінок перспектив та характеру розвитку інтеграційних процесів на пострадянському просторі та його подальшої трансформації залежать можливості забезпечення політичної стабільності в регіоні Центрально-Східної Європи та в Україні, зокрема.

Також практичне значення роботи полягає в конкретизації, деталізації та уточненні цілей, завдань та вимог до модернізації України та її позиціонування на пострадянському просторі з урахуванням засад європейської та євразійської інтеграції; методологічні та методичні рекомендації, основні положення та висновки, отримані в результаті дослідження, можуть бути використані в процесах інституційного регулювання, корегування стратегії зовнішньополітичної діяльності та державних цільових програм модернізації України.

Вид кінцевої продукції передбачає аналітичні записки, в яких будуть представлені прогностичні оцінки можливої трансформації пострадянського простору та визначення ключових трендів, що визначатимуть особливості партнерства на пострадянському просторі й впливатимуть на розвиток інтеграційних процесів; представлення рекомендацій щодо оптимальної стратегії дій України в умовах трансформації пострадянського простору, що можуть бути використані в процесах інституційного регулювання, корегування стратегії зовнішньополітичної діяльності та державних цільових програм модернізації України.

Бульвінський Андрій Григорович

Завідувач відділу.

Кандидат історичних наук, доцент.

Сфера наукових інтересів: історія України XVII ст., історія української дипломатії, українсько-російські відносини.

Керівництво авторськими колективами

Особливості суспільно-політичної модернізації країн пострадянського простору: монографія / за редакцією кандидата історичних наук, доцента А.Г. Бульвінського, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – Київ: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2017. – 288 с.

Країни пострадянського простору в умовах формування багатополусного світу: історичні уроки та перспективи: збірник наукових праць / за заг. ред. канд. іст. наук, доцента А.Г. Бульвінського. – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – 268 с.

Країни пострадянського простору: виклики модернізації: збірник наукових праць / за заг. ред. канд. іст. наук, доцента А.Г. Бульвінсько-

го.– К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016.– 306 с.

Монографії індивідуальні

Українсько-російські взаємини 1657–1659 рр. в умовах цивілізаційного розмежування на сході Європи.– К.: Парламентське видавництво, 2008.– 744 с. (Рецензія на неї: Бабулин І.Б. «Украинско-российская война 1658–1659 годов» и военно-патриотическая мифология // Российская история.– 2011.– № 3.– С. 175–178).

Монографії у співавторстві

Еволюція українсько-російських відносин у другій половині XVII ст.: Монографія / Борисенко В.Й., Бульвінський А.Г., Візер С.О.– К.: Видавництво «Старий світ», 2006.– 256 с.

Розділи в колективних монографіях

Перспективи розвитку Росії у контексті екстрактивної державно-політичної традиції // Особливості суспільно-політичної модернізації країн пострадянського простору: монографія / за редакцією кандидата історичних наук, доцента А.Г. Бульвінського, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України».– Київ: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2017.– 288 с.– С. 154–174.

Спорідненість ціннісних основ української державної ідеї XVI–XVII ст. та засадничих цінностей ЄС // Сучасні європейські культурно-історичні цінності в контексті викликів глобалізації: монографія / керівник авторського колективу і науковий редактор доктор історичних наук, професор А.І. Кудряченко.– К.: Фенікс, 2014.– 444 с.– С. 104–119.

Українські землі в міжнародних вимірах періоду Пізнього Середньовіччя та раннього Нового часу // Україна в Європі: контекст міжнародних відносин / За редакцією доктора історичних наук, професора А.І. Кудряченка.– К.: Фенікс, 2011.– 632 с.– С. 142–164.

Еволюція європейської парадигми розвитку України в XIV–XIX ст. // Україна в Європі: пошуки спільного майбутнього / За редакцією доктора історичних наук, професора А.І. Кудряченка.– К.: Фенікс, 2009.– 544 с.– С. 95–110.

Броварщина у документах XV–XVIII століть // Праотча сторона у межиріччі Десни і Трубежа: Нариси історії Броварського краю від стародавніх часів і до XX ст. / Броварська минувщина, Кн. 1 / Уклад І. Доцин.– Бровари: Водограй, 2003.– С. 119–185.

Хроніка письмових згадок про Бровари у XVII столітті // Історія поселень Броварського краю: Від стародавніх часів і до сьогодення / Броварська минувщина, Кн. 3.– Бровари: Водограй, 2003.– С. 40–43.

Статті в енциклопедіях, енциклопедичних словниках, довідниках

Данія (С. 30–48 у співавторстві з Р.А. Кривоносом), Монако (с. 293–301), Франція (С. 361–383), Швейцарія (С. 384–402), Італія (С. 479–517

у співавторстві з І.В. Срібняком), Сан-Маріно (С. 555–562) // Країни світу і Україна. Енциклопедія: В 5 т. / Редкол.: А.І. Кудряченко (голова) та ін.; науковий редактор 1-го тому А.Г. Бульвінський. – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2017. – Т. 1: Північна Європа. Західна Європа. Південна Європа. – 564 с.

Брест-Куявський мир 1435 // Українська дипломатична енциклопедія: у 5-ти т. / редкол.: Д.В. Табачник (голова) та ін. – Харків: Фоліо, 2013. – Т. 1. – С. 251–252.

Калішський договір 1343 // Українська дипломатична енциклопедія: у 5-ти т. / редкол.: Д.В. Табачник (голова) та ін. – Харків: Фоліо, 2013. – Т. 2. – С. 417–418.

Східноєвропейський дослідний інститут ім. В. Липинського // Енциклопедія історії України: у 10 т. / редкол.: В.А. Смолій (голова) та ін.; Інститут історії України НАН України. – К.: Наук. думка, 2012. – Т. 9: Прил – С. – С. 923

Брошури

Бульвінський А. Конотопська битва 1659 року. – К.: 2008. – 64 с.

Статті

Вплив імперської державної традиції на перебіг політичного процесу в Росії // Країни пострадянського простору: виклики модернізації: збірник наукових праць / за заг. ред. канд. іст. наук, доцента А.Г. Бульвінського. – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – 306 с. – С. 6–18.

Проблема модернізації сучасної Росії у контексті імперської державної традиції // Країни пострадянського простору в умовах формування багатополюсного світу: історичні уроки та перспективи: збірник наукових праць / за заг. ред. канд. іст. наук, доцента А.Г. Бульвінського. – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – 268 с. – С.130–157.

Вплив імперської державної традиції на модернізаційні процеси у сучасній Росії // Проблеми всесвітньої історії. – 2016. – № 2. – С. 49–71.

Сибірський сепаратизм та проблема модернізації Росії: історія питання // Сучасні соціально-гуманітарні дискурси. Матеріали V всеукраїнської наукової конференції, м. Дніпропетровськ, 21 березня 2015 р.: у 5-х частинах. – Д.: ТОВ «Інновація», 2015. – Ч. 3. – С. 13–17.

Сибірський сепаратизм: причини появи і сучасний стан // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія. – Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2015. – Вип 1. – Ч. 2. – С. 199–207.

Імперська модель модернізації в Росії: історія та сучасний дискурс // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного уні-

верситету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія. – 2015. – Вип. 2. – Ч. 2. – С. 163–178.

Дискурс Сибірського сепаратизму у контексті проблем модернізації. Частина 1. Сибірське обласництво: др. пол. XIX – початок XX ст. // Історико-політичні студії. Збірник наукових праць. Серія «Історичні науки». – 2015. – № 1(3). – С. 5–12.

Дискурс Сибірського сепаратизму у контексті проблем модернізації. Частина 2. Тенденції сепаратизму сучасного Сибіру: від радянських до пострадянських часів // Історико-політичні студії. Збірник наукових праць. Серія «Історичні науки». – 2015. – № 1 (3). – С. 13–23.

Імперська модель модернізації (на прикладі Росії) // «Третя хвиля» демократизації на теренах Євразії: досвід новітньої історії та виклики сучасності. Збірник наукових праць. – К.: Вид-во «Фенікс», 2015. – 564 с. – С. 73–85.

Імперія на окраїні Європи // Науковий діалог «Схід-Захід». Матеріали III Всеукраїнської наукової конференції з міжнародною участю (м. Кам'янець-Подільський, 7 червня 2014 р.): у 4-х частинах. – Дніпропетровськ: Видавництво «Інновація», 2014. – Ч. 2. – С. 57–60.

Проблеми модернізації в Росії на сучасному етапі // Актуальні проблеми соціально-гуманітарних наук. Матеріали IV всеукраїнської наукової конференції з міжнародною участю (м. Дніпропетровськ, 15 липня 2014 р.): у 2-х частинах. – Дніпропетровськ: ТОВ «Інновація», 2014. – Ч. 2. – С. 7–11.

Позиція Росії щодо європейського вектору модернізації України // Актуальні проблеми всесвітньої історії: конфлікти як складова міжнародних відносин. Збірник наукових праць / За редакцією доктора історичних наук, професора А.І. Кудряченка. – К.: Фенікс, 2014. – 310 с. – С. 222–232.

Витоки української державної ідеї // Історико-політичні студії. Збірник наукових праць. – 2013. – № 1. – С. 10–19.

Ціннісні основи української державної ідеї // Актуальні проблеми всесвітньої історії: аксіологічні та культурно-історичні засади державотворення: збірник наукових праць / За заг. ред. д.і.н., проф. Кудряченка А.І. – К.: Вид-во «Фенікс», 2013. – 416 с. – С. 10–25.

Проект «Росія»: версія Володимира Путіна 2012 р. // Сучасна українська політика. – Спецвипуск: Інтеграційні процеси в сучасному світі: регіональні виміри. – К.: Вид-во «Центр соціальних комунікацій», 2012. – 392 с. – С. 311–327.

Проблеми партійної системи сучасної України // Політичний менеджмент. – 2012. – № 4–5. – С. 97–114.

Тенденції розвитку політичних партій як інституту громадянського суспільства в сучасній Україні // Історичний досвід становлення

інститутів громадянського суспільства в країнах Європи: збірник наукових праць / за загальною редакцією д.і.н., проф. Кудряченка А.І.–К.: Фоліант, 2012. – 466 с. – С. 191–208.

Ціннісні аспекти зовнішньополітичних альтернатив української влади на сучасному етапі // Україна між Росією та Європейським Союзом: пошук ідентичності: Матер. міжнар. наук. конф. (Київ, 19 травня 2011 р.) / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України; Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка; / редкол.: В.О. Огнев'юк, Л.Л. Хоружа, К.О. Линьова, Г.М. Надтока, О.І. Бонь та ін. – К.: Київський ун-т імені Бориса Грінченка, 2011. – С. 81–84.

Гуманітарний контекст сучасних українсько-російських відносин // Сучасна українська політика. – Спецвипуск: Україна як суб'єкт сучасних цивілізаційних процесів. – К.: Фенікс, 2011. – 342 с. – С. 52–61.

Російська політика щодо України у XVI – середині XVII ст.: ідеологічні концепції та інтеграційна практика // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія № 6. Історичні науки: Збірник наукових праць. – Випуск 6: Ювілейний випуск до 175-річчя національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. – К., 2010. – С. 87–94.

Конотопська битва 1659 р. в контексті українсько-російських відносин за гетьманування І. Виговського // Україна крізь віки: Збірник наукових праць на пошану академіка НАН України професора Валерія Смоля. – К.: Інститут історії України НАН України, 2010. – С. 447–480.

Новий політичний курс Віктора Януковича та російські стратегічні інтереси // Віче. – 2010. – № 20. – С. 8–12.

Актуалізація в РФ теми боротьби з «переглядом» історії Великої Вітчизняної війни // «Ялтинская система» и современный мировой порядок: проблемы глобальной и региональной безопасности: Материалы международной научной конференции. (Крым, Ялта, Ливадийский Дворец-музей. 17–21 февраля 2010 г.): Сборник научных статей. – Симферополь: Антиква, 2010. – С. 318–329.

Основні проблеми в оцінці подій Конотопської битви 1659 року // Воєнна історія. – 2009. – № 3 (45). – С. 52–62.

Проект Єдиного економічного простору: російське та українське бачення // Віче. – 2009. – № 18. – С. 14–17.

Чи впав Берлінський мур у ставленні європейських політиків до України // Сучасна українська політика: політики і політологи про неї. – Спецвипуск: Європейська перспектива. – К., 2009. – 332 с. – С. 255–261.

Дипломатичні зносини України в період гетьманування Івана Виговського (серпень 1657 – серпень 1659 рр.) // Український історичний журнал. – 2005. – № 1. – С. 125–138.

Українська державна ідея середини XVII ст. та Московське царство // Історія в школах України. – 2004. – № 2. – С. 34–37; № 3. – С. 39–44.

Місто Глухів у подіях українсько-російської війни 1658–1659 рр. // Збереження історико-культурних надбань Сіверщини. Матеріали третьої науково-практичної конференції (16 квітня 2004 р.). – Глухів: РВВ ГДПУ, 2004. – С. 49–54.

Зовнішньополітична доктрина Московської держави XV–XVII ст. та українська державна ідея доби пізнього Середньовіччя: причини концептуальної непорівнянності // Україна дипломатична. – 2004. – Вип. 5. – С. 287–326.

Московський інтеграційний проект 1654 р.: завдання та способи реалізації // Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія 6. Історичні науки. – К., 2004. – Вип. 1. – С. 177–187.

Українська дипломатія на варшавському сеймі 1659 р. // Україна дипломатична. Науковий щорічник. – К., 2003. – Вип. 3. – С. 257–270.

Українсько-московська війна 1658–1659 років // Історія в школах України. – 2003. – № 5. – С. 41–46.

Українсько-російська війна 1658–1659 рр.: основні битви, стратегія, чисельність та склад військ // Україна та Росія: проблеми політичних і соціокультурних відносин. – К.: Інститут історії України НАН України, 2003. – С. 174–218.

Соціально-економічний та державно-політичний устрій Війська Запорозького та Московського царства в середині XVII ст.: різні вектори розвитку // Наукові записки. Історичні науки: Збірник наукових статей Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. – К.: Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2002. – Вип. 45. – С. 62–70.

Правосуб'єктність Війська Запорозького у відносинах із сусідніми державами: спроба концептуального осмислення // Людина і політика. – 2002. – № 4. – С. 147–157.

Українські землі в московській державній та зовнішньополітичній доктрині XV–XVII ст. // Наукові записки. Історичні науки: Збірник статей Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. – К.-Переяслав-Хмельницький: Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2002. – Вип. 47. – С. 146–161.

Матеріали до українського дипломатарію XVII століття: Каталог документів гетьмана Івана Виговського 1657–1659 рр. // Український археографічний щорічник. Нова серія. – К. – Нью-Йорк: Видавництво М.П. Коць, 2002. – Вип. 7. – С. 84–96.

Каталог документів з політичної історії України часів гетьманування Івана Виговського у фондах Розрядного приказу Російського державного архіву давніх актів // Наукові записки. Історичні науки:

Збірник наукових статей Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. – К.: Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2001. – Вип. 38. – С. 154–166.

Кримська політика гетьмана Івана Виговського (Татари Криму в подіях українсько-російської війни 1658–1659 рр.) // Хроніка 2000. – 2000. – Вип. 34. – С. 43–56.

Наслідки українсько-російської війни 1658–1659 рр. // Українська козацька держава: витоки та шляхи історичного розвитку. – К.: Інститут історії України НАНУ, 2000. – Вип. 7. – С. 151–156.

До питання про царські «пункти» для Війська Запорозького 1657 р. // Нові дослідження пам'яток козацької доби в Україні. – К., 1999. – Вип. 8. – С. 208–218.

Похід кн. Г.Г. Ромодановського на Україну восени 1658 року // Нова політика. – 1998. – № 1. – С. 18–24.

Конотопська битва 1659 р. // Український історичний журнал. – 1998. – № 3. – С. 76–83; № 4. – С. 33–43.

Основні причини українсько-російської війни 1658–1659 рр. // 350-річчя Української держави Богдана Хмельницького: Матеріали міжнародної наукової конференції 15–16 грудня 1998 р. – К.: Знання, 1998. – С. 95–99.

Експансіонізм Москви щодо України 1657 р. // Пам'ять століть. – 1997. – № 6. – С. 2–12.

Штурм Конотопа російськими військами 28–29 квітня 1659 р. // Київська старовина. – 1997. – № 6. – С. 142–148.

Використання поетичної спадщини Т.Г. Шевченка на уроках історії України у восьмому класі // Історія в школі. – 1996. – № 1. – С. 2–22; 1997. – № 1–2. – С. 25–26.

Битви XVII століття. Україна і європейський контекст // Військо України. – 1996. – № 1–2. – С. 32–35.

Історичні передумови українсько-московської війни 1658–1659 рр. у загальноєвропейському контексті // Ноосфера. – 1995. – № 1. – С. 29–32.

Публікації, адресовані органам влади

Міжнародні організації та ОГС в Україні: напрями співробітництва та механізми взаємодії // Роль міжнародних організацій у діяльності інститутів громадянського суспільства в Україні. Аналітична доповідь / А.І. Кудряченко (кер.авт.колективу) [та ін.]. – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2015. – 88 с. – С. 28–36 (у співавторстві з О.С. Врадїєм)

Наукове і літературне редагування

Країни світу і Україна. Енциклопедія: В 5 т. / Редкол.: А.І. Кудряченко (голова) та ін.; науковий редактор 1-го тому А.Г. Бульвінський. – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2017. – Т. 1: Північна Європа. Західна Європа. Південна Європа. – 564 с.

Особливості суспільно-політичної модернізації країн пострадянського простору: монографія / за редакцією кандидата історичних наук, доцента А.Г. Бульвінського, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – Київ: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2017. – 288 с.

Країни пострадянського простору в умовах формування багатоплюсного світу: історичні уроки і перспективи: збірник наукових праць / За заг. редакцією канд. і. наук, доцента А.Г. Бульвінського; ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – 268 с. – С. 157–164.

Країни пострадянського простору: виклики модернізації: збірник наукових праць / за заг. ред. канд. іст. наук, доцента А.Г. Бульвінського / ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України» – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – 306 с.

Добровольська Ангеліна Борисівна

Учений секретар відділу.

Старший науковий співробітник.

Кандидат економічних наук, старший науковий співробітник.

Сфера наукових інтересів: історія міждержавних відносин на пострадянському просторі в новітню добу.

Розділи в колективних монографіях

Протиріччя на шляху до політичної консолідації Молдови: геополітичний чинник // Особливості суспільно-політичної модернізації країн пострадянського простору: монографія / за редакцією кандидата історичних наук, доцента А.Г. Бульвінського, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – Київ: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2017. – 288 с. – С. 136–153.

Загальні закономірності та специфічні особливості бюджетних реформ у зарубіжних країнах // Фінансово-бюджетне регулювання економічних процесів у системі антикризових заходів України: монографія / під заг. ред. Л.П. Гальперіна; НАН України, Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин. – Київ: ІСЕМВ НАН України, 2011. – 242 с. – С. 60–77.

Міжнародний ринок туристських послуг: потенціал і тенденції участі В'єтнаму у міжнародному обміні // Отношения между Вьетнамом и Украиной: достижения и перспективы / Под ред. В.Е. Новицкого. – К.: Аристей, 2006. – С. 67–76.

Методичні розробки

Міжнародний маркетинг // Навчально-методичні матеріали дисципліни. – К.: «Національна Академія управління», 2000. – 13 с.

Навчально-методичні матеріали дисципліни «Міжнародний туризм». – К.: «Національна Академія управління», 1998. – 13 с.

Робоча програма дисципліни «Економіка та організація міжнародного туризму» для студентів спеціальності 0103 «Міжнародна економіка». – К.: КДЕУ, 1995. – 11 с.

Світові тенденції розвитку сфери послуг. – К.: ІСЕМВ, 1996. – 52 с. (у співавторстві з Т.О. Панфіловою).

Статті

Теоретичні підходи до оцінки процесів соціально-політичної трансформації країн пострадянського простору // Історичні та стратегічні імперативи модернізації провідних і транзитивних країн світу: збірник наукових праць / за заг. ред. О.В. Зернецької / Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України» // К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2017. – 192 с. – С. 125–133.

Досвід трансформації молдовського суспільства: пошуки соціальної рівноваги // Збірник «Наукові праці історичного факультету Запорізького Національного університету», 2016. – Вип. 45, Том 2. – С. 209–218.

Проблеми політичної консолідації нації в умовах етнічної неоднорідності: досвід Молдови // Філософія та політологія в контексті сучасної культури (третій випуск) – Д.: Дніпропетровський національний університет, 2016. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dnu.dp.ua/docs/zbirniki/fsnm/program_582fd70e7829.pdf.

Етнічна неоднорідність та її вплив на проблеми політичної консолідації Молдови // Країни пострадянського простору: виклики модернізації: збірник наукових праць / за заг. ред. канд. іст. наук, доцента А.Г. Бульвінського / ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України» – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – 306 с. – С. 235–248.

Досвід трансформації молдовського суспільства: протиріччя на шляху до політичної консолідації // Європейські історичні студії – К.: Національний університет ім. Т.Г. Шевченка. – 2016. – № 4. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eustudies.history.knu.ua/angelina-dobrovolska-dosvid-transformatsiyi-moldovskogo-suspilstva-protyrichchya-na-shlyahu-do-politychnoyi-konsolidatsiyi/>

Придністровське питання у контексті сучасної системи безпеки на пострадянському просторі // Ялтинська 1945 р. конференція «великої трійки» і еволюція міжнародних відносин у XX – XXI ст.: Збірник наукових праць // ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України» – К.: Вид. «Фенікс», 2016. – 165 с. – С. 125–137.

Трансформація політичної системи Молдови: історія пострадянського періоду // Країни пострадянського простору в умовах формування багатополюсного світу: історичні уроки та перспективи: Збірник наукових праць // Державна Установа «Інститут всесвітньої історії НАН України» – К.: Вид. «Фенікс», 2016. – 268 с. – С. 178–193.

Інформаційно-комунікаційні технології у політичних процесах сучасного світу: європейська практика розвитку електронної демократії // *Проблеми науки*, 2015. – № 9–10. – С. 48–55.

Досвід політичного транзиту Республіки Молдова пострадянського періоду (С. 337–350), Інформаційний чинник суспільно-політичної трансформації в умовах глобалізації (С. 119–126) // «Третя хвиля» демократизації на теренах Євразії: досвід новітньої історії та виклики сучасності. Збірник наукових праць / За заг. ред. д.філ.н., проф. Рудякова П.М. // Державна установа «Інститут всесвітньої історії» НАН України. – К.: Вид. «Фенікс», 2015. – 564 с.

Політична трансформація «нестабільних» держав: проблеми і протиріччя перехідного періоду в Молдові // *Зовнішня політика і дипломатія: український і світовий досвід: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції* (23 грудня 2015 р., Київ). – К.: ДАУ при МЗС України, 2015. – С. 66–70.

Придністровський конфлікт: нові реалії перерозподілу впливу на пострадянському просторі // *Війни і збройні конфлікти у Східній Європі в ХХ – на початку ХХІ століть: Матеріали Всеукраїнської наукової конференції* (Житомир, 22 травня 2015 р.). – Житомир: Житомирський державний університет імені Івана Франка, 2015. – С. 175–177.

ІКТ як фактор еволюції інформаційного простору: виклик для транзитивних країн // *Нова інформаційна ситуація та тенденції альтернативного розвитку ЗМК в Україні: Матеріали Третьої всеукраїнської науково-практичної конференції* (Острог, 5 березня 2015 р.). – Острог: Національний університет «Острозька академія», 2015. – С. 16–22.

Глобалізація як джерело та чинник суспільно-політичної трансформації: національні реалії // *Соціально-економічні та правові основи сучасної держави в контексті глобалізації: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (Київ, 20–21 лютого 2015 р.). – К.: Аналітичний центр «Нова Економіка», 2015. – С. 9–11.

Постіндустріальні тенденції світового розвитку та їх вплив на політико-трансформаційні процеси транзитивних країн // *Науковий вісник Дипломатичної академії України*, 2015. – Вип. 22. – Ч. 2 (серія «Політичні науки»). – С. 61–73.

Політика сусідства ЄС: еволюція співробітництва з Молдовою // *Актуальні проблеми всесвітньої історії: стратегії партнерства і співробітництва у міжнародних відносинах. Збірник наукових праць*. – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2015. – С. 222–231.

Політичний транзит Республіки Молдова: реформи пострадянського періоду // *Європейські історичні студії* – К.: Національний університет ім. Т.Г. Шевченка, 2015. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eustudies.history.univ.kiev.ua/vypusk-1.html>

Європейська практика електронної демократії: досвід для України // Інноваційно-інвестиційний розвиток регіонів: проблеми та перспективи розвитку: збірник тез наукових робіт учасників Міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 21–22 листопада 2014 р.). У 2-х частинах. – К.: Аналітичний центр «Нова Економіка», 2014. – Ч. 1. – С. 57–61.

Вплив постіндустріальних тенденцій глобалізації на процеси соціальної трансформації та глобальної диференціації // «Третій світ» у контексті цивілізаційних вимірів розвитку і глобальних викликів ХХІ ст.: Матеріали міжнародної наукової конференції (Київ, 10 червня 2014 р.). – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2014. – С. 55–58.

Інноваційний чинник в стратегії модернізації України // Проблеми науки, 2014. – № 7–8. – С. 48–50.

Вплив глобальних трансформаційних викликів на процес соціально-політичної модернізації України // Еволюція світового розвитку: Глобальні виклики і глобальна дипломатія: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 18 грудня 2014 р.). – К.: Дипломатична академія при МЗС України та Державна установа «Інститут всесвітньої історії» НАН України, 2014. – С. 51–55.

Науково-технічний чинник в контексті завдань модернізації зовнішньоекономічної діяльності України // Дослідження міжнародної економіки: зб. наук. праць. Вип. 5 (74). – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин, 2013. – С. 21–28.

Туризм як чинник та складова сталого розвитку // Дослідження міжнародної економіки: зб. наук. праць. Вип. 3 (72). – К.: ДУ «Інститут світової економіки і міжнародних відносин», 2012. – С. 12–16.

Імперативи сталого розвитку як фактор трансформації зовнішньоекономічної діяльності України // Дослідження міжнародної економіки: зб. наук. праць. Вип. 2 (71). – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин, 2012. – С. 67–71.

Технологічний аспект проблем національного розвитку // Антологія творчих досягнень: зб. наук. праць. Вип. 6. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин, 2011. – С. 107–111.

Інформаційний простір: проблеми становлення нової якості національного росту // зб. наук. праць. Вип. 58 – К.: ІСЕМВ НАН України, 2010. – С. 76–89.

Інформаційний аспект проблем національного росту // Антологія творчих досягнень. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2010. – Випуск 5. – С. 389–394.

Глобалізація: проблеми та протиріччя світового розвитку // Збірник наукових праць. Вип. 61. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2009. – С. 50–54.

Проблеми екологізації розвитку національної репродуктивної системи // Антологія творчих досягнень ІСЕМВ НАН України, 2008. – Випуск 4. – С. 290–295.

Глобалізація та проблеми ресурсозабезпечення // Антологія творчих досягнень. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2007. – С. 141–146.

Обмін послугами: проблеми термінологічної однозначності та класифікаційні схеми // Збірник наукових праць. Вип. 52 К.: ІСЕМВ НАН України, 2007. – С. 3–13.

СОТ: надії й тривоги позаду // Економічний часопис, 2007. – № 3–4. – С. 34–35 (у співавторстві з С.Д. Біляцьким)

Проблеми ресурсозабезпечення та екологізації економічного розвитку // Міжнародні проблеми ресурсозабезпечення: Матер. Міжвід. наук. конф. – К. ІСЕМВ НАНУ, 2007. – С. 43–50.

Імідж держави в контексті соціально-економічних та стратегічних інтересів // Збірник наукових праць. Вип. 55. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2007. – С. 88–96.

Україна в глобальному інформаційному просторі: перспективи та застереження // Стратегія розвитку України. – 2006. – № 2–4. – С. 55–56.

Членству України в СОТ уже немає альтернативи, однак «квиток» може подорожчати // Віче. – 2006. – № 5–6 (170–171). – С. 57–58 (у співавторстві з С.Д. Біляцьким).

Знання – нова парадигма прогресу України // Зовнішня торгівля та економіка. – 2006. – № 5 (28). – С. 16–19 (у співавторстві з С.Д. Біляцьким).

Концепція нового інноваційного устрою // Економічний часопис. – 2006, № 5–6. – С. 28–30 (у співавторстві з С.Д. Біляцьким).

Технопарки України як механізм стимулювання інноваційної діяльності // Зб. наук. праць. Вип. 49. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2005. – С. 33–46 (у співавторстві з Н.В. Яровою).

Об'єктивні передумови зміни економічної парадигми розвитку України // Економічний часопис. – 2005. – № 11–12. – С. 26–28 (у співавторстві з С.Д. Біляцьким).

Міжнародне співробітництво України у сфері інновацій і комерціалізації технологій та фактори його активізації // Актуальні проблеми економіки: теорія і практика. Вип.1. – К.: Європ. Ун-т, 2005. – С. 114–118.

Глобалізація інформаційного простору: потенціал та виклики щодо суспільного розвитку // Економічний часопис. – 2005. – № 9–10. – С. 52–53.

Інформаційно-технологічний ринок: національні тенденції, проблеми і перспективи // Стратегія розвитку України. – 2005. – № 1. – С. 100–108.

Глобалізація: проблеми та досвід країн наздоганяючого розвитку // Україна – В'єтнам: проблеми і перспективи співробітництва // Матеріали міжнар. наук. конф., м. Київ, 8 листопада 2005 р. – К.: НАУ, 2005. – С. 20–24.

Тенденції розвитку інформаційного простору в контексті глобалізації // Збірник наукових праць. Вип. 45.– К.: ІСЕМВ НАН України, 2005.– С. 35–45.

Чи потрібна партія для захисту української науки? // Віче.– 2005.– № 5 (158).– С. 71–76 (у співавторстві з С.Д. Біляцьким).

Новий тип економічного розвитку // Зб. наук. праць. Вип. 48.– К.: ІСЕМВ НАН України, 2005.– С. 80–88.

Інтелекту нації потрібен канал впливу на владу // Зб. наук. праць. Вип. 44.– К.: ІСЕМВ НАН України, 2005.– С. 34–40 (у співавторстві з С.Д. Біляцьким).

Науково-технічна політика в стратегії національного розвитку // Вісник Академії митної справи. Вип. 2.– Дніпропетровськ.: 2004.– С. 41–45.

Тенденції постіндустріального розвитку та глобалізація інформаційного простору // Антологія творчих досягнень – К.: ІСЕМВ НАН України, 2004.– С. 166–169.

Національні пріоритети інтеграційної політики в контексті технологічного розвитку // Інституційні фактори оптимізації відкритої економіки: світовий досвід і українські перспективи // Мат-ли Міжвідомчої науково-теоретичної конференції.– К.: ІСЕМВ НАНУ, 2004.– С. 27–30.

Глобалізація інформаційного простору: потенціал та виклики щодо суспільного розвитку // Стратегія економічного розвитку України.– 2004, № 3–4.– С. 273–278.

Туристичний бізнес в контексті розширення ЄС // Україна в міжнародних економічних відносинах в умовах глобалізації: Збірник за матеріалами міжнародної наукової конференції.– К.: ІСЕМВ НАН України, 2002.– С. 55–56.

Технологічна складова стратегії розвитку національних економік та шляхи її зміцнення // Зб. наук. праць. Вип. 33.– К.: ІСЕМВ НАН України, 2002.– С. 97–100.

Науково-технічний аспект розвитку національних економік // Стратегія економічного розвитку України.– 2001, № 10 (3).– С. 133–143 (у співавторстві з В.В. Дрозденко).

Національна торговельна політика: стратегія в секторі послуг // Формування торговельних режимів у перехідних економіках в умовах глобалізації: Збірник за матеріалами IX міжнародної науково-теоретичної конференції.– К., 2001.– С. 46–50.

Удосконалення механізмів реалізації науково-технологічних розробок та іншого інтелектуального продукту України // Економіка промисловості.– Харків, 2001.– № 4 (14).– С. 30–39 (у співавторстві з О.Г. Білорусом, В.Р. Сіденко).

Проблеми конкурентоспроможності національної економіки в науково-технічній сфері // Збірник наукових праць. – Вип. 27. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2000. – С. 226–229.

Послуги в міжнародній торговельній діяльності: перспективи країн із перехідною економікою в контексті наслідків Уругвайського раунду ГАТТ/СОТ // Збірник праць вчених. – Вип. 10. – К.: ІСЕМВ, 1997. – С. 29–32.

Потенціал міжнародного туризму та деякі аспекти щодо його реалізації в Україні // Збірник наукових праць молодих вчених. – Вип. 3. – К.: ІСЕМВ, 1996. – С. 26–27.

Деякі аспекти щодо включення України в Європейську туристичну систему // Тези доповідей міжнародної науково-практичної конференції «Україна – Європейський Союз: проблеми зовнішньоекономічної діяльності та перспективи співробітництва». – Київ, 1995. – С. 63–65.

Активізація міжнародного туризму в Україні на основі розвитку вільних економічних зон // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми економічної політики у вільних економічних зонах». – Ч. 1. – Чернівці, 1995. – С. 5–8.

Специфіка торгівлі послугами в системі міжнародного обміну // Проблеми міжнародних валютно-фінансових відносин. – К.: ІСЕМВ, 1995. – С. 31–36.

Міжнародний туризм: тенденції розвитку національного ринку // Збірник наукових праць молодих вчених. – Вип. 2. – К.: ІСЕМВ, 1995. – С. 27–32.

Публікації, адресовані органам влади

Вільні економічні зони як чинник використання потенціалу міжнародного туризму в Україні // Уряду України: Аналітичні розробки, пропозиції наукових та практичних працівників. Том 4. / В.Р. Сіденко, О.В. Гаврилюк, Т.О. Панфілова, А.Б. Добровольська та ін. – Київ, 1996. – С. 129–130.

Васильєв Олександр Аркадійович

Головний науковий співробітник.

Доктор технічних наук.

Сфера наукових інтересів: історичні аспекти науково-технічного прогресу і модернізації, політико-економічні проблеми країн євроатлантичного та євразійського простору на сучасному етапі.

Розділи в колективних монографіях

Вплив науково-технологічного чинника на модернізацію Росії (С. 174–184), Модернізаційний вектор та основні чинники розвитку Казахстану (С. 221–236) // Особливості суспільно-політичної модернізації країн пострадянського простору: монографія / за редакцією кандидата історичних наук, доцента А.Г. Бульвінського, ДУ «Інститут всесвіт-

ньої історії НАН України». – Київ: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2017. – 288 с.

Енергетична політика Франції // Французька модель державності: політичний економічний, соціальний і правовий аспекти: монографія / О.Г. Бабенко, О.А. Васильєв, С.В. Віднянський, М.М. Гнатівський, Н.М. Грущинська; ред.: Н.О. Татаренко, С.С. Троян, О.І. Шаповалова. – Київ: Дипломатична академія України при МЗС України, 2015. – 488 с. – С. 97–124.

Розділи в колективних підручниках

Глобальні проблеми екології // Світові інтеграційні процеси в умовах трансформації міжнародних систем: навч. посібник/ відповід. ред. проф. Н.О. Татаренко. – К: Дипломатична академія України при Міністерстві закордонних справ України, 2013. – С. 97–114.

Статті

Проблеми соціально-політичної модернізації країн Центрально-Східної Європи // Науковий вісник Дипломатичної академії України, вип. 24, серія «Політичні науки». – К.: ДАУ при МЗС України, 2017. – С. 117–122.

Science is the basis for a country's modernization // Науковий вісник Дипломатичної академії України, вип. 24, серія «Політичні науки». – К.: ДАУ при МЗС України, 2017. – С. 137–142.

Нові тенденції в енергетичній політиці США // Науково-технічна спілка енергетиків та електротехніків України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.ntseu.net.ua/stories/296_energy-us.

Основні тенденції і проблеми модернізації провідних країн світу // Історичні та стратегічні імперативи модернізації провідних і транзитивних країн світу: збірник наукових праць / за заг. ред. О.В. Зернецької / Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України» // К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2017. – 192 с. – С. 34–41 с.

Країна без науки – країна без майбутнього // Зовнішні справи. – 2016. – № 11. – С. 44–47.

Country without science is a country without a future (For example, Russia and China) // UA Foreign Affairs. 2016. – № 3 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uaforeignaffairs.com/ua/zs/anglomovna-versija/view/article/No3-2016/>

Вплив внутрішніх і зовнішніх чинників на суспільно-політичну трансформацію Казахстану // Зовнішні справи. – 2016. – № 1. – С. 52–55.

Вплив етнокультурних, релігійних і мовних чинників на процес модернізації Казахстану // Зовнішні справи. – 2016. – № 3. – С. 54–59.

Модернізація АЕС як фактор підвищення енергетичної безпеки України // Модернізація і безпека розвитку в умовах глобалізації: зб.

наук. пр. / За заг. редакцією д. політ. н., проф. Зернецької О.В. – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – 195 с. – С. 55–62.

Науково-технічне співробітництво України з державами євроатлантичного регіону // Стратегічне партнерство в зовнішній політиці США, ЄС та країн латиноамериканського регіону: зб. н.п. / За заг. ред. к.і.н., доц. С.В. Толстова – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – 145 с. – С. 79–88.

Особливості суспільно-політичної модернізації Казахстану (С. 157–164), Регіонально-інтеграційні чинники соціально-політичної трансформації: порівняльний досвід Союзу держав Росії і Білорусі та ОДЕР-ГУАМ (С. 237–252) // Країни пострадянського простору в умовах формування багатополюсного світу: історичні уроки та перспективи: зб. наук. пр. / За заг. ред. к.і.н., доцента А.Г. Бульвінського. – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – 268 с.

Роль Казахстану у суспільно-політичній модернізації країн Євразійського економічного союзу // Науковий вісник Дипломатичної академії України, випуск 23, Зовнішня політика і дипломатія: традиції, тренди, досвід, частина I, серія «Історичні науки». – К.: ДАУ при МЗС України, 2016. – С. 54–57.

Проблеми і перспективи соціально-політичної трансформації інтеграційного об'єднання Росії і Білорусі // «Третя хвиля» демократизації на теренах Євразії: досвід новітньої історії та виклики сучасності: зб. наук. пр. – К.: ДУ «ІВІ НАН України», 2015. – С. 373–379.

Ядерна енергетика Франції – найпотужніший механізм безпеки // Зовнішні справи. – 2015. – № 2. – С. 31–35.

Взаємозв'язок процесів модернізації у геополітичному трикутнику: Казахстан, Росія, Китай // Актуальні проблеми всесвітньої історії: стратегії партнерства і співробітництва в міжнародних відносинах: зб. наук. пр. / За ред. к.і.н., доц. С.В. Толстова. – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2015. – 233 с. – С. 217–222.

Проблеми трансформації інтеграційного об'єднання РФ і Білорусі // Зовнішні справи. – 2014. – № 7. – С. 44–47.

Розвиток виробничих сил, науки і техніки як головний фактор, що визначає соціально-політичну трансформацію сучасних держав // Зовнішні справи. – 2014. – № 9. – С. 44–47.

Співробітництво України і НАТО у науково-технічній сфері // Виклики європейській архітектурі безпеки: український контекст: матеріали міжн. конф., 9 жовтня 2014 р. – К.: ДА України при МЗС України. – 2014. – С. 19–21.

Розвиток експортного потенціалу як складова модернізації зовнішньоекономічної діяльності // Зовнішні справи. – 2013. – № 4. – С. 36–39.

Модернізація зовнішньоекономічної діяльності України з урахуванням впливу ресурсних та екологічних обмежень в умовах переходу до сталого розвитку // Транзитивна система України в умовах глобальної кризи: зб. матеріалів міжнародної науково-теоретичної конференції (Київ, 20 червня 2013 р.). – К.: ІСЕМВ НАН України, 2013. – С. 26–28.

Розвиток електроенергетичного комплексу як основа підвищення експортного потенціалу та економізації зовнішньої політики України // Зовнішні справи. – 2013. – № 11. – С. 48–51.

Шляхи вдосконалення зовнішньоекономічної діяльності України в паливно-енергетичній сфері на засадах сталого розвитку // Дослідження міжнародної економіки: [зб. наук. пр.] Вип. 1 (74). – К.: ІСЕМВ НАН України, 2013. – С. 3–12.

Модернізація як детермінанта сталого розвитку України // Зовнішні справи. – 2012. – № 6. – С. 47–49.

Глобальні проблеми екології // Зовнішні справи. – 2012. – № 5. – С. 50–55.

Вплив трансформації світової економічної системи на розвиток паливно-енергетичної галузі економіки країн-членів ЄС // Проблеми різних економік світу в процесі трансформації світової фінансової системи: зб. матеріалів міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 31 травня 2012 р.). – К.: ІСЕМВ НАН України, 2012. – С. 10–12.

Побудова соціальної ринкової економіки як основа стратегії модернізації національного господарства України // Дослідження міжнародної економіки: зб. наук. пр. Вип. 1 (70). – К.: ІСЕМВ НАН України, 2012. – С. 3–15.

Міжнародне співробітництво в інноваційно-технологічній сфері в контексті подолання економічної кризи // Антологія творчих досягнень: Вип. 6. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2012. – С. 86–91.

Модернізація як головний фактор сталого розвитку України // Світовий досвід удосконалення зовнішньоекономічної діяльності в контексті сталого розвитку: зб. матеріалів наукової конференції (Київ, 18 жовтня 2012 р.). – К.: ІСЕМВ НАН України, 2012. – С. 8–10.

Роль вітчизняної науки та високих технологій у входженні України до європейського інтеграційного простору // Віче. Журнал Верховної Ради України, 2009. – № 16. – С. 14–16.

Роль міжнародного науково-технічного співробітництва в економізації зовнішньополітичної діяльності // Збірник наукових праць: Вип. 60. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2009. – С. 50–63.

Роль національної науки і високих технологій в економізації зовнішньої політики України: матер. міжн. наук.-прак. конф. ДА Украї-

ни при МЗС України // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Україна у світових та регіональних інтеграційних процесах: проблеми визначення стратегії, (Київ, 6 червня 2007 р.). – К. – 2008. – С. 246–263.

Глобалізація атомної енергетики // Матеріали міжвідомчої науково-теоретичної конференції «Міжнародні проблеми ресурсозабезпечення», 24 квітня 2007 року, Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, Київ, 2007. – С. 33–42.

Зеленько Галина Іванівна

Провідний науковий співробітник.

Доктор політичних наук, професор.

Член Міжнародної асоціації політичної науки (IPSA), член Американської асоціації політичної науки, член Канадської асоціації політичної науки.

Сфера наукових інтересів: політична модернізація в країнах Центрально-Східної Європи, політична інституціоналізація в транзитних країнах, інституціоналізація громадянського суспільства, парламентаризм.

Керівництво авторськими колективами

Інституційні зміни політичної системи сучасної України: оцінка стану та напрями оптимізації: аналіт. доп. / за ред. Г.І. Зеленько; НАН України, Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І.Ф. Кураса. – Київ: ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАНУ, 2014. – 161 с.

Ukraine and the Visegrad Group Countries: Cooperation within the Framework of Eastern Partnership and the Political Realities in Ukraine // Is Visegrad still a Central European «Trade Mark»? Ed. By Juraj Marušiak et al., Bratislava: Institute of Political Science, Slovak Academy of Sciences, Publishing House of the Slovak Academy of Sciences, 2013. – 204 p. (Спільний науково-дослідний проект ІПіЕНД ім. І. Кураса НАН України та Інституту політичних наук Словацької академії наук, 2011–2013 рр., керівник української групи дослідників).

Государство и процессы институционализации гражданского общества в посткоммунистических странах (на примере Украины и Республики Молдова). (Спільний проект ІПіЕНД ім. І. Кураса НАН України та Інституту філософії Республіки Молдова, 2010–2011 рр., керівник української групи дослідників).

Еволюція політико-правового устрою сучасної України: витоки, стан, перспективи // Сучасна українська політика. Аналітичні доповіді Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України. – К.: ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2009. – 448 с. – С. 89–152.

Монографії індивідуальні

«Політична матриця» громадянського суспільства на прикладі України та країн Вишеградської групи. – К.: Знання України, 2007. – 336 с.

«Навздогінна» модернізація: досвід Польщі та України. – К.: Критика, 2003. – 215 с.

Розділи в колективних монографіях

Концепція «третьої хвилі» демократизації і пострадянський простір (С. 18–32), Рушійні сили та зміст соціально-політичних трансформацій у країнах Центрально-Східної Європи (С. 76–92) // Особливості суспільно-політичної модернізації країн пострадянського простору: монографія / за редакцією кандидата історичних наук, доцента А.Г. Бульвінського, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – Київ: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2017. – 288 с. –.

Державна влада та опозиція у країнах Центрально-Східної Європи: практики взаємодії // Політична влада і опозиція в Україні: порівняльний аналіз із зарубіжними країнами / За заг. ред. Ф.М. Рудича. – К.: ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2016. – С. 342–381. – 488 с.

Дослідження інституту президентства у вітчизняних політологічних дослідженнях (С. 142–171), Інститут парламентаризму у дослідженнях вітчизняних політологів (С. 172–206) // Політична наука в Україні. 1991–2016: у 2 т. Т. 2. Теоретико-методологічні засади і концептуальні підсумки вітчизняних досліджень / НАН України, Ін-т політ. і етнонац. досліджень ім. І.Ф. Кураса – К.: Парлам. вид-во, 2016. – 704 с.

Лінії соціально-політичних розмежувань в країнах Центрально-Східної Європи // Політична влада і опозиція в Україні: порівняльний аналіз із зарубіжними країнами / За заг.ред. Ф.М. Рудича. – К.: ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України. – 2016. – 488 с. – С. 363–371.

Ukraine and the Visegrad Group Countries: Cooperation within the Framework of Eastern Partnership and the Political Realities in Ukraine // Is Visegrad still a Central European «Trade Mark»? Ed. By Juraj Marušiak et al., Bratislava: Institute of Political Science, Slovak Academy of Sciences, Publishing House of the Slovak Academy of Sciences, 2013. – 204 p. – P. 153–165.

Інституційно-ідеологічне забезпечення процесів політичної модернізації в країнах Центрально-Східної Європи // Політико-ідеологічний процес в українському суспільстві в умовах модернізації: порівняльний аналіз. / За заг. ред. Ф.М. Рудича. – К.: ІПіЕНД, 2013. – 448 с. – С. 288–330.

Проблема парламентських відносин між владною більшістю та опозицією // Держава і суспільство в Україні: історія і сучасність / За ред. д. і. н. О.М. Майборода – К.: ІПіЕНД, 2013. – 184 с. – С. 73–78.

Проблемы формирования и функционирования политического класса в странах Центральной и Восточной Европы // Политический класс в современном обществе / Под. ред. О. Гаман-Голутвиной, М.: РОССПЭН, 2012. – 320 с. – С. 281–300.

Режимна трансформація в країнах ЦСЄ // Політичний режим і народовладдя в Україні: політологічний аналіз: Монографія / За ред. проф. Ф.М. Рудича. – К.: ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2011. – 456 с. – С. 333–370.

Політичний клас у країнах Центральної і Східної Європи (на прикладі держав Вишеградської групи) // Політичний клас у сучасній Україні: специфіка формування, тенденції розвитку. За заг. ред. Ф.М. Рудича. – К.: Парламентське вид-во, 2010. – 339 с. – С. 289–330.

Діяльність Верховної ради І скликання (1990–1994) // Історія українського парламентаризму: У 3-х т. Т. І–ІІІ / Ред. рада: В.М. Литвин (голова ред. ради), В.О. Зайчук, В.Б. Яловий; Ін-т історії НАН України. – К.: Дніпро, 2010. – Т. 3. – 815 с. – С. 480–499.

Становлення інститутів громадянського суспільства в незалежній Україні / Українознавство ХХІ ст.: виміри розвитку / Головний редактор П.П. Кононенко. – К., ННДІУ. – 2009. – 432 с. – С. 83–91.

Політичне лідерство та лідери постсоціалістичних країн Центрально-Східної Європи // Політика в особах: політичне лідерство на постсоціалістичному просторі: національний і регіональний контексти / Ф.М. Рудич [та ін.]; Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса. – К.: Парламентське видавництво, 2008. – 352 с. – С. 321–342.

Державна влада і суспільна самоорганізація // Політична система для України: історичний досвід і виклики сучасності / О.Г. Аркуша, С.О. Біла, В.Ф. Верстюк та ін.: Гол. ред. В.М. Литвин. – К.: Ніка-Центр, 2008. – 988 с. – С. 855–869.

Громадянське суспільство в країнах Центрально-Східної Європи // Громадянське суспільство в сучасній Україні: специфіка становлення, тенденції розвитку. Монографія / За заг. ред. Ф.М. Рудича. – К.: Парламентське видавництво, 2006. – 412 с. – С. 284–318

Kachestvo ztahy Ukrajiny s krajinami Visegradskej skupiny v období postkomunistické transformace // Slovensko-ceske vzťahy v kontexte strednej Európy. Monografie a Studie. Polackova Z. (ed.): Bratislava: Vydavateľstvo SAV, 2005. – 454 s. – S. 449–454.

Українсько-польські відносини у новітній період // Україна в сучасному геополітичному просторі: теоретичний і прикладний аспекти. Монографія / За заг. ред. Ф.М. Рудича. – К.: МАУП, 2002. – 485 с. – С. 220–254.

Статті в енциклопедіях, енциклопедичних словниках, довідниках

Віза (С. 72), Вотум (С. 85), Вотум недовіри (С. 85), Дебати політичні (С. 114), Депутат (С. 147), Ескалація (С. 191), Законодавча ініціатива (С. 226), Запит (С. 227), Запит депутатський (С. 228), Звернення депутатське (С. 230), Інтерпеляція (С. 266), Кваліфікована більшість (С. 299), Люстрація (С. 365), Мандат депутатський (С. 370), Мандат імперативний (С. 371) // Політологія: навчальний енциклопедичний словник довідник для студентів ВНЗ I–IV рівнів акредитації / За наук. ред. д-ра політ. н. Н.М. Хоми [В.М. Денисенко, О.М. Сорба, Л.Я. Угрин та ін.], 2-ге видання, стереотипне. Львів: «Новий Світ – 2000», 2015. – 779 с.

Політологія: сучасні терміни і поняття. Короткий навчальний словник-довідник для студентів ВНЗ I–IV рівнів акредитації. – 3-є видання, виправлене та доповнене / укладач В.М. Піча; наук. ред. Л.Д. Климанської, Я.Б. Турчин, Н.М. Хоми. – Львів: Новий Світ-2000, 2014. – 516 с.

Вотум (с. 121–122), Депутат (с. 198), Імперативний мандат (с. 280), Консенсус (с. 352), Люстрація (с. 413–414), Міжнародна асоціація політичної науки (с. 451–452), Насильство політичне (с. 481), Оксамитова революція (с. 510), Переворот державний (с. 549), Трансформація політична (с. 720–721) // Політична енциклопедія. – К.: Парламентське видавництво. – 2011. – 808 с.

Політологічний словник: Навч. посібн. для студ. вищ. навч. закл. / За ред. М.Ф. Головатого та О.В. Антонюка. – К.: МАУП, 2005. – 792 с.

Розділи в підручниках

Політичне лідерство та лідери постсоціалістичних країн Центральної та Східної Європи: тенденції формування // Політика в особах (Політичне лідерство на постсоціалістичному просторі: національний і регіональний контексти): навч. посібник / За заг. ред. Ф.М. Рудича. – К.: ІПіЕНД, 2012. – 406 с. – С. 351–393.

Формування і забезпечення діяльності політичної партії // Прикладна політологія: навч. посіб. / За ред. В.П. Горбатенка. – К.: ВЦ «Академія», 2008. – С. 135–155.

Політична участь як показник якості політичного режиму // Прикладна політологія: навч. посіб. / За ред. В.П. Горбатенка. – К.: ВЦ «Академія», 2008. – 472 с. – С. 156–169.

Громадянське суспільство в країнах Центральної та Східної Європи // Політична система та інститути громадянського суспільства в сучасній Україні: Навч. посібник / Ф.М. Рудич, р.В. Балабан, Ю.С. Ганжуров та ін. – К.: Либідь, 2008. – С. 306–343.

Рецензії на монографії, підручники

Рецензія на монографію: Рудницький С.В. Суспільно-політичні інтереси поляків незалежної України: монографія / С.В. Рудницький. –

Житомир: ФО-П Євенок О.О. – 622 с. // Політологічний вісник. Зб-к наук. праць. – К.: ВАДЕКС, 2014. – Випуск 74. – С. 497–501.

Політичні знання чи політична наука (рецензія на монографію «Political Science in Central-East Europe: Diversity and Convergence») // Політичний менеджмент. – 2011. – № 6. – С. 193–195.

Статті

Роль екзогенних факторів у політичних трансформаціях посткомуністичних країн (на прикладі Республіки Польща) // Україна – Польща: стратегічне партнерство в системі геополітичних координат: Зб. наукових праць міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 16–17 березня 2017 р. – К.: «Міленіум», 2017. – С. 86–88

Влияние реализации «Минских соглашений» на социально-политические процессы в Центрально-Восточной Европе // Современные глобальные вызовы и Беларусь: институты, идеологии и стратегии соц.-полит. взаимодействия: белорус. политология: многообразие в единстве: материалы VII междунар. науч.-практ. конф., Гродно, 5–6 мая 2016 г. В 2 ч. Ч. 2. – С. 175–177.

The impact of Minsk agreement on socio-politic situation in East-Central Europe Countries // Науковий часопис НПУ ім. М. Драгоманова. – Серія 22. Політичні науки. – 2016. – Вип. 20. – С. 39–41.

Система державного управління в Україні: траєкторія змін 2014–2016 рр. // Наукові записки ІПЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України. К. – 2016, Вип. 5–6 (85–86) – С. 4–31.

«Institutional traps» in political system of post-communist countries (Ukraine experience). Текст виступу на 23-му Всесвітньому конгресі політологів (Монреаль, Канада) // Науковий часопис НПУ ім. М. Драгоманова. – Серія 22. – Політичні науки. – Вип. 16. – К., 2015. – С. 3–10.

Ukraine: living in a new way with old rules? // NewEurope, Брюссель, Бельгія, 30 червня 2015 р.

Про стан і тенденції розвитку політичних партій // Національна безпека і оборона. Центра Разумкова. – 2015. – № 6. – С. 77–78.

Інституційні передумови формування політичної опозиції в країнах ЦСЄ // Наукові записки ІПЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України. К. – 2015. – Вип. 2 (76). – С. 64–83.

Демократичний транзит у Вишеградській Європі в контексті «третьої хвилі» демократизації // «Третя хвиля» демократизації на теренах Євразії: досвід новітньої історії та виклики сучасності. Збірник наукових праць / За заг. ред. д. філ. н., проф. Рудякова П.М. – Державна установа «Інститут всесвітньої історії» НАН України. – К.: Вид-во «Фенікс», 2015. – 564 с. – С. 407–417.

Запровадження механізмів для формування політично відповідальної влади призведе до якісних змін усіх сфер суспільства // Інтер-

нет-видання: Діалог.UA. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dialogs.org.ua/ru/dialog/page164-2569.html> [23.09.2014 8:26:15]

Политический кризис в Украине: предпосылки и содержание // Современные интеграционные процессы и Республика Беларусь: европейский и евразийский контекст. Белорусская политология: многообразие в единстве: материалы VI междунар. науч.-практ. конф. (Гродно, 15–16 мая 2014 г.). В 2 ч. Ч. 1/ ГрГУ им. Я. Купалы; / Гл. Ред. В.Н. Ватыль. – Гродно: ГрГУ, 2014. – 346 с. – С. 174–181.

The political conflict in the Ukraine in 2013–2014: facts and fiction // Partnership for prosperity: Materials of the international scientific and practical conference «Republic of Belarus – European Union: problems and perspectives of partnership», Belarus, Minsk, June 13–14, 2013 / Institute of Philosophy NASB. – Minsk: Law and Economy, 2014. – p. 162–169.

Технології сприяння розвитку громадянського суспільства: практики посткомуністичних країн // Політика і духовність в умовах глобальних викликів. Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 22. / Відп. ред. О.В. Бабкіна. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2014. – Спецвипуск. – С. 49–61.

Політичний протест зими 2013–2014 рр. в Україні: причини, зміст, наслідки // Наукові записки ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України. К. – 2014. – № 1. – С. 34–55.

Европейский союз: проблемы и перспективы партнерства. Рец. На кн.: «Республика Беларусь – Европейский союз: проблемы и перспективы партнерства» / А.А. Коваленя [и др.]; под ред. Л.Ф. Евменова; Нац. Акад. наук Беларуси, Ин-т философии. – Минск: Беларус. навука, 2013. – 527 с. // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 22. Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. Вип. 2 – К., 2013. – С. 221–223.

Факторы и катализаторы трансформации политического класса в странах Центральной и Восточной Европы // Особа у контексті часу. Книга на пошану Лариси Нагорної / Упорядники Юрій Шаповал та ін. – К.: ІПіЕНД, 2013. – С. 256–277.

Консоціальні практики у політиці країн Центрально-Східної Європи // Наукові записки ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України. К. – 2013. – Вип. 1. (63). – С. 41–51.

Опозиція інституціоналізована та неінституціоналізована: аналіз ефективності в Україні // Наукові записки ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України. К. – 2013. – Вип. 5. (67). – С. 275–289.

Суспільна солідарність в Україні в контексті функціональності політичних інститутів: формальність і реальність // *Studia Politologica Ucraino-Polona*. Wydanie trzecie. Kijow-Krakow, 2013. – S. 280–289.

Особенности политического проектирования в современной Украине // Политическое проектирование в пространстве социальных коммуникаций: материалы X Междунар. науч. Конфер., Москва, РГГУ, 31 октября – 1 ноября 2013 г.: в 2 ч. / отв.ред. А.П. Логунов; Минобрнауки России, Российский гос. гуманитарный университет; Российская ассоциация политической науки. – М.: Ленанд, 2013. – Ч. 2. – С. 334–343.

Політична динаміка в країнах ЦСЄ в умовах кризи євроадаптаційних процесів // Наукові записки ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України. – К. – 2012. – Вип. 1. (53). – С. 49–57.

Співвідношення процесів правової та політичної інституціоналізації політичних партій: українська практика // Партійна система сучасної України. Еволюція, тенденції та перспективи розвитку. – К.: ІПіЕНД ім. І. Кураса, 2012. – С. 205–220.

Інституційні параметри і практика формування правлячих коаліцій в Україні // Історичний досвід становлення інститутів громадянського суспільства в країнах Європи / За загальною редакцією д.і.н., проф. Кудряченка А.І. // ДУ «Інститут всесвітньої історії» НАН України. – К.: Фоліант, 2012. – 466 с. – С. 137–152.

Rola elit politycznych i systemow wyborczych w procesach demokratyzacji spoleczenstw postcomuniztycznych panstw Europy Srodkowo-Wschodniej // *Studia Politologica Ucraino-Polona*. Wydanie drugie. Zytomierz-Kijow-Krakow, 2012. – S. 46–56 (у співавторстві з О. Матушенко).

«Институциональные ловушки» в политической практике постсоветских государств (на примере Украины) // Шестой Всероссийский конгресс политологов «Россия в глобальном мире: Институты и стратегии политического взаимодействия». Материалы. Москва, 22–24 ноября 2012 г. – М.: РАПН, 2012. – С. 191–192.

Форми реалізації народовладдя у країнах Центрально-Східної Європи // Наукові записки ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України. – К. – Вип. 1 (51). – С. 74–92.

Яка виборча система потрібна Україні? // Політологічні та соціологічні студії: Т.Х. Виборчі процеси в Україні та постсоціалістичних країнах: зб. Наук. праць / наук. ред. А.М. Круглашов. – 2011. – С. 61–73.

Государство и процессы институционализации гражданского общества в посткоммунистических странах // *Revista de filozofie, sociologie si stinte politice*. – 2011. – № 2. – С. 139–152.

Роль телеологічних конституцій у перехідних суспільствах // Модернізація політичної системи сучасної України: стан та перспективи

розвитку. Збірник матеріалів 5-ї всеукраїнської науково-практичної конференції. – Луганськ, 2011. – С. 23–25.

Антиномії процесів консолідації демократії в країнах Центрально-Східної Європи // Політичний менеджмент. – 2011. – № 5. – С. 174–182.

Чи інституціоналізувалися політичні партії в Україні? // Наукові записки ІПІЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України. – К. – 2011. – Вип. 3 (53). – С. 57–71.

Ukraina – Grupa Wyszegradzka: Próba Euroadaptacji. Studia Politologica Ucraino-Polona. Wydanie pierwsze. Kijow-Krakow, 2011. – S. 149–152.

Громадські організації як структури громадянського суспільства (на прикладі Молдови) // Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. Науковий часопис НПУ ім. М. Драгоманова. 2011. – Серія 22. – Вип. 6. – С. 40–47 (у співавторстві з В.І. Анікіним).

Фактори формування політичного класу в країнах Центрально-Східної Європи // Наукові записки ІПІЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України. – К. – 2010. – Вип. 1 (45). – С. 164–176.

Методологія порівняльних досліджень // Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова. – Серія 22. – Вип. 3. – К., 2010. – С. 184–189.

If Vishegrad Group will has on the West that it earns on the East? // Ukraine, between integration and partnership. Brussels, 2010. – P. 205–216.

Трансформація політичних режимів у країнах Вишеградської групи // Політичний менеджмент. Спецвипуск. – 2010. – С. 85–93.

Без пропорційного представництва «важкі суспільства» стали б неможливими суспільствами // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. – Серія 22. – Випуск 1. – К., 2009. – С. 39–43.

Основні принципи організаційного оформлення політичної партії // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 22. Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. – Вип. 2 – К., 2009. – С. 8–17.

Роль екзогенних факторів в процесах оновлення політичного класу в країнах Центрально-Східної Європи // Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї. – К. – Миколаїв, 2009. – С. 117–127.

Європейські контексти українсько-польської співпраці // Ukrainica Polonica – Київ – Житомир, 2008. – С. 197–204.

Проблемы функционирования органов государственной власти в Украине после конституционной реформы 2004 г. // Revista de filozofie, sociologie si stinte politice. – Кишинев, 2008. – № 2. – С. 117–122.

«Постпомаранчева Україна»: перетворити політичні зміни у політичний розвиток // У кольорах «помаранчевої революції» / Загред. та упор. Ю. Шаповала. – К.: ТОВ УВПК «ЕксОб», 2007. – С. 155–170.

Євроінтеграційний фактор у процесах становлення громадянського суспільства в країнах Центрально-Східної Європи // Наукові записки ІПЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України: Збірник наукових праць. – К., 2007. – Вип. 34. – С. 191–205.

Індивідуалізація політики як ознака кризи політичних інститутів: на досвіді країн Центрально-Східної Європи // Наукові записки ІПЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України: Збірник наукових праць. К., 2007. – Вип. 35. – С. 129–143.

Вплив політики «розвиненого соціалізму» на процеси становлення громадянського суспільства (на прикладі країн ЦСЄ та України) // Політологічний вісник. Зб-к наук. праць. – К.: ІНТАС, 2007. – Вип. 24. – С. 286–299.

Політичне лідерство в країнах Центрально-Східної Європи: дилема раціональності і легітимності // Політичний менеджмент. – 2007. – Спеціальний випуск. – С. 97–108.

Взаємозалежність фаз демократизації і становлення громадянського суспільства у постсоціалістичних країнах // Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї. – К., 2007. – Вип. 10. – С. 86–100.

Коаліція чи пактування: моделі взаємодії політичних еліт на постсоціалістичному просторі // Еліти і цивілізаційні процеси формування націй. Т. 2. – К., 2006. – С. 253–267.

Україна – Вишеградська група: випробування євроадаптацією // Політологічні та соціологічні студії. Збірник наукових праць. Т. IV. – Чернівці: Прут, 2006. – С. 352–363.

Виборча система як інструмент формування громадянського суспільства у постсоціалістичних суспільствах // Нова парадигма. Спецвипуск. – К., 2006. – С. 125–132.

Політико-правові механізми інституціоналізації громадянського суспільства у постсоціалістичних країнах (на прикладі країн Вишеградської групи) // Наукові записки ІПЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України / Курасівські читання. – К., 2006. – Вип. 30, кн. 2. – С. 92–105.

Контексти політичного лідерства на постсоціалістичному просторі // Політичний менеджмент. Спеціальний випуск. – 2006. – С. 136–146.

Kachestvo ztahu Ukrajiny s krajinami Visegradskej skupiny v období postkomunistickej transformacie // Slovensko-ceske vzťahy v kontexte strednej Európy. Polackova, Zuzana (ed.): Bratislava, Veda, 2005. – P. 449–454.

Політична участь і громадська самоорганізація в Україні: не втратити б шанс // Матеріали науково-практичної конференції. Львів, травень, 2005. – С. 87–96.

Вишеградська група матиме на Заході те, що заробить на Сході // Політика і час. – 2005. – № 2. – С. 38–47.

«Оксамитові революції» як спосіб ротації влади // Сучасна українська політика. Політики та політологи про неї. – К., 2005. – С. 60–71.

Прогностичний ефект нового виборчого законодавства в Україні // Віче. – 2005. – № 11. – С. 16–21.

Подолання відчуження держави і суспільства в Україні як передумова розвитку громадянського суспільства // Кроки до громадянського суспільства. Науковий альманах. – К.: Українська Академія універсології, 2004. – С. 178–183.

Подолання політичного відчуження як умова формування громадянського суспільства в Україні // Наукові записки ІПЕНД НАН України. – Вип. 25. – К., 2004. – С. 247–263.

Держава і суспільство в Україні: як подолати взаємне відчуження? // Наукові записки КУТЕП, Вип. 3 – К., 2003. – С. 131–139.

Проблема інституціоналізації громадянського суспільства у постсоціалістичних країнах // Сучасна українська політика: Політики і політологи про неї. – К., 2003. – С. 285–290.

Перспективи громадянського суспільства в Україні // Наукові записки ІПЕНД НАН України. – Вип. 20. – К., 2002. – С. 69–77.

Форми інтеракції держави і громадянського суспільства в Україні // Громадянське суспільство у світовому та українському вимірах. – К., 2002. – С. 24–31.

Владна модель України як фактор нестабільності // Сучасна українська політика. Політики та політологи про неї. – К., 2002. – С. 68–74.

«Польський сценарій» для України крізь призму функціонування органів місцевого самоврядування // Наукові записки ІПЕНД НАН України. – 2001. – Випуск.16. – С. 130–140.

Історичні детермінанти формування громадянського суспільства в Україні // Громадянське суспільство і соціальні перетворення в Україні. Тези наукової конференції. – Львів. – 2001. – С. 33–34.

Трансформація, модернізація чи лімітроф Європи? // Трибуна. – 2001. – № 11–12. – С. 25–26 (у співавторстві з Ф.М. Рудичем).

Особливості становлення партійних систем в умовах модернізації (на прикладі України та Польщі) // Геополітичне майбутнє України. Матеріали «круглого столу». – К.: КІТЕП, 2000. – С. 60–66.

Україна – Польща: політико-владні структури в умовах модернізації // Людина і політика. – 2000. – № 2. – С. 28–34.

Україна – Польща: від суспільних рухів до партійних систем // Наукові записки ІПіЕНД НАН України. К., 2000. – Випуск 11. – С. 302–311.

Україна – Польща; модернізація політичних структур: порівняльний аналіз // Сучасна українська політика: Політики і політологи про неї / Редкол.: М.І. Михальченко, Ф.М. Рудич. – К., 1999. – С. 267–275.

Політична модернізація в Польщі: досвід для України // Україна і Польща у Східно-Центральній Європі: спадок і майбуття. – К., 1999. – С. 122–125.

Порівняльна політологія: науковий напрям чи метод дослідження? // Наукові записки ІПіЕНД НАН України. – 1998. – Вип. 5. – С. 196–204.

Публікації, адресовані органам влади

Цивілізаційний вибір України: парадигма осмислення і стратегія дій: національна доповідь / ред. кол.: С.І. Пирожков, О.М. Майборода, Ю.Ж. Шайгородський та ін.; Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Кураса НАН України. – К., 2016. – 284 с.

Європейська і світова практика досягнення консенсусу та національної єдності: алгоритм для України. Аналітична доповідь / А.І. Кудряченко (кер. авт. колективу), О.В. Зернецька, Т.О. Метельова, В.В. Солошенко. – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – 82 с.

Роль міжнародних організацій у діяльності інститутів громадянського суспільства в Україні. Аналітична доповідь / А.І. Кудряченко (кер. авт. колективу), С.В. Толстов, Т.О. Метельова, В.В. Солошенко, Г.І. Зеленько. – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії» НАН України, 2015. – 88 с.

Інституційні зміни політичної системи сучасної України: оцінка стану та напрями оптимізації: аналіт. доп. / за ред. Г.І. Зеленько; НАН України, Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І.Ф. Кураса. – Київ: ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАНУ, 2014. – 161 с.

Інституціональне забезпечення державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства та утвердження особистості (С. 71–83), Роль громадських організацій у формуванні та реалізації державної політики (С. 275–288) // Держава і громадянське суспільство в Україні: пошук концепції співпраці: аналітична доповідь / За заг. ред. О.М. Майбороди. – К.: ІПіЕНД, 2013. – 376 с.

Інституційні механізми та управлінські процедури врахування громадської думки при здійсненні державної інноваційної політики // Інноваційна перспектива у стратегії національної консолідації в Україні. Аналітична доповідь / За ред. О.М. Майбороди. – К.: ІПіЕНД, 2013. – С. 252–271.

Правлячий режим та опозиція // Влада, суспільство, громадянин: проблеми взаємодії в сучасній Україні. Аналітична доповідь / За ред. О.М. Майбороди. – К.: ІПіЕНД, 2013. – 280 с. – С. 23–26.

Суспільна солідарність в Україні: проблеми і політичні засоби їх вирішення. Аналітична доповідь / За ред. О.М. Майбороди. – К.: ІПіЕНД, 2012. – 64 с.

Теорія коаліційних урядів: світовий досвід та українська практика // Політичні проблеми сучасної України / За ред. Г.І. Зеленько. – Наукові доповіді ІПіЕНД ім. І. Кураса. – К.: ІПіЕНД, 2012. – С. 39–69.

Національний суверенітет України в умовах глобалізації. Національна доповідь. – К.: Парламентське видавництво, 2011. – 112 с.

Еволюція політико-правового устрою сучасної України: витоки, стан, перспективи // Сучасна українська політика. Аналітичні доповіді ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України. – К.: ІПіЕНД, 2009. – 448 с. – С. 89–152.

Орлова Тетяна Володимирівна

Головний науковий співробітник.

Доктор історичних наук, професор.

Сфера наукових інтересів: сучасна політична історія країн світу, історія нових незалежних держав, гендерна історія, соціальна історія, історія України в контексті світової історії.

Керівництво авторськими колективами

Історія в термінах і поняттях: довідник: Навч. посібник / За загал. ред. Орлової Т.В. – Вишгород: ПП Сергійчук М.І., 2014. – 732 с. Рецензія на неї: Сарнацький А.П. Вагоме та вкрай необхідне вітчизняне видання з історії в термінах і поняттях. Рецензія на навчальний посібник: Історія в термінах і поняттях: довідник: Навч. посіб / За загал. ред. Орлової Т.В. – Вишгород: ПП Сергійчук М.І., 2014. – 732 с. // Гілея: Зб. наук. праць. – 2015. – Вип. 92. – С. 367–368.

Монографії індивідуальні

Росія: вчора, сьогодні, завтра? Монографія. – К.: Логос, 2016. – 232 с.

Жінка в історії України (вітчизняна історіографія ХХ – початку ХХІ ст.): Монографія. – К.: Логос, 2009. – 584 с.

Феномен радянської культури і проблеми сучасності: спроба міждисциплінарного дослідження. – Житомир: Видавниче об'єднання «Олеся», 1997. – 285 с.

Статті в енциклопедіях, енциклопедичних словниках, довідниках

Антиглобалізм (антиглобалістський рух) (С. 22–24), «Арабська весна» (С. 36–38), «Бідна релігія» (С. 64–65), Буржуазія (С. 82–83), Велика депресія (С. 90–91), Великий стрибок (С. 92–93), Візантизм (С. 95–97), Війна (С. 97–99), Війна інформаційна (С. 99–100), Війна холодна (С. 102–103), Гендер (С. 109–110), Гетто (С. 117), Глобальні проблеми (С. 123), Глокалізація (С. 124–125), Деколонізація (С. 143–144), Демографічний вибух (С. 146–

147), Екуменізм (екуменічний рух) (С. 187), Емансипація (С. 188–189), Епідемія (С. 192–193), Ідеологія (С. 228), Імперіалізм (С. 234–236), Інтелігенція (С. 246–247), «Інформаційний вибух» (С. 252), Іслам (С. 253–255), Ісламізм (С. 255–256), Камікадзе (С. 277–278), Кіберрелігія, кіберрелігійність (С. 294–295), Коаліція (С. 302–303), Когнітаріат (С. 303), Колективізація (С. 312–314), Комуна (С. 318–319), Комунізм (С. 319–320), Конкістадори (С. 321–322), Консерватизм (С. 322–324), Контрреформація (С. 330–331), Культ (С. 346–347), Культура (С. 347–348), Куркульство (С. 349–350), Лібералізм (С. 356–358), «Лівий поворот» (С. 358–360), Людський капітал (С. 363–364), Макіавеллізм (С. 371–372), Масова культура (маскульт) (С. 378–380), Менталітет (С. 385–386), Меритократія (С. 386–397), Міграція (С. 393–395), Мода (С. 399–400), «М'яка сила» (С. 415–416), Негритюд (С. 427–428), Одяг (С. 443–444), Опір, Рух Опору (С. 445–446), Охлократія (С. 451–453), Панісламізм (С. 465–466), Партизани (С. 470–471), Патерналізм (С. 473–474), Плутократія (С. 490–491), Поліс (С. 495–496), Популізм (С. 499–500), Постмодернізація (С. 503–504), Православізм (С. 513), Пролетаріат (С. 519), Пропаганда (С. 519–521), Просвітництво (С. 521–522), Протестантизм (С. 523–524), Протоіндустріалізація (С. 524–525), Райтократія (С. 535), Расизм (С. 536–537), Ревайвалізм релігійний (С. 540–542), «Революція зелена» (С. 544–545), Революція інформаційна (С. 545–546), Революція культурна (С. 548), Революція наукова (С. 548–549), Революція науково-технічна (С. 549–552), «Революція оксамитова» (С. 553–554), «Революція претензій» (революція зростаючих очікувань) (С. 554–556), Революція промислова (С. 556–557), Революція сексуальна (С. 557–559), «Революція тиха (мовчазна)» (С. 559–560), Рейх (С. 562–563), Релігійність нова (С. 565), Релігія політична (С. 566), Ренесанс (С. 567–569), Реформація (С. 573–574), Рух жіночий (С. 578–580), Рух неприєднання (С. 581), Селянство (С. 584–585), Суспільство постіндустріальне (інформаційне) (С. 616–618), Суфражизм (С. 618–619), Сфера впливу (С. 619–620), Табір концентраційний (С. 622), Таліби (С. 623–624), Тероризм (С. 628–630), Тоталітаризм (С. 632–634), Утопізм (С. 645–646), Фемінізм (С. 654–656), Хвилі Кондратьєва (К-хвилі) (С. 673–674), Холокост (С. 675), Цивілізація (С. 685–688), Цивілізація проміжна (С. 689), Цивілізація техногенна (С. 691–692), Яничари (С. 710–711) // Історія в термінах і поняттях: довідник: Навч. посіб. / За загал. ред. Орлової Т.В. – Вишгород: ПП Сергійчук М.І., 2014. – 732 с.

Підручники, навчальні посібники індивідуальні

Гендер і гендерна історія: Бібліографія. – К.: Логос, 2017. – 87 с.

Історія пострадянських країн: підручник. – К.: Знання, 2014. – 502 с. (Університетський підручник, гриф МОН України).

Сучасна політична історія країн світу: навчальний посібник. – К.: Знання, 2013–677 с. Рецензія на неї: Мартинов А. Орлова Т.В. Сучасна

політична історія країн світу: навч. посібник. – К.: Знання, 2014. – 677 с.
// Європейські історичні студії – Електронне видання. – 2015. – № 1. – С. 227–229.

Країнознавство Туреччини: історія і сучасність. – К.: Логос, 2012. – 179 с.

Всесвітня історія. Історія цивілізацій: навчальний посібник. – К.: Знання, 2012. – 446 с.

Всесвітня історія: курс лекцій для студентів гуманітарних факультетів вищих навчальних закладів. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2011. – 527 с.

Історія нових незалежних держав. Postsovieticum: навчальний посібник. – К.: Знання, 2010. – 487 с. (Гриф МОН України).

Історія сучасного світу (XV–XXI століття). – К.: Вікар, 2007, 2008. – 552 с. (Гриф МОН України).

Історія сучасного світу: Навчальний посібник. – К.: Знання, 2006. – 551 с. (Серія вища освіта XXI століття», гриф МОН України)

Підручники, навчальні посібники у співавторстві

Історична наука: термінологічний і понятійний довідник: Навч. посіб. / В.М. Литвин, В.І. Гусев, А.Г. Слюсаренко та ін. – К.: Вища школа, 2002. – 430 с.

Методичні розробки

Україна в європейському цивілізаційному вимірі: програма навчальної дисципліни. – К.: Логос, 2015. – 28 с.

Міжнародні відносини Туреччини на сучасному етапі. Лекція з курсу «Лінгвокраїнознавство Туреччини» для студентів Інституту філології по спеціальності «Турецька мова і література». – К.: Логос, 2011. – 32 с.

Історія сучасного світу: методичні матеріали до вивчення курсу для студентів Інституту журналістики. – К.: Київ: Видавничий центр Інституту журналістики, 2009. – 76 с.

Основні тенденції розвитку світової культури XX – початку XXI ст.: Методичні матеріали до лекції з курсу «Культурологія». – К.: Київський університет, 2006. – 38 с.

Історія України: проект альтернативної програми для вищих навчальних закладів // Історичний журнал. – 2003. – № 1. – С. 80–88.

Війни в історії сучасного світу: Методична розробка для студентів гуманітарних факультетів. – Житомир: Видавниче об'єднання «Олеся», 2000. – 71 с.

Історія культури XIX століття: Методичні матеріали для студентів гуманітарних факультетів. – Житомир: Видавниче об'єднання «Олеся», 2000. – 60 с.

Історія культури: Методичні поради до семінарських занять для студентів I курсу. – К.: Видавничий центр Інституту журналістики, 2000. – 52 с.

Техногенна цивілізація: проблеми, протиріччя, перспективи: Методичний посібник для студентів III курсу денної та заочної форми навчання. – К.: Видавничий центр Інституту журналістики, 2000. – 64 с.

Історія цивілізацій: теоретичні аспекти курсу. Методичні розробки для студентів денної і заочної форм навчання. – К.: УВП, 1998. – 44 с.

Культура Сполучених Штатів Америки: методична розробка з курсу «Українська і світова культура» для студентів вищих учбових закладів. – Житомир: Видавниче об'єднання «Олеся», 1997. – 27 с.

Культура XX сторіччя: Методичні розробки для студентів I курсу гуманітарних факультетів з навчальної дисципліни «Українська і світова культура». – Житомир: Видавниче об'єднання «Олеся», 1997. – 66 с.

Розвиток європейської цивілізації: загальна характеристика. Методична розробка з курсу «Історія цивілізацій» для студентів гуманітарних факультетів. – Житомир: Видавниче об'єднання «Олеся», 1997. – 50 с.

Культура і суспільство Європи в епоху наукової революції (1540–1660): Навчальні матеріали з курсу «Українська та зарубіжна культура» для студентів перших курсів гуманітарних факультетів. – Житомир: Видавниче об'єднання «Олеся», 2000. – 78 с.

Брошури

Культура повсякденності населення Європи XVIII століття. – К.: «Знання» України, 2000. – 58 с.

Жінки України у Другій світовій війні: історіографія проблеми. – К.: Логос, 2011. – 36 с.

Політичний розвиток Туреччини у другій половині XX – на початку XXI ст. – К.: Логос, 2011. – 30 с.

Політичні трансформації в країнах Латинської Америки. – К.: Логос, 2011. – 28 с.

Пострадянські країни: основні тенденції розвитку. – К.: Знання, 2010. – 63 с.

Теоретико-методологічні засади історіографії ролі жіноцтва в історії України. – К.: Логос, 2010. – 60 с.

Пострадянські країни: основні тенденції розвитку. – К.: Знання, 2010. – 63 с.

Статті

Гендерні аспекти російської агресії проти України // Проблеми всесвітньої історії: науковий журнал № 1(3), 2017. – С. 158–165.

Генерації і революції сучасного світу // Зовнішні справи. – 2017. – № 1. – С. 31–33.

Новітні підходи до викладання історичних дисциплін у вищих навчальних закладах України // Актуальні питання сучасного соціогуманітарного знання: Збірник матеріалів VIII міжвузівського семінару, 19 січня 2017 р., м. Харків. – Харків: Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського «ХАІ», 2017. – С. 179–180.

Введення гендерного компоненту – нагальна потреба реформування української системи вищої освіти / Філософія, теорія та практика випереджаючої освіти для сталого розвитку. Матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. 17 листопада 2016 р. Частина I. – Дніпро, 2016. – С. 206–208.

Габітус, війна і роль суспільствознавців у консолідації українства // Українознавчий альманах. Вип. 19. – К.: «Міленіум+», 2016. – С. 174–178.

Освіта і професія у світлі українських реалій // Вища школа і ринок праці: інтеграція, модернізація, інтернаціоналізація: Зб. тез доповідей Всеукр. наук.-практ. конф., 19–21 жовтня 2016 р., Мукачєво. – Мукачєво, вид-во МДУ, 2016. – С. 165–168.

Російська бідність з точки зору історії ментальностей // Етнічна історія народів Європи. – 2016. – Вип. 49. – С. 120–131.

Русские и игра с точки зрения исторической психологии // *Studia Linguistica*: Зб. наук. праць. – 2016. – Вип. 9. – С. 480–486.

Особливості модернізаційних процесів у сучасному В'єтнамі // Країни пострадянського простору: виклики модернізації. Зб. наук. праць. – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАНУ», 2016. – 306 с. – С. 155–163.

Synergetics and changing the classical university at the current development stage // Матеріали українсько-польської міжнар. наук. конф. «Класичний університет у контексті викликів епохи (м. Київ, 22–23 вересня 2016 р.)» – К.: КНУ ім. Тараса Шевченка, 2016. – С. 171–172.

Зіткнення цивілізацій на пострадянському просторі і Україна // Країни пострадянського простору в умовах формування багатополюсного світу: історичні уроки і перспективи: Зб. наук. праць / За загал. ред. А.Г. Бульвінського. – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії Національної академії наук України», 2016. – 268 с. – С. 39–47.

Віддзеркалення ідей американських суспільствознавців у реаліях і перспективах України // Сторінки історії: зб. наук. праць. – К.: НТУУ «КПІ», 2016. – Вип. 42. – С. 165–174.

Формування уявлень про місце і роль України у сучасному світі в процесі викладання навчальної дисципліни «Всесвітня історія» // Актуальні проблеми викладання історії України та історії

української культури у вищій школі: Матеріали VIII міжвузівського науково-методологічного семінару (м. Київ, 18 грудня 2015 р.) – К., 2016. – С. 50–55.

Modern Ukraine in the light of concepts by American scholars // Американська історія та політика. – 2016. – № 1. – С. 94–100.

Причини краху радянської моделі розвитку в країнах Східної Європи // Крах радянської імперії: анатомія катастрофи: Міжнар. наук. конф. «Соціалістичний табір, СРСР та пострадянський простір у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст., присвячена 25-й річниці розпаду СРСР 21–22 квітня 2016 р. / Ніжинський державний університет ім. Миколи Гоголя. – Ніжин, 2016. – С. 113–122.

Російська бідність і Україна // Зовнішні справи. – 2016. – № 2. – С. 12–15.

Історичні уроки Сполучених Штатів Америки для України // Четверть століття українсько-американської дружби: досвід, гідний майбутнього. Зб. матеріалів III американознавчої мультидисциплінарної конференції (м. Львів, 12–13 квітня 2016 р.). – Львів, 2016. – С. 256–264.

Розвал СРСР і сучасна Росія: історичні паралелі // Емінак – Миколаїв – 2016. – № 1 (13) – Січень–березень. – С. 112–120.

Пострадянський простір: зіткнення цивілізацій // Толерантність як соціогуманітарна проблема сучасності: Міжнародна науково-практична конференція 1–2 жовтня 2015 р.: матеріали доповідей та виступів. – Житомир: Вид. Євенок О.О., 2015. – С. 317–321.

Гендерні студії в українській вищій школі: досвід історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка // Сучасні проблеми гуманітаристики: світоглядні пошуки, комунікативні та педагогічні стратегії: Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Рівне: РІКУП НАНУ, 2015. – С. 193–195.

Україна в європейському цивілізаційному вимірі – новий перспективний курс у вищій школі // Українознавчий альманах. – 2015. – Вип. 18. – С. 198–201.

Столкновение цивилизаций на постсоветском пространстве // Проблемы миру і безпеки в Європі та світі: концептуальні засади й політичні реалії другої половини ХХ – початку ХХІ століття: зб. наук. статей. – Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2015. – С. 53–65.

Пауперизм як глобальна проблема на сучасному етапі // Проблеми історії та історіографії України. Програма і матеріали науково-практичної конференції 23 квітня 2015 року «День науки історичного факультету – 2015». – К.: ПП КП «УкрСіч», 2015. – С. 10–13.

Цивіліологія і зовнішня політика України на сучасному етапі: погляд історика // Зовнішня політика і дипломатія: український і світовий досвід: Зб. тез доповідей міжнар. наук. конф. (Київ, 23 грудня 2015 року) / За загал. ред. В.Г. Циватого, Н.О. Татаренко / Мін-во закордон-

них справ України, Дипломатична академія України.– К.: ДАУ при МЗС України, 2015.– С. 163–165.

«Революція претензій» – нове явище в історії сучасного світу // Проблеми історії та історіографії України. Програма і матеріали наук.-практ. конф. «День науки історичного факультету – 2014».– К.: ПП КП «УкрСіч», 2014.– С. 51–53.

Особливості політичного розвитку Канади у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. // Віддане служіння історичній науці: до 70-річчя професора Григорія Казьмирчука.– К.: ПП КП «УкрСіч».– 2014.– С. 350–358.

Нові світоглядні орієнтири у викладанні історичних дисциплін у вищих навчальних закладах України // Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні проблеми гуманітаристики: світоглядні пошуки, комунікативні та педагогічні стратегії / Міністерство освіти і науки України, Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, Київський ун-т права НАН України, Рівненський ін.-т КУП НАНУ.– Рівне, Видавець О. Зень, 2014.– С. 36–38.

Вивчення всесвітньої історії на гуманітарних факультетах ВНЗ України: актуальність та нові підходи // Вища школа.– 2013.– № 4.– С. 26–34.

Конфесійний чинник у внутрішній і зовнішній політиці сучасної Індонезії // Дні науки історичного факультету: Матеріали VI Міжнарод. наук. конф. молодих вчених 24 квітня 2013 р. У 8 частинах.– К., 2013.– Вип. VI.– Ч. 3.– С. 52–53.

Політичні процеси у посткомуністичних країнах Європи // Вища школа.– 2013.– № 6.– С. 36–48.

Курс «Сучасна політична історія країн світу» – важлива складова підготовки майбутніх фахівців // Вища школа.– 2013.– № 5.– С. 72–85.

Вивчення сучасної політичної історії країн світу – важливий напрямок підготовки майбутніх міжнародників, політологів, юристів // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Історія».– 2013.– Вип. 1 (114).– С. 46–47.

Основні тенденції політичного розвитку світу на межі тисячоліть // Гілея.– 2013.– Вип. 75.– С. 430–432.

Виявлення нетрадиційної теорії розвитку у модернізаційних процесах сучасного В'єтнаму // Проблеми історії та історіографії України. Програма і матеріали науково-практичної конференції «День науки історичного факультету – 2013».– К.: «ПП» КП «УкрСіч», 2013.– С. 62–64.

Основні тенденції політичного розвитку світу на сучасному етапі // Наукові записки Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія педагогічні та історичні науки.– 2012.– Вип. СІП (102).– С. 252–262.

Скандинавські країни: втілення «лівої» ідеї в королівствах // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Історія» – 2012. – Вип. 109. – С. 46–49.

ПАР: «Африканський ренесанс» у деклараціях і реаліях // Вісник ДАКККіМ. – 2012. – Вип. 3. – С. 206–210.

Особливості соціально-економічної політики країн Європейського Союзу на сучасному етапі // Часопис української історії. – К.: Книги-ХХІ. – 2012. – Вип. 24. – С. 111–116.

Єгипет: парадокси модернізації на арабський лад // Гілея. – 2012. – Вип. 60. – С. 213–218.

Шведська модель соціально-економічного розвитку: сутність і сучасні виклики // Дні науки історичного факультету: Матеріали V Міжнародної наукової конференції молодих учених. – Вип. V у 7-х частинах. – Ч. 3. – К.: 2012. – С. 34–36.

Змінювання орієнтацій країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи на міжнародній арені (кінець 1980-х-2000-і роки) // Проблеми історії та історіографії України: Матеріали V Міжнародної наукової конференції «Дні науки історичного факультету – 2012». Секція кафедри історії для гуманітарних факультетів. – К.: Логос, 2012. – С. 67–70.

Роль жіноцтва в історії України: історіографічні джерела ХХ – початку ХХІ ст. // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Історія». – 2011. – Вип. 105. – С. 38–41.

Дискусія про хиджаб як віддзеркалення цивілізаційних протиріч у розвитку Туреччини ХХ – початку ХХІ ст. // Часопис української історії. – 2011. – Вип. 21. – С. 56–61.

Зміни статусу жіноцтва Туреччини у ХХ – на початку ХХІ ст. // Наукові записки: Зб. наукових статей Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. – 2011. – Вип. LXXXIV (94) – С. 263–270.

Особливості дорадянського, радянського і пострадянського історіографічних періодів у дослідженні ролі жінок в історії України // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Історія». – 2011. – Вип. 104. – С. 40–43.

Захід і Схід в історичному процесі: минуле і сучасність // Вісник Державної Академії керівних кадрів культури і мистецтв. – 2011. – Вип. 2. – С. 136–140.

Історія дитинства – новий напрямок соціальної історії України // Гілея: науковий вісник. – 2011. – Вип. 47. – С. 138–144.

Вестернізація Туреччини: історія і сучасність // Гілея: науковий вісник. – 2011. – Вип. 46. – С. 171–176.

Сучасна системна криза тропікоафриканської цивілізації: причини і прояви // Гілея: науковий вісник. – 2011. – Вип. 45. – С. 152–162.

Мавзолей Леніна як символ інволюції радянської цивілізації: нарис «нової історичної науки» // Часопис української історії. – 2011. – Вип. 19. – С. 55–59.

Проблема «жінка у масовій культурі» у віддзеркаленні сучасної української історіографії // Культурна політика у контексті етнокультурного різноманіття України: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції 29–30 вересня 2011 / Міністерство культури і туризму України, Національна Академія керівних кадрів культури і мистецтв, Український центр культурних досліджень. – К.: НАККіМ, 2011. – С. 298–301.

Насильство по відношенню до жінок в Україні: історіографія проблеми // Наукові записки: Зб. наукових статей Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. – 2010. – Вип. LXXXVIII (88) – С. 237–247.

Статус жінки-шляхтянки в українських землях XVI–XVII ст.: старі і нові підходи вітчизняної історіографії // Могилянські читання 2009 року: Зб. наукових праць: Мазепинська доба в культурі України / Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник. – К.: Фенікс, 2010. – С. 102–106.

Новітні підходи до викладання і вивчення всесвітньої історії на гуманітарних факультетах вищих навчальних закладів України // Волинські історичні записки. – 2010. – Т. 5. – С. 160–165.

Мілена Рудницька у дзеркалі української історіографії // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Історія». – 2010. – Вип. 99. – С. 12–15.

Міфологема «Берегині» в світлі критики українських суспільствознавців // Сторінки історії. – 2010. – Вип. 31. – С. 205–213.

Нові підходи до викладання всесвітньої історії на гуманітарних факультетах вищих навчальних закладів України // Матеріали III Волинської міжнародної історико-краєзнавчої конференції (Житомир, 12–13 листопада 2010 р.) – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2010. – С. 275–277.

Цивилизационный подход, социология и синергетика – новые подходы в преподавании всемирной истории в высшей школе // Materiały VI Międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji «Nauka i innowacja – 2010». Volume 7. Pedagogiczne nauki: Przemysł. Nauka i studia. – str. 67–69.

Вітчизняна історіографія про участь жіноцтва у революційних подіях в Україні 1917–1921 рр. // Вісник Державної Академії керівних кадрів культури і мистецтв. – 2010. – Вип. 4. – С. 147–150.

Історіографічні оцінки стану висвітлення проблеми «Жінка і релігія» у вітчизняній соціогуманістиці // Наукові записки Національного

університету «Острозька Академія». – Серія «Культурологія». – 2010. – Вип. 5. – С. 481–485.

Наукова діяльність жіноцтва України: історіографічні розвідки і далекосяжні висновки // Історіографічні дослідження України. – К.: НАН України. Інститут історії України, 2010. – Вип. 20. – С. 508–530.

Постмодернізм українських письменниць і сучасні гендерні проблеми України: історіографічні нотатки // Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. – 2010. – Вип. 2. – С. 118–121.

Христианская космология, сексуальная революция и перспективы модернизации Украины: размышления историографа // Философия и космология 2010: Научно-теоретический сборник / Международное философско-космологическое общество. – Полтава: Полтавский литератор. – 2010. – С. 171–180.

Українська жіноча преса від минулого до сучасності у світлі історіографії // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Історія». – 2009. – Вип. 97. – С. 48–53.

Громадсько-політична діяльність жінок на ранніх етапах історії України у працях вітчизняних дослідників // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Історія». – 2009. – Вип. 96. – С. 41–47.

Українська жінка в реаліях ринкової економіки: історіографічні студії // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв. – 2009. – № 4. – С. 103–108.

Видатні діячі громадсько-політичної думки кінця XIX – початку XX ст. про становище жіноцтва та виникнення жіночого руху в Україні: історіографічний нарис // Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України – 2009. – № 5. – С. 143–149.

Сучасний стан історіографічного аналізу напрацювань в галузі жіночих студій українськими науковцями XX – початку XXI ст. // Гілея. – 2009. – Випуск 29. – С. 65–69.

Участь жіноцтва України в економічній діяльності дорадянських часів (історіографічні аспекти) // Історичний журнал. – 2009. – № 6. – С. 106–117.

Історіографічні висновки щодо соціально-економічного статусу жіноцтва України в сучасних умовах ринкових трансформацій // VII Буковинська міжнар. історико-краєзнавча конф. (Чернівці, лист. 2009 р.). Чернівці: Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича, 2009. – С. 253–255.

Стан вивчення українського жіночого руху кінця XIX – першої третини XX ст. у вітчизняній історіографії // Часопис української історії. – 2009. – Випуск 15. – С. 136–141.

Історіографічні оцінки висвітлення ролі жіноцтва у сучасному політичному житті України // Гілея. – 2009. – Випуск 27. – С. 61–70.

Участь жіноцтва в українських національно-визвольних змаганнях: історіографічний нарис // Наукові праці: наук.-метод. журнал Чорноморського державного університету імені Петра Могили. 2009. – Т. 115. – Випуск 102. – С. 112–116.

Жінки в революціях: українська історіографія ХХ – початку ХХІ ст. // Сторінки історії. – 2009. – Вип. 28. – С. 111–120.

Оцінка українською історіографією ролі жіноцтва у літературі та мистецтві // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв. – 2009. – № 3. – С. 101–105.

Видатні українські чоловіки і жіноче питання: до історіографії проблеми // Друга Волинська Міжнар. історико-краєзнавча конф. (Житомир, 2–3 жовтня 2009 р.). – Житомир: Житомир. держ. ун-т ім. Івана Франка, 2009. – С. 158–161.

Українська відьма у віддзеркаленні вітчизняної історіографії // Історична панорама. Зб. наук. праць Чернівецького національного університету. Спеціальність «Історія». – 2009. – Вип. 8. – С. 71–83.

Історіографічний огляд здобутків науковців діаспори минулого століття у вивченні українського жіночого руху // Гілея. – 2009. – Випуск 24. – С. 131–138.

Фемінізм в Україні: проблема та історіографія // Історичний журнал. – 2009. – № 4. – С. 47–58.

Радянський тоталітаризм і жіноцтво в контексті історіографії // Український історичний журнал. – 2009. – № 3. – С. 184–198.

Українська селянка за умов колективізації та голодомору: історіографічний аналіз // Етнічна історія народів Європи. – 2009. – Вип. 28. – С. 55–64.

Історіографічний огляд здобутків науковців діаспори минулого століття у вивченні українського жіночого руху // Гілея. – 2009. – Випуск 24. – С. 131–138.

Більшовизм про звільнення жіноцтва: сучасні історіографічні оцінки // Гілея. – 2009. – Випуск 22. – С. 168–178.

Жіноцтво і релігія: підходи вітчизняної історіографії // Гілея. – 2009. – Випуск 19. – С. 133–143.

Радянська влада і українська селянка з точки зору історіографії // Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України. – 2009. – № 1. – С. 118–124.

Жіноцтво України періоду соціалістичного будівництва у світлі радянської і пострадянської історіографії // Часопис української історії. – 2009. – Випуск 11. – С. 95–103.

Війни ХХ століття: українське жіноцтво у дзеркалі історіографії // Сторінки історії. – 2008. – Вип. 27. – С. 136–144.

Історичний погляд на роль українського жіноцтва в освіті та науці // Четверта міжнар. наук.-практ. конф. «Жінка в науці та освіті: минуле, сучасність, майбутнє» (Київ, 6–8 лист. 2008 р.). – К.: Холс, 2008. – С. 227–233.

Освіта жіноцтва України у вітчизняній історіографії ХХ – початку ХХІ ст. // Наукові записки Національного Педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова. – Серія педагогічні та історичні науки. – 2008. – Вип. LXXIX (79). – С. 255–265.

Соціально-економічне становище жіноцтва в СРСР: радянська історіографія і реалії минулого // Історичний журнал. – 2008. – № 6. – С. 32–43.

Соціально-економічний розвиток Молдови після здобуття державної незалежності // Проблеми історії та історіографії України. Програма і матеріали наук.-практ. конф., присвяченої 360-річчю Козацької революції 1648–1667 рр. та 90-річчю Гетьманату П. Скоропадського. – К.: Науковий світ, 2008. – С. 11–14.

Жінка і сім'я за радянських часів: історіографія проблеми // Соціальна історія. – 2008. – Вип. IV. – С. 139–145.

Історія жіноцтва – важливий напрям нової соціальної історії // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія. – 2007. – Випуск 89–90. – С. 33–37.

Актуальні проблеми соціальної історії // Історичний журнал. – 2007. – № 2. – С. 106–114.

Актуальність проблем соціальної історії і наукова діяльність кафедри історії для гуманітарних факультетів Київського національного університету імені Тараса Шевченка // Соціальна історія: Науковий збірник. – К.: Логос, 2007. – С. 6–13.

Соціальні наслідки Другої світової війни для сучасної України // Проблеми історії України: Матеріали конф., присвяченої 60-річчю Перемоги над фашизмом (Київ, 13 квітня 2005 р.). – К.: Логос, 2005. – С. 7–10.

Особенности исторического пути России в зеркале декабристского движения // 14 декабря 1825 года. Источники, исследования, историография, библиография. Вип. VII. Петербург: «Нестор», 2005. – С. 120–133.

Декабризм як спроба модернізації Росії: сучасний погляд на проблему // Історичний журнал. – 2004. – № 8. – С. 76–84.

Війни в історії ХХ століття // Історичний журнал. – 2004. – № 1–2. – С. 62–68.

Віддзеркалення специфіки російської історії в русі декабристів // Вісник Київ. ун-ту. Серія «Історія», 2003. – Вип. 65–66. – С. 51–55.

До питання про історичну роль науки в радянському суспільстві // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Історія» – 2001. – Вип. 53. – С. 12–15.

Шлюбні та родинні відносини в Європі XVIII ст. // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Історія» – 2000. – Вип. 49. – С. 37–41.

Формації та цивілізації в системі антропосфери // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Східні мови та літератури». – 2000. – Вип. 3. – С. 71–74 (у співавторстві з М.І. Гладких).

Формация, цивилизация, антропосфера // Археологический альманах. – 1995. – № 4. – С. 4–6 (у співавторстві з М.І. Гладких).

Рудяков Павло Миколайович

Провідний науковий співробітник.

Доктор філологічних наук, професор.

Сфера наукових інтересів: історія та історія культури балканських країн, українсько-сербські та українсько-хорватські історичні, культурні, літературні взаємини, політичні процеси у балканських країнах, проблеми європейської інтеграції України та нових незалежних держав.

Монографії індивідуальні

«В службу и вечное подданство...». Сербские поселения Новая Сербия и Славяносербия на украинских землях (1751–1764). – К.: АртЕк, 2001. – 175 с.

Историја као роман. – Београд, Завод за уџбенике и наставна средства, 1998. – 155 с.

Сеоба Срба у Русију у 18. веку. – Службени лист Југославије, 1995. – 183 с.

Історія як роман. – К.: Наукова думка, 1994. – 211 с.

Українсько-хорватські літературні взаємини в XIX–XX ст. – К., Наукова думка, 1987. – 135 с.

Розділи в колективних монографіях

Проблеми та особливості реалізації національних модернізаційних проектів у пострадянських і постсоціалістичних країнах // Особливості суспільно-політичної модернізації країн пострадянського простору: монографія / за редакцією кандидата історичних наук, доцента А.Г. Бульвінського, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – Київ: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2017. – 288 с. – С. 93–111.

Підручники, навчальні посібники індивідуальні

Історія західних і південних слов'ян (з давніх часів до XX ст.). За ред. В.І. Ярового. – К.: Либідь, 2001. – 632 с. (у співавторстві з В.І. Яровим, І.І. Ілюшиним, В.П. Шумило)

Між вічністю і часом. Життя і творчість Іво Андрича. – Курс лекцій. – К.: Український центр духовної культури, 2000. – 143 с.

Брошури

Ідея Краси-гармонії та образ жінки у творах Іво Андрича. – К., КНУ імені Тараса Шевченка, 2006. – 25 с.

Європейський Союз після розширення. – К.: Національний Інститут стратегічних досліджень, 2005. – 24 с.

Доповіді на міжнародних з'їздах славістів

Українське слов'янське літературознавство: підсумки, сучасний стан, перспективи. – ХУ Міжнародний з'їзд славістів. Слов'янські літератури. Доповіді. – К., 2013. – С. 211–224.

Мовчання героя у прозі Іво Андрича. – ХІУ Міжнародний з'їзд славістів. Слов'янські літератури. Доповіді. – К., 2008. – С. 162–183.

Український радянський роман у контексті сучасного слов'янського роману – Х Міжнародний з'їзд славістів. Слов'янські літератури. Доповіді. – К.: Наукова думка, 1988. – С. 143–178 (у співавторстві з М.Г. Жулинським, В.Г. Дончиком).

Статті

Срби у Руској Царевини у 18. веку. – Летопис Матице Српске. – Књига 499, свеска 4, април 2017. – С. 483–492.

Від «колоніальної» модернізації до суверенної архаїзації (Балкани, Східна Європа) // Країни пострадянського простору: виклики модернізації (за заг. ред. А.Г. Бульвінського). – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України, 2016. – С. 173–182.

Пострадянська трансформаційна парадигма Молдови та елементи несистемно-асинхронної модернізації в ній // Країни пострадянського простору в умовах формування багатополюсного світу: історичні уроки та перспективи / за заг. ред. А.Г. Бульвінського / ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – С. 193–209.

Модернізаційні практики і моделі у глобалізованому світі, що інтегрується // «Третя хвиля» демократизації на теренах Євразії: досвід новітньої історії та виклики сучасності / за заг. ред. П.М. Рудякова; ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України. – К.: Вид-во «Фенікс», 2015. – С. 7–15.

Альтернативные маршруты обновления идентичности для суверенного Киева (цивилизационно-языковой аспект). – Сборник научных трудов Института филологии Университета им. Адама Мицкевича в Познани. – Познань, 2013. – С. 209–222.

Сербская литературно-критическая мысль 60–80-х гг. XX века в украинской рецепции. – В сборнике научных трудов Института литературы и искусства Сербской Академии наук и искусств. – Белград, 2013. – С. 89–101.

Альтернативи оновлення ідентичності на шляху до Європи. – Інформаційний простір: українські реалії: Матеріали II Міжнародної

наук.-практ. конф., Київ, 19 грудня 2012 р. – К.: «ВПК «Експрес-поліграф», 2013. – С. 65–72.

Боротьба канонічної церкви проти розколів і смуту: досвід Сербії (кінець ХХ – початок ХХІ ст.). – У зб.: Українська Православна Церква на межі тисячоліть. Документи і матеріали. – Київ, Видавничий відділ Української Православної Церкви, 2012. – С. 163–174.

Чорногорці в Україні та Росії (ХVІІІ – початок ХІХ ст.). – У зб.: Росія і Балкани протягом останніх трьох століть. Матеріали Міжнародної наукової конференції – Подгориця, Інститут історії Чорногорії, 2012. – С. 98–119 (чорногорською мовою).

Три типи говоріння і мовчання у героїв Іво Андрича. – У зб.: Сербська проза ХХ століття: Матеріали Міжнародної наукової славистичної конференції. – Белград, Міжнародний славистичний центр, 2012. – С. 114–123 (сербською мовою).

Гуманітарний базис української демократії. – У зб.: Наука. Влада. Політика. Вип. 2. – К., Ін-т політичних і етнонаціональних досліджень НАНУ, 2011. – С. 165–174.

Багатомовність як мовно-культурний феномен. – У зб.: Проблеми етнонаціонального розвитку України. – К., Ін-т політичних і етнонаціональних досліджень НАНУ, 2011. – С. 87–98.

Релігійний фактор у подіях Балканської кризи (1991–2011). – У зб.: Православ'я – цивілізаційний стрижень слов'янського світу. Збірник наукових праць. – К., Національна Академія наук України, 2011. – С. 183–190.

Три типи говоріння й мовчання в Андричевих героїв. – У зб.: Тези та резюме Міжнародної наукової конференції. – Белград, 2011. – С. 75–76 (сербською мовою).

Влада та філологія: чи можливий перехід від неоголошеної «холодної війни» до спільних кроків? – У зб.: Наука. Влада. Політика / Ін-т політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України. – К.: Знання України, 2008. – С. 224–238.

Євроінтеграційні перспективи України і Туреччини: геополітичний і цивілізаційний аспекти. – Геополітика – безпека – тероризм: Збірник статей. – Бішкек, 2006. – С. 107–115.

Від «нації-держави» до «нації-цивілізації»? – Рец. на кн.: Горелов М., Моця О., Рафальський О. Цивілізаційна історія України (К., 2005, 629 с.). – Вісник Національної Академії наук України. – 2005. – № 12. – С. 68–71.

«В службу и вечное подданство...». – Родина. – 2003. – № 10. – С. 50–51.

К вопросу об эволюции понятия «Восточный вопрос» в связи со сменой исторических эпох (вторая половина ХІХ–ХХ вв.). – В кн.: Европа и Восток питање (1878–1923). – Београд, Исторјиски ин-т Српске Академије наука и уметности, 2001. – С. 581–594.

Досвід «югославської кризи» та його можливе використання Україною. – Геополітика, 2001. – № 3. – С. 1–5.

«Балканська криза» (1991–2001): характер, особливості, наслідки. – Політична думка, 2000. – № 4. – С. 77–88.

Крок уперед чи крок назад? – Українська думка (Лондон, газета), 1999–25 листопада (четвер).

Хорватія после выборов: в ожидании победы или накануне разочарований? – Подтекст, 1997. – № 26–27 (48–49), 27 серпня–2 вересня. С. 38–42.

Новые «стены» в Европе. – Обозреватель (Москва), 2000. – № 2. – С. 32–35.

New «Walls» in Europe. – Европа на раскршћу. Нови зидови или уједињена Европа. – Београд, Историјски ин-т Српске Академије наука и уметности, 1999. – С. 169–172.

К вопросу о структуре и уровнях междивилизационных отношений. – Сусрет или сукоб цивилизација на Балкану. – Београд, Историјски ин-т Српске Академије наука и уметности, 1998. – С. 451–458.

Новый передел Европы в 80–90-е годы XX в. и место Турции в нем. – Ислам, Балкан и Велике силе (XIV–XX век). – Београд, Историјски ин-т Српске Академије наука и уметности, 1997. – С. 465–472.

Геополитички положај Србије и Украјине у општеевропском контексту 80-их – 90-их година XX века. – Европа и Срби. – Београд, Историјски ин-т Српске Академије наука и уметности, 1996. – С. 625–632.

Крок вперед чи крок назад? // Політика і час. – 1996. – № 11. – С. 53–57.

До і після Маастрихту. – Політика і час. – 1996. – № 7. – С. 41–45.

Протистояння імперського ядра та національної периферії як фактор збагачення культур: Київ – Москва, Загреб – Відень. – У зб.: Українська література в Австрії, австрійська – в Україні (Матеріали міжнародного симпозиуму). – К.: Брама ЛТД, 1994. – С. 156–162.

The Dismemberment of Yugoslavia a Redivision of Europe. – Political Thought, 1994. – № 3. – С. 219–223.

Югославия: інформаційно-політичний огляд. – Препринт, Національний інститут стратегічних досліджень, 1993. – 52 с. (у співавторстві з О.Я. Маначинським, Є.К. Пронкіним).

Наукове та літературне редагування

«Третя хвиля» демократизації на теренах Євразії: досвід новітньої історії та виклики сучасності. Зб. наук. праць / За заг. ред. д.філ.н., проф. Рудякова П.М. // ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України» – К.: Вид-во «Фенікс», 2015. – 564 с.

Светозар Марковић. Целокупна дела. Књига VIII. – Београд, Завод за уџбенике и наставна средства. – 1995. – 288 с. [Один з упорядників VIII тому, автор приміток та коментарів до українського перекладу сербського тексту].

Сльозко Олена Олександрівна

Провідний науковий співробітник (2014–2017 рр.).

Кандидат економічних наук, старший науковий співробітник, доцент.

Член Центру європейського освітнього союзу (Center European Educational Union – CEEUN) Австрія, Відень, член Політичної асоціації відкритого суспільства (PASOS).

Сфера наукових інтересів: країни СНД, міжнародні фінансові відносини, світова економіка, макроекономічна політика, екологія.

Керівництво авторськими колективами

Сучасні тенденції трансформації світової фінансової системи: монографія / за заг. ред. к. е. н., с. н. с. О.О. Сльозко, к. е. н., с. н. с. Т.О. Панфілової, к. е. н. С.В. Терещенко. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2014. – 358 с.

Sustainable development. Monograph/ Executive editor Olena Slozko/ Kyiv-Kaunas-Szczecin: Institute of World Economy and International Relations, National University of Food Technologies, University of Szczecin, Vilnius University, – K.: Lat&K, 2013. – Bibliogr. – Illiustr. – 534 p.

Адаптація валютно-фінансових систем ризикових економік до світових інтеграційних процесів. Монографія / відповідальний редактор Сльозко О.О. – К.: ІСЕМВ НАН України. – К.: LAT&K, 2011. – 214 с.

Монографії індивідуальні

Проблеми становлення фінансового ринку країн СНД: [монографія]. – К.: LAT & K, 2014. – 348 с.

Монографії у співавторстві

Глобальні інноваційні стратегії ТНК – локомотив сучасної світової економіки: монографія. – К.: LAT&K, 2014. – 180 с. (у співавторстві з А. Міщенко, Є. Вакуленко).

Сучасні тенденції трансформації світової фінансової системи: монографія / за заг. ред. к. е. н., с. н. с. О.О. Сльозко, к. е. н., с. н. с. Т.О. Панфілової, к. е. н. С.В. Терещенко. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2014. – 358 с. (у співавторстві з О.В. Плотніковим, Є.В. Редзюком, Л.В. Саакадзе, О.В. Курило та інш.).

Сучасні проблеми реформування світової фінансової системи: монографія. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2013. – 194 с. (у співавторстві з Т. Панфіловою, С. Терещенко).

Адаптація валютно-фінансових систем ризикових економік до світових інтеграційних процесів. Монографія / відповідальний редактор Сльозко О.О. – К.: ІСЕМВ НАН України. – К.: LAT&K, 2011. – 214 с. (у співавторстві з О.В. Плотніковим, О.М. Мельник, Л.В. Саакадзе, Т.О. Панфіловою та інш.).

Розділи в колективних монографіях

Current tendencies and system of employment in Ukraine // Population and social development. Monograph. – Vilnius University, Kaunas Faculty of Humanity, 2015. – 278 p. – P. 116–126 (co-author Pelo A.).

Market of Financial Services Between Ukraine and EU // Global economy issues and changes of post-crisis developed. Monograph. – Technology Education Institute of Western Machedonia, Grees, 2015. – P. 34–58.

Концептуальні засади світової фінансової системи; Тенденції розвитку світової фінансової системи: реалії сучасності; Трансформаційні процеси світової фінансової системи // Сучасні тенденції трансформації світової фінансової системи: монографія / за заг. ред. к.е.н., с.н.с., О.О. Сльозко, к.е.н., с.н.с., Т.О. Панфілової, к.е.н. С.В. Терещенко. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2014. – 358 с. – С. 3–86.

Альтернативні шляхи залучення фінансових ресурсів на міжнародних ринках капіталів в умовах глобалізації // Світові фінанси: сучасні тенденції та перспективи розвитку. Монографія. За заг. ред. д.е.н., проф. О.І. Рогача. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2013. – 351 с. – С. 199–233.

Глобальна макроекономічна політика США як світового лідера / Пахомов Ю.М., Коваль І.М., Шергін С.О. // Монографія. США і світ XXI століття (пам'яті Є. Камінського). Монографія. – К.: Центр вільної преси, 2012. – 620 с. – С. 483–493.

Enterprises ecologization as a priority development of management production processes on the modern stage of economic development / O. Slozko, V. Kovach / Restructuring: theory & practice. Monograph. – Kyiv – Kaunas – Szczecin.: National University of Food Technologies, Institute of world economy and international relations, University of Szczecin, Vilnius University. – К.: Kondor, 2012. – 252 p. – С. 116–131 (co-author Kovach V.).

The economic feasibility study of the mercury-free technology application to food industry // Population. – К.: National University of Food Technologies, 2012. – 258 p. – С. 23–29 (co-author Gurkovsky V.).

Глобальна макроекономічна політика США як світового лідера // США і світ XXI століття (пам'яті Є. Камінського). Монографія. / Пахомов Ю.М., Коваль І.М., Шергін С.О. – К.: Центр вільної преси, 2012. – 620 с. – С. 483–493 (у співавторстві з О.В. Плотниковим).

Стан державних фінансів та перспективи розвитку бюджетної системи України з урахуванням фінансових обмежень та макроекономічних ризиків у посткризовий період // Фінансово-бюджетне регулювання економічних процесів у системі антикризових заходів України. Монографія / Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України: за заг. ред. Л.П. Гальперіної. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2011. – 244 с. – С. 162–183.

Статті в енциклопедіях, енциклопедичних словниках, довідниках

Міжнародні фінанси // Словник міжнародних економічних термінів. – К.: КНЕУ, 2008. – С. 454.

Макроекономічна політика Пакистану // Енциклопедія Пакистану. – К.: Посольство Пакистану в Україні, 2007. – С. 278.

Макроекономіка Бразилії // Енциклопедія Бразилії. – К.: МЗС України, 2001. – С. 345.

Підручники, навчальні посібники у співавторстві

Макроекономічна політика у відкритій економіці: навч. посіб. – К.: Освіта України, 2010. – 384 с. (у співавторстві з М.Ю. Рубцовою).

Транснаціональні корпорації. Навчальний посібник. – К: Таксон, 2001. – 304 с. (у співавторстві з В.В. Рокоча, О.В. Плотніковим, В.Є. Новицьким).

Методичні розробки

Історія економічних вчень. Методичний посібник. Методичні матеріали для магістрів КУТЕП, 2014. – 58 с.

Глобальна маркетингова стратегія. Методичний посібник. Методичний посібник для бакалаврів кафедри «Міжнародні фінанси». – ІМВ КНУ ім. Т. Шевченка, 2012. – 12 с.

Сучасні ГНК. Методичний посібник. Методичний посібник для бакалаврів кафедри «Міжнародні фінанси». – ІМВ КНУ ім. Т. Шевченка, 2011. – 12 с.

Європейський фондовий ринок. Методичний посібник. Методичний посібник для бакалаврів кафедри «Міжнародні фінанси». – ІМВ КНУ ім. Т. Шевченка, 2010. – 12 с.

Ринки фінансових послуг. Методичний посібник. Методичні матеріали для бакалаврів Державної Академії статистики та аудиту, 2008. – 38 с.

Інвестиційний менеджмент. Методичний посібник. Методичні матеріали для бакалаврів Державної Академії статистики та аудиту, 2008. – 38 с.

Міжнародні фінанси. Методичний збірник. Методичні матеріали ІМВ КНУ ім. Т. Шевченка. – К.: ІМВ КНУ, 2008. – 52 с.

Санація та банкрутство підприємств. Методичний посібник. Методичні матеріали для бакалаврів, Державної Академії статистики та аудиту, 2007. – 24 с.

Управління санацією підприємств. Методичний посібник. Методичні матеріали для бакалаврів Державної Академії статистики та аудиту, 2007. – 52 с.

Міжнародні фінанси. Методичний збірник Навчальна та робоча програма курсу «Міжнародні фінанси НАУ». – К.: ІМВ НАУ, 2007. – 44 с.

Транснаціональні корпорації. Методичний збірник. Методичні матеріали. – К.: Інстиут економіки та права КРОК, 2006. – К: Видавництво КРОК. – С. 34.

Міжнародні фінанси. Методичний посібник. Методичний посібник. – К: Видавництво КРОК, 2006. – 38 с.

Глобальна макроекономічна політика. Методичний посібник. Методичні матеріали для магістрів Київського Університету економіки, права та туризму КУТЕП, 2006. – 62 с.

Статті

Особливості, притаманні викладанню менеджменту міжнародного туризму у вищих навчальних закладах // Соціально-гуманітарні вектори педагогіки вищої школи: матеріали 5 міжнародної наукової конференції. – Х.: ХНУМГ, 2017. – С. 117–119.

Вплив кредитів Світового банку на зміни на фінансовому ринку: приклад Угорщини та України // Збірник матеріалів конференції «Добробут націй в умовах глобальної нестабільності». Одеса, ОДНУ ім. І. Мечникова, 2015. – С. 76–79.

Вплив рішень МВФ про кредитування на демократизацію суспільства: компаративний аналіз // «Третя хвиля» демократизації на теренах Євразії: досвід новітньої історії та виклики сучасності. Збірник наукових праць / За загальною редакцією д.ф.іл.н., проф. Рудякова П.М. // Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України» – К.: Вид-во «Фенікс», 2015. – 564 с. – С. 311–317.

International experience of ecological restructuring and its implementation in Ukrainian enterprises // 3 ogolnopolska konferencia – 15may 2014, Szczin, Szczin University, Katedra mikroekonomiky (Poland), 2015. – С. 23–35.

Туристический бизнес на техногенных катастрофах: современные тенденции и новые измерения. Пример Украины // Управление эколого-экономическими системами: взаимодействие власти, бизнеса, науки и общества: Материалы 12-й Международной конференции Российского общества экологической экономики. – Иркутск: Издательство Института географии им. В.Б. Сочавы СО РАН, 2015. – С. 98–101.

Роль ефективної фінансової та грошово-кредитної політики в економіці країни // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності: Збірник наукових праць. – Маріуполь: ДВНЗ «ПДТУ», 2015. – С. 234.

Валютна глобалізація і регіоналізація в контексті геоekonomічних трансформацій // Интеграционные приоритеты Украины в современном геоэкономическом пространстве: Материалы научно-практической конференции «Интеграционные приоритеты Украины в современном геоэкономическом пространстве». – Симферополь: Таврический национальный университет имени В.И. Вернадского, 2014. – С. 345.

Інноваційна діяльність у державах СНД – шлях до високотехнологічного розвитку // Міжнародна науково-практична конференція «Національні економічні стратегії розвитку в глобальному середовищі»: Збірник тез. – К.: Вид-во Національного авіаційного університету «НАУ-друк», 2014. – С. 89–95.

Реалізація шляхів подальшого ефективного розвитку країн Співдружності // Добробут націй в умовах глобальної нестабільності. Збірник наукових праць третьої міжнародної науково-практичної конференції: частина 1. – Одеса: Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, 2014. – С. 112–116.

Глобальные финансы и трансформация культуры богатства // Валютно-фінансові механізми сучасної світової економіки: матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Валютно-фінансові механізми сучасної світової економіки». – Севастополь: Севастопольський інститут банківської справи Української академії банківської справи Національного банку України, 2014. – С. 78–95.

Європейський союз – Україна – Митний Союз: засади та перспективи партнерства // Збірник наукових праць. Випуск 1 (74) – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2014. – С. 22–32.

Фінансова безпека українських компаній на ринках країн ЄС // Фінансова безпека України Національний університет державної податкової служби України Збірник конференції-2014, Київ, НУДПСУ, 2014. – С. 69–93.

The electronic payments as a major factor for further economic development // Economics and Sociology, 2014. – Vol. 7, № 3. – p. 130–140 (co-author Pelo A.).

Влияние рынка ценных бумаг на потребительское поведение населения Украины // Интеллект 21 століття. – № 2, 2014. – С. 71–78 (в соавторстве с Редзюк Е.В).

Світові ТНК: інвестування в інтелектуальну власність на прикладі ІВМ // Интеллект XXI века. – № 3. – 2014. – С. 34–42 (у співавторстві з Н. Кузнецовою).

Нові тенденції розвитку ТНК: фінансові та інноваційно-інвестиційні процеси в Україні // Интеллект XXI века. – № 3. – 2014. – С. 12–19.

Оцінка положень Угоди про Асоціацію України з ЄС на ринку фінансових послуг // Трансформація сучасної системи міжнародних економічних відносин та її вплив на розвиток туризму. Зб. наукових праць, відп. ред. Міщенко / К.: КУТЕП, 2014. – С. 135–150.

Opportunities for the development of industry in different regions of Ukraine: the impact of globalization // Regional development & globalization: Best practices / Collection of scientific articles ERSA 54th Congress- Saint-Petersburg Russia. «Sborka»-2014, St-Peterburg, ERSA, 2014. – PJ 45–47.

Управление рисками ТНК при трансформации бизнеса // Сб. международной научно-практической конференции «Информационная экономика в формате G-Global» Карагандинского государственного университета имени Е.А. Бекетова, Караганда (Казахстан)-2014. – Казахский торговый университет, 2014. – С. 67–69.

Шляхи модернізації та трансформації світової валютно-фінансової системи // Шляхи трансформації міжнародної валютно-фінансової системи: мат. Міжн. науково-теорет. міжвідомчої конференції, м. Київ, 14 листопада, 2013 р. – К.: ІМВ КНУ, 2013. – С. 76–78.

Давоський форум як посыл для фінансових інновацій // Сучасні тенденції розвитку фінансових та інноваційно-інвестиційних процесів в Україні: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. – Вінниця: ВНТУ, 2013. – С. 135–136 (у співавторстві з С.В. Терещенко).

Ukraine population and JV companies // Country Reports- Poland-Ukraine-Lithuania (project 7 EU FP PRORES). Kaunas, Kaunas humanitarian faculty, 2013. – (electronic carrier) (co-author Tereshenko S.).

Перспективи та проблеми поглиблення фінансово-економічних відносин України з країнами Європейського Союзу // Досвід ЄС та країн СНД у трансформаційних процесах фінансового ринку: матеріали міжнар. науково-теоретичної міжвід. конф.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, Київ, ІСЕМВ НАНУ, 2013. – С. 54–58

Проблеми вибору транзитивних економік – ЄС або Митний Союз? Приклад України // Транзитивна система України в умовах глобальної кризи: матеріали міжнарод. наук.-теоретичної конф. / К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2013. – С. 32–43.

Трансформація ризикових економік в посткризовий період // Глобальні фінансові ризики в умовах трансформації світової фінансової системи / Матеріали міжнародної науково-теоретичної міжвідомчої конференції, м. Київ, 21 травня 2013 р. – Київ: ІМВ КНУ, 2013. – С. 67–73.

Формування конкурентних переваг корпоративного підприємництва в умовах членства України в СОТ // Стратегічні напрями модернізації зовнішньоекономічної діяльності в умовах глобальних трансформацій / Відділ зовнішньоекономічних досліджень ІСЕМВ НАН України. Наукова конференція. 24 жовтня 2013 року. – Київ: ІСЕМВ НАНУ, 2013 – С. 45–58.

Заходи по зміцненню і підвищенню ефективності системи фінансової безпеки України // Науковий журнал «Інтелект ХХІ» № 1–2. – Донецьк, 2012. – С. 87–96.

Проблеми країн СНД в процесі трансформації глобальної фінансової системи та фінансова безпека // Дослідження міжнародної економіки: Збірник наукових праць № 1(70), 2012. – 194 с. – С. 35–43.

Бюджет как отражение состояния экономики // Структурно-інституціональна трансформація економіки регіонів України в процесі модернізації держави / Матеріали V міжнародного науково-практичного семінару 27–28 травня 2012 р. – Запоріжжя: ЗІПТ, 2012. – С. 45–57.

Тенденции развития мировой финансовой системы: реалии современности // Проблеми різних економік світу в процесі трансформації світової фінансової системи / Матеріали міжнародної міжвідомчої конференції, Київ, 31 травня 2012 р., ІМВ КНУ, 2012. – С. 7–15.

Суперечності процесів валютно-фінансової інтеграції // Інтеграційні пріоритети України в сучасному геоeкономічному просторі: матеріали науково-практичної конференції, Сімферополь, 28–29 вересня. – Сімферополь: Тавричеський національний університет імені В.І. Вернадського, 2012. – С. 23–27.

Глобальні зміни фінансових потоків пострадянського та європейського простору // Реструктуризація глобального простору: історичні імперативи та виклики: зб. Тез доповідей (15 травня 2012 року, м. Київ) / за ред. Н.О. Татаренко, В.Т. Ціватого. – К.: ДАУ при МВС України, 2012. – С. 21–26.

Створення ЗВТ+ з ЄС – економічні інтереси України // Соціально-гуманітарні аспекти співробітництва між Україною та ЄС у контексті східного партнерства і стратегії «Європа-2020» / Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції за міжнародною участю, 6–7 квітня 2012 р. Донецьк: ДОНДУУ, 2012. – 321с.

Плюси та мінуси створення поглибленої зони вільної торгівлі між Україною та ЄС // Криза євро або втрачена парадигма / Матеріали міжнародної конференції, ІСЕМВ НАН України. – К.: LAT&K, 2012. – С. 4–8.

Вплив глобальних фінансових ризиків в умовах трансформації світової фінансової системи // Матеріали 4 Міжнародних філософсько-економічних читань. Філософія фінансової цивілізації: людина у світі грошей. – 18–20 травня 2011 р. – Л: Університету банківської справи Національного банку України. 2011. – С. 35–42.

Посткризові ризики сучасної світової фінансової системи. Стратегії і механізми регулювання промислового розвитку концепції соціально-економічного розвитку регіонів і умовах викликів глобалізації / Збірник наукових праць, Том 2. – Донецьк, 2011. – С. 398–401.

Управляемость финансового рынка и денежно-кредитная политика в периоды кризиса. Вестник Казахского университета экономики, финансов и международной торговли № 3–4. – Астана, Казахстан, 2011. – С. 38–46.

Impact of global integration process on the economic situation in Ukraine // The financial Markets in the Context of the New Economy Paradigm. – Journal of Economics, CNCIS. – Bucharest (Romania) Timisoara, 2011. – p. 57–64.

Обновление принципов и усиление экономических стандартов в Украине: адаптация к нормам природоохранного законодательства ЕС // Энергоэффективность экономики и экологическая безопасность: теория и практика – Кемерово (Россия), 2011. – С. 34–41.

Посткризові ризики сучасної світової фінансової системи. Економічна інтеграція як умова підвищення добробуту у країнах СНД. – Одеса, 2011. – С. 18–22.

Регулювання фінансового ринку у посткризовий період в країнах СНД // Анализ, моделирование, управление, развитие экономических систем: сборник научных трудов 5 Международной школы-симпозиума АМУР – 2011, Севастополь, 12–18 сентября 2011 г. / отв. ред. М.Ю. Кусый, А.В. – Сигал – Симферополь: ТНУ им. В.И. Вернадского, 2011. – С. 38–52.

Фінансування бюджетного дефіциту у перехідних економіках // Механізми антикризового регулювання соціально-економічного розвитку України з урахуванням світової практики подолання кризових явищ в економіці та соціальній сфері // Матеріали науково-теоретичної конференції, м. Київ, 14 червня, 2011 р. – К: 2011. – С. 59–64.

Бути чи не бути готівковому SDR? // Теоретичні та практичні підходи щодо оцінок наслідків глобальної фінансової кризи: матеріали між нар. Наук. – конференції / відп. ред. О.В. Плотніков. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2011. – С. 15–21.

Перспективи розвитку інтеграційного співробітництва в рамках ЧЕС та ГУАМ // Организационно-экономические проблемы регионального развития в современных условиях, м. Симферополь-2011. – С. 45–52.

Transformation of modern economies// ERSA. New Challenges for European Regions and Urban Areas in Globalised World – Barcelona (Spain)-2011. – p. 25–35.

Порівняльний аналіз практик фінансових систем європейського та українського Причорномор'я // Економічні інновації.: Українське Причорномор'я в національних і міжнародних координатах розвитку: регіональний вимір. Збірник наукових праць. – Одеса: Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, 2011. – С. 25–37.

Restructuring of the ecological management in global economic practice // Financial assets restructuring of multinational companies in global economy / Round table materials 20 of October 2011. – Kyiv.: LAT&K, 2011. – p. 89–101 (co-author V. Kovach).

Problems of global financial market management in the period of «Great recession» (2008–2012) // Financial assets restructuring of multinational companies in global economy / Round table materials 20 of October 2011. – Kyiv.: LAT&K, 2011. – P. 55–66 (co-author T. Panfilova, S. Tereshchenko).

Розвиток відносин держав-учасниць ЄЕС та країн ГУАМ // М-ли міжнародної науково-практичної конференції «Формування мереж прикордонного співробітництва України» 12–13 травня 2011, Чернівецький торгово-економічний інститут. – Чернівці, 2011. – С. 38–42

The consequences of the financial restructuring of international companies in Ukraine // Financial assets restructuring of multinational companies in global economy / Round table materials 20 of October 2011. – Kyiv.: LAT&K, 2011. – p. 3–6.

Трансформація глобальної фінансової системи після кризи 2008–2009 рр. Инвестиционно-инновационная стратегия развития экономики в условиях глобальной экономической системы // Теоретические и практические аспекты экономики и интеллектуальной собственности, Університет м. Маріуполь, 2011. – С. 22–34.

Проблеми та ризики функціонування глобальної економічної системи // Українсько-російське порубіжжя: стан та перспективи співробітництва». Збірник праць Університету ім. В.Н. Каразіна, м. Харків, 2011. – С. 24–30.

Жизненность системных реформ в переходных экономиках с позиции теорий экономических циклов // Збірник наукових праць. – Вип. 64 / відп. ред. В.Є. Новицький / К.: ІСЕМВ, 2010. – С. 50–67.

Валютна інтеграція – ознака глобалістичних тенденцій у сучасному світі // Стратегія розвитку України (економіка, соціологія, право). Науковий журнал / Головний редактор О.П. Степанов – К.: НАУ, № 1. – 2010. – С. 27–39.

Скорость глобализации. Тенденции макроэкономических сдвигов в экономиках мира // Глобальна роль міжнародних фінансових організацій у періоди економічних криз: матеріали засідання «круглого столу», 21 жовт. 2009 р. – К.: КУТЕП, 2010. – С. 3–23.

Перспективи створення нової світової валюти та її місце у фінансовому просторі // Реалії та перспективи інноваційного розвитку України (економічні, фінансові та правові аспекти): Збірник матеріалів Х Міжнародної науково-практичної конференції молодих науковців, 26 бер. 2010 р. Частина 1. – К.: УДУФМТ, 2010. – С. 3–9.

Інформаційні впливи як головний інструмент здійснення трансферу економічної кризи // Формування ринкової економіки: зб. наук. праць / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київський нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана»; [відп. ред. О.О. Беляєв]. Спец. Вип.: Державне антикризове управління національною економікою: світовий досвід та проблеми в Україні: матеріали наук. конф., 14–15 квітня 2010 р. / [голова редкол. І.Й. Малий]. – 2010. – С. 128–131.

Информационные технологии и их применение в экономике, бизнесе, образовании // Актуальные вопросы и организационно-правовые основы сотрудничества. Материалы конференции. – Киев, 2010. – С. 4–5.

Зміна формату світового фінансового ринку після розширення G8 в G20, перспективи для України // Conference Venue «To undertake a constructive exchange of views, make deep analysis of existing problems, formulate new ideas and approaches to their solution», Kiev, May 27–28, 2010. – р. 3–15.

Andrey Kalugin, Satoru Komatsu, Shinji Kaneko: «Citizens» perception of past environmental damage and liability in countries with transition: evidence from Kemerovo // Russia Transition Studies Review, № 172. Environment, climate and global warming. – Vienna, 2010. – P28 – Q56 – Q58.

Шляхи реформування фінансової політики держави на сучасному етапі // Матеріали 4 міжнародної науково-практичної конференції 11–12 листопада 2010 р.: в 4 томах. – Т. 1. – Д.: Біла К.О., 2010. – С. 12–14.

G20 is a new stability stone on the world economy // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць. Випуск 91. Частина II (у двох частинах) / К.: Київський національний університет імені Т. Шевченка. Інститут міжнародних відносин, 2010. – С. 5–17.

Стельмах Вікторія Олександрівна

Науковий співробітник.

Кандидат політичних наук.

Сфера наукових інтересів: новітня історія країн Центрально-Східної Європи та пострадянського простору, проблеми демократії і громадянського суспільства.

Розділи в колективних монографіях

Пострадянська трансформація: практика і досвід Вірменії // Особливості суспільно-політичної модернізації країн пострадянського простору: монографія / за редакцією кандидата історичних наук, доцента А.Г. Бульвінського, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – Київ: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2017. – 288 с. – С. 261–272.

Статті

Досвід регіональної співпраці у центральній Європі (на прикладі країн Вишеградської групи) // Актуальні проблеми всесвітньої історії: Стратегії партнерства і співробітництва в міжнародних відносинах / Збірник наукових праць. – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2015. – 233 с. – С. 134–141.

Роль організацій громадянського суспільства у «Східному партнерстві» // Реструктуризація глобального простору: історичні імперативи та виклики: збірка доповідей / за заг. ред. М.А. Кулініча, Н.О. Татаренко, В.Г. – К.: ДАУ при МЗС України, 2015. – С. 127–130.

Проблеми нормативно-правового забезпечення функціонування місцевого самоврядування в країнах Закавказзя (на прикладі Вірменії

та Азербайджану) // Сучасні соціально-гуманітарні дискурси. Матер. V всеукр. конф. м. Дніпропетровськ, 21 березні 2015 р.: ч. 2. – Дніпропетровськ: ТОВ «Інновація», 2015. – С. 148–151.

Молодь Вишеградської групи як об'єкт і суб'єкт суспільно-політичних модернізаційних процесів // «Третя хвиля» демократизації на теренах Європи: досвід новітньої історії та виклики сучасності». Збірник наукових праць / За заг. ред. д.філол.н., проф. Рудякова П.М. // ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: Вид-во «Фенікс», 2015. – 564 с. – С. 417–425.

Практики інституціоналізації та нормативно-правового забезпечення процесів політичної соціалізації молоді країн Вишеградської групи // Панорама політологічних студій: науковий вісник Рівненського державного гуманітарного університету. – Рівне: РДГУ, 2014. – Вип. 12. – С. 113–120.

Политическое участие молодежи: опыт стран Вышеградской группы // Social and political aspects of the post-industrial life activity of states. Materials digest of the LX International Research and Practice Conference and II stage of the Championship in military, sociological and political sciences; London, August 08–August 14, 2013. – С. 57–60

Європейська соціалізація молоді країн Вишеградської групи: політичний аспект // Збірник наукових праць «Гілея: науковий вісник». – 2013. – № 75. – С. 550–553.

Політична соціалізація молоді країн Вишеградської групи у період трансформації 1989–1998 років // Всеукраїнський громадсько-політичний і теоретичний журнал «Трибуна». – 2013. – № 1–4. – С. 30–33.

Політична ідентичність і політична соціалізація // Наукові записки. Серія «Культурологія». Матеріали VI Міжнародної конференції «Культура в горизонталі сталих і плинних ідентичностей». Ч. 2. – Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2013. – Вип. 12. – С. 424–428.

Політична соціалізація молоді: досвід Польщі // Історичний досвід становлення інститутів громадянського суспільства в країнах Європи: збірник наукових праць / За заг. ред. д.і.н., проф. Кудряченка А.І / ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: Фоліант, 2012. – 466 с. – С. 273–291.

Неполітичні агенти політичної соціалізації // «Віче». – 2012. – № 12 (321). – С. 19–22.

Релігія як фактор політичної соціалізації // Релігія і соціум: Міжнародний часопис. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2012. – № 1 (7). – С. 66–71.

Політична соціалізація як інструмент утвердження демократичних цінностей // Політологічні записки: Збірник наукових праць. Вип. 3. – Луганськ: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2011. – С. 329–336.

Ткаченко Ігор Володимирович

Старший науковий співробітник.

Кандидат історичних наук.

Сфера наукових інтересів: історія Європи ХХ століття, історія України; мовна політика і етноконфесійні відносини; мультикультуралізм і етнополітичні процеси.

Розділи в колективних монографіях:

Суспільно-політична трансформація Азербайджану у ХХІ ст. // Особливості суспільно-політичної модернізації країн пострадянського простору: монографія / за редакцією кандидата історичних наук, доцента А.Г. Бульвінського, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – Київ: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2017. – 288 с. – С. 236–249.

Криза ідеї європейського мультикультуралізму: економічний і релігійний чинники // Сучасні європейські культурно-історичні цінності в контексті викликів глобалізації: моногр. / керівник авторського колективу і науковий редактор доктор історичних наук, професор А.І. Кудряченко, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: Фенікс, 2014. – С. 372–387.

Петро Стебницький як публіцист на сторінках ЛНВ та «Села» у листуванні з М. Грушевським // Петро Стебницький в українському національному житті (до 150-річчя від дня народження): [монографія] / [Миронець Надія та ін.; редкол.: О.О. Маврін (голова) та ін.]; Нац. акад. наук України, Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського. – Київ, 2013. – 249 с. – С. 110–120.

Стратегіями взаємин України з країнами Вишеградської групи // Україна в Європі: контекст міжнародних відносин. Колективна монографія за ред. Кудряченка А.І. – К.: Фенікс, 2011. – С. 383–418 (у співавторстві з Г.І. Калінічевою, Г.А. Максаком).

Брошури

М. Гехтер: Спогади. Листи до М. Грушевського / Упорядкування, вступ та примітки І.В. Ткаченка. – К., 2005. – 64 с.

Статті

М. Грушевський як видавець ЛНВ у Києві (1907–1914) у спогадах Ю. Тищенко (Сірого) та щоденнику Є. Чикаленка // Суспільні науки: виклики і сьогодення: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. – Одеса: ГО «Причорноморський центр досліджень проблем суспільства», 2017. – С. 54–57.

Нафтова залежність як фактор слабкості економіки Азербайджану // Рівень ефективності та необхідність впливу суспільних наук на розвиток сучасної цивілізації: Матеріали міжнародної науково-прак-

тичної конференції (м. Львів, 26–27 лютого 2016 року). – Львів: ГО «Львівська фундація суспільних наук», 2016. – С. 74–77.

Перенесення ЛНВ до Києва на сторінках рубрики М. Грушевського «До наших читачів» // Нове та традиційне у дослідженнях сучасних представників суспільних наук: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, Україна, 5–6 лютого 2016 року). – Київ: ГО «Київська суспільствознавча організація», 2016. – С. 36–39.

Проблеми суспільно-політичної модернізації Азербайджану у ХХІ столітті // Фактори та умови модернізації предмету досліджень представників суспільних наук: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Дніпро, 3–4 червня 2016 року). – Дніпро: НО «Відкрите суспільство», 2016. – С. 97–102.

Специфіка суспільно-політичної модернізації Азербайджану у ХХІ столітті // Країни радянського простору: виклики модернізації: збірник наукових праць / за заг. ред. канд. іст. наук, доцента А.Г. Бульвінського / ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К., 2016. – С. 284–293.

Громадський сектор у Словаччині: досвід суспільної модернізації // «Третя хвиля» демократизації на теренах Євразії: досвід новітньої історії та виклики сучасності. Збірник наукових праць / За загальною редакцією д.філ.н., проф. Рудякова П.М. // Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України» – К.: Вид-во «Фенікс», 2015. – С. 441–448.

Громадянське суспільство і Європейський Союз: функціонування і співпраця // Віче. – 2015. – № 2. – С. 15–19.

Європейська інтеграція України: гіпотетичні можливості на фоні зовнішньої агресії // Суспільні науки: проблеми та досягнення сучасних наукових досліджень: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, Україна, 4–5 грудня 2015 року). – Одеса: ГО «Причорноморський центр досліджень проблем суспільства», 2015. – С. 135–138.

Особливості функціонування громадянського суспільства в Чеській Республіці // «Третя хвиля» демократизації на теренах Євразії: досвід новітньої історії та виклики сучасності. Збірник наукових праць / За загальною редакцією д.філ.н., проф. Рудякова П.М. // Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України» – К.: Вид-во «Фенікс», 2015. – С. 277–284.

Публіцистика Михайла Грушевського на сторінках тижневиків «Село» та «Засів» як джерело з історії української селянсько-робітничої дореволюційної періодики // Рукописна та книжкова спадщина України. – К., 2015. – Вип. 19. – С. 344–352.

Система та механізми функціонування ОГС у країнах світу // Роль міжнародних організацій у діяльності інститутів громадянського су-

спільства в Україні. Аналітична доповідь / А.І. Кудряченко (кер. авт. колективу), С.В. Толстов, Т.О. Метельова, В.В. Солошенко, Г.І. Зеленько та ін. – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2015. – С. 47–53 (у співавторстві з О.А. Клименко).

Соціально-політична модернізація в Чеській Республіці: досвід для України на шляху європейської інтеграції // «Третя хвиля» демократизації на теренах Євразії: досвід новітньої історії та виклики сучасності. Збірник наукових праць / За загальною редакцією д.філ.н., проф. Рудякова П.М. // Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України» – К.: Вид-во «Фенікс», 2015. – С. 425–433.

Релігійні конфлікти в Європі: загроза ісламського екстремізму і ісламізації Європи // Актуальні проблеми всесвітньої історії: конфлікти як складова міжнародних відносин. Збірник наукових праць / За редакцією доктора історичних наук, професора А.І. Кудряченка; Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: Фенікс, 2014 – С. 165–175.

Дописи в тижневику «Село» (1909–1911 рр.) як джерело розповсюдження ідей українства // Український історичний журнал. – 2013. – № 3. – С. 128–139.

Історична ретроспектива взаємин України з Чеською Республікою // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України. – 2013. – Вип. 4 (66). – С. 260–271.

Криза ідеї європейського мультикультуралізму: економічний і релігійний чинники // Актуальні проблеми всесвітньої історії: аксіологічні та культурно-історичні засади державотворення: збірник наукових праць / За загальною редакцією д. і. н., проф. Кудряченка А.І. // Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: Вид-во «Фенікс», 2013. – С. 214–222.

Національний суверенітет та євроінтеграція України: аспекти взаємодії // Актуальні проблеми всесвітньої історії: аксіологічні та культурно-історичні засади державотворення: збірник наукових праць / За загальною редакцією д. і. н., проф. Кудряченка А.І. // Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: Вид-во «Фенікс», 2013. – С. 312–319.

Особливості видання і редакційна робота в «Літературно-Науковому Вістнику» київського періоду у листуванні М. Грушевського зі співробітниками журналу // Рукописна та книжкова спадщина України. – К., 2013. – Вип. 17. – С. 65–80.

Практика профспілок по оптимізації форм взаємодії у тріаді «особа – суспільство – держава»: досвід Чеської Республіки. – Віче, 2013. – № 20. – С. 26–29.

Розвиток взаємин України та Чеської республіки після здобуття незалежності та їх перспективи в ХХІ столітті // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України. – 2013. – Вип. 5 (67). – С. 372–384.

Громадянське суспільство і міжконфесійні відносини в об'єднаній Європі у ХХІ столітті // Історичний досвід становлення інститутів громадянського суспільства в країнах Європи: збірник наукових праць / За загальною редакцією д.і.н., проф. Кудряченка А.І. // Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: Фоліант, 2012. – С. 153–164.

Державна мовна політика як фактор зміцнення національного суверенітету України // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. (Серія «Філософія. Політологія»). – 2012. – Вип. 106. – С. 92–96.

Особливості функціонування та інтеграційні процеси в ЄС після набуття чинності Лісабонським договором // Сучасна українська політика. – Спецвипуск: Інтеграційні процеси в сучасному світі: регіональні виміри. – К.: Вид-во «Центр соціальних комунікацій», 2012. – С. 56–65.

Редакційний комітет ЛНВ у листуванні М. Грушевського (1912–1914 рр.) // Рукописна та книжкова спадщина України. – К., 2012. – Вип. 16. – С. 153–163.

Європейська перспектива: тернистий шлях України до Європи // Віче. – 2011. – № 2. – С. 7–8.

Мовна політика в Україні: проблема ціннісного вибору // Сучасна українська політика. – Спецвипуск: Україна як суб'єкт сучасних цивілізаційних процесів. – К.: Фенікс, 2011. – С. 245–252.

Науково-видавнича діяльність М. Грушевського під наглядом органів влади Російської імперії (1907–1914 рр.) // Український історичний журнал. – 2011. – № 6. – С. 55–67.

Проблемні питання європейської інтеграції України // Політологічний вісник. Зб-к наук. праць. – К.: «ІНТАС», 2011. – Вип. 56. – С. 422–432.

М. Грушевський і опоненти – конфлікти щодо ЛНВ у 1908 та 1911 рр. // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2010. – Вип. 103. – С. 29–33.

Новий курс: реформи в Україні 2010–2015. Національна доповідь / за заг. ред. В.М. Гейця (та ін.). – К.: НВЦ НБУВ, 2010. – 232 с. (співавтор).

Редакційна політика М. Грушевського в «Літературно-Науковому Вістнику» (1907–1914 рр.) // Український історичний журнал. – 2010. – № 5. – С. 90–103.

Українська преса і український читач Наддніпрянської України в 1905–1914 рр. // Слово і час. – 2010. – № 12. – С. 23–31.

Листи М. Шаповала до М. Грушевського як історичне джерело // Рукописна та книжкова спадщина України. – К., 2007. – Вип. 12. – С. 323–346.

М. Грушевський цензура (1901–1914 роки) // Український археографічний щорічник. – К., 2007. – Вип. 12. – С. 207–214.

Джерела з історії видавничої діяльності М.С. Грушевського в Києві (1907–1914 рр.): автореф. дис. канд. іст. наук. – К., 2006. – 20 с.

Періодичні видання М.С. Грушевського в Києві (1907–1914) як фактор формування національної свідомості українців // Українці: світова нація перед викликами ХХІ століття. Збірка статей конференції. – К.: Смолоскип, 2006. – С. 334–342.

Юрій Тищенко (Сірий) – права рука М. Грушевського у київських справах // Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. – 2006. – Вип. 11. – С. 417–425.

Видавнича діяльність М.С. Грушевського в Києві (1907–1914) у документах Київського тимчасового комітету у справах друку // Бібліотечний вісник. – 2005. – № 3. – С. 39–42.

Видавничий аспект листування В. Винниченка та Ю. Сірого // Наукові записки. – Вип. 52. – Серія: Філологічні науки (літературознавство, мовознавство). – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2005. – С. 183–189.

До питання про видавничий аспект конфлікту в НТШ 1913 року // Наукові записки ІУАД ім. М.С. Грушевського. – Т. 11. – К., 2005. – С. 209–214.

Максим Григорович Гехтер – редактор «Літературно-Наукового Вісника» і публіцист // Знаки питання в історії України: українська історія у європейському контексті: Збірник матеріалів II Міжнародної конференції / Упор. Страшко С.М. – Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2005. – С. 104–106.

«Село» – перша українська суспільно-політична селянська газета // Рукописна та книжкова спадщина України. – К., 2005. – Вип. 10. – С. 91–104.

Видання українського народного тижневика «Засів» у Києві (1911–1912) // Рукописна та книжкова спадщина України. – Вип. 9. – К., 2004. – С. 29–45.

Газета «Рада» як джерело до історії видання ЛНВ у Києві (1907–1914) // Студії з архівної справи та документознавства. – Т. 12. – К., 2004. – С. 92–98.

Публікації, адресовані органам влади

Консолідація суспільства в країнах Вишеградської четвірки в постсоціалістичний період: досвід для України // Європейська і світова практика досягнення консенсусу та національної єдності: алгоритм

для України. Аналітична доповідь / А.І. Кудряченко (кер. авт. колективу) Т.О. Метельова, В.В. Солошенко. – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – 82 с. – С. 24–27 (у співавторстві з В.М. Розумюком).

Система та механізми функціонування ОГС у країнах світу // Роль міжнародних організацій у діяльності інститутів громадянського суспільства в Україні. Аналітична доповідь / А.І. Кудряченко (кер. авт. колективу), С.В. Толстов, Т.О. Метельова, В.В. Солошенко, Г.І. Зеленько [та ін.]. – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2015. – 88 с. – С. 47–53 (у співавторстві з О.А. Клименко).

Новий курс: реформи в Україні 2010–2015. Національна доповідь / за заг. ред. В.М. Гейця (та ін.). – К.: НВЦ НБУВ, 2010. – 232 с.

Соціально-економічний стан України: наслідки для народу та держави: національна доповідь / за заг. ред. В.М. Гейця (та ін.). – К.: НВЦ НБУВ, 2009. – 687 с.

Соціогуманітарні дослідження у Національній академії наук України. 2004–2008: звіт Секції суспільних і гуманітарних наук НАН України до 90-річчя Національної академії наук України / НАН України, НБУВ; редкол.: В.М. Литвин (голова) та ін. – К., 2008. – 372 с.

Фомін Сергій Сергійович

Провідний науковий співробітник.

Кандидат економічних наук, старший науковий співробітник.

Сфера наукових інтересів: соціально-економічний розвиток країн пострадянського простору, міжнародна економічна інтеграція, роль держави в соціально-економічному розвитку.

Монографії індивідуальні

Критика буржуазных концепций народонаселения. – М.: «Мысль», 1985. – 104 с.

Розділи в колективних монографіях

Соціально-економічна модель розвитку як фактор модернізації (С. 32–43), Основні етапи євразійської інтеграції та її перспективи (С. 111–121) // Особливості суспільно-політичної модернізації країн пострадянського простору: монографія / за редакцією кандидата історичних наук, доцента А.Г. Бульвінського, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – Київ: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2017. – 288 с. –

Развитие интеграционных процессов на Европейском континенте // Взаимодействие экономических структур в условиях их растущей взаимозависимости. – К.: «Наукова думка», 1992. – 135 с. – С. 24–39.

Статті

Процеси демодернізації в країнах Заходу // Історичні та стратегічні імперативи модернізації провідних і транзитивних країн світу: збір-

ник наукових праць / за заг. ред. О.В. Зернецької / Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України» // К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2017. – 192 с. – С. 93–101.

Економічна глобалізація та її вплив на модернізацію пострадянських країн // Модернізація і безпека розвитку в умовах глобалізації. Збірник наукових праць. – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії Національної академії наук України», 2016. – 194 с. – С. 62–71.

Типи соціально-економічних моделей та їхній вплив на процеси модернізації // Країни пострадянського простору: виклики модернізації. Збірник наукових праць. – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії Національної академії наук України», 2016. – 305 с. – С. 32–46.

Білорусь: курс на створення соціальної держави // Країни пострадянського простору в умовах формування багатополюсного світу: історичні уроки та перспективи. Збірник наукових праць. – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії Національної академії наук України», 2016. – 266 с. – С. 224–237.

Інтеграційні процеси на пострадянському просторі: євразійська інтеграція // Країни пострадянського простору в умовах формування багатополюсного світу: історичні уроки та перспективи. Збірник наукових праць. – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії Національної академії наук України», 2016. – 266 с. – С. 54–64.

Економічна модернізація в країнах Східної Азії на прикладі Японії, Південної Кореї та Китаю // Цивілізаційні чинники світобудови: джерела походження, потенціал взаємодії та виміри конструктивізму (країни Азії та Африки). Збірник наукових праць. – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії Національної академії наук України», 2015. – 229 с. – С. 26–33.

Перша світова війна як головний фактор виникнення нових незалежних держав Центральної Європи та прискорення в них модернізаційних процесів // Перша світова війна: історичні долі держав і народів. Збірник наукових праць (до 100-річчя від початку Першої світової війни). – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії Національної академії наук України», 2015. – 350 с. – С. 177–183.

Соціально-економічна демократія як передумова демократії політичної // «Третя хвиля» демократизації на теренах Євразії: досвід нової історії та виклики сучасності. Збірник наукових праць. – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії Національної академії наук України», 2015. – 561 с. – С. 133–141.

Державне регулювання економіки в світлі кейнсіанського та неоліберального підходів // Дослідження міжнародної економіки. Збірник наукових праць. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2013. – Випуск 1 (74). – 190 с. – С. 49–61.

Євразійська інтеграція: можливості і перспективи // Дослідження міжнародної економіки. Збірник наукових праць. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2012. – Випуск 1 (70). – 193 с. – С. 115–124.

Процеси європейської та євразійської інтеграцій та їх можливі наслідки для України // Дослідження світової політики. Збірник наукових праць. К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2011. – Випуск 3(56). – 276 с. – С. 251–274.

Фінансово-економічні кризи як невід’ємна риса сучасного капіталізму // Дослідження світової політики. Збірник наукових праць. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2010. – Випуск 3(52). – 287 с. – С. 253–272.

Проблеми розвитку економіки України в умовах глобалізації та роль держави // Дослідження світової політики. Збірник наукових праць. К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2009. – Випуск 48. – 256 с. – С. 182–211.

Типы современных социально-экономических систем // Україна та Казахстан: актуальні проблеми економіки, політики, історії. Збірник наукових праць. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2008. – 408 с. – С. 373–388.

Экономическая интеграция на постсоветском пространстве и позиция Украины // Україна та Казахстан: в сучасних міжнародних відносинах і глобальних інноваційних процесах. Збірник наукових праць. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2007. – 541 с. – С. 78–91.

Фощан Ярослав Ігорович

Науковий співробітник.

Кандидат історичних наук.

Сфера наукових інтересів: новітня історія країн Балканського півострова, культурне і духовне життя українського народу, історія України та Білорусі XVII – XVIII ст.

Розділи в колективних монографіях

Модернізаційний поступ посткомуністичної Грузії // Особливості суспільно-політичної модернізації країн пострадянського простору: монографія / за редакцією кандидата історичних наук, доцента А.Г. Бульвінського, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». – Київ: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2017. – 288 с. – С. 249–261.

Статті

Основні етапи пострадянської трансформації Грузії // Країни пострадянського простору: виклики модернізації: збірник наукових

праць / за заг. ред. Бульвінського А.Г. – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – 306 с. – С. 293–302.

Роль USAID у розбудові громадянського суспільства в Україні (С. 252–259), Словенія в складі ЄС: соціально-економічний розвиток (С. 448–457), Специфіка модернізації політичної системи Словенії за часів незалежності (С. 457–463) // «Третя хвиля» демократизації на теренах Євразії: досвід новітньої історії та виклики сучасності. Збірник наукових праць / За загальною редакцією Рудякова П.М. // Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: Вид-во «Фенікс», 2015. – 564 с.

Перша світова війна та словенський народ – втрачений шанс побудови національної держави // Перша світова війна: історичні долі держав і народів (до 100-річчя від початку Першої світової війни): збірник наукових праць / За загальною редакцією Кудряченка А.І. // Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України». – К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2015. – С. 120–126.

Архиепископ Могилевский Георгий Конисский и межконфессиональные отношения на землях Беларуси второй половины XVIII столетия // Гісторыя Магілёва: мінулае і сучаснасць: зборнік навуковых прац удзельнікаў Міжнарод. навуц. канф., 25–26 чэрвеня 2015 г., г. Магілёў. – С. 369–374.

Вплив Сполучених Штатів Америки на процес демократизації політичної системи в Україні // Сполучені Штати Америки у сучасному світі: політика, економіка, право, суспільство. Ч. 2: зб. матеріалів II міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 15.05.2015) / упоряд. Калитчак Р.Г., Зазуляк З.М. – Львів: Центр американських студій ФМВ ЛНУ ім. І. Франка, 2015. – С. 145–153.

Роль проекту «Об'єднуємося заради реформ» у розвитку організацій громадянського суспільства в Україні // Віче. – 2015. – № 4. – С. 16–20.

Досвід та уроки розбудови сучасної Словенії як соціальної держави // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. – 2014. – Вип. 90. – С. 169–173.

Кониський Георгій // Історія української політичної думки: навч. посіб. / за заг. ред. М.І. Обушного. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2013. – С. 385–386.

Українські архієреї Могильовської єпархії: сутність і перспективи дослідження // Українознавчий альманах. – 2013. – Вип. 14. – С. 172–175.

Історія православ'я в доробку українських ієрархів – випускників Києво-Могилянської академії // Православ'я в Україні: збірник матеріалів III Всеукраїнської наукової конференції / під ред. єп. Переяслав-Хмельницького і Бориспільського Епіфанія (Думенка) та прот. Віталія Клоса. – К.: Київська православна богословська академія, 2013. – С. 220–230.

Українські культурно-релігійні впливи на Білорусь XVII–XVIII ст. // Студії з україністики. – К.: 2012. – Випуск XII. – С. 307–317.

Архієпископ Георгій Кониський як носій українських церковних та культурних традицій на білоруських теренах // Православ'я в Україні: збірник матеріалів Всеукраїнської наукової конференції / під ред. еп. Переяслав-Хмельницького і Бориспільського Епіфанія (Думенка) та прот. Віталія Клоса. – К.: Київська православна богословська академія, 2011. – С. 518–533.

Библиотека и издательская деятельность Георгия Конисского // Книжная культура: Опыт прошлого и проблемы современности: К 90-летию Научно-исследовательского института книговедения в Петрограде: Материалы Международной научной конференции (Москва, 24–25 ноября 2010 г.) / отв. ред. В.И. Васильев. – М.: Наука, 2010. – С. 334–337.

Маловідомі сторінки життєвого шляху Георгія Кониського // Матеріали Восьмої Міжнародної наукової конференції «Церква – наука – суспільство: питання взаємодії». (Київ, 26–28 травня 2010 р.). – С. 38–41.

«Історія Русів» – окремі зауваги до концепції і авторства твору // Українознавчий альманах. – К.: 2010 – Випуск 2. – С. 246–249.

Джерела формування світогляду Георгія Кониського // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. – К.: 2010. – Вип. 38. – С. 329–337.

Відображення гносеологічної позиції Георгія Кониського в процесі його культурно-освітньої діяльності // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Українознавство». К.: 2010. – Вип.14. – С. 27–29.

Життя його належить історії (до 215-річчя від дня смерті Георгія Кониського) // Українознавство-2010: календар-щорічник / упорядн. В. Пісун, А. Ціпко. – К.: МП «Леся», 2009. – С. 174–177.

Шлях людини до моральної довершеності в баченні Георгія Кониського // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. – К.: 2009. – Вип. 24. – С. 302–305.

Історія православ'я в науковому доробку Георгія Кониського: синтез теорії і церковної практики // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. – К.: 2009. – Вип. 26. – С. 238–245.

Образ людини в антропософії Георгія Кониського // Українознавчий альманах. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2009. – Вип. 1. – С. 87–89.

Культурно-просвітницька діяльність Георгія Кониського на теренах Білорусі // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Українознавство». – 2009. – Вип. 13. – С. 47–49.

Публікації, адресовані органам влади

Практика досягнення національної єдності і країнах півдня Південно-Східної Європи у постсоціалістичний час // Європейська і світо-

ва практика досягнення консенсусу та національної єдності: алгоритм для України. Аналітична доповідь / А.І. Кудряченко (кер. авт. колективу) Т.О. Метельова, В.В. Солошенко. – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. – 82 с. – С. 27–34 (у співавторстві з В.М. Розумюком).

Інституційна роль провідних міжнародних організацій у підтримці організацій громадянського суспільства в Україні // Роль міжнародних організацій у діяльності інститутів громадянського суспільства в Україні. Аналітична доповідь / А.І. Кудряченко (кер. авт. колективу), С.В. Толстов, Т.О. Метельова, В.В. Солошенко, Г.І. Зеленько. – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2015. – С. 36–43 (у співавторстві з В.М. Розумюком).

Цапко Олег Михайлович

Провідний науковий співробітник.

Кандидат історичних наук, доцент.

Сфера наукових інтересів: історія сучасних країн середньоазійського регіону, трансформаційні процеси в сучасній КНР, конфесійні відносини в сучасній Україні, історія міжнародних та міжнародно-правових відносин.

Монографії у співавторстві

Політична система України. Сучасний стан та перспективи розвитку (за заг ред. Кафарського В.І.). – Івано-Франківськ: Плай, 2008. – 456 с.

Статті в енциклопедіях, енциклопедичних словниках, довідниках

Авторитаризм (С. 13), Альтернативні санкції (С. 47), Апартеїд (С. 56–57), Бюрократія (С. 83–84), Гіпотеза фрустрації-агресії (С. 125), Гроцій, Гуго де Грот (С. 129–130), Живе право (С. 262–263), Модернізація (С. 578), Подолинський Сергій Андрійович (С. 713), Сепаратизм (С. 911), Соціальний контроль (С. 931–933), Соціологія злочинності (С. 935–937), Шовінізм (С. 1081) // Міжнародна поліцейська енциклопедія у 8-ми томах. Т. 8. – К.: АТІКА, 2014. – 1132 с.

Підручники, навчальні посібники у співавторстві

Історія української культури. – К.: КНТ, 2015. – 187 с. (у співавторстві з П. Прибутьком, Л. Дубчак, Л. Піскарьовою).

Культурологія. – К.: КНТ, 2011. – 210 с. (у співавторстві з В. Павленко, П. Прибутьком, В. Корабльовою, А. Буймістером).

Брошури

Становлення та розвиток просвітницького руху у другій половині XIX – початку XX століття. – К.: Знання, 1998. – 22 с.

Діяльність товариства «Просвіта» у формуванні національної свідомості населення України. – К.: Знання, 1998. – 18 с.

Діяльність товариства «Просвіта» в галузі кооперації та господарського виховання українського народу в кінці XIX – початку XX століття. – К.: Знання, 1998. – 28 с.

Статті

Міжконфесійні відносини у сфері національної безпеки сучасної України // Матеріали науково-практичної конференції «Стан та перспективи реформування сектору безпеки і оборони України». 25–26 листопада 2016 р. – К.: Інститут управління державної охорони України КНУ ім. Тараса Шевченка. – С. 316–319.

Мета і пріоритети реформування політичної системи України // Україна єдина: шляхи до порозуміння та консолідації. Збірник матеріалів круглого столу. – К.: Навчально-науковий інститут права та психології НАВС. – «МП Леся», 2014. – С. 90–94.

Ідея помісної церкви у поглядах В. Липинського та А. Шептицького (за матеріалами листування) // Віче. – 2014. – № 3. – С. 23–29.

Ідея народовладдя в теоретичній спадщині діячів Української Центральної Ради (М. Грушевського та В. Винниченка) // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. – 2013. – № 1. – С. 269–276 (у співавторстві з Ю.О. Богаліка).

Українська православна церква як суб'єкт державно-політичних відносин у період Гетьманату П. Скоропадського // Політологічний вісник. – 2013. – № 67. – С. 304–313.

Теорія «раціональної бюрократії» в теоретичній спадщині М. Вебера // Філософські, методологічні та психологічні проблеми права. Збірник матеріалів V міжнародної науково-теоретичної конференції. – 2013. – С. 256–265.

Політика Української Центральної ради щодо автокефалії Української православної церкви // Держава і право. Юридичні і політичні науки. – 2013. – Вип. 59. – С. 488–494.

Політика радянського керівництва щодо української автокефальної православної церкви // Держава і право. Юридичні і політичні науки. – 2013. – Вип. 60. – С. 467–473.

Соціологічна концепція р. Паунда // Філософські, методологічні та психологічні проблеми права // збірник матеріалів V міжнародної науково-теоретичної конференції. – 2012. – С. 235–237.

Українська православна церква як суб'єкт державно-політичних відносин у період гетьманату П. Скоропадського // Політологічний вісник. – 2012. – Вип. 67. – С. 304–313.

Роль УАПЦ у формуванні моральних цінностей української нації // Право і моральність. Збірник наукової конференції ЛУВС. – Івано-Франківськ: Плай, 2011. – С. 267–279.

Ідейна та політико-правова спрямованість українського дисидентського руху // Науковий часопис НПУ ім. М. Драгоманова. Серія 18. Економіка і право. – 2008. – Вип. 6. – С. 83–88.

Становлення і утвердження сталінської тоталітарної системи в СРСР та її наслідки для України // Людина і політика. – 2008. – № 2 (37). – С. 35–49.

Зовнішньополітична спрямованість української козацько-старшинської еліти на зламі XVII – XVIII століть // Вісник Полісся. – 2008. – С. 45–54.

Ідеологія українських національних комуністів та їх вплив на політико-правову організацію українського суспільства // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. Збірник наукових праць. – Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ. – Дніпро: 2007. – № 4 (35). – С. 69–74.

Боротьба радянської тоталітарної системи із українським дисидентським рухом в 60–70-их рр. XX століття // Наукові записки з української історії. – Тернопіль: В-во АСТОН, 2006. – С. 310–316.

Боротьба радянської тоталітарної системи з українським національно – комуністичним рухом // Науковий вісник ДНУВС. – Дніпро: 2006. – № 4. – С. 123–131.

Діяльність товариства «Просвіта» у сфері розвитку української освіти // Рідна школа. – № 1. – 1999. – С. 34–39.

Політична спрямованість діяльності товариства «Просвіта» в Україні // Людина і політика. – 1998. – № 4. – С. 23–29.

Кость Паньківський – видатний діяч українського громадсько-політичного руху // Розбудова держави. – 1997. – № 3. – С. 41–46.

Діячі «Просвіти» – речники українського національно-визвольного руху // Наукові записки з історії України. – Вип. 3, 1996. – С. 32–36.

ІНШІ СТРУКТУРНІ ПІДРОЗДІЛИ

Косолапова Тамара Іллівна – секретар Дирекції, лаборант 1 категорії.

**Відділ бухгалтерського обліку
та звітності, планово-економічної діяльності**

Коваленко Олена Миколаївна – головний бухгалтер.

Мосова Яна Анатоліївна – заступник головного бухгалтера з економічних питань.

Відділ кадрів

Васильців Олександра Олександрівна – завідувач відділу, здобувач ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України».

Відділ аспірантури

Бессонова Марина Миколаївна – завідувач аспірантури, кандидат історичних наук, доцент.

Наукова бібліотека

Москалець Наталія Іванівна – головний бібліотекар.

Юридична служба

Побережець Катерина Борисівна – головний юрисконсульт.

Науковий архів

Мудрієвська Ірина Ігорівна – провідний архівіст, кандидат історичних наук.

Відділ експлуатації та матеріально-технічного забезпечення

Ткач Володимир Олександрович – завідувач відділу, інженер 1 категорії з питань пожежної безпеки.

Рябець Олексій Олександрович – провідний інженер – системний адміністратор.

Демченко Марія Миколаївна – завідувач складом.

Іщенко Валентина Іванівна – технічний працівник.

Кохтенко Володимир Анатолійович – технічний працівник.

Служба охорони праці

Ковальчук Валерій Іванович – інженер 1-ї категорії з питань охорони праці.

ЧАСТИНА 3.

ПЕРСПЕКТИВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ІНСТИТУТУ

Науковий колектив Інституту впевнено крокує в майбутнє, усвідомлюючи масштабність завдань, що стоять перед ним, та їх важливість для Української держави в цей складний і нелегкий період глобальних суспільних трансформацій.

Слід зазначити, що у незалежній Україні тривалий час зберігалася інерція ігнорування всесвітньо історичної проблематики, яка за радянської доби перебувала суцільно у «сфері компетенції владного центру» з зосередженням відповідних наукових установ цього профілю виключно в Москві, а з другого, як і решта гуманітарних наук, була загнаною до прокрустового ліжка комуністичної ідеології. До створення ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України» дослідження в галузі всесвітньої історії в Україні перебували на периферії наукового мейнстріму, провадилися фрагментарно, не маючи координаційного центру – розпорошені між окремими профільованими науковими установами й за відсутності планомірного й комплексного підходу. У зв'язку з цим у країні до сьогодні не отримала належного розвитку вітчизняна теоретико-методологічна база цієї галузі, гостро бракує фахівців з проблем і закономірностей всесвітньо історичного процесу, історії окремих історичних періодів, регіонів і навіть країн, робляться перші кроки в компаративних дослідженнях регіональних суспільно-політичних, соціокультурних процесів в їх історичному вимірі.

Водночас завдання, що нині стоять перед Українською державою, потреби в ствердженні України в колі європейських держав і народів світу, у прискоренні та оптимізації трансформаційних процесів вкрай актуалізували необхідність урахування позитивного (і негативного) досвіду суспільного транзиту інших країн і народів, впровадження передового світового цивілізаційного досвіду у практику вітчизняного суспільно-політичного і культурного життя, а отже гранично підсилили значення фундаментальних і прикладних досліджень з актуальних проблем всесвітньо-історичного процесу та світового культурно-цивілізаційного розвитку, вивчення історичного досвіду країн світу, історичних зв'язків України з країнами і народами світу.

Виходячи з цього, науковий колектив Інституту зорієнтований на поглиблення досліджень з окреслених напрямів і залучення до них широкого кола вітчизняних та іноземних фахівців. Серед планів на найближчі роки – видання п'ятитомної Енциклопедії «Країни світу і Україна», циклу монографічних видань «Країни успішних перетворень», підсумкових колективних монографій з проблематики фунда-

ментальних досліджень «Політичні проблеми міжнародної безпеки у сфері протидії розповсюдженню ядерної зброї», «Стратегічне партнерство в міжнародних відносинах», «Зовнішньополітичні стратегії провідних держав євроатлантичного простору в контексті національних інтересів України», «Європейська та євразійська парадигми інтеграції як фактор трансформації пострадянського простору», збірників наукових праць «Цивілізаційні засади трансформаційних процесів на пострадянському просторі», «Історичні та стратегічні імперативи модернізації провідних і транзитивних країн світу», «Стратегічне партнерство в міжнародних відносинах», «Трансформація стратегічної стабільності на початку ХХІ ст.», «Стратегії зовнішньої та безпекової політики провідних міжнародних акторів», «Ядерна безпека України: зовнішньополітичні аспекти», «Європейські культурно-історичні цінності: ретроспектива й перспектива», «Україна – Китай – 25 років співробітництва: результати та перспективи. Один пояс – один шлях», «Індія: давнина і сучасність» (Вип. II), «Досвід та перспективи трансформації пострадянського простору у контексті інтеграційних та глобальних процесів», «Ціннісний вимір розвитку цивілізацій та глобалізація», «Тенденції міжнародних відносин та проблеми європейської безпеки», а також низки індивідуальних монографій.

До друку в періодичному фаховому виданні – журналі «Проблеми всесвітньої історії» та його тематичних числах активно залучатимуться іноземні фахівці, талановита наукова молодь. На загал, проблемі підготовки нової генерації висококваліфікованих фахівців у галузі всесвітньої історії приділяється величезна увага. Інститут і надалі уважно стежитиме за досягненнями випускників ВНЗ – магістрів і здійснюватиме добір здібної молоді для подальшого навчання в аспірантурі.

Важливим складником наукової роботи залишатиметься практична екстраполяція наукових здобутків – цілеспрямоване дослідження історичного досвіду країн та регіонів світу у розв'язанні проблем, з якими сьогодні стикається Українська держава, та надання практичних рекомендацій органам державної влади, місцевого самоврядування, політичним партіям і громадським організаціям, спрямованих на врахування та імплементацію найкращих зразків форм, методів, заходів та інструментарію розв'язання таких проблем. Тому нинішні наші здобутки – це основа для подальшої плідної праці наукового колективу Інституту всесвітньої історії НАН України.

Наукове видання

Державна установа «Інститут всесвітньої історії
Національної академії наук України»

**25 років ДУ «Інститут всесвітньої історії
НАН України»**

Коректор
Косолапова Т.І.

Верстка
Іванова М.П.

Формат 60×90/16. Ум. друк. арк. 33,25
Наклад 150
Зам. 17-237.

Видавець і виготовлювач «Видавництво «Фенікс»
Віддруковано на власному обладнанні
Св-во суб'єкта видавничої справи
ДК №271 від 07.12.2000 р.
03067, м. Київ, вул. Шутова, 13Б